This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

B 970,831

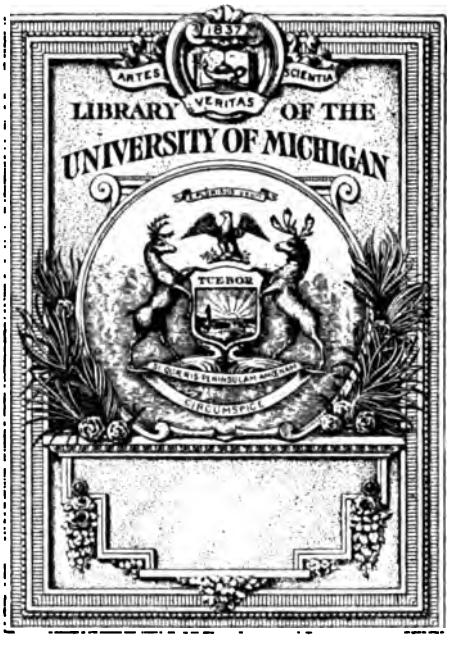
1837
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

MAATSCHAPPIJ

DER

ANTWERPSCHE BIBLIOPHILEN.

UITGAVE Nr 22.

Exemplaar voor den Handel.

Antwerpen. — Druk. J.-E. BUSCHMANN, Rijnpoortvest.

UITGAVEN DER ANTWERPSCHE BIBLIOPHILEN, Nr 22

SYNONYMIA

LATINO-TEUTONICA

(EX ETYMOLOGICO C. KILIANI DEPROMPTA)

LATIJNSCH-NEDERLANDSCH WOORDENBOEK DER XVIIe EEUW

UITGEGEVEN DOOR E. SPANOGHE EN J. VERCOULLIE

— III —

GENT
AD. HOSTE

'S GRAVENHAGE
MARTINUS NYHOFF

ANTWERPEN
J.-E. BUSCHMANN

1902

VOORBERICHT.

Om gezondheidsredenen was het den hr. E. Spanoghe niet mogelijk de uitgave van de SYNONYMIA LATINO-TEUTONICA, waarvan hij in 1889 het 1ste en in 1892 het 2de deel liet verschijnen, voort te zetten. Toen het bepaald bleek dat hij er moest van afzien, werd mij gevraagd om het werk te voltooien.

Den 11 December 1896 werden mij handschrift en afschrift ter hand gesteld, en eerst bijna zes jaar later is de aanvaarde taak ten einde gebracht. Dat verplicht mij tot een woordje uitlegging. Het afschrift was slechts min of meer drukvaardig gemaakt tot aan *Septum aut rete capiendis piscibus expansum* (blz. 78). Al het overige moest nog worden gecollationneerd, gepunctueerd, gecursiveerd, gespatiëerd.

Tevens wilde het toeval dat ik den tweeden druk gereed te maken en te verzorgen had van mijn *Etymologisch Woordenboek der Nederlandsche Taal* (1898), van mijn *Nederlandsche Spraakkunst,* van mijn *Algemeene Inleiding tot de Taalkunde,* en van mijn *Historische Grammatica* (1900), dit alles te midden van mijn talrijke ambts- en andere bezigheden.

Daarbij komt nog dat uit den aard der zaak de druk maar traag zou vooruitgaan, daar er slechts één vel (8 blz.) in eens kon gezet worden en daar de proefcorrectie, wat reeds de hr. E. Spanoghe ondervonden had (zie I, blz. CV), een werk van nauwgezetheid en geduld was ; dit in zooveel te hooger mate, daar het afschrift met sommige letterverbindingen en vooral met de punctuatie wat wild omsprong.

Daarmee meen ik aan de bezitters van de eerste twee deelen der SYNONYMIA zoo niet de verontschuldiging, dan toch de uitlegging gegeven te hebben voor den al te langen tijd dat hun geduld op de proef gesteld werd.

Aan de belangrijke en overvolledige inleiding en bijlagen van den hr. E. Spanoghe heb ik niets toe te voegen. Op een bijzonderheid echter

391475

moet ik wijzen. Volgens den hr. E. Spanoghe I, blz. CXXXVI zouden de verkortingen *j* en *i : ja* en *immo* beteekenen. Uit het feit dat ze in de Lijsten van Eigennamen en Plaatsnamen der SYNONYMIA voorkomen in gevallen waar het ETYMOLOGICUM voluit *id est* schrijft, meen ik te moeten besluiten dat ze *id est* beteekenen ; cf. *Amalopertus* in de Lijst der Eigennamen van de SYNONYMIA en *Amelprecht* in die van het ETYMOLOGICUM.

Ik had uit dit derde deel het tweede vervolg op Bijlage II (z. I, blz. CXVIII-CXXXIV en II, blz. CLXV-CMCIII) moeten opmaken, maar het heeft me geschenen dat er bij de uitvoering verschil van opvatting mogelijk was en dat dit werk niet door een ander in denzelfden geest kon voltooid worden.

Mijn taak heeft zich dus bepaald bij het afdrukken van het nog overblijvende gedeelte van het handschrift.

Deze afdruk is diplomatisch, overigens volgens de « wijze van uitgave » door den hr. E. Spanoghe aangenomen (zie I, blz. CIV-CVI). Ik heb ook gemeend in dit derde deel den hr. E. Spanoghe te moeten volgen met het stelsel dat hij in de eerste twee deelen aangewend heeft voor het splitsen van de leden der samengestelde woorden, ofschoon ik liever het handschrift gevolgd had, dat gewoonlijk niet splitst, maar duidelijk met een doel handelt waar het wel splitst. In de twee *indices* van persoons- en plaatsnamen volgde ik het handschrift.

Ik heb me geen ander voetnota's — tot op blz. 30 zijn de voetnota's van den hr. Spanoghe — veroorloofd dan om een lezing te bevestigen of te verrechtvaardigen en om op een verschil met het ETYMOLOGICUM te wijzen.

Gent, November 1902.

J. VERCOULLIE.

SYNONYMIA

LATINO-TEUTONICA

QUA, waer-deur ; waer-langs ; langs-waer ; al-waer.

QUAPROPTER, waer-om.

QUAQUAVERSUM, alle-wege, aller-wege.

QUAVIS VICE, t'elken ; t'elker reise ; alle-gang.

QUADANTENUS, eenigsins.

QUADRANS, *Quadrum*, *Quadriga*, *Quadratus*, *Quadruplator*, *Quadraginta &c. Vide* QUATUOR

QUÆRERE, soeken. *Quærere iterum*, her-soeken.

Quærere super re quapiam, taelen nae eenig ding ; onder-soeken ; onder-vraegen ; enquesteeren ; informeeren ; informatie doen.

Quærere, vragen. *Quærere de re aliquâ, id est, curam habere*, vraegen nae eenig ding.

Quærere, vergen. [*q. d.* veurgeven.]

Quærere rem aliquam, ergens om uit zijn.

Quærere rationem, modum, &c. quomodo, soeken middel om.

Quærere animam, siel-soeken, Matt. 2, 20.

Quærere, verkrijgen ; conquesteeren.

Quæsitus, i, gesoecht, gesocht.

Quæsitum, gewonnen ; verkregen ; conquest.

Quæsitor, Quæstor, Prætor sive iudex rerum capitalium sive criminalium ; Quæstor parricidii, hals-richter ; schoud-heet ; soverein ; prevost, provost ; bloedrichter, *Pelgromio ;* roode roede, *qui rubram virgam gerere solet, & sanguineam cruentamque pœnam minatur*, kamer-houder, *fris. fland. brug. Vide etiam*, PRAETOR.

Quæstor, redenaer : *Quæstor principis*, hoofd-redenaer.

Quæstor ærarius, ontfanger generael ; ontfanger van breuken, *&c.* rent-meester ; penning-meester, schat-meester ; tresorier ; pagador.

Quæstor mercatoris, kassier.

Quæstorium, kamer van ontfang.

Quæstoriæ rei summa, fijnancie.
Quæstura, rent-meesterschap.
Quæstor eleemosynarius, kas-boeve; kas-jager; kassenaer : *Vide,* MYTHRAGYRTES.
Quæstio, vraege; vraegsel; op-geve, *vet.* quæstie; informatie; onder-soek; ge-soeke.
Quæstio emergens, incident.
Quæstio perplexa, nodosa, intricata, raedsel; ge-raedsel.
Quæstionem proponere, op-geven een vraege.
Quæstionem explicare, ge-raeden; raeden.
Quæstio criminalis, crimineele saeke.
Quæstio tormentaria, per tormenta, scherpe examinatie; torture; pijninge.
Quæstionem tormentariam adhibere, Quæstioni subijcere, ter banke brengen; op de pijnbanke leggen; pijnen; pijnigen.
Quæstus, winninge; winste; gewin; teelinge; teelt; profijt : *Quæstus opificij,* neere; neeringe.
Quæstum facere, consequi, winnen; ge-winnen.
Quæstum sectari honestè, neeren; geneeren.
Quæstum captare ex rebus vilissimis, hoetelen; soetelen. *Quæstus vilis, turpis,* hoetelwerk; hoetelrije.
Quæstuosus, neerig; neerachtig; ge-neerig.
Quæstuarius, Quæstuosus homo, ge-winnig; gewin-soeker; baetsoekig; baet-soeker.
Quæstuaria, hoere; geld-hoere.
QUÆSO, ke, *interiectio;* ei lieve.
QUALEA, *vulgi, coturnix, ortyx,* quakkel.
QUALIS, hoe-danig; hoe-daen; hoe-gedaen; welker hande; welkerlei; wat? wie-daenig?
Qualificatus, vulgi gestaedt.
Qualiter, hoe; hoe-daeniglik; welker-wijse.
Qualitas, ge-steltenisse; gestelte; ge-stalte; hoe-daenigheid; lei, (*Vide,* MODUS;) qualiteit.
Qualitas, gade; gadinge; sorte, soorte.
Qualitas ac forma corporis & cuiuscunque rei, hebbinge, *vet.*
QUALUS, *Qualus vimineus,* stuikmande; hoppen-korf; sijg-korf. *Qualus, Quasillus,* korfken; sijge; draegt (1); stuik; sijg-korfken.
Qualus, naei-korfken; naeimandeken, *Quasillus.*
Qualus, spille-korfken; spinnekorfken. *Quasillus.*
Qualus, brood-korf.
per Qualum liquare, stuiken.
QUAM, dan. *Quàm bene,* hoewel.
Quàm diu, soo lange.
Quàm longe, hoe verre.
Quamobrem, daer om, waer om.
Quamprimum, strax; ter-stond; van stonden aen.
Quàm senex, hoe oud.
QUAMQUAM, QUAMVIS, } *Vide,* QUANQUAM, QUAMUIS, *&c.* (2).
QUANDO, dat; als; wanneer; wan, wen, *ger. sax. sicamb.*
QUANDOCUNQUE, soo wanneer; God geve wanneer.
QUANDO, *quo tempore?* wanneer? hoenneer, *holl.*
QUANDOQUE, som tijds; som wijlen; sommige wijlen; bij wijlen; onder-wijlen.

(1) Hs. *Etym.* Draghe. j. Sijghe. *Colum, qualus.*
(2) Hs. *Quamuis* staat naast QUANQUAM te vinden.

QUANDOQUIDEM, want nae de mael; naedemael dat; daer om dat; gemerkt; aen-gesien; aengesien dat; om dat; omdies wille dat; mids; midsdien dat; mids dat; ver-middelst dat; meds; meds dat.

QUANQUAM, QUAMUIS, QUANTUMUIS, hoe wel dat; al is 't dat; niet tegen-staende; oft, *holl.* schoon, *vel* schoon oft: *Quantumvis ille sit dives,* al is hij schoon rijk; schoon al is hij rijk; oft hij rijk zij.

QUANTUS, hoe groot; wie groot.

Quantus, quàm magnus! dolor, &c. wat groote pijne, verdriet, *&c.*

Quantitas, hoe-veelheid; grootte.

Quantum? &, Quanti? hoe veel? wie veele?

Quantum ad, belangende; aengaende; soo veele als; wat: *Quantum ad me, ad te, &c.* mijnen't halve; uwen't halve; wat mij, soo veel als mij, als u belangt, roert, aengaet.

Quantum, nae; nae dat; soo: *Quantum intelligo,* nae ik, nae dat ik, soo ik verstae.

QUARE, waer-om; daer-om; hierom; dies.

QUARTUS. *Quartana, Quartarius, &c. Vide,* QUATUOR.

QUASI, als; ge-lijk als; als oft; ge-lijk oft; ge-lijk als oft; effen als oft.

Quasi, quasi verò, alkaks; kakkemix; quantsuis.

QUASIMODO, *Dominica, octava Paschæ,* be-loken Paeschen.

QUASSARE, *Vide,* QUATERE.

QUATENUS, hoe verre; soo verre; op dat; nae, nae dat; *quatenus ad me attinet,* nae dat het, soo verre het, mij aengaet.

QUATERE, *Quatefacere, Quassare,* schudden, *(Quatere, Quassitare, caput,* schudden het hoofd; schudde-bollen;) ver-schudden; schokken; ver-schokken; stoepen; stuppen; stuipen; smakken; goien; sallen; hutsen; hutselen; quassen; stuiken; dorsschen; dersschen; dresschen; swanken; lappen; drijven; fuiken; swengen; swingen; swingelen; klutsen. *Quatere palmâ,* pletsen. *Quatere uun sointe,* ratelen.

Quassare, kroken; verkroken; breken; knosen, *fris.* bossen, botsen, butsen, blutsen; kuisschen, *ger. sax.* quetsen; kasseeren.

Quassando & concutiendo quenquam rudiùs tractare, lompen, *Becano.*

Quassus, Quassatus, i, geschudt; geschuddet; geschokt.

Quassus, us, schuddinge; stoot; geschok.

QUATUOR, vier; veer, *sax.*

Quater, vier-mael; vier reisen.

Quartus, vierde. *Quartus ab hinc dies,* exter-over-morgen; achter-over-morgen. *Nudius quartus, Vide, Nudius quartus.*

Quatuordecim, vier-tien; veertien.

Quadraginta, viertig; veertig. *Quadragies,* viertig-mael. *Quadragesimus,* viertigste.

Quadripertire, in quatuor partes dividere, sive dissecare, vierdeelen; quartieren; in vieren splijten.

Quadripartitus, ge-vierdeelt. *Quadrifidus,* vier-spletig.

Quadruplex, Quadruplus, vierderlei; vier-voudig; viervoud; vierdobbel.

Quadruplum, vier-mael soo veel; vier-schat, *Grotio.*

Quadruplo, vier-voudiglik. *Quadruplo maior,* vier mael grooter.

Quadratus, Quadrangulus, vier-ekkig; vier-hoekig; vier-kantig; vier-schroodig, *ger. sax. sicamb.* teerling-wijse; quadraat. *Non quadratus, angulos rectos aut aequales non habens,* faelie-kantig: [mis-kantig, *possit dici* F. R. *aut,* wankantig.]

Quadrangula res, tafel.

Quadratus vier-scheutig; vier-schotig. *Quadrato corpore homo,* drommeler; dranger.

Quadrum, Quadratum, vier-hoek; vier-ek; vier-kant; quadraat.

Qaudra, Quartarius, vier-deel; *Quadrans, Quarta pars,* vierde-deel; quarteel; karteel; quartier *(hinc nobilibus,* de vier quartieren; *seu,* vier vierendeelen, *Grotio,)* vier-donk; vierling.

Quarta pars centeni, seu XXV; quartier.

Quadrans Lunæ, quartier der maene. *Vide* LUNA.

Quadrans ponderis, ses loot; drij oncien.

Quartarius, Quadrans mensuræ, viertel; veertel; quarte; quarteel.

Quadrans operæ, vier-deel dags werk; schoft; schof; schot: *horæ,* vier-deel van der uiren.

Quadrans miliaris, vier-deel mijls

Quadrans iugeri, loopen; hondert roeden; sille lands.

Quartarius vini, quarte wijns; kanne wijns.

Quadrans, quarta pars assis, teruncius, vierling; oort; twaelfaerd; meuterken, *leod.* albe, *sicamb.* witte, *sax. sicamb. inde pro quarta parte cuiuscunque monetæ,* oord.

Quadra, vulgi, winkel-haek; keper, keeper; swede, *vet. fland. norma seu regula angulos explorans,* winkel-mate; *hinc,*

Quadrare, ramen; passen; overeenkomen; bequaem sijn; rijmen; vitten, *fland. malè quadrare,* ontpassen; ver-passen.

Quadra, Quadrans quo poli altitudo inquiritur, graet-boge. *Quadra, Quadrans, Vide,* PYXIS.

Quadra mensaria, vier-kante talioore. *Vide,* DISCUS.

Quadra patula, Vide, PANICIA MENSA.

Quadriennium, quatuor annorum spatium, vier-jaerigen tijd.

Quadrimus, vier-jaerig.

Quadrivium, vier-weg; vier-wegscheede; weg-scheede; weg-scheide; vier-spronge; wijk; kruis-straete; kruis-weg.

Quadriga, lamoen-waegen: *& plerumque simpliciter,* waegen; koetse, *&c. Quadrigula,* karre; karrijne, *vet. fland. Quadriiuges, Quadriiugi,* lamoen-peerden, *fland.*

Quadrigarius, waegeman; voerman, voerer, voerder.

Quadragesima, Quadragesimale ieiunium, tempus, vastene; fronvasten: *eius medium,* half-vasten; mid-vasten.

Quadragena, Carena vulgo, publicæ pœnitentiæ seu indulgentiarum genus, quarene; karene.

Quartana febris, quarteine; vierdaegsche kortse; *vulgus tamen sæpe,* drij-daegsche kortse, *dicere mavult.*

Quatuor temporum ieiunia, quatertemper; quater-temper daegen; fronvasten, quibusd.

Quadriremis, galeie.

Quadrupes, Quadrupedans, viervoetig. *Quadrupedum lues pestilens,* schelm, *ger. sax. sicamb.*

Quaternio, quaterne.

Quadruplare, ver-raeden.

Quadruplator, ver-raeder; aen-

brenger; over-draeger; roek, *zel.* schuimer; klaudijt.

QUE, ende; unde.

QUEMADMODUM, als; ge-lijk; ge-lijk als.

QUERCUS, *Iovis arbor, arbor glandifera*, eike; eeke; eiken-boom; eekel-boom; aekker-boom.

Quercus trunca, decisis ramis; *Quercus rasilis, tonsilis*, stronk-eike; tronk-eike.

* *Quercus durissima, Vide*, ROBUR.

Quernus, Querneus, Querceus, Quercicus, Querculanus, eiken; aekkerig.

Quernea ligna, fasceel-hout.

Querneæ tabulæ minores, knaer-hout; klap-hout.

Querni cortices, Vide, CORTICES.

Quercinæ corticis farina, sive pulvis, tan, tane, tanne, teine; louwe, loo, loie.

Quercetum, eiken-bosch; eester-bosch van eiken. * *Vide etiam*, ROBORARIUM.

Quercuum mustela, eek-horen; eek-horenken; eik-horen.

QUERCERA, QUERQUERA, *febris, frigida cum tremore*, schuddinge, huiveringe, kuiveringe, van de kortse; koude kortse.

QUERCULA, *officinarum*, gamanderlijn; gamander-kruid; druif-kruid.

QUERI; *Querelas, Querimoniásuc deferre, iácere, interponere*, klagen; be-klagen; klagten doen; quedelen; quelen; kraeien. *Queri falsò*, wanklagen, *vet. fland.*

Querela, Questus, Querimonia, klage; klagte; klaginge; be-klag; doliancie; complainte.

Questor, klager.

Querulus, Queribundus, klagtig; klagachtig (1); wrantig, *fris. Que-ruelum esse*, kriemen, *fris. holl.*

Querula voce & tristi damnum ac dolorem testari, jammeren, jammerlik klagen ende schreien.

QUERQUEDULA, kriep-endte; krikke, *sax. sicamb. Querquedula minor*, teelink, *holl. ex anatum genere. Vide etiam*, ANAS.

QUI, de gene die; die; weel, *sicamb.* (1).

QUÎ, hoe; wie, *ger. sicamb. Quî dum?* hoe dat? hoe daen? (2).

QUIA, want; om dat; daerom-dat; om dies wille dat; deur dien dat; aen-gesien, gemerkt, vermiddelst, meds, mids, mids dien, dat.

QUICQUAM, wat; ewat.

QUICUNQUE, alle die; alle de gene die; so wie; God geve wie.

QUID; *& Quid? Quidnam? Quid autem?* wat; wes; ewat; wet, *vet. holl. &*, wat? waerom? *Ut autem frequens est varietas idiomatum linguæ Germanicæ; ita inter alias literarum* s *&* t *: ubi enim Germani Superiores* ſ, *Saxones & Oceani accolæ & Germani Inferiores omnes* t *usurpant : ut* waſſ, wat; daſſ, dat; wasser, water; besser, beter. *Ita quoque ubicunque duplex σσ in communi linguâ Græcâ, Attici semper habent duplex ττ*; *ut γλῶσσα, θάλασσα, γλῶττα, θάλαττα, &c. interdum etiam mutant simplex σ in τ, ut σήμερον, σεύτλον, τέμερον, σεύτλον,* (3) *&c.* [*Hinc Jos. Scaliger distinguebat linguas Germanicas in Datticam, &, dassicam.*

(1) *Etym.* Klaeghachtigh.

(1) *Etym.* Weel. *vetus fris.* j. wie welck. *Quis.*

(2) Hs. L. met het *Etym.* Hoe dan?

(3) Hs. L. *τήμερον, σεῦτλον, τεῦτλον.*

Quid quòd, jae dat meer is.

Quid tum? Quid tum postea? wat is 't dan? & *contractius* wats dan?

Quidam, *sing.*, een.

Quidam, plur. eenige; ettelike; etlike; sommige; [sommenke *hol. q. d.* so menige, I. R.]

Quidam, sing. & plur., som.

Quidem, waerlik; waerachtiglik; dan.

Quidpiam, wat, ewat, et-wat, *id est*, iet-wat.

Quies, *Quietudo,* roeuwe, rouwe, ruwe [*hinc,* ruste, *q.* roeuweste, *locus quietis*, I. R.] ruste; raste; rustheid; ge-rustheid; stilte; stilligheid; stille-stand; stiltenisse; stille-saet, *vet. holl.* sus; pais, peis; poose; surseancie.

Quies nocturna, nacht-ruste.

Quies à labore, heilig avond, *proverb.*

Quietis (præcipue publicæ) assertor, vindex, rouwaerd, roewaerd, rowaerd, reuwaerd, roeuwaerd, *vet. fland. Quietis assertio,* rouwaerdschap, ἐρυσίπτολις *ab* ἐρύειν.

Quiescere, Quiete, Quietem carpere, Quieti se dare, rusten; rasten; roeuwen, rouwen, ruwen; stille zijn; verdragen; op-houden; aflaeten; strijken; poosen; pauseeren; deporteeren.

Quiescere quatuor statutis vicibus sive horis, schoften, schoffen.

Quiescere, dormire, slapen; *etiam,* rusten.

Quiescere à solutionis debiti sollicitatione; Quietum sinere seu præstare debitorem; condonare; *vulgo, Quitare*, ten goede schelden, *Grotio.*

Quietus, placidus, tranquillus, rustig; ge-rustig; rustelik; ge-rustelik; roeuwig; stille; stel, *vet.* berve, *sax. fris.* te vrede.

Quietus valde, over-stille.

Quietum esse; æquo animo Quiescere, nihil præterea desiderare, te vrede zijn

Quietum reddere, stillen; paeien; te vrede stellen.

Quieté, rustelik; ge-rustelik; stillik; properlik.

Quietè & liberè vivere, rustig leven.

Quilibet, een-iegelijk; een-ieder; iegelik; ieder-man; ieder-een; alle man; ieder.

Quin, selfs. *Quin immo,* selfs; iemer; emmer, emmers.

Quin etiam, ende ook; daer-en-boven; * sonder ook.

Quinque, vijf; vijve.

Quinquies, vijf-mael; vijf-reisen; vijf-werve.

Quintus, vijfde, vijfste.

Quinta pars fructuum; iusta, Quinta, quint.

Quintuplex, vijfder-lei; vijfder-hande.

Quinquennium, vijf-jaerigen tijd.

Quinquennalis, vijf-jaerig.

Quinquennalis dilatio, prolongatio; prorogatio in quinquennium, quinkenelle.

Quindecim, vijftien. *Quindecies*, vijftien mael.

Quinquaginta, vijftig. *Quinquagies*, vijftig mael. *Quinquagesimus*, vijftigste.

Quinquagesimæ Dominica, papen-vasten-avond.

Quingenti, vijf honderd.

Quincunx, vijf oncien.

Quinqueremis, galeie.

Quinctilis, mensis, hoi-maend.

Quinquefolium, vijf-blader-kruid; vijf-vinger-kruid; vloi-kruid.

Quinquenervia, honds-ribbe

Quinterna, vulgi, instrumentum musicum, quinterne.

QUIPPE, want ; om-dat ; want (1) ; daer-om dat.

QUIRE, mogen, meugen ; vermogen ; konnen, kunnen.

QUIRIS, helm-barde ; hellebarde.

QUIRITARE, *Quiritari,* huilen ; krijten ; klagen ; be-klagen ; kermen, karmen, (karmieten, *fland.*) *q. d.* ach arme ! ke-arme !

Quiritatus, veld-geschrei.

QUIS, *Quæ, Quod ; Qui,* welk ; die ; wie.

Quis ? wat ? wie ? welk ? weel, *fris. vet.*

Quis, quispiam, quisquam, unus, eenig ; ie-man, *& per paragogen,* ie-mand.

Quisque, * *Quivis,* — elk, ellik ; elker, *vet.* elkerlik, *fland.* ider, ieder, ieder-man, iegelik ; een-iegeliken ; alle-man ; malk, *sax. fris. holl.* een-ieder.

Quisquis, so wie ; God geve wie.

QUISQUILIÆ, pluiserije ; pluisinge ; slommeringe ; quakkelinge ; queselinge ; vaegsel ; uit-vaegsel ; uit-keersel ; vuilnisse ; schabaf ; guisel, *vet. Quisquiliæ ciborum,* brijselinge ; morselinge. *Quisquiliæ, homines nihili,* schuim van boeven.

QUO, op dat ; ten einde dat ; ten fijne dat.

QUÒ, waer ; waer henen ; waer-waert.

QUOAD, *Quoadusque,* so lange ; tot dat.

QUOD, *illud Quod,* het gene ; het gunt ; dat ; wet, wes, wat ; *Quod dicis, quod scribis,* dat gij segt ; dat gij schrijft, *&c.*

Quòd, daer-om dat ; om dat ; want.

(1) Hs.

Quòd, dat : *confiteor quod fecerim,* ik bekenne dat ik 't gedaen hebbe.

Quòd, Quod, Quoad, so vele als ; aen-gaende ; so veel aen-gaet ; belangende, *Quot attinet, &c.*

QUODAMMODO, halvelik ; halveling ; halff.

QUOMODO, *Quo pacto,* hoe ; hoe-daniglik ; wie, woe, *ger. sicamb.*

QUOMODOCUNQUE, hoe 't zij ; God geve hoe.

QUONDAM, eens ; eenig-mael ; eer-tijds ; veur-tijds ; veur-maels ; hier veur-tijds ; hier veur-maels ; wel-eer, *holl.*

QUONIAM, want, [*à veteri* wan, *quando, cùm, & affixo t pro* het, *q. d.* wan het, *cùm hoc, quando hoc ; subaudi, ita se habeat,* I. R.] meds, mids, mids dat ; mids dien dat ; om dat ; daer-om dat ; gemerkt ; aen-gesien ; nae-de-mael dat.

QUOPIAM, *Quoquam,* ergens-henen.

QUOQUE, ook.

QUOQUO MODO, sus en soo.

QUOQUOVERSUM, alle-wege ; aller-wege.

QUORSUM, *ad quid,* waer toe.

QUORSUM, *Quò, Vide,* QUÒ.

QUOT, hoe vele ; hoe menig ; wie vele. *Quot annorum, quot annos natus,* hoe oud.

Quota pars, quote.

Quotus, hoe menigste.

Quotannis, jaerliks ; alle jaere.

QUOTIDIE, dagliks ; daegeliks ; alle dage ; dommelike dag ; dag-domelik.

Quotidianus, daglik ; dagelik. *Quotidianus conviva,* daglik gast : *qui nobiscum familiariter vivit in singulos dies.*

QUOTIES, hoe dik-wil; hoe dik-mael; so vake.

QUOTQUOT, alle die.

QUOTUMQUEMQUE *articulum designare, quotumquotque caput oppugnare velit litigator,* quoteeren. *vulgo, Quottare.*

QUO-USQUE, so lange; tot dat.

QUUM, *Vide,* CÙM.

R

RABIES, woed, woede; woedenisse; woedigheid; ver-woedheid; raserije; on-sinnigheid; uit-sinnigheid.

Rabire, Rabie agitari, woeden; wueden; ver-woeden; raesen; raesen als de honden.

Rabidus, Rabiosus, dul, dol; rasende; rase-kop; rase-bol; woedig; ver-woedt; ont-sinnig; uit-sinnig.

Rabidè, woediglik; ver-woediglik.

RABULA, klappaerd; pladerer, plaeierer; rateler; rabbelaerd; swetser; roer-vinke; rok-vinke; praeteler; kaekeler. *Rabula forensis,* pleit-vogel, *holl.* procureur van quade saeken; [huer-praeter, *qui linguam conductitiam, ni venalem habet,* F. R.]

RACEMUS, druif, druive; wijndruive; druif-tak; druif-torsch; wijn-torsch; tros, trosch; trosse; torsch; bosch van wijnbesien, *vel.* reessem; krap; rappe; krappedruive; grappe; klister, klijster, kliester; rasijn, rosijn.

Racemosus, Racematus, ge-reessent.

RADERE, *Rasitare,* schrabben; schraepen; schrobben; schrepen, *fland.* schraeffen, *fland.* schraven (1); schampen; schaven; scherren; scharren; scheren; scheeren; schaeren; schelfferen; schelffelen, *fland.* strijken; schrepen, *fland.* vaegen; veegen; wrijven; rijven; rijffen, rijffelen; *fland.* raspen; raseeren. *Radere humum,* reken, reeken, raeken.

Radendo delere, uit-schrabben.

Radere unguibus, krabben; krabbelen; krauwen, krouwen; bekrabbelen; klouwen, *fris. holl.* (1).

Radere barbam, baerd-scheren; baerd-maeken, *fland.* barbieren; scheeren den baerd.

Rasus, geschaeft; geschoren; geschrabt.

Rasilis, schaefbaer.

Rasura, krabsel; wrijvinge; rijffel, *fland.*

Rasura, Ramentum, Ramenta, orum, schrabsel; af-schrabsel; af-snijdsel; af-snijdeling; af-kortsel; af-strijksel; bolster; scheersel; schab-af; schelfe; schelfer; schelffel; snoeisel; schelferinge; snippelinge. *Vide etiam,* SEGMENTA.

Ramenta ligni, af-schaefsel; schaeffelingen; schaveling *Ramentorum crines,* spaenen; spaenderen. *Ramenta ligni contorta,* krollen; krullen.

Ramentum ferri, æris, &c. slijp; vijlsel; vijlstof.

Ramenta auri, goud-sand.

Radula; instrumentum quo res minutim atteruntur & raduntur in scobem, raspe; rijve.

Radula, schrabber; krik-mes, *vet.* (2).

Radula, krabber; krab-ijser; schuiffel, schoeffel; schuppe.

Rasor, schrabber; schrobber; strijker.

(1) *Etym. vet. fland.*

(1) *Etym. fris. sicamb. holl. zeland.*

(2) Hs. Z. ook *scalprum. Etym.* Kribmes.

Rasor culter, Rasorius cultellus, schrabber; krik-mes, *vet.* schaers; scheers; scheer-mes.

RADIUS, straele; priem; radie, raie, *vet. fland.*

Radii solares, sonnen-stralen.

Radiare, stralen; schijnen; radien; raien.

Radiis affulgere, be-straelen; *penetrare,* deur-straelen.

Radiis traiectus, deur-straelt; deur-raeit.

Radians, sterrig; starrig.

Radiata quævis res, sterre

Radius, brachii os, propriè minus, kleine arm-pijpe; arm-pijpken.

Radius nauticus, graed-boge.

Radius, virga geomotrarum quâ linearum ductus indicant, roede, roed-stock.

Radius, rege, rije, rijge; streme, strame.

Radius textorius, schiet-spoele, schot-spoele, *sax.* spoele; wevers-spoele.

Radius, strijk-stok; strijker; strijk-hout; strekel, streekel, *fland. sicamb.* koren-strijker.

Radius pectinis, kam-tand; tand van de kam.

Radius rotæ, speke; rad-speeke.

Radius, rol; rol-stok.

RADIX, wortel; wurtel; worte, *vet.*

Radices tenuiores instar fibrarum; fibræ seu capillamenta Radicum, veselingen, saselingen, faselingen der wortelen.

Radix spinis oblita, aut fibrosa, ut Cardui, Eryngii, &c. torre.

Radix trunca, tronk; stronk; strunk.

Radicare, Radicari, Radices agere, emittere, wortelen; wurtelen; verwortelen.

Radicatus, gewortelt.

Radicosus, wortelachtig.

Radicitus; à Radice; usque ad Radicem; unà cum Radice, wortelings.

Radicitus extinguere; ab ipsis Radicibus evellere, atque eijcere; Radicibus tollere, uit-roden; uit-roeien; uit-raden.

RADIX, *&, Radicula, vulgi,* radijs.

RADIX CARA *(Cæsaris),* pastinake [*vel fuit Carui,* I. R.]

RADIX SCYTHICA, *dulcis,* kalissenhout; soethout.

RADIX CAVA, hol-wortel.

RAIA, *piscis,* roch; *fortè inquit L. Potterus, q.* ruig, *quòd asper sit; atque idem facit Raiam laevim,* glatte roche. *Statuit idem & Raiam undulatam, sive, Cineream levem,* kamelot-roche: *tum & oculatam, à maculis oculorum figuram referentibus,* spiegel, oft, oogen-roche: *tandem & illi est Raia asterias, stellata,* stern-roche, *à stellularum specie: Kiliano hæ ignotæ.*

Raia clavata, steen-roche: *Pottero ab aculeorum cum clavis similitudine,* nagel-roche.

Raia minor, vlote.

Raia oxyrinchos, snuitert; vleet.

Raiæ asperæ cauda, roch-steert.

Raia venenata, Vide, PASTINACA *piscis.*

RAMENTUM, *Vide,* RADERE.

RAMEX, scheurnisse; gescheurtheid des gemachts; ge-brokenheid; hoden-breuk, *germ. sax. sicamb.* on-gesondheid; wal, *Vide,* CETUS.

Ramex carnosus, karnoffel, *ger. sax.*

Ramicosus, gescheurt van gemachte; gesloten; on-gesond.

RAMUS, tak; *(Ramulus, Ramusculus*, taksken;) ast, est, *germ. (Italis* inestar, id est, *inserere;)* twijg, *ger. sac. sicamb.* stange; *Ramus, Ramale*, telge, telger.

Ramus fruticis exilior teneriórque, scheute; spruite.

Ramus tenuis & longe se extendens, ranke; branke, *fland.*

Ramus frondosus, mei, mei-tak.

Ramus betulaceus, berken-mei.

Ramis desectis ornare, meien, *Becano.*

Ramos producere, item, Ramos amputare; item, è Ramo arboris seu ex arbore suspendere, takken.

Ramos supervacuos seu inutiles amputare, resecare; Ramos fluentes compescere, ruimen; ver-lochten de boomen, *q. ut amplior lux fiat arboribus.*

Ramosus, getakt.

Ramosa ligna, tak-hout.

Ramalia, Rami abscissi, takkelingen; ramagie; ramadsie; rijs, rijs-hout, rijseren; twist; ruimelink.

RANA, vorsch, (*Ranunculus*, vorschken;) puide, puid, *zel.* pogge, *sax. sicamb.* huppelink, *vet.* quabbe, *sax. Gesnero;* kikkert, *fris. holl.*

Rana viridis, loof-vorsch; look-vorsch.

Rana minima & viridissima, haegpuit.

Ranæ minimæ genus inter calamos degens, riet-vorsch.

Rana venenata, padde.

Ranarum fœtus, ova, sive semen, padden-gerak; poggen-raf, *sax.*

Ranæ fœtus caudatus, batrachis, gyrinus, papioen; popelioenken.

Ranunculus, herba, polyanthemum, haenen-voet; boter-bloeme, *herba floribus aureis, quæ à vaccis depasta butyri colorem commendare creditur; inquit Kilianus:* [*sed fortè à colore flos ipse nomen butyri traxit: quærendum enim an vaccæ depascere velint, & an non aversentur ut herbam causticam*, F. R.]

Ranunculus flammeus, egel-kolen; eechel-kolen.

RANCERE, *Rancescere*, vergarsten; garstig zijn, oft, worden; ver-schraepen; goor rieken, *hol. fris.* ver-muffen; stinken. *Vide*, OLERE.

Rancidus, garst, garstig, (*Rancidun lardum*, garstig spek;) ranst, ranstig, *campin.* vergarst; vinnig, *germ.* verschimmelt; geschimmelt; schimmelig; schimmelachtig.

Rancor, garstheid; garstigheid; ver-garstheid; ver-muftheid; schimmel; vinnigheid.

RANGIFER, *cervi genus; animal septemtrionale, cornibus ramosis*, reen, rein, reiner, reinger.

RANTACUS, *vulgi*, rotel; reutel; rochel, *fland.*

RAPA, *Vide*, RAPUM.

RAPERE, nemen; rooven; roffen; grabbelen; rijffelen; reppen, *vet.* rukken; sukken; klampen; schaeken.

Rapere violenter, ut Virginem, schaeken; ontschaeken; *Vide*, VIRGINEM.

Rapere celeriter, Raptim, snappen. *item,*

Raptare, snappen, snabben; sleipen: *crinibus prostratum Raptare*, sleipen metten haere.

Raptus, i, gerooft.

Rapax, nemachtig; roof-gierig,

roof-achtig ; grijp-achtig ; grijp-gierig ; dief-achtig ; diefsch ; haek-achtig ; slok-al. *Rapacitate infamis*, pluk-vogel, *fris*.

Rapina, grepe ; hand-grepe ; hand-vol ; hand-vullige bussel ; hand-bussel.

Rapina, roof ; roove ; rooverije ; proie.

Raptus, us, griel ; grabbel ; trek-kinge ; snap ; raep.

Raptus virginum, schaek ; ont-schaekinge ; schoffieringe ; schof-fierigheid ; ont-voeringe.

Raptor virginum, schaeker ; ont-schaeker ; ont-voerer.

Rapidus, rade, radde ; drade ; rasch ; snel ; rap ; locht ; lochtig.

Rapidè, Raptim, haest, haestiglik ; raschelik ; rade ; radde ; drade ; behendiglik ; met eenen veeg, vaeg.

Raptim & breviter aut succinctè annotare, be-worpen, bè-werpen in 't schrift.

RAPHANUS, *Raphanis, Radicula, vulgi*, radijs ; reddik.

Raphanus Rusticanus, meer-radijs.

RAPUM, *Rapa*, raepe ; (*dicitur à* raepen, *colligere, auferre, levare ; quòd Rapæ passim ex agris collectæ, leventur & auferantur : qua etiam ratione Latinè Rapam à rapiendo dictam putant ;*) rube, ribe, ruebe, roebe, *g. s. s. fris*. knolle, *holl. fris*. knol-rape ; tolle ; rof, roffe, rove, roeve, roef, *vet*. kalluite ; kluite

Rapum maius, braek-raepe.

Rapum æstivum, tijd-raepe.

Rapa autumnalis ; quæ post messem seritur, stipulis exaratis, stoppel-raepe ; stoppel-knolle.

Rapatia, Rapitia, Rapacina, Raporum frondes, raep-kruid ; raep-loof ; loof van raepen.

Rapina, raep-land ; raep-bucht, raepier ; loof-bucht, *fland*.

è Rapi semine expressum oleum, raep-olie ; raep-smout.

è Rapi presso semine libum sive panis, raep-brood.

RAPUNCULUS, *Rapum silvestre*, raponcele.

RAPUM *porcinum, (Rapum terræ, aliis)* seugen-brood.

RAPUM *terræ*, aerd-appel.

RAPISTRUM *arvorum*, hederik ; herik.

RARUS, selden ; seldsaem ; on-gemein ; on-gemeintig ; vremd. *Rarus inventu*, dun gesaeit, *q. d. rare sive non densè seminatus, nam, Rarus, etiam*, dun, din, on-dicht, *gall*. cler semé.

Rarò, Rarenter, selden ; seldenlik ; seldsaemelik ; on-gemeinlik.

Rarefacere, dunnen.

Rarescere, laeken ; af-gaen ; af-nemen.

Raritas, seldenheid ; seldsaem-heid ; on-gemeintigheid ; dunnig-heid.

RASTRUM, *Rastellum*, egge ; eegde ; heigde ; klauwe, klouwe ; gritsel ; rijf ; rijve ; rieffe ; reke ; rake ; reeke ; regge ; reike, *vet*. harke, herke.

Rastro, Rastello, corradere, colligere, eradere, (ut stipulam è pratis ;) acervare, raeken ; reeken ; reken ; rijven ; gritselen ; harken ; herken.

RASUS, *Rasitare, Rasura, Vide*, RADERE.

RATIO, redene ; redenlikheid ; ver-nuft.

Ratio, saeke ; raed-slag ; veur-slag ; aen-slag ; vuege ; middel ; wijse ; gijse ; voege, (*hac ratione, hoc casu*, in deser voegen ; *quâ Ratione*, hoe ?) vorme ; wege (*bona Ratione, modo, via, rem aliquam*

agere, exequi, te wege brengen;) mode; maniere; advis; entreprinse; intreprinse.

Ratio, oor-saeke; aen-laet, *vet.* kanse; be-scheed; be-wijs; be-toon; be-toog; redene.

Ratio adæquata, de eenige ende wel bekende redene, *Grotio.*

Ratio, Rationes, rekeninge; rekenschap.

Ratio, staet; aen-sien; respect.

Ratio, achte; toe-sicht; be-merk, be-merkinge; regard.

Ratio harmonica, lol, lul.

Ratiocinari, reden; redenen; discoureeren.

Ratiocinatio, redene; discours.

Rationalis, Rationabilis; Ratione utens; Rationis capax, compos; Ratione præditus; item, Rationi consentaneus, redenlik; ver-nuftig.

cum Ratione, redelik; redenlik.

Rationis expers; Ratione carens; à Ratione alienus; Rationibus nullis inducibilis; on-vernuftig; on-bescheeden; on-bescheiden; on-redenlik; on-geseggelik; niet rekkelik.

Rationis carentia, on-vernuft; on-verstand.

Rationes non absonæ, klinkende redenen.

Rationibus aliquem vincere, superare, ad incitas redigere, in-doen.

Rationi consentaneus, waer-schijnig.

Rationem alicuius rei habere, ducere, achte hebben, nemen, oft slaen, op eenig ding; gade slaen; toe-sicht hebben; waer-nemen; respekt hebben; regard nemen.

Rationem dare, ver-andwoorden.

Rationem referre sive reddere, rekeninge doen.

Rationari, Rationem, sive Rationes, subducere, vel inire, rekenen; calculeeren.

Rationem imposito calculo computare, over-leggen. *Rationem facere calculis,* leggen ende rekenen met penningen.

Rationem putare; puram, putam & absolutam conficere; parem facere; Rationes dispungere, expungere; Rationem liquidam (vulgo, claram) reddere, op-rekenen; af-rekenen; effen op oft af, rekenen; klaeren, af-klaeren de rekeninge.

Ratio pura, puta & absoluta, effen rekeninge.

Rationibus redditis, reliqua solvere, effen op betaelen.

Rationes & causæ expensarum, rekeninge ende bewijs

Rationes conturbare, achter-uit-vaeren; bankeroten; bankerote spelen; bank-schijten.

Rationum publicarum magister sive præfectus, roieer-meester, *vet.*

Ratiocinarium, Budæi, reken-kamer.

Ratiocinator, rekenaer.

Rationarius, Rationalis, contre-rolleur.

Rationalis codex, register.

RATIS, sater [*una Satta, vel Zatta, Venetis,* J. R.] vlot, vlote, vlot-balken; kameie, *sax. sicamb.* ra-seil, raseel-schip, rae-schip; raseel.

Rates scirpea, dobber; vlot van biesen.

RATUS, *Ratificare, &c. Vide,* RERI.

RAUCA; *vermis radices arrodens,* wortel-worm.

RAUCUS, heesch; heersch, *vet. fland.* haersch, *hol.*

Raucere, heesch zijn. *Raucescere,* heesch worden.

Raucè, heeschelik.

Rauis, Raucedo, Raucitas, heescheid.

RAVUS, *Ravidus color*, taneit, tanneit, teineit ; lever-verwe ; swert-geel.

RE, *præpositio inseparabilis, compositioni tantum conveniens, fland. & holl.* er, *brab.* her, *utriusque literæ Latinæ inversione, ut,* her-maeken, er-maeken, *reficere*; *gall.* refaire : *vertitur etiam per*, ver, weder, wederom, *&c.*

REÆDIFICARE, her-timmeren ; her-bouwen ; her-stichten.

REAPSE, *Vide,* RES.

*REBAPTIZARE, her-doopen ; weder-doopen.

REBELLIS, weder-spannig ; weder-strijdig ; weder-werig ; weder-willig ; weder-borstig ; frevel-moedig ; on-gehoorsaem ; tegen-strijdig; tegen-strevig ; felon ; rebel ; strijdende ; frevelig.

Rebellare, weder-spannen ; overtreden ; tegen-strijden ; rebel zijn ; rebelleren ; bout-aersen ; * boutgaeten ; revolteeren.

Rebellio, weder-spannigheid ; weder-wille ; on-gehoorsaemheid ; tegen-strijd ; felonnije ; rebellie.

*REBOARE, weder-slag geven.

RECALCITRARE, achter-uit-slaen ; werpel-aersen, *fland.* uit-slaen van achter.

RECALFACTORIUM, *vulgi*, kaffair, kauffoir.

RECALVUS, *Recalvaster,* bles ; kael ; bluts ; veur-kael ; kael aen 't veur-hoofd.

RECANTARE, her-roeden (1), weder-roepen, her-haelen, de woorden deur den hals haelen ; retracteeren : *item,* ont-tooveren.

Recantatio, weder-sang.

(1) Hs. L. Her-roepen.

RECEDERE, af-gaen ; ont-gaen ; weg-gaen ; af-scheiden ; wijken ; ver-trekken ; op-trekken ; verschuiven.

Recessus, af-gang ; af-tocht ; af-scheid ; ver-trek.

Recessus, heimelikheid ; vertrek ; secreete plaetse.

Recessim, al deisende. *Recessim ire,* achter-waerts gaen.

Recessus maris, Recedens mare, ebbe.

RECENS, versch ; vorsch ; frisch ; nieuw ; groen ; *adag.* jong. *Recens orum,* versch ei. *Recens cerevisia,* iong bier. *Recentulus,* nieuwachtig.

Recens ab officinâ profectum ; à follibus calens ; modò à follibus ærariáque fornace productum, vier-nieuw ; brand-nieuw ; spelle-nieuw ; spelder-nieuw. *Recenter cusus signatúsque nummus,* vier-nieuw geld.

Recens, Recenter, verschelik ; korts ; nieuwelik, nieuweling, nieuwelings.

RECENSERE, ver-tellen ; ver-trekken ; ver-slaen ; discoureeren ; ver-haelen.

Recensere, over-sien ; over-lesen.

Recensere, iterum numerare, her-rekenen ; over-rekenen ; over-slaen, over-tellen, in 't kort.

Recensere exercitum, copias, monsteren.

Recensio militum, her-schouwinge ; monster ; monsteringe. *Recensor exercitus,* monster-heer.

RECHAMUS, *Vitruvii ;* wind-as ; wind-asse ; rol ; katerol ; katerolle ; katers-hoofd ; schijve ; paleie ; wielken, *holl.*

RECIDERE, af-snijden. *Recidere membrum,* een lid af-setten.

RECIDERE, ver-vallen ; weder in-vallen ; in-vallen ; in-storten ;

ut in morbum : recidivum morbum pati.

Recidivus, ver-vallig.

RECINGERE, ont-gorden.

RECINIUM, *vestis muliebris superior, antrorsum divisa, & alarum instar replicata,* vlieger.

RECIPERE, ont-vangen ; ont-fangen ; her-nemen, in-nemen ; aen-nemen ; weder-nemen ; innen ; ver-haelen ; ver-vaten ; ver-vatten ; beuren, boren.

Reciperé, è numero segregare, uit-houden.

**Recipere se,* sich beteren.

Recipere se aliquò, reisen ; weg-reisen ; ver-trekken. *Receptus,* af-tocht.

Recipere aliquem hospitio, domo, tecto, huisen ende hoven iemanden. *Recipere in tutum,* borgen, bergen.

Recipere se in hospitium, domum, diversorium, &c. in-slaen ; sijnen inval, ingank hebben.

Recipere, schutten ; *ut, ictum clypeo, gladio recipere,* schutten den slag.

Recipere ad se, vel, in se ; in se alterius promissum recipere, borge blijven ; staen oft in-staen voor iemanden.

Reciperere in se opus faciendum, eenig werk aen-nemen.

Receptus, i, aen-genomen.

Receptor generalis, vulgi, ont-fanger generael.

Receptor particularis, ont-fanger ; in-maender ; in-haelder.

Receptor canonarius, ont-fanger ; penning-meester.

Receptor mulctarum, ont-fanger van breuken.

Receptator, Receptor, qui fures recipit, eósque & eorum furta occultat, heler ; aen-houder van dieven, moordenaars, roovers, *&c.*

Receptus ; locus quò in tutum se recipit exercitus, ver-trek ; vlied-berg, *vet. fland.* *toe-vlucht ; toe-keer ; — retret, retreit ; *propugnacula illa minora quæ hodie* Redoute, *vulgo* (*à Gallico* reduire) *vocant, bene Grotius nominat Receptus.* [*Fortè et* donk, honk, 't honk, *sit Receptus, unde nomina locorum,* Wachtendonk, Wilmer-donk ; *sive quasi* duikinge, *id est, latibulum,* (donker, *obscurum*) *sive quòd,* donk, *per se nidum, receptaculúmve significet,* arendonk *&c.* F. R.]

Receptaculum, in-val ; op-stal ; in-gank ; houder. *Receptaculum hominum aut bestiarum,* berg, *à* bergen, borgen, *recondere, servare Vide etiam,* PORTUS.

Receptaculum in prora, veur-onder in 't schip ; des schips.

Receptaculum aquarum, kolk.

RECIPROCARE *animam, spiritum,* her-haelen den aessem ; snoeven, snuiven.

Reciprocare, gins ende weder haelen, gaen, doen.

Reciprocus, wederkeerig ; reciprook ; onderling, *Grotio* (1) : *Reciprocus amor,* weder-liefde.

Reciproca cautio, reversale.

Reciprocé, wederom ; weder-keerlik.

RECITARE, ver-tellen ; op-seggen ; ver-melden ; ver-haelen een reden ; relaes doen ; relateeren.

Recitare memoriter ; discere, van buiten seggen, op-seggen, leeren.

Recitare catalogum, op-lesen de naemen.

RECLAMARE, her-roepen ; weder-roepen.

---

(1) *Etym.* Onderlinghe. *Mutuus, promiscuus : & Mutuò.*

Reclamatio, op-spraeke.

Reclamatorium accipitrum. Vide, ACCIPITER.

RECLINARE, neigen ; nijgen ; helden ; lenen, leinen.

Reclinationi locus aptus, heul.

RECLUDERE, op-doen ; open-doen ; op-setten.

Reclusus, open.

Reclusorium piscium, reservoor ; savoor.

RECOGITARE ; her-denken ; be-peinsen.

[*Recogitatio*, weder-peins, weder-gepeins, *id est*, achterdenken, arriere pensee, J. R.]

RECOGNOSCERE, her-kennen.

Recognoscere, over-sien ; over-lezen.

Recognoscere, be-kennen ; be-lijden ; retracteeren.

Recognoscere copias militares ; turmas equitum ; exercitum, &c. monsteren.

Recognoscens, be-kensaem.

Recognitio rei iudicatæ, revisie van 't proces.

Recognitio militaris, monster ; monsteringe.

Recognitionis arrha quam novus vasallus patrono largitur, relef. *Vide*, HOMINIJ SYMBOLUM.

RECOLERE, her-denken ; ge-denken.

RECOLLIGERE SE, be-komen.

RECONCILIARE, soenen ; ver-soenen ; ver-eenigen ; ver-minnen, *vet.* paisen, peisen, pais maeken ; ver-paisen ; reconcilieeren.

Reconciliator, soener ; soen-maeker ; ver-soener ; pais-maeker. *Reconciliator osculo*, mond-soener.

Reconciliatores, sive pacificatores, præcipuè in homicidio, kers-lieden ; *holl. zel.* (1).

Reconciliatio, soen ; soeninge ; ver-soeninge ; ver-min, ver-minninge, *vet.* appointement.

Reconciliationis factum, soen ; soen-stuk ; soen-ding.

Reconciliationem infringere, vrede breken.

Reconciliationis infractio, vrede-braeke ; soen-braeke.

RECONCINNARE, ver-stellen ; ver-tijd-baeren ; lappen.

RECONDERE, op-doen ; op-sluiten ; be-waeren ; ver-steken ; heimelen, *vet.*

Recondere, op-steken. *Recondere gladium in vaginam*, op-steken het sweerd.

Recondere animo, op-steken ; ter herte vatten.

RECONVENTIO, *vulgi*, weder-ticht ; tegen-klagt, tegen-klagte ; weder-klaege ; reconventie.

Reconvenire, vulgi, weder-ticht doen.

RECOQUERE, her-koken.

RECORDARI, ge-denken ; her-denken ; er-inneren.

Recordatio, ge-heugenisse ; in-dachte ; aendacht ; memorie.

RECREARE, ver-scheppen ; ver-verschen.

Recreare, Recreari ; Recreare animum ; ri animo, ver-vreugden ; ver-maeken ; ver-lichten het hert ; be-quikken ; ver-quikken ; ver-quikkeren ; ver-queiken ; ver-preulen, *fland.* ver-jolijen, ver-jolijsen, *fland.* ver-blijden.

Recreatio, ver-maek ; ver-maekelikheid ; recreatie.

Recreativus, vulgi, ver-maekelik.

RECREMENTUM, af-val ; laekadsie ; laekinge.

Recrementum ferri, slijp.

Recrementa plumbi, slekke loots.

Recrementitius, gruisachtig.

(1) Hs. *Etym.* Kiers-lieden.

RECRUDESCERE, argeren ; verargeren ; ver-seeren ; ver-swaeren. *Recrudescere, ut vulnera semel curata,* op-breken.

RECTUS, *&c. Vide* REQERE.

RECUBARE, liggen ; neder-liggen.

RECUDERE, ver-smeden ; her-smeden ; her-slaen.

RECUMBERE, *Vide,* RECUBARE.

RECUPERARE, weder-krijgen ; her-haelen ; be-komen ; ver-couvreeren ; recoevreeren.

Recuperabilis, weder-krijgelik ; ver-haelik.

Recuperator, bevel-hebber ; commissaris.

Recuperatorem constituere, deputeeren.

Recuperatio, ver-hael ; recouvrement.

RECURRERE, weder-loopen.

Recursus, weder-loop.

RECURVARE, ver-krommen ; over-stulpen.

Recurvus, krom ; over-stulpt.

RECUSARE, weigeren ; weder-leggen ; weder-seggen ; ver-seggen ; af-seggen ; ont-seggen ; af-slaen ; mis-vergen, *fland.* refuseeren ; opposeeren ; opponeeren.

Recusatio, weigeringe ; ontseg ; af-slag.

RECUTITUS, be-sneden als een jode : *cui pellis virilis membri decorticata est.*

REDARGUERE, weder-leggen ; be-rispen, be-respen ; be-grijpen. *Redarguere acriter,* toe-snauwen.

REDDERE, weder-geven ; her-geven ; be-henden, be-handen, be-handigen ; restoor doen.

Reddere rationem, rekeninge doen, geven.

Redditio æqualis, wedergeldinge.

REDIGERE, weder-om drijven, weder-om stouwen ; stieren ; be-stieren.

Redigere aliquem rationibus ac institas (1), in-doen.

Redigere in ordinem, ringelen.

Redigere in acta, codicem, tabellas, literas publicas, &c. registreeren.

REDIMERE, afkoopen ; af-koop doen ; uit-koopen ; quijt maeken be-dingen ; ver-dingen ; redden pachten ; verpachten.

Redimere reditus, af-leggen d renten.

Redimere precio, ransoenen ; ver ransoenen ; ver-lossen.

Redimere culpam, broke be-taelen boeten.

Redimere opus faciendum, cert precio, aen-nemen eenig werk *Redemtum opus,* aen-genomen werk

Redemtor, vulgo Redimarius pachter ; pachtenaer, ver-pachter *Redemtor vectigalium,* tollenaer tol-pachter ; tol-meester ; ont-fanger ; schot-mieter, *vet.*

Redemtor canonum, oblationum & tributorum, assijs, axijs, excijs meester, pachter ; assijsener, *&c.*

Redemtor rerum inventarum, vond meester.

Redemtio, af-koop ; uit-koop ver-dinge ; pacht ; be-stellinge.

Redemtio incendii, incendiaria brand-schattinge.

Redemtio ; Luitio ; pactum pr corpore precium, precium quo pro captivi corporis redemtur despenditur, los-geld ; ransoen ransoeninge ; *& flandris simpli citer,* soen, *& ijsdem Redemtion iniquæ precium,* verschat. *Vet. sax ang.* were ; were-geld : *Precium videlicet Redemtionis ; mulct*

(1) Hs. L. *incitas.* Vrg. In-doen, Bijlag van D. II.

cuniaria ob hominem læsum ut occisum; precium hominis; ıtimatio corporis sive capitis; ytrum, &c. Olim enim multæ ·cuniariæ imponebantur cædi, ·pinæ, furto & multis alijs cinoribus: inter alias autem pitis erat æstimationis mulc-ı, & eius rei gratia æstima-ıntur quique, & à summo ad ıfimum, capite censebantur nguli: ut patet ex veteribus gibus Anglorum & Saxonum: uil. Lombard. vulgo wera, rigeldium, & wergelta, q. d. pre-um, sive pecunia defensionis. Wer-lta, inquit Herm. Comes Nue-arius, in Legibus Ripuarijs rancorum, est pecunia quâ ıis multam solvit aut redimit, weren, *defendere, &* geld, *pecunia. Redemtionis precium dare,* ran-ıenen ; ver-ransoenen ; *exigere,* ıponere, ransoeneeren.

REDIMIRE, mutsen, *ger. vet. ·dimitus,* gehult. *non Redimitus,* ı-gehult.

Redimire caput coronâ, kroonen.

Redimiculum, potissimum capitis, ılle, hulsel ; hoofd-doek ; hoofd-raet ; veur-bind, *vet.* haer-band, ıer-bandeken ; vlecht-snoer.

Redimiculum adimere, ont-hullen.

REDINTEGRARE, her-doen ; her-ıen ; her-maeken ; ver-nieuwen ; er-frisschen ; ver-versschen.

Redintegrare, ludum, bellum, &c. er-beginnen ; her-nemen het spel, 'oorloge ; her-spelen, *&c.*

REDIPISCI, weder-krijgen.

REDIRE, weder-komen, weder-m gaen ; weder-gaen ; weder-eeren. *Redire in viam,* be-keeren. *Redire in veterem statum,* be-omen.

Redire anni spatio, ver-jaeren.

ad Redeundum compellere, weder-om drijven, wederom stouwen.

Reditus, weder-keer ; weder-gang ; weder-komste. *in Reditum,* tot weder-siens.

Redire post digressionem, arrement, errement, aen-nemen, *resumere ceptum iter.*

Reditus annuus, jaerlik in-komen ; in-komste ; rente ; in-komende goed. *perpetuus, hereditarius,* erf-rente.

Reditus temporalis, ad vitam ; vitæ provisio, lijf-rente ; lijf-togt ; leef-togte.

Reditus fundi, pacht.

Reditus constituere in hypothecâ, be-panden de renten.

Redituum constitutionis literæ, rent-brief.

Reditus annuos adferens, rent-baer.

Reditus colligere, renten in-haelen.

Redituum creditor aut dominus, rentier.

Redituum debitor, Reditus debens, rent-pligtige, *Grotio.*

Reditus annuus qui penditur, uit-gang.

Reditus persolvere ; à Reditibus se prorsus liberare, af-leggen de renten.

Reditus ex navibus, boomerije, bommerije, bodmerije, *& rectius,* bodemrije.

REDIVIA, *vel,* REDUVIA, nijd-naegel, nijd-vel, nijd-vleesch, nijn-naegel *(alijs,* nijp-vel, *&c.)* splijt-naegel ; dwang-naegel ; nagel-dwang.

REDIVIVUM *reddere, quasi in novam formam restituere,* ver-tijd-baeren.

REDOLERE, rieken ; stinken, *vet.*

REDORDIRI, ont-doen ; ont-vlechten ; ont-weven.

REDUCERE, weder-leiden ; wederom leiden, weder-brengen.

sluipsel ; [d'onk, d'honk, *vel* 't honk, I. R. *Vide etiam*, LATIBULUM, RECEPTUS.]

REFULGERE, weder-schijnen.

REFUNDERE, her-gieten ; ver-gieten ; ver-storten.

Refundere impensas, remburseeren.

Refusio maris, ebbe.

REFUTARE, weder-leggen ; wraeken, *holl.* straffen ; repliceeren ; reprocheeren.

Refutabilis, weder-leggelik. *quod Refutari nequit*, on-wederleglik.

Refutatio, weder-legginge ; reproche.

REGALITIA, *vulgi*, kalissen-hout ; soet-hout.

REGELARE, dooden ; ont-dooden ; ont-vriesen ; smelten als ijs ; ver-slaen ; ont-laeten. (1)

REGENERARE, weder-baeren.

Regeneratio, weder-geboorte.

REGERE, stieren, stueren ; bestieren, be-stueren ; be-rechten, berichten ; be-leiden eenen handel ; be-dillen, *holl.* be-schikken ; beheeren ; regeeren ; meesteren ; reguleeren ; goeverneeren.

Rectus, recht, richt, rechtelik ; effen ; gelijk ; geraed, *ger. sax. sicamb.* strak.

Rectus homo, oprecht ; conscientieux.

Rectum, recht ; ge-rechtigheid.

non Rectus, Recto contrarius, præter Rectum, on-recht ; aver-recht ; over-recht.

Rectum facere, dresseeren.

Rectius, bat, bet.

Rectangulus, recht-hoekig.

Rectè, wel ; te dege ; rechts, recht, rechtelik ; rechteliken.

Rectâ, Rectâ viâ, strax.

Rectè satis factum, wel van pas gedaen.

Rectè provenire, be-dijden, bedijen, be-dijgen ; wel slaen. *non Rectè*, t'on-recht ; on-rechtvaerdiglik.

Rectio, Regimen, be-recht ; berechtinge ; be-stier ; be-schik ; kure ; regiment ; gouvernement.

Regimentum, vulgi, regiment van oorlogs-volk.

Rector, stierder, stier-man ; heerscher ; am ; regent ; rectoor ; superintendent. *Rectrix*, regente, gouvernante.

Regula, rege, rije, rijge, riege, regel, rijchel, rijgel ; lijne, lijnie, linie. *Regulæ lineæve instar*, regelwijs.

Regula, amussis, lijniael, liniael ; recht-scheid-rije ; recht-snoer.

Regula angularis, angulos explorans, winkel-haek ; winkel-maete ; keper, keeper ; schrijf-haek. *Regulæ instar formatum*, keper-wijse.

Regula, subscus, klamme ; klampe ; latte ; rabat.

Regula, vectis, regel, rijgel.

Regula, maet-hout ; maet-stok.

Regula, quadran.

Regula, scheene, spalke.

Regulæ pleuritides organorum musicorum, Regulæ laterales quæ impelluntur & reducuntur ad obturanda vel aperienda foramina, ge-luiden, registers, van de orgelen.

Regularis, snoer-recht.

Regularis, vulgi, Regelier-monik.

Rex, koning. *Sic dicitur à* konnen, *id est, scire, quòd rex verâ magicâ scientiâ imbutus esse debeat. Cicero in Divinat. inquit, Neminem apud Persas Regio fastigio potiri, qui priùs magicam non perceperit scientiam. Plato in Alcibiade; Imbuuntur Persarum regum*

(1) *Etym.* Ont-laeten, *vel. Laxare, dimittere. & Laxari, liquefieri, mollescere.*

filii magiâ, ut ad mundanæ reip. imaginem, suam & ipsi rempublicam administrare distribueréque condiscant. Sic tres illi reges qui Christo munera obtulerunt, magi, sapientes, philosophi, & Teutonicâ linguâ koningen *&* wijse *dicuntur. Aut à* konnen, *id est, posse, potentem esse, pollere, sicut Latini Principes potentes vocant Potestates.*

Rex, heerscher, *Dominus. Sicambri Regem suum Basan sive Basanum solent appellare, Anno, ut scribit Trithemius, ante Christum natum* CCLXXXIIII. basan-got, *id est, Dominus Deus, &, Deus amicus, θεόβασαν : hinc,* baes, *amicus, dominus, patruus. Venedorum autem & Hunnorum linguâ Rex,* Karl *dicebatur, Io. Aventino.*

Rex, Regni heres, erf-koning. *electus,* gekoren koning.

Regina, koninginne.

Regis filius aut nepos, koningsken.

Regis, præsertim absentis locum & vicem gerens, vicarius, onder-koning; stad-houder des konings.

Regis dignitas & imperium, koningschap.

Regulus, koningsken ; veurst, vorst; land-vogt; land-heer, landsheer; prince, *(fem.* princesse ;) hertog ; graef, graeve.

Regius, Regalis, Regificus, koninglik; princelik; reael, regael. *Regiè, Regificè, Regaliter, Regio more,* koningliken; heerlik, heerliken; reaelik, regaelik.

Regia, Regis aula, hof; koningshof; veursten-hof; veursten-huis; palais.

Regale numisma, reael, regael.

Regalia; festa Regalia; Festum Regum, koningen-dag ; derthien-dag.

Regulus, Regaliolus, avis, koningsken; tuin-koningsken ; netelkoningsken : *avicula sic Teutonicè dicta quòd inter urticas dumósque agat : & metaphoricè, Homuncio imperiosus & arrogans.*

Regulus, serpens, basilisk ; kokketrijs.

Regius morbus, geel-suchte.

Regnum, rijk, koning-rijk ; koning-dom ; regiment.

Regnum hæreditarium, erf-koningrijk. *quod electione acquiritur, electivum,* keur-rijk.

Regno exuere sive expellere, ontrijken.

Regna siderea, cælestia, hemelrijk.

Regnator, heerscher.

Regio, Regionis tractus, ouwe ; gouwe, *vet. (Vide,* AGER;) landouwe; ge-woud, *fland.* land, landschap ; land-streke ; streke ; koste ; kuste ; quartier; ge-weste; ge-bied; be-heet, *vet.* gegene, *sax. sicamb.* marsse, *vet. fland. à* mark ; distrikt ; contreie.

Regio & natura provinciæ, gelegenheid des landschaps.

Regio pascuis apta, land-ouwe.

Regio vitifera, wijn-land.

Regiones maritimæ, see-kosten ; see-kusten.

Regiones cæli ; Vide, CÆLI *Reg.*

Regio, civitatis præsertim, aut urbis, wijk; bon, bonne, *hol. Regionis in urbe magister aut præfectus,* wijk-meester ; bon-meester, *hol.* blok-meester.

Regionatim, wijk-wijs.

Regionis huius, hier-landsch.

Regionis tabula, descriptio, landkaerte.

è Regione, tegen-over; veur-over.

è Regione situs, tegen-over gelegen.

REGERMINARE, kenen.

REGESTUM, *terra regesta,* strijk-bedde, *fland.*

REGESTUM, *vulgo.*

REGISTRUM; *Regesta, Registra,* register; registers.

Registrare, vulgi, stellen te boeke.

REGLUTINARE, ont-terren; ont-lijmen.

REGREDI, weder-gaen; weder-keeren.

Regressus, weder-gang; weder-komste.

REHOSTIRE, ver-gelden; weder-gelden.

REIJCERE, ver-werpen; ver-worpen; weg-werpen; ver-stooten; ver-leggen; weder-leggen; ver-steken; ver-schuiven; ver-schuppen; wraeken, *holl.*

Reijculus, ver-stooteling; ver-werpeling; werpeling, *vet.* uit-werpeling; weg-werpeling; weg-werperken, *fland.* weder-degig; wrak, wraek, *& sax.* brak, *de mercibus improbatis.*

Reiectus ex initâ dignitate, af-gesett van sijn ampt. [*Reiectus, frustrâ habitus homo; voti sui non compos, qui votis ausisque excidit; repulsam passus,* schab-af, I. R.]

non Reijciendus, on-wederlegge-lik.

Reijculæ res, merces, &c. id quod super est quando optima selecta sunt, ver-les, ver-lesen goed. *Reiectamenta,* weg-werpsel.

REITERARE, her-gaen; her-haelen.

Reiterare priùs dicta, her-seggen.

RELABI, ver-vallen.

RELAMPAGO, *hispan.* weer, weer-licht (1); hei-licht.

RELAXARE, *Relaxari,* ver-slap-pen; ont-slappen; af-laeten; ont-spannen; strijken; relaxeeren.

Relaxatio, ver-slapping; ruste, rouwe, raste; ver-drag; respijt. *Relaxatio animorum,* recreatie.

RELEGARE, her-senden; ver-senden; renvoieeren.

Relegare in exilium; exulem facere, bannen; ver-bannen; uit-bannen; uit-seggen; ver-senden; el-lendigen, *vet.*

Relegari, gebannen worden.

Relegatus, banlink, *& euphoniæ gratiâ,* balling; ge-bannen; ver-bannen; ver-sonden; uit-gesegt; uit-laege, *vet.*

Relegatio, ban; balling-schap; onder-achte, *vet.* uit-laege, *vet.* renvoi.

RELEGERE, her-lesen; weder-lesen; ver-lesen; over-lesen; over-sien.

RELEVARE, ver-heffen; releveeren: *Relevare feudum,* ver-heffen het leen.

Relevium, vulgi, (Feudi vid[t]) ver-hef; ver-heffinge van leen; relef. *Vide,* HOMINIJ *symbolum.*

Relevatum opus, vulgi, ver-heven werk.

RELIGARE, ver-banden; ver-binden.

Religare catenâ, veteren.

Religatus, ver-bonden.

Religio, schrupel; be-kommeringe des gemoeds, oft des gewisses; conscientie. *Religione impediri; Re-*

(1) Hs. Vergissing van den bewerker: L. Weder, weer-licht. Het *Etym.* geeft enkel Weder-licht, (onder de samenstellingen van Weder, *Tempus, cælum)* en Heydinghe. Ook laat Relampago, één Spaansch W., zich daar niet vinden.

ligiosum habere; Religionem habere vel adhibere; Religioni habere rem aliquam; obstringi Religione, swaerigheid oft consciencie maeken in eenige saeke.

Religio, Gods-dienst; God-vorchtigheid; God-vruchtigheid; Godsdienstigheid; religie.

Religio, Ecclesiasticis, aendacht; innigheid; devotie.

Religio nimia, aver-geloove; overgeloove.

Religio, vulgi, geestelikheid.

Religiosus, schrupuleus; conscientieus.

Religiosus, ecclesiasticis, aendachtig; innig; devoot, religieus: *religioni vidt deditus; religionem colens.*

Religiosus, God-vorchtig; God-vruchtig: *à* vorchten, vurchten, vruchten, *id est, timere; timens Deum, θεόφοβος: &,* Gods-dienstig, *Deum colens.*

Religiosus, vulgi, geestelik. *Religiosi,* geestelikheid.

Religiosè, heiliglik; aen-dachtelik; devotelik.

Religionis omnis expers, god-loos.

RELINERE, ont-stoppen; op-doen; open doen.

Relinere dolium, steken, ont-steken, het vat.

Relinere epistolam, op-breken den brief.

RELINQUERE, laeten, laeten staen; ver-laeten; nae-laeten; achter-laeten; onder wegen laeten; ver-waeten, *vet. fland.* ruimen; op-geven; hen-geven.

Relinqui, achter-blijven.

Relictus homo, ver-waeten mensche, *vet.*

Relictio, verwaet, *vet. fland.*

Reliquus, overig; over-bleven, over-blijvende; bleveling.

Reliquum esse, overen; over-schieten; overig zijn; over-blijven; resten; resteeren.

Reliquum facere, over-laeten.

Reliquum, Reliqua, Reliquiæ, arum, over-schot; over-schietsel; over-blijfsel; over-blevelingen; ver-blijf; quak; blevelingen; reste; surplus.

Reliquum commodi aut fructus; utilitas reliqua, over-baete.

Reliquiæ ciborum, oor-aete; orate; oor-ete.

Reliquum vini, cerevisiæ, aut alterius rei quæ mensurâ aut numero venditur, steert.

Reliquiæ cœnæ vel prandij, releef, relef, releve, relief.

Reliquiæ sacræ, heiligdom; reliquien.

Reliquiæ morbi, febris, &c. vermaeninge van siekte, kortse, *&c.*

Reliqua debitorum, quæ vidt adhuc supersunt, over-blijvende schuld; eenen item.

Reliqua solvere, redditis rationibus, effen op be-taelen.

Reliquari, ten achter zijn.

Reliquatio, Reliquum non solutum, achter-heid; achter-stel.

RELUCERE, schijnen; her-schijnen; weder-schijnen; her-lichten; vlikkeren, vlikken; gleissen, gleisen, galeisen.

RELUCTARI, werselen; worselen.

RELUERE, ont-panden; lossen den pand.

REMANDERE, keesen; knauwen; morfen, morfelen; eriken; erkauwen; her-kouwen; her-kuwen, her-kauwen; her-knauwen.

REMANERE, achter-blijven; resten, resteeren.

REMEARE, weder-om-gaen; aerselen, aerselingen, erselen.

Remeare, de mari, ebben.

REMEDIUM, boete ; baete ; meesterije ; medicijne ; remedie.

Remedium adhibere, ferre, boeten ; cureeren ; remedieeren.

Remedium ponderis, vulgi; Vide, ÆQUIPONDIUM.

REMETIRI, ver-gelden ; weder-gelden : *propriè,* weder-meten.

REMINISCI, er-inneren ; gedenken.

REMITTERE, her-senden ; weder-senden ; renvoieeren.

Remittere, nae-laeten ; toe-laeten ; strijken ; ver-slappen ; ont-spannen ; relaxeeren ; ver-laeten.

Remittere animum, ver-maeken.

Remittere, aliquid vidᵗ quod debetur, toe-geven ; toe-laeten ; ver-tijden, ver-tijen ; lamen ; quijten ; quijt-schelden ; te goede geven, laeten. *Remissus,* ge-queten.

Remittere, ut pœnam, &c. vergeven ; genaede doen ; remis geven ; ont-slaen. *Remissor,* ver-gever.

quod non Remittitur, on-vergevelik.

Remissus, slaek, sluik ; flauw ; slap *(quæstus friget, iacet,* de neringe is slap ;) geslapt ; on-stijf ; weder-laetig, *vet.* hin-laetig, hen-laetig, *ger. sax. fris.* leusig, losig ; loesig, luisig, *sax. Remissus homo,* vlokkaerd.

Remissa puella, swelte.

Remissum esse, ver-flauwen ; flauwen.

Remissè, slappelik ; flauwelik ; lammelik, langsaemlik.

Remissius tractare negotium, slappelik te werke gaen.

Remissio, ver-sendinge ; renvoi.

Remissio, slaekinge ; ver-laet ; ver-laetenisse ; ruste, raste, rouwe.

Remissio de summâ, af-slag ; rabat.

Remissio animi, lavenisse, laeffenisse ; lavinge ; ver-maek ; recreatie.

Remissio (ut apud Ecclesiasticos) af-laet ; ont-slag ; remis ; ver-gevinge, ver-giffenisse ; ver-gif, *vet.* pardon, perdon. *Remissionem dare,* remis geven.

REMOLIRI, ver-porren.

REMOLLIRE, ver-saechten ; ver-morwen.

Remollire, &, Remolliri, Remollescere, ver-taeren, *sax. fris.*

REMORARE, *Remorari,* hinderen ; ver-hinderen ; ver-achteren ; achter-stellen ; achter-houden ; be-kommeren ; letten ; be-letten ; schutten ; op-houden ; tegen-houden ; suimen, *vet.* meeren, maeren, marren, merren.

Remora, be-let, be-letsel ; ver-achteringe ; achter-stel ; be-kommeringe ; bekommernisse ; hinder, hindernisse ; gijle, *vet. fland.*

Remora, piscis, schip-houder.

REMORDERE, her-knagen ; soren, sooren, seuren : *ea cura me remordet,* dat soret oft seurt mij.

Remorsus, her-knaginge.

REMOVERE, weg doen ; ont-setten ; ver-setten ; ver-stellen ; ver-schuiven.

Removere clam de medio, ont-steken ; ver-steken.

Removere magistratu, senatu, &c. af-setten, af-stellen, van sijn ampt.

Remotus, verre, verde ; wijt ; on-nae bij.

Remotè, on-nae ; on-naer.

REMUGIRE, galmen ; weder-slag geven.

REMUNERARE, *Remunerari,* vergelden ; weder-gelden ; weder-loonen ; recompenseeren.

non Remuneratus, on-geloont.

Remuneratio, tegen-gaeve ; tegen-gifte ; tegen-schenk ; weder-loon ; recompense.

REMUS, *tonsa,* riem, roede,

schip-riem ; schip-roede.
truppus, strophus : Vide,
.
ctrema & latior pars, blad
emen.
mittendis foramina in late-
is, columbaria, roeder-
't schip.
re; Remum agere, impellere;
umbere, roeien oft roeden
; riemen.
inhibere, stringere ; vehe-
remigationis modo navim
m convertere, strijken de

detergere, defringere, in
navium imminuere (1),
le riemen.
num dare ; Remo publicæ
ffigere, op de galeie setten.
riemer ; roeier ; riem-
roeder ; roeier-knecht ;
t. sax. maet, maetken ;
elle. *Remiges ergastularij ;*
damnati, galei-boeve.
calicum, bank-geselle ;
ve.
m sedilia, iuga, dochten ;
roeder-banken.
us, lichter ; schip-boot.
rie, Remulcus, funis quo
maior navis minorem
remis actam, voer-kabel;
l (2) ; trek-kabel ; takel,
sax. tros, trosse, *sax.*
trahere ; Remigando navem
è scaphâ trahere, togen ;
erden, boecht-seerden, bug-
re turpissimâ ad rem
m ab obscenis nautis

, *Renes, Renunculus,* niere ;
nierken.

Renum adeps, nier-bedde.
Renum affectus, nier-wee.

Renasci, her-boren worden ; be-quikken ; ver-quikken ; ver-quikkeren ; ver-queiken ; ver-preulen, *fland.*

Renatus, her-boren ; weder-geboren.

Renascentia, weder-geboorte.

Renegare, af-seggen.

Renidere, greniken, grenigen ; grenen ; grijnen ; grinkelen, gremeelen, *fland.* ginniken ; monkefroien.

Reniti, weder-staen ; werselen ; worselen.

Renixus, us, weder-stand.

Renovare, ver-nieuwen ; ver-frischen ; ver-verschen.

Renovare fricando, op-haelen.

Renovare ludum, her-spelen.

Renovare rem vetustam : vetera tanquam nova & huius temporis facere, ver-tijd-baeren.

Renuere, af-seggen ; ont-seggen ; weigeren ; weigerteeken doen ; ver-saeken. *Renuere signo capitis, aut alio nutu,* schudden het hoofd.

Renutus, capitis signum quo repulsa vel negatio significatur, weiger-teeken.

Renumerare, her-tellen.

Renunciare, ont-bieden ; overdragen ; rapport doen.

Renunciare, iuri & actioni, uitgaen ; ver-tijden ; ver-tijen, ver-tijgen ; vertichten, *Grotio ;* renoncieeren.

Renunciare, op-seggen ; af-seggen ; ont-seggen ; ver-saeken ; af-gaen ; af-staen ; ont-waeren, *vet.* ver-tijen, ver-tijden, ver-tijgen.

Renunciator, rapporteur.

Renunciatio, wete ; relaes ; rapport.

Repages, *Repagulum, (præcipuè in vestibulis ædium)*

m. Comminuere (*in voc.* breken).
m. Vuyr-kabel/voer-kabel, *holl.* bel. *Remulcus.*

veken; onder-deure; hek; grendel; bout; wervel; worvel; baere, barre; riege, rijchel, rijgel, richel; schranke; schof; kier [de deur staet op de kier, I. R.] ameide, almeie, almei-boom, hameie, hameide, hamei-boom.

Repagulum, stal-boom; stal-staek.

Repagulum posticum catastæ, breme, bremse, braemse.

Repagulum versatile, balie; balieboom; boom; draei-boom; slagboom.

Repagulum navis, pols.

Repangere, planten.

Reparare, ver-maeken; vernieuwen; reken; op-rechten; repareeren; ver-ketelboeten, *instar fabri ærarii.*

Reparabilis, ver-maekelik.

non Reparatus, on-gerekt; ontrekt.

Reparatio, ver-maek; ver-maeksel; reke; reparatie; recouvrement.

Reparcere, spaeren.

Repascere, peisteren, pesteren.

Repastinare, her-spaeden; herspitten.

Repastinare agrum, braeken den akker.

Repedare, aerselen; aerselingen; erselen; achter-waerts wijken; weder-om gaen.

Repellere, drijven; af-drijven; ver-drijven; ver-stooten; weg-jagen; ver-schuiven; schuppen; ver-steken; wraeken, *holl.* botten, op-botten, *(hisp. botar)* schutten, af-slaen, *ut ictum,* den slag.

Repellere more gladiatorio, afschermen.

Repulsare, tegen-slaen; tegenstooten.

Repulsus, ver-schoven; geschut, geschuttet.

Repulsus, us, tegen-stoot; weder-stoot; bot, botte, *gall. boutee.*

Repulsa, af-slag; weigeringe; wraeke, *vet. holl.*

Repulsam passus, loen.

Rependere, *Repensare,* vergelden; weder-gelden; verschulden, *vet.* ver-gutsen, *vet.* compenseeren; recompenseeren.

Repentè, *Repentinò,* on-versiens; on-veursiens; on-versienlik; schieliken; saen; bottelinks, *(Italis, di botto;)* subitelik.

Repentinus, schielik; bottelink; gai, gaich, gaichlik, *sicamb.* subijt.

Repercutere, weder-slaen; tegen-slaen; tegen-stooten.

Repercussio, Repercussus, us, weder-slag; tegen-slag; tegen-stoot.

Repere, *Reptare,* kruipen; kriepen, krepen, *fris. holl.* sleiken; sloepen, sluipen; sleipen, slepen.

Reptare sursum, klaveren, klaferen.

Reptando evadere, ver-kruipen.

Reptile animal, kruipende dier.

Reperire, vinden, vinnen; be-vinden.

Repertus, gevonden. *Repertitius,* vondeling.

Repertorium, vulgi, inventaris van goeden.

Repetere, weder-eisschen; weder-om be-geeren.

Repetere, (ut priùs dicta,) herseggen; weder-seggen; repliceeren.

Repetere, her-haelen, ver-haelen; her-nemen.

Repetere, her-gaen; weder-om gaen.

Repetitio, weder-hael; ver-hael.

Repetitio violenta, represalie.

Repetitio lusus, revenge, revange.

Repetitio, redit, *q. redictum ;* replijke.

Repetundæ, arum, concussie.

REPIGNERARE, ont-panden; lossen den pand.

REPLERE, vollen, vullen ; vervullen ; schoppen, *vet.*

Replere nimium, ver-stikken.

Repletus, vol.

REPLICARE, op-slaen; om-slaen; slooven; ont-vouden; her-vouden; repliceeren. *Replicare manicas,* op-slaen, om-slaen, op-stroopen, de mouwen.

Replicari, om-gaen.

Replicatio, om-slag; sloof, sloove, sluive ; replijke ; revolutie.

REPLUMBARE, ont-looten ; ontsoudeeren.

REPONERE, her-setten ; herstellen ; redresseeren.

Reponere, weder-leggen.

Reponere, weg-leggen ; op-doen ; op-sluiten ; houden, hauden ; bewaeren.

Repositorium, schap; schap-raede, schap-reede ; recht-banke ; recht-tafel ; buffet ; tresoor, tritsoor ; dressoor ; kredense, kredens-disch.

REPORTARE, weder-brengen ; wederom brengen ; weder-draegen ; wederom draegen ; over-draegen ; be-draegen ; ge-draegen ; rapporteeren.

Reportatio, be-drag ; rapport.

REPOSCERE, weder-eisschen ; wederom begeeren.

REPOTIA, weder-maeltijd; nae-feeste: ἔπιβδα, μεθέορτα ἡμέρα (1): nae-bruiloft ; weder-bruiloft ; *convivium quod postridie nuptiarum apud novum maritum fit:* keer-weer, *q. d.* keer-weder.

(1) Hs. L. ἐπίβδα en μεθέορτος.

Repotia, kinder-mael ; kandeel-feeste, *fland.*

Repotia celebrare, op-drinken de bruiloft.

REPRÆHENDERE, be-grijpen ; ver-grijpen.

Repræhendere, castigare verbis, be-rispen ; be-respen ; ver-spreken ; straffen; straven, met woorden ; be-spotten ; deur-haelen ; deur-nemen ; over-gaen iemanden ; be-snarren ; schimpen ; kalangieren, kalengieren, *vet. fland.* taxeeren.

Repræhendere acriter, over-haelen; schelden.

Repræhensor, facilè aliquem repræhendens aut vituperans, be-grijpelik, be-grijpachtig ; be-grijper ; be-risper.

Repræhensio, be-grijp ; wijte.

REPRÆSALIA, *vulgi,* represalien.

REPRÆSENTARE, veur den dag brengen ; offeren.

Repræsentare pecuniam; præ manu pecuniam dare, ver-leggen ; verschieten, oft veur-schieten, het geld ; avanceeren het geld ; consigneeren.

Repræsentatio ; pecunia Repræsentata, ver-leg ; ver-schoten geld.

Repræsentare, representeeren. *Repræsentatio in cognatione,* representatie ; plaets-vollinge, *Grotio; & sic possit dici,* plaets-vollen, *id est, Repræsentare.*

REPRIMERE, weeren, weiren, weren, *q. d.* wederen ; ge-weeren ; swichten ; stillen ; be-dwingen.

REPROBARE, lasteren ; echteren, *vet.* ver-leggen ; weder-leggen ; ver-steken; schelden ; ont-proeven, *vet.*

REPROMITTERE, toe-seggen ; ver-heeten, *s. s. fris.*

REPUBESCERE, ver-jongen.

REPUDIARE, ver-stooten ; ver-steken ; weder-leggen.

Repudiatus, ut procus repulsam passus, &c. loen.

Repudiatio, ver-laeting, met de voet stooting, *Grotio.*

Repudium, Repudij libellus, scheid-brief.

REPUERASCERE, ver-kindschen ; kindsch worden.

REPUGNARE, weder-staen ; weder-spannen ; tegen-strijden ; weder-streven ; tegen-streven ; tegen-strubbelen ; resisteeren ; contrarieeren.

Repugnans, Repugnax, weder-spannig ; tegen-strijdig ; tegen, *simpliciter ;* tegen-spannig ; weder-werig ; weder-strevig.

Repugnantia, tegen-strijd ; weder-spannigheid ; werselinge ; weder-werk, *vet.* resistentie.

REPULLULARE, *(ut vulnera semel curata)* op-breken.

REPURGARE, her-suiveren.

Repurgare, sal, argentum, &c. raffineeren ; affineeren.

REPUTARE, achten ; meinen, meenen ; ver-meinen ; gissen ; bevroeden ; waenen ; ver-waenen ; over-peinsen ; over-denken.

Reputare apud se, ver-sinnen ; bedenken.

Reputatus, ver-meint.

Reputatio, vulgi, achtsaemheid.

Reputare, rekenen.

Reputare de summâ, af-rekenen ; af-korten.

REQUIES, ruste, raste ; rouwe ; pause, poose.

* *Requiescere,* rusten ; roeuwen.

Requiescere, braek-liggen, *dicitur proprie de arvis alternis cessantibus.*

REQUIRERE, soeken ; her-soeken ; ver-soeken ; aen-soeken ; eisschen ; heisschen ; ver-eisschen ; voorderen ; maenen.

Requisitio, be-geerte.

Requesta, vulgi, request civijl ; heusch versoek, *Grotio ;* ver-soek-brief.

Requisitio, Petitio iuridica, op-spraeke, *Grotio.*

Requisita naturæ, nood-durft, nood-durst, nood-dorst, *fland. Sed vulgo, Requisita naturæ,* ge-voeg, *&c.*

RERI, meinen ; meenen ; dinken, denken, dijnken, *vet.*

Ratus, wis ; ge-wis ; ge-waerig ; vast ; fix ; bondig.

Ratum esse, stede, stad, grijpen.

non Ratus, van on-weerde.

Ratificare, Ratum reddere, facere, be-vesten ; be-vestigen ; vast maeken ; waer maeken ; ge-waerigen ; be-waerigen ; goed doen ; homologeeren ; emologeeren ; ratificeeren.

Ratum habere, toe-staen ; houden van waerden ; veur goed houden ; gestadigen, *Grotio ;* advouëeren, advoieeren ; ratificeeren.

Rati habitio, aggreatie ; ratificatie ; advoiement.

Rata pars, pensio, portio, rate ; aen-paert ; aen-deel. *pro Rato ; pro Ratâ parte ; pro portione ; habita ratione proportionis ; vulgo, ad æquipollentiam,* nae rate ; nae advenant ; naer gelande.

RES, saeke ; *(Si res ferat, sit, ut id feceris ; si res sit ut id facias ; vel, si id feceris, si id facias,* is 't saeke dat gij dit doet ;) dink, ding ; dijnk, *vet.*

Res, goed, hebbinge. *Res, in plurali,* kateilen, kateelen, *fland.*

Res, handel ; handelinge ; faciende.

Res, ge-vaerd, ge-veerd.

Res, stand.

Res, experientie ; conditie.

Res, pro lite apud I. C. ut apud nos ding, *sive* ge-ding; *ita, Rem amittere, est, Litem amittere, litem perdere, causâ cadere,* 't geding verliesen.

Res divina, sacra, dienst inde kerke; gods-dienst; misse; heiligdom.

Res publica, ge-meinte, ge-meente; ge-mein; ge-mein beste; ge-mein saeke; republijke. *Reipublicæ status,* lands-stand, *Grotio; Reipublicæ, seu toti provinciæ commune, generale,* land-gemein, *Grotio. Reipublicæ defensio,* land-weer, *Grotio. Reipublicæ administratio,* be-dieninge vande gemeen saeke; officie.

Res ipsa, Rei exitus, effect; uitkomste van de saeke. *finis, decursus,* be-loop.

Reapse, Re ipsâ, Revera, daedelik; waerlik; waerachtiglik; veur-waer; reëelik. *Reipsa sentire, Revera experiri,* ge-waer worden. *Reipsa probare,* lijflijk be-wijsen.

ad Rem, te propooste. *ad Rem pertinere, facere,* te pas komen; dienen tot de saeke. *ob Rem hanc,* hier-om; hier deur. *extra Rem ipsam,* impertinent. *abs Re,* vergevens; ver-geefs. *Rem acu tangere; Rem ipsam divinare; nihilque aberrare,* juist op 't hoofd ge-raeken. *Rem aperire, explicare, explanare,* aen-dienen; in de saeke dienen. *Rem peragere, absolvere, expedire,* een saeke af-mennen. *in Rem præsentem venire,* op den oogen-schijn gaen. (1)

Res inchoata, aen-slag.

Res tua agitur; de tuo certatur, het gelt u.

Res domestica, dink, ding, dijnk, *vet. Res familiaris,* menagie; meubelen. *Rei familiaris conditio,* veur-raed; veur-aet.

Res congeneres, eiusdem generis, æquales; specie vel naturâ inter se convenientes, gade; gadinge; sorteringe.

Res multæ in unum coacervatæ, masse, mas, *Becano.*

Res hæreditaria, erf-goed: *relicta à parentibus aut propinquis,* verstervenisse.

Res soli, stabilis, Res immobiles, liggende goed; on-roerlik goed; ontilbaer goed, *Grotio.*

Res mobiles, vaerende have; roerende goederen; tilbaere goederen, *Grotio.*

Res gestæ, gesten; ge-schiedenisse.

Res secundæ, prosperæ, veur-spoed. *Res adversæ, contrariæ, afflictæ,* tegen-spoed; weder-spoed; on-geluk; on-geval.

Res litigiosæ, ding-taelige saeken, *Grotio.*

Res iudicata, ge-wijsde.

Res illegitima, on-wette, on-wet, *vet.*

Res expeditoriæ; ad expeditionem bellicam necessariæ: Vide, HOMINIJ *symbolum.*

Res preciosa, cara, & gaudio afficiens, juweel, jouweel; joie, *vet.*

Res gravis, ardua, seria, magni momenti, ernst; be lang; treffelike saeke; saeke van gewichte; saeke van importantie.

Res parvi valoris, frivola, nihili, lore, leure; lorerije; stront-saeke; stront-voere; schijt-voere.

Res puerilis, kinder-spel-dingen; kinder-werk.

Res stulta & inepta, sots voere; *Res ludicra, iocularis, iocularia,* kluchte; guichelrije; guichelinge.

Res profusa, Res quæ profunditur & dilapidatur, quist-geld.

(1) *Etym. vet.*

Rerum opifex, parens, creatrix, natuere.

Rerum potiri, de over-hand hebben ; regiment hebben.

ad Rem attentus, vroed ; vroedsaem ; gauw ; seunig ; suinig.

Rebus suis cavere, ver-sekeren sijn saeke.

Rem facere, augere; multam coacervare, winnen ; be-dijden, be-dijen, be-dijgen ; be-klijven ; rijken ; welgedoen ; wel maeken ; conquesteeren.

Rem angustam habere, Re tenui esse, Res suas tenuiter agere, μόλις ἢ μόγις πράττειν, nauw staen ; nauw steken ; sukkelen, *gall. viotter.*

Rem veneream exercere, vochelen, vogelen : *ab avium salacitate metaphorâ sumtâ.*

RESARCIRE, ver-maeken ; her-naeien ; lappen ; brodden ; oprechten ; repareeren.

Resarcitus, gelapt.

RESARRIERE (1), her-wieden.

RESCINDERE, her-snijden.

Rescindere ; irritum, vanum, & nullius momenti facere, casseeren, *ut, Testamentum, &c.*

Rescindere emtionem, in-breken, in-worpen, den koop.

RESCIRE, *Resciscere,* ver-nemen.

Resciri, uit-komen.

RESCRIBERE, her-schrijven ; over-schrijven ; tegen-schrijven ; weder-schrijven.

Rescriptum, over-schrift.

RESECARE, kappen ; hakken ; af-snijden ; ver-snijden ; op-snijden ; schrooden ; schroien ; be-schroien ; af-houwen ; af-korten ; op-schorpen.

Resecare ictu, pikken, bikken.

Resecare forpiculâ, knippen ; snippen ; snipperen ; slibberen (1), slipperen ; snutteren (2).

Resectus, ge-schroit.

Resecator, schrooder, schroier.

Resegmen, Resegmina, snijdsel ; be-snijdsel ; af-snijdsel ; af-snijdeling ; kortsel ; af-kortsel ; schroode, schroie, schroodsel, schroodelink, schroielink ; snippering, *&c. Vide etiam,* SEGMENTA.

Resegmina unguium, &c. nagel-kortsel ; nagel-knipsel.

Resegmen præcidaneum, monster ; toon-stuk ; proef-stuk ; schampelioen, *gall. eschantillon, q.* exempelion.

Resectio, schroodinge.

RESERARE, ont-sluiten ; openen ; op-doen ; open doen.

RESERERE, her-planten ; her-saeien.

RESERVARE, be-waeren ; achter-waeren ; uit-houden ; reserveeren.

RESES, *Vide,* RESIDÊRE.

RESIDÊRE, sitten ; neder-sitten ; hukken ; gelegen zijn. *Ventus resedit, concidit, consopitus est,* de wind is gelegen.

Reses, ledig ; traeg ; hukker ; aschvijster.

Reses, stel, *vet. q. d.* stil.

Residuus, overig ; over-bleven. *Residuum esse,* overig zijn ; resten, resteeren.

Residuum, reste.

RESÍDERE, sinken ; neder-sinken : *sæpe etiam pro* RESIDÊRE.

(1) Hs. *Etym.* resarrire.

(1) Eene misgreep van den bewerker des *Etym.* : daarin staat : Slipperen. j. Slibberen. & Snipperen. Slibberen had alzoo geenszins de beteekenis van *Resecare,* maar Slipperen was een dubbelvorm én van Slibberen uitglijden én van Snipperen knippen.

(2) *Etym.* Snutteren. *fland.* j. Snipperen. Snutterlingh. *fland.* j. Snipperlingh.

RESIGNARE, ont-segelen. *Resignare literas,* ont-segelen, op-doen, op-breken, den brief.

Resignare, op-draegen ; resigneeren.

RESILIRE, weder-springen; botten ; op-botten ; tegen-botten ; stuiten, *holl. fris. Vide etiam,* RESULTARE.

Resultus, bot ; weder-sprong.

RESIMUS, brak-neusig ; stuive, stuive neuse, *sax.*

RESINA, *Resina liquida,* hars, hers, harts, herst, harst ; boomwachs, *vet.* klubber, klebber, klibber.

Resina laricena, laricina, larigna ; item, terebenthina, termentijn ; torpentijn. *Resina abiegna,* veneetschen termentijn.

Resina concreta, pellucida ; instar speculi pellucens, splendescens, spiegel-hars.

Resina lentiscina, mastik.

Resinifera arbor, seu, Resinam exudans, hars-boom.

Resinosus, hars-achtig.

RESIPERE, smaeken ergens nae, *(Sapere, resipere fumum,* smaeken nae den rook ;) nae-smaek hebben.

Resipiscere, be-keeren.

RESISTERE, stille staen.

Resistere, wederen ; weeren ; weder-staen ; weder-houden ; tegenhouden ; tegen-staen ; tegen-kanten ; tegen-strijden ; resisteeren.

Resistentia, weder-stand ; tegenweer ; ge-moet ; resistentie.

RESOLVERE, ont-binden ; ontlossen ; ont-hechten ; op-doen ; open doen ; resolveeren.

Resolvere glaciem, ont-dooden ; dooden. *Resolvi calore.*

Resoluto & fluxo corpore homo, vlokkaert.

Resolutio nervorum, lamheid ; lammigheid.

RESONARE, klinken, klingen ; weder-toonen ; weder-slag geven ; galmen ; helmen, *vet. fland.* weder-galmen ; weder-klinken ; donen ; deunen ; duenen ; bommen ; bombammen ; *(Ital. ribombar.)* kleppen, klippen ; schaeteren ; schetteren ; kletteren.

Resonare tintinnabulis, beiaerden.

Resonus, Resonans, weder-klinkende.

Resona vox, Resonus sonus, weder-toon.

RESORTIRI, resorteeren.

Resortitio, Resortitum, vulgi, resort van recht.

RESPERGERE, be-sprengen, besprenkelen.

RESPICERE, aen-schouwen ; aenschouw nemen ; op-sien ; om-sien ; toe-sien ; toe-sicht hebben.

Respicere in altum, over-sien. *Respiciens obliquatis oculis in altum,* over-sienig ; over-sichtig : *Vide,* HYPEROPS.

Respectus, us, aen-schouw ; opslag, *holl.* achte ; toe-sicht ; omsicht ; op-sicht ; in-sicht ; het aensien ; respect ; regard.

RESPIRARE, her-ademen ; veradem en ; ver-haelen den aessem ; snakken, snikken ; snoeven, snuiven, snoffen : *haustim avidéque ebibere, nec inter bibendum respirare,* sonder snoeven uit-drinken.

Respirare, ver-poosen ; pauseeren, *q. interquiescere : &, Respiratio,* pause, poose ; ver-poosinge, *hinc*

Respirandi spatium, respijt : *unde Literæ quæ debitoribus conceduntur requietis seu respirationis à solutione,* respijt-brieven, brieven van uit-stel, *Grotio.*

Respiratus, us, Respiratio, adem-tucht; snak; snik; snoeve.

RESPLENDERE, her-schijnen; weder-schijnen; blikken, blekken.

Resplendens, heider, *ger. sax. sicamb.*

RESPONDERE, and-woorden; be-and-woorden; ver-and-woorden; weder-taelen; be-scheeden, *vet.* be-scheed doen oft geven.

Respondere quæstioni, ge-raeden; raeden.

Respondere, af-spreken.

Respondere, be-quaem zijn; passen; over-een komen; accordeeren; correspondeeren. *Responsus,* pas, passe; respondentie; correspondentie.

Respondens, tegen-over gelegen.

Responsum, Responsio, ant-woord, ant-woorde, *q.* ander woord, *aliud verbum, alius sermo;* weder-taele; weder-rede, *vet.* be-scheed.

Responsum marginale, sive dimissorium, apostolum, apostille.

Responsio actoris ad exceptionem rei, replijke.

Responsum divinum, gods-raed; gods-spraek; profetije. *Responsum deorum,* in-spraeke der goden.

RESPUERE, ver-spouwen; ver-werpen, ver-worpen; ver-steken; ver-foeien.

RESTAGNARE, over-loopen; over-vloeden.

RESTARE, over-blijven; resten; resteeren.

RESTAURARE, her-maeken; ver-maeken; ver-stellen; op-rechten; ver-versschen; ver-nieuwen.

Restaurare ac sarcire ruinosa & infirma, onder-houden: *ut domum,* een huis van dak ende wande onderhouden.

Restauratus, gerekt, gereket.

Restauratio, ver-maek; ver-maeksel.

RESTINGUERE, lesschen; uit-lesschen; stremmen, *fland.* stelpen, stulpen.

Restinguere sitim, ver-slaen den dorst.

RESTIPULARI, tegen-bedingen; stipuleeren.

RESTIS, koorde; seel; *(Resticula,* koordeken; seelken;) touw, tauw; bast; wiede, *sax. sicamb.* wisse; reep, roop, *sax. sicamb. fland. holl.* stringe, strenge, strange.

Restis, funis mediocris, merling, *holl.*

Restis quâ pecora in pascuis vinciuntur, tuier; tudder.

Restis ceparum, reeseme, rijste, aiuins.

Restes torquere, seel-draeien.

Restio, seel-draeier; touw-slaeger; touw-draeier; lijne-draeier; reep-slager; reeper, *vet.*

Restio tiliarum, lind-draeier.

RESTITARE, stille staen; blijven staen.

RESTITUERE, weder-rechten; op-rechten; weder-maeken; *weder-brengen.

Restituere, weder-geven; restoor doen.

Restituere eum qui causâ ceciderat, releveren de partije. *Restitutio in integrum; Restitutio diplomatica,* relevement van 't hof; her-stellinge, *Grotio.*

**Restitutio,* weder-brenginge.

Restitutionem in integrum petere, sich doen releveeren te hove.

Restitutio possessionis bonorum à fisco occupatorum, hand-lichtinge.

Restitutio, restoor; ver-storinge, *Grotio,* pag. 47.

RESTRINGERE, snoeven; bedwingen: stelpen, stulpen.

Restringi ægritudine macie, invallen ; ver-mageren.

Restrictus, avarus, nauw-sparig; scherp.

Restrictè, scherpelik.

Restrictio, in-bindinge, *Grotio.*

RESUĔRE, her-naeien ; toe-naeien ; lappen.

Resuĕre, ont-naeien ; ont-terren, ont-ternen, ont-trennen ; af-terren.

RESULTARE, botten; op-botten, (*Ital.* buttare, *Hisp.* botar ;) *Resultare instar pilæ,* stuiten. *Nihil valere,* niet stuiten; *dicitur propriè de pila non resultante; Vide etiam,* RESILIRE.

RESUMERE, her-haelen ; ver-haelen ; her-nemen ; weder-nemen; ver-vaten, ver-vatten, her-vatten.

Resumere verba, her-haelen de woorden.

Resumtio, ver-hael.

RESUPINARE, over-rugge leggen ; om-stulpen ; om-stooten.

Resupinus, over-rugge ; ruggelink.

RESURGERE, ver-rijsen ; op-verstanden, *vet.*

Resurrectio, ver-rijsenisse ; op-ver-standenisse, *vet.*

Resurrectionis Domini, seu Dominicæ dies, aut festum, paesschen, paesch-dag, *Vide,* PASCHA.

RESUSCITARE *mortuum,* verwekken vande dood.

RETALIARE, wreken ; wraeke doen.

RETARDARE, ver-traegen ; suimen, *vet.* hinderen, ver-achteren ; achter-stel doen.

Retardare longiùs, marren ; meeren ; ver-marren, *q. d.* over-marren.

Retardari, ver-spaeden.

non Retardatus, on-verhindert.

Retardatio, ver-achteringe ; achterstel.

RETARE, *flumen à virgultis purgare,* reten ; gruiten, *q. d.* gar ruiten, *id est, omnino & perfectè canales purgare ; aquarum canales publicos purgare & fodere, Io. Gorop. Becano : eidemque vett. Latinorum Reta,* rete, *est pro Alveo navigabili. Retas autem Gellius vocat arbores & virgulta quæ in ripis fluminum eminent, & prætereuntes naves impediunt. Vide etiam,* ALVEUS NAVIGABILIS.

RETE, net, nette, *à* netten, *quòd sæpe madefiat ;* wand, want. *Rete piscatorium,* visch-net ; vlete. *Rete aucupis,* vogel-net. *Rete rotundum, pansum,* bal-net.

Retis foramen ubi plectitur macula, schakel, ooge, masche, maesche, maelie, van het net.

Rete aut septum insidiis piscium expansum, vuike, fuike.

Rete quod verritur trahitúrque, sleip-net ; trek-net.

Retis genus, spring-net, *q. saltabundum ; aliud,* pols-sak.

Rete quo pisces è nassa auferuntur, schep-net ; *quibusdam etiam,* trek-net.

Retia, Reticulata indago, pand ; net ; gaeren ; gaeren-net ; gespannen gaeren ; jagers gaeren ; jagt-gaeren ; jagt-net.

Retis genus, quo ficedulæ & id genus aliæ aves capiuntur, sak-net.

Retia tendere, be-steken het gaeren. *reficere, resarcire,* boeten de netten, *holl. contexere,* breiden.

Reticulum, dogger.

Reticulum, instrumentum chordis intentum sive maculis, quibus pila excipitur aut expellitur, raket ; ranket ; ringket.

Reticulum capitis feminei, huif, huive, huifde; gaeren-huive; gestrikte huive.

Reticulatus, in Retis modum factus, net-wijse gemaekt; gebreidt; getraeliet.

RETEGERE, *id quod tectum erat denudare,* ont-dekken; verdekken; slooven; op-slooven; afslooven. *Retegere manus,* op-slaen de mouwen.

RETENDERE, af-spannen; ontspannen; af-laeten.

Retendere, Retendi, ver-slappen.

RETEXERE, ont-weven; ontvlechten; ont-twijnen; ont-doen.

RETICERE, ver-swijgen; verhelen; ver-mondpelen.

RETINERE, be-houden; ophouden; ont-houden; onder-houden; her-houden; ver-houden; weder-houden; achterwaerts houden; toeven, *&*, kepen, *vett.* hachten; hand-haven; hand-houden; mainteneeren, manteneeren.

Retentus, gehouden.

Retinere sibi, kalangieren, kalengieren.

Retinere, Retentare, prangen.

Retinere, Retentare; vulgo, Arrestare, be-slaen; be-setten; kommeren, be-kommeren, *sicamb. iul.* arresteeren; hand-setten; hand-stellen.

Retentio, ont-houd; hachtenisse; hachtinge.

Retentio, vulgo, Arrestamentum, Retentio bonorum per prætorem, be-slag, be-set, van goede; handsettinge; hand-stellinge; voet-stellinge, *fland.* kommer, *sicamb. iuliac.* arrest.

Retentio, ut ferarum, &c. schuttinge.

Retinaculum, houder; hachte; hachtenisse; togel, teugel; klamme; klampe; keper, keeper; rave, *vet.*

Retinacula, band-roeden.

Retinacula bestiarum, schut-koie.

Restinacula, ut equorum, toom; trensse, *holl.* breidel, *Vide,* CAPISTRUM.

Retinaculum navis, meer-touwe.

RETINGERE, her-verwen; herdoopen; weder-doopen.

Retinctor, her-dooper; weder-dooper.

RETONARE, weder-slag geven. *Vide porrò,* RESONARE.

RETONDERE *prata,* her-maeien.

RETORQUERE, ver-keeren; verdraeien; om-wringen.

Retortus, ver-keert; ver-draeit.

Retortis oculis intueri, loeren; lonken.

Retorrere, bluisteren.

Retorrescere, ver-dorren; ver-soren; *sax. fris.*

RETRACTARE, her-roepen; weder-roepen; retrakteeren; revoceeren.

Retractare causam venia codicillari, sich doen releveeren te hove.

Retractatio, weder-roep.

RETRAHERE, af-trekken; intrekken; schrinken, *vet. fland.*

Retrahere emtionem iure protimesios seu proximitatis; removere extraneum ab emtione, ver-naederen; naesten, den koop; aen-boordtrekken, ont-aen-boorden, *zel.* kalendieren, kalangieren, kalengieren, den koop; *dicitur à calumnia, ut patet l. dudum.* C. *de contrah. emt.*

Retractus, seu retrahendæ emtionis, ius, ius Protimesios; Retractus emtionis iure proximitatis, naesting; naederschap; naederheid; naerhede; ver-naederinge; aen boord; aemboord; nae-koop; kalangieringe,

kalengieringe, des koops; weder-drijvinge, sinninge, *Grotio*.

Retrectans, weder-spannig.

Retribuere, weder-geven; weder-loonen; ver-gelden; weder-gelden; recompenseeren.

Retributio, vergeld, *vet.* ver-geldinge; weder-geldinge; weder-loon. [*in Retributionem,* op sijn goeden wederom; *Italis hodie, A buon remeritare,* I. R.]

Retrimentum, af-val; uit-werpsel; laekinge; laekagie.

Retro, achter; after, *holl.* van achter; echter, *&,* bachten, *fland.* hinden; hinder.

Retro, Retrorsum, Retrorsus, te rugge; ruggeling; achter-waerts; achter-over. *Retrorsum agere,* weder-om drijven; weder-om stouwen.

Retrocedere, Retrogredi, Retroire, aerselen, aerselingen, erselen, *(q. d. recellere clunes;)* achter-waerts gaen; ruggelen; deinsen, deisen.

Retrogradè, aerselings.

Retrudere, ver-steken.

Retundere, ver-plompen; om-slaen; bot maeken.

Retundere aciem ferri, clavi, &c. neten, neeten, nijden; klinken, *holl.* stompen.

Retundi, om-gaen.

Revalere, *Revalescere,* ge-nesen; be-komen; op-komen; be-daeren; be-darren, *holl.* ver-pruelen, ver-pruetelen, *fland.*

Revelare, ont-dekken; melden; uit-brengen; openbaeren; ont-helen, *ut arcanum, &c.*

Revelatus, on-verholen.

Revelatio, openbaeringe; revelatie.

Revellere *claustra,* op-slaen de sloten.

Revenire, weder-komen.

Reverberare, her-slaen.

Revereri, duchten; vreesen; ont-sien.

Revereri, ver-eeren; eer-bieden; reverentie doen.

Reverendus, Reverentia valens, duchtig; geducht; geduchtig; staetig, staetelik; fronisge, *apud Otfrid.*

Reverenter, eer-biedighk; eerlik; eerliken.

Reverentia, eer-biedinge; ver-eeringe.

Reverentia, duchte; beduchte; geduchte; ontsag, ontsig, reverentie.

Revertere, *&, Reverti,* keeren; her-keeren; weder-keeren; weder-gaen; weder-komen.

Reversio, weder-keer.

Revincere, ver-winnen; over-winnen.

Revirescere, her-groenen; ver-groenen; her-groeien.

Revisere, *Revisitare,* weder-om be-soeken.

Revisio rei judicatæ, revisie; her-siening, *Grotio.*

Revivere, *Reviviscere,* her-leven; be-quikken; ver-quikken; ver-queiken; ver-preulen, *fland.*

Revocare, her-roepen; weder-roepen; revoceeren; retracteeren; her-haelen. *Revocare per jugulum voces imprudentiùs effutitas,* her-haelen de woorden; deur den hals halen; her-roepen.

Revocare à proposito, af-brengen.

Revocare in rectam viam, be-keeren.

Revocatio, weder-roep; rappel.

Revocatorium, ut, Accipitrum, &c. loer, loere, lore, loeier. *Vide etiam,* Accipitrum.

Revolvere, ver-wenden. *Revolutus,* ver-wendt.

Revolvere, revolteeren.

Revolvi, ver-vallen.

Revolvere animo, mente, her-denken ; over-denken ; over-slaen.

Revolvere numero, over-slaen, over-tellen in 't korte.

Revolutio, revolte.

Revolutio anni, &c. ver-loop des jaers ; revolutie.

REVOMERE, uit-spouwen ; weder-uit-spouwen.

REUS, schuldig ; schuld-baer ; mis-daedig; kattijf ; kattijvige. *Reus criminis perpetrati,* hand-daedig ; saek-weldig.

Reus manifestarius, manifestè, baer-schuldig.

Reus mortis, dood-schuldig.

Reus cui sacrificijs interdictum est, ver-waeten mensch. *Vide,* EXCOMMUNICATIO.

Reum exquirendum notare, in d'achte oft echte doen.

Rei absentis requirendi notatio, ut copiam sui intra tempus præscriptum ad se purgandum præstet, achte, echte.

Reum agere, postulare, insimulare, arcessere, be-schuldigen : *peragere,* wijsen ; doemen.

Reus læsæ fidei, vel læsæ religionis; vulgo, Lollardus, lollaerd.

Reatus, schuld, schoud ; mis-daed.

Reus, ver-weerer in recht.

Rei adversus actoris petitionem aut accusationem oppositio, ver-weering in recht. *ad actoris replicationem responsio ; depulsio Rei secunda,* duplijke : *responsio ad actoris triplicationem,* quadruplijke.

Reum condemnare, over-winnen.

REX, *Vide,* REGERE.

RHABARBARUM, rabarber.

RHABDOPHORUS, RHABDUCHUS, *minister publicus qui senatorum mandata ad alios defert,* roed-drager : *huic autem virgas gestare moris est, sicut & lictoribus Rom. suæ erant virgæ. Veteres etiam virgis, baculis ac sceptris, tam in sacris, quàm in profanis ritibus usi sunt.* Krik-houder *autem, brugensibus & franconat. flandris dictus qui fulcimenti subalaris formam argenteam pedalis magnitudinis munere suo in publico fungens gestat. Iac. Marchantio.*

*RHAGADES, *Rhagadia,* kloven.

RHAMNUS, stekel-boom; stekel-doren ; stekel-hage ; kroesel-doren ; schijt-besië.

Rhamnus albus, duin-besiën.

Rhamnus catharticus, rijn-besië ; sap-groen-boom : *nam eius succus,* sap-groen.

RHAPHANUS *silvestris, rusticanus,* peper-kruid ; meer-radijs ; peper-wortel.

RHEDA, koetse ; koetsie ; wagen ; koets-wagen. [*Rhedam aiunt vocem Gallicam ; fortè à* rijden, F. R.]

Rhedæ capsus, locus in quo vector sedet, krat vande koetsie.

RHENO, *vestis pellicea,* pels; pels-rok; wolfs-mantel; wolfs-pels; lijf-pels.

Rheno, vestis muliebris, samare ; samaris.

RHETOR, redenaer, ver-mondere ; veur-spraeke ; veur-spreker.

Rhetor rhythmicus, retorisijn.

Rhetorica, retorijke.

RHEUMA, *Rheumatismus,* hoofd-vloet ; snof, snuf, snuive ; snoter ; snoteringe ; ver-snotheid ; ver-koudheid ; ruem, reum ; katarre.

Rheumate laborare, ver-snoffen.

Rheumaticus, hoofd-vloedig ; ver-snoft, ver-snuft ; ver-snot ; ver-snotert ; reumatijk.

RHODIA, *sive* ROSEA, radix, roosen-wortel.

RHODOMELI, roosen-honig.

RHOMBUS, ruite. *Rhombulus,* ruite in 't kaartspel.

Rhomboïdes, ruit-wijs.

RHOMBUS, *quo fila deducuntur,* drille; trille; trijle; haspe; haspel; spoel-wiel; gaeren-wiel; gaeren-veder; gaeren-winde; gai-veder; gaeren-molen; spoel-rad; tweinmolen; krooi.e; spin-rad; spinnewiel; wiel.

Rhombo tramam glomerare, trijlen.

RHOMBUS, *piscis planus, latus & extensus,* bot; botvisch : *eius species,* turbot, tarbot, terbot.

Rhomboïdes, schaerde, scharde, scharre.

ex Rhombi piscis ventre ligulæ cubitales vel bicubitales, raf; raffen. *Lud. Pottero sunt præterea,*

Rhombus aculeatus, idem cum teer-but, *quem ait Gesnero dici* steen-but.

Rhombus lævis, meer-but.

Pseteletum, Passerini generis piscis, Passer sacer, heil-but, oft eel-but, *fortè, ait, à magnitudine.*

RHOMPHÆA, slag-sweerd.

RHOPALUM, klepel.

RHUS, *coriarius, seu ria, vulgo Sumach,* rin, ren; smak.

RHYPAROGRAPHUS, klad-schilder.

RHYTHMUS, rijm, rijme; gedichte, ge-dichtsel; dichte; balade; baleie; referein; refrein.

Rhythmicum carmen orbiculatum; Rhythmus orbicularis, consectarium Rhythmicum; cuius primus versus idem in medio & fine tanquam in orbem sive circulum redit, rondeel.

Rhythmi clausula, slot-regel; sluitregel.

Rhythmos componere, rijmen.

Rhythmos pronunciare, refereinen; refreinen.

Rhythmicus poëta, rhetor, rijmdichter; retorisijn.

RIBESIUM, *Ribes Arabum,* aelbesie-boom, oft struik : *Acini sive fructus,* ael-besiën; besieken over zee, *q. Acinus ultramarinus.*

RICA, *Ricula,* sluier; falie.

Rica, Ricula, hulle; hulsel; doek; hoofd-doek; hoofd-kleed, *fland.* slaep-doek; doeken-huive.

Rica, Ricula, boesem; slabbe; slab-doek; flebbe.

RICINIUM, *Ricinum,* schoefmantel.

Ricinum cucullatum, spaensche kappe.

RICINUS, *vermis sanguine plenus, canes infestans,* teke, teeke; honds-luis : *hinc Ricini semini nomen.*

RICINUS, *herba,* kruis-boom; wonder-boom; molen *vel* mollenkruid, *quòd talpas fuget. Palma Christi, officinis.*

RIDERE, lachen. *Ridere immoderatè,* schaeteren; schetteren; kekeren.

Ridere falsè; labris, non ex animo; risu simulato; risum sardonium, greniken; grenigen; ginniken; grenen; grijnen; grinken, grinkelen, & gremeelen, *fland.*

Ridere, Risu prosequi, spotten; be-spotten; gekken; be-lachen; sotten; guichelen; guigen, *holl.*

Risus, lach; ge-lach. *Risus effusior,* schaeteringe, schetteringe. *Risus falsus, equinus,* grenik.

Risor, Ridibundus, da, lacher; lachersse.

Ridiculus, Risu dignus, lachelik ; be-lachelik ; gekkelik.

Ridiculum, schimp : geks-maere.

Ridiculò, per Risum & iocum, Ridendo, spot-wijse; spottiglik; spottelik ; schimp-wijse ; gekkelik ; gekkeliken.

RIDICA, mikke. *Ridica vitis,* wijngaerd-staek ; wijn-staek.

RIGARE, voechten, vuchten ; voechtigen ; be-vochtigen ; waeteren ; netten, nat maeken; be-gieten, be-storten ; baden.

RIGERE, *Rigescere,* sterren, starren, *ger. sax. sicamb.* ver-sterren, *vet.* ver-stijven ; stijf zijn ; stijf worden, stijven : *Rigidum aut firmum fieri vid^{t}.*

Rigere, Rigescere nimio frigore, ver-kommelen ; ver-konkelen ; ver-kouden ; ver-stijven van koude ; ver-kleumen; ver-kloemen; ver-klomen; over-stijven.

Rigens & densus auro, stijf van goude.

Rigens, Rigidus, stram, *ut membra &c.*

Rigidus, stijf, stief ; verstijft ; sterrig ; sterre, *vet.* on-slap. *Rigidus,* rouw ; straf ; batsch ; streng, strang ; strenge.

Rigide, sterriglik ; sterrelik ; stijf, stief, stijflik ; straffelik ; rigoreuslik.

Rigor, stijfte ; stijfheid ; verstijftheid ; sterrigheid.

Rigor, ontsag, ontsig ; straffheid ; straffigheid ; strengigheid ; rigueur.

Rigor febris, huiveringe van de koortse.

RIGINA, pagie, oft sijde van een blad papiers.

RIMA, RIMULA, klinke ; gat ; rete, reete, rijte ; splete ; ritse ; spalte, *ger. sax. sicamb.* spouwinge ; gerijt, *vet.* scheure, schore, schoore, schorre ; schaerde ; klove ; gerre, *vet. fland.* loch, lok, *g. s. s.* schrinde, schrunde, schronde.

Rima, sive foramen aquam aut liquorem transmittens, ut in navi &c. leke, lekke.

Rima speculatoria, kijk-gaetken.

Rimas agere, ducere, klieven ; splijten ; rijten ; schrinden, schronden, *g. s. s. fland.* ver-staven ; lek worden. *Rimis fatiscere laxis compagibus,* ver-raetelen, in duigen vallen.

Rimosus, lek ; lekende ; klek, *g. s. s.* on-dicht.

Rimari, soeken ; onder-soeken ; peuteren.

RINGERE, *Ringi, Ringentium in modum renidere,* schors-muilen ; schort-muilen ; knerren ; grijsen, grijnsen, greinsen, grensen ; greniken ; grenigen ; ginniken ; grenen, grijnen ; *& fland.* gremeelen ; grijnkelen.

Ringere instar canis latraturi, tand-blikken ; blik-tanden.

Rictus, muil ; bak-huis ; grijsinge.

Rictus, minax oris habitus, tand-blik.

Rictu fœdus & minax, grijselik.

RIPA, walle; land; kant; water-kant; over, oever; schorre, schoore, schore ; ge-staede, *ger. sax. sicamb.* werf, *Vide,* AGGER.

Ripa gramine viridis, garse, gors.

Ripa fluminis aut fossæ, borg-wal.

Ripæ gradus sive ascensus, steiger, *holl.*

Ripariola, avis, waeter-swaelm.

RISCUS, masier ; masier-gat ; *q. foramen maceriæ. Masure enim Gallis propriè Parietina. Dicitur quibusdam,* metsier-gat, *q. d. foramen cœmentarij: alijs,*

mosier-gat, *q. cloacina : porro,* muer-gat ; muer-loch ; blinde venster ; vuirster-gat ; verrier-gat, *vet.* schap in de want.

Risum, *vulgi,* rijs.

Ritus, maniere; wijse ; gijse ; sede ; stijl ; voege ; gebruik ; usancie ; getes ; betes, *fland. zeland.*

Rite, recht, rechts, rechtelik ; te recht ; ordenlik.

Ritualis liber, mis-boek ; pontificael.

Rivus, vliet ; vloed-beke ; waeter-beke ; beke ; (πήγα, fons ;) waeter-laet ; ruie ; rivier ; rif. *Rivulus,* rivierken ; rioole ; rifken. *Rivus,* in-wijk.

Rivus lateralis, af-waeterken.

Rivalis, med-boeler ; medvrijer ; tegen-vrijer.

Rixa, krakkeel ; woord-strijd ; ge-kijf ; kijf ; kijfagie, kijvagie ; kijvinge ; kijf-merkt ; werre, warre ; horselinge ; hader, *& per syncopen,* haer ; haedije ; krijg, krieg ; brabbelinge ; scheel, *holl.* ver-schil ; debat.

Rixas dirimere, verrechten.

Rixari, kijven ; krakkeelen ; haderen, *vulgo,* haeren ; her-bekken ; knibbelen ; horselen ; brabbelen ; raekroien, *fland.* haggen, *fris.* debateeren.

Rixator, Rixosus, hader-man ; hader-achtig, *vulgo,* haer-man ; haer-achtig ; haderer ; haderig ; kijvig ; kijv-achtig ; kijver ; haervliege.

Rixatio, her-bekkinge.

Robigo *vel* Rubigo, *in segetibus vidt,* brand ; honigdauwe.

Robigalia, kruis-dagen.

Robur, sterkte ; sterkheid ; kracht ; macht ; veste ; frischheid, fortse. *Robur animi,* vrij-hertigheid ; kloek-hertigheid.

Roborare, vesten, vestigen, vasten, vast ende sterk maeken ; sterken. *Roborare & Roborari,* versterken ; stijven.

Robustus, kloek ; sterk ; krachtig ; herd, hard ; eiken-hard ; boomsterk. *membris Robustus,* vrom van leden.

Robur, Robor, genus durissimæ quercus, haeg-eike.

Roborarium, park ; warande ; dier-gaerd.

Robur, stipes carceralis, stok ; vangen-stok. *Robur, carcer Robustus,* kerker, karker ; gioole in de kerker ; put ; dief-put ; dief-kelder.

*Rochetum, *vulgi Ecclesiast. Vide,* Tunica.

Rodere, kauwen, knauwen ; knagen ; knabbelen ; knibbelen ; knorspen, knospen ; knuiven ; knievelen, *g. s. s.* kluiven ; knuifelen.

Rodens valido calore, heet op de tonge.

Rosus, ge-knabbelt ; ge-knaegt.

Rosor, kluiver, knuiver.

Rosio, knaginge ; kluivinge ; knuiffelinge.

Rogare, bidden ; ver-soeken ; nooden.

Rogatus, ge-boden ; ge-vraegt ; ge-noodt. *non Rogatus, ultro,* ongebeden.

Rogatus, us ; Rogatio, bede ; gebed ; biddinge ; ver-soek ; vraege ; be-geerte ; requeste.

Rogatio principis, bede, *Vide,* Exactio.

Rogator, Plauti, bedeler.

Rogationes, om-gang ; processie. *Rogationum dies, Vide,* Amburvalia.

Ronchus, *stertentium sonus,* snork ; snorkinge ; ronkinge.

Ronchissare, dormiendo Ronchos emittere, ronken ; snorken.

RORARE; RORATIO; RORARIUS, *Vide*, ROS.

Ros, dou; douwe; dauw; dauwt.

Ros concretus, rijm; rijp.

Ros marinus, herba, ros-marijn.

Ros solis, herba, son-dauwe.

Ros Syriacus, hemel-honig.

Rorare tenuem pluviam, misten; mieselen, *fris. holl.*

Rore aspergere, be-dauwen.

Rorulentus, Roscidus, dauw-achtig; be-dauwt.

Roscida expiratio, nevel, *νεφέλη*.

Roratio vitium, wijngaerd-rijsinge.

Rorarius, haeke-schut; waeghals; aventurier.

Rorarij, ver-looren hoop, *Vide*, EMISSARIJ.

ROSA, *flos*, roose. *Rosa in cœnaculis*, roose. *sub Rosa dictum aut factum*, onder de roose gesproken, gesegt, gedaen, *dicitur quod silentii fide stipulatâ inter lepidos sodales fit aut dicitur: unde passim in cœnaculis rosa lacunaribus supra mensæ verticem affixa conspicitur; quo quisque sit memor silentii. Qui quidem mos inde receptus est, quod Rosa Veneri sit dicata &c. Est Rosa flos Veneris cuius quo furta laterent Harpocrati matris dona dicavit Amor. Inde Rosam mensis hospes suspendit amicis, Convivæ ut sub eâ dicta tacenda sciant.*

Rosa cinnamomina, kaneel-roose.

Rosa canina, silvestris, plantæ folijs odoratis, egelentier; bloeme oft roosken; *& ipsa planta*, egelentier: *quod eius caulis & rami aculeis spinisque horreant instar echini, q. d. arbor echinorum.*

Rosa dunensis, vulgo, duinroosken, *a collibus arenosis in marino littore. Rosæ species humillima, perquam exigua, candida, & suaviter odorata.*

Rosa pampinula, pimpinella, pimpernel-roosken, *eadem ferè quæ* duin-roosken; *à similitudine foliorum fruticis cum pimpinellæ.*

Rosæ calyx, alabastrus, globus nondum explicitus & totus patens, sed connivens, roosen-botte; roosen-knoppe.

Rosa Iunonia, lelie.

Roses & sertis redimiri, rooseeren.

Rosaceum sertum, Rosarium, vulgi, roosen-hoed; roosen-krans.

Rosacea aqua, Rosaceus liquor stilatitius, roose-water.

Rosarium, Rosetum, roosen-gaerd; roosenler; roosier.

Roseus color, rood; roosen-verwig; lijf-verwe.

Rosea aurora, Rosida, daege-raed.

Rosea, sive Rhodia, Radix, herba, roosen-wortel.

Rosatus aureus, nummus, roosen-nobel.

ROSTRUM, snuite; snebbe; snavel; sneeve; snabbe, *vet. (Rostro invadere, mordere*, snabben, & snauwen op iemanden, *dictis acribus vidt;)* nebbe, *sax. sicamb. fris. (Nebba teste Plinio vett. Gallis Rostrum dicitur;)* bek; * bak-huis —; muil; kaek, *quibusdam;* tote, *flandris; (Subsannare*, de tote setten, *holl.*

Rostra, Rostris trahere; iunctis oscula dare Rostris, more avium, trek-bekken; duiven-bekken.

Rostrum extendere simultatis aut iræ causâ, muilen.

Rostrare, Rostro pungere, impingere, impetere, ferire, ictum facere, pikken; bikken; bekken.

Rostra abigere, ver-pikken.

Rostro scrutari, versare, humum suffodere, prosubigere, wroeten, vroeten, vreuten, om-wroeten.

Rostratus, ge-bekt; ge-snavelt.

Rostrum, Rostra, pars navis primore in prorâ exporrectior & acutior, snuite; schip-bek; veur-schip; veur-kasteel; ge-loon; over-loof van 't schip, *sax.*

Rostra fori, puie, puide; reduis; kancel, kantsel, *germ.*

Rostrum porcinum, herba, kanker-bloeme.

ROTA, *Rotula,* rad; wiel, wielken; schijve; scheve, *fland.* rol, *vet.*

Rota glomeratoria, quâ fila rotando conglomerantur, spoel-wiel; spoel-rad.

Rota gerani, machinæ qua onera vasta attolluntur, kraene; kraen-rad; kraen-wiel.

Rota vehicularis, waegen-rad. *Rotæ radius,* speeke; rad-speeke. *Rotæ medium, modiolus, cui infixi sunt radii,* velge; rad-velge; tuit, tuite, *holl. fris.* naf, nave van het rad, navel van 't rad; rad-nave; rad-navel. *Rotæ curvatura absis,* rad-velge; rand van 't rad. *Rotæ præfixus obex,* lundse, lundsch; lonse. *Rotæ vestigium orbita,* waegen-leese; wagen-spore; waegen-slag.

Rotæ currus in nimio descensu vel procursu sistendæ machina; sufflamen, rije; rad-sperre.

Rota aquaria, tympanum, waeter-rad.

Rota præli, rondse.

Rotula striata; Rotula trochleæ, kater-rol, kate-rolle; katers-hoofd; wielken, *holl.*

Rotare & Rotari, draeien; om-draeien; rollen; bollen; tuimelen; konkelen; * drillen, trillen. — *Rotatus,* ge-rolt.

Rotâ torquere, membra comminuere, crura elidere, excarnificare; Rotæ pœnâ afficere, tormento excruciare, Rotæ radiis incussis membra diffringere, raed-braeken, raei-braeken.

Rotificus, rad-maeker.

ROTUNDUS, rond. *Rotunda res,* drol.

Rotundè dicere, Ciceroni, rond-uit seggen.

Rotundare, ronden; kuchelen, kugelen, *ger. sax.*

Rotunditas, ronde; rondte; rondigheid.

RUBOR, *Rubedo,* roodheid; blose; blosken.

Ruber color in armorum insignibus, guele, geule; [*alij faciunt,* kele, F. R.]

Rubri coloris genus, lak.

Ruber, Rubens, Rubeus, Rubicundus, Rubidus, rood; rood-achtig; rood-verwig; bloed-rood.

Rubens, Rubeus, colore saturo, vier-rood.

Ruber faciæ, Rubidus homo, blosaerd; rossaert. *Rubellus,* rosseel.

Rubor cum inflammatione & dolore; vulgo Rosa, &, Gutta rosea, sive, rosacea, dicitur à roseo rubore, roose; Sint Antonis vier.

Rubere, blosen. *Rubere & Rubescere,* rooden.

Rubrica fabrilis, roode aerde; roodtel-steen; rood-steen, *sax. sicamb.* rubrijke; schaeps-verwe, *q. d. color ovillus, quòd eo oves notentur.*

Rubriceta, rooset, roodset; roosetsel

Rubia tinctorum, mee, meed; rotte; *(rectius,* roodte;) garance. *Rubiæ comminutæ radices,* krappe; mee-krappe; meed-krappe. *Rubia*

pannum tingere, meeën, oft, meeden, het laeken.

Rubicilla, avicula, bloed-vinke; loof-vinke; rood-steertken; pijlaerd, *à caudæ colore.*

Rubecula, rood-borstken; rood-kropken; *avis à rubicundo pectore dicta.*

Rubigo, roest; ver-roestheid. *Rubigo in ære,* koper-roest; koper-groen.

Rubigo in segetibus, Robigalia, Vide, ROBIGO.

Rubigineus, roaensel; coleur de roi.

Rubiginari, Rubiginem contrahere, Rubigine infici, obduci, roesten; be-roesten; ver-roesten; squatteren; be-stieven.

Rubiginem expellere, adimere, ont-roesten.

Rubiginosus, rubigine infectus, roest; roestig; roest-achtig; be-roest; ge-roest; ver-roest.

Rubeta, loof-vorsch, look-vorsch, loo-vorsch; krodde; haeg-teite (1); hof-padde; quabbe, *sax. Gesnero. Rubeta maior,* padde.

Ruburnus, vulgi, rooden-haring; rood-haering; box-horing, *q. d. halec rubrum, subrussum. Vide,* HALEC INFUMATUM.

RUBUS, braeme, breme; botteldoren, *vet.*

Rubus caninus, egelentier.

Rubus Idæus, hinnen-besie; framboisier.

RUCTARE, ruspen, respen, rispen; rupsen, ripsen; rupsemen; gorpsen; roeken, *sax. sicamb.*

Ructare, poffen, *metaph.*

Ructando eijcere, op-werpen uit de mage.

(1) *Etym.* Haeg-teyte, *Passer rubi, rubetra.*

Ructus, rupse; gorps, gorpse, *g. s. s.*

Ructus rancidus, sode, soodt, soie.

RUDENS, *funis nauticus maior,* kabel; takel; hoofd-touwe; meer-touwe; schip-touwe; schip-koorde; oor-reep, *vet.* schip-reep; schip-seel.

Rudentes, ge-touwe.

Rudentum felæ, kabel-garen.

Rudentibus instructus, ge-taekelt.

Rudentum partes extremas absque nodo coniungere, splissen.

RUDERE, brullen; burlen; ruchelen, rochelen; bolken, *sax. sicamb. fris.*

Rudere asini instar, gigaegen.

RUDIS, roede; rouwen stok; (1) kluppel.

Rude donare, vrij laeten; vrijen.

Rudicula, spaen; visch-spaen; schuim-spaen; roer-spaen; roer-stok; spatel; spadelken, spatelken, spaeiken.

RUDIS, rouw; roud; ruid, rude, ruidig; ruig; grof; on-volmaekt; on-gewrocht; on-beschoft, *q. d.* on-beschaeft; on-gesnoeit; on-besnoeit; on-geschelt; on-belompen; on-aerdig; on-kunstig; on-gebaerig; on-mild; on-saecht; on-geoeffent; haetelik.

Rudis homo, pecus Arcadicum, bot; bot-muil; plomp; plompaerd; grof; grovaerd; on-verstandig.

Rudis sermonis, on-wetende in 't spreken.

Rudis, præceps, inconsideratus, roest, roeste; roestig; roost-achtig.

Rudis & incautus, simplex, slecht-aerd; slechte-bol.

Ruditer, slechtiglik; slechtelik; plompelik; on-beschoftelik. *Ruditer consuere,* slechtelik naeien.

(1) *Etym.* Roede, roed-stock.

Ruditer depingere, be-trekken ; door-verwen.

Ruditas, grofheid ; grovigheid ; slechtheid ; slechtigheid ; on-beschoftheid.

Rudimentum tirocinij deponere, incom-geld, bienvenuë, be-taelen.

Rudetum, rouwagie ; ruichte.

RUDUS, *Rudera,* ge-mul ; mul ; molm, *holl.* schorre ; scholke , *fland.* gruis ; kalk-gruis ; steen-gruis; gruis van gebroken steenen; kalk-scherven; pueine ; * grommelinge, *fland.* — *Rudus vetus,* oude-puine. *in Rudus redigere,* gruisen.

Rudus novum, terras, tiras, tarasse.

Rudere novo obstruere, terrassen.

RUERE, ruien, roeien; werpen, worpen.

Ruere funditus, uit-raden, uit-roeien.

Ruere, vallen ; ver-vallen ; in-vallen.

Ruiturum sistere, tegen-houden.

Ruina, val ; ver-val ; ruine ; destructie.

Ruina muri, breke; bresse, bresche.

Ruinam minari, ver-vallen.

Ruinosus, in Ruinam proclivis, vallig, vellig ; ver-vallig ; bouw-vallig.

RUFUS, *Ruffus,* ros, rosch; geel, gele ; geel-root ; donker-geel. *Rufulus,* ros-achtig.

Rubescens ex albo, incarnaat.

Rufus homo, rossaerd.

Rufus, cui rufum est capillitium, rood-bol ; rood-hoofd.

Rufare, Rufum facere, geelen; geel maeken.

Rufere, geelen ; geel zijn.

RUGA, rompel; rimpe, rimpel; fronsse, fronsele ; fronkele, *vet. Lovan.* kroke, krooke ; wronkel, wrinkel ; schrompe ; schrompele ; ploie ; ronse, runse, runtse, runtsele, *vet.* ruiffel. *Ruga frontis supra palpebras,* eukel.

Rugare, in Rugas replicare, Rugis edecorare ; & contra, rompen, rompelen, rimpelen ; ver-rimpelen ; ver-rompelen ; ruiffelen; ver-ruiffelen ; fronssen, fronsselen ; schrompelen ; fronkelen, *lovan.* kroken, krooken ; ver-kroken ; wronkelen, wrinkelen ; vouden ; *hinc,* voude, *&,* voud, *pro multiplicatione in compositis subjuncta;* menig-voud ; dusent-voud, *&c. item,* ploien. *Rugas contrahere,* grimmen.

Rugas tollere, ont-rimpelen.

Rugosus, Rugatus, ge-fronsselt ; ge-fronst ; ge-ploit. *Rugosa cute macilentus,* ver-rompelt, ver-rimpelt.

RUGIRE, brullen ; brieschen ; bremmen; brummen ; brummelen ; bruisen.

Rugitus intestinorum, rammelinge in den buik.

RULLA, rijster, reister, riester ; ploeg-schuerer, ploeg-schuerder ; ploeg-steker.

RUMA, *rumen, uber,* deme ; mamme.

Ruma, Rumen, krop, kroppe ; slok ; keel-knobbel.

Ruminare, her-kauwen, her-kuwen, her-kouwen ; her-knauwen ; er-kauwen, er-kouwen ; eriken, ederiken, hueriken, *fland.* irriken; morsen, morselen, *instar capræ vidt.*

RUMEX, leik-bladeren; linden-wortel; patiencie.

Rumex acutus, peerdik ; patig ; lek-bladeren, *fland.*

Rumex acetosus, suerkel ; suer-amper, *sax. sicamb.* surkel, suering, suerik ; suer-kruid.

RUMOR, rucht; ge-rucht; roep;

spraeke; maere; ge-kal; ge-schrei; storm; rommoer, rammoer, rumoer.

Rumor vulgi, ral, rol.

Rumor est, man seid; mensch segt.

RUMPERE *& rumpi,* breken, braken, *vet.* scheuren, schoren; rijten; schrantsen; quetsen; kroken; ver-kroken; ver-scheuren. *Rumpere in duas partes,* in twee scheuren.

Rumpere vincula, uit-breken.

Ruptus, ge-scheurt; ge-schoret; ge-broken.

Ruptus asellus, equus; Ruptum strigosúmque iumentum, af-gedreven, af-gement, af-gereden, beeste.

Ruptio, Ruptura, schore, schoore, schorre, scheure, scheuringe, scharnisse; schaerde; schrantse, *vet.* rijte; rete, reete; splete; breuke, breuke, broke; klinke.

RUNCARE, uit-roden, uit-raden, uit-roeien; ruiten; iatten, ietten; uit-roopen; wieden, uit-wieden, *ut agrum, segetem. Runcatus,* gewiedt.

Runcina, houweel; stok-houwe; hout-sage; broche; brootse.

Runcina, schave. *Runcina parva,* schaefken.

RUO, *avis, Vide,* ONOCROTALUS.

RUPES, kleppe, klippe, kluppe; steen-klippe; velt, velts; roetse, rootse, rotse, rutse; root-steen; steen-rotse; schore, schoore, schorre; schaere, *vet.* plate, banke, in de zee.

Rupicapra, gemse, *sax.* steengeite.

RURSUM, *Rursus,* weder; wederom; op een nieuw; * overmael; — op een her: her *tamen plerumque est propositio inseparabilis, compositioni vidt potissimum conveniens; Vide,* RE.

Rursus inchoare, her-nemen; hervatten.

RUS, gouw; land; akker; veld. *Ruri agere, habitare,* te lande woonen; boeren. *Rus ire,* te lande gaen.

Rurari, Rusticari, bouwen; boeren.

Ruralis, ad Rus pertinens, lands; veldachtig.

Ruricola, Rusticus, bouwer, *& per syncopen,* boer; buer, *sax. sicamb.* land-man; land-win; landwinner; land-pol, *vet.* huis-man; akker-man; dorp-man; kaerle, keerle; vein, veint, *fris.* bink, bingel, bengel, *(Rusticus arator,* ploechbengel;) vilein, *Vide,* VILIS.

Rustici, dorp-lieden; boeren; bueren, buer-lieden; huis-lieden; land-lieden.

Rustica, boerinne; buer-vrouwe, *sax.* dorp-vrouwe; dorp-wijf; land-wijf.

Rusticus prætor, Ruralis præfectus, forster, vorster.

Rustica domus, ge-lege.

Rusticus, Rusticanus, Rusticulus; homo rusticus, stupidus, insulsus, bardus, boersch; boer-achtig; dorpsch; dorper, *fland.* dorp-achtig; woestmensch; rustier; kenkel-boer, kinkel-boer.

Rusticè, dorperlik, *fland.*

Rusticitas, boer-achtigheid; dorpachtigheid; dorperheid; dorpscheid.

Rusticula, perdix, Vide, PERDIX.

Rusticula, Rustica perdix sive Rusticula maior, ficedula aliis, aliis gallinago, sneppe; snephoen; hout-sneppe; riet-sneppe.

Rusticula minor, poel-sneppe, *aliis,* sweem, sweemer, sweemerken.

RUSCUS, stekende palm; muis-

doren, *circumligatus enim mures a carnibus arcet.*

Ruscus silvestre, hulst.

RUSPARI, *terram scalpere ut gallinæ,* scherren.

RUSSUS, *Russeus, Rusceus, color,* ros, rosch, roste, *fland.* lijf-verwe; ge-lijvige verwe; incarnaet.

RUTA, ruite; wijn-ruite, *herba dicta à* ruiten, *evellere, eruere; sicut quidam Latine dictam putant ab eruendo quòd propter multiplicem eius usum maximè eruatur.*

Ruta muraria, steen-ruite.

Ruta capina, helm-ruite.

RUTA CÆSA, *supellex quæ terra nec structili tectorióve opere tenetur,* tilbaer, varende, have.

RUTABULUM, *instrumentum quo ignis proruitur,* loedte, gloedte, kloete *corruptè;* kolen-krabber; raekel-stok, rokel-stok; *fland.* oven-gaffel; reke, raeke; koker-stok; vier-staek; vier-gaffel; oven-stok, oven-stuek; oven-krukke; oven-kloet; kole-krabbelaer. *Rutabulo proruere ignem,* raekelen, rokelen, het vier.

RUTELLUM, schoepe, koren-schoepe, koren-schuppe, *instrumentum ligneum quo frumentum corruitur congerítúrque in culleum aut modium.*

RUTILARE, schijnen; blinken; likken, glicken; ge-likken; krieken; kriekelen.

Rutilus, vlammig; vier-rood; glinsterig rood.

Rutilus color, goud-verwe; goud-verwig.

RUTRUM, schuppe; spade; houweel.

Rutrum calcarium, morter-houweel; kalk-loedte.

Rutrum, krab-ijser; krabber; kretser; ruim-stok.

Rutrum, wer-haek. *Rutro subigere intritam,* werren.

S

SABBATHI *dies,* son-avond; saeterdag. *Sabbathum sanctum,* Paesch-avond.

SABELLUS, *zebellus, sabella, sebella, sobella, ælurus sabellinus, mustelæ genus pulcerrimum & nobilissimum,* sabel, sobel, *& hinc Pelles sabellinæ,* sabel-vellen.

SABINA, save-boom; savel-boom; sevel-boom; seven-boom, seven-palm.

SABULUM, *Sabulo,* savel.

Sabulum vivum, quik-sand, *vet. sax. ang.*

Sabulosus, savel-achtig.

Sabuletum, savel-kuil; duin, duine.

SABURRA, schip-last, schep-last; schip-sand; lastagie; ballast; *Sabulum vilius quo navis oneratur ut stabilior sit.*

Saburrare, ballasten; ver-ballasten.

Saburrare ventrem, ver-buiken; over-buiken.

Saburrare nimis ingluviem, ver-kroppen; over-kroppen.

Saburratus, sat. *Saburratus nimia pinguedine,* on-vermogen mensch van vettigheid.

SACCHAR, *Saccharum,* suiker.

Saccharum in pulverem redactum, contusum, meel-suiker; poeder-suiker; ge-stampt suiker. *Saccharum mollius & vilius in ollis servari solitum,* pot-suiker.

Saccharo imbuere, condire, suikeren.

Saccharo conditus, ge-suikert; ge-confijt.

Saccharea tragemata pisorum for-

mâ, erwt-suiker. *Sacchareæ metæ*, brood-suiker.

SACCUS, sak. *Sacci quisque sui & eorum quæ in sacco erant recordabatur in confusione Babylonica; unde Sacci nomen ad omnes ferè linguas transivisse verisimile est Io. Becano.*

Sacculus femoralis, dief-sak (*potius*, die-sak, *Vide*, FUNDA;) dogger.

Saccus, Sacculus, pecuniarius, numarius, geld-sak; buidel; puil, *fris.* sekkel, *g. s. s.* borse; tassche, tessche.

Saccus coriaceus, lederen-sak; borsse, *prop.*

Sacciperium, Saccopera, stok-borsse.

Saccus cilicinus, poke; pok-sak: *gall.* poche.

Saccus acerosus, acere refertus, kaf-sak.

Saccus frumentarius, koren-sak.

Saccus farinarius, meel-sak.

Saccus salarius, sout-sak, *& metaph. de homine tetrico & tristi à gravitate & pondere salis.*

Sacculus scorteus quo equites necessaria circumferunt, sadel-tassche.

Saccus vinarius, quo vinum à fecibus excolatur, in metæ formam desinens, lek-sak. *Sacco colare*, sakken.

Sacco indere, etiam, sakken. *Sacco furtim indere*, dog-geren.

Sacculus litium; Saccularia farrago litis; Saccellus litigatorius, ding-sak; pleit-sak; lauwer; lauwer-sak.

Sacculus gesticulatoris sive præstigiatoris, guichel-sak. *Ipse gesticulator, sive præstigiator, seu Saccularius*, guicheler, tooverer.

Saccarius, sak-drager; buidel-drager.

Saccularius, fur, borsen-snijder; sak-man, *g. s.*

SACER, wijh, wije, wih, wie, weig; heilig, hillig, *sax.* geestelik; fron, vron, *vet. ger. sax.*

Sacer ordo, vulgi, wijnge; wij-hinge.

Sacer, contrà, ver-vloekt. *Sacer homo*, ver-vloekt mensch.

Sacrum arcanum, seclusum, opertaneum, ver-holentheid; misterie.

Sacrum, godsdienst, dienst in de kerke; misse. *Sacrum publicum, maius, populare*, hoog-misse.

Sacrum abstemium, drooge misse.

Sacra anniversaria, jaer-getijde.

Sacrum facere; rem Sacram facere, rem divinam, celebreeren. *Sacra administrare*, munigen, monigen.

Sacrorum minister, capellaen.

Sacris interdicere; &, ipsa interdictio; tum, cui interdictum est, ver-bannen; ver-waeten; ver-waet; ver-waetenisse; ver-waeten, ver-bannen, mensch, *Vide*, EXCOMMUNICATIO.

Sacrum mysticum; Sacramentum, Ecclesiasticis, sakrement. *Sacramenta Ecclesiæ administrare*, berechten. *Sacramentum sacræ sodalitatis inire*, professie van religie doen.

Sacramentum, iuramentum; Vide, paulo post.

Sacrare, wijen, wijden, wiehen; heiligen.

Sacratus, ge-wijdt, ge-wijhet.

Sacrificium, offer; sacrificie.

Sacrificium nephalium, honds-feeste; honds-mael.

Sacrificare, Sacrificium facere, offeren; sacrificie doen.

Sacrificus, Sacricola, paepe; priester. *Sacrificus castrensis*, veld-paepe.

Sacerdos, priester; paepe; *Moscis, poppus.*

Sacerdotum caput, deken des geestelikheids.

Sacerdos acephalus, qui sub nullius episcopi disciplinâ gubernatur, haeg-paepe.

Sacerdotem infulis exuere, Sacerdotium alicui abrogare, degradeeren.

Sacerdotis domus, priesteragie, *fland.*

Sacerdos, fem. maxima, prima, vel primaria, abdisse; moeder van 't klooster.

Sacerdotium, priesterdom; priesterschap.

Sacerdotium, Sacerdotis prouentus: pecunia quotidiana aut cibus quotidianus ad victum Sacerdotum, prebende; beneficie. *Sacerdotium minus,* capelrije. *Sacerdotium alicui per manus tradere,* resigneeren. *Sacerdotii nummaria collatio,* provenkramerije. *Sacrarium, pars templi secretior; item, Sacrarium, locus in templo ubi Sacerdos se præparat, & sacris vestibus adornat, vulgo Sanctuarium,* santuarie; sacramenthuisken; sacristije; heiligdomhuisken; gaerw-kamer.

Sacrarium domesticum, huis-kapelle.

Sacrarius, Sacrista, vulgi, sacristij-meester.

SACELLUM, kerksken; kapelle, kappelle: *nempe à capa sive cappa D. Martini, quam olim Reges Franciæ (Guil. Durand, in Rat. divin. Offic. lib. 2. cap. 10) in bello secum ferre solent; eâque sub quodam tentorio, ab ipsâ capâ Capella dicto, servabatur. Vel à capra sive capella: olim enim in expeditionibus in tentoriis domunculas pellibus caprarum contectas confecerunt, in quibus sacra celebrabantur. Hæc posterior Durandi ratio potior mihi (Kiliano) videtur, cùm etiam Pellis in S. Scriptura pro Tabernaculo pelliceo ponatur: ut Psalm. 103. Extendens cœlum sicut pellem, id est, sicut tabernaculum quod fit ex pellibus; & apud Cæsarem, aliosque, Pelles, pro tentoriis, que pellibus constabant, accipiantur.*

Sacellanus, kapellaen.

Sacristitium, cesse, *ut,* de kerke is in cesse, *profanatum est templum; cùm scilicet à rebus sacris cessatur, ob enormem aliquam causam.*

Sacrivendus, proven-kramer.

Sacrilegus, kerk-dief; kerk-roover; kelk-dief, *q. d. sacrorum calicum fur.*

Sacrilegium, kerk-dieverije; kerkroof; kerk-rooverije.

Sacramentum, eed. *Sacramentum solenne,* hoogen eed. *Sacramenti præcedentis persequens assertio,* volgeed, *q. d. sequens iuramentum.*

Sacramentum beneficiarium, clientelaris officii sponsio, manschap.

Sacramentum dicere, Sacramento dicere vel teneri, sweeren, sweren; eed doen.

Sacramentum alicui remittere; Sacramenti religione aliquem exsolvere, ver-draegen iemanden den eed; quijten den eed.

Sacramento negare, af-sweeren; ont-sweeren.

Sacramentum perfidum, mein-eed. *Sacramentum perfidum dicere,* mein-eed doen. *Vide porro etiam,* IURAMENTUM.

Sacramento vel stipendio militem obligare, loft-geld geven op de hand.

Sacramento absolvere, de krijgs-lieden af-danken.

SACOMA, ponder, punder; pondel, pundel; evenwichtigheid; remedie; contrepois; contre-balancie, *Vide,* ÆQUIPONDIUM.

SÆPE, dik; dik-mael; dikwerf; dik-wijle; dikkend, *fland.* veel-mael; veel-tijds; menig-mael; menig-werve; menig-werf; vake, vaek, vaeken, *sax. sicamb. ferè quasi crebris vicibus,* F. R.

Sæpius, meer-mael.

Sapissime, aller-meest.

SÆVUS, wreede, wreit; woedig; ver-woedt; grim, grimmig; vinnig; streng, strang, strenge; straf; haetelik.

Sævire, woeden, wueden; vergrimmen; raesen.

Sævitia, wreedheid; grimmigheid; vinnigheid.

SAGA, *Sagax, Sagacitas, Vide,* SAGIRE.

SAGENA, seine; segene, sagene; sei-net; trek-net; sleip-net; schepnet; gaeren; gaeren-net; vischgaeren; trek-gaeren; ge-spannen gaeren; toger-gaeren; toger; wade; waeie, *s. s.*

SAGINA, mestinge; vet-mast, *sicamb.* mest-brokke; mest-spijse; mest-voeder; apast.

Saginare, masten; mesten; vetten; kroppen.

Saginare turundis, stikken.

Saginatus, ge-mest. *Saginatus nimium,* ver-mast; ver-brast.

Saginarium, mest-kot; mest-stal.

Saginarium, præcipue gallinarium, vogel-huis; kretse, *sicamb. colon.* hoener-huis; hoener-kot; hoener-kouw; hoener-polder.

SAGIRE, snoffen, snuffen, snuiven; snoffelen.

Sagaci naso perscrutari, sagaciter inquirere, be-rieken; be-snuffelen.

Sagax, speurig; ge-reukig; wijs; neus-wijs; verstandig, verstandel, *vet. holl.* veur-sichtig; veur-sienig; kloek; schalk; schrand, schrander, *s. s. fris.* ge-swind; fijn; subtijl, sotijl; be-hend, be-hendig, be-handig; be-handsaem, ge-handsaem. *Sagax, acuti ingenii, qui facilè rem aliquam concipit, intelligit, percipit,* συνετός *vel potius* εὐσυνετός, be-grijpelik; *cui contrarium,* bot; plomp. *hinc,* be-grijpelikheid.

Sagaciter, schalkelik; marksaemlik; be-hendiglik; ge-swindiglik.

Sagacitas, schalkheid; kloekheid; snof; be-grijpelikheid, εὐσυνεσία; be-hendigheid; be-hendsaemheid, be-handsaemheid; ge-swindigheid.

Saga, hexe, hekse, *(hechisera, hisp.)* feeks; tooverersse, toovenrinne; weder-maakster; witte-vrouwe; witike-wijf; wit-vrouwe, *fris. sicamb. ita dicta quòd multa scire velit: qua ratione etiam Saga & Maga Latinis.*

SAGITTA, pijl; schiet-pijl; schacht, schaft, schicht; ge-schut, (*à* schieten;) straele, *vet.* flitse, *holl.*

Sagitta acuminata, βέλος, vijle.

Sagitta cum ferro bipenni, oestal, oestele, oistal, oostal.

Sagitta capitata, bout, bolt; boutpijl.

Sagittæ ala, veder aen den pijl.

Sagittæ crena, incisura quæ nervum admittit, nokke, kerfken in den pijl.

Sagittarum grando, nubes, haegel-geschut.

Sagittare, Sagittam arcu emittere, expellere, torquere sagittam, schieten; af-schieten.

Sagitta configere, deur-schieten.

Sagittarius, schutter, schotter, schieter; schut, schutte, *s. s.* bogeschutter; arcier.

Sagittariorum agmen, classis, sodalitas, siue congregatio, schutterije.

Sagittariorum circus, schutters-hof. *Sagittariorum agger, in quo defixus scopus,* doel, *& scopus,* doel-pinne.

Sagittarius ludus, schiet-spel.

Sagittis inuius, scheut-vrij.

Sagitta, phlebotomum, quo veterinis jumentisque sanguis detrahitur, slag-vliem.

Sagittalis sutura cranij (eadem quæ, veruculata cranii,) pijl-naed des hoofd; bekkeneel-naed; commissura.

Sagittaria, Sagittalis, Sagitta, herba, serpents-tonge.

SAGMA, pak-sadel.

SAGMEN, *herba quæ putrida ulcera cohibet & mitigat,* eisen-kruid; eisen-hart.

SAGUM, *tunica equestris,* rijd-rok; waepen-rok; waepen-kleed; vilt-mantel; kovel-kappe; kappoote; hokke, *vet. fland.* (hocqueton, *gall.)* hoksel, *vet.* sak; jornei.

Sagum, Sagulum, Saga, quibusd. vestis plerumque muliebris, rok; lijf-rok; buis; gerneitken.

SAL, sout; salt; saut.

Salis genus candidissimi, cuius glebæ inter se collisæ propter duritiem ut silices sonitum clangorémque edunt, klink-sout; klijn-sout, *Lemnio.*

Sal aquoreus, marinus, baie-sout.

Sal e glebis salsilagine imbutis arte extractus, silt-sout. *Ad. Junio.*

Sal fossilis, fossitius, è terræ visceribus effossus, gedolven sout.

Sal torridus, braed-sout, *Zelandis; qui exigua aqua marina infusa diutius torretur atque aduritur; Sal splendidus, lucidus.*

Sal adulteratum, friabile, asch-sout, asschen-sout.

Sal petrosus, nativus, niter, berg-sout; sal-peter.

Sal, Sales, ioci, aut Sales maligni, kodde; schimp; schimp-reden; schimp-scheut; schimp-werk. *homo Salsus,* spottig; schimper, schamper, schimpig, schamp-achtig.

Salis mica, granum, frustulum, kerne, koren, sout.

Salis flos, wit-sout. *Mola Salsa,* sout ende brood, *&c. Offam iudicialem edere,* sout ende brood eten, *&c. Erat hæc offa panis certis verbis devotus & exsecratus, destinatisque sententiis consecratus, qui reo offerebatur, sale etiam adhibito; fortè quod eius in exsecrationibus & dirarum imprecationibus soleat esse usus. Habebant autem Germani, Saxones, Belgæ, aliique multi hanc penitus insitam opinionem, non posse quenquam mali conscium, panem hoc modo dedicatum deuorare. Simile quid refertur de aëtite lapide trito & subcineritio pane decocto, quem fur mansum devorare non potest, quin cogatur aut suffocari, aut fur deprehendi, decoctum glutire nequiens.*

Salire, Sallire, Sallere, Sale condire, aspergere, inspergere, ut carnes &c., souten; sprengen het vleesch.

Salire nimium, ver-souten. *Non probè aut non satis salitus,* wan-sout.

Sal purgare, expurgare, perficere, keeten het sout; raffineeren, affineeren.

Salsus, ge-souten ; siltig ; brak ; wrak, *fland. Salsus valde*, in-sout. *Salsus aliquantulum, subsalsus*, sout-achtig. *non Salsus*, on-gesouten.

Salsus humor, silte; sel. *in Salsum liquorem resolvi*, ver-pekelen.

Salis sapor, Salsedo, Salsitudo, sout-heid.

Salsugo, Salsilago, Salsum liquamen, Salsamentorum liquidum, liquor, pekel ; sulte ; silte ; solte ; sel ; soutsel ; soutinge ; southeid ; adebe ; lake, *sax.* sult-werk. *Salsugine condire*, pekelen : *conditus*, ge-pekelt.

Salsuginem eximere : quod salsum est, muriâue conditum, aut aquâ salsâ, maritimâ, oppletum, quasi dulcorare, & recenti facie innovare, verschen ; *ut*, verschen, weder versch maeken het land dat onder brak waeter gelegen heeft.

Salsamentum, Salsamenta, orum, gesprengt vleesch ; gesouten visch, *&c.*

Salsamentarius cadus, haring-tonne.

Salsamentarius, Salarius, ge-souten spijs-verkooper ; hak, *sicamb.*

Salarius, qui conficit aut purgat, sout-maeker ; *qui vendit sal*, sout-menger ; sout-verkooper.

Salaria annona, provisie van sout.

Salaria cella, spijker ; sout-spijker.

Salarius saccus, Vide, SACCUS.

Salarium tectum ; cortina Salaria, sout-ketel.

Salarium, Salsamentarium vas, sout-kuipe ; sout-vat ; sout-tonne.

Salitura, soutinge ; soutsel ; sout-heid.

Salitor, sout-pachter.

Salinum, Salillum, sout-vat, sout-vatken.

Salina, ubi sal excoquitur, purgatúrque ; item, ubi effoditur ; item, ubi servatur, sout-bak ; sout-kete ; sout-put ; sout-kuil ; spijker ; sout-spijker ; sulte, *sax.* halle, *vet. ger. locus in quo sal excoquitur ; Wolf. Hunger. Hinc urbes eas ubi sal conficitur, Germani Halas communiter appellant : ut, Hala in Suevia, in Norico ad Œnum, in Saxonia, &c. Becan. & Altham.*

Salarium, vulgi, loon ; arbeids-loon ; salaris.

Salifodina, sout-put ; sout-kuil.

Salsa, vulgi, sausse.

Salum, sal, see ; *Vide*, MARE. *Salispuma*, see-schuim. *Salo submersæ, infestæ, aut madefactæ merces*, brak goed, beseeuwt goed.

Salax, kril, krillig ; raboud ; boeve ; vogeler.

Salax, instar galli, haen.

Salacitas, krillig-heid ; geilig-heid ; geil-heid.

Salgama, sult-werk ; gepekelde waere ; confijt ; confiture ; compost ; conserve.

Salgamarius, qui Salgama & fructus muriâ conditos vendit, confijt-verkooper.

Salsicortex, kork-boom.

SALAMANDRA, salamander ; olm, molle & molk, *ger. sax. sicamb. Germanis, inquit Potterus*, eenmaal, *a pictura macularum ; aut*, molch, *a lactea sanie quam evomit.*

SALAR, *piscis*, salmken. *Vide*, SALMO.

SALEBRA, steen-rootsige plaatse.

SALICORNIÆ *species*, krabbe-

quel ; *quod cancris gressum remoretur.*

SALIRE, springen ; hoppen, hobben, hoppelen, huppelen.

Salire ultra, over-springen.

Salire, inire fem. rammen, rammelen, remmelen ; rijden ; berijden ; be-springen ; dekken, *vet.*

Salientes, fontein-kraene; fonteintap ; fontein-tote.

Salientes primi, oor-sprong ; fontein-ader.

SALIVA, *&, Salivarium defluxus,* speekel ; speeksel ; seever ; seeveringe; spuie; spije; spouwe; spouwinge ; spoussel; koder, *g. s. s.*

Saliva pinguis, densa ac crassa, mosschel ; *talem eijcere,* mosschelen.

Saliva ieiuna, virgo ; quæ ab homine ieiuno exspuitur, nondum cibo aut potu mutata, nuchter, nochter, speeksel.

Saliva siderum, honig-dauwe.

Salivam spuendo dispergere, spikken ; speeuwen.

Salivam movere, Desiderium excitare, waeter-loopig oft waeterbekkig maeken. *Salivare, appetentia rapi,* waeter-bekken ; waeter-loopig zijn : *aut etiam, Salivam verè emittere.*

Salivare, Salivam facere, Salivâ madefacere, speekselen ; seeveren ; quijlen, quielen ; be-quijlen ; beseeveren. *Salivans,* waeter-loopig ; waeter-bekkig : *cui Saliva in ore crescit &, metaph. desiderans, appetens, valde cupiens.*

Salivam reijcere ex pectore, uitleggen.

Salivarius, Salivosus, speekselachtig.

Salivarium, seever-boesem ; seever-doek.

Salivarium, vulgi, roose van den breidel.

Salivaris herba, pyrethrum, seever-wortel ; bertram.

SALIUNCA, lavender ; spijk ; loog-kruid, *vet.*

SALIX, wilge, willige, *(quod promta & voluntaria sit in crescendo : sicut Latinè Salix, à saliendi & crescendi celeritate. Gothis,* wilga, *voluntas dicitur, Bon. Vulcanio.)* wiede ; weide ; wijde, wije ; wede, wedeken, *vet.* weid-boom, *vet.*

Salix pumila, & Salix viminalis, wijme.

Salix pumila in aquosis nascens, geil, *holl. sic dicta quòd tanquam luxurians & lasciviens nimia alimenti ubertate ramos frondésque justo plures emittat.*

Salicis ripariæ species, wervenhout. *q. d.* werf-hout, *id est, materia proiectorum sive molis; convenit enim molibus in flumina iaciendis & firmandis. Io. Becano.*

Salix decurtata, decurtabilis, stronkwilge ; knoot-wilge.

Saligneus, willigen.

Salicetum, Salictum, locus Salicibus consitus, willigen-bosch ; teen-bosch ; wijd-hamme ; wiedhamme ; hamme van wilgen, *vet.*

Salix equina, katten-steert, *herba.*

Salicaria, herba, wederik ; wijderik ; wiederik ; partijke.

SALMO, *piscis,* salm. *Salmonis segmen, tomus, segmentum,* moete, mote, moes. *Potterus Salmonem si recens sit,* salm *vocari, si salitus,* lachs *dici ait. Esox enim salsus, infumatus ei* lachs *est, à languiditate, quasi Lassus (possit etiam* laks *dici, quasi* lakende, *quòd in eo defectus sit, eáque de causa statim saliatur & infu-*

metur, F. R.) Eidem Pottero, parvulus Salmonis fœtus, jonge salm, *Salar est, &* half-wassen salm, *mediæ vidt ætatis Salmo, Sario, onis, vocatur.*

SALTARE, springen; dansen; trippen, trippelen, trepelen; gumpen. *Saltare, Saltitare,* hoppen, hobben, huppen; hoppelen, huppelen, hippelen. *Saltare inconditè, ineptè,* hobben-tobben; hobbelen-tobbelen; hob-sakken. *Saltitare,* krevelen.

Saltare ad modulos, in numeros; certa arte ac lege pedes movere, voet houden in 't danssen; slag houden.

Saltare iunctis pedibus, spans voets springen.

Saltuatim currere, galoppeeren.

Saltus, sprong; saillie.

Saltus, cùm membrum alternatum vibratur, ver-schietinge; schietinge.

Saltatio, dans; balade, baleie. *Saltatio motoria,* branle. *Saltatio numerosa,* hof-dans; hof-recht.

Saltatio Maurica, pyrrhicha, chisonica, mooriske; moorisken-dans.

Saltatio armata, qua pugnæ simulachrum edunt iuvenes rumma agilitate, sweerd-dans

Saltator, springer; dansser. *Saltatrix,* danssersse.

Saltatorius orbis, ring-dans; ronden dans.

Saltatorius ludus, dans-schole.

Saltatoria cantiuncula, dans-lied.

SALTEM, ten minsten; ie-mer; immer; doch, toch.

SALTUS, *nemus,* bosch; vlaesch, *vet.* foreest; forst, *vet.*

Saltuarius, Saltuum custos, bosch-wachter; bosch-hoeder; bosch-houder; hout-vorster; hout-vester; preter; woud-vorster; woud-meester; forster, vorster; forestier; forest-wachter, (*Vide,* PRÆFECTUS;) gruier; gruwier, *potius dicendum,* grunier, groenier, *ut Gallis dicitur* verdier.

Saltuarii officium, preterschap; hout-vesterschap.

SALVIA, *herba,* salgie, saelgie, salie, savie; selfe, *vet.* hof-kruid.

SALUS, heil; welstand; welvaerd; dege; saligheid; be-houdenisse; ge-sondheid; ge-sonde, *vet.* remedie. *Salus nunciata, impertita,* recommendatie. *Vide etiam pòst,* SALUTATIO.

Saluber, Salubris, Salutaris, heil-saem; saelig; vruchtig; ge-sond.

Salutis expers, Salutis suæ negligens, heil-loos.

Salubriter, heilsaemlik; gesondelik.

Salubritas, heilsaem-heid; gesond-heid.

Salutare, Salutem dicere, ferre, apprecari, impertiri, nunciare, annunciare; Saluere aliquam iubere, God-hoede bieden; groeten, grueten; sich aen iemanden bevelen, recommendeeren.

Salue, Salueto, Saluete, Saluetote, Saluere te iubeo, weest gegroet; God groete u; God-hoede, *subaudi,* u.

Salutatus, gegroet.

Salutator, groeter; groet-bieder.

Salutatio, Salus, Salutis apprecatio, groete, gruete; groetenisse; God-hoede, *vet. fland.* saluit. *Salus nunciata, impertita,* recommendatie. *Salutatio matutina,* morgen-groete.

Salutianus, nummus aureus, saluit; *ab annunciatione angelicâ in eo representatâ.*

Saluare, Saluum facere, Salutem dare, ver-lossen; borgen, bergen; saligen; salveeren.

Saluus, heil ; heel ; be-houden ; on-geschadigt.

Saluus & Sanus, gesond ; welvaerende ; fraei ende gesond.

Saluo iustiore calculo, meliori iudicio, on-begrepen : *quod alij dicunt,* onder, *vel,* sonder, correctie.

Saluus conductus, vulgi, vrijgeleide ; sauve conduit.

Saluum conductum dare, vrijgeleide geven.

Saluaguardia, vulgi, sauvegarde.

Saluator, be-houder; salig-maker; heiland, *q. d.* heilende, *vetus participium, id est, saluans, sanans, ut,* dwingeland, *&c.*

SAMBUCA, *instrumentum triquetrum imparibus longitudine fidibus,* hakke-berd; harpe, herpe.

Sambuca, instrumentum bellicum, muer-breker.

SAMBUCUS, vlier ; vlier-boom ; vliender, vlinder ; vlinder-boom ; vledder ; vlieder ; vlaer-boom ; fleder-boom; holder-boom; holler; holder-tere, holer-tere, hollen-tere ; hollen-boom ; el-horen, al-horen ; al-horen-boom, el-horen-boom, *sicamb.*

Sambucus pumila, ebulus, adik, hadik.

Sambucus aquatica, swelken-hout.

SAMIARIUS, *qui terra samia loricas, arma, & spicula defricat ad nitorem, & gladiorum cuspides exacuit,* harnas-vaeger.

SAMPSUCHUS, majoleine, mageleine, margeleine.

SAMSA, *alijs Sansa, os oleæ putata,* olijf-steen.

SANCIRE, be-vesten, be-vestigen ; ordineeren.

Sanctio, plakkaet, plakkaert, *q. d.* plak-kaerte, *(aliàs q. placitum ;)* ordinancie ; constitutie.

Sanctio capitalis, lijf-straffe.

Sanctus, Sacer, Sacratus, wih, wijh, wie, wije, weig ; ge-wijt ; ge-wijhet ; heilig, hillig ; devoot.

Sanctus, ecclesiasticis, sant, sint ; heilig. *Sanctus Ioannes,* Sint Jan. *Sancti & Sanctæ,* santen ende santinnen ; heiligen. *Omnes sancti,* alle santen, alle heiligen.

Sanctè, heiliglik.

Sanctificare, heiligen.

Sanctitas, Sanctitudo, Sanctimonia, heilig-heid.

Sanctitatis simia, simulator, gelijksener ; gleisener.

Sanctuarium, heilig-dom ; sacristije.

SANDALIUM, muil; slodde, *holl.* pantoffel ; toffel, tuffel ; sandael. *Vide,* CREPIDA.

Sandalium Tyrrhenicum sive Etruscum, sappine, suppine ; *crepidæ genus Italis & Hispanis usitatum, edito admodum solo.*

SANDAPILA, baere; dood-baere; lichter ; dood-schrijne ; dood-kiste.

Sandapilarius, lijk-draeger ; lijkbegraever ; celle-broeder.

Sandapilarius, Sandapilarum faber, dood-kist-maeker.

SANDARACA, *Sandarax,* vernis. *Sandaracâ fucare, inficere,* vernissen.

SANDYX, *Sandaraca factitia,* berg-rood ; roose.

* SANE, *Vide,* SANUS.

SANGUIS, bloed.

Sanguis, stam, (στέμμα) ; geslacht. *Sanguine connecti, contingere, jungi,* bestaen van bloede, gesibben. *Sanguis conglobatus; Sanguinis globus,* geronnen bloed ; klonte bloeds.

Sanguinis fluxus, profluvium, bloed-loop ; bloed-gang.

Sanguinis ictus, ge-raekt-heid ; slag ; popelcije ; geslaegen-heid.

Sanguinare, sanguinem reddere, emittere, bloeden.

Sanguinem effundere, elicere, pulsando præcipuè, bloed-reisen, bloed-rijsen, *vet.* bloed-rijsten ; bloed-rasten ; *hinc Grotio,* ge-bloed-rist, 221-225.

Sanguinem venis detrabere, emittere, laeten ; bloed-laeten ; ader-laeten.

Sanguinem cucurbitula educere, koppen ; laeten met koppen.

Sanguine maculare, be-bloeden. *Sanguine conspersus, sanguinolentus,* bloedig ; be-bloedt.

Sanguineus, bloed-rood ; bloed-verwig.

Sanguinarius, Sanguisuga, Sanguinarius exsuctor vel exactor, bloed-gierig ; bloed-suiper.

Sanguisuga, ecchel, acchel, eegel, egel ; ile, ijle, *sax. sicamb.* bloed-suiger ; bloed-suiper ; laeke ; lijk-laeke ; lokke.

Sanguisuga, in corpore muliebri ; monstri genus hirudinis more sugillando sugendóque fœtui infestum, ac sanguinem adimens, suiger, *Lemnio.*

Sanguinaria, herba, egel-kolen, ecchel-kolen.

Sanguisorba, herba, bevernelle ; bevernaert.

Sanguis draconis, vulgi, herba, draeken-bloed.

SANIES, etter, atter, eiter ; ek, ak ; dragt ; ge-dragt ; vervuilt bloed ; materie.

Sanies conglobata, stok ; etter-stok : verstokt bloed.

Sanies, fœx, crassamen, gest, gist ; berm, berme, barme, *sax. sicamb.*

Sanie contaminare, be-draegen. *Saniosus,* etterig ; etterachtig.

SANNA, gekkernije ; spot ; schimp ; scherne, scherts ; guise, guich, guig, *holl. Sanna postica,* guise van achter.

Sannio, sot, nar, in 't spel.

Sannio, spotter ; spot-vogel ; schimper ; schimp-vogel ; speek-vogel ; spei-vogel ; guise-setter.

SANUS, heel, heil ; heel ende gantsch ; geve, geeve, geef, gaef, gave ; gesond ; fraei ende gesond ; frisch ; versch.

Sanus & saluus, wel-vaerende.

Sanus parum, meps, meeps.

malè Sanus, on-gesond ; on-gave ; on-gants ; on-sinnig ; uit-sinnig ; buiten sinnen.

Sanabilis, heil-saem ; genees-baer, genese-lik.

Sanè, gesonde-lik ; heel ; waer-lik ; waer-achtig-lik ; veur-waer ; gewisse-lik ; seker-lik ; doch, toch ; jae.

Sanare, sanum facere, gesond maeken.

Sanare, & sanari, sanescere, sanum fieri, genesen ; heilen, heelen ; gantschen ; bekomen ; gesond worden.

Sanitas, heil ; gesond-heid ; gesonde, *vet.* dege.

Sanatio, genesinge ; meesterije.

SANSA, *Vide,* SAMSA.

SANTRA, boras.

SAPA, in-gesoden wijn.

SAPERE, wijs zijn ; vroeden. *Sapere alieno periculo,* spiegelen aen andere.

Sapere, voelen ; ge-voelen.

Sapere, smaeken. *Sapere instar lactis corrupti,* goor smaeken. *Sapere vas, Vide,* VAS & DOLIUM.

Sapiens, wijs ; vroed ; vroed-saem ;

ver-standig; ver-standel, *vet. holl.* discreet.

Sapiens sibi, eigen-wijs ; laeten-dunkende.

Sapienter, wijslik ; ver-standiglik.

Sapientia, wijs-heid ; wijsdom ; vroed-dom, & vroedsche, *vett.* vroed-schap.

SAPOR, smaek ; geur, gore. *Sapor posterior, sapor residuus, subsequens meliorem,* nae-smaek.

Sapor acidulus, Vide, ACIDULUS.

Sapor vitiosus ex dolio mucido, Vide, VAS, &, DOLIUM.

Sapidus ; Saporis grati, boni, suavis, smaekelik ; wel-smaekende ; lieflik van smaek ; soet-sapig ; saporijt ; lekker.

Sapidum facere ; Saporem gratum cibo conciliare, smaekelik maeken ; kundselen, kuindselen.

Saporem alicuius rei referre, smaeken ergens nae, *ut, fumi; sapere fumum,* nae den rook smaeken.

Sapor ferinus, ingratus, gaelschheid; *eum referens aut Sapore odoréve ingratus, insuauis,* gaelsch, geil, *holl. Saporis flaccidi, iniucundi,* krank, *cereuisia insipida,* krank bier.

Saporem genuinum perdere, verschaelen.

sine Sapore aut odore, wepsch, weepsch.

SAPHENA, *vena in cauo pedis,* vrouwen-ader.

SAPO, seepe.

Sapone linere, seepen.

Saponarii cineres, seep-asschen.

Saponaria, herba fullonia, struthij genus, seep-kruid : *herba quæ ut smegma eluendis maculis adhiberi solet.*

SARACENUS, sarasijn ; *sic dictus quòd se è Sara Abrahæ uxore ortum prædicet : contrà Christiani Agarenum nominant tanquam ex Agar progenitum. Verè autem Mahumedanus.*

SARCASMUS, schobbe.

SARCIRE, *Sarcinare,* naeien, naeden ; lappen ; ver-maeken ; butsen, boetsen; flikken, *ger. sax. sic.*

Sarcire res veteres & obsoletas, brodden.

Sarcire glutino, lijmen.

Sarcire, af-draegen ; in-staen, *fland. Sarcire damnum,* de schaede af-draegen ; in-staen.

Sarcire & instaurare, onder-houden.

Sartum tectúmque, bouwig ; in goeden raeke, *Grotio ;* dak-dicht ende wand-dicht ; deken-dicht. *Sartum tectum tenere,* kuischbaer houden. *Sartam tectam servare domum,* onder-houden een huis van dak ende wande.

Sartus, Sarcinatus, ge-lapt.

Sartor, Sarcinator, vulgo, Paramentarius, quibusdam, Operimentarius, naeier; kleer-maeker; hand-sitter, *vet.* schepper, *fland.* schroier, schrooder ; * snijder ; — permentier, permantier.

Sartor veteramentarius, frivolarius, Sarcinator, lapper ; kleer-lapper ; oud-kleer-kooper ; oude-kleer-lapper ; knipper.

Sartrix, Sarcinatrix, naeiersse, naeistere ; lappersse : *Flandri finiunt huiusmodi verbalia feminina par* igge ; *ut,* naeistrigge ; kemstrigge ; spinstrigge ; *pro,* naeiersse ; kemmersse ; spinster, spinnersse.

Sartoris pluteus, appendix, tabula in quâ operas conficit, stafel-rije; stapeel, *fland.*

Sartoria statua, cui Sartor

vestem recens sutam adaptat, taet-olf, tot-olf.

Sarcinatio, lap-werk ; lapperije.

Sarcina, Sarcinula, pak ; paksken ; bond, bondel, bundel ; torsseel, trosseel ; last ; borde, burde.

Sarcinæ, tros, trosse ; bagagie ; palullen.

Sarcina convoluta, bal, bale, bael, balle.

Sarcina inutilis, bal-last.

Sarcina iumentaria, pak ; last ; somme, some.

Sarcinâ oneratus, be-laeden met een pak.

Sarcinas colligere, in Sarcinam colligere, Sarcinare, pakken; trossen.

Sarcinarius, pak-drager. *iumentum Sarcinarium,* pak-beeste.

SARCOPHAGUS, graf, graft, grave; sark, sark-steen.

SARCOTICUM, *medicamentum,* incarnatijve, medicijne.

SARCULUM, *Sarculare, Vide,* SARRIRE.

SARDA, *pisciculus,* sardijn ; sprot, plasken, *quibusd.*

SARDA, *Sardius lapis,* corneol.

SARDONIA, *herba,* haenen-voet.

SARIO, *piscis, Vide,* SALMO.

SARISSA, spiesse, spietse, spiet, *vet. fland.* javelijne.

Sarissophorus, spies-drager.

SARMENTA, *Sarmentum,* rijs ; rijseren ; rijs-hout ; takkelingen ; snoeissel.

Sarmenta, Sarmentum vitis, ranke van den wijngaerd; wijngaerd-rijs; wijngaerd-ranke; wijngaerd-snijdsel.

SARRACUM, waegen, (*Vide etiam,* CURRUS ;) last-waegen ; straet-waegen ; *item,* koorde-wagen, korde-wagen, krui-wagen.

SARRANA VESTIS, schaer-let ; schaer-laeken, *(a Tyro, quæ Sarra olim : unde Sarranum ostrum,* I. R.)

SARRIRE, *Sarculare,* eggen ; wieden; uit-wieden *(agrum vidᵗ;)* reken, reeken, raeken, raekelen ; sarkelen; sakeleeren; iatten, ietten ; ruiten.

Sarculatus, ge-wiedt.

Sarculum, wied-ijser ; houweel ; iat-houweel; reke, raeke ; sakeleerijser, *fland.*

SARTAGO, bak-panne ; frijt-panne ; gansen-panne, *vet.* braed-panne ; roost-panne.

*SATAGERE, *Vide,* SATIS.

SATAN, *Satanas,* duivel, duvel, dievel, *q.* de ubel.

Satanicus, duivelsch.

SATELLES, dienaer ; heeren-dienaer ; heeren-knecht ; sargeant, sergeant, schergeant, schaeriant ; wacht-knecht; gaerde-knecht; helmbardier ; trouwant, dravant, drabant, (*Vide,* SOMATOPHYLAX ;) kolf-draeger; schaed-beletter, *fland. brug.* gotsken ; rakker, *sax. fris. holl.* haetsier; arcier; * lijf-knecht; lijf-knaep ; lijf-trouwant.

Satellitium, gaerde ; waerde ; gewaere.

SATIARE, *Saturare,* saten, saden, sadigen ; sadt maeken ; ver-saeden, ver-saeten; ver-noegen; ver-vullen.

Satiare, Satiari, boeten.

Satur, Satiatus, Saturatus, sadt, sat; ver-saedt; ge-sadigt ; bo, beu; ver-noegt.

Satur, vol ende sat; *plenus satur color,* volle verwe.

Satur, nimia Saturitate fastidiens, oor-aete, oor-etig, deur-etig.

Saturio, Satur, sattaerd; satterik.

Satiabilis, ver-saedelik ; ver-saetelik.

Satias, Satietas, Saturitas, satheid ; ver-saetheid ; ge-noegsaem-

heid ; ge-noegt, ge-nuegt ; vulte. *Saturitas nimia,* over-aete ; over-aetheid ; oor-aetigheid.

Satietas, ver-driet.

SATIO, *Sator, &c. Vide,* SERERE.

SATIS, sat, ge-noeg ; ge-noeg-saemlik ; noeg, *vet.* wel ; koever ; vol, *in composit.* vol-doeninge, *&c.*

Satis dives, opulentus, wel-hebbende ; wel-hebbig ;

Satis esse, genoeg zijn.

Satis habere, wel hebben ; content zijn.

Satior, Satius, beter ; bat, bet.

Satisdare, vol-doen ; genoeg doen ; ver-sekeren ; ver-gewissen ; waeren ; waer-borgen ; waer-schap doen ; waerandeeren ; garandeeren ; borge stellen ; paeien.

Satisdatio, waer-schap ; waerand-schap ; garand-schap ; waerande, *vet.*

Satisfacere, te vreden stellen ; ver-noegen, ver-nuegen ; ge-noegen, ge-nuegen ; be-noegen ; vol-staen ; gestaen ende vol-doen ; vol-strekken ; hand-vullinge doen ; genoeg doen ; paeien ; contenteeren ; leesten, leisten, liesten, vol-leesten.

Satisfacere & liberare se, ont-staen.

Satisfacere, damnum præstare, goed doen de schaede ; be-koopen.

Satisfacere in assem sive in solidum ; plenè satisfacere, vol-doen ; ten vollen betaelen ; op-betaelen ; effen-opbetaelen ; quijt maeken.

Satisfactio, vol-doeninge ; ver-noeginge ; genoeg doeninge ; hand-vullinge ; paie ; contentement ; leesting, oft, gemoed-hebbinge, *Grotio.*

Satisfactio, boete ; breuk.

Satagere, be-sorgen ; ijveren ; be-ijveren ; besig zijn ; doende zijn ; be-neersten ; be-neerstigen ; be-ernsten ; be-ernstigen. *Satagere in leuibus,* knoeien ; be-keukelen ; be-kommert, be-laeden zijn, in kleine saeken.

SATRAPA, *Satrapes,* vogd, voogd ; mamboer ; land-vogdt ; land-pleger ; maerschalk ; drossaert, drossaet ; lands-heer ; bander-heer ; baner-heer. *Vide etiam,* BANDOPHORUS.

Satrapia, vogdije ; land-vogdije ; landschap ; heerlikheid ; veurstendom, vorstendom ; drossaertschap.

SATUR, *Saturare, &c. Vide,* SATIARE.

SATUREIA, *herba,* keule ; hoener vulssel ; hof-kunne.

SATURNUS, *chymicis,* loot.

Saturni dies, sater-dag ; son-avond.

SATYRA, schimp-gedicht ; schimp-lied ; pasquil, pasquin.

SATYRION, *herba,* kullekens-kruid, *aliis,* handekens-kruid.

SATYRUS, geiten-manneken ; sege-manneken, cege-manneken, *à* cege, *sax. capra.*

SATYRUS, alf, alve. *Satyri,* bosch-goden ; woud-goden.

SAUCIARE, quetsen ; wonden.

Saucius, Sauciatus, gequetst ; gewondt, gewondet ; seer, seerig, seerlijk.

SAXONUM *genti parum fauens aut propitius, Saxonicæ genti hostis,* kaerle, keerle, *vet. sax. q. d. Carolus, nempe Magnus ille, qui Saxones subiugatos omni ratione Christianos facere conatus est. Spec. Sax.*

SAXUM, steen ; keie, kae. *Ludere saxo aut disco saxeo,* de kae schieten. *Vide,* LUDUS.

Saxum manuale, quod manum implet, manúque proijci potest, hand-vulligen steen.

Saxorum grando, nubes, haegel-geschut.

Saxum abruptum, præruptum, rootse, rotse; roots-steen; steen-rootse; steen-klippe; schorre, schore

Saxum in mari, steen-banke.

Saxa excidere, effodere, scheiffen.

Saxeus, Saxosus, steenig; steenen; van steen; kei-achtig.

Saxifodina, steen-groeve; steen-put; steen-kuil; steen-poel.

Saxifraga, herba, steen-breke.

Scabellum, *Vide,* Scamnum.

Scaber, *Scabrosus,* rouw, roud; on-effen; on-geschaeft; rappig; schorft, schorftig; schabbig; grellig, grillig. *Scabrosum fieri,* verschrapen.

Scabrities, rouwig-heid; ruidigheid.

Scabere, ruisschen, (*rectius,* ruidschen;) schrabben; schabben; schraven; schraepen; kretsen; krauwen, krouwen; klauwen; scherren, scharren.

Scabere unguibus, krabben, krabbelen.

Scabies, ruidigheid; ruid, *hol. sicamb.* krauwagie; krauwssel; krauw-seer; schorft, schorfte, schroft; schorft-heid; schorftig-heid; schobbe; rappe; rappig-heid; seer, seerigheid; grinde, *g. s. s.* gale, gaele; rongnie.

Scabies volatica, vliegende vier.

Scabies sicca, aspera & prominens; Scabies mendicorum, rabbauts-krauwsel; kamanterije, kamantig-heid.

Scabies Hispanica, Neapolitana, pokken met de lemten; Spaensche pokken.

Scabies incrustata; Scabiei crusta, quæ plerunque decerpi solet, rappe; rore oft roofken van de wonde.

Scabie fruticari vel fruticare, uitbotten, uit-loopen, van schorftheid. *Scabies subnascitur ad oris angulos siue oras,* de mond loopt uit.

Scabiosus, Scabie siue impetigine laborans, ruidig; schorft; schorftig; schabbig, schobbig; rappig; seerig, seerlik; gaelig, gellig; grindig; grellig, grillig; krauwig; krauwachtig; kraussel-achtig. *Scabiosus mendici instar,* kamant, kamantig.

Scabinus, *vulgi* schepen. *Scabini,* schepenen, om dat sij 't vonnis schiepen, gelijk men nog spreekt op sommige plaetsen, *Grotio. Scabini in Speculo Saxon. Banniti dicuntur; & eorum nati atque posteri, eorúmque sedes, Sedes bannitorum, à denunciatione tribunalis, siue* 't bannen van de vier-schaere. *Vide etiam,* Duodecimviri.

Scabinatus, vulgi, schepen-dom; schepen-schap.

Scævus *homo,* linker.

Scæua, scæuola, qui sinistra manu utitur pro dextera, slinkaerd; slinks; slinke-poot.

Scala, *æ; Scalæ, arum,* leeder, ladder, leider, *& per syncopen* leer, *à* leeden *siue* leiden, *quòd scandentem ducant & dirigent,* stichel; steger, steeger.

Scalæ gradus, sporte, sprote; leder-sporte.

Scalæ erismate fultæ, quæ tertium habent lignum quod obnitentis fulcimenti loco est, schoor-leere; schoor-leder; boom-leere.

Scalæ incendiariæ, brand-leeder.

Scalæ navales, schip-leder; schip-ladder. *Scalæ nauticæ stuppeæ,* touw-

leeder. *Scalæ navales excipiendis aut exponendis vectoribus,* koe-brugge.

Scalæ currus, waegen-leeren.

Scalæ cochlides, in gyrum scansiles, wendel-steeger; wendel-graed; wendel-trap; wendel-steen; wendtel-graed, *&c.* *Scalarum cochlidum truncus,* spille van de wendel-trap.

Scala, tormenti genus; Vide, Trochlea cruciabilis.

Scaldis *fluminis per Flandriam decursus,* hond, honte, *sic à latratu & fremitu dictus, Lemnio : (sunt qui Ottonianum Fossam nominent, unde nescio.)*

Scalmus, loeve, loef; dol, dolle, *lignum teres cui struppis alligantur remi.*

Scalpere, *ut unguibus, &c.* krabben; krabbelen; krauwen, krouwen; klauwen, klouwen; kretsen; kleien, *fris.* schrabben, schrobben; schraven; schraepen; schobben; kerven; pluisen; wrijven; rijffen; rijffelen; raspen. *Scalpere caput digito,* krauwen het hoofd.

Scalptus, geschrabt.

Scalpere, ut in marmore, ære, &c. bikken, bikkelen; graven, graveeren; steken; klei-steken, klein-steken.

Scalpendo eruere, terram præcipuè, op-scherren, *ut gallinæ, &c.*

Scalpturire, jooken, jeuken; hooken.

Scalpurigo, ardor & libido scalpendi, jooksel; jookte; grelligheid; krauwagie.

Scalprum, Scalpellum, schrabber; schrab-mes; schaef ijser; schaef-mes; krik-mes, *vet.* schrood-ijser; graef-ijser; graveer-ijser; groef-ijser; schampelioen; formoor; stek-beitel.

Scalpellum, Scalprum librarium, penne-mesken; schrijf-mesken.

Scalprum, Scalpellum chirurgicum, vlemme, vlieme, vlimme; vliem-ijser; laet-ijser; laet-priemken; lancette.

Scalprum sutorium, schep-mes; schoenmakers-mes.

Scalpro æquare, stemmen, *ger.*

Scalpello incidere, aperire, vliemen; op-vliemen; schreppen, schrappen.

Scalptor, snijder; graveerder; schrobber; klei-steker, klein-steker; koper-steker; koper-snijder; plaet-steker; plaet-snijder.

Scalptura, wrijvinge; rijffel, *fland.* graveersel.

Scalpturatum opus, musaïk, mosaïk.

Scamellum, *& scamillum, quibusdam,* schalmeie; schalmei-pijpe, *aliàs diminutiuum à Scamnum.*

Scamnum, banke; sele; spenne; lijse, lijs, *fland.*

Scamnum præforibus, stoep, *holl.* wenger, *sicamb.* liere, *fland.*

Scamnum cubiculare, slaep-banke; spenne-koetse; voud-sele; lijf-koetse, *fland.* lolle-banke, *zel.*

Scabellum, Scabile, Scamillum, Scamellum; Scabellum suppedaneum, schamel, schemel; schabelle; voet-schemel; voet-banke.

Scabellum igne incluso pedes fouens, stove, stofken.

Scamnale, vulgi, bank-laeken, *sicamb. Scamnalia,* bank-werk.

Scandalum, argernisse; on-stichtinge, ont-stichtinge; schandael. *Scandalizare, Ecclesiasticis,* on-stichten, ont-stichten; schandalizeeren.

Scandere, klimmen, (κλίμαξ, *scala;)* klemmen, *fland.* stegen

steegen, steigeren, steigen, stijgen; rijsen ; op-rijsen. *Scandere in subrectum,* klaveren, klaferen, kleveren ; kletteren.

Scandix, *herba,* naelden-kervel.

Scandula, schalie; leie, leide; schindel ; schever-steen. *Scandulæ, arum,* dak-berderkens.

Scandulare tectum, koever-dak, *sicamb. holl.* rijns-dak ; schalien-dak.

ex Scandulis & secamentis variorum lignorum opus studiosè commissum, picturam quandam eligantissimè repræsantans, in-gelegt werk ; in-legsel.

Scandularius, qui scandulis aut lamellis petrarum tegit domos, schalien-dekker; lei-dekker, leiden-dekker ; tichel-dekker.

Scandulaca, *herba,* smeer-kruid.

Scapha, schuite ; schuitken ; schipken; snikke, *sax. fris.* boot; bak; ake, aeke, naeke; weide-link, *g. s. s.* praeme, praemken, *holl.*

Scapha levis navem sequens, eique exonerandæ subservicus, schip-boot ; licht-boot ; lichter ; licht-schip ; lediger.

Scapham conto protrudere librando, een schip wegen.

Scapha, eemer.

Scaphium, beker. *item,* pis-pot, pis-teile.

Scapula, schouder.

Scapulæ caput, bout van het schouder-blad.

Scapulæ, ossa quæ à tergo incumbunt, schouder-blad; schouder-been. *Scoptula operta.*

Scapulare, vulgi, schapulare.

Scapus, stele, steel ; stael, *vet. fland.* stange, * stangel ; — stapel, *vet.* stijl ; schacht, schaft (*Scapus columnæ,* pijlen-schacht ;) spille, (*Scapus scalarum cochlidum,* spille van den wendel-trap ;) *Scapum alicui rei inserere,* stelen.

Scapus, herbæ, uvæ, &c. struik ; steel ; leme ; estere, *ut,* druif-stele, *&c. Scaporum delicatiores coliculi,* scheutkens oft spruitkens der kruiden.

Scapus libræ, waeg-balk ; *bilancis,* effenaer, evenaer.

Scapus, manlik-heid; manlik-lid; manlike roede ; schacht, schaft ; pijp.

Scapus pinnarum, quo accipitres reuocantur. Vide, Accipiter.

Scapus lateris infunnibuli, vinke.

Scapus chartæ, id est, xxiiij vel xxv folia, hand papiers ; boek papiers.

Scarabeus, *Scarabeus pilularius,* drek-torre, *fris. q. vermis stercorarius,* tort-wevel ; schit-wevel ; weitel, *sicamb.* schael-bijter, schal-bijter; kul-bijter, *quòd equorum coleos mordeat ;* peerd-scheere; peerds-kever; peerds-vliege; peerds-worm; torre; scharne-wever.

Scarabeus capitosus, koren-bijter.

Scarabeus cornutus, Lucanus, siue Lucanicus, vier-worm ; vliegende hert ; wevel ; horn-bedor, horen-bedor ; schrooder, *g. s. s.* trante, *sicamb.* wever-worm ; aggeram, ageram. *Scarabeus alis strepitans, & cum maximo impetu ac stridore volans,* bies-bout; *q. d. stridulum telum.*

Scarabeus maiusculus, galeatus, rubris cornibus & alis testaceis armatus, huis-brenner, hus-brenner, *germ.*

Scarabeus cineraceus, molenaer ; ruiter, *lovan.*

Scarabei viridis genus, luteo auri

colore lucens, kever, kefer; goud-kever; loof-kever; groen-vliege; spaensche vliege. *Cantharis; al. melolontha.*

Scarabeus opifex, siue artifex, coprophorus, à similitudine Scarabei pilularij, bern-steker; stille-schrobber; nacht-werker.

SCARIFICARE, schrappen, schreppen; vliemen; op-vliemen; koppen; met koppen, bussen, laeten.

SCARIOLA, *officin.* endivie.

SCATERE, *Scaturire*, wellen, wallen, woelen; quellen, quelmen, *vet.* op-wellen; borbelen; bortelen; uit-bortelen; uit-bersten; krielen; over-loopen; over-vloeden; uit-vloeden; wommelen, *sicamb. fris.* swermen; vol zijn.

Scatebra, Scaturigo, sprink, spronk, spring, springende water; oor-sprong; fontein-ader; borne; spring-borne, *vet.* welle, walle, woel; op-wellinge; ge-woel; ge-wuel; quelle, quelme, *vet.* bobbelinge; bortelinge.

SCELETON, geraemte der beenderen.

SCELOTYRBE, scheur-been, *cùm in cruribus morbi symptomata vel signa apparent, ut in Scorbutio; q. d. tibiæ ruptæ.*

SCELUS, evel-daed, ovel-daed; over-daed, *vet.* boeven-stuk; rabauderije.

Scelux (sic) *atrox, scelestum facinus; factum Scelerosum & impium*, schelmerije; schelm-stuk; forfeit.

Sceleris participes, affines, conscij, complicen; consorten.

Scelestus, Scelus, Sceleratus, Scelerosus, evel-daedig; quaed-daedig; on-daedig; boos-wicht; rabaud; boeve; stuk boefs; stuk schelms; schelm; schelms-hals; vervloekt mensch.

Scelerata herba, haenen-voet.

SCENA, hutte; lommer-huisken; prieel.

Scena, frons theatri, schavot. *Flandri dicunt*, schavaut, *ut Galli* eschaffaut. *Est autem dictio meræ Teutonica, q. d.* schauvat, *id est, vas spectaculi. Scena porrò*, stellagie, stellaedsie; puie; reduis; speel-waegen

Scenicus ludus, waegen-spel. *Vide*, LUDUS SCEN.

Scenicus histrio, schouw-speler; wagen-speelder.

Scenicus gesticulator, morio, sinneken in 't spel; neve, nefken; boetser; boetsen-maker.

Scenographia, logen-werk; loos-werk; perspective, prospective.

SCEPTRUM, staf; stok. *Sceptrum regium*, koninglike staf, stok; scepter.

Sceptrum morionis; Sceptrum capitulatum siue baculus morionis capitello insignis, polleken; marotteken; marotte; sots-kolve; sompe; donse; dodde.

SCHEDA, bast; schroode; schroie.

Scheda, blad papiers; kaerte.

Scheda, Schedula, brief; cedel, cedule; schedel; minute; minuet-brief.

Schedula collybistica, quâ exhibitâ pecunia representatur, wissel-brief.

Schedula quam debitor dat creditori, schuld-brief; schuld-cedel; obligatie.

Scheda, catalogus, lijst, lijste, list, liste; cedel, ceel.

SCHEDIA, *ratis*, vlot, vlote; vlot-balken; kameie, *sax. sic.*

SCHEMA, *tegmen, umbraculum*, scheme, schene, scheene, scheen-hoet.

SCHIDIA, *vel, Schidiæ, ligni*

vidᵗ, krollen; spaenen, spaenderen; schaeffelingen, schaevelingen; splinter; splenter, *fland.* spletter, *s. s. fris.* kervelingen.

in Schidia comminuere, splinteren.

SCHISMA, scheuringe; scheurnisse; verdeelt heid, twee-spalt; ketterije.

Schismaticus, scheuring-maeker; ketter; ketser.

SCHISTON, pluim-aluin.

SCHŒMANTHUM, kemels hoi.

SCHŒNICHUS, (1) riet-mussche.

SCHŒNOBATES, koorde-dansser.

SCHŒNOPHELINDA, *Ludus cùm consessum puerorum circulo sedentium obit unus, funiculúmque, muccinium, aut pilam, aliúdve quid apud unum aliquem deponit; qui si dolum non præuiderit antequam circumcursarit ille, vicem illius obire cogitur. Brabantis,* stoot-ballen, *Hollandis,* kop kop heeft gelegt; *id est, gallina exclusit ouum.*

SCHŒNOPRASUM, (2) bies-look, *à iunci folijs.*

SCHOLA, schole; tucht-huis, *vet.* leer-huis.

Schola illustris, privilegiata, universiteit; hooge schole; academie.

Schola trivialis, kinder-schole.

Schola obscura, non publica, haegschole.

Schola mæniana, halle. *Vide,* PHALA.

Schola aleatoria, tuisch-schole.

Schola gladiatoria, vecht-schole; scherm-schole.

Scholas frequentare, scholen gaen.

Scholam habere, ludum aperire, schole houden; een schole ophouden.

Scholasticus, Scholaris, vulgi, schole-kind; scholier; student; klerk; leer-kind.

Scholarcha; Scholæ moderator, rector, gubernator, schole-meester; rectoor van de schole; oppermeester.

SCHOLIUM, glosse; postille.

SCIATHERON, uir-wijser; handeken.

SCIATICA, *vulgi,* heupen-wee.

SCILLA, zee-aiuin, *q. cæpe marinum.*

SCINDERE, snijden; houwen, hauwen; schorpen; klieven; kloven; snoeken, *fland.* snoeien.

Scindere, Scindi, scheuren, schoren; rijten.

Scindere iterum, her-snijden.

Scindendo aperire, op-schrobben.

Scissus, ge-sneden; ge-spleten.

Scissura, Scissio, Scissus, us, snede; snijssel; schaerde; scheure; scheuringe; scheurnisse; schrantse, *vet.* kerf; kerte, *fland.* klinke; reete; rete; splete.

Scissura lapidum, schore, schoore, schorre.

Scissor, snijder.

Scissor, veur-snijder; proever; credenssier, *ger.*

SCINTILLA, vonke, vunke, (*Scintillula,* vonksken, vunksken;) geinster, genster, gester, gleister, glinster, glenster; kleinstere, *fland.* sparke, spaerke; sprenkel, spranke; amer, ameringen; baenst, *fland.*

Scintillæ ferri candentis, palien.

Scintillæ è silice excussæ instar accendere, siue accendi, veinsen, *fland.*

Scintillare, scintillas agere, vonken; geinsteren, gensteren; glinsen; glinsteren; glijsteren, gelisteren,

(1) *Etym Schœniclus.*
(2) *Etym. Scœnoprassum.*

glisteren; kleinsteren, *fland.* pinken; sparkelen; flikkeren, vlikkeren.

Scintillans, glinsterig.

Scintillatio, sparkelinge.

Sciographia, *Vide,* Scenographia.

Scipio, staf; steve; stok; steun-stok; rust-stok; krukke; krekke; krik, krikke, *fland.* geerde, gaerde; palster; potence.

Scipionibus niti, op krukken gaen.

Scire, weten; witen; kennen; kunnen.

Scire certò, seker weten.

Scitus, ge-weten.

Sciens, wetig; witig, wittig, witing, witting, *vett.* wijs; verstandig; verstandel, *vet. holl.* kondig.

Sciens volènsque, moed-willens.

Sciolus, ael-witte, ael-wete, ael-wittig, ael-wetig; konnig, kunnig; witing, witting: *hinc Sciolus Academiæ Lovaniensis alumnus dicitur,* Lovensche witting.

Scienter, wetens; wetenlik, wetentlik. *Non quod sciam,* mijns wetens niet. *Ex industria; data opera,* willens ende wetens.

Scientia, wete; wite, witte, *vet.* wetenisse; wetenheid; wetenschap; verstand; verstandenisse; verstandigheid; abelheid; konne, kunne; kondschap.

Scientia, konste; ge-leerdheid.

Scientia moralis, sede-konst; sede-leere.

Scientiæ amans; Sciendi cupidus, wete-lustig.

Scitus, Scitulus, hebbelik; geestig; hupsch; hovesch, *vet.* fraei; schoon; rustig; wansch; kalaensch; cierlik; galand, galland; gent, jent; jolijd; proper.

Scitus homo, fijn man; ruiter; quant.

Scitè, hebbeliken; cierlijk; rustiglik; properlik.

Scitamenta, lekker-beetken; slikbrokke; snikkel-brokke; slokkelbrokke.

Scitari, Sciscitari, vernemen; onder-vraegen; onder-soeken; spien, spieden; inquesteeren.

Sciscitandi curiosus, vernemachtig.

Scitum, statuit; wet; ordinancie.

Scirpicula, *falcula putatoria,* snoei-mes; snoeierken; snijd-mesken; wijngaerd-mes.

Scirpus, biese, biendse; schelffe, *vet.*

Scirpeus, biesen.

Scirpæa ratis, vlot van biesen; dobber. *Dicitur autem etiam* dobber, *Scirporum congeries in oblongum fasciculum colligatorum, cui pro fulcimento pueritia quæ natare discit innititur.*

Scirpus laneus lychni, lemmet; lembindt; keers-gaeren, *sicamb.*

Scirpea, kabas.

Scirpiculum, Scirpiculus, biesen-kortken.

Scirrhus, balg; quabbel.

Scirrhus, Scirrhoma, hoek aen 't herte.

Sciurus, eek-horen; eik-horen; eek-horenken.

Sclopus, pof; bof; ge-luit.

Sclopus, *sclopetum,* busse; bosse; schiet-bosse; hand-busse; hand-roer; stok; vier-stok; klover; kolubre; haek; haek-geschut; halfhaek; haek-busse, haek-buise, *q. d. fistula uncinata, sclopus uncinatus, hinc corrupte,* arkebuse; *vulgo Arcus busius; item,* seng-roer, sink-roer, cing-roer *(præcipuè de minori,)* vier-roer. *Lemnius,* sink-roer, *dici putat à* roer *id est,*

clauus nauis, quòd manu capulo tanquam clauo admota, excussisque è silice scintillis, in obuios detorqueatur. Non malè seng-roer, *siue,* vier-roer *dici posse, mihi videtur à* roer, *arundo, fistula, &* sengen, *urere, adurere.*

Sclopus maior, musket.

Sclopi clavus, haen van 't seng-roer.

Sclopeti genus rotis suffultum, rabaudeken; vogeler, *vet. fland.*

Sclopus manualis, Sclopetum manuarium, pugillare, vuistelink; vuist-roer; knip-busse, *vet. fland.* hand-roerken; pistolet.

Sclopus, Sclopetum, vulgi, tubulus è sambucino ligno, quo pueri glandes stupeas cum bombo expellunt, klater-busse; vier-busse; klakke, klakke-busse.

Sclopo traijcere & interimere, haeke-bouseeren.

Sclopetarius, haeke-busier; haeke-schut; bus-schutter; bus-schieter; muskettier; coleuvrenier; arke-busier.

Scobs, *Scobina,* donst; dust, *sax. Scobina, quæ deraditur,* slijp, slip; slijpsel; vijlsel; vijl-stof; af-vijlsel.

Scobs, serrago, saeg-meel; saegel.

Scobs minuta tortilis lignorum, schaveling; schapfeling; krollen, krullen.

in Scobem fricare, raspen.

Scobina, instrumentum fabrile quo ferrum aliudve exterendo politur & aspredines leviganter, vijle.

Scolecia rasa, *Vide,* Æs viride.

Scolopax, sneppe; snep-hoen.

Scolopendra, langen oor-worm, *multipedæ exitiosæ genus.*

Scolopendrium, *Scolopendria, vulgi,* herts tonge; steen-vaeren.

Scombrus, *piscis,* makereel, makkereel. *Scombrus crinitus vernus, piscis aristis scatens,* hein; heins-lijf; hein mette hellen; mei visch.

Scomma, schimp-woord; schimp-scheut; spot-reden; spot-woord; smet-woord; schabbe, schobbe; snauw; scheut, scheutken; bok-king, *holl.* steek. *Scomma in aliquem iacere,* smotsen; schieten, *adag.*

Scopæ, besem, bessem; boender, *holl.*

Scopula, kleer-bessem; wand-borste, *sax.*

Scopare, scopis purgare pavimentum, solum &c. keeren, kerien; veegen; boenen, *holl.*

Scopis purgatus, ge-keret.

Scoparius, Scoparia, huis-knecht; huis-maegd.

Scoparius caminorum, infumibulorum expurgator, schoud-veeger; schoor-steen-veeger, *holl.* kave-vager; kafkoen-vager, *holl.* (1)

Scopa regia, stekende palm; muis-doren.

Scoptula operta, *ossa humeralia,* schouder-blad; schouder-been.

Scopulus, kleppe, klippe, kluppe; rootse, rotse, root-steen; steen-rootse; steen-klippe; plate; banke in de zee; see-klippe; steen-banke; vuile; schaere, *vet.*

Scopulosus, kleppig; rootsig; bankig.

Scopus, *siue terra aggesta in quam sagittarij iaculantur*

(1) Volgens het *Etym. fland.*

sagittas, doel, *agger sagittariorum ; nam Scopus propriè*, doel-pinne ; doel-wit ; staek van den doel ; schiet-pinne ; wit van den doel, daermen nae schiet.

Scopus, op-set ; veur-neminge.

Scorbuttus, *vulgi*, scheur-buik, schoer-buik, schor-buik ; blauw-schuit : *(propriè dici debent*, scheur, *vel* schoor, bek *quòd os in hoc morbo potissimum afficiatur.*

Scordium, water-look.

Scoria *metalli*, sindel ; schuim van metael.

Scoria auri, goud-schuim.

Scoria argenti, argentea, schuim van silver ; slekke silvers ; silver-glede ; silver-schuim.

Scoria ferri, slijp ; sengel ; hamer-slag ; ijser-slag.

Scoria plumbi, lood-schuim ; slekke loots.

Scorodoprassum, look-pareie.

Scorpius, schorpioen.

Scorpius, Scorpio, staelen boge ; arm-borst, *ger. sax. sicamb.* voet-boge ; kruis-boge, *quòd hic arcus crucis figuram referat.*

Scorpio, machina bellica, horener, *vet.*

Scorpionarius, voet-bog-schutter.

Scortum, huid ; vel ; balg.

Scorteus, lederen *& per syncopen*, leren.

Scortum vitulinum, lebbe, libbe ; laf, *sax.*

Scortum, Scrotum, Vide, Scrotum.

Scortum, hoere ; stuk-hoers ; mot, motte ; sak ; vel *(turpe scortum*, vuilvel ;) leffe ; ledige vrouwe ; les wijf, *sax. sicamb.* scheuke, *fris.*

Scortum diobolare, triviale, abiectissimum, bordeel-hoer ; quartier-hoer ; straet-verken.

Scortillum, venus dierken.

Scortari, hoeren ; hoereeren ; hoerdom drijven ; hoer-jagen ; boeleeren ; kesen, keefsen.

Scortator, hoereerer ; hoer-jager, hoeren-jager ; hoeren-manger ; boeler, boeleerer ; bordeel-brokker ; bordeel-brokke ; boeve, boef ; rabaud ; lodder ; lodder-boeve ; puttier ; venus-janker.

Scortatio, hoererije ; kebsdom, kevisdom, keefsdom, *vett.*

Scotoma, swijm ; swijmel ; swijmelinge ; be-swijminge ; be-swijmtheid ; be-dwelmtheid ; draeiinge in 't hoofd.

Screare, schreeuwen ; mos-schelen ; reksenen, *vet.* ruisperen ; ruspelen. *Vide etiam*, Spuere.

* *Screare cum murmure*, rochelen, rucchelen.

Screans homo rauca voce, rocheler.

Screatio, Screatus, schreeuw ; ge-schreeuw ; schreeuwinge ; spouwinge.

Scribere, schrijven. *Scribere contra*, weder-schrijven.

Scribere ineptè, krabbelen. *Scribere aut dicere ineptè, odiosè, aut insulsè*, grollen.

Scribere iterum, her-schrijven.

Scribendi vena, modus, ritus, usus, forma, stilus, stijl, stiel.

Scribendi latebra, cijfer-schrift.

Scriptus, geschreven. *non Scriptus*, on-geschreven.

Scribere exercitum, milites, copias, krijgs-volk oft knechten aen-nemen.

Scriba, scriptor, schrijver ; schrijvein ; klerk.

Scriptor, auctor, libri, boek-schrijver, auteur.

Scriptor ineptus, grol.

Scriba, notaris ; greffier ; be-ampte schrijver, *Grotio.*

Scriba principis, cancelier. *Scribarum praefectus.*

Scriba curiæ, ciuitatis, reipub. principis, magistratus, secretaris; ge-recht-schrijver ; stad-schrijver ; greffier.

Scribarum exedra, greffie, griffie.

Scriba qui ultimi elogii voluntatem adnotat, testament-schrijver, notaris.

Scriba aerarius, boek-houder ; rekening-schrijver.

Scriba, Iudaeorum doctor, schrift-geleerd ; schrijve.

Scriptum, Scriptura, Scriptus, us, Scriptio, schrift; ge-schrift; schrifture.

Scriptum manu propria, eigen hand-schrift.

Scripta in membranâ, sartre ; chartre.

Scriptura occulta, cijfer-schrift.

Scriptura rubea, rubrijke.

Scriptum, tractaet. *Scripta inepta et odiosa*, grollerije.

Scriptura in rei testimonium, notel.

Scripturarum ad res gestas pertinentium munimentum, monumentum, instrumentum, instrument.

Scripturarum monumenta (1) *res gestas magistratus continens*, schepen-brief.

Scriptum, cohier, cahier.

Scriptis mandare, op-schrijven, op-teekenen.

Scripto sive scriptura declarare, schriftelik ver-klaren, kont maeken.

Scripto significare, over-schrijven.

Scripto vocare, convocare, be-schrijven. *Scriptum quo quis in ius vocatur*, be-schrijf-brief.

*Scriptura, Ecclesiasticis, sacra vid*t. Schrifture; de Schrift; Heilige schrift. *Scripturae peritus*, schrift-geleerd.

Scripturarius, klerk; tol-schrijver.

Scripturarius, leen-schrijver.

Scriblita, vlade, vlaeie; struive ; taerte, toerte ; pannen-koek; pletse, fletse, *lovan.* karstelink, keisterlink, krantselink, *Zeland.*

Scrinium, schrijne ; kiste.

Scrinium forense, in quod dicta testium et totius litis acta conijciuntur, schepen-koffer.

Scrinium dormitorium, spenne-koetse ; slaepbanke.

Scriniarium lignum ; Scriniaria materia, waege-schot ; spies-hout, spiesch-hout, *fland.*

Scriniarium opus, schrijn-werk.

Scriniarius, kiste-maeker, koffer-maeker, schrijn-werker, schrijn-maeker.

Scriptulum } schrupel.
Scripulum }

Scrobs, groeve ; put ; kuil ; fosse.

Scrobs charonea, stink-gat.

Scrobiculus, putteken, kute, *Zeland.*

Scrobiculus in quo ignis conservatur, raek-kuil ; raek-dobbe.

Scrofa, *Scrofula, vulgi*, kliere ; krop-sweer.

Scropha, truie; (*ita Troiani dicuntur Troiam, id est, scrophaam in sua moneta habuisse expressam ;*) moeder-swijn ; sog ; motte, *fris.* moor, mor, morre, *vet.* mokke, *vet. germ.* (*hinc* moke, worst van de verkens mage gemaekt, *farcimen è ventriculo scrophae ; Faliscus venter, Pelgromio.*)

Scrotum, *scortum, pellis testiculos continens*, kul-balg ; kul-borse ; kul-saksken ; klos-borseken.

Scroti tumor, gescheurt-heid.

Scrupus, *Scrupulus*, bikkelken; steenken ; sand-steenken.

Scruposa terra, steen-achtig sand.

Scrupus, calculus, latro, schijve; scheve, *fland.* schaek-schijve ;

(1) Sic ; lees met Etymol. *monumentum.*

schaek-stek ; dame ; dam-stek ; dammeler ; *quae tria posteriora etiam speciatim lapidem seu globum diada in lusu valentem denotant.*

Scrupis ludere, tiktakken, verkeeren, *&c.*

Scrupis novem, aut duodecim ludere, negen-stekken ; twelf-stekken ; damen, dammen ; morellen, *& Ludus,* marel-spel, *&c. Vide,* Calculis discol.

Scrupus, Scrupulus, raedsel ; geraedsel.

Scrupulus, scrupulositas, sorg-vuldigheid ; achter-denkinge ; achterdocht ; twijffel, tweiffel ; swaerheid, swaerigheid, swaernisse ; schrupel ; mis-verstand ; on-verstand.

Scupulosus, sorg-saem ; sorg-vuldig ; achter-denkig ; schrupuleus.

Scrupulosus in re parui momenti, femeler, femel-achtig mensch.

Scrupulosè friuola agere, & contra, femelen.

Scrupulatim vendere, met den satijn ver-koopen.

Scruta, *orum,* vodden ; vodderije ; pluis-merkt ; luis-merkt ; pluiserije ; pluisinge ; prondelinge ; prondsselinge ; prondel ; grimpel ; gerimpel ; grempel *g. s. s.* gruet ; grute ; palullen.

Scrutarius, Scrutorum emtor, oud-kleer-kooper ; oud-kleer-lapper ; prondseler ; grimpeler, grempeler.

Scrutaria, ae, Scrutorum venditio, emtio, oud-kleer-kooperije ; oud-kleer-koopinge ; pluis-merkt ; luis-merkt ; uit-draegerije.

Scrutarium forum, oud-kleer-merkt ; pluis-merkt ; luis-merkt ; plunder-merkt.

Scrutari, onder-soeken ; vernemen ; prondelen ; prondselen ; pluisteren ; onder-snuffelen.

Scrutari tactu, be-tasten, onder-tasten.

Scrutator, onder-soeker.

Scrutator clancularius, neuseler.

Sculpere, snijden ; steken ; bikken, bikkelen ; graven ; graveeren ; groeven ; beelden ; kerven.

Sculptor, snijder ; uit-steker ; graveerer ; groever ; vorm-snijder ; beeld-steker ; figuer-snijder.

Sculptor lapidum, steen-snijder.

Sculptura, Sculptile, beeld, bild, beld ; uit-gehouwen beeld ; graveersel, uit-stekinge.

Sculptile fusiléque opus, medalie.

Sculponea, hol-blok ; klomp ; blok-hout, *bruxel.* huelfte, *holl.*

Sculponeae, vilt ; vilten schoen.

Scurra, guite ; boef, boeve ; rabaud ; truggeler ; hoeteler ; potter ; pot-boeve ; lodder ; lodder-boeve ; net-boeve ; net-rabaud ; schuimboeve ; scherluin, schernluin, scharluin, schaerluin ; spij-vogel ; speek-vogel ; schimp-vogel ; schroeve ; schruive, *zel.* trouwant, truwant ; schobbe ; schobbejacht, *holl.* schuiver, *vet.* schalkenaer ; lavuiter.

Scurrilis, boefsch ; boeverij-achtig ; speek ; schamper ; lodderlik ; lodderachtig ; loddersch.

Scurriliter, lodderliken.

Scurrari, Scurram agere, guiten ; rabauden ; trouwanten ; guichelen, gochelen, gokelen.

Scurrilitas, boeverije ; rabouderije ; guiterije ; speekheid ; potterije ; trouwanterije.

Scutella, *Vide,* Scutula.

Scutica, sweepe ; kladde ; klakke ; wapper ; geessel ; roede ; klets, kletsoore, ketsoore ; jakke, *fland.* pitsche, *s. s. Scutica ex nerno taurino,* peserik.

Scutica, riem, gord-riem.

Scuticâ flagellare, jakken, *fland.*

Scutum, bokken-leer; bokeler; beukeler; (*scutum quoque ἀπὸ τοῦ σκύτος, id est, à corio sive pelle derivant Latini; ut & Graeci ῥίνον pellem vocant & Scutum,*) schild; scherm-schild, (*Vide,* Clypeus;) targie, *Thireos scuta patria Gallos vocasse, eademque etiam hodie tarjan Britannis dici, scribit Guil. Camdenus.*

Scutum minus, orbis cauus, rondelle; rondasse; *quique tale scutum gerit,* rondassier.

Scutatus, Scuto armatus, schild-voerder.

Scutiger; Nobilis scutatus nondum equestribus insignibus donatus, schild-knape; schild-knecht; schild-bortig; schild-beurtig; schild-beure, schild-bore, *q. d. scutigerulus, scutum leuans. Vide etiam,* Armiger.

Scuti pictura, blasoen.

Scutarius, faber scutarius, schild-maker.

Scutale fundae, slinger-leder.

Scutula, scutella, schotel; schuttel, *holl.* dobbelierken, *louan. Vide* Acetabulum.

Scutella alta ex solido ligno excauata, gifte, *fris. Scutella ampla, repanda,* plateele.

Scutula, bus-gat.

Scutula, Scytala, swinge, swenge, swingel.

Scutulatus color, appel-grauw-verwe.

Scutulata vestis, damasten kleed.

Scymnus *leonis,* wulpe van de leuw; leuw-welpe.

Scynipes, honds-vliege.

Scyphus, nap; beker; kroes; schale; drink-schale; kop; drink-kop; roemer.

Scyphus ligneus, iaute, *fris.*

Scyphis urgere, be-kruisen, be-kroesen.

Scytha, *veteribus dictus eques sagittarius,* schieter; *id est* arcier.

Se, *praepositio inseparabilis, que explicatur per* af, be, ver, uit, weg, *&c. ut,* af-sonderen, af-wijken, af-scheiden, ver-trekken, ver-leiden, uit-kiesen, weg-doen *&c. Secernere, Secedere, Seducere, Seligere, Semouere, ut se sit * quasi sine, seorsum; item per* sonder, ohn, on, loos: *Sedulus, Securus,* sonder arg, sonder sorge, sorgeloos, on-arg, *&c.*

Se, *accusatiuus τοῦ sui,* sik, sich.

Seipsum, sich selve.

Sebum, *Sepum, Seuum,* ruet; smeer, smere, smare; ongel, ungel, unsel; unschlit, *g. s. s.* talg, talch, *sax. sicamb. fris.*

Sebum candelarum, keers-ruet, keers-ongel, keers-smeer.

Sebacea candela, rueten keersse, smeer-keersse.

Sebare, Separe, Seuare, rueten, be-rueten.

Seuolus, instar Seui unctuosus, ruet-achtig.

Secale, *frumenti uilioris genus,* koren, rogge.

Secalis vitium, dravik.

Secare, snijden; houwen; hauwen; kerven; klieven; schorpen; op-schrobben; snippen; snipperen; slibberen; slipperen; smetteren, *fland.* moetsen, mutsen.

Secare per ambitum, kertelen.

Secare in assulas, in scidia, splinteren.

Segmen, Segmentum, snede; snijdsel; be-snijdsel; af-snijdsel; af-snijdelink; *kerf; gesneden stuk--af-kort-

sel; stuk; schijve; scheve, *fland.* scherf; schelver; schelffer; kliester (*Segmen piscis*, schelffer, kliester, * schijve — van de visch;) *Segmenta*, snippering, snipperling, snippe, snippel, snipsel; snutterling, *fland.* slipperinge; snijderling; schraepel; schraeperling, *fland.*

Segmenta, passement, frengie, frangie, frenie.

Segmen, Segmentum, panni, telae &c. lap; plets.

Segmen, Segmenta, corii, querdel, querdelinge.

* *Segmentum, Segmen petrae,* bikkel, bikkel-steenken.

* *Segmen chartaceum,* schroode, schroie.

Segmentum, karkan, karkant. *Vide* CIMELIUM, MONILE.

Segmentatus, be-legt met passement.

Segmentatum opus, in-legsel, in-gelegt werk; musaik, mosaik.

* *Segmentarius*, bordurer, boorduer-werker.

Sectio, Sectura, snijdsel, houwe, houw, hauwe; houwinge; klove; linke, linkse, *fland.*

Sectio operis, libri, deel des boeks.

Sectio, confiscatie.

Secator, Sector, snijder, houwer.

Sector cumini, homo sordidè auarus, splijt-mijte.

Sector, assijs, excijs, axijs-meester. pachter; assijsener; excijsener;

Secespita, nagel-mes, nagel-sweerd.

Secula, seissen, seinssen, seissel; seine, *holl. fris. sicamb.* swade, *ijsdem;* sichel, sikkel, seekel; sichte; pikke, sekel.

Securis, bijle; diessel, diechsel; dessel; houwer; houw-bijle, hakke, *ger.* aekse; haetse; goedesie, goedse.

Securis manubrium, helve, *sax.*

Securi percutere, ont-halsen; onthoofden.

Securis Amazonia, her-hamer; heir-hamer.

* *Securis spinosa, radiosa instar stellae*, sterre; ster-hamer.

Securis longa, Romana, helmbarde, halle-barde; *dictio composita ex* helm *galea &* barde *dolabra. Dicitur quoque ueteribus Teutonibus* helm-ax, *ab* helm *&* ax, *ascia, dolabra. Vulgo assidolabrum, cassidolabrum, q. d. cassidis dolabrum, ascia galeae; quòd scilicet cassidem dolare & galeam asciare possit aciei duritia. Vulgo etiam halebarda, albarda, voce Romanensibus ex Teutonico fonte oriunda communi.*

Securicula, Securis manualis, bijlken; hand-bijlken; hand-aexse; snit; bille, *uet. instrumentum lapicidæ.*

Securiculae, subscudes duo tigna inter se vincientes, slotelen; swaelem-steertken; wouwe-steertken.

SECEDERE, ver-trekken; optrekken; besijden, uit den wege, gaen; af-treden.

Secessio, vervremdinge.

Secessus, aftredinge.

Secessus, locus à turba secretus, separatus, ver-trek, ver-trek-plaetse; heimelik-heid.

Secessus, woestijne; woestenije; wildernisse; een-oode; een-sidle, *germ.*

SECERNERE, ver-lesen; af-scheiden; af-deelen; af-sonderen; uitmonsteren.

Secernere inutilia ab utilibus, ver-schotelen.

Secretus, heim; ge-heim, *ger. sax. sicamb. fris.*

Secretò, *Secretè*, heimelik; heimeliken; bedektelik; verholent-lijk; stil en̄ dier; secretelik.

Secretum, ver-holent-heid; heimelik-heid; secreet.

Secretarius, *vulgi* **a secretis* — gerecht-schrijver; stad-schrijver, *Grotio*; secretaris.

Secretarius curiae, *vulgi*, raedschrijver.

Secretus locus, secreete plaetse.

SECLUDERE, af-sluiten; op-sluiten; be-sluiten; af-luiken; af-schutten.

Seclusorium, af-sluitsel; af-luiksel.

Seclusorium; auiarium minus, quod alteri cum ostio coniungitur, ad secludendas aues alias, slag; vogel-slag; ver-laat der vogelen.

Seclusorium piscium, servoor; savoor; reservoor.

SECORS, *Socors*, herten-loos; on-achtsaem, *on-vlijtig; gauweloos; achteloos; deusig, duisig; on-besint--versuft; hand-loos; dutter; grof; bot; on-verstandig; loer, loerd; loen; door, doorsch, *vet*.

Secors femina, dante, dantinne, dantelorie.

Secorditer, groffelik.

Secordia, on-vlijt; gauwloos-heid; grovicheid, grofheid.

SECTA, *sectator*, *Vide* SEQUI.

SECTIO, *Sector*, *Secula*, *Vide*, SECARE.

SECULUM, eeuwe; *propriè* hondert jaeren.

Seculum aureum, *fertile*, gouden tijd.

SECUNDUS, tweede; ander; anderde.

Secundò, ander-werf; ander-mael.

Secundus, gelukkig, veur-spoedig; favorabel.

Secundus ventus, veur de wind; goede wind.

Secundae res, veur-spoet. *Secundis rebus elatus*, brood-dronken.

Secundare, ge-lukken; ge-lingen.

Secundum, *iuxta*, langs.

Secundum, *post*, nae, naer. *Secundum consuetudinem*, nae de gewoonte.

Secundae, *Secundinae*, bij-moeder; nae-geboorte; nae-vruchten; nae-ween; baer-water; water in 't baeren; vasel-borse, fasel-borse, hamme, *sicamb*.

SECURIS, *Vide*, SECARE.

SECURUS, sorge-loos; on-sorg-saem; on-sorg-vuldig; on-be-sorgt; ge-rust; stille; vrij; seker; ver-sekert; veilig. *non Securus*, on-vrij.

Securum reddere, sekeren; versekeren; ver-gewissen; asseureeren, *Secura itinera terra marique reddere*, veiligen de wegen.

Securè, on-sorg-vuldig; geruste lik; seker-lik.

Securè viuere, ge-rust, rustig leven.

Securitas, on-sorg-saemheid; on-sorg-vuldigheid; sorge-loosheid; ruste, raste; ge-rust-heid; seker-heid; sekeringe; ver-sekeringe; veiligheid; asseurancie.

Securitas, vrij-geleide. *Securitatem in itinere praestare*, vrij-geleide geven.

SECUS, bij; neven, nevens, neffend; bij-neven, bij-neffens, be-neven, be-neffens.

Secus, anders. *Secus atque*, *quàm*, anders dan.

SED, maer, mer; nemaer; dan; doch, toch.

**Sed etiam*, *quin etiam*, maar ook; sonder ook.

SEDARE, stillen; te vrede stellen; paeien; paisen; pais maeken; slechten, slissen, oft slichten den twist; swichten; sussen; ver-soenen.

Sedatus, stil, stille, gestilt. *non Sedatus*, on-gesust.

Sedatus animo, corde sedato, koel van sinnen ; sedbaer ; sedig.

Sedatè, stillik ; stillekens.

SEDERE ; sitten; saten, *vet.* geseten zijn ; beten, beeten, *fland. holl.* stoepen, *holl.*

Sedere complicatis pedibus, schrankel-beenen.

Sedere arctè, angustè, gedrongen sitten.

Sedere simul, strijken.

* *Sedere, decere*, staen. *Sedet tibi haec vestis*, dit kleed staat u wel. (1)

Sedere animo, be-haegen *Sedet animo*, het staet aen.

Sedens, sittende.

Sedentarius, **Sellularius*—sittende werkman, ambachts-man.

Sedentarium, * *Sellularium*—*opificium*, sittende ambacht.

Sessio, sate ; sittinge ; het sitten ; een sitten ; sit-stede.

Sessio senatus & primorum, consistorie.

Sessionis dies, ding-dag. *Vide*, DIES FASTUS.

Sedes, Sedile, Sella, stoel, (*Sedecula, sedicula*, stoelken ;) sit-stoel ; sitte ; sate, *fland.* gesete ; sit-stede ; sit-banke ; sedele, *& p r syncopen*, sele, setel ; stal ; stapel ; spenne ; siegie.

Sedes, ium, Sedilia, ge-stoelte.

Sedes semirotunda, tonne-stoel ; tonne-setel ; kuip-setel, *praecipuè cum etiam inseruit pro domestica sella seu familiari.*

Sedes magnifica, prat-stoel.

Sedis & c pes, pikkel van de stoel, *&c.*

Sedes, stede ; plaetse. *Sedes beatorum*, hemel.

Sedes, locus habitationis, woon ; woon-plaetse ; woon-stad ; woonstede ; wooninge ; logijs.

Sedem habere, woonen.

Sedem ponere, figere, neder-slaen ende woninge nemen.

è Sede aliquem deturbare, schuppen iemanden uit sijnen stoel. *Sedes quâ quis subitò expellitur deturbatûrque*, schup-stoel. *Utrumque per metaph. transfertur ad deturbare de situ, &c.*

* *Sellaria, orum*, stoelen; banken; gestoelte.

Sedem fixam tenere, buik-vast woonen.

Sedes, anus, podex, clunes, aers-darm ; ende-lijf ; lijf-einde ; achter-darm ; aers-gat ; schijt-gat ; set, *fland.* billen, koie ; ende ; fondament.

Sedile dormitorium slaep-banke ; lolle-banke, *zel.* voud-sele ; spennecoetse ; *q. d. sedile plicatile*, voud-stoel ; *prek-stoel—*Sella plicatilis.*

Sedile fouendis pedibus, stove ; stofken.

Sedile prae foribus, Sedile vestibuli, stoepe ; stoep-banke ; straet-banke, liere, *fland.*

Sedile auium, praecipuè gallinarum, vogel-rekke ; roest, *fland.* hinnenkot ; hinnen-polder ; hinnen-rekke & hinnen-roest, *fland.*

Sella tripes, drij-voet, drijstoel.

Sella reclinatoria, lene-stoel ; lein-stoel.

Sella gestatoria, draeg-stoel ; draeg-setel, tremije, *fland.*

Sella familiaris, domestica, pertusa, reddendae aluo deputata, kak-stoel ; kamer-stoel, *et simpli-*

(1) Staat in 't handschrift tegenover den laatsten regel van *Sedare* en den eersten van *Sedatus*, maar zonder renvooi.

citer, stoel *(aluum exonerare*, te stoel gaen ;) siek-stoel ; tonne-stoel ; tonne-setel ; kuip-setel ; kak-setel. *Sellae familiaris foramen*, bril.

Sella equestris, sadel ; kusseneel.

Sella dossuaria iumentorum, ad onera commodius gestanda, som-sadel ; scheen-sadel.

Sella aurigae, rug-kleed; panneel; rug-deksel.

Sellarius, Erasmi, sadel-maker.

SEDIMEN, *Sedimentum*, *Vide* SIDERE.

SEDITIO *dubióque auctore susurri*, muiterije; op-loop; op-roer; be-roerte, be-ruerte; op-stel; op-stal, & wapeninge, *vet. fland.*

Seditionem meditari; Seditionem per clancularios susurros excitare, muiten; muiteneren ; waepeninge maeken, *vet. fland.*

Seditionis fax, impulsor, instigator, flabellum, stok-vier ; roer-stichter ; roer-vinke, rok-vinke.

Seditiosus, op-roerig; muit-maker; moeyte-maker — kreser, kreiser, *vet. fland.*

Seditiosa clanculum loqui, muiten.

SEDOARIA, seduwaer.

SEDUCERE, ver-leiden ; mis-leiden ; ont-leiden ; ver-voeren ; op den dool-weg brengen. *Seducere illecebris*, ver-lokken.

Seductor, ver-leider.

SEDULUS, vrom, vroom, vrome, vroem ; nernstig ; neerstig ; ernstig, ernstachtig; sorg-saem; sorg-vuldig; vlietig, vlijtig ; nukkerig ; nugger ; nuggerig ; *aliis* snoekerig.

Sedulus in officio, stedig, *sax. sicamb.*

Sedulò, vromelijk ; vlijtiglik ; neerstiglik ; ernstiglik ; in ernst ; te dege.

Sedulò operam dare, niti, sijn beste doen.

Sedulitas, vromigheid ; neernst, neerst, neernstigheid, neerstigheid, & *per metathesin*, ernst, ernstigheid, instantie.

SEDUM, *Sedum maius*, donder-baerd; donder-bladers; huis-wortel, *ger. sax.* huis-look, *sic dictum quòd super tecta crescat, & folia porri similia habeat.*

Sedum minimum, muer-peper.

Sedum aquatile, krab-klauw, krabben-klauw ; ruiters-kruid.

SEGES, *terra subacta & sata*, saed-akker; saed-land; besaeit land; kouter, kauter, *fland.* koren op 't veld staende.

Seges miscellanea, mischteluin, misteluin.

Segetes demetere, oogsten. *Succidere*, pikken.

Segetem vellere, roopen, reupen. *Reffare segetem, in Lege Salica Francorum.*

SEGESTRE, *Segestria, orum*, pak-kleed; pak-laeken; om-slag; plagge; sarpeliere.

Segestria, bulte ; bult-sak ; *pelles culcitaeve nauticae quibus indormiunt.*

Segestre, maculature.

SEGMEN, *Segmentum, Segmentatus, &c. Vide*, SECARE.

SEGNIS, traeg; laf ; vuil ; lui, lei, luiaerd, luisig, leusig, losig, loosig, luggerig, luk, *fris.* gemakkelik mensch.

Segniter, traegelik ; luielik ; lammelik ; gemaksaemelik. *Segniter incedere*, sleipen, slepen. *Segniter et ignauè agere ; segniter procedere, in negotio, re, caussa*, slappelik te werke gaen ; luggen, *fris.*

Segnities, traeg-heid ; lui-heid ; luierdije ; losig-heid, leusig-heid ; langsaem-heid.

SEGREGARE, scheiden, scheeden; ver-scheeden, ver-scheiden ; af-

scheiden; ver-schaeren; af-sonderen; uit-scheppen; trieeren. *Segregatus,* ver-scheeden; ver-scheiden.

SEIUNGERE, ver-scheeden; ver-scheiden; ont-scheiden; af-scheiden.

Seiunctim, be-sonderlik; apart.

SELIBRA, half pond; ses oncien; mark, merk, *quibusd.*

SELIGERE, ver-kiesen; uit-kiezen; sonderen; be-sonderen; uit-son-deren; ver-lesen; uit-lesen; uit-ver-lesen; keuren, koren; uit-schieten; trieeren.

Selectus, uit-gelesen.

SELLA, *Sellarius, &cc. Vide,* SEDERE.

SEMEL, eens; eenmaal; een werf; een reise.

Semel, simùlque, eens maels; t'eene mael.

Semel tantum, maar eens.

ne Semel quidem, niet eens. *non Semel,* meer-mael.

SEMEN, *seminium,* saed; saed-goed; saed-koren; saemen *g. s. s. (Vide,* NATUS *ad aliquid ;)* bese, besie. *Semen frugum, adoreum,* graen; grein; koren, korne. *Semen brassicarum, raporum &c.* rond saed. *Semina malorum,* kernen van appelen.

Seminum abortus; Semina abortiua, nutrimento defecta, inania, cassa, nullius ponderis, gaerbel; gerbel. *Semina, herbas & similia seligere, secernere, cribrare & purgare,* garbeleuren, *ab Arabico garbal, id est cribrare.*

Seminum inuolucrum, siliqua, theca, folliculus, saed-huisken; pelle daer 't saed in legt. *in frugibus,* hulse, huldsche, hulsche.

Semen genitale, prolificum, natuerlik saed, saed der natueren.

Sementis, saed, saedinge; saedsel.

Sementis, tempus serendi, saedsoen, saei-soen; saed-tijd, saei-tijd.

Seminare; Semen spargere, ingerere; Sementem facere, saeden, saeien.

Seminatus, gesaeit.

a Seminio cessare, braek liggen.

Seminator, saeder, saeier.

Seminaria, æ, femina quæ colligit & acervat (1) *herbarum semina,* saed-bindster, saed-vinster.

Seminarium, spruit-groeve; plantsoen-bosch; queekerije; eesterbosch.

Seminaria, semen lumbricorum, worm-kruid.

Semen sanctum, sever-saed; sewersaed.

SEMI, *Semis,* helft, halft; half, halve; halvelik, halveling. *Semissis, idem, sed volunt propriè significare dimidium assis. hinc, Semissis homo,* deug-niet; *q. parui aut nullius valoris.*

Semianimis, Semianimus, half-dood, *fland.* be-dwelmt.

Semiapertus, half-open; aen-karre, aende kiere staende; eeken-aen, *zeland.*

Semibrevis, vulgi, nota musica, semibreve.

Semicaecus, half-blind.

Semicinctum, Semicinctium, onderriem; *alijs,* veur-schoot; veurdoek, *sicamb.*

Semicirculus, bogel, beugel.

Semicrudus, half-rouw.

Semideus, half-god. *Semidei,* ansen, anses, *Gothis, Beato Rhenano.*

Semifactus, half-gedaan.

Semifusa, Semifusilis, vulgi, nota musica, semifuse.

(1) In 't *Etymologicum* asseruat.

Semihomo, half-mensch.
Semihora, half-uire.
Semimas, half-man; meidsen-knecht, *fland.*
Semimiliare, half-mijle.
Semimortuus, half-dood.
Seminudus, half-naekt.
Somiobolus, witte, *sax. sicamb.*
Semipedalis, half-voetig.
Semiplenus, half-vol. *Semiplena luna,* halt-maene.
Semisomnis, semisopitus, half-slapende; half-wakker; wan-slaeperig.
Semivir, half-man; gelubt.
Semissis, usura, ses ten hondert.
SEMODIUS, halster, *mensura varia apud varios. Antuerpiæ* twee viertelen; *Louanij* tertia pars van eene viertel.
SEMOUERE, weg-doen; af-doen; weg-nemen.
SEMITA, pad; voet-pad; voet-weg; stege, stijge, steige. *Vide,* VICULUS.
Semita obliqua, geere.
Semita transuersa, dwaers-weg; wegel, *fland. Semita transuersa ad latus viæ militaris,* sijd-weg.
Semitæ, smale wegen.
Semita viri, siue, hominis, man-pad.
SEMPER, al-tijd; al-toos; alleneen, allenheen; vast; albe, *Jo. Auentino.* oit, oint; *Semper veritas odio fuit,* oit is de waerheid be-haet geweest.
Semper & ubique, aller-wege, allewege; allerthalven; allenthenen.
Sempiternus, eewig.
Sempiternè, eewiglik.
Sempiternitas, eewigheid.
Semperuiuum, herba; Vide, SEDUM.
SEMUNCIA, *Semiuncia,* halt-oncie; loot.
SENA, sene, sene-boom; sene-bladeren.
SENECIO, kruis-wortel; kruisette.
SENESCALCUS, *vulgi,* sindeschalk. *Vide,* FAMILIÆ PRÆFECTUS.
SENEX, oude; oud man; aud; ald; oud-saeten.
Senex dierum, be-daegt; af-gaende man.
Senex valde, Senio confectus; Senex decrepitus, ætate fessus, capularis, tripes, baculo gradum adiuuans, over-oud mensch; ur-ald; stok-oud; steen-oud; *Vide* SILICERNIUM.
Senes graves annis; defecti, confecti, ætate, over-jaerige ende seer oude lieden.
Senior, ouder; ouderling. *Seniores, principes, summi senes,* ouderlingen.
Senior quàm qui, &c., te oud; ouder dan.
Senex mordax, morosus, ouden knijser.
quàm Senex? hoe oud?
Senilis & Seniliter, oudelik.
Senescere, oud werden; ouden; ver-ouden; ver-ouderen.
Senectus, Senium, Senilis ætas, oude; oudde; ouder; oud-heid, ouder-dom; oud-schap, *vet.* af-gang.
Senator, raeds-man; raeds-heer; wet-houder; schepen; schepen-baer; schepenbaer vrij.
Senator summus siue primus, veur-schepen.
Senator territorii, keur-heer, *vet. fland.*
Senator pedarius, pedaneus, jae-man; jae-schepen; volg-schepen; volger; volg-heer; amen-vaer, *holl.*
Senatores, raeds-heeren; overste; ouder-mannen, *ut Graecis*

πρεσβύτερος *non tantùm maximè senem vel antiquissimum significat; sed qui auctoritate quadam cum maturitate iuncta alijs præest & præstat; Gab. Palæottus.*

Senatores ciuitatis, gesworen van der stad.

Senatoris filius, raeds-heeren sone.

Senatorius, Senatorii ordinis, raedsheere.

Senatus, Senatorius status; *Senatoria dignitas, iurisdictio*, raed; raeds-heeren; de wet; vroed-schap; schepen-dom; schepen-schap; senaet.

Senatus syndicalis, seind-schepenen.

Senatus supremus, hoogen raed; 't hof, parlement.

Senatus intimus, secretus, sekreten raed.

Senatus principis, hof-raed.

Senatus prætorianus, frequens, breeden raed.

Senatum indicere, conuocare, edicere, cogere, habere, bannen oft banden, hegen, heggen, hechten, be-hegenen, het ge-richt, de vier-schaere; ver-gaderen den raed.

Senatus legitimè coactus, conuocatus, gespannen vier-schaere; ban, *vet.* gebannen vier-schaere; staende dinge, *holl. fris.*

Senatu mouere, af-setten, af-stellen, van zijn ampt.

Senatusconsultum, raed-be-sluit, *Grotio;* be-sluit des raeds; arrest; statuit, acte, *et pro ea dictione*, kennisse, be-scheet, *Grotio.*

Senaculum, wet-banke; raed-kamer; kamer der schepenen.

SENIO, *latus tesseræ sex ostendens puncta*, sesken; sijs, sis, sise, sijsken.

SENTINA, dork, durk, *(Aqua sentinæ*, dork-water, kiel-water;) sode, soede, soie, soode, soeuwe, soodse. *Sentina doliaris*, vat-spuel, vaet-spuel. *Sentinae nauteâ exhauriendæ machina hausloria*, pompe van 't schip.

Sentinare, nauis sentinam exinanire, pompen.

Sentina sceleratorum, ravot, revot.

SENTIRE, voelen; ge-voelen; be-voelen; be-vinden; ver-nemen; *item*, sinnen; achten; meinen; meenen; houden. *sic sentio*, ik houdt daervoor. *Sentire cum aliquo*, houden, aen-houden met iemanden.

Sentiens, ge-waer.

Sensus, ge-voelinge; heuge, hoge; sinne, sin; ver-stand; ge-voelen; meininge; aduis.

Sensu omni, alles sins.

Sensu uno eodémque, eens-sins.

Sensu alio, anders-sins.

Sensu præditus, sinnig.

sub Sensum cadens, sinbaer, *Grotio.*

Sensu aut animo affectus, sinnelik.

Sensus; *sensus communis*, visouwe, vesouwe.

Sensiculus, sinneken.

Sensim, alleenskens; allengskens; lengskens, *fland.* sinnelik; lijnselik; lijselik; schoonkens; properlik. *Vide etiam* LONGIUSCULÈ.

Sensim incedere, suiverlik gaen.

Sensilis, Sensibilis, gevoelik.

Sententia, goed-dunken; goed-dunken-heid; goed-dunkinge; meininge, meeninge; ge-voelen; op-set; veur-nemen, veur-neminge; gesint-heid; ordeel; propost; resolutie; opinie; advis.

Sententia animi, wensch; wunsch.

ex Sententia tua, met uwen dank.

Sententiæ suæ solius nimis tenax, urgens; *Sententiæ suæ homo*, een-sellig; een-sinnig; eigen-sinnig; eigenwillig; drijver; dringer; partiael.

in Sententiam alicuius ire, concedere, houden, aen-houden met iemanden; toe-staen, over-draegen, overeen dragen, over-komen met malkanderen.

de Sententia aliquem demouere, deducere, avocare, ont-geven; ontraeden.

Sententia judicum, vondnisse, vonnisse; *à* vinnen *siue* vinden, *id est, inueniendo dici videtur & sententiam audita utraque parte, caussáque ex allegationibus & probationibus penitus cognita, eruere, atque inuestigando inuenire, deinde pronunciare*; *antiquissima est phrasis*, het vonnisse vinden. *Vet. fland.* vonnesse. *Quidam vett. libri habent*, vognis & vogdenis, vogtenisse, vogdnis, *à* vogd, *præfectus, judex. Sententia porrò, iudicis*, wijs-dom; ge-recht, ge-richt; segge, uit-spraeke, des richters; sententie; acte.

Sententia arbitri, keur.

Sententia præsidum, iudicis superioris, hoofd-vonnisse.

Sententia pedaria, Gellij, volg-vonnisse; jae-vonnisse. *in Sententiam pedibus ire*, volgen het vonnisse.

Sententia imperialis, achte, echte.

Sententia ad aquæ feruentis explorationem, waeter-or-deel. *Vide*, IUDICIUM AQUARIUM.

Sententiam diuidere, deelen, *vet. sax.*

Sententiam formare, vinnen, vinden, raemen, het vonnisse, or-deel, &c. *inuenire, exactè cognoscere & dicere*, vinden ende wijsen het or-deel.

Sententiam dicere, facere; certam proferre de magnis rebus, oordeelen.

Sententiam efferre, dare, dicere, pronunciare, ferre pro tribunali, vonnissen, vondnissen; uiten het vonnisse; uit-spraeke doen; wijsen; recht doen; rechten; velden, oft vellen, het oor-deel; sententie geven; doemen, *vet. holl. hinc Sententia, definitius*, wijs-dom; *hinc* asig-dom *& contractè*, aes-dom, *item*, schepen-dom, *q. Sententia præsidis vel Sententia scabinorum, Grotio.*

Sententiæ inuentor & pronunciator, oor-deel-vinder, *vet.*

Sententiam pro aliquo ferre, toe-wijsen met rechte.

Sententiam rogare à iudicibus iuratis, maenen de schepenen. *Sententiæ rogator, qui magistratum monet ut jus dicat*, maener, maen-heer.

Sententiæ contradicere; Sententiam increpare; à Sententia ad maiorem iudicem prouocare, vulgo, Appellare, schelden het oor-deel, *sax. sicamb.* appelleeren.

Sententia litis decretoria, finalis, definitiua, decisoria, end-or-deel; end-vonnisse, wijs-doem, *Grotio*; diffinitive, definitive sententie.

Sententia disceptationis interposita, interlocutoria, bij-oor-deel; bij-vonnisse, interlocutoire sententie.

Sententiam à iudice datum exsequi, executie doen.

Sententiæ capitalis exsequutor posterior, nae-rechter; nae-richter; scherp-rechter.

SENTIS, deurne, dorene, doorne; brame, breme; hegge.

Sentis canis, egelentier.

Senticetum, hage; hegge; doren-hage; deurn-hage; deurn-bosch; haeg-bosch; horscht, horst.

Senticolus, deurn-achtig.

Sentus, rouw-haerig ; rouw van haer.

SEORSUM, be-sonder, bij-sonder; be-sonderlik, bij-sonderlik; sonderling ; in sonderheid; ver-scheidenlik ; alleen, al-een ; ter sijden alleen; be-sijden; be-sijdens; apart.

Seorsum colligere, ver-lesen.

SEPARARE, scheiden, scheeden; ver-scheeden ; sonderen ; af-sonderen; be-sonderen ; ont-terren ; ont-ternen ; ont-trennen ; trennen, *g. s. s.* ver-deelen ; ver-deilen ; ont-paeren ; uit-scheppen.

Separare sepimento, &c. af-schutten.

Separatus, gescheiden; ver-scheeden ; af-gescheden. *non Separatus,* on-verscheiden.

Separabilis, scheidelik ; scheidbaer.

Separatio, scheidinge, scheidsel ; onder-scheid ; onder-scheed ; onder-schil.

Separatè, Separatim, sonderling ; in sonderheid ; be-sonder ; be-sonderlik ; ver-scheidenlik; apart; particulierlik.

SEPELIRE, delven ; be-delven ; be-graven ; be-aerden. *Sepelire mortuum ; corpus, cadaver, sepulchro condere, recondere, reddere, inferre,* sinken den dooden ; be-steden ter aerden, *vet. fland.*

Sepulchrum, Sepultura, graf, graft, grave. Graf *Becano, q. d.* gar-af, *dicitur quæuis fossa & per excellentiam Sepulchrum mortuorum corporum domicilium.*

Sepulchrum hereditarium, quod sibi haeredibúsque quis constituit, erf-graf.

Sepulchrum vacuum, baere.

Sepulchralis lapis, graf-steen; sark.

Sepulchri inscriptio, graf-schrift.

Sepultura, be-gravinge; be-gravenisse.

Sepulchretum ; Sepulchra ; Sepulchrorum locus, graf-plaetsen, *Grotio;* kerk-hof *(quód eiusmodi loca circumiaceant templis tanquam hortus;)* gods-akker, *ger. sax. q. d. Ager Dei, Locus extra ciuitatem procul à templis & domibus, ubi mortui sepeliuntur. Veteres cadavera humana in ciuitate sepeliri noluerunt & Leges XII tabb. in urbe sepelire aut urere mortuos prohibent. Ad quem morem alludit quod in Euangelio legitur elatum esse adolescentem mortuum, quem Christus veniens ad ciuitatem matri suæ restituit. Et Chrysostomus in Serm. De fide & gratiâ, ait, Omnem ciuitatem & omne castellum ante ingressum habere sepulchrum. Huiusmodi consuetudo adhuc multis Germaniæ locis observatur.*

SEPES, *Sepe, Septum, Sepimentum,* hage, hegge ; tuin-hage ; tuininge ; ge-tuinte ; heim ; hein ; heining ; heimsel ; henninge ; be-heimsel ; be-heining ; ge-heimte.

Sepes aruorum, veld-tuin. *Veltezunius in Lege Salica Francorum.*

Sepes roborea, hameie, hammeie, hameide, hamei-boom, ameide, almeie, almei-boom ; balie, & *simpliciter* boom.

Sepes viua, siluestris, naturalis ; Sepimentum virgulteum, spineum ; Sepes hirtæ, quik-haege, *q. obsitum spinis, rubis &c. crescentibus siue viuentibus* ; deurn-bosch ; deurn-hage.

Sepes structilis ; Sepimentum fabrile, ge-lente, ge-linte, glente ; schutsel ; af-schutsel ; leene, leine.

SEPIMENTUM, *Septum agreste*; *Sepes palata, virgea, ex palis vallisue crebris terræ infixis*, stip-tuin; ge-stipte; be-stek; stekkade; palissade; staeket; staeketsel; hekel-werk, haekel-werk; ge-raemte, ge-remte.

Septum, ager septus, blok lands, *q. d.* belokken, *à* luiken, *id est, claudere*; *sic* & *Septum, Sepimentum*, leukke; loke *à* luiken, luikinge; be-luik; af-luiksel.

Septum; Septa, orum; Sepimentum clausum, instar munimenti, bocht; bucht; ge-bucht; bij-vang; schranke; park, perk, parket; weer, were, *fland.* werd, werder, weerd, wordt, *sax. sicamb.*

Septum quod portis obijcitur, hek; schof; kam.

Sepimentum muri, aut, militare quod in muro stantes protegit, borstweer; borst-weeringe; schantse.

Sepimentum militare aggere & fossa circumdatum extra muros siue portas, contre-scharpe; buite-vest; cingel; ravelin, *(verius* rivellin *q. reuulsum ab ipso muro, F. R.)*

* *Sepimentum militare ex viminibus, virgultis, fascibus, ramis arborum, &c.* schantse, bol-werk.

Sepimentum aggeris, litoris, siue ripae, waddinge, *holl. fris. Septum, seu emissarium*, spuie, spije, sluise.

Septum in anteriore domo vel villa, vrijd-hof.

Septum aut rete capiendis piscibus expansum, vuike; fuike.

Septum carbaseum, pand; net.

Septum ferarum, stal; hok, *holl. fris.* schut; schot; schuttinge; schut-koie; koie, *locus in quò greges quiescunt stabulantúrque: quoi, Gallis quietus dicitur.*

Septum in corpore humano, aut alterius animalis, transuersum, disseptum, herten-net; liese; lijst, *germ.* mid-rifte; middel-rif; middel-rifte, dweers-schot; schorte-kleed, *fland. holl.*

Sepire, sepimento separare, heimen; heinen; be-heimen; be-heinigen; hagen; tuinen; be-tuinen; schutten; af-schutten; luiken; af-luiken; be-stekken. *Sepire dumetis & vepribus*, heggen.

Sepire plagis nexilibus, be-steken het garen.

Sepire præsidijs, mœnibus, be-vesten; be-vestigen.

Septus, Septo clausus, geheimt; getuint; geschut; geschuttet.

SEPIA, *piscis*, see-spinne; meer-spinne; maer-spinne; mer-spinne; blak-visch; kuttel-visch; spaensche see-katte.

Sepiæ solidum illud quod in ea continetur; Sepium testum quo aurifices utuntur, see-schuim; visch-been. *Adr. Junio.*

SEPLASIARIUS, droogist; droogerij-verkooper; salf-verkooper.

SEPONERE, weg-leggen; be-sijden setten; sequestreeren.

Seponere temerè, mis-leggen; ontleggen.

Sepositio, ter sijde stellinge, *Grotio.*

SEPS, *Sepes*, *Vide*, SEPES.

SEPS, *multipedæ exitiosæ genus*, langen oor-worm.

Seps, horen-worm: *vermis cornua erodens.*

Septicus, corrosif.

SEPTEM, *Septeni*, seven.

Septies, seven mael; seven werven.

Septimus, sevenste.

Septemdecim, seven-tien.

Septuaginta, seventig. *Septuagies*, seventig maal. *Septuagesimus*, seventigste.

Septunx, seven oncien.

Septimana, septiduum, vulgi, weke. *Septimana media,* goens-dag; mid-weke. *Septimana extrema, finiens,* nae-weke.

Septimana sancta, goede weke.

Septimana profesta, absque festis, peerds-weke ; ploeg-weke.

September, mensis autumnalis, herst-maend ; pier-maend (1), *vet.* spelt-maend, gerst-maend, etc., even-maend, *à farris & ab hordei messe.*

Septennis, seven-jaerig.

Septemviri, schepenen. *Vide* DUODECIMVIRI.

Septemviri sacri Romani Imperij, keur-vorsten.

Septentrio (2), noord; mid-nacht; midden-nacht.

Septemtriones, Septemtrionalia signa waegen ; her-waegen, heir-waegen; seven-gesternte ; seven-sterre.

Septemtrionalis, noordelik, noordig ; noordsch.

Septemtrionalis ventus, noorde-wind; bijse ; *Gallis* bise.

SEPUM, *Seuum, Vide,* SEBUM.

SEQUESTER, middeler ; scheidman ; scheid-richter ; maekelaer ; tusschen-spraeke ; courtier.

Sequester causarum, soliciteerder, ver-volger, van processen.

Sequester, Sequestra manus, bewaerder, ge-waerder, sequester, hand ; sequester ; pand-houder; respondant.

Sequestrare bona, be-setten ēn beslaen den pand.

Sequestrare ; Sequestro, apud Sequestrum deponere, seponere ; Sequestro rem controuersam dare, deponere, in be-waerder hand, in sequester hand, stellen.

Sequestrare per cessionem rem venditam in manum iudicis, op-draegen het ver-kocht goed in de handen van den heere.

Sequestratio, be-slag ; be-set ; besetsel ; hand-settinge & hand-stellinge, *fland. holl.*

SEQUI, *Sectari,* volgen;nae-volgen, ver-volgen; nae-loopen ; nae-gaen ; nae-komen ; nae-doen.

Sequi, Sectarive multum & continuò, ketsen : *Sectari beluas,* ketsen ende jagen.

Sectari, aen-hangen.

Sequela, ge-volg ; nae-volg ; aenhang.

Secta, rot, *ger. sax.* aen-hang ; ketterije ; sekte.

Sectator, volger ; nae-volger ; nae-looper ; aen-hanger ; ketter ; ketser, *germ.*

Sectarius vulgi, ketter, ketser ; swermer ; swerm-geest ; sectaris.

Sequax, ge-moedig, *ut corium,* ge-moedig leder.

SERA, slot ; deur-slot. *Seræ latibulum,* padde van 't slot.

Sera catenata, pendula, pensilis ; qualis bulgis & hippoperis appendi solet, mael-slot, veter-slot.

Sera, lignum transuersum quod ostiis opponitur in postem utrinque immissum; Sera roborea, hameie, hameide, hamei-boom ; ameide, almeie, almei-boom.

Serare, sluiten ; schutten.

SERAPIAS, handekens-kruid.

SERAPTUM, sirope.

SERENUS, hel ; helder ; luchtig; lustig ; vrolik.

Serenissimus, vulgi, souverain; hoog-verheven.

Serenitas, Serenum, schoon weder ; klaer weder ; hemel-schijn.

SERERE, *Sationes facere,* saeden;

(1) Sic. In het *Etymologicum* piet-maend.
(2) Sic. Het *Etymol.*ook *septen-*, niet *septem-*.

naer ; dienst-knecht ; dienst-man ; bode ; dienst-bode ; drevel; schalk, *quae dictio in hac significatione tam Inferioribus quam Superioribus Germanis & Gotis usitatissima: unde* maer-schalk, Gods-schalk, sene-schalk, *Seruus, minister, equorum, Dei, familiæ &c. (sic* boeve, boef, *olim Famulum significans, postea in peius detorta, iam plerumque Nebulonem signif.)*

Seruus, mancipium, slave, slaef, slavoen ; eigen-knecht, eigen-man ; lijf-eigen ; on-vrij.

Seruulus, Seruula, slaefken.

Seruus publicus, knecht ; heeren-knecht ; stad-knecht ; paender ; pander.

Seruus, Seruulus, coquinarius, sordidulus, abiectus in culinâ minister, schommel-kok ; schommel-knaep ; koken-mol.

Seruulus à manu, penne-lekker.

Seruus à pedibus, looper ; lakkei.

Seruus super somnum, kamerling.

Seruus militaris, tros-boeve.

Seruus fugitiuus, verloopen knecht.

Serua, Seruula, bode ; dienst-bode; slavinne; slavinneken. *Serua, Seruula, vilis, ignaua, sordidula,* schommel-maerte ; sloore ; sloorken ; slavetse ; schommel-meisken.

Seruilis, dienstbaar. *Serituti obnoxius.*

Seruiliter, knecht-wijse.

Seruili labore, ministerio, opera, frangere, debilitare, domare, verslaven ; over-slaven.

Seruire, Seruilia officia facere, slaven ; slavoenen ; dienen.

Seruire malè, mis-dienen.

Seruire scenae, tempori, huik, huiksken, nae den wind houden, hangen.

Seruiens ad oculum, oogen-dienaar; oogeler & oegeler, *sax.*

Seruitium, dienst ; dienst-baarheid ; knaep-schap ; fron-dienst ; hand-reikinge.

Seruitia, orum, boden ; dienst-boden.

Seruitus, Seruitudo, slavernije ; knecht-schap, *vet.* plege, plech, *saxon.* lijt-eigenschap.

Seruitus coacta, enger ; inger ; dwing-dienst.

Seruitus quae pertinet ad cultum Dei, Gods-dienst.

Seruitutis genus, quo directus dominus sibi optat vendicatque clientis praestantissimum iumentum, aut optimam supellectilis partem, hoofd-stoel, *flan.*

Seruitutes praediales, seu praediorum, erf-dienst-baarheden, erf-aenhanginge, ge-rechtigheden die aen eenig heerschende erf vast zijn ; *harum aliae praediorum urbanorum,* huis-dienst-baerheden; *aliae praediorum rusticorum,* veld-dienst-baerheden, *omnia haec Grotio*

SESAMOÏDEA OSSA, (gruisbeenders *I. R.*) *Vide,* OSSA.

SESQUI. *vulgo Sesquimedius,* onder-half ; ander-half, (*id est, unum & secundum dimidium ; ut,* derde halt, *duo et tertium medium ;* achtien d'half, *septemdecim & decimum octavum medium ; hoc est, cùm dicitur, decimum octavum medium, subintelliguntur septemdecim integra & decimi octavi medium ; quod alij dicunt,* seventien ende eenen halven. *Sed,* ander-half *apud omnes mansit, ulterius apud quosdam evanuit F. R.)*

Sesquiannus, ander-half jaer.

Sescuncia, sescunx, ander-half oncie ; drij loot.

Sesquihora, ander-half uire.

Sesquilibra, ander-half pond.

Sesquimensis, ander-half maand.

Sesquipes, ander-half voet ; cubit; elle, elne.

Sequipedalia verba proijcere, stampen ende smooren

Sestertius, *Sestertium, vulgo Stuferus* ; stuiver ; *nummus sic dictus à pulverea leuitate ; quòd haec moneta multa leuior & deterior vetere cuderetur.* Swaeren stuiver. *leod. id est*, halve stuiver ; Lichten stuiver, *leod. id est*, oordt.

Sesuuium, *Vide*, Sempervivum, Sedum.

Seta borstel.

Seta hami, angel-roede ; angel-snoer.

Setiger, Setosus, geborstelt ; borstel-achtig.

Seu, *Vide*, Siue.

Seuerus, streng, strenge, strang ; straf, herd ende straf ; staetig ; staetelik ; ge-stadig ; gerekkelik ; rijp-moedig ; stemmig, stemig ; wreed ; wreit, *vct.* parment ; parmantig ; rigoureus.

Seuerè, Seueriter, straffelik ; staetiglik ; treffeliken ; strengeliken ; scherpelik ; ge-rekkeliken ; wreedelik ; rigoreuselik.

Seueritas, strengigheid ; strafheid ; straffigheid ; staetigheid ; gerekkelikheid ; wreedheid ; rigueur ; graviteit ; stemmigheid.

Seueritatem affectare ; Severum vultum induere, pronken ; bronken.

Seuum, *Vide*, Sebum.

Sex, ses, sesse, sis, sijs, sise. *Seni.*

Sexies, sex vicibus, ses mael ; ses reisen ; ses werven.

Sextus, seste.

Sexdecim, Sedecim, ses-tien.

Sexaginta, Sexageni, sestig, sester, sister ; schok, *s. s.*

Sexangulus, ses-hoek; ses-hoekig.

Sexennis, ses-jaerig.

Sex nummuli, ses nijten; sesken.

Sextans, sestans, vier loot ; twee oncien ; *al.* tien oncien.

Sextans, negen-manneken.

Sextarius, pot ; pot-maete.

Sextarius vini, quarte wijns.

* *Sextilis mensis, Vide*, Augustus.

Sexus, konde(1), kunne, konde, kunde, *vel. q. nota aut notio quâ mascula animalia à femellis dignoscuntur ;* ge-slacht; natuere; oir, oor, hoor ; *(Cuius sexus est ?* wat oir is 't ? *respondetur*, mannelik, mans, *aut* vrouwelik. *I. R.*)

Si, ist dat ; indien, in, *(Si id facis*, indien, in, gij dat doet ;) in-ge-valle ; in-ge-val dat; so verre; so verre als ; oft ; eft, *fris.*

* *Si forte*, in-ge-valle.

Si modò, slechts, *aut*, maer, *postposita*, hadd' ik 't slechts ; hadd' ik 't maar ; waer' ik maer daer ; waer' ik slechts daer ; *Si modò haberem ; Si modò ibi essem.*

Sibi sapiens, eigen-wijs.

Sibilare, suisen ; soesen ; ruisen ; sifflen ; sijffelen ; siffelen ; schuffelen ; pijpen, piepen ; wispelen, *sicamb.* hissen, hisschen.

Sibilus, Sibilatio, suisinge ; suiselinge ; schuiffelinge ; fluitinge.

Sibilus aurium, tuitinge.

Sibilatione expellere, uit-hissen iemanden.

Sic, so ; soo ; sus ; dus.

(1) Sic. Schrijffout voor *konne.*

Sic omnino, Sic prorsus, al-so ; al-dus.

Sic, sic est, ja.

Sic satis, so so.

SICA, steker ; op-steker ; stoot-degen ; moord-priem ; knijf, *vet.* stok ; stokkade; staf-sweerd; dagge; dol, dolch, dolk ; hesse, *fris. holl.* siel-soeker ; ponjaerd, poignaerd ; pugmael, pugnael, *vet.*

Sicarius, moorder ; moordenaer; kneveler, (*fortè à* knijf, *sica* ; *alijs à* knevelen, *extorquere*;) schaeker ; straet-schender ; land-dwinger, *vet.* snap-haen ; sweerdeler, *vet.* assai-sineur.

Sicariorum arma, moord-waepen.

Sicarii more, insidiosè, moorde-links.

SICCUS, droog ; hel, helder, hael ; dorre.

Siccus instar cornu, horen-drooge.

Siccus, sober.

Siccus, Sicco siue ieiuno ore, droogs beks ; droogs monds.

Siccus à vento, wind-drooge.

Siccare, droogen. *Siccare ad fumum,* rooken.

Siccere, Siccescere, droogen ; ver-droogen.

Siccitas, droogte ; droogheid ; droogerije.

SICERA, *vinum è pomis factitium,* sider ; appel-drank ; appel-sap.

SICILICUS, *Sicilicum,* half-loot ; satijn.

SICILIRE, her-maeien, nae-maeien.

Sicilimentum, nae-hoi; nae-maei-sel ; toe-maet-hoi.

SICUT, *Sicuti* ; als, gelijk als ; so als ; ge-lijker wijs.

SIDERE, *Subsidere,* sinken ; neder-sinken ; in-sinken ; ver-gronden ; beten, beeten, *fland. holl.* stoopen, *holl.* *sakken; *ut,* het water is gesakt, *aqua inundans subsedit.*

Sidere ad ima vasis, setten.

Sedimen, Sedimentum, grond-sop; gomme, gommeken ; heffe, hevel ; droessen ; gruite, grute, *fris.*

Sedimentum excussum, draf.

SIDERITIS, magneet. *Vide,* MAGNES.

SIDERITIS, *herba,* glid-kruid, bevernelle, bevernaert.

SIDUS, *Sidera,* sterre ; sterne ; ge-sternte.

Sidus errans, planete.

Siderum meatus, loop der sterren.

Siderum saliua, honig-dauwe.

Siderari, Sidere vexari vel taedi, geraekt worden ; in ge-raektheid vallen ; geslagen worden.

Sideratus, geraekt, geslagen, van de hand Godes.

Sideratio neruorum, lamheid ; lamigheid ; hand Godes ; ge-raektheid ; popelcije ; be-roernisse.

Sideratio, slag oft vlamme in de boomen.

SIGNINUM, *Signinum opus e tusis testis additâ calce,* siment, ciment.

SIGNUM, teeken, teiken ; be-teekenisse ; mark ; mark-teeken ; waen-schijn, *vet.* note ; signael ; apparentie ; hand-gemerk, *fland.* (*q.* (1) *Signum oculis destinatum:*) lijk-teeken ; lijk-stede, lik-teeken.

Signum littorale, baeke ; vier-boete.

Signum memoriale, gedenk-teeken ; memoriael.

Signum in corpore impressum, kene, kenne, *louan.*

(1) Het *Etymol.* heeft *et* in plaats van *q.*

Signum, beeld, beld, bild ; beeldinge ; beeldenisse.

Signum monetae, stempel-slag ; medalie.

Signum, segel ; cachet ; signet. *Signa, orum*, wapen ende segel. *Vide etiam statim*, SIGILLUM.

Signum versatile, aut statua versatilis ad quam decurrunt in equis decertantes ludo hastili, quinteine.

Signa cælestia compluribus stellis constantia ; Sidus, gesternte.

Signum portentum, wonder-teeken.

Signum militare ; Signa militaria, bellica, vaene ; vaendel, vendel ; vaendeling, vendeling ; standaerd ; baniere ; veld-wimpel ; guidon ; pingion.

Signa erecta, vliegende vendelen.

Signum militare, veld-teeken : *ut hac tempestate sunt teniae albi, purpurei, veneti, vel alterius coloris.*

Signum militare sanguineum, siue cædis nuncium ; aut cædis minitans, bloed-vendel, bloed-vant.

Signa conferre, te velde komen.

Signa circumfuso undique exercitu inferre, rond-om be-leggen, bestormen, aan-vallen.

Signum tesserae militaris, lose ; losen-teeken ; woord.

Signaculum, signael : *ferè idem quod Signum.*

Signifer, vaen-draeger ; vaendrig ; alfères. *Signifer alae vel turmae equestris*, cornet.

Signare, teekenen ; op-teekenen ; duiden, dieden ; marken. *Signare rursus*, her-teekenen.

Signare, Sigillum imprimere, besegelen.

Signare aes, stempelen.

Signo illustri solemnia praenotare, croiseeren.

Signatus, geteekent.

Signator, marker.

Signatio, markinge ; teekeninge ; signatuere.

Sigillum ; segel ; cachet ; signet ; hand-gemerk, *vet fland.* medalie. *Sigillum minus maiori oppositum*, contre-segel.

Sigillare, Sigillo notare, munire, confirmare ; Sigillum imprimere, segelen ; ver-segelen ; be-segelen. *Sigilo signatus*, gesegelt.

Sigillum soluere, ont-segelen.

Sigillum plumbeum pannis telisue tinctis appensum, stael ; loot.

Sigillum pluteale, tafereel-beldeken.

Sigillaris, Sigillatorius annulus, segel-ring. *Sigillaris cera*, segel-wachs.

Sigillatio, signature ; segelinge.

Sigillum Salomonis, vulgi, herba, wit-wortel.

Significare, wittigen ; ver-wetigen ; ver-wittigen ; kittig maeken, *vet. holl. fris.* laeten weten ; te kennen geven ; ver-konden ; ver-kondigen ; toonen, toogen ; schouwen, *vet.* waer-schouwen ; duiden ; dieden ; aen-dienen ; ver-klaeren ; be-teeken ; be-dieden, beduiden ; intimeeren ; remonstreeren.

Significare exactè, uit-wijsen.

Significare scripto, over-schrijven.

Significanter, duidelik ; be-diedelik.

Significatio, Significatus, be-died ; be-diedenisse ; be-diedsel ; be-teekenisse ; wete ; advertissement ; remonstrantie.

SIL, oker ; oker-geel ; berg-geel.

SILANUS, *canalis*, sode, soode, soie, soede, soeuwe, soedse.

SILATUM, in-bijt, im-bijt.

SILER, *herba*, geil, *holl.* wijde, wije ; waeter-wiede, *sax. sicamb.* waeter-wilge.

SILERE, *Silentio supprimere*, swijgen ; stille swijgen ; verswijgen ; helen.

Silens, stil, stille. *& metaph.* dood ; gestorven.

Silentium, stilte ; stiltenisse ; sus ; ge-swijg.

SILEX, keie (*Silex paruus*, keiken ;) kae, kaeie, (*ludere Silice*, de kae schieten ;) kegel ; kesel, kesel-steen, keesel-steen, keseling, kiseling, kisel-steen, kijsel-steen, keisel-steen ; vlinte, *sax. fris.* horen-steen, *à duritie et colore cornu* ; schever-steen, *sicamb.* veld-steen, *vet.* kassij-steen, & stract-steen, *quòd eo lapide viae sternantur : hinc, Silicibus consternere*, kassijen ; & *Silicum strator*, kassijer.

Silex igniarius, vier-steen ; * vierkeie ; — vlies-steen, *q. d. lapis aurei velleris, quòd in emblemate Ordinis aurei velleris, is lapis inter cetera adpingatur.*

Silicis iactu ad metam terrae infixam ludere, certare, &c. stek-steenen ; steen-stooten ; kae-schieten.

Silice lapide stultior, Plauti, keie.

SILICERNIUM, steen-oud : *eadam ratione, quâ Silicernium Latinis ; quòd vid^t prono in terram capite silices spectet : quamuis possit dici* steen-oud, *à rigore membrorum senilium.*

SILIGO, rogge ; winter-terwe, *q. d. triticum hibernum.*

SILIQUA, *seminis vid^t*, saedhuisken ; houde, haude, boonhoude, *quòd legumina contineat seruétque* ; pelle, (daer 't saet in ligt ;) ploosche, *fland.* palie ; bast, buist, boste, booste, boostel, bolster, buister, bulstel, bulster, hulse, hulsche, huldsche ; huisken ; sluime ; schosse, *vet.* doppe, *holl.*

Siliquae excoctae, draf. *Siliquarum excoctarum pinguissima pars*, paste, *vet. fland.*

Siliqua lini, knippe, oft knippene van 't vlas, *fland.*

Siliqua, ponderis genus, grana iiij, vier graenen ; karate.

Siliquastrum, herba, pauwen-kruid ; kost ; *quibusdam*, alfranke ; *alijs aliter.*

SILO, *Silus*, krom-neuse, *qui nasum habet resimum more simiae*, simmen-neuse.

SILUA, bosch ; wald, woud, *& vet. sax.* wode ; hout, *vet. (hinc pagorum nomina* Bog-hout, Bugger-hout, Ooster-hout, *&c.)* vlaesch, *vet.* foreest, forst, vorst, *vet.* arden, *apud priscos, ut videtur Britannos & Gallos : nam in Gallia Belgica maxima silua* Arden *siue* Ardennen-bosch. *Silua etiam in agro Waruicensi Angliae ; item opidum in Flandria iuxta alteram siluam* Ardenborg *vocatur. Guil. Camden. Hinc fortè etiam (Kiliano)* Auden-aerde, *q. d. antiqua silua* [*Potest etiam* Naerden *dici quasi* nae-aerden ; *opidum vicinum siluis, quibus videlicet ager Goilandae, parum alioqui fecundus, abundauerit. F. R.*]

Silua amena, lust-woud, lust-bosch.

Silua caedua, houw-bosch ; slag-bosch.

Silua rasilis ; Silva quae prorsus succiditur atque abraditur, schaer-bosch.

Siluescere, ver-wilderen.

Siluester Siluestris, bosch-achtig ;

woud-achtig ; wild, *q. d.* willende, *à* wille, *id est, voluntas; quòd pro voluntate & animi desiderio, absque ratione, impetu quodam feratur animal ferum.*

Siluester, Siluestris homo, woest mensch.

Siluicola, bosch-man.

Siluarum custos, preter ; houtvester ; woud-vorster ; forestier ; forest-wachter ; forster, vorster. (*Vide etiam* PRAEFECTUS) *Siluarum praefectus, dominus; &, Siluanus Deus, Faunus,* woud-heer, woudther (*Siluanus etiam,* alf, alve.) *Siluanus vel Faunus agrestis, Satyrus, Pan,* wilde woudt-her ; *quod metaphoricè etiam dicitur de homine temerario, indomito; ut &,* wouter-man.

Siluarum dea, vaerendt vrouwe ; vaerent wijf.

Siluestres dii, bosch-goden.

Siluae mater, herba, geiten-blad; wede-winde.

SILURUS *piscis,* weller ; saluit.

SIMILA, *similago,* meel, mael ; bloeme ; bloemen-meel ; semeimeel ; donst ; doest.

Similagineus, Similaceus panis, fijn terwen-brood.

SIMILIS, ge-lijk ; lijk ; lik ; ge-lijksem ; gelijksaem ; ins-gelijk ; echt ; pareil.

Similare, similem esse, Similitudinem rei alicuius referre, ge-lijken ; lijken ; ge-lijk zijn ; ge-lijksemen ; ge-lijksaemen; aen-lijken ; slachten; ge-slachten.

Similem aliquo modo esse, swemen nae iemanden.

Similatus, geleken.

Similes, consorten. *Similis,* consorte.

Similium societas, ludus, concertatio, paerture

Simile simili sociare, sorteeren.

Similitudo, ge-lijkheid ; ge-lijkenisse ; on-verscheidenheid; bij-spel, voege ; semblantie ; samblant.

Similiter, lijker-wijs ; ge-lijkerwijs ; alleleens ; al-even-eens ; eens-ge-lijk.

Similiter, ins-gelijk ; ge-lijkelik ; des-gelijks ; ook ; item ; midsgaders.

Similiter ut, so wel als.

SIMIUS, *Simia,* simme ; ape ; apinne; marmotte; marrotte ; scheminkel, *fland, zel. (fortè q.* schijnmensch ;) marte, merte, merteken, martin ; marten kael-gat ; simmeken bloot-gat, *id est, Podex nudus : sic, Simia cluna, ab attritis clunibus.*

Simia vulpina, vos-ape, *anteriori parte vulpem, posteriori Simiam referens, cercopitheci caudâ, vespertilionis auribus, manibus humanis, prolem utero exteriore tanquam magna crumena gestans; Lud. Pottero.*

Simia porcaria, Gazae, verkens-ape, *quòd porci faciem reddat ; Chœropithecus ; Lud. Pottero.*

Simia caudata, cercopithecus, maer-katte, meer-katte, meer-ape. *q. transmarina, addit Potterus.*

ad Simiæ modum sursum compressus nasus, simmen-neuse. *Vide etiam,* SILO & SIMUS.

SIMO, *Vide,* SIMUS.

SIMONIA, *vulgi,* proven-kramerije ; simonije.

Simoniacus, vulgi, proven kramer.

SIMPLEX *Simplus,* enkel, inkel; *& melius,* eenkel ; einkel; simpel; slecht ; slicht ; slacht ; een-voudig ; een-vuldig; *quod etiam dicitur de homine simplici, recto et aperto; ut &,* open van herte; open-hertig;

op-recht ; recht-uit ; slecht ende recht mensch.

Simplex homo incautus, slechtaerd.

Simpliciter, eenkelik ; simpelik ; slechtiglik, slechtelik ; slachtelik ; slechts ; een-voudiglik.

Simplicitas, eenkelheid ; slechtheid ; slechtigheid ; simpelheid ; een-voudigheid.

SIMPULUM, pulle; ampulle.

SIMUL, *pariter,* seffens; t'effens; gelijkelik ; gelijker-hand ; gader ; te gader ; met-gaders ; meds-gaders; mids-gaeders; *eens-gaders-met malkander ; aen-een ; met eenen ; een-paerlik ; saemen ; te saemen ; t'saemen ; samt ; saeme ; saementlik ; een-saemlik ; ge-saemtelik ; ge-saementlik ; ge-saemelder hand.

Simul & Semel; Simul omnes, al te gader ; al te saemen ; al te mael ; t'eene mael; te mael, *holl.* al t'eene mael ; eenst-maels.

Simul; Simul ac; Simul atque, nae dat ; naer dat ; so haest als ; so houde ; nae de mael.

Simul uti, ge-nooten, *vet.*

SIMULACRUM, ge-lijkenisse ; visenomije ; visomije ; fisionomije ; visionomije; semblantie; samblant.

Simulacrum, beeld, beld, bild ; beeldinge ; beeldnisse.

Simulacrum, af-god ; godse.

Simulacrum ex ligno, stok-beld.

Simulacra inania, ge-spuis ; ge-spens.

SIMULARE, veinsen, veisen, vensen ; ge-veinsen, ge-vensen ; maeken, (hij maekt het ;) ge-lijksemen ; gleisenen ; be-wimpelen ; be-wompelen, *fland.* uit-geven valschelik ; contrefaiten ; semblantie, semblant, maeken *Simulare vultu, gestu, & sermone; fingere ac si esset, aut faceret quis, tale quid aut tale;* baeren ; beeren ; ge-baeren ; ge-beeren.

Simulare vultum, ge-laeten.

Simulari, schijnen.

Simulatus, geveinst, gevenst ; gemaekt ; valsch.

Simulata virtus, sanctimonia, schijn-deugd ; schijn-heiligheid.

Simulatè, Simulanter, ge-veinsdelik ; alkaks(1); kakke-mik ; quanssuis.

Simulans malè aut falsè aliquid ; aut, alterius naturam infeliciter, vel non satis, aemulans, bastaerd.

Simulator, ge-lijksener; gleisener; monkaerd ; kaffaerd ; hipocrijt.

Simulatio, ge-veinstheid; pretext; pretensie.

Simulatio virtutis aut pietatis, hipocrisie.

SIMULTAS, vee, veede, veide, vied, veete, veetschap ; wrong, wronk, wrok ; haet ; pik ; vijandschap ; rankune, rankure, rankore, rankeure, *fland.* querelle.

Simultates exercere, cum aliquo habere, eenen pik hebben tegen oft op iemanden ; veeten, veeden ; muilen op iemanden.

SIMUS, *Simo, cui nares sunt depressae superius ; ad Simiae fere modum,* kamus, kamuis ; plat-neuse ; schort-neusig, schors-neusig ; simmen-neuse.

SINAPIS, *Sinapi, Sinapium,* sennep; mostaerde ; *condimentum ex sinapi, vulgo Mustarda,* mostaerd ; *à musto vidt, quòd semen Sinapis soleat musto macerari & praeparari, tollendae eius acrimoniae.*

Sinapi Persicum, peper-kruid ; peper-wortel ; maer-radijs ; meer-reddig.

(1) Het *Etymol.* heeft alleen *als kaks.*

SINCERUS, louter; geve, geef, gave; on-valsch; on-gevalscht; on-ver-valscht.

Sincerus omnibus numeris, intus & incute, grond-schoon. *non Sincerus,* bastaerd.

Sincerus animo, vrom, vrome, vroom, vroem; recht-schapen, recht-schaffen; recht-schaffig; recht-sinnig; op-recht; op-recht van herten; open van herten; open-hertig; recht-uit; slecht ende recht mensch; simpel; on-schalk; on-arg; on-geveinst; rond-uit; reael, regael; van wel-gemeint gemoet.

Sincerè, suiverlik; reinlik; reinliken; rond-uit; recht-sinniglik; reaelik; regaelik.

Sinceritas, op-rechtigheid; *animi,* rechtsinnigheid. *à Sinceritate degenerare, adulterari,* verbastaerden.

SINCIPUT, *Sincipitium,* veur-hoofdinge; veur-kop; scheele, scheile, scheedel, scheidel; scheidsel des hoofds; blesse, *vet.*

SINDON, edel oft fijn lijn-waed; lijn-wandt, *vet.* sandael, sindael, sendael, *fland. holl. sicamb.*

Sindon lecticaria, slaep-laeken; lijn-laeken; spreeder, *holl. fris.* spree *autem vel* sprei *hollandis saepe simpliciter est superior Sindon, quae ornatus causa tantum insternitur,* στρῶμα.

SINE, sonder, *(Sine dubio,* sonder twijfel;) on; an, *vetus holl. fris.* on, *verò Superioribus Germanis etiam extra compositionem dictio frequentissima, Inferioribus autem & Anglis tantùm in compositione usitata, loco particulæ priuatiuae siue negatiuae. Componitur cum substantiuis, sed frequentius cum adjectiuis exponiturque plerumque per In; nonnumquam per Se. Vide,* SE.

SINERE, laeten; hingen; gehengen, ge-hingen; ver-hengen; ge-dooden (1); passeeren; laeten blijven, passeeren.

Sinere abire, laeten gaen.

Sine sic abire, schikt oft neemt dat het so zije; laet het so zijn.

SINGULI, elk-een; elk-alleen; elk besonders; elk.

Singulis diebus; in, per Singulos dies, alle dage; alle gang; t' elke reise, mael; domelike dag; dag-domelik.

Singulis annis, alle jaere; elker-jaerlik, *vet.*

Singularis, een; eenig; eenlik; eener-hande; eener-lei; slecht, slicht; slacht; be-sonder; sonder, *vet.* sonderbaer; speciael; particulier; sonderling.

Singularis, sonderlik; excellent.

Singulare certamen inire, man veur man, hand veur hand vechten.

Singulatim, Singillatim, Sigillatim, Singulariter, eens maels, *q. d.* een des maels; alleenskens; al-eenskens; elk be-sonderlik; besonder, besonderlik; sonderbaerlik.

Singularitas, eenigheid.

SINGULTUS, hik; hikse; snik; snak; snok; nik; nokkinge; nik-kup, *sax.* snof; snuf.

Singultire, hikken; hiksen; kichen; kinken; snikken; snokken; nokken, *vet.* snakken; snorken; snoffen; klokken gelijk de hinnen.

SINISTER, link; slink; luft, loeft, left, lucht, locht; lefs, *holl.* lurts *vet. sicamb.* aver-recht; over-recht.

(1) Sic. Schrijffout voor *ge-dooghen*.

Sinistra, vid^t manus, slinke, lufte, luchte, lefsche, hand.

Sinister, qui sinistrâ pro dextrâ utitur, slinkepoot; slinkaerd; slinks.

Sinister, on-gelukkig; on-geluksaem.

Sinistrè, aver-hands; over-hands.

Sinistrè accidere, mis-vallen; miskomen; mis-lukken.

Sinister eventus, mis-val.

SINOPIS, *Sinopica rubrica, Sinopicum minium,* sinober.

SINUS, *Sinum, lactis; vas in quo lac mulsum asseruatur,* moude, mouwe, molde; melk-mouwe, melk-moude; melk-teile; melk-stoop.

SINUS *pectoris,* bosem, boesem; schoot.

Sinus vestis, προκόλπιον *Luciano,* veur-schoot; veur-doek, *sicamb.* schors-kleed; schorsse; schorte; schorte-kleed; geere; ploie; borkel, *vet.* lijst aenden rok.

Sinus carbaseus, seil.

Sinus maris, stagni, fluminis, aquae, kolk; kolf; kolp, κολπός; wijk, *B. Rhen. & And. Altham.* in-wijk; in-ham; see-boesem; boesem der see; arm der see; baei; strange; bocht, bucht; kille, kiele; binnen-dijk [*sed hoc etiam Aggerem interiorem significat; qui vid^t in omnem euenum* (1) *iactus est, ut si fortè anterior aut absorbeatur, aut rumpatur. F. R.*]

Sinus arenosus, sand-baei.

Sinuare, bogen, boogen, buigen, buegen; krollen, krullen, kruilen; kronkelen.

Sinuare arcum, intrekken den boge.

Sinuosus, geploit; gekronkelt; gekrolt; kronkel; wronkel.

(1) Sic.

SIPARIUM, gordijne; gardijne; veur-hangsel; be-hangsel.

Siparum, velum, Vide, SUPPARUM.

SIPHILIS, pokken mette iemten; Spaensche pokken.

SIPHO, *Siphon, Siphunculus,* spuite; speete, speite; sprutte, *sax. sicamb.* speulte, *vet. sax.* buise (*Gall.* buise;) kraene; kraen-tap; haen; waeter-buise; water-busse; fontein-tap; fontein-tote; fontein-krane; tap; kraen; *fistula quae dolio &c. immissa liquorem reddit.*

Sipho incendiarius, brand-spuite.

Siphunculus, Sclopus, klakke; klakke-busse; klater-busse; klabotse; vlier-busse; spuitken. *Vide,* SCLOPUS.

Siphone exonerare, spuere, exspuere, spuiten: *conspuere,* be-spuiten.

SIREN, maer-minne; mer-minne; meer-wijf, mer-wijt; see-wijf; see-jouffrouw, *Lud. Pottero.*

SIRIUS, honds-sterre.

SISARUM, *Siser alterum,* suiker-wortel.

SISER, karote, karote-wortel; *quibusd. alijs,* poote, pote; pee, *louan.* wortel, *machlin.* girole, *quibusd.*

SISSERA, *Vide,* SICERA.

SISTERE, stellen; setten; stallen, *fland.* steden, *vet.*

Sistere, schutten; op-houden; stille houden; stillen; toeven, *vet.* af-laeten; staeken. *Sistere opus,* het werk staeken; schorssen, schorten, het werk.

Sistere, stelpen, stulpen, stolpen, stoppen; stempen; stremmen, *fland.*

Sistere; Sistere se; obire diem, locum, & horam, te veur-schijn brengen; presenteeren; personelik

ergens ver-schijnen; ver-schijnen ten dage, plaatse, ende uire.

Sistere gradum, blijven staen; stille staen.

Sistere cursum aufugientis, be-trapen; be-drapen; be-trappen.

Sistere, arrestare vulgi, be-slaen; kommeren; arresteeren,

Sistere aquas obicibus demissis, steigen, steigeren, het water.

**Stator,* diener, dienaer; stad-dienaer; stad-knecht, stad-bode; frone, fron-bode, *vet. sax.* staffier; officier; sergeant; deur-waerder; deur-wachter; weifel, weivel, wei-feler; wepel.

**Stator primarius,* lange roede, *Antuerp. longam virgam gerens: Stator aliàs vulgaris,* korte roede, *ibid. breviorem virgam gerens.*

Sistrum, klater; ratel; rateel-reep; rateel-spaen.

Sisymbrium *aquaticum,* water-kersse.

Sit ita, oft, *&c. Vide,* Esse.

Sitire, dorsten; dorst hebben; altereeren; gealtereert oft dorstig zijn. *Siti arescere,* ver-dorsten.

Sitis, dorst: *dicitur à* dorre: *unde & arida, arens, sicca, sitis, aptissimis epithetis Ovidio dicitur.*

Sitis postera, sitis appendicula, nae-dorst.

Sitis [ni melius tussis] sicca, quae nihil emolitur, droegen hoest

Sitim accendere, adducere, ver-dorsten; dorst brengen.

Sitim leuare, pellere, propellere, restinguere, sedare, reprimere, releuare, lesschen, ver-slaen, boeten den dorst.

Sitiens, Siticulosus, dorstig.

Situla, water-vat; eemer; schep-eemer; put-eemer; ummer, *holl.* immer; suile, suele, seule, *fland. occid.* vieder, *holl. Situla quae in altum elata aquam refundit,* giet-eemer.

Situla incendiaria, brand-eemer.

Situla nautica, putse, *holl. zel.*

Situs, *a, um,* gestaen; gelegen; liggende; gesett.

Situs commodè, wel-gelegen, gelaegsaem, *fland. malè Situs,* on-gelegen.

Situm esse, gelegen zijn; staen; *Antuerpia (sita est) distat Machlinia iiij miliaribus, abest iiij miliaria, vel iiij miliaribus,* Antwerpen staet *(tam usitata sunt,* ligt, leid, is, I. R.) van Machelen iiij mijlen.

Situs, *us, positus,* ge-lege; ge-legenheid; stelle, *vet.*

Situs regionis, land-ouwe; gelegenheid des landschaps; ge-weste.

Situm mutare, ver-liggen.

Situs, *us, Situs canus,* mos, mosche, mosse; muffe; kaem; kaen; be-kaemtheid; be-mostheid; *vermuftheid; — schimmel; grommelinge, *fland.*

Situ canus, incanus, be-kaemt; ge-schimmelt; * ver-schimmelt.

Situ obsitus, sentus, locus, schom, schomme; reumatijke plaetse; ver-mufte *&c* plaetse.

Situm redolere, muffen; ver-muffen; ver-dooft, ver-doft, ver-duft rieken. *Situm redolens, resipiens; Situ sordidus,* ver-dooft, ver-doft, ver-duft, ver-muft; muffende; vuntig, vuntsig, vunsch, vontig.

Situm contrahere, trahere; Situ obduci, incanescere, mossen; mosschen; ver-mossen; be-mossen; ver-liggen, *vet.* ver-schimmelen *(Situ vid^t. albere)* be-kaemen; be-kaenen; ver-vuilen.

Sive, *seu*, oft, of; weer; weder; edder, *sax., sicamb., fris.*

Sium, water-eppe.

Smaragdus, *lapis viridis*, amaraut; esmaraut, emaraut.

Smaragdinus, groen.

Smegma, seep. *Smegmate ungere*, seepen.

Smegmaticè cineres, seep-asschen.

Smegmatopœus, seep-sieder.

Smilax, winde; wrange; *item*, iben-boom; ieven-boom; ievenhout.

Smiris, *Smyris*, smergel, *ger. sax. lapis quo vitrum fingitur* (1), *& gemmae expurgantur diffinduntur que; item ferrea instrumenta expoliuntur. Inferioribus verò Germanis frequentius* ameril *dicitur.*

Smyrnium, peterselie van Macedoniën, *quibusdam.*

Sobella, sabel; sobel.

Soboles, oor; hoor, *fland.* kind; kinderen; stam; staek; ge-slacht; kluste, klucht; fasel, vasel, *ger. sicamb*, generatie.

Soboles, vel, Suboles, adnascens plantis, stirpibus, herbis, bulbis, &c. water-scheuten; ondergewas; onder-slag; af-setsel.

Sobrinus, neve; cosijn; susterling; rechts-weer, *fl., holl.*

Sobrini, neven; ge-susterlingen; ge-susters kinderen; moeien-kinderen.

Sobrius, nuchter; maetig; sober. *non Sobrius*, on-genuchtert.

Sobrium fieri, ver-nuchteren.

Sobrie, maetelik; maetiglik; ver-nuftiglik.

Sobrie viuere, victitare, sobreeren.

Sobrietas, nuchterheid; maetigheid; soberheid.

(1) Sic. Lees met het Etymol. *finditur.*

Soccus, leersken; broseken; brosken; sokke.

Socer, *uxoris pater*, behoud-vader; behoude vader; schoonvader, eie, *sicamb.* swager, sweger, swegel, sweher, sweger-heer, sweer.

Socrus, uxoris mater, behoude moeder; schoon-moeder; swaegerinne, sweerinne.

Socius, *Sociennus, Socia*, gespeele; speel-genoot; ge-speline; ge-spelene; ge-selle; selle, *vet.* makker; magger; maet; medmaet; maetken; ge-maet; ge-noot. (*Vide*, Consors,) med-genoot; (*Socius, vel Socia, lecti, thori*, beddegenoot; ee-man; ee-wijf;) medgeselle; med-gespan; mael, gemael, *vet. ger. sax.* vein, veint, vent; hans; bond-genoot; aenhanger; deelachtig; med-plichtig; med-pleger; med-partije; quant; manger; quantseler; kansseler; compaen, *vet. sax. sicamb.* compagnon, consorte, cavallooter. *Socius, Socia, de auibus praecipuè*, gade; gaeie, gaeiken. *Vide etiam*, Sodalis, *&c.*

Socius; *praecipuè Socius aut collega in magistratu aut publico munere*, vein-out, vein-noot, vennoot, ven-gnoot, vein-gnoot, *hol. zel. fland. Hollandis etiam*, vennet, vennit, vennep.

Socius operis, laboris, hand-geselle; ge-span.

Socius contributionum, gulde-broeder; gilde-broeder.

Socius naualis, boots-geselle.

Socius flagitiorum & rapinarum, complice.

Socii, aen-hang; consorten.

Sociare, & Sociari, Socium esse, Socium se iungere, ver-sellen; vergesellen; ge-sellen; ge-selligen;

ver-geselschappen; ver-selschappen; ge-selschap houden.

Socium se alicui addere, spannen, aen-spannen, aen-slaen, met iemanden; rote, rotte, iemanden houden;

Sociari foedere, &c, allieeren ; ver-binden.

Sociare consortes, &c. sorteeren.

Sociatus, ver-selt ; ver-selschapt.

Socialis, Sociabilis, ge-sellig.

Societas, Socialitas, ge-selschap ; selschap, *vet.* maetschap, *Grotio* ; aen-hang ; lige; ligue, compagnie ; natie ; ge-selligheid.

Societas parium vel similium, parture.

Societas contributionum, gulde, gilde.

Societas, hanse. *Societas Hanseatica, Teutonica*, duitsche anse, *vulgo Hansa*, Hanse, *siue* anse, *inquit Becanus, societatis* (1) *est. Hinc Ansegisus dictus q.* anse-gijsel, *id est, obses apud Romanos initae societatis contra Francos.*

Societati inaugurari ; iuri Societatis satisfacere, hansen, hensen ; ver-hansen ; hanse winnen.

Socors, *&c. Vide*, Secors.

Sodalis, ge-selle ; ge-speele ; speel-genoot ; speel-geselle ; buis, buisken, *holl.* pors-gesel. *Vide etiam*, Socius, *&c.*

Sodalitas, Sodalitium, Sodalium coitio, ge-selschap; gulde, gilde; sunst, *ger. sax.* bande, bende ; broederschap ; gulde, gilde ; porsse *(hinc holl.* borse, *ni* porsse *à* borst ;) rote, rotte, *(sodalem se alicui addere*, rote, rotte, houden iemanden;) collegie ; compagnie ; natie. *Vide etiam*, Societas.

in Sodalitium recipi, hansen, hensen, hanse winnen.

Sodalitio eijcere, uit-seggen. *Sodalitatem relinquere iussus*, uit-gesegt.

Sodes, doch, toch ; liever ; wel-aen.

Sodomita, *vulgi*, bugger ; sodomijt.

Sodomiticum peccatum, buggerije ; stomme sonde.

Sol, son, sonne. *Solis lumen, item, Soles, lium*, dag, dagen.

Sol clarus, candidus, flammeus, serenus, helle, heldere sonne ; helder licht.

Sol oriens, Solis ortus, dage-raed ; op-gang der sonnen ; morgen, morgen-stond.

Solis occasus, Sol occiduus, occidens ; Solis occubitus, abitus, avend, avend-stond ; der sonnen ondergang ; neder-gang der sonnen.

**Sol meridianus*, middagsche sonne.

Solis conversio, decursus, recursus, revolutio, gang, omme-gang der sonnen.

Solis et Lunae oppositio, volle maene ; oppositie

Solis deliquium, defectus, eclipsis, eklips der sonnen ; ver-duisterheid der sonnen.

Solis dies &c. Vide, Dies solis.

Solis ardores, spaekig, spaekerig weder ; *sonnen-hitte, *aestus Solaris.*

Soli expositus locus, sonachtige, ter sonnen staende plaetse.

Solis mensa ; locus apparatis epulis semper refertus apud Æthiopas, Mesæ ; apud Macrobios, Solino (Ab Ortel.) lui-lekker-land.

Solem captare, in loco Soli exposito apricóue gestire instar auium, bakeren, vluggen, in de sonne.

Soli exponere, ver-wederen, verweren, inde sonne.

Solaris, sonnen ; vande son. *Solaris annus*, sonnen-jaer ; rond-

(1) Sic. Lees met het Etymol. *societas.*

laer. *Solares radii,* sonnen-straelen. *Solaris herba, Heliotropium,* sonnen-wende. *Solaris auis, phoenix,* sonnen-vogel. *Solaris splendor, fulgor, candor,* sonnen-schijn.

Solstitium, sonnen-stand; stille-stand der sonnen; sonnen-wende.

Solarium horologium, sonnen-wijser; sonnen-uir-werk.

Solarium, planities graminosa candificandis linteis exposita soli, bleik; bleikerije; bleik-plein; bleik-veld; bleik-hof.

Solarium, sonnen-huis.

Solarium, stagie, staedsie. *Solarium ambiens murus,* voie; walle.

Solarium, solder, solderinge. *in Solario collocare,* solderen.

Solari, *Solatio esse, Solatio adhibere,* troosten; ge-troosten; solageeren; laven. *Solatus,* getroost.

Solamen, Solatio, Solatium, troost; heul; (appui, *gall.*) lavenisse, laeffenisse, lavinge; *solaes; confort; — lij, *donec videlicet plenum auxilium accedat;* eene goede lij hebben; *solatio quid habere donec auxilium veniat.*

Solatii inops; absque solatio, troostloos, desolaet.

Solanum, *Solatrum,* nachtschaede.

Solanum mortale, lethale, dulkruid; dulle-besien.

Solanum vesicarium, krieken over see.

Soldanella, *herba,* seewinde.

Solea, schoen; sol, sole; sole van de schoen; schoen-sole; pantoffel: *item,* schoen-lap; lap van den schoen.

Soleae detritae, oude schoen-lappen.

Soleae, drabbers, *id est,* schoenen.

Solea lanea aut linea, sokken.

Solea caligae, voeteling

Solea lignea, klompe; hol-blok; holt-blok; houte schoen; blokhout, *bruxel.* huelfte, *holl.*

Solea ferrea, equina, ijser; hoef-ijser.

Solearis clavus, hoef-nagel.

Solea pulsare nates, dare ad Soleas, pan-aersen; bridse slaen.

Soleas exuere, ont-solen.

Soleas suppingere, solen; querdelen.

Soleas reficere, ver-solen.

Solearius, pantoffel-maeker.

Solea, *piscis,* scholle; *et, si Lingulaca,* tonge, tongesken, solaertonge.

Solennis, jaerlik; feestelik; vierlik, *vet.* ordinaris

Solennis dies; Solenne; Solennia, orum; Solennitas, heug-tijd; hoge-tijd; hooge-tijd; heug-tijdig; vierte, *vet.* jaer-getijde; *(*anniuersaria*;) — feeste; mis-dag, mes-dag; misse; *hinc,* kerst-misse, Baef-misse, *&c.*

Solenne, Solennia, celebrare, heug-tijd, *&c.* houden.

Solenniter, heug-tijdiglik; feestelik.

Solere, gewoon zijn; plegen.

Solitus, gewoon, gewent, gewennet; geplogen; onder-havig; onder-hevig.

Solers, ver-nuftig; konstig; scherp-sinnig; gauw; geestig; aerdig; listig; abel, abelaerd; be-hend; be-hendig; be-handig; be-handsaem; ge-handsaem; ge-swind; witing, witting, *vet.* subtijl, sotijl; visierlik; expert.

Solerter, ver-nuftiglik; konstelik, konstiglik; listiglik; abelik; ge-swindelik; meesterlik; subtijlik.

Solertia, scherp-sinnigheid; kloekheid; list; listigheid; ge-swindig-

heid; be-hendigheid; be-hindsaemheid ; be-handsaemheid ; subtijlheid ; abelheid.

Solicitudo, sorge ; sorg-vuldigheid; be-sorgdheid; achter-denken; achter-denking; achter-docht; achtsaemheid ; kommer ; komber ; swaerheid; swaerigheid; swaernisse.

Solicitus, Solicitudinibus plenus, sorgsaem ; sorg-vuldig ; be-sorgt ; be-sorgsaem; achter-denkig ; achtsaem ; be-angst; be-ducht ; beneerst ; be-ernst. *non Solicitus,* on-besorgt.

Solicitum esse, be-sorgt zijn ; bedreven zijn. *Solicitum non esse,* te vrede zijn.

Solicitum esse super, aut de re aliquâ, vraegen nae eenig ding ; be-gaen, be-laden, be-kommert zijn met eenige saeke, eenig ding.

Solicitè, sorg-vuldiglik.

Solicitare, solicitudine afficere, bedroeven, be-kommeren ; moeten, mueden ; moeien ; dringen ; aendringen; aen-porren; werven, *vet.* aen-soeken ; ver-soeken ; procureeren ; soliciteeren.

Solidus, geheel; gants, gantsch; geve, geef, geeve ; gave ; dicht, dichtig ; klompig, *vulgo Massivus,* massijf ; vast ; kek, *ger. sax. sicamb.* gewaerig; wel-gefondert(1). *non Solidus,* on-dicht.

Solidè, heelik ; ge-heelik ; gantschelik.

in Solidum satisfacere, ten vollen be-taelen.

in Solidum emere in-koopen.

Solidarius, in-kooper ; grossier.

Solidare, Solidum & firmum reddere, sterken ; vast maeken ; dichten, dichtigen ; heilen, heelen ; soudeeren. Soldeeren, *inquit Becanus, est firmissimâ commissurâ res connectere; quod in auro, borace, genere quodam salis nitri, quod inde chrysocolla nominatur, effici videmus.*

Soliditas, gantscheid ; vastheid, vastigheid.

Solidipes, breed-voet.

Solidago, herba, wond-kruid.

Solidus, *Solidus argenteus, drachma Æginea,* schelling, *q. d. nummus tinniens sono argenti solidi integrique.* (*Solidus, nummi genus,* schelling, schilling, *q.* schilting, *quòd cetratus scutatúsque esset; inde apud Tacitum fortè pro Serratus, legi possit, Scutatus. I. R.*) (*Sed* schelling *non tam unius nummi nomen est, quàm valoris, qui variat.* Schelling *enim semper est vigesima pars Librae cuiuscunque monetae, & subdiuiditur in duodecim Grossos, etiam diuersi modè* (1) *pro ratione monetae. Sic* schelling vlaems, *sex stuferi, diuisus in* xij grooten vlaems ; schelling brabands, *quatuor stuferi, seu* xij grooten brabands, *id est,* elk van een oortken ende een drij-mijt ; schelling hollands, 't twintigste deel van xv stuivers, bestaende in xij penningen ; schelling sterlings, van xij pens : *& sic de ceteris. Gallis,* une libure vingt souls, chaque soul de xij deniers, *&c. F. R.*)

Solium, troon; konings-stoel ; prat-stoel ; lene-stoel ; lein-stoel, kuip-stoel ; bad-kuipe ; bad-tonne.

Solium lotorium, tobbe ; dobbe ; kuipe ; wasch-balie ; wasch-kuipe ; wasch-tobbe.

Solvere, ontbinden; ont-doen;

(1) Sic. Het *Etymol.* heeft *Wel ghe-fondeert.*

(1) Sic.

ont-hechten ; ont-slaen ; vrijen ; (*Solui*, ont-slaegen, vrij, worden ;) ont-lossen ; losen, lossen ; loosen ; lenssen, lentssen, *vet.* ledigen ; ver-legen ; ver-ledigen ; quijt maeken.

Soluere, ont-setten, *liberare.*

Soluere obsidionem, op-breken ; ver-trekken ; op-trekken.

Soluere vinctum, uit-laeten den gevangenen.

Soluere fasciam vel ligulam, ontrijgen.

Soluere zonam virginalem, ontgespen, ont-hechten een maegd, ont-nestelen, *metaph.*

Soluere equos iugo, uit-spannen de peerden.

Soluere laqueum, ont-strikken.

Soluere nauem, ont-meeren, ontmaeren, een schip ; af-steken het schip van lande.

Soluere è terrâ, orâ, è portu, afvaeren.

Solutus, on-gebonden ; vrij ; quijt ; ledig ; loos, los. *Vide*, Vacuus.

Solutus vinculis, bondel-loos.

Soluta nauis, driftig schip. *Grotio.*

Solutilis, non arcto (1) *consutus aut compactus*, on-dicht.

Solutio, ont-slag ; ont-slaginge.

Soluere, af-slooven ; slankeeren. *Soluere, Solui*, slaeken ; *Solui calore*, dooien ; ont-vriesen ; ont-laeten.

Solutus, wak ; slap ; slank ; sluik.

Soluta languore membra, slaepige, slapende leden.

Soluere, be-taelen ; gilden, gelden ; gouden, *vet.* be-koopen ; hand-vullinge doen ; paeien ; quijt maeken.

Soluere sumtus aut impensas, be-kosten ; be-kostigen ; ver-vallen ende be-taelen de kosten.

Soluere mercedem, stipendium, loonen ; be-solden

qui Soluere siue luere debet, gelder; geld-man, *vet. fland.*

Soluendo esse, machtig zijn te be-taelen ; solvent zijn.

Soluendo esse desinere ; fieri non Soluendo, faelen ; feilen ; faelieeren.

non Soluendo ; qui Soluere debita nequit, in-solvent ; on-vermogenheid, *Grotio.*

Solubilis, quod solui aut redimi potest, quijtbaer ; losbaer.

Solutus, gequijt ; gequeten ; be-taelt ; vol-daen.

Solutio, be-taelinge; hand-vullinge; schot ; paeie ; paiement. *Solutio integra*, volle be-taelinge.

Solutio praemii vel mercedis, looninge.

non Solutio, wan - betaelinge, *Grotio.*

Solutor, betaeler ; pagador.

Solutor praemij, mercedis, looner.

Solum, aerde ; eerde ; aerdbodem ; aerd-grond ; grond ; veld.

Solum argillosum, klei - land ; klei-grond.

Solum tenue, leue, sterile, sabulosum ferè, geest ; geest-land ; geestakker ; drif, drief, *zeland.*

Solum incultum ; Solum cessans, braek-land ; braek-liggende land ; braek ; laer ; vogel-weide, *q. pascuum auium.*

Solum exercere, bouwen. *Soli omnem succum assiduâ culturâ, & rarâ stercoratione exhaurire*, uitmergelen het land. *Solum exhaustum, defatigatum*, uit-gebouwt, uit-gemergelt land.

Solo aequare, velden, vellen ; verdelgen ; verdelligen. *Solo aequatus*, sleik, sleek, sluik ; reis geslist.

Soli detrimentum, quod mare à solo abradit, grond-braeksel.

(1) Sic. Lees met het Etymol. *arcte.*

Soli spatium metiri, land-meten.

Solum patrium, genitale, natale, vader-land.

Solum vertere, ruimen.

Solum; Solum cui aedes imponuntur, & quod dirutis aedibus manet, hof, hof-stad, hof-stede; *vulgo, Domusstadium, q. d. locus domus.* Hof *enim domus cum solo & horto, nobis quidem rarius, Saxonibus autem, Sicambris & Frisijs frequentissimè dicitur; unde*, hoven ende huisen iemanden, *id ist, domo siue hospitio excipere aliquem.*

Solum ab aedificio vacuum, aut culturâ, &c. grond van erve; erf, erve; ert-goed; ledige erve, plaetse.

Soli res; res immobiles Solo coniunctae, grond van erve; erf, erve; erf-goed.

Solum annuo censu oneratum, oudeigen, *Grotio.*

Solarium, Soli merces, grondcijns; erf-cijns; pand.

Solum obligatum in sumtus exstruendorum aggerum, dijk-plechtige landen, *Grotio.*

Solum, grond; bodem; reis effen grond; plaetse, pletse; fondament; fondeersel; veld, *ut, Solum insigniorum*, veld van waepen-teekenen oft schilde.

Solum pedis, sole vande voet.

Solum, Plauto & Lucretio, pro Crepidâ, sole; pantoffel.

Solum cercale, aelmisse; broottaelioore; om-kerf-brood, *holl.*

Solus, *Solitarius*, alleen; aleen; eenig; eenlik; een-saem; een-sellik. *Solus prorsum*, moederеen, moederlik al-een. *Solus quasi vagè obambulans, errans, currens*, een-loopig; *Soliuagus.*

Solitarius, Solus degens, eensaeter; eensidler; eensedel; eensidel; kluisenaer; eremijt.

Solitudo, alleenheid; eenigheid; eenselligheid.

Solitudo, locus Solitarius, eenlike plaetse; een-oode, *ger. sax.* heremitagie.

Solitudo vasta, deserta, woestijne, woestenije, woesteine; wildernisse.

Solitudo vasta, arboribus, aedificijs, frumento & germine carens, heide, *vet.*

in Solitudinem redigere, ooden, oeden, *vet.*

Solitudine pauescere, perterreri; horrore ob solitudinem perfundi, vereenen, ver-eenigen.

Soliloquium, eekallinge; eenkallinge.

Solùm, *Solummodo*, alleenlik; eenlik; slechts; maer.

Somatophylax, lijf-knaep; lijf-knecht; lijf-wachter; helmbardier; trouwant, truwant; lijftrouwant: trouwant *q. d.* trouwe hand, *id est, fida manus, eo quòd manuum vice sit in defendendo. Becan.*

Somnus, slaep; vaek. *Dicitur* slaep, *q. d.* slap, *id est, laxus, remissus. Est enim Somnus quasi laxatio & impotentia quaedam membrorum sensuumque. Contrahi, inquit Cicero, animum Zeno, & quasi labi putat atque concidere, & ipsum esse dormire. Inde dictus Somnus segnis, ignauus, languidus, languens, torpens, lentus, & λυσιμελὴ, id est, membra soluens. Ouidius: volucrésque terásque soluerat alta quies.* [*Virg. Soluitur in somnos*].

Somnus levis, swijm, swijmel, swijmelinge.

Somnus simulatus, haesen-slaep.

Somnolentus, Somniculosus, vae-

kig; vaekerig; slaeperig; slaeperachtig; slaepachtig; slaepig; sluimerachtig; droeser.

in Somnum incidere, in slaep vallen.

Somnum capere, Somnos ducere, slaepen.

Somnum meridianum capere, noenslaepken doen.

Somno grandi & arctiore teneri, vast slaepen.

Somno correptus, obrutus, sepultus, met slaep be-vangen; slaep-dronken.

Somnum pectore proflare, ronken; snorken.

Somno insumere, ver-slaepen.

e Somno excitare, wekken; ontwekken; wakker maeken: *excitari,* ont-waeken; wakker worden; ontspringen uit den slaepe.

Somno vacuus, mondter, *ger. sax. sicamb.*

Somnifera potio, slaep-drank.

Somnifera herba, slaep-kruid.

Somniferi moduli; Somnifera cantiuncula, slaep-liedeken; slaep-deunken.

Somniare, in Somno videre, droomen.

Somniare ineptias, furias, raselen.

Somnium, droom. *Somnium lymphaticum, furiosum,* raeselinge.

Somniorum interpres, droom-bedieder; droom-dieder.

Somniosus, droomer; droomig; droomachtig.

Somniculosè, droomelijk.

Somniculosa affectio, slaep-siekte.

Sonchus, hasen-koole; conijnen-kruid; douw-distel; gansendistel.

Sons, schuldig; schuldbaer; mis-dadig.

Sonticus *morbus,* aen-hangende siekte; boos-wee, *sax. sicamb.*

Sonus, *Sonor, Sonitus,* luid; ge-luid; klank; ge-klank; klap; schal, ge-schal; toon; stemme; done, deune, doninge; ge-druisch; ge-ruisch.

Sonus creber, tier; ge-tier.

Sonus vibrans, fragosus; Sonus dissolutus, schetteringe, schaeteringe: *talem edere,* schaeteren; schetteren.

Sonus imus cantilenae, bas.

Sonus verberis, klak.

Sonare, Sonitum edere; luiden; klinken; klingen; deunen, duenen, donen, toonen; bremmen, (βρέμειν;) ringen; rinkelen, *vet.* kleppen, klippen: *Sonitum edere qualem angusti oris vasculum solet,* klokken; κλώζειν, *id est, sonum quendam excitare in ore. Ad. Junio.*

Sonum imitari, lollen, lullen.

Sonare malè, mis-toonen.

Sonum sine mente edere, blaffen.

Sonum referre, reflectere, repercutere, weder-toonen; weder-slag geven.

Soni reflexio; Sonus resultans, resonans, weder-luid; weder-slag des ge-luids; galm; weder-galm; weder-klank; weder-geluid; weder-toon; weder-schal; tegen-geluid; tegen-geroep; tegen-klank; echo.

Sonorus, luide; hel, hellig, helder; schal, schel, schelle; ruischende.

Sonorus valde, in-luide; over-luid.

non Sonans rectè, oubollig; aubollig.

Sonipes, klepper; peerd, *vid^{t}.*

Sophia, *herba,* menisoen-kruid; sije-kruid.

Sophistica *argumentatio inexplicabilis,* vang-vraeg.

Sopire, smooken; smuiken.

Sopor, vaek; slaep; swijm, swijmel, swijmelinge. *Vide porrò,* Somnus.

Soporari, Sopore languere, sluimen ; sluimeren ; swijmelen.

Soporatus, vaekig ; vaekerig ; slaep-dronken ; slaeperig, slaepig ; slaeperachtig ; slaepachtig.

Sopitus, slaepende. *Sopita membra,* slaeperige, slaepende, leden.

Soporifera herba, slaep-kruid.

Sorbere, *Sorbillare,* suipen ; soepen ; soeffen ; soffen ; sippen ; lekken ende suipen ; slorpen ; slorven ; slikkeren. *Sorbendo distillare, fundere, effundere, conspurcare, &, Sorbendo deuorare,* slabben ; slabberen ; slobberen, *holl.*

Sorbillare cyathos, pintelen, pinteleeren.

Sorbilis, Sorbile, cibus Sorbilis, suipelik ; soppelore.

Sorbitio, slabberinge ; slikkeringe.

Sorbitio, Sorbitiuncula, Sorbillum, suipen ; suipken ; candeel ; suipdrank ; brui, bruwe, bruwet, broeie. *Vox* candeel, *ut notat Adr. Iunius, à Graecorum voce καυδύλη non abludit, olim in delicijs ; cuiusmodi est Frisijs recepta* warme jaute ; *quod sonat, Calidum donum, siue, Calidus scyphus, quasi θερμοδώρον. Posset tamen (inquit Kilianus,) salua Junij opinione dici* candeel, *quasi dicas Calidum ; quâ ratione Gallis* chaudeau : *cùm nos quoque eiusmodi sorbitiunculas* warm, wat warms, *hoc est, Calidum, siue, Calidum quid,* (1) *vocemus : vulgo, Caldellum.*

Sorbitiunculae delicatissimae species, moeder-sog ; moeder-soort.

Sorbitiuncula cereuisiaria, Erasmi, bier-en-brood.

Sorbitiuncula cereuisiaria frigida, non cocta, kolde schael, koude schael ; koud bier-en-brood.

(1) Etymol. *calidi aliquid.*

Sorbus, sorben-boom ; sorb-appel-boom ; sperwer-besie-boom ; suip-peer-boom.

Sorbus aucupatoria, siluestris, haver-esse, haver-essche ; quaelster, qualster.

Sorbum, fructus cuius farina polentae loco sumta aluum sistit, meel-peere ; suip-peere ; sperwer-besie ; sorbe, sorben-besie, sorb-appel. *Becanus à* soer, *id est, acidus, deriuat, quod acidi vini saporem habeat ; unde Virgilio acida sorba vocantur.* [*Sed amplius videndum an singuli fructus hîc nominati, eiusdem arboris sint. F. R.*]

Sordes, vuilicheid ; vuilnisse ; ontijdigheid ; on-vlaet, on-flaet ; onraed, *g. s. s.* kaet, keet, quaet, *sax. sicamb. fris.* drek ; drijt ; stank (*Vide,* Odor gravis ;) brodde, *vet.* gremelingen ; grommelinge, &, snodder, *fland.* woestheid ; schabaf. *Sordes ædium,* goor, *louan.* [*idem forte quod* gier, *holl. I. R.*]

Sordes bullitione rei coctae, broem.

Sordium concursus, bersch.

Sordere, Sordescere, ver-vuilen ; vuilen.

Sordere, contemni, tegen zijn, staen.

Sordibus inficere, maculare, foedare ; Sordidum reddere, ver-vuilen ; be-koselen, be-keuselen ; be-mosen ; be-moselen ; be-soluwen, be-seuluwen, *fland.*

Sordes tollere, abstergere, spoelen, spuelen ; kladden, kladderen ; afkladden.

Sordidus, vuil ; ver-vuilt ; onvlaetig ; drekkig ; bekeselt ; bekeuselt ; mottig ; sloorig, sloordig ; saluwe, *vet. fland.* ont-haeleweit ; ont-harleweit ; woest ; wuest.

Sordidus, Sordidatus, homo sordido siue horrido cultu, sloef, slof, *holl.* slodder, slodderer; slodderachtig.

Sordida puella, kladde; kladdegat; mottig.

Sordidè, vuilik.

Sordes, auaritia, vrekheid; karigheid; hondsheid.

Sordes; *Sordidum artificium*; *ars sordida*; *quaestus sordidus,* soetelrije.

Sordidus; Sordidè parcus, auarus, vuil; vrak, vrek, vrekkaerd; gierig; hond, honds, hondsch; rekel; karig, kare; dein; deinachtig; vilt; viltachtig; pracher; hoeteler; gorre, *holl. Vide etiam,* AVARUS.

Sordidus, vel tenuissimæ rei sector, tenax; *siccè ac durè victitans,* splijtmijte; nauw-sparig; spaere-kant; droog-korste; droogaert; knijper, *holl.* κνιπός.

Sordidus; mercenarius Sordidus; *mercator tenuis & vilis,* soeteler, soeseler. *Mercatura enim quaeuis tenuis sordida est, teste Cicerone in Off. & Sordidi putantur qui à mercatoribus mercantur quod statim vendant*; *nihil enim proficiunt nisi admodum mentiantur.*

Sordida agere; Sordida officia obire; in Sordido opificio versari, hoetelen; soetelen.

Sordidè, auarè, vrekkelik.

SOREX, ratte; slaep-ratte; slaep-muis; spet-muis, spit-muis, spits-muis, *sax. sicamb.*

SOROR, suster. *Sororcula,* susterken.

Soror germana, lijflike suster.

Sorores, ge-susters.

Soror mariti, mans-sustere.

Sororius, susterlink.

Sororius, &, Sororia, swager; swaselink; swagerinne; swasenede, *vet.*

Sorores patrueles, ooms-kinderen, gebroeders-kinderen; gebroederlingen; *ut et fratres patr.*

Sororcula pollinctrix, pullata, swerte suster.

SORS, kansse; lot; hasaerd; avendeure; soorte; terme.

Sortes, Sortitio, Sortitus, Sortiendi actus, loterije; lotinge; rijffel.

Sors, Sortitio, in diuisione bonorum, Sortitus, heul; lot; kavelinge; aen-deel; aen-paert; klufte, kruchte; kaveling, *aliàs,* blinde lotinge, *Grotio.* kavel, *siue,* kabel, *q. d. funis sortis, funiculus sortis, Mich. 2, 5. funiculus distributionis. Psal. 77.*

Sors, staet; ge-luk, gluk; terme.

Sors necessaria, nood-lot.

Sors mala, on-geluk; on-geval.

Sortiri, heulen; loten; truggelen.

Sortiri, Sorte diuidere bona funiculo distributionis, kavelen.

Sortiri nummis, kruis oft munte worpen.

Sorte accidere, be-vallen.

Sortitor, loter.

Sortilegus, qui per sortes futura praedicit, lot-boek-leser; fortuinleser, fortuin-segger.

Sortilegium, lot-boek; loterije.

Sortilegus talus, heul-kote.

Sors, caput siue prima principalisue summa pecuniae aut bonorum quae conferuntur, ut inde lucrum fiat, saed, *metaph. à semine in terram jacto, ut plurima inde nascantur grana;* hoofd-penningen; hoofd-schat; hoofd-stoel, *vet.* hoofd-somme; hoofd-goed; hoofd-geld; capitael; cavedael; soen-penningen vanden woeker.

Sors, id quod fœnori impenditur, quaeden kost.

SORTISARE, *vulgi, planum cantum consonantijs certis ex improuiso ordinare*, contrepunt singen.

SOSPES, behouden ; schadeloos ; on-beschadigt.

Sospitare, behouden ; bewaeren.

SOSTRUM, *merces quae Medico pro curatione datur*, meester-geld ; meester-loon ; medecijn-loon.

SOTERIA, goeden vrijdag.

SPADIX, *Spadiceus*, kastanien-bruin ; bruin-rood.

Spadiceus color, baeie, baei-verwe, baeiaerd.

SPARGANIUM, waeter-lisch ; kandelaers.

SPARGERE, stroien; ver-stroien; spreeden, spreiden ; sprenkelen, sprinkelen, sprengelen, sprengen ; spaersen, sparsen; sparkelen; speieren, *fland.* spillen, spilden, *vet. holl. Spargere cum strepitu*, schetteren.

Sparsus, gespreidt ; gesprengt ; gestroit ; gestort.

Sparsim, passim, spreedelinks ; spreidelinks ; hier en̄ daer ; hobbel tobbel; hobbel sobbel; spaerselink; schiere wiere ; habbe drabbe, & struwiers, *fland.*

SPARTUM, brem.

SPARUS, *Sparum*, bengel, bingel ; stange ; sperre; sparre ; spere, speere.

SPASMUS, *Spasma*, krampe ; krimpe, *vet.* krimpinge; spat, *sax.* stuipe.

Spasmus cynicus, trekkinge des monds.

Spasticus, krampig ; kramp-aderig.

SPATHA, *Spathomela, Spathula*, spadelken ; spatelken ; spaeiken ; spatel ; spade, *vet.* roer-stok; roer-spaen ; salf-schupken.

Spatha, spaen ; visch-spaen ; schuim-spaen.

Spatha, breed sweerd ; folie ; swinge.

SPATIARI, wandelen; ver-wandelen ; ver-treden ; spatieeren.

Spatium, loci, terrae, wijde, wijdde, wijdde tusschen beiden ; ruimte ; ruime, *vet.* verreid ; lengde, langheid ; plakke ; plekke; vlekke ; rekke ; strekke ; streke ; spatie.

Spatium iaculi emissi, sagittâve (1) *aut teli iactûs*, schut-mael.

Spatium duorum pedum, stap.

Spatium, mensura, &c. Vide, MENSURA SPAT.

Spatium temporis, stond; tijd ende wijle. *Spatium, temporis dilatio*, ver-lang ; uit-set ; uit-settinge ; uit-setsel ; uit-stel ; uit-stelsel ; delay, dilai ; respijt, *q. Spatium respirandi.*

Spatium interponere, pauseeren.

Spatiosus, ruim ; wijd ; wijd-loopig ; wijd-veldig.

SPATULAE, *vulgi*, schouder-blad ; schouder-been.

SPECIES, (*relata ad Genus, seu*, geslachte,) af-komste, *Grotio*; sorte ; soorte ; konne, kunne, *vet.* lei, *Vide*, MODUS.

Species, schijn ; ge-daente ; gelaet ; waen-schijn, *vet.* ge-stelte-nisse, ge-steltheid, gestalte ; pretext ; pretensie ; mine ; semblant ; semblantie.

Species, schoonheid ; *quibusdam* schoonte.

Species, vorme.

Species, vulgi, aptekerije ; apotekerije ; specerije.

(1) Sic. Lees *sagittae*.

Speciem praebere, gerere, reddere, representare, schijnen ; sien gelijk, &c.

Species cœlitus vel diuinitus oblata, revelatie.

Specie tantùm & simulatione factus, non verè aut ex animo, gemaekt.

Species virtutis, deksel oft schijnsel van deugd.

in Speciem, alkaks ; kakkemik ; quantsuis.

Specie eximia, schoon.

Specialis, sonderling ; sonderbaer ; speciael ; particulier. *Speciale mandatum*, sonderlinge last, *Grotio* ; *vulgo*, speciale procuratie.

Speciatim, Specialiter, sonderlik ; bij-sonder, bij-sonderlik ; be-sonder, besonderlik ; particulierlik.

Speciosus, hupsch, hovesch, *vet.* aen-sichtig ; aen-sienlik ; schappig, schappelik. *Vide etiam*, FORMATUS BENE.

Speciosè, schappeliken.

Speciosè ingredi, brageeren.

Specimen, Species, waen-schijn, *vet.* apparentie.

Specimen ; ut exiguum quiddam mercis quod à venditore spectandum profertur, stael ; staelken ; monster ; toon-stuk ; proef-stuk ; talie ; proef; proeve; veur-beeld; patroon; paragon ; schampelioen, [*q. d.* exempelioen. I. R.] (1)

Specimen artis, meester-schap ; meester-stuk ; meester-werk ; proef-stuk ; proef-scheut, *fland.*

SPECTARE, schouwen ; schauwen ; kijken.

Spectare aperto ore, seu auidè, gaepen.

Spectare ad concordiam, &c. strekken tot eendracht, &c.

Spectare aliquem, respekt hebben, draegen.

Spectare aliquò, concerneeren ; oog-merk op hebben ; iet aen-gaen, roeren.

Spectandum dare, ver-toonen ; ver-toogen.

Spectandum sese dare, pronken ; bronken ; prikken, prijken, *holl.*

Spectator, toe-siender ; kijker.

Spectator ocularis, oog-sichtiger.

Spectator auidus, stupidus, spectaculo inhians, qui hians & stupidus aliquid spectat, gaeper ; gaepaerd ; gaep-stok.

Spectabilis, sienlik ; sich-baer (1); sien-baer ; toon-baer.

Spectabilis, Spectandus, achtsaem; acht-baer ; hoog-geacht ; aen-sichtig ; op-sichtig ; aen-sienlik ; van aen-sien ; tael-weerdig, tael-waerdig; treffelik ; deftig, *holl.* degelik, δεικελος, *conspicuus, ostendi monstrarive dignus.*

Spectaculum, Spectacula publica, spel ; schoud-spel ; kijk-spel ; gaep-spel ; waegen-spel ; ver-toog, ver-toon, ver-tooninge ; toone, *vet.*

Spectaculorum locus, ubi ludi eduntur, tooneel ; stellagie, stellaedsie ; schouw-spel-plaetse, *Grotio* ; schavot. *Vide*, SCENA.

Spectamen, monster ; toon-stuk ; proefstuk ; *Vide* s SPECIMEN.

SPECTRUM, schijninge ; spoke, spooke, spooksel ; ge-drog, ge-drogt ; ge-spuis ; ge-spens, *sax. sicamb.* bokene, *vet.* bokkel-man ; quik, *fland.* bommeler ; bommel-nekker; bulle-man, *holl.* boes-man, *fris.* biete-bauw ; bijte-bauw ; woud-her-man ; woud-her-manneken ; vise vase ; vision, visioen.

Spectrum horrendum, daese.

(1) Het Etymol. geeft juist *gal. escantillon.*

(1) Sic. Etymol : *sicht-baer.*

Spectrum incubum, maere; nachtmerie.

SPECULA; *locus editus unde speculari quis potest*, wacht-toren; koer; koer-torn; waerder; waertoren; tinne; *kanteel—; schouwe, schoude; schouw-berg; schouwtoren; waek-toren; waerde, weerde; waerde-toren; schuil-toren; wijkhuis; wijg-huis, *vet.* kijk-huis; kijk-toren; kijk-uit; bespie-toren.

Specula tintinnabularis, galm-gat.

Speculae, arum, gariete, ge-riete, geriete (1), gerijte, gerriete; *Gallis* creneaux.

Specula marina, tonne; see-tonne; baeke; see-merk; kape; vier-boete.

Speculis marinis praefectus; cui cura est Specularum, item rerum in mari submersarum, tonne-man.

Speculari, koeren; be-schouwen; uit-sien; uit-kijken; spien, spieden; ver-spieden; be-spieden; be-spien; wachten ende be-spieden; brouwieren; ver-klikken; visieren.

Speculari insidiosè, loeren; loer-oogen.

Speculator, koerer; koer-wachter; schouwt, *vet.* spie, spiede; be-spieder; loer, loerer.

Speculatoria nauis, nauicula, fuste, loots-mans-boot.

Speculatio, be-schouwinge; beschouwenisse.

Specularis significatio, quae fit igne e speculâ ostenso, vier-teeken.

SPECULUM, spiegel.

Speculum urens, metallicum, brandspiegel.

Speculum chalybeum, staelen-spiegel.

Speculum consulere; in Speculo intueri; imaginem contemplari in Speculo, spiegelen.

Speculi instar politus, spiegelslecht.

Specularis lapis, spiegel-steen.

Speculare, Specularium, glas; glasen-venster.

Speculare chartaceum, blaffeture; kassijne, *fland.*

Specularius, glasen-maeker; spiegel-maeker.

Specillum, bril; oogen-spiegel, *vet. Specilla oculis admouere*, brillen.

Specillum, tintel-ijser, *vel*, ijserken; tinte, *fland.* tintel; wondijserken. *Specillum latum*, spadelken, spatelken, spatel, spaeiken.

Specillo tentare vulnus, tinten, tenten; tintelen, tentelen.

Specillum auricularium, siue, oricularium, oor-lepel.

SPECUS, *Spelaeum, Spelunca*, een hol; kuil; sluipe; sloepe; kluchte, klufte, krufte, krofte, krochte, krocht; duwiere, *fland.* kleppe, klippe; spelonke.

Spelaeum ferarum, leeger, ligger der dieren.

Spelunca latronum, moord-kuil.

SPELTA, *vulgi*, spelte; dinkel, *sax. sicamb.*

SPERGULA, sporie, speurie, spurie, spurrie.

SPERMA, saed.

SPERMA CETI *vd. balenae*, walschot.

SPERMOPSEUDUS, giet-logen.

SPERNERE, ver-achten; versmaden; on-eeren; nieten, *vet. fland.* ver-nieten; ver-nietigen.

Spretus, ver-acht; snoode. *Spretor*, ver-achter; smader.

SPES, hope; hopinge; heuge, hoge; troost.

praeter Spem, onverhoeds.

Sperare, Spem habere, fouere, pascere, nutrire; Spe teneri, lactari, duci, euehi, tolli, hopen; ver-hopen; op,

(1) Sic bis.

vel in, hope leven; heugen, hogen.

Sperans, hoper.

Sperabilis, hopelik ; dat te hopen staet.

Spem suam omnem in aliquem figere, ver-laeten sich selven, (1) alle sijn hope, ver-trouwen, setten, stellen, op iemanden.

Spem omnem abijcere; *Spe destitui ; desinere Sperare*, mis-hopen ; wan-hopen ; wan-heugen, *vet.* ver-twijfelen ; despereeren.

Spem omnem consolationis fortunáeve melioris abijciens, wan-hopig; mis-moedig ; mis-troostig.

Spei abiectio, mis-moedigheid ; wan-hope ; ver-twijfelinge.

SPHAERA, ronde ; kloot ; bol ; bolle; kogel, koegel, keugel, kugel.

Sphaera plumbea, bus-kloot.

Sphaerula, klootken ; klosken ; keusel, kuisel, kosel.

Sphaerula eburnea, bonket.

Sphaerula loro iaculabilis, solle, sol, *holl.*

Sphaerula praecatoria, seu Sphaerulae precatoriae quibus certus numerus precationum Dominicalium & Salutationum Angelicarum recitantur (2), Pater-noster; &, teeken aende Pater-noster.

Sphaerulae, quibus captiuorum manus vinciuntur, duim-ijsers; pater-nosters.

Sphaericus, rond.

Sphaeristerium, kaets-baene, kegel-spel ; *locus exercitio pilae destinatus. Sphaeristerij tectum interius*, rabat van 't kaets-spel.

Sphaeristerium, locus in quo proiectis ad metam sphaeris ligneis luditur, rol-baene ; * bol-baene — ; kloot-baene. *is ludus*, kloot-spel ; *eum ludere*, * bollen — ; kloot-schieten

Sphaeristerium, locus in quo ludi tur globis per annulum ferreu adactis, klos-baene ; bogel-baene *Sphaeristerij annulus, porta*, bogel klos-poorte. *eum ludum ludere* klossen ; bogelen.

Sphaerobolus arcus, kloot-boge.

SPHINX, baviaen ; baviaenken marte, marteken, martin.

SPICA, are, aere, aere va koren ; koren-are.

Spicarum fascis, manipulus, fasci culus, schoof ; gaerwe, garwe garbe ; koren-garwe; sang, sange ge-legge ; bondel.

Spicarum fascem desecare, pikken

Spicas à messoribus praeteritas col ligere ; Spicilegium facere, oogsten nae-oogsten.

Spicilegium, Spicarum collectio oogstinge ; nae-oogst ; nae-oogs tinge

in Spicae modum acuere, spien spijen.

Spica, houde, haude ; pelle *dicitur* houde, *quòd fabas, pisa legumina contineat seruétque*

Spicam proferre, houden.

Spica, Spica nardi, spijke, spik lavender ; loog-kruid, *vet.*

Spicatum unguentum, spijk-olie spiek-olie.

SPICULUM, punt, punte, point pinne ; spits, spitse.

Spiculum obtusum aut abruptum knoef, *fris.*

Spiculum apium, angel, engel der bijen ; straele, *fland.*

Spiculo pungere, straelen, *fland holl. dicitur proprié de apibus*

Spiculum, pijl ; werp-pijl ; javelijne.

Spiculum hastae, pijk-ijser ; spies-ijser.

Spiculi ictus, steke.

(1) Sic *komma* in plaats van *kommapunt.*
(2) In 't Etymol. *recitatur.*

Spiculis ludibrium obijcere, jagen deur de spiessen.

Spiculare, spitsen.

Spiculatus, gepriemt.

Spiculator, helm-bardier ; haetsier ; heeren-dienaer ; trouwant, *Vide etiam*, Somatophylax.

Spina, deurne, dorene, dorne, doorne, *à* deur *siue* dore, *quod Spina omnia motu celerrimo penetret. Becano.*

Spina appendix; Spina alba, acuta, tonsilis; quæ passim implexa sepibus extimas hortorum pometorúmque oras ambit, haeg-doren ; spelle-doren, *fland.* honds-bremen; mei-doorne, *zeland. quòd mense Maio spectatissimè floreat.* deurn-boom, doren-boom.

Spina infectoria, rhammi species, rijn-besie ; rein-besien ; sap-groen-boom : *baccarum eius succus*, sapgroen

Spinetum, deurn-bosch.

Spinea corona, deurn-kroone.

Spinis & sentibus oblitus locus, gedeurnt, gedoornt ; ruichte.

Spinosus, deurn-achtig.

Spina galeæ, hornik, hoorink.

Spinæ piscium, visch-graet ; vlieme van den visch; leme, *louan.*

Spina, vulgo Spinula, spelle.

Spinularium, herteken.

Spina dorsi, rug-been ; rug-graet ; nokke, *fris. holl. nodus siue vertebra Spinæ*, rug-graet-been. *Spondyli, verticuli, vertebræ, nodi Spinæ*, wordel-been ; rug-graet-knokels. *Spinalis medulla*, rug-graet-merg. *sacra fistula qua spinalis medulla decurrit, spina sacra*, rug-pijpe ; stiet-been. *Spinæ extrema pars in sacrum os desinens, podicique imminens*, stiete ; stuite.

Spina porci, vituli, &c. vertebrarum contextus; pars dorsi superior quæ assari solet, harst, herdst ; ast, *fland.*

Spinachia, *piscis aculeati genus*, stekeling, stekerling.

Spinachium *olus, vulgi*, spinagie.

Spineolus, slee, slee-pruime ; sleeuwe.

Spinter, braselet.

Spinter, blasoen ; busse ; stad-busse ; wapen-busse ; stad-wapen-busse ; stad-wapen : *quale viatores seu statores & nuncij ciuitatum gestant.*

Spinter, schouder-gespe ; mouw-spelle ; knoop-spelle ; schort-haek ; schors-haek ; heksel ; haeksel, *fland.* hechtsel.

Spinus, *auicula*, knoter, kneuter, knoterken, kneuterken ; meuseler ; mauriken, mauwerken : *alijs*, cijnsken ; sijsken.

Spira, reep, roop ; slinger-slanger ; wronk, wrongel ; laege van touwen oft koorden.

Spira filacea, roof, stringe, strene, streen, streme, scheideling, garens.

Spira, funiculus qui galerum, pileum aut vittam, constringit, potissimum sub mento, keelband ; hoed-band.

Spira, panis dulciarius in modum corollæ siue spiræ in orbem circumductus, krakeling ; kantselink ; kantsterlink ; karstelink ; keisterlink ; krantselink, *zel. fland.* bridsel, brijseling, *sicamb.* slange, *louan.* wiel-brood, wielken, *holl. fland.*

Spira funalis, tortse ; tork.

Spira columnæ, base, basement.

Spirare, blaesen ; waeien ; winden, *vet.*

Spirare, ademen ; aessemen. *Spirare difficulter*, kichen ; kinken.

Spirandi difficultas, kich ; be-noutheid van adem.

Spirare naribus, spoisten.

Spirare leni dulcique aurâ, soesen, suisen.

Spirare, Spiritum ducere, leven.

Spirare, rieken ; reuken.

Spirare glorias, be-roemen; snorken eñ blaesen.

Spiratio, adem ; aessem.

Spiramen, Spiramentum, Spiraculum, adem-gat ; adem-tocht ; locht-gat ; wind-gat ; rook-gat ; stink-gat.

Spiritus, geest ; quik ; adem, aessem ; locht, lucht ; wind. *Spiritus fœdi odoris*, stinkende aessem.

Spiritus, moed ; hert ende gemoed. *Spiritum dilapsum recipere*, raepen sijne sinnekens ; her-scheppen eenen moed.

Spiritum reciprocare, her-haelen, ver-haelen, den aessem ; snoeven, snuiven.

Spiritum ducere, snikken.

Spiritum captare, locht, aessem, scheppen.

Spiritus angustia, difficultas, verstoptheid ; be-nauwtheid van adem.

Spiritum elidere, præcludere, verstikken ; ver-smachten.

Spiritus viam præcludere, worgen, wurgen, ver-worgen.

Spiritus semita, geest-ader.

Spiritus expers, adem-loos.

Spiritum afflare, effundere, sterven ; den geest geven.

Spiritualis, vulgi, geestelik.

Spiritualis machina fodinæ, windvank.

Spiritus ætherius, engel ; hemelsche geest.

Spiritu afflatus, be-waeit ; bestoven.

Spiritus phanaticus, vesanus ; Spiritus contradictionis, wer-geest.

Spiritus vertiginis, apud Isaiam, swerm-geest. *Spiritus noctu infestus*, nacht-geest.

Spiritu correptus fatidico, verduvelt, be-duvelt, be-seten, duvelsuchtig mensch.

SPISSUS, dicht, dichtig ; dik ; grof.

Spissare, dichten ; dichtigen.

Spissare, &, Spissari, Spissescere, dikken ; ver-dikken.

Spissitas, dikte ; diktenisse.

SPITHAMA, spanne; hand-mate.

SPLEN, mildte, milte, *à* mild, *id est mollis : splen enim mollis & rarus est naturâ.*

Spleneticus, milt-suchtig ; miltsiek.

SPLENDERE, schijnen ; blinken, blenken ; gleissen, gleisen, galeisen ; likken *(splendens facere ;)* gelikken, glikken ; ge-linken ; glantsen ; glimpen ; glinsteren ; glisteren, ge-listeren ; lusteren, luisteren.

*Splendens, *Splendidus*—, schijnig; blinkende ; glinsterig.

Splendidus, suiver ; rein ; hoogwaerdig ; *schijnbaer — ; hoffelik ; kost-vrij ; ver-waent, ver-went, ver-weent ; excellent.

Splendidus homo, fraeiaerd ; moiaerd ; groots, grootsch, grootsig ; grootsaerd ; schijnbaer.

Splendidè, rijkelik ; hoffeliken ; grootselik ; ver-waendelik ; weerdiglik.

Splendor (1), schijn, schijnsel ; weder-schijn ; blinksel ; glants ; luster, luister, lijster.

Splendor, hoffelikheid ; weerdigheid ; grootsheid.

Splendor matutinus, krieke, kriekelinge.

Splendor picturæ, af-setsel.

(1) Het Hs. schrijft SPLENDOR.

Splendorem nitorémque rebus dare, lusteren.

Spodium, niet, niete. *Vide,* Pompholyx.

Spoliare, ont-blooten ; rooven, be-rooven ; stroopen ; af-sc(o)t(u)ten; af-werpen; plonderen; bueten, buiten ; assaisineeren.

Spoliatus, be-rooft, af-geset. *Spoliatus à subsessoribus,* af-geset van de straet-schenders.

Spoliator, roover ; af-setter ; sakman, *g. s. fl. vet.*

Spolium, roof; roove; roof-goed; buet, buit.

Spoliatio, rooverije ; roof; berooving; plunderinge.

Spoliarium, Spelunca latronum, roof-hoek ; roof-nest ; roof-kuil ; stroop-nest.

Sponda, bed-stede ; koetse : *propriè tamen dicitur lecti anterius fulcrum,* sponde ; bed-sponde ; veur-pand vande koetse ; bed-planke ; hengst, *quib.*

Sponda extrema, achter-pand vande koetse.

Sponda, spenne-koetse ; slaep-banke.

Sponda castrensis, veld-koetse ; ledicant.

Sponda volubilis, rol-bedde ; rol-koetse.

Spondula, span-bedde, *sax. sicamb.*

Sponda currus, wagen-leider; leeder vande wagen.

Sponda orciniana, baere ; dood-baere.

Spondere, toe-seggen ; verloven, ge-loven, wedden, *vet. sax. fland.*

Spondere pro aliquo, staen oft in-staen veur iemanden ; borge blijven ; spreken veur iemanden.

Spondere merces esse probas, sinceras, goed doen de schade ; plechten, *fland.*

Sponsor, borge.

Sponsorem constituere pro re vendita, ver-waerborgen.

Sponsio, wedde ; weddinge ; stipulatie.

Sponsionem facere, agere, weddinge doen ; ver-willekeuren.

Sponsare, onder-trouwen ; versekeren, *vet.*

Sponsus, Sponsatus, getrouwt ; onder-trouwt.

Sponsus, bruid-gom, bruide-gom, *q. d. Sponsae custos.* Brutigomo *dicitur antiquissimo scriptori Otfrido monacho S. Galli.* [*Haec Kilianus, deducens vidt à* goom, *antiquo, id est, custos. Possit tamen etiam intelligi* bruide-gom, *id est Sponsae maritus aut vir :* gome *enim antiquis homo; &* goman, *maritus. Sed eodem recidit*].

Sponsa, bruid. [*q.* bruistig, brunstig, *ardens in venerem, catuliens,* ritsig. *Sed amplius videndum*].

Sponsæ ductor, bruid-leider.

Sponsæ comes, socia, bruid-leidster.

Sponsalia, orum ; Sponsus, us, onder-trouwe; onder-trouw-merkt; lofte ; be-lofte ; hand-slag, *sicamb.*

Sponsalitia arrha, ee-stuir.

Sponsalis dies, onder-trouw-dag.

Sponsale munus, bruid-stuk.

Sponsalitia præconia ; edictum, kerk-geboden van onder-trouw.

Spondylus, *annulus qui ima parte fusis commodius torquendis rotandisque adhibetur,* worvel, wervel, wordel, werdel.

Spondylus ; Spondyli seu nodi spinæ dorsi, wordel, wordel-been ; wervel-been ; rug-graed-been ;

rug-graed-knokels. *Spondyli*, ge-werf der leden ; *ligatura articulorum.*

Spondyli florum, wervel. *Vide*, Florum vert.

Spongia, swamme, squamme ; spongie ; *item*, wisch ; *hinc*, *Spongia tergendo podici*, aers-wisch.

Spongiosus, bol ; pof ; voos, voosch, voogs.

Sponsiosus panis, hol-brood, pof-brood.

Spongiolæ arborum, poppen op de boomen.

Spongia marina elschouwe, el-schoue, *zeland.*

Spongia, radices asparagi, spar-gel-wortel.

Spongites, lapis qui in spongijs reperitur, swam-, squam-steenken.

Sponte ; *sua, vel suapte, Sponte*, al willens, wetenlik ; wetentlik ; williglik ; vrij-williglijk ; eigen-williglik ; van selfs ; selfs-williglik.

Spontaneus, willig ; ge-willig ; vrij-willig ; self-willig ; eigen-willig.

Sporta, *Sportula*, korf, korf-ken ; mande, mandeken.

Sportula scirpea, biesen-korfken.

Sporta viminea, corbis institoria, meers-korf.

Sporta pani ferendo, brood-korf ; paner.

Sportula ; pecunia quæ iudicibus pro salario datur, schepen-loon ; schepen-recht.

Sportula, sacerdotis, &c, prove, provene ; prebende ; distributie.

Sponsio, *Sponsus, Sponsa, &c. Vide*, Spondere.

Spuere, *Sputare, Sputum eijcere*, spouwen, spijen, spijgen ; speeu-wen, spauwen, spein ; spogen, *vet. fland.* spikken ; speekselen. *Sputare ex ore salivam, pituitam*, see-veren ; quijlen, quielen. *Spuere flegmata*, fluimen. *Sputo detædare*, be-spijen, be-spouwen. *Sputum reijcere ex pectore*, uit-leggen.

Sputum, speeksel ; speekel ; spoussel ; spouwinge ; spouwe, *vet. sicamb.* spuie ; spije.

Sputi levis irrigatio, spikkinge.

Spuma, schuim ; schom, *vet.* broem, brom, broemsel ; bruis, *holl.*

Spuma arida maris, see-schuim, *salsa aspergo.*

Spuma metalli, sindel.

Spuma fluminis, gloet, *Hondio.*

Spuma caustica, Spuma Batava, looge.

Spuma lethalis, freissel ; freissem ; vleissem, *holl.* reeuw, reeuwssel.

Spumare, Spumas agere, Spumescere, schuimen ; bruisen, *holl.*

Spumâ aspergere, be-schuimen. *aspersus*, be-schuimt.

Spumas ore agere, schuim-bekken.

Spumans, schuimer.

Spumosus, schuimig ; schuim-achtig.

Spumatus, us, schuiminge.

Spurcus, vuil ; on-eerlik ; on-eersaem.

Spurcè, on-eerliken.

Spurcitia, fielterije.

Spurius, over-wonnen bas-taerd ; in over-spel gewonnen ; over-spel-kind ; avetronk, aftronk, *vet. fland.* bastaerd ; hoeren-kind ; hoeren-sone ; putten-sone, *vet. fland.* on-eelik geboren ; bankaerd, *ger. sax. sicamb.*

Sputum, *Sputare, Vide*, Spuere.

Squalere, krielen ; be-stieven.

Squalens auro, stijf van goude.

Squalor, vuilnisse ; ver-muftheid ; on-vlaet ; on-flaet ; on-raed, *g. s. s.* kaet, keet, quaet, *sax. sicamb. fris.* drek.

Squalore siue Sordibus maculare, be-koselen ; be-keuselen.

Squalore consumi, ver-bleisen.

Squalidus, vuil ; be-koselt, be-keuselt ; schrael ; ruidig ; woest, wuest ; on-suer, *fris.*

Squalidus homo, sloef.

Squalidus locus, schom, schomme.

SQUAMA, *Squamula, piscis potissimùm,* schelle ; schaele ; schelffe, schelffer ; schelfferinge ; scheve, *sicamb.* visch-schubbe ; schubbe, schobbe vande visch ; vimme, vinne, vlimme ; vlome, *s.s.*

Squamis exuere piscem, schubben den visch.

Squamulæ capitis, schellen, schelfferinge vanden hoofde.

Squamulæ infantum capitibus, tanquam crustulæ scabiei, adhærentes, nerve.

Squamæ loricæ, panssier-malie ; malien van 't panssier.

Squameæ suturæ capitis, schelfer-naed des hoofds.

Squamosus, schubbachtig.

SQUATINA *piscis,* schoer-haeie.

SQUILLA, *tintinnabulum quod in templis pulsatur, Durand. Ration. lib.* 1 *&* 4. schelle [*à* ge-schal, *tumultu, strepitu, tinnitu,* I. R] *Scella pro tintinnabulo legitur in Lege Salica Francorum, teste Hermanno Comite Nuenario.*

SQUILLA GIBBA, *pisciculi genus,* garnaerd, garner, gaerner ; kleene kreeften oft krabben. *L. Pottero.*

SQUINANCIA, *vulgi,* keel-geswel ; squinancie.

ST, sus ; tus ; *vox silentium indicentis.*

STABULUM, *Stabulatio,* stal ; stallinge.

Stabulum equorum, peerd-stal [*quibusdam,* hors-stee, *seu* ros-stee ; *qui interpretantur* T'horst *multis opidorum nominibus additum, quasi Stabulum aut Stabulatio ; ut* Bronchorst, Delmenhorst *&c. Sed I. R. deducit ab* horst, *id est, Virgultum, q. ericetum. Fortè autem quasi* herdstede, *focus, domicilium. F. R.*]

Stabulum pecuarium, vee-stal ; koie ; hok.

Stabulum, bucht, bocht, gebucht ; hok.

in Stabulo obscuro collocare, blindhokken, *holl. sicamb.*

Stabulum, her-berge ; uit-spanninge ; logijs.

Stabulare, in Stabulo locare ; & Stabulari, in Stabulo agere, in den stal stellen ; oft, in de stal zijn.

Stabulare, Stabulari, woonen.

Stabulare, Stabulari, her-bergen ; geherbergt worden ; ter her-berge zijn ; uit-spannen ; logeeren.

Stabularius, Stabuli custos, magister, stal-knecht, stal-houder, *Grotio,* mark-staller ; maer-staller, *vet.* ros-kam.

Stabularius, weerd ; her-bergier ; tavernier. *Stabularium agere,* herberg houden.

Stabulum, vulgi, Stapula, stapel. *Vide,* STAPULA.

STADIUM, park ; krijt, *vet.* loop-plaetse ; wedde, *sax.*

Stadium, cursus in Stadio, wedde-loop.

Stadium currere in Stadio, weddeloopen.

STAGNUM, *Stagnans aqua,* staende, stille staende, water ; poel.

Stagnum, visch-put ; vijver ; dijk.

Stagnum latius, seu, Stagnum amplum, quod vento mouetur, absque procellis, maer, meer, mer, meir ;

see ; wilde, wilde-waege, *sax. sicamb.*

Stagnare, stille staen, als wateren, *&c.* steigen, *vet.*

Stagnatus frigore, gestolt.

STALAGMIUM, oor-perle.

STAMUS, *fila recta et stabilia in opere textorio per pectinem transmissa, quibus subtegmina intertexuntur,* scheer-draed ; scheer-gaeren ; scheerlink ; ketene, *vet.* ief, *vet. holl.* webbe ; web-draed ; web-gaeren ; roksel ; worp ; werpte ; waerpte ; werp-draed ; werp-gaeren.

Stamina nere, torquere, ducere, spinnen.

Stamineum textum, stamijne, stramijn.

STANNUM, ten, tin ; *Chymicis, Venus.*

Stannum vilius, keur-ten ; peauter ; speauter.

Stanno, Stanneóue tectorio incrustare, oblinere, illinere ; Stannum obducere, ver-tennen, ver-tinnen. *vasa, ollae, &c. Stanno obducta,* vertende oft ver-lootte potten.

Stanneus, a, um, tennen ; van ten.

Stannea vasa, ten-werk, tennenwerk ; tenne vaten.

Stannarius, ten-gieter.

STAPES, *Stapia,* steegel-reep, steeg-reep ; steig-reep ; steiger-reep ; stijg-bogel, *sax. sicamb.*

Stapedum curam habens seruus, quique herum in equum sustollit, staffier.

STAPES *ferreus, aut ferreis mucronibus confixus, quo utuntur qui lubricam glaciem calcant,* ijs-spore ; voet-ijser : *item calcandis vijs lutosis,* slijk-spore.

STAPHYLINUS, pee ; poote ; pastinake : *quibusdam* geele wortel.

STAPHYLODENDRON, pimpernote.

STAPHYS AGRIA, luis-kruid.

STAPULA, *vulgi, vel, Stabulum. Vide,* FORUM.

STARE, staen ; standen ; over einde staen ; stille staen.

Stare facere, toeven, *vet.*

Stare, constare, staen ; kosten ; gelden. *Magno stare, constare,* dier, veel staen, kosten, gelden.

Stare cum aliquo, met iemanden doen.

Stare ab aliquo ; pro, vel cum, aliquo ; houden, aen-houden ; staen, met, veur, iemanden, bij-staen ; veur-staen.

Stare per aliquem quo minus, &c. liegen, liggen oft letten, aen iemanden.

Stans, staende : *Stante matrimonio,* staende houwelik.

Status, stand. *Status reipubl.* lands-stand, *Grotio.*

Status, staet ; ge-steltenisse ; ge-steltheid ; ge-stalte ; ge-legenheid ; ge-laet *(Stata forma,* staetig ge-laet, staetig wesen ;) het wesen ; conditie ; contenantie ; mijne ; terme.

Status membrorum, artuum, lidmaete, lede-maete. *in Statu collocatus,* gestaedt.

in Statum meliorem vertere, verbeteren ; her-stellen ; reformeeren.

Status quaestionis, hoofd-saeke ; hoofd-punt.

Status iudicij, staet van wijsen.

Statio, stede ; stand ; rust-plaets ; stapel ; stille-stand.

Stationem mutare, ver-liggen.

Statio secura, ubi coniunctioribus ædificijs habitatur, wijk, *Ad. Junio.*

Statio nauium portui propinqua, libera à maris tempestate, sate ; sete, *vet.* baei, *holl.* sas ; stade, *vet.*

schip-stad ; schip-stelle ; stelle ; schip-werf ; rede, reede, ree ; beschut der schepen ; berg, *vet.* (*Vide etiam,* PORTUS ;) kaei ; kiel ; kille.

Statio ferarum, schuttinge.

Stationes anni, saedsoen; getijden des jaers.

Statio, locus custodiæ militibus deputatus, schaer-wachte; hoef-slag; rende vous.

Statio, Stationarij, Stationes, wachte ; schaer-wachte ; dag, oft nacht, wachte ; schild-wacht ; sentinelle, *à sentiendo, Lipsio; (alijs q. Centinellas).*

Statio, vigilum Statio, kordegarde; corps de garde ; wacht-huis ; wachtplaetse ; waek-huis ; rond-huis.

Stationes militares ante tendentes, quæ hostium insidijs obtenduntur, schantse ; veur-schantse.

Stationem agere, wachte houden.

Statiuæ, arum ; Statiua, orum ; castra, leger ; heir-leger ; veld ; veld-leger ; kamp.

Statarius, ordinaris.

Stataria pugna, staende slag.

Stabilis, stadig; ge-stadig; stede-vast ; stellig ; steeg ; stijf ; stief ; standig ; be-standig ; vast-standig ; standaftig, standachtig, standvastig ; gestapelt; gestapeleert.

Stabilire, staden ; steden, *vet.* stedigen, *vet.* vast maeken ; bevesten ; be-vestigen ; staeken ; sterken ; stapelen ; fondeeren.

Stabilitas, stand ; standaftigheid ; stand-vastigheid ; vastheid ; vastigheid ; gestapeltheid.

STATER AUREUS, roosen-nobel.

STATERA, waege; balk-waege; balk-gewicht ; schotel-waege ; schael-wage ; snel-waege, *g. s. s.* knip-waegè ; pondel, punder, pundel, ponder ; unsel, unser, unster, unssel, enssel, einsel, ensser, enster, entster, uissel, aeissel, *fland.* bosemer ; balance ; blije, *vet.*

Stateræ lingua, waeg-tongesken.

Statera bellica petraria, blije, *vet.* *Vide etiam,* BALISTA, & BIBLIA.

STATHMUS, post-reise.

STATICULUM, *in quo pedes firmantur, & quasi stant commodioris vectationis & ascensus causâ,* stegel-reep, steeg-reep, steig-reep, steiger-reep ; steig-bogel.

Staticuli, pas oft terd in 't springen oft danssen ; *gestus saltatorij quibus ad statos musicos concentus subsistitur.*

STATIM, ter-stond ; van stonden aen ; eens gangs ; flus ; houde ; dra, drade, draei, *(gall.* rade ;) doon, deun ; schier ; veur voets ; staends voets, voets staends ; vaerink, vaerinks, *fland.* hands, te hand, te hands, [יך ליך, *mox mox F. R.*] al te hands, *holl.* staphands, stap-aens ; stap-aen, *fland.* stappens ; gering ; itsund ; vake, vaek, vaken, vaeke, *g. s. s.* vleugs, fluks. *q. d. volando.*

Statim quum ; Statim ut, soo haest als.

STATOR, *Vide,* SISTERE.

STATUERE, in-setten; be-setten; setten ; stellen ; stallen, op-stellen ; be-stellen ; in-stellen ; staeken ; staven, *vet.*

Statuere, animo concipere, imperare, constituere, &c. op-setten ; veur-nemen; be-stemmen; raemen; be-sluiten ; ver-ordenen ; ordineeren ; constitueeren ; resolveeren ; arresteeren.

Statuere legem, een wet keuren, *vet.*

Statuere, mikken met de oogen.

Statue ita esse, genomen tot het so zije.

Statutum, veur-neminge; op-set; propost; resolutie,

Statutum, vulgi, in-settinge; be-sluit, *(principis vid^t aut senatus &c)* statuit; constitutie; ordinancie.

Statutum selectum, keur.

Statutorum prouincialium liber, land-kaerte; land-charter.

Statua, beeld, beld, bild; stok-beld; blok-beld.

Statua fusilis, gegoten beld.

Statuæ basis, voet van het stok-beld.

Statuam agere, pronken; bronken.

Statua sartoria, taet-olf; tot-olf.

Statuarius, beeld-snijder; beeld-houwer.

Statumen, pael; staek; schoore; schranke, schrenke.

Statuminare, Statuminibus firmare, staeken; staeketselen; schooren; onder-schutten; onder-vueren.

Statumen, (vulgo, Angarium,) hoef-stal; oestal, *vet. sicamb.* nood-stal; travalie.

Statura, ge-stalt; lid-maete, lede-maete; lijf-lengde; lengde des lichaems; corpulentie.

Statura humana, mans-lengde; mensch-lengde.

Staturæ iustæ vir, middelbaer-man.

STEATOMA, *apostematis genus in quo pingue quiddam & adipi simile conclusum est,* spek-geswil.

STEGA, στέγη, stagie, staedsie; logie. *Videtur* stagie *deriuari à* stijgen, *id est, eleuare, ascendere,*

STEGANOGRAPHIA, cijfer-schrift; *literæ furtiuæ, occultæ, secretiores, per notas numerarias.*

STELA, pijlerne, pilerne.

STELLA, sterre; sterne.

Stella polaris, leide, leie, leid-sterre,

Stella errans, erratica, vaga, sweif-sterre, sweef-sterre; planeet; wandel-sterre.

Stella crinita, sterre met den steert; comeete.

Stellarum perpetua vibratio, Vide, VIBRATIO.

Stellæ instar radiatum polygonum, sterre.

Stellare, Stellæ instar micare, sterren.

Stellatus, gesternt.

Stella, piscis, vijf-voet, *à quinque pedibus.*

Stellaris aquila, accipiter, blauw-voet, *sax.*

STELLATURA, *annona militaris,* munitie, ammunitie, *Ad. Junio: alijs autem, Stellatura, idem cum Stellionatu.*

STELLIO, aerd-spinne; regen-mol; *animalculum quod pluuia tenui & rore vescitur.*

Stellionatus, land-bedriegerije.

STEMMA στέμμα, stok; stam; afkomste; boom. *Stemmatis membrum, vulgo Quartera,* quartier. *Quadruplæ nobilitatis arma, qualia Nobiles numerare & in insignibus ponere solent,* quartieren van edeldom; de vier vierendeelen, *Grotio.*

Stemma illegitimum, bastardije; 't kleine bedde.

STERCUS, stront, *(Struntus, inquit Josephus Scaliger, veteribus Latinis dicebatur Stercus rotundum;)* kak, drijt; drek; toort, tort, torde; schit; kat, kaet, keet, quaet, quat; bern, berne; dunge, *vet.* bern, berne; brein, *vet. Gall.* bren; mest, mes; mist; mesch; entel, *fris. vet.*

Stercus duriusculum, teres, drol. *Stercus duriusculum egerere,* drollen.

Stercora liquidiora, kakkerije ; schuieringe ; schijte, schitte, schijterije. *talia egerere,* petteren ; *& de auibus,* smelten. *Stercore liquido fœdare, inquinare,* be-schijten ; bedrijten ; be-kakken.

Stercus equinum, peerds-stront ; peerds-toord ; peerde-mest.

Stercus in auium ventribus repertum, gromme, grommeken ; *ut in Rusticula.*

Stercus asini, vijge.

Stercus vaccinum, koe-stront; koemest. *Stercus bouinum siue bouillum, quo siccato cespitum utuntur,* schitte, *holl. fris. fland. Vide etiam* CESPES STERC.

Stercus ferri, slijp.

Stercoraria colluuies, mest-poel.

Stercora tollere, bern-steken.

Stercorare, mesten ; bruiden ; dungen, *vet.*

Stercoratus ager, gemest land.

Sterquilinium, mest-hoop ; mestput ; mest-poel ; maede; kiste, *sax.*

Stercoreus, nullius precij, vilis, non pluris quàm sterquilinium faciendus, ut, plebs infima, res friuola nullius momenti, gestus gesticulatióue ridicula, &c, schijt-ruiter ; schijt-valk ; schijtvoere ; stront-voere.

STEREOBATA, base, basement.

STERILIS, on-vruchtbaer ; ondrachtig ; mis-drachtig.

Sterilis ager, odakker, oedakker, *Io. Auent. & Joan. Stumpf.* braek, *semen non accipiens, Becano.*

Sterilitas, on-vruchtbaerheid.

STERLINGUS, *moneta Anglicana,* sterre; sterling; pond sterlinks.

STERNAE, *Lari marini genus,* stern. *Lud. Pottero.*

STERNERE, spreiden, spreeden ; stroien ; storten, *vet. Sternere lectos, mensam, &c.* spreiden, de bedden, tafel, &c. maeken de bedden; dekken de tafel.

Sternere locum lapidibus, tegulis, tessellis, silicibus, be-setten ; plaveien, paveien ; kassijen.

Sternere, velden, vellen ; doen vallen ; ver-slaen ; ter aerden slaen; neder-slaen ; af-werpen ; af-worpen ; neder-werpen ; neder-leggen ; slechten, slichten, slachten ; stoven ; ver-smijten ; botten.

Sterni, neder-lage hebben.

Sternax equus, ketelig oft ketelachtig peerd, *Vide,* EQUUS.

Stratus, gespreidt ; gestroit.

Stratus lapidibus, gepaveit, geplaveit.

Stratus, kalm.

Stratus, ver-slagen.

Stratum, bedde.

Stratum, vestis quæ mulis aut equis insternitur, som-dexel ; sadel ; rug-deksel ; rug-kleed ; sadel-deksel; sadel-kleed ; panneel.

Stratum ferarum, litier der beesten ; rijsseler ; leeger, ligger der dieren ; plagge ; lig-stede.

Stratum supra stratum, laege bij laege.

Stratum, Strata viarum, kassije, kassij-weg ; paveissel, plaveissel ; kassije, kautsije, kautsijde, *fland.*

Strator silicum, kassijer.

Strator, staffier.

Stratarius, sadel-maeker.

Stragulum, sargie ; bedde-kleed ; dekke, deksel ; plagge.

Stragula picturata, leg-werk.

Stragulum, subsellij, bank-werk.

Stragulum equestre, kusseneel, sadel-kussen.

Stragulum ex ulva, scirpo aut sparto, matte.

Stramen, Stramentum ; Straminis fasciculus, stroo, stroi ; geluie,

gluie, gleie ; walm ; bundel-stroo ; groeie-stroo. *Hollandorum autem quidam vocem* gluie *soli Stramini secalicio appropriant,* & stroo, *triticeo & auenaceo; aut quidem distinctionis ergo addentes,* terw-stroo, haver-stroo. Walm *verò etiam denotat fascem straminis ardentis : hinc, Stramineae fauillae,* walm-asschen.

Stramenta lecti, bed-stroo.

Stramen, Stramenta ferarum, litier der beesten ; rijsseler ; stroissel.

Stramenta, bolster ; bulster.

Stramentitia culcita, stroo-sak ; bult ; bult-sak.

Stramineus, Stramentitius, stroien; van stroo.

Strages, slag ; neder-slag ; neder-lage ; on-sege, *vet.*

STERNON *os, Sternum,* borst-been, herten-schild.

STERNUERE, *Sternutare,* niesen; pruissen ; pruisten, *sax. sicamb.* proesten, *holl.*

Sternutatio, Sternutamentum, nie-singe.

Sternutamentum, Sternutatorius puluis ; medicamentum Sternutatorium, nies-poeder.

STERTERE, ronken ; snorken.

Stertere in multam lucem, hoog in den dag slaepen.

Stertentium sonus, ronkinge.

STIBADIUM, prieel ; lodder-beddeken.

STIBIUM, *Stibi, Stimmi,* anti-monie : *mineralis genus instar vitri fragile, radijs longis nitentibus instar lancearum splendens,* spies-glas, *q. d. vitrum lanceatum.*

STICTE, *inter Canum nomina.*

STIGARE, hisschen, hitschen ; hussen, husschen ; hetsen.

Stigma, cicatrix, nerve, narve, *ger. sax. sicamb.*

Stigma, victurum in cute punctum, brand-teeken ; brand-mael ; brand-merk ; schand-mael ; schand-vlekke.

Stigmate inurere, brand-teekenen.

Stigmatias, Stigmaticus, Stigmosus, notis compunctus, gebrandteekent ; gebrand-merkt.

STILLARE, droopen, droppen, druppen, druppelen, druipen ; leken, lekken ; sijpen, sippen ; sepelen ; traenen.

Stillans, lek ; lak, *fl.* lekende.

Stilla, droop, drop, drup, droppe, droppele, druppe, druppele ; waeter-drup.

Stilla mucosa à naso decidua, snotte-belle.

Stillicidium ; Stillæ de tecto &c. cadentes, water-drup ; huis-drop ; dak-drop ; gotiere ; kalle, *vet. sicamb. Stillicidia,* dak-oosen.

Stillicidij ius, drop, drop-vang, recht om eens anders hemel-waeter te vangen, *Grotio.*

Stillicidium, sode, soode, soie, soede, soeuwe, soedse.

Stillicidium fœdum ab inguine, druiper.

Stilatoria meta ; Stillatorium capitellum, alembik.

STIMMI, *Vide,* STIBIUM.

STIMULUS, steker ; stekel, *vet.* staekel, *g. s. s.* nop-ijser ; prik ; prikkel, prekel ; stikkel, *fris.* straele, *fland.* puntsoen, point-soen ; *& metaph.* aen-porringe ; op-hitsinge ; ver-weksel ; prikke-linge : *Stimulatio.*

Stimulare, Stimulo pungere, steken ; stikken ; prikken, prikkelen, prekelen ; pikken ; priemen ; no-

pen; straelen, *quod propriè de apibus dicitur.*

Stimulare, hisschen, hitsen, hitsen, hussen, hetsen; aen-stouwen; voord-stouwen; voord-stooten; aen-sporren, op-hitsen.

STIPARE, steppen; schoppen, *ger. sicamb. holl. fris.* staeken, *vet.* dringen; drommen; pakken; stelpen, stulpen.

Stipare stuppa rimas nauis aut vasis, kallefaten, kalfateren, kalfaten. *Stipator,* kallefater.

Stipator, Stipator corporis, lijfknaep; lijf-knecht; trouwant; lijfwacht; gaerde-knecht; heerendienaer; helm-bardier; arcier. *Vide etiam,* SOMOTOPHYLAX.

Stipatores, seu, auxilium præsidiarium ad perducendos in tutum receptum viatores, convoi; schutten.

Stipatio, gedrang.

STIPENDIUM, wedde; miete; miede; miente; loon; dienst-loon; gagie. *Stipendium annuum,* jaerloon.

Stipendium; æs militare, merces militaris, soud, sold, saud, soudije, soldije, saudije, salaris; be-soldinge, be-soudinge. *Dicitur* soud, salt, *siue* sold, *à sale, quo milites obligantur, ut memores sint se illud accipere quo firmam incorruptámque fidem seruare teneantur, quasi incorruptili* (1)*fœdere ducibus suis deuincti: quòd sale comesto fides confirmaretur: optimo iuramenti symbolo: qui enim sale comesto iurat, idem facere videtur ac si dixisset: Sic ego conseruer atque hoc quod promitto sum seruaturus. Joan. Becano.* [Salt verdienen, *Pelgromio idem est, quod* dienen, krijg volgen, *militare, Stipendia mereri.*]

Stipendium quo miles auctoratur & obligatur, loop-geld; loof-geld; loft-geld; loft-penning.

Stipendium militis in mensem, maend-sold.

Stipendio obligare, siue promtâ pecuniâ, geld op de hand geven.

Stipendia facere, merere, dienen; sold winnen; reisen, *germ.*

Stipendium soluere, persoluere, loonen; gageeren.

Stipendiarius, cijnsbaer.

Stipendiarius, krijgs-knecht; [gelder, *ut, Solidatus,* soldaet; *hinc Celtæ dicti per Asiam et Græciam militantes.* I. R.]

Stipendia dupla merens, dobbel soldenaer.

Stipendio emerito milites dimittere, af-danken.

Stipendijs expunctus, uit-gemonstert.

STIPES, staek; stok, stek, stik; stam; stele, steel, stijl; stapel, *vet.* stange; stangel, stengel; bengel, bingel; kleppel, kluppel, *q. d.* kloppel; strunk, stronk; tronk; knevel, *ger. sax. sicamb.* knevelstoksken.

Stipes nodosus, kudse, kodse.

Stipes cariosus, dooven stek.

Stipes pyramidatus, kegel.

Stipites lignei cuspidati & depacti, ut cerui, ad arcendos à munitionibus hostes, staeket, staeketsel; palissade.

Stipes carceralis, stok: *lignum bipatens in quo sontium pedes includuntur.*

Stipes ad quem alligatur in stabulo equus, stal-boom; stal-staek.

Stipes politorius siue leuigatorius, mangel-stok.

Stipes vestiarius, cui sartor vestem

(1) Sic. Lees met het Etymol. *incorruptibili.*

recens sutam adaptat, taet-olf, tot-olf.

Stipes herbæ, unde folea frondésque emicant, stele, stangel, van 't kruid.

Stipitem alicui rei inserere, stelen.

Stipes homo, tulpe, tulpisch ; kloete ; stok-narre ; tuin-staek ; *qui non mouetur ad aliquid agendum quod oportet.*

Stips, *Stipis,* offer-penning ; collecte.

Stips collatitia, ael-moesse ; ael-misse.

Stips sportularia, distributie ; om-deilinge.

Stipem cogere, bedelen. *Stipis coactor,* bedeler ; gode-man, goi-man.

Stipem porrigere, hand-reikinge doen.

ex Stipe à rusticis extortâ viuere, op de gaerde loopen ; [*quod interpretatur Kilianus q. hortos, pomaria, villásque, deprædari: sed videndum an non sit q.* loopen op de gaderinge, vergaderinge, *id est, ad collectum circumcursare* I. R.]

Stipula, halm ; koren-halm ; stroo-pijpe ; stoppel ; stangel, stengel, *g. s. s. holl.* koren-stengel.

Stipulæ nodus vel internodium, stangel-knoopken.

Stipulæ fabales, boon-stroo.

Stipulari, eisschen ; heisschen ; be-dingen ; be-spreken ; onder-spreken ; ver-spreken ; veur-spreken ; be-veur-waerden ; be-stemmen ; toe-seggen ; stipuleeren ; accepteeren.

Stipulator, eisscher ; heisscher.

Stipulatio, Stipulatus, us, eisch ; heisch ; eisschinge ; onder-sprek ; onder-sprekinge ; veur-sprekinge ; ver-ding ; ver-segginge ; banduin ; stipulatie.

Stiria, kekel ; kegel, *fland.* ijs-droppel ; ijs-kekel ; ijs-dakke, *vet.* tukkele, *holl. fris.*

Stiria à naso dependens, mucosa ; Stiria nasi, neus-drup ; snotte-belle.

Stirps, *planta, herba, aut plantæ, arborisue truncus,* struik ; staek ; stok ; stam ; stronk ; tronk ; scheute ; spruite ; *quorum præcipua etiam, genus, progeniémue &c. significant ; quæ alioqui,* ge-slachte ; af-komste ; klufte, kluchte ; *&c. vocantur.*

Stirpe nobili oriundus, hoog-geboren ; edel van stam.

in Stirpes hæreditatem diuidere, klufte, kluchte-wijs, bij kluften, deilen. *per Stirpes cuiusque thori æqualiter diuidere,* bedde-gelijk deilen.

Stirpescere, in Stirpem truncúmue conuerti, ver-stekken.

Stirpitus extrahere, euellere, vel eruere, uit-roden ; uit-roeien ; uit-raden.

Stiva, steve ; ploeg-stele ; ploeg-steert.

Stlata, *nauis larga & plana, Festi ; nauis traiectui apta,* pleite *q. d. lata ;* schouwe, *holl. fris. quibusdam,* hulke, holke ; koop-vaerders schip.

Stlatæ, aut alterius nauigii plani, planca lateralis ensis instar lateri accincta, sweerd, swaerd.

Stlopus, pof ; bof ; haek, haek-geschut, pistolet ; hand-roer. *Vide,* Sclopus.

Stœchas citrina, rein-bloemen ; rijn-bloemen ; motten-kruid.

Stola, kleed ; habijt. *Stola feminea, superior vestis aperta parte anteriore,* vlieger.

Stolidus, bot ; bot-muil ; plomp ; plompaerd ; dom ; grof ; grovaerd ; on-ver-standig ; on-ver-

standel, *holl.* ver-standeloos; sot; mal, mallaerd ; molen ; narre, narre-kop; narrisch; door; doorsch; blutten ; tulpe ; tulpisch ; kloete ; on-ver-nuftig. *Stolidus & pingui iudicio,* bot-oore ; bot-aerd ; botterik. *Stolidus & improbus,* uil, *metaph.*

Stolidè, dommelik ; groffelik ; sottelik ; bottelik, plompelik ; on-ver-standiglik.

Stoliditas, grofheid ; grovigheid ; botheid ; bottigheid ; on-ver-nuft ; on-ver-stand.

STOLO, *Stolones,* af-setsel; waeter-scheuten ; onder-gewas ; onder-scheuten ; onder-slag ; op-slag.

STOMACACE, scheur-buik; schor-buik ; blauw-schuit ; *q. d. venter ruptus : cum totus venter & hypochondria patiuntur.* [*Alij interpretantur q.* schor-bek, *quòd gingiuæ potissimùm afficiantur.*]

STOMACHUS, maege; balg; sak; slonde, *ger. sax. sicamb.*

Stomachi os, hert.

Stomachi appendix, roode. *dicitur &* huive ; menig-voude ; boek ; *Ad. Junio ; & quibusdam,* roonkens.

Stomachi languor, &, Stomacho languens, ut mare nauigantes, ver-seeuwtheid ; ver-seeuwt.

Stomachicus, Stomacho malè affectus, maeg-suchtig ; quaps.

Stomachi tensio, herten-gespan.

Stomachi dissolutio, brake.

Stomachi ardor, sode, soode, soie.

Stomachi rosio, hert-vank, *fris. sicamb. holl.*

Stomachum cibis onerare, over-eten.

STOMACHUS, *bilis, ira, iracundia, indignatio,* gramschap ; torn, toren, tornigheid ; frevel ; wrevel ; spijt ; spijtigheid ; krop, kroppe ; a-weerdigheid ; au-weerdigheid ; ou-weerdigheid ; on-wille.

Stomachum mouere, ver-grammen; ver-tornen ; ver-toornen.

Stomachari, gram zijn, oft worden ; belgen ; frevelen ; wrevelen ; spijten ; wijperen ; bulderen.

Stomachari tacitè, morren ; morkelen.

Stomachando amittere, ver-muilen.

Stomachans, &

Stomachosus, gram ; grammig ; gram-moedig ; tornig ; op-haevig ; op-hevig ; spijtig ; weder-borstig ; frevelig ; frevel-moedig ; ael-weerdig ; au-weerdig ; ou-weerdig.

Stomachosè, cum Stomacho, spijtiglik ; grammelik.

STOREA, matte ; vloer-spreidsel.

STRABO, *Strabus, qui oculos habet distortos,* scheel, schele, scheluwe, scheluwaerd, scheelaerd ; losch ; loschaerd ; schele-wip ; schele-priem.

STRAGES, STRAGULUM, STRAMEN, STRAMENTUM, } *Vide,* STERNERE.

STRAMONIUM, stek-appel; dorn-appel.

STRANGULARE, worgen ; ver-worgen ; stikken ; ver-stikken.

Strangulare laqueo nexili, hangen; op-hangen ; op-knoopen. *ita se Strangulare,* ver-hangen.

Stragulatus laqueo nexili, gehangen.

Strangulatio, worginge.

Strangulatus uteri, op-stijginge vande moeder.

STRANGURIA, droppel-pisse ; koude-pisse.

STRATEGEMA, krijgs-bestek ; aen-slag.

STRATEGUS, hoofd-man ; kapitein ; kapitein-generael ; aen-voerder ; aen-leider ; hop-man.

Strategia, hoofd-manschap ; kapiteinschap ; gouverneurschap ; gouvernement.

STRATIOTES, *herba millefolij species*, garwe, gaerwe, garbe, garve, gerwe, gerve.

STRATIOTES, *aïzodes militaris, herba aquatica*, ruiters kruid ; krabklauw ; krabben-klauw.

STRATUM, *Vide*, STERNERE.

STRENA, hand-gifte, hensigte, ansigte, hendsgichte, hanseel ; nieuwe-jaer-gifte.

Strena Cerealis, pollinaria, adorea, stuite, stoete, *sax. fris.*

Strenam dare, hensigten.

STRENUUS, vrom, vroom, vrome, vroem ; vrom-moedig ; strang, streng, strenge ; held ; wakker ; hand-vast ; stout ; stout-moedig ; stout-hertig ; on-verdroten ; dapper ; prootsch ; pruitsch ; degen, degen-man ; *Francis antiq.* thegan, *B. Rhen.* wich *Io. Auent.* valiant.

Strenuus inprimis, over-vlieger, *αἰετός ἐν νεφέλαις* ; vogel, *metaph.*

Strenuè, vromelik ; ruiter-lik ; strengig-lik ; dapper-lik.

Strênuitas, vrommigheid ; dapperheid ; strengigheid.

STREPERE ; *Strepitare ; Strepitum edere ; cum Strepitu moueri, ut frondes &c.* rijsselen, ritselen, ruissen, ruisselen, ruismuisen ; ruisschen ; bruisen, *sax. sicamb.* denen, deunen, duenen ; tieren ; gieren, *ger. sax.* rellen, rallen ; rasen ; dommelen ; swadderen ; ratelen ; kraeken ; kreken, *vet.* krikken ; krakken ; queken ; quetteren ; kauwetteren ; snarren ; stormen ; druisschen ; karren, kerren ; klateren ; tuiten, tjuiten ; rammelen ; remmelen ; rumoer maeken.

Strepitus, tier ; ge-tier ; done, deune, doninge ; krak, kraek ; storm ; ge-rammel, rammelinge ; geruisch ; ruisch ; druisch, gedruisch ; ge-swadder ; ge-rucht ; ge-ruft, *holl.* rel, *fland.* ge-dommer ; rammoer, rommoer ; snateringe. *Strepitus nauis aduerso vento aut fluctu actæ*, ijl.

STRIA, vore, vorre, voude ; strame ; ploie ; strepe ; strijpe ; streke ; rabat ; [keper : *hinc*, gekepert laeken, *tela cuius filamentorum ductus transuersi sunt & obliqui ;* Riverso *Italis ;* karsei *ab Arabibus, quod* Riverso *significat.* I. R.]

Stria columnæ, vloeg.

Striare, strias facere, voren ; stremen ; fronssen, fronsselen ; strepen ; kroken, krooken ; ruiffelen. *Strijs nimijs deformare*, ver-ruiffelen.

Striatus, gestremt, gestraemt, gestrept, geploit.

Striata frons, gefronselt, gefronst, veur-hoofd.

STRIDERE, knarsen, knarselen, knerren, knasschen ; knirsen ; karren ; kassen, kissen ; kraeken ; gieren, *ger. sax.* schaeteren, schetteren ; gnisteren, *sax. fris.* schikkeren ; gillen, gullen, *hol. sicamb.* druisschen. *Stridere dentibus*, knarren, *holl.* knarsel-tanden ; krijssel-tanden.

Stridere tanquam ferrum candens in aquam missum, kissen.

Stridor, knarsinge, knarselinge ; ge-druisch, ge-ruisch ; kissinge. *Stridor serræ*, gillinge van de saege.

STRIGA, rege, rije, rijge, regel ; rekke ; strekke, streke ; strepe, strijpe ; laege.

Strigare, in arando interquiescere sulco; in strigâ interquiescere, Plinio, strijken.

STRIGIL, *Strigilis,* streel, strigel; strijkel, *sax.* roskam; schraepe, *sax. fris.* krauw-steen; wrijf-steen.

Strigilare; Strigile equos iumentâue pectere, perfricare, ros-kammen; strigelen, *germ.*

STRIGMENTUM; *Strigmenta, orum,* schrabsel. *Strigmenta rerum decoctarum,* broem.

STRIGO, drommeler.

STRIGOSUS, stram; schrepel; reel, rael; schrael; tanger; ingevallen; ver-magert; deur-mager; mager hein.

Strigosus equus, asellus, &c. afgedreven; af-gement; af-gereden. *Vide etiam,* EQUUS.

Strigosum fieri, in-vallen; vermageren.

STRINGERE, strangen, strengen, stringen; nijpen; nauwen; klemmen. *Stringere validè,* be-strangen.

Stringere, strikken; strijken; woelen, hoelen, *fland.* worgen, *vet.* snoeren; swengen, swingen, swingelen.

Stringere, stroopen; af-stroopen; af-rupen, af-roopen; af-slooven; schorpen; schelferen, schelffelen.

Stringere peniculo, ut vestem, &c. kladden, kladderen; af-kladden.

Stringere frondes, loof-stroopen.

Stringere laqueo, stroppen; stroopen.

Stringere ferrum, ensem, &c. trekken van leder.

Stringere remos, strijken de riemen.

Stringere vela, aen-haelen het seil.

Strictus, strikt; geprangt; smal; enge; streng, strenge; strang; nauw, ge-nauw.

Strictum ius, spits recht; scherp recht.

non Strictus funiculo, on-gesnoert.

Stricta captiuitas, strikte hacht; strikte hechtenisse.

Strictè, striktelik; strengelik; nauw; nauwelik; be-nauwdelik; scherpelik.

Strictim, kortelik; in 't kort. *Strictim interdicere,* kort af-seggen.

Stricturæ, schelferinge.

Stricturæ, vonke, vunke; gensteren; geinsteren.

Stricturæ, scintillæ siue squamæ è candente ferro malleis cuso emicantes, haemeringe; ameringe; sengel, singel, cingel; sparken van gloeiende ijser; straelkens van het ijser; palien; cenderen, *fland.* ijser-gensteren; ijser-straelkens; ijser-vonken.

STRIX, *auis quædam nocturna & importuna,* nacht-vogel; sterbreme, *vet.*

Strix, incubus, nacht-maere; nacht-merrie; nacht-moeder, *vet.* nacht-vrouwe.

Strix volatica; mulier volatica, apud vett. teste Ad. Iunio, varende wijf; toovenersse; belewitte; feeks. *Vide,* LAMIA.

STROBYLUS, pijn-appel; pijnnot.

STROPHA, *&, Strophi,* boeverije; schalkheid; truffe, *fland.* arge-list; batscheid; be-drog.

STROPHIUM, krants; girlande, gerlande; schappel, *g. s. s.*

Strophium, hals-doek; hals-kleed; kollette, kolliere; borst-lap.

Strophiolum, snut-doek; snutteldoek; neus-doek.

STROPHUS, *vinculum de quo*

gladius appendet, hangsel, hengsel; gordel-hangssel.

Strophus remi, *Vide*, STRUPPUS.

STRUERE, bouwen; timmeren; temmeren; stichten; stiften.

Struere muros, parietem, &c. metsen, metselen.

Struere, voord-stellen; schikken. *Struere fallaciam*, be-steken het gaeren. *Struere aliquid mali*, wat quaeds aen-rechten. *Structor turbarum*, roer-stichter; roer-vinke; rok-vinke. *Structor capillaturæ*, kroller.

Struere in acutum, mijten. *in aggerem*, hoopen.

Struere ignem, stoken het vier; boeten het vier, *fris. sicamb.*

Struere, rechten; aen-rechten. *Structor*, proever; veur-snijder; credenssier, *ger.*

Structor murarius, metser, metselaer, metsenaer.

Structura, boussel; ge-bouw; timmer; timmeragie; timmeringe; sticht, stift; fabrijke.

Structura muri, *Structura cæmentitia*, metselrije.

Structum, *Structuræ pars aut ædificij*, vak; vakkeel; takkeel.

STRUES, stapel; pijl; tas; hoop; rok, &, schokke, *vett.*

Strues in conum altè subducta, mijte.

Strues lignorum, hoop, tas, mijte, houts; stapel houts; hout-laege; hout-mijte.

in Strues componere, stapelen.

STRUMA, krop, kroppe; kliere; krop-klier; krop-sweer; krop-geswel; halderik, *fland.* sesse, *g.s.s.*

Strumosus, kroppig; kropachtig; kroppaerd.

STRUMEA, *herba*, haenen-voet.

STRUNTUS, *Vide*, STERCUS.

STRUPPUS, *Strophus*, *funis quo remus ad scalmum alligatur*, rae-band, *sax.*

STRUTHIO, *Struthius, vulgo; Struthiocamelus, seu ut Gesnero placet, Struthocamelus, auis Afra*, struis, struis-vogel.

Struthionis penna, qua galeæ crista siue conus ornatur, struis-veder.

STRYCHNIS, nacht-schaede.

STUDERE, trachten; betrachten; ernsten, *vet.* plien, *vet.* uit zijn om eenig ding; ijveren; beijveren, *q. summo Studio adniti.*

Studere, begeeren; willen.

Studere, leeren; aen-nemen; studeeren; liggen ter scholen. *Studijs assiduò inhærere; intentum esse continuè*, blokken.

Studere alicuius partibus, houden, aen-houden, met iemanden.

Studere fallere; *Studere fallacijs, nequitiæ*, soeken te be-driegen.

Studium, vlijt, vliet; vlijtigheid; *neernst, neerst, & *per metathesin*, ernst —; neernstigheid, neirstigheid; aen-dacht; oeffeninge, hoeffeninge, *fland.* wandel ende handel; vacatie; exercitie; professie.

Studium flagrans, in-bornst; in-brunst.

Studium, wille; genegenheid; gonste; gunste; gesintheid; affectie.

Studium assiduum, emsicheid.

Studia sua conferre, emploieeren sich selven.

Studio, willens ende wetens; met op-set; met op-set ende wille.

Studiosus, vlijtig, vlietig; nernstig, neerstig.

Studiosus, keurig; lief-hebber; gonstig; toe-gedaen.

Studiosus sui, eigen-soekig.

Studens, Studiosus bonarum literarum, student.

Studijs immersus ; assiduus in Studio, blokker.

Studiosé, neerstiglik.

STUFERUS, *vulgi*, stuiver. *Stuferi tertia pars*, eene grooten brabands ; sesken, sisken, *sicamb. pars octaua*, negen-manneken, *brab.* sesken, *fland.* duite [*q.* duötgen, F.R.] *holl.* lupse, *sicamb. Stuferi xvi brabantici*, mark. *Vide*, SESTERTIUS.

STULTUS, sot ; sottaerd ; sottebol ; gek ; keie ; narre, narrisch, narre-kop ; dwaes ; door, doorsch ; mal, mallaerd, molen. *Stultus, Stultescens*, ver-sot.

Stultus qui sibi videtur sapiens, waen-wijs sot.

Stultus cachinnans, dissolutè & immoderatè ridens, kekersot. *Risu enim effusiore in immoderatum cachinnum effundi, viro prudenti indecorum est. Fatuus in risus exaltat vocem suam : vir autem sapiens vix tacitè ridebit. Eccles.* 21.

Stultus, siue, morio, sceptrum cum capitello gestans ; baculo ridiculo insignis, pol ; polleken ; gepolkereert sot ; stok-narre : *ipsum sceptrum*, marotte, marotteken.

Stulta, sottinne ; doorinne.

Stulta res & inepta, sots-voere.

Stultè, sottelik ; dwaeslik.

Stultè loqui, blaeten, blaeteren.

Stultiloquium, sots-klap.

Stultescere, ver-sotten ; ver-dwaesen ; ver-dooren.

Stultitia, sottheid ; sottigheid ; sotternije ; narrerije ; narre-werk ; malligheid ; dwaesheid ; daeserije ; doorschap ; doorheid ; alverije.

Stultitiam fingere, simulare, scheeren den sot.

STUPA, *siue Stypa*, werk ; afwerk, *ger. sax.* hede, *sax. fris.* touw, tauw, *fris. angl.* stop-werk ; stopsel ; stoppe, *vet. fland.* à stoppen, *Stipare*, (στυπεῖον, στυππίον) *quòd stupâ nauium rimæ stipentur siue obturentur.*

Stuparius malleus, stop-hamer ; schop-hamer.

Stupe incendiaria, poppe ; brand-poppe.

STUPOR, ver-baestheid ; ver-slaegenheid ; ver-schriktheid ; ver-daerentheid ; slaep der leden ; duiselinge ; duisigheid ; stuipe.

Stupor animi, ver-suftheid.

Stupor mentis, membrorum, neruorum ; Stupor attonitus, geraektheid ; beroernisse ; beruernisse ; beroertheid ; popelcije.

Stupor dentium, sleeuwigheid, boomigheid, der tanden.

Stupere, Stupescere, Stupefieri, ontsetten ; verbaest zijn oft werden ; ver-daeren, *vet. fland.* slaepen ; ver-stokken ; ver-schrikken ; ver-slaen ; ver-schieten.

Stupefacere, Stuporem inferre, ver-schrikken ; ver-dooven ; ver-baesen ; ver-baegen, &, ver-daeren, *fland. Stupefactus*, ver-slaegen ; ver-baest.

Stupidus, bot ; bot-aerd ; botterik ; bot-muil ; plomp, plomp-aerd ; grovaerd ; dom ; kloete ; loen, loer, loerd, loere, loersch, loerisch ; plotsig, *vet.* bengel, bingel ; blok ; lompsch, *vet.* tulpe, tulpisch ; tuin-staek. *Vide*, STIPES.

Stupidus, Stupefactus, Stupore percussus, perculsus, verbaest ; verbaegt, *fland.* verslaegen ; verschrikt ; verschoten ; deusig, duisig ; verstokt.

Stupidus, sleeuw. *Dentes stupidi*, sleewe tanden.

Stupens, Stupidus, on-gevoelik ; versuft.

Stupida membra, slaepende, slaeperige, leden.

Stupiditas, ἀσυνεσία, plompigheid ; bottigheid ; grofheid, grovigheid.

STUPRARE, *Stuprum inferre, ut virgini, matronæ, &c.* schenden ; ont-eeren ; ter schanden brengen maegden oft vrouwen ; ont-setten een maegd van heur eere ; ontschaeken ; vrouwen-schenden ; verfellen, *vet.* schoffieren ; vrouwenkracht bedrijven.

Stuprum, hoererije ; over-spel ; vrouwen-kracht ; ont-schaekinge ; ont-schaek ; schoffieringe, schoffierigheid ; *de Stupro violento, vidᵗ in Stupro depræhendere*, over-dekken.

Stupri sequester, arbiter, vel, sequestra, arbitra, hoeren-waerd, hoeren-voerder ; roffiaen, ruffiaen ; koppeler ; koppel-draeier ; hoeren-waerdinne ; koppelersse.

STURIO, *piscis, vulgi*, steur. *Vide*, ACCIPENSER.

STURNUS, spreeuwe ; sterre, starre, *vet. Sturni loculamentum*, spreeuw-pot : *quæ vox tamen usurpatur pro cuiusuis auiculæ loculamento fictili.*

STUTICA, men-roede.

STYBIS, voller.

STYLOBATA, *Stylobates*, pedestael.

STYLUS, priem, (*Stylo fodere*, priemen, *vet.*) schrijf-priem ; pointsoen, puntsoen ; gretfie, griffie ; griffel.

Stylus, stele van het oeft.

Stylus, stijl, stiel ; formulaer ; maniere van schrijven.

Stylo excipere, op-schrijven.

STYPA, *Vide*, STUPA

STYX, *Stygia palus, Styx tacita*, helle.

SUADERE, raeden ; raed-geven ; toe-raeden ; remonstreren.

Suadere malè, mis-raeden.

Suasor, raeder ; raed-gever.

SUAVIS, saecht, saeft, saft, sacht ; socht ; soet, suet ; lieflik ; saecht-moedig ; soet-hertig ; genoeglik ; genueglik. *Suauis gustu, sapore*, smaekelik ; soet-geurig ; soet-sapig ; saporijt.

Suaue olens, soet-geurig ; welriekende ; wel-stinkende, *seu*, suetstinkende, *vet.*

Suauiloquus, Suauiloquens, soetmondig ; soet-spraekig ; soet-stemmig ; schoon-praet ; schoon-spraek ; mond-speler.

Suauiter, sachtelik ; liefliken ; genoegliken.

Suauiter viuere, rustig leven.

Suauitas, saechtigheid ; soetheid ; soetigheid ; lieflikheid ; genoeglikheid ; genoegte ; genueglikheid, genuegte.

Suauium, Suauiolum, soen, soenken ; kus, kusken ; mondeken ; boesken, poesken.

Suauiari, Suauium dare, kussen ; soenen ; trek-bekken ; duiven-bekken.

SUB, *Subter*, onder. *Sub caudâ*, onder den steert. *Sub specie virtutis*, onder den schijn van deugd.

* *Sub, in compositis explicatur per*, achtig, *Subdulcis, Subpiger, &c.* soetachtig, luiachtig, &c.

Sub, op. *Sub meridiem, Sub versperam*, op den noen ; op den avond.

Sub, ontrent. *Sub noctem, paulo ante vel post noctem*, ontrent den nacht.

Sub, op, *vel*, onder. *Sub pœna mortis, capitis*, op, oft, onder, de verbeurte van de lijve.

Sub dio, Ioue, diuo, cœlo aperto, æthra, onder den blauwen hemel ; in d'opene locht.

SUBACIDUS, *Subacidulus*, suer-achtig; amperachtig; serp, sarp, (*uva subacida*, serpe druive;) schrand, *sax. sicamb. fris.* taer-tig, *holl.* rinsch, rijnsch, rensch.

SUBAGITARE, onder-roeren. *&c. Vide*, SUBIGERE.

SUBALARES *pili*, oxel-haer.

SUBALBIDUS, wittachtig; bleek-verwig.

SUBAQUILUS, bruinet; bruin-achtig.

SUBARE, *Subatio*, *&c. Vide*, SUS.

SUBAUSCULTARE, luisteren. *Sub-auscultator*, luisterer.

SUBBIBERE, pintelen; pinteleeren; biberen.

SUBBLANDIRI, *floccos pilósque ex vestibus alterius sublandiendo* (1) *legere*, pluim-strijken.

SUBCÆRULEUS, blaffaert.

SUBCANDIDUS, wittachtig.

SUBCERNERE *cribro*, buidelen, builen.

Subcerniculum, buidel; buidel-sak.

SUBCINERICEUS *panis*, asch-koek.

SUBCINGERE, onder-gordelen.

Subcingulum, onder-gordel.

SUBCLIENTELA, achter-leen.

SUBCOACTA, *orum*, *Cæsaris*, vilt.

SUBCONTUMELIOSUS, schamper-achtig.

SUBCRUENTUS, bloedachtig.

SUBCUSTOS *templi*, onder-koster.

SUBDERE, onder-doen; onder-setten; onder-leggen; in-steken. *Subdere sub solum*, dubben onder de aerde.

Subdere se totum, over-geven, op-geven, sich selven; onder, t'onder, geven; submitteeren; sich onder-werpen.

Subdere, onder, t'onder, brengen; onder-werpen.

Subditus, onder-worpen.

Subditus principis, *domini*, *&c.* onder-saet; onder-daen; vassal; suppost, *q. suppositus*.

Subditítius, *Subditiuus*, in-stekelink.

SUBDIACONUS, *vulgi*, episteler; subdiaken.

SUBDIALIS, open; onder den blauwen hemel staende.

Subdiale, *locus sub dio vacuus inter domus atrium*, hof; veur-hof; binnen-plaetse.

SUBDIFFICILIS, swaerachtig.

SUBDOLUS, slim; slim boeve; slim gast; arg; deur-trapt; argelistig; quaed-listig; schalk; schalk-aerd; leep; leep-loos; loos; linker; sluimer; sluiper; hukker-practisijn.

Subdolè, listiglik; schalkelik.

SUBDUBITARE, dubben; twantelen; twijfelen.

SURDUCERE, schorssen; schorten. *Subducere trochlea siue succula*, op-winden.

Subducere calligas, *&c.* op-nestelen, taekelen, op-takelen, de broek.

Subducere, ver steken; ont-trekken; stelen.

Subducere se sensim, ont-sluipen; gaen druilen; deur-sluipen.

Subducere lacte, *lac*, spenen.

Subducere calculum, af-rekenen. *Subductio*, rekeninge; calculatie.

Subductitius pannus, *Subductitiæ pelles*, *&c.* voeder, voeier, voederinge.

SUBDULCIS, soetachtig.

SUBEBRIUS, beschonken.

SUBER, kork-boom.

Suber, *Subereúsue cortex*, kork;

(1) Sic.

vlot-hout; kulk, *holl.* pantoffel-hout; *quòd lignum istud calceatui accommodetur.*

SUBETH, slaep-siekte.

SUBEX, *Vide*, SUBIJCERE.

SUBFLAVUS, blond; vlasch-verwig; oker-bleek; oker-geel.

SUBFRIGIDUS, koel; frisch, versch; koudachtig.

SUBFULCUS, bruinachtig; bruinet.

SUBGELIDUM *reddere*, liere-lauwen.

SUBGRANDIS, groot-achtig.

SUBGRAVIS, swaerachtig.

SUBGRUNDA, *æ*; *Subgrundia, orum,* over-sprong; over-stek; over-steksel, loove, luive, *holl.*

Subgrundæ, arum; Subgrundia, orum, huisdrop, hoos-drop; oose, oosie, oos-drup; dak-oosen. *Vide etiam*, IMBRICAMENTUM.

SUBJACERE, onder-liggen.

SUBJECTARE, op-worpen; op-werpen.

SUBIGERE, *Subagitare*, onder-roeren; dabben, dabbelen.

Subigere, ut farinam, &c. manibus vel pedibus, kneden; tueluwen, teuluwen, *fland.* touwen; waggelen; beren, *fland.* treden; pletsen; werken het deeg.

Subigere rutro intritam, werren.

Subigere, onder, t'onder, brengen; conquesteeren.

Subigere, Subagitare, schroeven; hijen; kerten, *fland.* be-kruipen; futselen.

Subactus, gekneedt.

Subactus, mat ende ver-wonnen.

Subactarius, huid-vetter.

SUBIJCERE, bij-doen; bij-voegen.

Subijcere, onder-werpen; onder, t'onder, brengen; ver-winnen; over-winnen.

Subijcere, onder-werpen; submitteeren; t'onder geven.

Subiectus, onder-worpen; onderhavig; onder-hevig.

Subjectus, principis, domini, &c. onder-saet, onder-daen.

Subiectus nullius ditioni, kokkuitlaet, *fland.*

Subiectio, onder-worping, *Grotio.*

Subex, vel, Subiex. subsellaris, pedaneus, stegel-reep; steeg-reep; stijg-reep; stijger-reep.

Subex mensarius, schraeg.

SUBILLUSTRIS, lichtachtig.

SUBINDE, onder-wijlen; bij-wijlen; hands-wijle; alle gang; al te med; med tijden; onder-tijds; onder-tijde; onder-tusschen; bij vlaegen.

SUBIRE, in-gaen; onder-gaen.

Subire negotium, rem aliquam, aen-gaen; be-staen.

SUBITUS, *Subitaneus*, schierloos, schierlik; schielik, *hol. fland.* gai, gaich, gaichlik, *sicamb.* on-versiens; on-veursiens; on-versienlik; on-verhoeds; bottelink; subijt. *Subito,* ter-stond; van stonden aen; schieliken, *hol. fland.* dra, drade, draei; bottelink (*Ital.* di botto;) subitelik.

SUBIUGARE, onder-werpen; ver-winnen; over-winnen; onder, t'onder, brengen; over-heeren; over-heersschen; conquesteeren.

Subiugium lorum, quo colla equorum iugo alligantur, iok-riem; iok-gordel.

SUBLABI, ont-kruipen.

SUBLEGERE, stelen; kabassen; preeuwen; soren, seuren, *vel.*

Sublegere tacitè alicuius sermones, luisteren.

SUBLEVARE, heffen; op-heffen; op-helpen; lichten; op-lichten; ver-lichten.

Subleuatio, heffinge.

Subleuamen, troost.

SUBLICA, hei-pael ; hij-pael ; sulle ; pijl. *Sublicas altè in terram depangere*, pijlen.

Sublicium opus, hout-werk.

Sublicium opus, wagen-schotten be-setsel.

Sublicius pons, houten-brugge.

SUBLIGAR, *Subligaculum*, neder-kleed ; neder-gewande ; broeke ; opper-broeke ; ge-sete, *ger. sax.* aers-kiele ; broek-kiele ; broekilie ; kiele, *s. s. fris.*

Subligar, *Subligaculum*, *pudendorum velamen*, veur-broeke ; bradse ; bredse ; kul-broeke ; kul-broeksken.

Subligaculum, *Plauto*, onder-gordel.

Subligaculum nauis, gorde, ribbe, berk-hout van 't schip.

SUBLIMARE, ver-heffen, ver-hoogen.

Sublimis, hoog ; ver-heven ; ver-hoogt.

Sublimè, hoogelik.

Sublimitas, hoogde ; hoogheid.

Sublimatorium, klokke ; alembic.

SUBLINERE *alicui os*, be-strijken.

SUBLINGIUM, *Sublinguulum*, lelle, lelleken, van de kele ; tongesken ; adem, gorgel, tongeschken ; gorgel.

SUBLIVIDUS, deluwe ; eluwe.

SUBLUCANUM *tempus*, priem van den dage ; schemer-tijd.

SUBLUCIDUS, lichtachtig.

SUBLUSTRIS, lichtachtig, schemerachtig ; sterren-klaer.

Sublustris nox, *sideribus illustris*, sterren-lichten nacht.

SUBMERGERE, duiken, dokken ; smooren.

Submergere, *&*, *Submergi*, ver-drinken, ver-drenken ; ver-smooren. *Submergi*, ver-suipen ; ondergaen te gronde.

Submersus, ver-sonken ; ver-dronken ; gesonken ; ver-sopen ; ver-drenkeling. *Submersa res*, drenkeling.

SUBMINISTRARE, uit-reiken ; stellen ter hand ; fornieren.

SUBMITTERE, onder-leggen ; onder-werpen : onder, t'onder leggen ; leegen ; nederen ; ver-nederen.

Submittere animum ; Submittere se, ver-oot-moedigen ; ver-de-moedigen ; ver-nederen sich selven ; dukken, duiken ; swijken ; submitteeren.

Submittere genu, neigen, nijgen.

Submittere, *Summittere*, *barbam*, laeten wassen den baerd.

Submittere clàm, toe-maeken ; op-maeken ; uit-maeken ; op-raeden ; op-reden, *vet.*

Submissus, *animo præsertim*, nederig ; ver-nedert ; oot-moedig ; de-moedig.

Submissus, *Submissè se gerens*, duipen ; duiper.

Submissus, *Summissus*, leeg ; lijns, lins, *g. s. s.*

Submissè, oot-moediglik ; de-moediglik ; stillik ; lijnselik, lijselik. *Submissè*, *Submissâ voce loqui*, *dicere*, lijnselik spreken, seggen ; vesiken, veselen in d'oore. *Vox submissa*, *summissa*, leege stemme.

Submissio, *animi vidt*, ver-nederinge ; onder-daenigheid ; de-moed ; de-moedigheid ; ood-moed ; ood-moedigheid.

SUBMONITOR, onder-meester ; onder-leer-meester.

Submonitor, *posticus monitor*, protokol.

SUBMURMURARE, morren ; mor-

melen ; mondpelen, mompelen. *Submurmuratio,* mondpelinge.

SUBNASCI, aen-wassen ; op-rijsen.

SUBNIGER, bruin ; swertachtig; donker-swart ; waeter-swert.

Subnigra, bruinelle ; bruinken, bruinette, — teken.

SUBNITI, lenen ; leinen.

SUBNOTARE, onder-teekenen.

SUBNUBILUS, donkerachtig; nevelachtig.

SUBOSCURUS, duisterachtig ; donkerachtig.

SUBODORARE, *&*,

SUBOLERE, be-rieken ; snoffen, snuffen, snuiven, snoffelen, snuffelen ; gewaer worden.

SUBORIRI, op-rijsen ; her-komen ; over-gaen ; over-komen.

SUBORNARE, toe-maeken ; uit-maeken. *Subornare consilijs,* op-raeden, op-reden, *vet.*

Subornatus, toe-gemaekt.

SUBPALLIDUS, bleekachtig ; blaffaerd ; deluwe, eluwe.

SUBPRÆFECTUS, *qui præfecti vice fungitur,* onder-schouwt.

SUBPRÆS, tegen-borge ; onder-borge ; nood-borge, *s. s.*

SUBRANCIDUS, garstachtig.

SUBRAUCUS, heeschachtig.

SUBREMIGARE, roeden oft roeien het schip.

SUBREPERE, onder-kruipen.

SUBRIDERE, greniken, grenigen, grenen, grijnen, ginniken, *& fland.* gremeelen, grijnkelen; genen, *campin.* kokermuilen, *fland.* smollen, smuilen.

Subridere quasi vultu seuero & composito, monkefroien.

SUBRIGERE, *Vide,* SURRIGERE.

SUBRIPERE *se sensim,* ont-sluipen.

SUBROGARE, *Vide,* SURROGARE.

SUBRUBICUNDUS, roodachtig.

SUBRUERE, om-verre, om-verde worpen, smakken.

Subruere, scalpendo, terram præcipuè, op-scherren ; *ut gallinæ.*

SUBRUFFUS, vael, vaeluwe ; ros-achtig. *Subruffus ad atrum accedens,* sore, soore, *vet. ling. Gotthica.*

SUBRUMUS, mammelink ; melklam ; soogelink, soogende, *& in compositione* soog, *vel* suig ; *ut* soog-lam, suig-lam, *&c.*

SUBRUSTICUS, boersch ; boerachtig.

SUBSALSUS, soutachtig.

SUBSANNARE, spotten ; be-spotten ; ver-spotten ; schimpen, beschimpen ; be-schampen ; beenen, *fland.* iemanden be-grijsen ; de tote setten, *holl.* de tonge uitsteken ; lams-oore setten ; gespe setten ; guise setten, &, de guig nae-steken, *holl.* esels-ooren setten.

Subsannator, spotter ; be-spotter; be-schimper.

SUBSCRIBERE, onder-teekenen ; onder-schrijven.

Subscriptio censoria, reformatie.

SUBSCUS, riege, rijgel, rijchel ; lijst aen het berder-werk ; rabat.

Subscus, balk-band ; kamme ; klampe ; anker inden timmer. *Subscudes dua tigna inter se vincientes,* slotelen.

Subsus (1), *tabella lignea quâ asseres aut materiæ compinguntur,* swaelem-steertken ; wouwe-steertken ; woeg-steertken ; *quibusdam,* voeg-steertken.

SUBSEQUI, volgen ; nae-volgen ; ver-volgen ; achter-nae-volgen.

Subsequa, herder, harder, herde-man.

(1) Sic.

Subsericum, grof-grein; saeie, saeiette; osset; woesset.

Subsericum telæ genus, sark, *fland.*

Subserica vestis, Cipers satijn.

Subsídere, sinken; neder-sinken; ont-sinken; onder-sinken; sijgen; neder-sijgen; ver-gronden; duiken; swijken.

Subsidêre, neder-sitten; stoepen; hukken. *Subsidens,* hukkende. *τῶν Subsidere autem, & Subsidere, interpretationes aliquando inter se confunduntur.*

Subsidêre, be-spieden, be-spien; aen-leggen; loeren.

Subsellia, gestoelte.

Subsellij imi iudex, onder-schepen.

Subsidentia, gromme; grommeken.

Subsessor, insidiator, hukker; struik-roover; af-setter; straet-schender; land-dwinger, *vet.* moorder; moordenaer.

Subsessor alieni matrimonij, over-speelder; onder-kruiper.

Subsidium, helpe, hulpe; bij-stand; onder-stand; ont-set, ont-sette; toe-vlucht; toe-verlaet; achter-rugge; provisie; sekoers, sokkoers, sukkoers; recours.

in Subsidium, ter nood, *Grotio.*

Subsidium in acie, achter-hoede; arriere-garde.

Subsidio accedere, in staede staen.

Subsidio esse, venire, ont-setten; ont-schutten.

Subsidia, orum, bode; bode-geld; help-geld, *vet.*

Subsidiarius, onder-standig.

Subsignare, onder-teekenen; onder-schrijven; segelen.

Subsignatio, signature.

Subsilire, *Subsultare,* huppelen, hippelen; huppen; fiemelen, femelen; op-springen; touteren; reien; writselen, vritselen.

Subsilire, schrikken, schrekken; ver-schrikken; ver-schieten.

Subsultatio, ver-schietinge; ver-schriktheid. *Subsultus, us.*

Subsultor, huppeler.

Subsistere, stille staan; blijven staen.

Subsistere in aliquo loco, onthouden.

Subsistere, bekommeren.

Subsolanus, ooster-wind.

Substantia, wesen. *Substantiale,* wesentlik, *Grotio.*

Substantia, opes, have, haef; goed; rijkdom; substantie.

Substernere, onder-stroien.

Substramen, stroissel; rijsseler; litier der beesten.

Substillum, mist, mest, miest; sleggeringe; rijm, rijp.

Substillum pluere, rijmen, rijpen.

Substillum, urinæ, koude-pisse.

Substituere, onder-setten; onder-stellen; fondeeren.

Substituere, in-setten; in-stellen; vullen, vollen; substitueeren.

Substituere inutilibus utiliora, verschotelen.

Substitutus alterius loco vel vicem(1), stad-houder; substitut.

Substringere, op-schorssen; op-schorten.

Substruere, onder-leggen; fondeeren.

Substructio, timmer; onder-legsel; fondament, fondeerssel.

Subsultare, Subsultatio, *&c. Vide,* Subsilire.

Subsurdus, dooverik; doofachtig.

Subtegmen, *Subtemen,* wevel; wevel-draed; wevel-gaeren; hevel-

(1) Sic. Lees met het Etymol. *vice.*

garen, *sax.* in-weefsel; in-drag; in-slag.

SUBTENUIS, dunnachtig.

SUBTEPIDUS, bloed-lauw.

SUBTER, *Subtus*, beneden; onder.

SUBTERFODERE, onder-graven; onder-mijnen.

SUBTERFUGERE, ont-wijken; ont-sluipen; ont-hukken; vermijden; schouwen, schuwen.

SUBTERRANEUS, onder-aerdig.

Subterraneus locus, haegedocht.

Subterraneus locus concameratus, voute; welvinge; welfsel; overwelfde plaetse; kelder.

Subterranea via, gang onder de aerde.

Subterranea regna, helle.

SUBTICERE, ver-swijgen; vermondpelen.

SUBTILIS, helder; hael, hel; edel, eel; fijn; dun; saerd, tsaerd; schrand, *s. s. fris.* schrander; spits-sinnig; subtijl, sotijl.

Subtiliter, subtijlik.

Subtilitas, subtijlheid.

Subtilitas nimis anxia, haer-kloving, *Grotio.*

SUBTRAHERE, ont-trekken; ontkeeren; kippen; stelen; ont-draegen.

Subtrahere se, deur-sluipen; ontkruipen.

Subtrahere clandestina conductione, onder-hueren; onder-mieten.

SUBTRISTIS, droefachtig; loor, *fland.*

SUBTURPIS, vuilachtig.

SUBTUS, *Subter*, onder; beneden.

SUBUCULA, hem, hemde. *Subucula recens*, *Viuis*, (1) schoon hemde.

(1) Lees met het Etymol. *Lud. Viues.*

Subucula, lijfken; lijf; lijf-roksken; *onder-lijf —; hem-roksken (*de viris vid^t; nam feminæ propriè* borst-rok;) wollen-hemde; voeder-hemde, *s. s.* sweet-roksken, *fland.*

Subucula nocturna, slaep-lijfken; nacht-lijfken; nacht-roksken.

Subucula muliebris, onder-kleed; onder-rok, onder-roksken; onderkoeurs; siele; sielken; ondersielken.

SUBVECTARE, voeren. *Subvectare curriculo vel vehiculo trusili*, kruien den krui-wagen.

SUBVENIRE, te hulpe komen; secoers, sokkoers, sukkoers, doen.

SUBVERTERE, om-stooten; omwerpen; om-stulpen; omverre, om-verde, worpen, smakken; verderven, be-derven; raseeren: *solo æquare, funditus demoliri, subvertere, urbem, arcem, &c.* raseeren een stad, *&c.*

Subvertere, *Subverti*, bol-aersen.

SUBVIRIDIS, groenachtig.

SUBULA, ael, aelsene, alsene, elsene; suile, *g. s. s.*

SUBULO, *ceruus cui prima & simplicia erumpunt cornuum tubercula; ceruus iunior, simplicibus & rectis cornibus*, spet-hert, spit-hert, spies-hert, spetken.

SUBVOLARE, vlichelen.

SUBURBIUM, *Suburbia, orum*, veur-stad; buiten-stad; veur-borg; veur-borgt, veur-geborgt, veurgebucht der stad.

Suburbia, Suburbana regio, bijvang der stad.

SUBURERE, besengen.

SUCCEDERE, *(bene, aut, malè,)* ge-dijden; be-dijden; tieren; geraeken; ge-lukken; ge-raedten, geraeden; gaen; vaeren; be-ko-

men; wauteren, wouteren; hotten; slaegen, slaen: *prout adduntur quibusdam*, wel, *aut*, qualik, *aut*, mis, *variant sensum: ut*, *Frumenti prouentus bene successit*, het koren is wel geslaegen, wel geraekt: *Item*, *Res non bene succedit*, 't en wilt niet hotten, het gaet oft vaert quaelik: *Res malè successit*, 't is mislukt, mis-raekt, *&c.*

Succedat prosperè quod agis, God voordere u.

Successus fortunatus, voord-gang; be-komte, *vet.* be-komste; ge-luk; gluk; voor-spoed, veur-spoed.

Succedere, achter-volgen; voord-gaen; toe-gaen; onder-gaen; in-gaen; ge-lingen; nae-komen.

Successio, nae-komste.

Succedere in bona, in opes hæreditarias, erven, erffen; erffenisse aen-gaen, beuren.

Successor, Successores, nae-saet; nae-komeling; nae-saeten; nae-komelingen; erven; erf-genaemen.

Successio hæreditaria, erffenisse.

Successio mascula; feminea; sweert-sijde; spil-sijde, *Grotio.*

Successio ab intestato, versterf-recht, *Grotio.*

Succendere, ont-vonken; aen-steken; ont-steken; ont-sengen.

Succerda. *Vide*, Sus.

Succídere, af-snijden; af-houwen; velden, vellen.

Succidia, baek, baeke, baeken-vleesch; sijde speks, *tergum porci muriâ aut sale conditum.*

Succídere, be-geven. *genua succidunt, labant*, de beenen begeven mij.

Succiduus, on-gevallig.

Succinere, tusschen singen; onder-singen.

Succentor, cantor infimæ vocis, baritonans, bas-kontre.

Succingere, op-gorden; schorssen, schorten; op-schorssen, op-schorten; trossen. *Succinctus*, geschorst.

Succinctè, Succinctim, kortelik, in 't kort.

Succingere ligulis, op-nestelen; takelen, op-takelen de broeke.

Succingulum, Succinctorium, onder-gordel; onder-riem.

Succinctorium, veur-schoot; veur-doek, *sicamb* schors-kleed; schorsse; schorte; schorte-kleed.

Succinctorium pelliceum, schoot-vel, schors-vel.

Succinum; δάκρυον ἠλιάδων, *quasi lacrymæ solis filiarum*, amber, ammer, ambre, emmer, embre; barn-steen, born-steen, bern-steen, *g. s. s. nam succinum accensum tedæ & resinæ modo deflagrat; q. d. petra ardens, porrò*, lamertijn-steen; aek-steen; *veriúsque* haek-steen; *q.* ἅρπαξ, πτερυγοφόρον *plumas leues, paleas, folia, frondes, festucas attrahens & rapiens: unde poëta: Hîc electra legunt alnis stillantia Celtæ, Succina quæ memorant vini mellisue colore, quæ paleas rapiunt tactu* (1), *frondésque caducas. Vide etiam*, Electrum; *item*, Urcodus fictilis.

Succrescere, onder-wassen.

Succuba, bij-wijf; over-spelster.

Sucula, *&*, *Suculæ*, *Vide*, Sus.

Succula, *Vegetij, machina tractoria*, wind-as, wind-asse, haspel, *g. s. s.* spille; welle.

Succularum ansulae, wind-as-gat; wind-as-voet.

Succulâ in altum tollere, op-winden.

(1) Sic. Lees met het Etymol. *tractu.*

Succumbere, onder-liggen, onder-blijven; t' onder blijven; onder-gaen; neder-laege hebben, lijden; *(pugná vidt,)* neder-vallig, oft neder-vellig zijn.

Succumbere labori, oneri, te quaed hebben.

Succumbere, causa cadere, ver-liesen het ge-dinge, vallig oft vellig worden: *qui Succumbit,* vallig.

Succurrere, ont-setten; hand-reikinge doen.

Succus, sap; iuis.

Succus, Suctus, lac muliebre, sog; soogsel; spene, spenne, speene, speine, sponne, spinne, *sicamb. fland.*

Succum labris elicere, lokken, *fland. q. d. allicere, unde & Lac quidam Latinis dici putant.*

Succosus, sappig, sapig, sapachtig.

Succutere, &

Succussare, hutsen, hutselen; draven; trotten; schokken.

Succussus, geschudt, geschuddet.

Succussor, Succussator, Succussarius equus, schokkende, dravende, dravig, hert-dravende, peerd; draver; trotter.

Succussatio, Succussus, us, schok; trot; draf, drave, dravinge, der peerden.

Sudare, sweeten. *Sudando niti, multo conamine Sudare,* be-sweeten.

Sudabundus, sweetig; be-sweet.

Sudor, sweet.

Sudor lethalis, reeuw-sweet; dood-sweet.

Sudor Britannicus; ephemera Britannica, sweetende siekte.

Sudarium, droog-doek; sweet-doek.

Sudatorium, bad; bad-stove; sweet-bad; stove; sweet-stove.

Sudamina, morbus, rood-jonk; rood-hond; rood-jook; rood-vonk.

Sudes, pael; staek; sperre, sparre: stange; raster; peertse; tuin-staek; *& per metaph. Homo stupidus, stipes, qui non mouetur ad agendum quod oportet.*

Sudetum, staket, staketsel.

Sudum, klaer weder.

Suedicum mare, ooster-see; oost-see.

Suêre, gewoon zijn. *Suetus,* gewoon; woon, *vet.*

Suëre, naeien, naeden, neien; flikken, *ger. sax. sicamb.*

Sutus, genaeit. *Sutilis,* naeibaer; genaeit.

Sutura, naed.

Sutura plumaria, limbolaria, stik-werk; stiksel.

Sutura nexilis, reticulata, breid-naed.

Sutura longa adaptare, leuiter consuëre, driegen, *(q. d. falsè suëre;)* besten.

Suturis insumere, ver-naeien.

Sutura coronalis; Sutura cranij, mouwken; bekkeneel-naed.

Sutor caligarius, kous-maeker.

Sutor, calcearius, schoen-maeker; corduaenier; querdel-snijder, &, trek-lap, *utrumque ironicè.*

Sutor veteramentarius, calceorum detritorum, lapper; schoen-lapper; oud-lapper; oud-schoen-lapper; saftier, savetier; querdel-snijder, *ironicè.*

Sutorium filum, subulare, picatum, borstel-draed; schoen-draed; kastel, *holl. fris.*

Sutorium scalprum; Sutorius cultер, schoen-maekers mes; schep-mes.

Sutoria fascia; Sutoris oplite & genu tonsum lorum quo calceus suëndus obstringitur, span-riem.

Sutorius asser, schep-bord.

Sutorium atramentum, koper-roose; schoen-makers swertsel.

Sutrina, schoen-makerije.

SUFFARCINARE, treffen.

Suffarcinatus, be-swaert ; belaeden met een pak.

SUFFARANEUS, soeteler in de krijg ; loren-draeier.

Suffaraneum agere, soetelen in de krijg ; loren-draeien.

SUFFERRE, lijden ; ver-dragen ; luchten (ik mach het niet luchten, *ferre nequeo ;)* supporteeren.

Sufferre æquo animo, gedult, patientie, hebben.

SUFFICERE, in-setten ; in-stellen ; substitueeren.

Sufficere colore, medicamentis, ut lanam, &c. verven ; verwen ; staelen oft verwen de wolle.

Sufficere, vol-staen ; vol-strekken ; ver-noegen.

Sufficere, satis esse, genoeg zijn ; basteeren.

Sufficiens, genoegsaem ; bastant ; sufficient, suffisant : bestandig.

non Sufficiens, insufficient.

Sufficienter, genoegsaemlik ; vol, *in composit.* vol-bodig, vol-doen, *&c.*

Sufficientia, ge-noegsaemheid, ge-noege, ge-nuegt ; be-komste ; be-komte, *vet.*

SUFFIGERE, hechten, heften ; hichten, *fland.* [*hincar.*]

Suffigere clauis, be-slaen met nagelen.

SUFFIRE, be-rooken ; onder-rooken ; smooren ; stoven ; dempen ; perfumeeren ; parfumeeren.

Suffimen, Suffimentum, Suffitus, Suffitio, be-rookinge ; onder-rookinge ; riek-werk ; reuk-werk ; rook-werk ; perfum, parfum.

SUFFLAMEN, *instrumentum quod rotæ inijcitur, ne in præceps feratur currus*, waegen-span ; rad-sperre ; span-koorde ; span-ketene ; span-strik ; rijer ; raeieringe ; rede, *sax. sicamb.*

Sufflaminare, Sufflamine comprimere siue retinere, rijeren ; raeieeren.

SUFFLARE, blaesen ; op-blaesen ; soffelen, sofflen ; suffelen, sufflen ; poffen.

Sufflator, blaeser ; poffer.

SUFFOCARE, worgen ; ver-worgen ; smooren ; dempen ; ver-dompen ; ver-dempen. *Suffocare seu excoquere in ollâ peritâ. Vide*, COQUERE *aliquid.*

Suffocare, &, Suffocari, ver-smachten ; ver-stikken ; ver-smooren ; smachten.

Suffocatio, ver-stoptheid ; worginge.

SUFFODERE, mijnen, mineeren ; onder-mijnen ; onder-graven ; dabben, dabbelen ; poelen, polen, *fland.*

Suffossio, onder-gravinge.

SUFFRAGARI, *Suffragium ferre*, stemmen ; ver-stemmen ; keur-stemmen ; wille-keuren ; gunnen ; hoonen, *vet.* med-spreken ; med-stemmen. *Suffragio ornare*, hulden ; hulde doen.

Suffragari, auxiliari, be-helpig, be-hulpig zijn. *Suffragatio, Suffragium*, bij-stand ; hulp ; support.

Suffragium, stemme ; stemminge ; vois ; keur, kore ; wille-keur ; keur-stemme ; help-keur, *vet.* waele, *vet.* huide ; hoon, *vet.*

Suffragij in sodalitio ferendi potestatem habens, capitulant, capitulaer.

Suffraganeus, vulgi, wij-bisschop ; koor-bisscop ; koor-bisschop ; suffragaen, *à suffragando, h. e. auxiliando.*

SUFFRAGO, *flexura in posterioribus quadrupedum cruribus ; quod in prioribus genu dicitur*, slaegel, slegel ;

achter-boge, *Ad. Junio;* knie-boge ; knie-buige ; nepe.

Suffraginum vitium, spat.

Suffraginosus, krampig ; krampaderig.

Suffraginosum iumentum, spatsieke beeste.

SUFFUGIUM, toe-vlucht ; toeverlaet.

SUFFULCIRE, onder-setten ; onder-steunen ; onder-stutten ; schooren, schoren ; onder-schooren ; onder-vueren ; onder-leggen ; onderschraegen ; proppen.

Suffultura, voeder, voeier, voederinge.

SUFFUMIGARE, be-rooken ; onder-rooken.

Suffumigatio, be-rookinge.

SUFFURARI, stelen ; ont-stelen ; krauwen, *metaph.* soren, seuren, *vet.* preeuwen ; kabassen.

SUFFUSIO *oculorum ; oculis obuersantes nubeculae ;* vel in 't ooge ; oogen-vel ; schemeringe, schemeringe in 't ooge ; sterre, starre, sternsel, oft sterssel in d'oogen ; ster-blindheid. *Suffusione cæcus,* ster-blind.

SUGERE, *lac vidt, mammam, ubera, &c.* soogen, suigen ; lellen ; lokken, *fland.* lepsen.

Suctor, suiger.

Suctus, ut puerorum lactentium, slok, sloksken : *quæ per metaph. etiam ad obscœnum suctum transferuntur.*

SUGGERERE, in-geven ; insteken ; in-blaesen ; toe-steken ; veur-spellen.

Suggerere, uit-reken ; ter hand stellen ; toe-stueren ; toe-langen ; aen-langen : *item,* op-werpen, opstouwen, *ut, terram, ligna, &c.*

Suggestus, Suggestum, pulpit ; predik, preek-stoel ; puie, puide (*de lapideo Suggestu potissimùm ;*) reduis, red-huis ; kancel, kantsel, *ger.*

Suggestus, siue structura sublimis, rotunda instar cadi siue orcæ, in qua malefici ad horas aliquot propronuntur deridendi, kaeke ; schavot.

Suggestum comæ, haer-boschken.

SUGGREDI, duiken ; duipen ; druilen ; be-kruipen.

Suggredi tectè, sluipen ; sluimen.

SUGGRUNDA, *Suggrundia ; Vide,* SUBGRUNDA.

SUGILLARE, rasten het bloed ; bloed-rasten.

Sugillare, nae-seggen ; smotsen, *g. s. s.* naem-rooven.

Sugillator, smotse ; smutse, *g. s.* fame-schender.

Sugillatio, bloed-rastinge.

Sugillatio ; Sugillatus oculus, blauwe ooge.

Sugillatio, smot-woord.

SUI, *Vide,* SUUS.

SULCARE, voren.

Sulcare mare, æquos, sok maeken.

Sulcus, vore, vorre ; akker-vore ; ploeg-vore ; groeve ; groepe, grippe, greppe, gruppe ; grave, gracht ; leese ; rabat.

Sulcus aquarius, water-vore ; water-groeve ; rioole. *Sulcos fodere,* rioolen.

Sulcus rotarum currus circumvolutione impressus, spore.

Sulcis ornare, tandeeren.

Sulco deponere vitem, &c. in-leggen den wijn-gaerd, &c.

Sulcus nauis. Vide, NAVIS.

SULPHUR, solfer ; swavel, swevel. *Sulphur factitium, mortuum,* geleschte solfer. *Sulphur viuum & fossile, metallum viuax, ignem non expertum,* levende solfer.

Sulphur sacrum, bliksem.

Sulphure miscere, siue aspergere, imbuere, linere, solferen, be-solferen.

Sulphuraria fodina, solfer-mijne.

Sulphurearum aquarum tutor è terrâ exhalans, mephitis, solfer-stank der aerden.

Sulphuratus, *Sulphureus*, solfer-achtig.

Sulphuratus, gesolfert; be-solfert; geswevelt.

Sulphuratum, solfer-priem; solfer-stek; swevel-steksken.

Sulphurarius, solfer-stek maeker.

SULTANUS, *vulgi*, soldaen, *voce Arabicâ.*

SUM, ben, bin, *holl. &c.* Ik ben, gij bent oft bint, *pro quo alij dicunt*, gij zijt, *tu es.* [*sed propriè loquendo* gij zijt, *est numeri pluralis; ut in singulari debeat dici*, du bist. *F. R.*] *Vide etiam*, ESSE.

SUMACH, *rhus coriariorum*, smak.

SUMEN, spin, spind, spint, *sicamb.* onder-buik; neder-buik; uder-bred; uder-braed, huider-bret, euder-bret, huider braed; *uberum siue abdominis assum.*

SUMERE, nemen; op-raepen; aen-nemen, in-nemen.

Sumere sibi, seu attribuere, toe-schrijven; ver-meten.

Sumere, teeren, teren.

Sumere; sobriè sumere ad necessitatem & utilitatem, nutten, nuttigen.

Sumere nummos, lichten, op-lichten, het geld.

Sumere in re aliquâ, **Sumtum facere in aliqua re*, — be-steden; emploieeren; aen-leggen.

Sumtus, a, um, genomen.

Sumtio, neminge.

Sumtus, us, kost; teer, teeringe, tere; aen-laege, *vet.* on-kosten.

Sumtus nimius, superfluus, extraordinarius, effusus, kostelikheid; on-kost.

Sumtum facere, teeren, teren.

Sumtum exercere, neeren; geneeren.

Sumtum soluere, be-kosten; be-kostigen.

Sumtus pendere, soluere, exsoluere; Sumtibus parem esse, ver-leesten; ver-vallen ende be-taelen de kosten.

in Sumtus magnos excrescere, be-grooten.

Sumtus carceris vel custodiarum, steen-kosten.

Sumtus æstimare; Sumtuum litis rationes inire, taxeeren de kosten.

Sumtus faciendos conijcere, in futurum perpendere, om-slaen de kosten.

in Sumtum dare, te veuren geven; ten besten geven.

Sumtum facere pro quæstu; Sumtus lucro metiri, teere nae neere stellen.

Sumtum exiguè, restrictè facere, scherpelik leven.

Sumtuosus, kostelijk, kostel, *holl.*

Sumtuosè, kostelik; kosteliken; rijkelik.

à Sumtu liber, kosteloos en schadeloos.

SUMMITTERE, *Summissus; Vide*, SUBMITTERE.

SUMMUS, hoogste; opperste; overste; meeste; fron, vron, *vet. ger. sax.* principael.

Summus, souverein. *Summus dominatus*, souvereinschap.

Summates, overste; de hoofd-stukken; over-hoofden; beste van 't land, vander stad.

Summum, Summitas, sop, top, tsop; hoogde, hoogheid.

Summum, ad Summum, ten hoogsten.

Summè, Summopere, bijster, bijstier, bijstierlik; hoogelik; over-zeer.

Summarium, be-worp, be-werp; be-trek.

Summatim; in Summa; ad Summam, in 't kort; kortelik; ten laetsten; ten uitersten.

Summatim dicere, legere, scribere, over-loopen.

Summatim comprehendere, be-worpen in 't kort.

Summatim capita rerum repetere, her-haelen; recapituleeren.

Summa, besluit; conclusie; kort begrip.

Summa, be-loop van rekeninge; somme; sommatie.

Summa pecuniæ, somme gelds: *ingens pecunia*, groote somme gelds.

Summa, principalis videlicet quæ fœnori datur, sors; vulgo Summa capitalis, hoofd-somme; hoofd-penningen; som-penningen vanden woeker; capitael, cavedael.

Summam conficere, in Summam redigere; Summam colligere, sommeeren.

de Summâ detrahere, deducere, reputare, demere, decidere, remittere, &c. af-slaen vande somme; afkorten; af-rekenen; af-trekken vande somme; abatteeren; defalkeeren vande somme.

de Summâ decisio, remissio, af-slag; rabat.

SUPELLEX, huis-raed, *q. d.* huis-reed; *res ad quotidianum usum patrisfamilias parata, secundum I. C. tit. de sup. leg. Unde &* ge-reede, huis-gereede, ge-raed, ge-raede, *dicitur:* raed, *vet. sax. sicamb.* huis-alame; huis-gerek; have, haef; reed-have, *vet.* vaerende have; havelike goeden; boel, boedel, in-boel, im-boel, *fris. holl.* kateilen, kateelen, *fland.* huis-stofferinge; stoffeersel binnen huise; menagie: plunder, plonder, *vet. germ.* [*hinc socij nauales supellectilem suam quisque peculiarem*, plunder, plonder *vocant: & cùm nauem hostilem vi expugnant, hostilem talem supellectilem sibi debitum* plondragie *vocant* F. R.]

Supellex, quæ terrâ, vel structili opere tectorióue non tenetur, tilbaer have; meubelen, meubele, roerende goeden.

Supellex operariorum operi accommoda, werk-alaem; werk-getuig; werk-tuig.

Supellex mensaria, tafel-goed.

Supellex preciosa, juweel, jouweel; joie, *vet. res siue supellex preciosa elegánsque, soli voluptati seruiens: qua ratione etiam* klein-nood *dici conijcio, Kilianus.*

Supellex ad ostentationem cultúmque ædium, non ad usum comparata; ἄπυρα ἀναθηματικὰ σκεύη; res non culinario usui, sed domorum ornatui dicatæ, pronkwerk, pronk-merkt, pronkerije.

Supellex vetustate obsoleta, ouden huis-raed; verlegen huis-raed, *sax. Supellectilia vetera et fracta*, gruet, greute, grute.

Supellectile ornatus & instructus, ge-haveneert.

Supellectile instruere, havenen; haveneeren.

SUPER, op, oppe; up, *fland.* boven; over, *& sic in compositione, aut* aver, *sax. fris.*

SUPERADDERE, tassen (ἐντάσσειν;) schokken.

SUPERÆDIFICARE, op-timmeren.

SUPERALLIGARE, op-binden.

SUPERANNARE, over-jaren.

SUPERARE, ver-winnen; over-winnen; over-treffen; ver-overen; te boven gaen; over-klimmen; over-gaen; *over-treden, *quibusdam*—over-komen; ver-meesteren; passeeren; conquesteeren.

Superare aliquem rationibus, indoen.

Superare vi, be-krachtigen ; beweldigen.

Superatus, gewonnen ; overwonnen.

Superabilis, winbaer ; winsaem, winnelik.

SUPERBUS, hoog-vaerdig ; hoovaerdig ; hoog-hertig ; hoog-borstig ; groots, grootsch, grootsig, grootsaerd ; spits, spitsch, spitsig ; prootsch ; pruitsch ; fier ; hoogdragende ; uit-wendig.

Superbè, hoog-vaerdiglik ; uitwendiglik.

Superbire, ver-hoovaerdigen ; over-moedigen, *vet.* hoog-vaerdig, hoog-draegende, zijn ; prachten ; pratten ; praelen.

Superbire lenocinijs, Superbè incedere, braggeeren.

Superbia, hoog-vaerdije, hoovaerdije ; uit-wendigheid.

Superbus, Superbire, & Superbia, quibusdam pracher, pracheren, pracherije. *Sed hæc plerisque significant Parcus, Parsimonia, &, Parcum esse. nisi sumas pro,* braegeeren *&c. id est, ostentare diuitias, &c.*

Superba, flos, pluimkens.

SUPERCIDERE, op-vallen ; overvallen.

SUPERCILIUM ; *ductus pilorum supra palpebras,* brauwe ; wimbrauwe, wimp-brauwe, wijnbrauwe, wijn-brae ; wijnd-brauwe, wijng-brauwe, win-brauwe, windbrauwe, wink-brauwe, wenkbrauwe, oog-brauwe, over-windbrauwe, over-oog-brauwe : *valde enim in enunciatione huius dictionis variatur.*

Supercilium seuerum, rijp-gesichte.

Supercilium nubilum, pronk.

Supercilium contrahere, fronssen het veur-hoofd ; pronken, bronken.

Supercilijs denigrandis medicamentum, Calliblepharum Plinio, wimpbrauwen swartsel.

Supercilium, superbia, fastus, hoogvaerdije, hoo-vaerdije.

Supercilium tollere, hoog-vaerdig, hoog-draegende, zijn.

Supercilio sublato iram significare, suer, guer, sien.

Superciliosus, hoog-vaerdig, hoovaerdig.

Supercilium, fastigium, montis, ædium, &c. top, tsop, vanden berg ; geevel, gevel ; op-gaende gevel.

Supercilium Veneris, herba, gerwe, gaerwe, gerve, garbe, garve.

SUPERCRESCERE, over-wassen ; aen-wassen.

SUPEREMINERE, uit-nemen ; uitmuiten ; uit-munten ; uit-kijken ; uit-steken.

SUPERESSE, op-blijven ; overleven ; noch in esse, wesen, zijn.

Superesse, abundare, overen ; over, overig, zijn ; ver-overen ; overblijven ; over-schieten ; resteeren.

quod Superest, over-schot ; surplus.

SUPEREXSTARE, uit-steken ; uitkijken.

SUPERFICIES, *æquor, superior plana pars cuiusque rei, & facies quæ exterius oculis cernitur,* het vlak ; de vlakheid ; veld ; over-deel ; uitwendigheid ; uit-wendige gestelte-nisse.

SUPERFLUERE, over-loopen ; over-vloeden, over-vlieten.

Superfluus, over-vloedig ; overmaetig ; over-tellig ; over-tallig ; over-tollig.

Superfluitas, Superfluum, Superfluæ res, over-vloedigheid ; kortsel ; quak ; surplus ; over-schot.

Superfluum esse, over-schieten.

SUPERFUNDERE, op-gieten, over-gieten.

SUPERGREDI, op-gaen.

SUPERHUMERALE, *vulgi, gestamen humerale*, bijle ; nol ; tote.

SUPERI, hemelsche ge-nooten ; heiligen die in den hemel zijn.

SUPERIJCERE, SUPERINIJCERE, op-worpen, op-werpen.

SUPERILLINERE, over-smeeren ; over-salven.

SUPERIMPONERE, op-laeden ; op-leggen.

SUPERINCIDERE, op-vallen.

SUPERINDUCERE, over-trekken.

SUPERINDUERE, over-aendoen.

SUPERINFUNDERE, over-gieten.

SUPERINGERERE, op-laeden ; op-leggen.

SUPERINIJCERE, *Vide*, SUPERIJCERE.

SUPERINTEGERE, over-dekken.

SUPERINTENDENS, *vulgi*, meester-knecht ; meester-knaep.

SUPERIOR, over-hoofd ; veurgaende ; oor, or, *Vide* MAGNUS.

Superiores, veur-ouders ; veursaeten.

Superiores, overste ; overheid ; overigheid.

versus Superiorem locum, op-waert.

pro Superiore protectoréue aliquem habere, aen iemanden hoofden, hoofd ende troost hebben ; heulen aen iemanden, *holl.*

Superioritas, hou, hoo ; hoo en troost in oft aen iemand hebben, *ab aliquo protegi, tutari, sustineri, iuuari.*

Superius, Superior, Cantus, Discantus, boven-sang ; diskant : *vox quæ arcem seu apicem harmoniæ obtinet, & in sublime præcipuè fertur.*

SUPERLATIUIS *Teutonicis eleganter proponitur dictio* aller, *omnium ; ut*, aller-beste, aller-kleinste ; aller-meeste ; *omnium optimus, minimus, maximus.*

SUPERLIMINARE, boven-dorpel ; over-dorpel.

SUPERLINERE, over-strijken.

SUPERLUCRARI, overen ; ver-overen ; over-winnen.

SUPERNATARE, drijven, drijffen ; vloten, vlotten.

SUPERNÈ, boven, van boven.

SUPER-OS, over-been.

SUPERPELLICEUM, *vulgi*, over-rok ; koor-kleed ; surplis.

SUPERPENDÊRE, over-hangen.

SUPERPONDIUM, over-wigt ; over-gewigt ; over-waege.

Superpondium ; seu, quod Superpondij loco merci appensæ & numeratæ manu adijci solet, toe-worp ; toe-waere ; toe-maete ; toe-gaeve ; toe-gifte ; toe-boete, *vet.* toe-slag.

SUPERPONERE, over-leggen ; op-laeden ; op-leggen.

SUPERSCANDERE, op-klimmen.

SUPERSEDERE, op-houden ; af-laeten ; af-staen ; ver-dragen ; onder-wegen laeten ; vorsten ; versten, virsten, vristen, voordsten.

Supersedere opere, randen, rand-uit hebben. *Vide*, OPUS INTERMITTERE.

SUPERSTARE, over-staen.

SUPERSTES, over-bleven ; over-blijvende ; over-levende ; over-lijvig ; langst levende.

Superstitem esse, Superstitem vitam agere, be-leven ; over-leven.

SUPERSTITIO, bij-geloove ; aver-geloove ; over-geloove ; superstitie.

Superstitiosus, bij-geloovig ; aver-geloovig ; superstitieus.

Superstitiosus, qui assiduè & anxie-

tate nimia in æde sacra desidet, quasi columnas arrodens, pijlern-bijter.

SUPEPSTRUERE, op-timmeren.

SUPERVACUUS, *Supervacaneus*, over-tallig; over-tellig; over-tollig; nood-loos.

Supervacaneum esse, over-schieten.

SUPERVENIRE, over-gaen; over-komen; ten aen-vang komen.

Supervenire ex insidijs, be-traepen, be-draepen, be-trappen.

Superventus, over-gang; over-komste.

SUPERVESTIRE, over-kleeden.

SUPERVIVERE, *vulgi*, over-leven.

SUPERUNGERE, over-strijken; over-smeeren; over-salven.

SUPERVOLARE, *Supervolitare*, over-vliegen.

SUPINUS, over-rugge; rugge-link.

Supinus, ledig.

Supinare, *Supinum collocare*, *Supinare in terga*, over-rugge leggen; ruggelink om-werpen.

SUPPARUS, *Supparum*, kedel, kele; kittel, *germ.* jakke; kajakke; kasak; preael, *fland.* schorte; schort-doek; schortel-doek; over-slag; schabbe, schabbeken; schobbe, schobbeken; juppe, juipe. *Italis* giupone *thorax dicitur:* giubba *ijsdem vestis manuleata siue chirodata est.*

Supparum (quidam Suparum, vel Syparum scribi malunt) lulle; breede sokke: *velum quo iuuatur cursus nauis languescente vento. Ad. Jun. ex Isidoro.*

SUPPEDANEUM, *scabellum*, *scabile*, voet-banke; scabelle; voet-schemel, *sax. sicamb.*

Suppedaneum; *quod simulachrorum pedibus substernitur*, voet-stijl; voet van het stok-beld.

SUPPEDITARE, langen, leveren; ge-rieven; ten hand stellen; stellen ter hand; toe-steken; toe-stellen; be-stellen; uit-reiken; aen-reiken; toe-reiken; toe-schikken; stoffeeren; fornieren.

Suppeditatio, be-stellinge; fornissement.

SUPPETERE, genoeg zijn.

SUPPETIÆ, helpe, hulpe; onderstand; bij-stand; ont-set, ont-sette; sekoers, sokkoers, sukkoers.

Suppetias ferre, helpen; bij-stand doen; ont-setten; ont-set doen; in stade staen, *vet.*

Suppetias vicissim ferre, ver-poosen.

SUPPILARE, kippen; kaeken; vloien, luisen oft pluisen iemands borse.

SUPPINGERE *calceos*, *soleas*, schoen-lappen; solen; querdelen, *vet.*

Suppactor, saftier, savetier.

Suppagmentum, schoen-lap.

SUPPINGUIS, vet-achtig.

SUPPLANTARE, doen vallen; velden, vellen; schuppen; voetken setten.

Supplantare vitem, in-leggen den wijn-gaerd, *&c.*

SUPPLERE, vullen, vollen; ver-vullen.

Supplementum defectus, lij. *Habet quo se solari possit*, hij heeft eene goede lij. *id est*, hij heeft daer hij sich mede lijden kan, tot dat hij beter krijge.

SUPPLICARE, ver-soeken met oot-moedigheid; oot-moediglik begeeren, bidden; suppliceeren; requeste doen.

Supplicans, *Supplicator*, *Supplex postulator*, suppliant; requerant; ver-soeker.

Supplicanti abscissè negare quod flagitat; spem impetrandi quod postulat præcidere, nihil op de request geven.

Supplicatio, voet-val; knie-bede; knie-gebed.

Supplicationum dies otiosi, Ciceroni, vier-dagen.

Supplicatio, Supplicium, (vulgo, Processio,) om-gang; kruis-gang; gods-dracht; processie.

Supplex, oot-moedig; de-moedig; ver-nedert. *Supplex, ad pedes iacens, genibus pronis,* voet-vallig.

Supplicem fieri, ad genua alicui accidere, voet-val doen.

Suppliciter, oot-moediglik; de-moediglik.

Supplicium, straffe, straffinge; ge-recht, ge-richt; pijn, pijne; pene; kruis; beulije; beulerije; marter; torment.

Supplicium supremum, extremum, summum, capitale, mortis, lijf-straffe.

Supplicium sumere, exigere, ab aliquo; Supplicio aliquem afficere; Supplicium adhibere; Supplicio mactare, straffen; straven; straffe aen-doen; pijnen; pijnigen; rechten.

Supplicium Deo de se ultro dare, penitentie doen.

Supplodere, stampijen; stampen ende smooren.

Supponere, onder-setten; onder-doen; onder-leggen; onder-stellen.

Supponere, ver-wisselen.

Suppositus, supposititius, in-stekelinck; ver-wisselt.

Suppositio, onder-legsel.

Suppositorium, glans, vulgi, stek-pille; stoel-tapken; stoel-gang-tapken; suppositorie.

Supprimere, onder-drukken; ver-perssen; ver-stoppen; ver-schoppen, *ger. sax. sicamb.*

Supprimere, ver-donkeren; ver-duisteren; be-dwelmen, *vet.* ver-bergen; achter-waerts houden; doggeren; versteken; heimelik ver-steken; ver-slaen; onder-houden. *Pecunias supprimere, celare, dolo malo retinere,* geld onder-houden.

Suppressio nocturna, maere; nacht-merie. *Vide,* Incubus.

Suppromere, tappen. *Suppromus,* tapper; schenk, schenker.

Suppurare, *&,* Suppurari, sweeren, sweiren; ver-sweeren, ver-sweiren; ver-swellen; etteren; ver-etteren; botten, als een geswil.

Suppuratus, ver-sworen; ver-swollen.

Suppuratio, sweringe; ge-swere; sweiringe; sweirenisse; ver-sweiringe; apostume.

Supputare, rekenen; tellen.

Supputator, rekener.

Supra, op, oppe; boven; over, *(supra modum, praecipuè in compositionibus* * over-uit —), oever, aver; meer dan.

* *Superior,* opper.

Supremus, hoogste; bovenste; opperste; uiterste.

Supremus, hoofd; over-hoofd; overste; souverein.

Supremum esse, overste zijn.

Supremum rei, top, sop, tsop. *Supremum siue Summum cuiusque rei,* kappe.

Suprema voluntas; Supremæ tabulæ; Suprema mandata, &c. uiterste wille.

Suprema soluere, uitvaerd houden. *Supremæ diei celebritas,* uit-vaerd.

Sura, brade; braeie; braeuwe, brauwe, *vet. sicamb.* wade, waeie, *g. s. s.* kuit, kijte, kete, kiete, *holl. fris. sic.* wange, *vet. sicamb.* spier.

Surculus, scheute; spruite;

pote, poote; rijs (*à* rijsen, *surgere;*) kiem, kieme, *vet. ger. sax.* twijg, *g. s. s.*

Surculus, qui inseritur arbori, ente, inte. *item qui inseritur seu arbori, seu fodiendo,* greffie, griffie.

Surculus utrimque resectus ut fodiatur, fluite, lote, loote.

Surculos ramis adimere, supputare, subsecare, sleunen, slonen.

Surculaceus, Surculosus, scheutig, scheutachtig.

Surdus, doof; doove; dooverik; ver-dooft; gehoorloos; dom.

Surdaster, dooverik; doofachtig; herd-hoorig; qualik hoorende.

Surdus, sine gustu, smaekeloos.

Surdum reddere, & Surdescere, Surdum fieri, ver-dooven; doof worden.

Surdere, doof zijn.

Surdus, situm redolens, ver-dooft, ver-doft, ver-duft.

Surdum odorem spirare, ver-dooft, ver-duft, ver-doft, rieken.

Surgere, *in altum vidt,* wassen; rijsen; op-rijsen; spruiten; op-staen. *Surgere cubitu,* op-staen vanden bedde.

Surgere subitò, schieten, op-schieten, haestelik.

Surrigere, op-steken; op-rekken.

Surripere, *furtim præsertim,* nemen; ont-nemen; stelen; ont-stelen; ont-draegen; preeuwen; priemen, *vet.* pikken; doggen, doggeren; vingeren; kabassen.

Surreptitius, gestolen.

Surrogare, in plaetse setten, stellen, kiesen; substitueeren; surrogeeren.

Sursum, *Sursum versum,* op, oppe; op-waert; om-hooge; boven, boven-waert; steil, tegen-berg.

Sursum trahere, op-trekken; *tollere,* winden; *ferre,* op-dragen; *erigere,* op-steken.

Sursum ferri, currere, op-gaen; op-komen; op-loopen.

Sursum vehere, op-voeren.

Sursum reptare, klaveren, kleveren.

Sursum deorsum, op ende neder; over ende weder.

Surus, pael; staek.

Sus, sog, soeg, souwe, sauw, seuge, suege; swijn; verken; truie; motte, *fris.* loosse, *vet.*

Sus mater, moeder-swijn, *g. s. s. Sus femina.*

Sus castrata, gelte; gelubde seuge; nonne, *translatione sumta à virginibus sacris, quasi castratis propter regnum cœlorum; eâdem ratione quâ* munk *equus castratus dicitur. Vit. Amerpach. Suem castrare,* gelten.

Sus grandinosus, on-geef, on-gants, ver-saedt, gortig, verken. *grana quædam alba & rotunda in carne Suis grandinosæ,* het gort; gortigheid.

Suem mactatam calidâ perfundere, &, glabrare, sengen, broeien, een verken.

Suis abdomen; caro exos circa umbilicum Suis, spin, spind, spint, *sicamb.*

Suilla caro, verken-vleesch.

Suilla vel Suina pellis, swaerde.

Suarium forum, verken-merkt; vee-merkt.

Subulcus, Suarius, swijner; swijnder; swijn-herder; swijn-wachter; verken-drijver; verken-hoeder; verken-kudser; verken-swijner.

Subare, ten beere gaen; loopig zijn; brunstig, brumstig, bruistig, brustig, zijn.

Subatio, brunst, *sax. sicamb.*

Succerda, verken-stront ; verkens-drek.

Sus marina, vel, Porcus marinus. Vide, TURSIO, *&*, DELPHIN.

Sus ; machinæ bellicæ genus : instrumentum quo muros fodiebant, ut sus terram rostro, truie. *Lipsio.*

SUSCIPERE, aen-nemen ; op-nemen ; aecepteeren.

Suscipere negotium, aen-gaen. *Suscipere aliquod opus faciendum*, aen-nemen eenig werk.

Suscipere rem factam, toe-staen.

Suscipere liberos, winnen ; kinderen winnen.

Susceptio, aen-slag.

Susceptor, vulgi; in baptismate vidt, ge-vader ; compere ; peter ; pete, *vet. Vide*(1), PATER INITIALIS.

Susceptrix, pete.

Susceptores, doop-heffers, *Gratio.*

SUSCITARE, ver-wekken ; op-wekken.

Suscitare mortuum, ver-wekken vande dood.

Suscitare ignem flatu, het vier blaesen.

Suscitator mali, be-rokker van 't quaed.

Suscitabulum, ver-weksel.

Suscitabulum, vonke, vunke.

SUSINUM *oleum*, lelien-olie ; olie van lelien.

Suspectare, Vide, SUSPICERE.

SUSPÉNDERE, hangen ; op-hangen ; aen-hangen.

Suspendere de arbore, ligno, in arbore, in furcas, hangen ; op-hangen ; op-knoopen.

Suspendio necare, strangulare, hangen ende worgen. hangen, *quasi* angen, *dici ait Becanus, id est, augustiare, stringere, premere.*

Suspendere malè, ver-hangen. *Laqueo se suspendere*, sich ver-hangen.

Suspensus, ge-hangen.

Suspendiosus, dignus qui in cruce pascat coruos raeven-aes ; raeven-kost ; galgen-aes ; galg-aerd ; galgen-knopel ; galgen-lap ; galgen-strop ; galgen-strik ; hals-gehangen ; hang-dief ; gehangen.

Suspendium, het hangen.

Suspendere, schorssen, schorten. *Suspendere opus*, het werk schorssen, schorten.

Suspensus, on-seker ; twijfelig ; twijfelachtig.

Suspensum opus, geschorst werk.

Suspensio, on-sekerheid.

SUSPICERE, *Suspectare*, op-sien.

Suspectus ; Suspiciendi, siue Sursum aspiciendi actus, op-sicht ; op-slag, *holl.*

Suspicari ; Suspectum habere ; habere Suspitionem, achter-denken ; nae-denken ; be-waenen, *vet.* ver-arg-waenen ; be-moeden ; ver-moeden ; mis-dunken ; gissen ; [touëeren, *quibusdam hollandis, fortè à* fouïr, *id est fodere.* I. R.)

Suspectus, ver-dacht, weder-sien.

Suspicax, Suspiciosus, achter-denkig ; arg-waenig ; wan-trouwig ; ver-moedig ; nae-denkig ; ver-dachtig.

Suspicio, achter-denkinge ; achter-docht ; be-waen, *vet. fland.* arg-waen ; be-moed, be-moedinge ; ver-moed ; ver-moedinge ; mis-dunk ; wan-kost, *vet.* nae-gedacht ; nae-gepeins ; nae-denken.

Suspicio præsumta, presumtie.

SUSPIRARE, *Suspiria ducere*, suchten ; ver-suchten ; himmen, himen, *sax.*

Suspirium, Suspiratio, suchte ; suchting ; ge-suchte ; ver-sucht ;

(1) Onder *vet. Vide* staat *pil*, van een ander hand.

ver-suchtinge ; *Suspiratus*, snik ; kich.

Suspiriosus, kort-borstig ; eng-borstig ; dampig, dempig ; kichende ; kicher.

Susque *déque ferre*, niet passen op eenige saeke ; niet vragen nae eenig ding.

Susscenus, gulde-broeder ; gilde-broeder.

Sustinere, *Sustentare*, onder-houden ; op-houden ; ont-houden ; tegen-houden ; houden staende ; onder-stutten ; mainteneeren ; manteneeren.

Sustinere, lijden ; ver-dragen.

Sustentaculum, leine ; leene ; steune ; steunssel ; onder-steunssel ; onder-setsel ; onder-stutsel ; stade, staeie ; keper, keeper ; proppe, prop ; schamel.

Sustentaculum, onder-houd ; onder-houdsel ; hou, hoo. *hinc* hoo en troost, *refugium*, *retinaculum*, *protectio*, *solamen*.

Sustollere, heffen ; op-heffen ; op-lichten ; op-haelen ; op-rukken.

Sustollere, op-houden ; op-voeden.

Sublatus, ver-heven ; op-gehaelt ; op-gelicht.

Sublatè, hoogelik. *Vide etiam*, Tollere.

Susurrare, suisen, soesen, suiselen ; ruisen ; ruisschen ; rijtelen, *fris. holl.* muiten ; roenen, reunen, *g. s. s.* wispelen, *sicamb.* gonsen, *holl.* druisschen ; snarren ; snorren ; mompelen ; monken ; monkelen. *Susurrare in aurem*, oor-blaesen ; oor-tuiten ; oor-steken ; vesiken, veselen, in d'oore ; ruinen ; oor-ruinen.

Susurrus, suisinge ; soesinge ; suisinge (1) ; suiselinge ; gesuis ; druisch ; gonsinge.

(1) Sic, bis.

Susurrus aurium, tuitinge.

Susurri (1) *auctore incerto*, mond-pelinge.

Susurri humiles, *Persio*, ge-popel, popelinge.

Susurro, proteler, preuteler : *item*, oor-blaeser ; oor-tuiter ; oor-steker ; ruiner ; oor-ruiner ; insteker ; in-blaeser.

Sutor, *Sutura*, *&c. Vide*, Suëre.

Suus, *a*, *um*, sijn. *Sui iuris esse*, *suæ protestatis*, *nulli addictum*, eigen, sijns selfs, zijn.

Sui cupidus, *studiosus* ; *Sua & propria quærens*, eigen-soekig ; baet-soekig ; baet-soeker.

Suapte natura, *voluntate*, *sponte* ; *Suopte nutu*, van selfs ; vrij-willig.

Suapte culpâ, sijne eigene schuld.

Sycophanta, schuimer ; achter-klapper ; lasteraer ; over-draeger ; klaudijt.

Sycophantari, liegen.

Sycophantia, logen, leugen ; laster, lasteringe.

Sycosis, *tuberculum ulcerosum in ano ad fici similitudinem*, vijge ; fijk ; vijg-puiste ; vijg-wratte.

Syllabarum *literas ordinare* ; *Syllabas coagmentare*, *connectere*, spellen ; boek-staeven.

Syllabas præire, veur-spellen ; veur-staven.

Syllabarum coagmentum, spellinge.

Syllabarius, *qui Syllabas connectere assuescit*, speller.

Syllabus libri, register.

Symbolum ; *Symbola* ; ge-laeg, ge-laege, ge-lag ; toe-lage, *sax. sicamb.* schot ; gulde, guldte, *vet. sax.* collatie ; contributie ; quote.

(1) Sic. Lees met het Etymol. *Susurrus*.

Symbolum exigere, quotiseeren : *contribuere, conferre*, contribueeren.

Symbola data causâ introitus in collegium, societatem, corpus, &c. inkom-geld ; bien-venue.

Symboli socius, gelaegs-man.

Symbolum, hand-schrift ; hand-geschrift ; hand-teeken ; hand-veste ; billet, bullet ; obligatie.

Symbolum, geleid-brief ; sauve-conduit-brief ; pasport.

Symbolum, emblema, devis

Symbolum clipei, siue heroicum, insigne nobilitatis, heer-schild ; blasoen ; waepen-teeken.

Symbolum bellicum, tessera, lose ; losen-teeken ; woord ; woord-teeken ; wacht-woord ; waek-teeken ; roep, *fland.*

Symbolum militare mutum, veld-teeken. *Vide*, SIGNUM.

SYMMETRIA, pas ; passe ; respondentie, correspondentie.

SYMPATRIOTA, lands-man ; patriot.

SYMPHONIA, een-stemmigheid ; saemen-stemminge ; accord van geluid ; cadentie.

Symphonia discors, diskant.

Symphoniam cantare, musicienen.

Symphoniarcha, sang-meester ; capelle-meester.

Symphonia, herba, papegacien-kruid ; gelosije.

SYMPHRATORES, ge-broeders.

SYMPHYTUM, *Alus gallicus*, wal-wortel, wael-wortel ; *(q. d. Radix ramices sanans*, I. R.).

SYMPOSIUM, ge-laeg, ge-laege, ge-lag ; sech, *ger. sax.* banket ; collatie.

Symposium viæ causâ, voie ; foie ; letste.

Symposiarcha, Symposiarchus, gast-meester ; gast-weerd ; gast-weerder.

Sympotes, gelaegs-man.

SYMPTOMA, toe-val ; accident.

SYNAGOGA *hominum*, hoop volks.

SYNANCHE, worg in de kele ; bruine, *sax.* keel-geswel ; quinancie ; squinancie.

SYNAXIS, communie.

SYNCHRONUS, tijd-genoot ; eventijdig.

SYNCOPE, be-swijmtheid ; beswijminge ; on-macht.

SYNDICUS, vol-macht ; volmachtigt ; gedeputeerde.

Syndicus, seind-schepen ; sind-schepen ; *Syndicalis senatus*, seind-schepenen.

Syndicus ciuitatis, pensionaris.

SYNEDRIUM, consistorie.

Synedrus, raets-heere.

SYNGRAPHA, *Syngraphus, Syngraphum*, hand-schrift ; hand-geschrift ; hand-teeken ; hand-veste ; notel ; billet ; bullet ; veur-waerde bij geschrift.

Syngrapha, &c. obligationis debitiæ professio chirographo testata, schuld-kennisse, *Grotio.* obligatie.

Syngrapha specialis debiti pecuniæ receptæ in ædium nauisue fabricam, bijl-brief, *Grotio.*

SYNIPES, muggesken ; *muscæ minutissimæ genus.*

SYNODUS, send ; seinde ; seende ; sende ; seene ; sijne ; senod ; senne ; seend ; sinde ; seine ; consistorie ; ver-gaderinge om gemeine saeken. * bij-een-komste ; t' samen-komste.

SYNTERESIS, wroeginge des gemoeds, der ge-wete.

SYNTEXIS, quenende, quelende, uit-droogende, siekte ; slijtinge ; uit-drooginge ; flauwheid, flauwigheid.

Syntecticus, slijtig ; flauw.

SYPARUM, *Vide*, SUPPARUM.

SYRINX, pijpe; fluite; siffel, *vet.*

SYRMA, sleip; steert; sleur, *tractus femineæ vestis humum verrens; coronis, Erasmo: cauda vulgo. Tractus seu agmina longa clientum, famulorum, comitum, &c.* sleip van knechten en dienaers.

Syrmatophorus, sleip-houder; sleip-drager.

SYRTES, kleppe, klippe; ondiepte; ver-loopen sand; see-angst.

SYRTITES, *gemma,* saffier.

SYRUPUS, sirope. *Syrupi species,* leksel, liksel, likkinge [loch, *arab.*]

SYSSCENUS, *&*

SYSSITUS, gulde-broeder; gilde-broeder.

SYSCENIUM, *&, Syssitia,* gulde; gilde.

T

TABANUS, *(insectum quod ex vaccæ vulnere generatur, ut putat Theod. Clutius)* koe-vliege; horsel; daese, daesele, dasene, *fland.* bremme; bremse, braemse, *sicamb.*

TABERNA, *Tabernaculum,* hütte; tente; neere, are, ere; halle; werk-huis; werk-plaets; werk-stede; boeie, boede; tabernakel.

Taberna, Tabernaculum, institoris; Taberna rerum venalium; ubi merces exponuntur, winkel; laede; koop-laede; kramers-lade; kraem. *&, Tabernarius,* kraemer; winkelier, winkel-knecht; winkel-houder; meerssenier; sijde-kraemer, ijser-kramer, *&c.*

Tabernam aperire, op-doen den winkel, kraem, *&c.* veur-doen.

Tabernæ proiectum, appendix, veur-berd; venster-berd, *Louan.* toon, toone, toon-berd; tooge; boord-deks, boord-dekse, boordessche, *fland.* loeve, luive; bij-slag.

Taberna aromataria, herbea, specerij-winkel; kruid-winkel; fruit-winkel.

Taberna carnaria, vleesch-winkel.

* *Taberna libraria,* boek-winkel.

Taberna macellaria, spijs-merkt.

Taberna meritoria, diuersoria, herberge; teer-huis, *vet. Tabernarius,* her-bergier.

Taberna cereuisiaria, item, vinaria, potoria, kroeg, krog, *fris. sax.* tap, tapperije; bier-tap; wijn-tap; taverne; wijn-herberge; wijn-huis; wijn-taverne. *Tabernarius,* tapper.

Taberna non publica, heminaria, exigua, clancularia, obscura, & latens, haeg-tap; pis-taverne; smokkel-huis.

Tabernarius vinarius, wijn-tavernier; wijn-tapper; wijn-verkooper; wijn-schenk, *sax.*

Taberna argentaria, nummularia, banke; wissel; wissel-banke.

Taberna usurarij, lombaerde; tafel van leeninge; kaversune, *vet.* perssem; pusseme, *fland.*

Tabernæ nummulariæ exercitium deserere, conturbare, banke-roten, banke-rote spelen; *quæ phrases etiam usurpantur in quamcunque cessionem foro.*

TABES, uit-droogende siekte; uit-drooginge; teeringe; swindsuchte, *sax.* swijn-suchte; swijnende siekte.

Tabere, Tabescere, Tabe confici, consumi, contrahi, uit-teeren; teeren; teren; uit-droogen; swijnen, swijmen, swinden; ver-swijnen, ver-swijmen, ver-swinden; ver-dwenen; ver-dwijnen; ver-dorren; ver-soren, *sax. fris.* ver-egelen; ver-welken, ver-welkeren; ver-wemen; vuilen.

Tabescere languore, quenen, quelen, quijnen, quijlen.

Tabum, etter; etter-stok; vervuilt bloed.

Tabidus, quem Tabes conficit, uitteerende, uit-droogende van siekte: etterig, etterachtig.

TABULA, berd, bord; dene, *sax. sicamb.* laede, *ger. sax. sicamb. Tabula sectilis,* dele, deele, deile; blad; planke; planksken; berderinge.

Tabula undulata; Tabula quernea, siue querna maior, waege-schot; spies-hout, spiesch-hout, *fland. ijs parietes vestire,* waegen-schotten; beschieten met waege-schot.

Tabulæ querneæ minores, klaphout, knaer-hout.

Tabula lignea leuis, quæ fractis ossibus continendis circumponitur, spalke.

Tabulæ aliquot compactim contra ventum aut ignem erectæ, scherm, *holl.*

Tabula proiectitia. Vide, TABERNÆ *proiectum.*

Tabula in qua merces expositæ ostenduntur. Vide ibid.

Tabula sartoria, in qua sartor opera conficit, stafelrije, stapeel, *fland.*

**Tabula anchoralis,* boeie, dobber.

Tabula in qua aliquid deponitur; ut in quâ coqui discos, fercula, &c. exponunt, recht-bank; recht-tafel.

Tabula calculatoria, reken-banke; reken-berd; reken-taefel.

Tabula lusoria, speel-berd. *Tabula lusoria interpicta, latruncularia,* schaek-berd; dam-berd.

Tabulatum, denne; plankiese, *vet. fland.*

Tabulatum, ge-bondte, ge-bundte; ge-bindte; bonne, buene, boene, *sax. sicamb.* stagie, staedsie; ver-diepinge van 't huis; soller, solder, solderinge; schoor-solder, scheer-solder, scheer-solderken.

Tabulatum, Tabulata, orum, stellinge, stellaedsie; schavot. *Vide etiam,* SCENA.

Tabulata nauium, constrata per quæ nautæ feruntur, over-loop, dennen, van 't schip.

Tabulata parua, polder.

Tabulatum pabulatorium, fœnarium, hilde; schelf.

Tabularium monumentorum publicorum receptaculum, schepen-koffer.

Tabula, Tabella, panneel van schilderije, schrijn-werk, *&c.*

Tabella picta, tafelreel, tafereel, tafereelken.

Tabulæ margines; tabulæ fulcrum quadratum, raem.

Tabula marginata, lijst van het tafereel.

Tabella alphabetaria, Abecedaria, abe-berdeken.

Tabulæ, Tabellæ, tafelet; schrijftafel.

Tabella pugillaris, hand-tafelken.

Tabellæ deletiles, ut, Tabella gypsata, dealbata, &c. tafel-boeksken; schrijfberd; schalie; schrijfschalie.

Tabula cerata, gewaschte schrijftafel.

Tabulæ accepti & expensi, boekhouder; reken-boek.

Tabella in qua descripta sunt publica, priuatáue, &c. blank; rolle.

Tabulæ publicæ, stad-boek.

Tabellæ tumultuariè perscriptæ, kladde; klad-boek.

Tabellæ, brief; send-brief; missive.

Tabella exigua, cedel, cedule, schedel.

Tabulæ, schuld-brief; obligatie.

Tabularum confirmatio, salvatie van brieven.

Tabulæ, copije ; uit-schrift.

Tabulæ autenticæ, originael.

Tabulæ, register, registers ; instrument. *Tabulæ actorum, vulgo* acte ; kennisse ; bescheet, *Grotio.*

Tabula, attestatie.

Tabulæ auctionariæ, register vande koopdag.

Tabulæ fœderis, ver-bond-brief ; ver-band-brief.

Tabulæ supremæ, ultimæ, uiterste wille ; testament.

Tabulas conficere ; inferre, referre in Tabulas, grosseeren ; op-schrijven ; te boeke stellen ; op-teekenen ; aen-teekenen ; registreeren.

Tabulas conferre, collationeeren.

Tabularium, cancelrije.

Tablinum, schrijf-kamer ; kontoor, komptoir.

Tabularius, schrijver ; schrijverin.

Tabellio, notaris ; be-ampte schrijver, *Grotio.*

Tabellarius, bode ; brief-drager ; messagier ; metsengier, *vet. fland. Tabellarius regius, eques*, post ; post-bode. *Monile quod in humeris Tabellarij ferunt*, busse ; stad-wapen.

TACERE, swijgen ; ver-swijgen ; stille swijgen ; swichten ; helen ; sussen.

Tacens, Tacitus, swijgende ; stil, stille ; heimelik.

non Tacitus, on-verswegen.

Tacitus, kalm.

Taciturnus, swijgachtig ; verswijgende ; stille swijgende ; sekreet man.

Tacitè, heimelik, heimeliken ; swijgelings ; stille-swijgens ; stillik ; stillekens ; goeliken, *holl.* stommelik.

Taciturnitas, swijgelikheid ; swijgentheid ; ver-swijgentheid.

TÆDERE ; *Tædium pati, Tædio affici, &, Tædium adferre, creare, Tædio afficere* ; vaeren ; ver-drieten ; leeden ; ver-leeden ; ver-noeien, ver-noien ; ver-oien, *fland.* mis-haegen.

Tædium deuorare, in Tædio occallere, deur-etig zijn : *& talis habitus*, deur-etigheid.

Tædium, ver-driet ; on-lust ; onheuge, *vet.* ver-noei, ver-noi, mishaeginge ; leelikheid, leedelikheid ; moedelikheid

Tædiosus ; Tædio afficiens, item, affectus, ver-drotig ; ver-drietelik ; ver-drietig ; ver-drietsaem ; leedgetal ; leed-kreetig ; on-heugelik. *non Tædiosus*, on-verdrietig.

Tædulus & fastidiosus, cui palatum nouis cibis reficiendum est, verseeuwt.

Tædiosè, ver-drietiglik.

TÆNIA, bandeken ; bendel ; wendel ; snoer ; vlecht-snoer ; spanssel ; rijg-band ; rijg-snoer ; rijg-koorde ; rijg-veter ; stroopken ; lint ; lintken ; veur-bind, *vet.* webbe, *fland.* hoofd-lint ; hoofd-spanssel ; hoofd-band ; hoofd-bundel ; haer-band ; haer-snoer ; tuit-band ; huiven-band ; huiven-bindsel.

Tænia, boven-lijst ; kornisse.

Tænia maris, blenke, blinke, *holl.*

TALCUM, *vulgi*, talk : *pellucida vitri instar fossilis materia, qualis* moscovisch glas *vulgo vocatur. Alijs Gypsum.*

TALEA, scheute oft ffuite om te planten ; plante ; lote, loote ; eester, ester, heester, hester ; knevel, *germ. sax. sicamb.* knevelstoksken.

Talea, tal-hout.

Talea, vulgi, kerf ; kerf-hout ; kerf-stok ; *baculus crenis & incisuris rationes accepti aut expensi ostendens.*

TALIO, ver-gelding ; ver-geld, *vet.* weder-geldinge ; weder-evening, *Grotio.*

Talionem reddere, weder-gelden.

TALIS, sulk, solk, *q. d.* so-gelijk, so-lik, *ita similis ;* sulks, sulker-lei ; sulk-daen, sulk-danig, *vet.* so-danig ; sus-danig ; sustig, sustennig, *holl. q. d.* sus-eenig.

Talis omnino, al-solk, al-sulk, al-sodanig.

Taliter, al-so.

TALITRUM, knip. *Talitro ferire,* knippen.

TALPA, mol ; mol-worp ; mul-e worp, *ger. sax sicamb.* wind-worm, wind-worp, *sax. sicamb.* scher-muis, *ger.* mul-worp *autem q. d.* muil-worp, *quòd terram rostro fodiat & reijciat ; Gesnero.* [*Quasi* mollen-worp, *cespitos eruens.* I. R. *vel. q.* mul-worp, *puluerem inuertens, terræ quasi puluerem accumulans.* F. R.] *Sicambris etiam,* mol-worm.

Talpas venari, mollen-rooven, *dicitur de mortuis humatis & sepultis : sumtâ metaphorâ à quorundam vanâ opinione, qui humo tectis corporibus, reliquam mortuorum vitam sub terrâ agi putant.*

TALUS, enkel, een-klauwe, aen-klauwe ; knoke, knok-been ; knoessel-been ; knoessel.

* *Talipedare,* struikelen ; stronkelen.

Talaria, voet-vlogelen ; schrik-schoenen ; rijd-schoenen, *sicamb.*

Talus bouillus, kote. *Talorum iactus,* koten-spel.

Talus emissarius, werp-kote.

Talus pronus, kote kuisch ; kuisch kote ; stovende, oft stuivende, kote.

Talus supinus, qui cauum ostendit, kote die schijt.

Talis, seu Talis pronis ludere, koten ; kuisch-koten.

Talus sortilegus, heul-kote ; kietse, *fland.*

Talus ouillus ; &, Talus, seu Taxillus, lusorius, hilte, hielte, helte, hielteken ; bikkel, pikkel ; bikkelken ; pikkel-been. *Talis ludere,* bikkelen ; pikkelen ; hielteken ; hielten. *Talorum iactus,* hielten-spel ; hilteken-spel.

Talorum lusor, bikkeler.

Talus, Taxillus, tessera, steen ; dobbel-steen ; teerlink ; *vide,* ALEA. *Talus cæcus, vulgi, ab unâ videlicet tantùm parte punctos habens,* bc.

Talos jácere, dobbelen

Taxillos mittere compositos, botten, *Lud. Viui* (1).

Talorum punctis certare, rijffelen.

TAM, so, soo. *Tam magnus,* so groot. *Tam citò,* so haest ; also haest ; al-reed ; emmertoes. *Tam diu,* so lange. *Tam longus,* so lang. *Tam longè,* so verre. *Tam bene,* so wel. *Tam similis,* so ge-lijk. *Tam vehementer,* so seere, *&c.*

TAMEN, maer ; nemaer ; nochtan, nochtans ; doch ; toch ; echter. *sax. sic. holl.* teems, *vet.* iemer, immer. *Tametsi,* al is 't dat.

TANACETUM, rein-vaeren ; rein-vaer ; worm-kruid ; tente, *fland.*

TANDEM, ten lesten ; ten uitersten ; ten langsten ; endelik ; endelink, endeling ; toch ; doch ; achter-nae.

TANGERE, ge-voelen ; voelen ; be-voelen ; ge-raeken ; raeken ; handelen ; nopen ; toetsen, tukken, tokken, takken, tetsen ; treffen ; roeren, rueren.

(1) Etymol. *Lud. Viues.*

Tangere leuiter, tasten; aen-tasten; aen-raeken; aen-roeren; strekelen.

Tangere malè, mis-raeken; ver-tasten. *Tactus vanus*, mis-raek.

Tactus, a, um, geraekt; getroffen. *non Tactus*, on-geraekt.

Tactus, Tactio, aen-tast; raek; tuk; tak, *vet.* nepe. *Tactus, ictus palmæ*, tetse, tets, tats, tatse.

Tactu scrutari, be-tasten.

Tannare, *vulgi*, boeten het leder.

Tanquam, als; ge-lijk als; so als.

Tantisper, daer tusschen; daer en tusschen; ter wijle; so lange. *Tantisper dum*, tot dat.

Tantopere, so verre; soo seere.

Tantus, so groot.

Tantum, soo seere; so verre; so vele; al-so vele. *Tantum abest*, so verre daer van is 't; niet alleen.

Tantùm, Tantummodo, alleenlik; eenlik; eenkelik; slechts; maer.

Tantundem, juist so veel.

Tapes, *Tapete, Tapetum, Tapetia, orum*, tapijt, tapeet, tapisserije; leg-werk; bank-werk, *sax. sicamb. fris.* bank-laeken, *sicamb.* karper; stoel-doek.

Tapetum mensarium, tafel-kleed.

Tapetes texere, leg-werken, & *Tapetum textura*, leg-werk.

Tapetopœus, tapissier; leg-werker; dobbel-werker, *fland.*

Tapsus *barbatus, officin.* wol-blad; wol-bladeren; wol-kruid.

Tassus, *Taxus, officin.* dasse; grevel, grevink, *sax. sicamb. hol. Vide*, Meles.

Taratantara, trompet-slag; tateringe der trompetten; veld-geschrei. *Taratantara horribili sonitu dicere*, tateren; trompetten.

Taraxacon, *officinarum*, konijnen-kruid.

Tardare, **Tardescere*, — marren, meeren; draelen; sammelen; tsammelen; ver-trekken; suimen; traegen.

Tardare longius, ver-merren, ver-marren, *q. d.* over-marren.

Tardus, traeg; laet; spade, spaei, spaeg; langsaem; draelig; ge-maksaem; ge-makkelik mensch; onrasch; loom, lome, *vet. holl.* lenterer. *Tardus abdomine*, on-vermogen mensch van vettigheid.

Tardè, langsaemlik; laet; spade, spaei, spaeg; traegelik; draeliglik; ge-makkelik; ge-makkiglik; ge-maksaemlik.

Tardè & ignauè progredi, trantselen.

Tardigradus, lijnsachtig in 't gaen. *Tardigrada mulier*, sleipe.

Tardiloquus, lijnsachtig in 't spreken.

Tarditas, langsaemheid; traegheid.

Tardatio, lunderinge; lunteringe.

Tarentula, *vulgi*, aerd-spinne.

Tarmes, *potius, Termes, Termus*, mol-worm; molm-worm; olm-worm; houd-worm, hout-worm (1).

Tarsus, ge-wricht vande voet.

Tartarum *vini, vulgi*, wijn-steen.

Tartarus, helle. *Tartareus*, helsch.

Tata, *pater*, teite; aette, *fris.*

Taurus, vaire, verre; var-

(1) *potius, Termes, Termus* staat onder *Tarmes;* molm-worm *onder* mol-worm *en* hout-worm *onder* houd-worm.

nink ; stier ; bulle, bol, bolle ; ulle, olle.

Taura, verre-koe ; quene.

ad Taurum duci, ire, à Tauro iniri, de vaccis, te stier gaen : *ut,* ten beere gaen, *subare.*

Taureum, Taurinum, tergus, tergum, verren-huid.

Taurea, Iuuenali, verren-teers ; wapper ; peserik.

Taurinus pulsus, trommel-slag.

TAURUS, *scarabeus cornutus, lucanicus,* horen-bedor ; horn-bedor ; vier-worm ; vliegende hert ; schrooder, *ger. sax. sicamb.*

TAX, klets, kletse ; klak ; klik, *fris.*

Tax, Plauto, ictus palmæ, tets, tetse, tats, tatse ; klinke ; oor-klinke.

TAXARE, *ad Taxationem pecuniæ redigere,* setten ; schatten ; be-schatten ; weerdeeren, waerdeeren ; taxeeren ; priseeren.

Taxator, schatter.

Taxatio, taexe, taxe ; quote.

TAXARE, *reprehendere,* straven, straffen, met woorden ; be-grijpen ; schimpen ; over-gaen met woorden ; smotsen, *g. s. s.* taxeeren.

TAXILLUS, *Vide,* TALUS.

TAXUS, *arbor,* ijf ; ijf-boom ; iben-boom ; ieven-boom ; ieven-hout.

TAXUS, *Taxa, animal. Vide,* TASSUS, *&,* MELES.

TECHNA, konste ; practijke ; schalkheid ; arge-list ; be-drog.

Technites, artist ; konstenaer.

TECTUM, *Vide,* TEGERE.

TEDA, denne ; dennen-boom ; kien-boom ; kijn-boom ; kien-hout, *g. s. s.* weede, *& è Tedâ cineres,* weed-asschen.

Teda, fakkel ; tortse, tortijse ; wind-licht, *g. s. s.*

Tediger, tortsen-drager.

TEGERE, deken, dekken ; be-dekken ; over-trekken ; kleeden ; be-kleeden ; slooven ; stelpen, stol-pen, be-stelpen, *holl. sicamb.* ver-bergen.

Tegere, hoeden, hueden ; heme-len, *vet. sicamb. holl.* be-wimpe-len, bewompelen, *fland.*

Tegere, clam furtimue quid agere, smokken.

Tectus, gedekt ; over-trokken ; over-togen ; ver-borgen. *non Tectus,* on-bedekt.

Tectè, be-dektelijk ; heimelik, heimeliken ; ver-borgentlik.

Tegmen, Tegumen, Tegumentum, deke, dekke ; deksel ; ver-dek ; ver-deksel : *Tegumentum, quicquid tegit,* schop, *Becano ;* schobbe, schabbe ; sloove, *vet.* sluive.

Tegmen cilicinum, poke, *fland.*

Tegmen stricturis compactum ex villis grossioribus, vilt

Tegmen pectorale, hals-doek.

Tegmen papiraceum, chartaceum, papieren-horenken ; papieren-huis-ken.

Tectorium ; Tectorium opus, ut murorum, &c. be-plaksel ; plak-kerije ; leem-plakkerije ; be-setsel van mueren eñ wanden.

Tectorium parietum album, witsel.

Tectorijs exornare ; Tectorium inducere ; ievers mede be-setten, be-plakken, als met kalk, leem, *&c.*

Tector, qui incrustat parietes, be-setter ; plakker ; leem-plakker.

Teges ; vilior vidt ex iuncis aut stramentis, matte.

Tegula, panne ; dak-panne. *Tegu-laneum tectum,* pannen-dak.

Tegula tenuis è saxo, schalie ; leie ; schever-steen.

Tegula, tichel ; tichel-steen ; tegel ; tegel-steen.

Tegula pauimenti, pavei-steen ; plavei-steen ; paveer-steen ; vloer-tichel. *Tegulis sternere*, paveien ; plaveien.

Tegulæ culminis superioris, vorsten; vorst-pannen.

Tegula caua, hol-tichel.

Tegula dcliciaris, *siue colliciaris*, keele ; terneele.

Tectum, dak ; tak ; roef, *vet.*

Tectum, logie, logijs ; woon-plaatse.

Tectum scandulare, ex lamellis aut fragmentis laminarum, schalien-dak ; lei-dak ; leiden-dak ; rijns-dak ; rens-dak ; koever-dak, *holl. sicamb.*

Tectum tegulaneum, tichel-dak, tegelen-dak, tichelen-dak. *tegulaneum imbricatum*, pannen-dak.

Tectum stramineum, culmis constratum, stroien-dak ; riet-dak. *Tecti stramen, culmen*, dak-schoove.

Tectum in unam partem deuexum, ædificij appendix, af-hang aen den timmer.

Tectorum corona, quæ præcipitium prohibet, tinne ; transse ; kanteel.

Tecti proiectura, dak-oosen.

Tectum ostij, seu fenestrarum inferiorum, luive, lieve, loove ; luiffe, *zeland.*

TELA, webbe ; weve, *vet.* gewebbe ; kloot, *vet. angl.* spinsel.

Tela linea, doek ; lijn-waad ; lijn-wand, *vet.*

Tela exilis, edel oft fijn lijn-waad.

Tela canabina, canabacea, kanefas, kanefas-doek ; hennip-doek. *Tela cannabina leuigata*, bokkerael ; swillig, *ger. sax. sicamb.*

Telæ genus subsericum, sark, *fl.* *aliud genus*, drille, trijle, trille.

Telæ siue panni tenuioris genus, stamet, stammet.

[*Tela cuius filamentorum ductus transuersi sunt & obliqui*, keper : Riverso *Italis*, Karsei *Arabibus*, *quod* Riverso *significat : hinc fortè nostrum* karsei, *panni genus.* I. R.]

Telæ ora, vel extremitates, self-ende ; self-egge ; self-kant ; swachtel, *holl.*

Telam ordiri, exordiri, præparare, scheeren de webbe ; in-slaen den wevel-draed.

Telam conficere ; percurrere pectine telas, weven.

Telam nectere, breiden.

Telam venalem ornare, ad alliciendos emtores, kalanderen ; kallanderen, kalenderen, het lijn-waet, *&c.*

Tela cordi obtenta ; Telæ cordis, net ; in-gewand ; in-geweide.

TELAMONES, *signa virili figurâ quæ in aedificijs mutulos aut coronas, aut aliud quid sustinent*, portanten.

TELEPHIUM, smeer-wortel.

* TELIA, τηλία, *circulus cribri*, tems-rand.

TELLUS, aerde, eerde, aerdrijk. *Tellurem exercere*, telen, teelen. *Telluris operta*, helle. *Vide plura in*, TERRA.

TELONIUM, *ubi tributum ex piscibus & alijs rebus exsoluitur*, tol-banke ; tol-tafel ; tol-huis ; in-huis.

Telon, Telonarius ; Tolenes æ ; Telonis is ; tollenaer ; tol-meester ; tol-pachter ; ont-fanger ; tafel-houder.

TELUM, *Telum missile*, schiet-geweer ; schut, *vet.* schicht, *fland.* ge-schut, ge-schot *(nubes belli ;)* pijl ; werp-pijl ; dard.

Telum eijcere, emittere, schieten. *Telo transfigere, confodere*, deur-schieten.

Teli iactus, boge-scheut. *extra Teli iactum se continere*, binnen-schantsen, *Pelgromio.*

Telum catapultarium, oestal, oestele, oistal, oostal ; quareel, kareel, *vet. tormenti bellici genus, aut genera.*

Telum venatorum &c. pertusaen, pertisaen. *Vide,* VENABULUM.

Teli siue lanceæ genus, gisarme, guisarme.

Telum missile ignitum, vier-pijl ; vier-bal ; fuseit ; granaet.

Telum reciprocum, quod retrahi potest, brandereel.

Telum trisulcum, fulmen vidt, bliksem.

Telum ruidum, heie ; slag-hout ; stamp.

Telum, lateris morbus, schot, geschot inde sijde.

TEMERARIUS, on-veur-sichtig ; on-ver-sichtig ; on-ver-sinnig ; on-be-sint ; on-be-dacht ; on-besuist ; on-be-vroedsaem ; schieloos ; dom ; dom-sinnig ; reukeloos ; roekeloos ; ver-meten ; gek ; gekkelik ; vrevel, frevel, wrevel, frevelig, freveler, frevel-moedig ; balddaedig ; wulps, *(præcipuè de iuuene ;)* ries, *vet.* misselik ; lichtvaerdig ; licht-geloovende ; wift ende licht, *vet. hol.* indiscreet ; * wild-vank, *metaph. de iuuene ferociente, temerario.*

Temerarius, vitam periculo temerè exponens, kort-leven.

Temerè, Temerariè, on-ver-sichtiglijk ; on-be-vroedsaemlijk ; on-beraedelik ; on-ver-dachtelik ; dommelik ; gekkelik ; gekkeliken ; lichtvaerdiglik ; misseliken ; wulpschelik *(q. iuueniliter.) Temerè agere*, riesen, *vet.*

Temeritas, on-ver-sichtigheid ; on-ver-sienigheid ; on-be-dachtheid ; on-be-vroedsaemheid ; licht-vaerdigheid ; frevel, wrevel ; riesheid, *vet.* wulpsheid, ***ut iuuenum ;*** dommigheid ; presumtie.

Temeritate in periculum pertrahere, ver-roekeloosen.

Temerare, schenden ; t' schande maeken. *Temerare alterius cubile*, een anders wijf be-slaepen.

Temerator, falsaris.

TEMETUM, sterken wijn.

Temulentus, dronken ; wijn-dronken.

Temulentia, dronkenheid ; dronkenschap.

TEMNERE, smaden, smadden ; ver-smaeden ; ver-achten.

TEMO, dissel, diessel, dijssel ; wagen-dijssel ; lamoen.

Temonis lignum transuersum, swinge, swenge.

Temo nauis, stier ; stuer.

TEMPE, lust-woud ; lust-bosch ; ouwe, auwe, *vet. locus pascuus, amenus, &c.*

TEMPERARE, mengen ; mengelen ; ver-mengen ; be-slaen.

Temperare, maetigen ; ver-soeten ; temperen ; modereeren.

Temperans, Temperatus, maetig ; gemaetigt ; recht-maetig ; taemelik ; ge-regelt ; be-scheiden ; satig, *vet. hol.* deftig ; getemperd ; moderaet.

Temperatus animo, koel van sinnen.

Temperatè, Temperanter, maetelik ; maetiglik ; taemelik ; taemeliken.

Temperatura ver-menginge ; temperinge.

Temperatio, Temperamentum, Temperatura, maete ; maetigheid ; bescheedenheid ; geregeltheid ; getempertheid ; onderscheedenheyd, διάκρισις, *modestia, temperantia ; cuius contrarium* on-be-scheedenheid, *intemperantia immodestia*, indiscretie *vulgo.*

TEMPLUM, kerke ; tempel.

Kerke, *q. d.* κυριακή, *id est, Dominica: qua ratione quoque* dom, &, dom-kerke, *Ecclesia cathedralis dici videtur. Nannius in Miscell.* [*Alij deducunt à* κηρύττω, *vel* κηρύσσω, *q. locus prædicationis,* F. R. *ut Ecclesia.*]

Templum augustum, consecratum, gewijdde oft gewijhede plaetse

Templum primarium, hoofd-kerke; opper-kerke.

Templum principale antistitum, Episcopale, siue Cathedrale, dom, dom-kerke. *Vide,* DOMNUM.

Templum paræciæ, parochie-kerke. *baptisterio insigne,* kerst-pel-kerke, *sax. sicamb. fris, holl.*

Templi vestibulum, porticus, propyleum, veur-kerke; kerk-portael; parvis.

Templi adytum, penetralia, koor; *ubi sacerdotum canentium multitudo conuenit. Cella templi, seu Cella maior, dicitur Steph. Pighio,* hoogen-koor; *ubi summum est altare, sacráque à choro peraguntur.*

Templi pars secretior, gaerwkamer.

Templi aluus, medium, gremium, beuk, buik, vande kerke.

Templi ambitus, kruis-gang.

Templi ambitus, circuitúsue, superior; peribolus, murus solarium ambiens; repagula tecti plani; lorica; voie; walle, vande kerke.

Templi œconomus; æditimus, kerkmeester; marglier.

Templi custos, koster, kuster; kerkenaer, *sax. sicamb.*

Templum expiare, her-wijen de kerke.

TEMPORA, (*Tempus*) dunne, dunninge, duininge, des hoofds, *sax. sicamb. holl.* slaep oft slag des hoofds; *sic dicta* (dunne, dunninge, *vid*t) *quod cauentur & attenuentur longa temporis diuturnitate.* slag *autem vel* ge-slag des hoofds, *q. d. pulsus: Arteriarum enim pulsus ibi euidens est, unde & κροταφός quidam Græcè dici putant, παρὰ τὸ κροτειν περὶ τὴν ἄφην H. Steph. At* slaep *dicitur quòd puluino aut palmâ manus dormientium tempora fulciantur; quòdque profundè dormire volens, in dextrum & sinistrum tempus incumbat: à requie enim temporum somnus ad oculos venit. Cui etymo non malè conuenit illud Psalmistæ: Sidedero sommum oculis meis, & palpebris meis dormitationem, & requiem temporibus meis.*

TEMPORALIA, *feminarum,* templet, timplet.

TEMPUS, tijd, *à* tijden, *quòd semper ulterius tendat; Becano. diei Tempus est,* aen-gesien den tijd.

Temporis lapsus, ver-loop des tijds; laps van tijde.

Tempus abijt, den tijd is verloopen, veur-bij, ver-streken, geexpireert.

Tempus prorogare, ver-spaeden; uit-stellen den tijd.

Tempus, spatium Temporis, wijle; first, frist, forst, virst; term, termijn; ver-lang.

Tempus vacuum, wijle; tijd ende wijle; moete, moette; stade. *habere tempus vacuum; ad aliquid vidt agendum,* pas geven; de stade hebben.

Temporis paruum spatium, wijlken; weinig tijds. *Tempore paruo,* wijlkens.

Temporis punctum, momentum, oogen-blik tijds, hand-wijle, *fland.*

Tempus præsens, instans; Temporis pars breuissima, tegen-woordigheid;

tegen-woordigen tijd ; vloes, vleus, vlus.

ex Tempore, subijtelik.

Tempus diurnum, dag ; eens dags werk, tijd, *&c.*

Tempus annale, unius anni, jaerigen tijd.

Tempus præteritum, veur-tijd ; over-streken tijd.

Tempore aliquo, oit, oint ; *præterito vidt.*

Tempore illo quo ; per id Tempus, ten tijde dat ; gedurende dien tijd.

Tempore multo ante ; per Tempus longum, lang te veuren ; over-lang. *non multo antè Tempore*, on-langs ; on-langs geleden.

Tempus imminens, futurum, venturum, aen-staende, toe-komende, tijd.

Tempus sequens, Tempus posterius, nae-tijd.

Tempore postero, nae-maels.

Tempore omni, al-tijd ; al-toos ; t' aller tijd ; ieder tijds, *Tempore quovis.*

Tempore hoc ; in Tempus præsens ; his Temporibus, op dit pas ; rechte-voord, *holl.* nu ter tijd ; heden daegs ; alte-hands, *holl.*

Tempus aureum, goeden tijd.

Tempus humanæ vitæ, leven-dag ; leef-dag.

Temporis angustia, benauwtheid des tijds.

Tempori seruire, cedere, temporiseeren. *Tempori aut scenæ seruire*, huik, huiksken, nae den wind hangen.

Tempus terere, fallere, traducere ; Temporis tædium excutere, tijd-verdrijven.

Tempus traducere siue transmittere iocis, kort-wijlen ; korts-wijlen.

Tempori fallendo, Temporis vacui tædio auigendo occupatiuncula, tijd-lijd ; tijd-verdrijf ; tijd-kortinge ; korts-wijle.

Tempus, siue diem otiosè transigere, ledig gaen ; luiaerden ; * tijd-verquisten. — *sic Tempus transigens*, lijd-den-tijd ; tijd-lijd ; ledig-ganger.

Temporis iactura, tijd-verlies ; tijd-quistinge.

Temporis præscriptio, exceptio, verjaeringe.

Temporalis, Temporarius, ad Tempus durans, tijdtelik ; on-geduerig, on-duerig.

Tempus anni ; Tempora, Tempestatésue anni, ge-tijde, ge-tijden, des jaars ; saedsoen, saeisoen, saedsoenen des jaers ; *q. Tempora serendi & agrum colendi. Tempus vernum*, priem-tijd : *autumnale*, herfst-tijd, *&c.*

Tempus antelucanum, veur-dag.

Tempus matutinum, vroeg ; nuchten-stond ; nuchter-stond, *vet. Tempore matutino*, nuchte, nuchten, nuchtens, *holl. sicamb fland.*

Tempus antemeridianum, veur-middag ; veur-noen.

Tempus serotinum, veur-avend.

Tempus vespertinum, occiduum, diei nouissimum, avend ; avend-stond ; avend-ure ; vesper-tijd.

Tempus, Tempestas, Temperies, Tempestiuitas ; idoneum, oportunum, commodum Tempus, tijd ; tijde ; ge-tijde ; ge-tijdigheid ; ge-legenheid ; pas, passe ; saedsoen, saeisoen. *Tempore oportuno*, recht ten tijde ; goeds tijds ; recht te pas. *Tempori, Tempore, in Tempore*, tijdeliken ; ge-tijdiglik.

Temporis oportunitas, ure, *siue*, ur, *Becano.*

Tempus oportunum quo piscium

aliquot genera prodeunt ac capiuntur, teelt, teelte.

Tempus bouicidij, iugulatorium, slag-tijd.

Tempus clausum ; quo vid^t solennitates nuptiarum prohibentur ; nempe à feria quarta Cinerum usque in octauam Paschatis inclusiuè : à prima quoque Dominica Adventus usque in diem Epiphaniæ ; besloten tijd : *contrà* open-tijd, *reliqua auni.*

Tempus alienum, importunum, on-stond ; on-passe.

Tempestiuus, ge-tijdig ; tijdbaer ; tijd-vaerdig ; tijdig, tijdelik, tijdiglik ; rijp.

Tempestiuè, tijdelik, *&c. Vide*, TEMPORE *oportuno.*

Tempus, Tempestas, weder ; wedder ; ge-wederte ; geweerte. *Tempestas serena*, schoon weder : *contrà*, quaed, vuil, weder ; on-weder, on-gewederte, on-geweerdte ; on-getempert, stuer, weder.

Tempestatis futuræ præsagus, weder-wijs : *quales ferè sunt valetudinarij, aëris intemperiem aut mutationem præsagientes.*

Tempestas horrida, sæua, calamitosa, violenta, procellosa, nood-weder; storm ; storm-weder ; steurande, *vet.* vlaege ; buie, buide ; bijse ; vaer-weder, *vet.* tempeest ; on-stuimigheid ; oreeste, oragie.

Tempestuosus, stormig ; storm-achtig ; on-gestuer ; (on-geduerig, *de homine inconstante ;)* on-gestuem, on-gestuemig, on-gestuimig, on-stuemig, on-stuimig, *hol. sicamb.* tempeestig.

Tempestuosum ventum flare, broesen.

TENASMUS, *crebra & inanis egerendi voluntas*, waen-stoel-gang ; wan-stoel-gang ; wan-stoel ; noodinge tot kakken, *fland. sic. &* noodinge tot pissen *&c. item*, noodsel ; buik-herdigheid.

*TENCA, *piscis, Vide*, TINCA.

TENDERE, tijden, tijen ; tijgen, *vet.* trekken ; reisen ; vaeren ; porren ; strekken ; *Tendere ad concordiam, &c.* strecken tot eendracht, *&c.* strijken ; *Tendere in Latium*, strijken nae Italien.

Tendere iter, viam, gressum, gaen.

Tendere ulterius, betijen.

Tendere celeriter, sledderen, slidderen.

Tendere, ut arcum, &c. spannen ; spalken ; sperren ; strekken ; strakken ; rekken, rakken ; reiken ; spreden, spreiden.

Tendendi, explicandi, & concludendi instrumentum, raem.

Tendere retia, plagas, insidias, be-steken het garen.

Tendere equos, aen-spannen ; *item*, in-trekken.

Tendere aduersus, weder-spannen.

Tensus, Tentus, gespannen ; gerekt ; gestrekt.

non Tensus, on-gerekt ; on-stijf.

Tensio, ge-span ; spanninge.

Tentorium, hutte ; bode, boede, boeie ; pavilioen ; tente, (*τένδα παρ' ἡμῖν οἰκία ἐκ λίνου, Lips. ex Suida ;)* telte, telde, *vet. sax. Tentoria*, getelde, *vet. fland.*

Tendicula, ut Tendiculæ auium, vang, vank ; valle ; valstrik der vogelen ; vogel-net ; vogel-strik ; tanen ; thanen, *s. s.* vlouwe.

TENDO, *motus instrumentum ex vinculo & neruo conflatum, mediæque inter illa naturæ*, vast ; fas ; vasch ; vaesch ; haer-wachs, *sax.* geelhaer, *q. d. filamentum flauum*, wildwas.

TENEBRÆ, duisterheid ; duis-

ternisse; donkerheid; donkernisse; smuik.

Tenebrescere, donkeren.

Tenebras offundere, ver-donkeren; ver-duisteren. *in Tenebris collocare,* blind-hokken.

Tenebricus, Tenebricosus, Tenebrosus, donker; duister. *Tenebrosum cælum,* droef weder.

Tenebrio, boef, boeve; rabaud; fiel, fielt; kokijn; schavuit, *(instar noctuæ contemtibilis;)* scharluin; guite.

TENER, *Tenellus, Tenellus,* (1) teer; teder, teeder; teerkens; tanger; sard, saerd, 't saerd, taerd, *vet.* ver-taerd, ver-tsaerd, ver-taerdig, *sax sicamb. fris. Tenellus homo,* teer, weekelik, mensch; piewieuw, *holl.* subtijl, sotijl.

Tener, Tenellus, week, weik; weekachtig; morwe, morwkens; malts, maltsch, maltschkens; dertel.

à Teneris; inde à Teneris, van jonk af.

Teneré, Teneriter, weekelik; teerkens.

Teneritas, Teneritudo, ver-taerdheid; weekheid; maltscheid.

TENERE, hebben; houden, hauden; be-houden; onder-houden; be-sitten; hachten; haften, *ger. sax.* hechten; natten; kepen, *vet.*

Tenere malè, mis-houden.

Teneri, gehouden zijn; moeten, moetten. — *Tentus,* gehouden.

Tenens, qui tenet, houder.

Tenere, in-hebben; in-houden; *ut, ciuitatem, &c.*

Tenere animo, weten.

Tenax, lentus, taei; klevig; klibberig, *g. s. s.* klam, klamp; tets, *sax. sicamb. Tenax instar argillæ,* kleiachtig.

Tenax homo, auarus, hebbig; houdachtig; houd-vast; hand-vast; taeiaerd; nauw-spaerig; gierig; vast-houdend; scherp; kare, kaere, karig.

Tenaciter, scherpelik.

Tenacitas, hebbigheid; scherpheid; scherpte.

TENOR, trein; wijse; gijse.

Tenor scripti, vulgi, forma literarum, inhoud des geschrifts; teneur; luid des briefs.

Tenor, toon; luid; ge-luid.

Tenor cantus, carminis, lul, lol.

Tenor in cantu, talie inden sang.

Tenor, in musica. Vide, OCCENTOR.

TENTARE, proeven; be-proeven; pogen, poogen; be-soeken, onder-soeken; koren, keuren; be-keuren; attenteeren.

Tentare altitudinem aquæ bolide, pijlen, pielen, peilen.

Tentamen, Tentamentum, Tentatio, proef, proeve; be-soek, be-suek; assai, essai.

Tentare, be-koren; ver-soeken; aen-vechten.

Tentatus, ver-socht.

Tentatio, be-koringe; ver-soek; ver-soekinge; aen-vechtinge.

Tentatio diaboli, tentatie des duivels.

Tentationes, vermaeninge, als van kortsen, *&c.*

TENUIS, dun, din; edel; fijn; helder, hel; hael; smal; smael; ran, rank; ren, rene; reel, rael; schrael; schraepel; teder; teer, teeder; smeer, *fland.* slecht, slicht, slacht; sleeuw; slee; slinder, *vet.* spilder, *vet. fland.* sluik, *(qui detumiut;)* gracelik.

Tenuis, Tenuiculus, subtijl, sotijl.

(1) Sic. Lees met het Etym. *tenellulus.*

Tenuis & agilis, snogger, snugger, *holl.* (*q.* snoekerig).

Tenuis, Tener, delicatus, meeps, meepsch; week, weik.

Tenuis, Tenui in re, arm; pover.

in Tenui arte versari, soetelen.

Tenuare, dunnen; minderen; teeren, teren; kleinen; kleineeren; klein maeken.

Tenuare, weeken, weiken. *Vide*, MOLLIRE.

Tenuiter, kleinlik; gracelik; slechtelik; slechtiglik; kleinkens; nauwelik; scherpelik; armelik; poverlik; maegerlik.

Tenuiter viuens homo, knijper, *holl.* [illegible].

Tenuitas, dunnigheid; fijnigheid; slechtheid; slechtigheid.

TENUS, *Plauti*, strop.

TENUS, tot. *Hactenus*, tot noch toe. *Capulo tenus*, tot den hecht toe.

TEPERE, *Tepescere, Tepefieri*, lauwen; ver-lauwen.

Tepefacere, lauwen. *Tepefacere fomentis foris applicatis; Tepidare*, smooren; stoven; betten, *fland.*

Tepidus, lauw, lau; laf, lof; walk, *sicamb.* smoel, smul, soel. *Tepida aura*, soel, smoel, weder.

Tepidulus, liere-lauw *Tepidulum reddere, ut potionem, &c.* liere-lauwen.

Tepidè, lauwelik; flauwelik.

Tepor, lauwheid, lauwigheid.

Tepidarium, stove; sweet-bad. *Tepidarium lateritium*, kaekel-stove; kachel-stove.

Tepidus homo, lauw-hertig. *Tepidus, non rectè fungens officio*, loer, loerd.

TER, *Tergeminus, Tertius, Tertiana febris, Teruncius, &c. Vide*, TRES, TRIA, *&c.*

TERCELLINUS, *Tertiolus, vulgi*, tiercelet, tercelet.

TEREBINTHUS, termentijn-boom.

TEREBRA, *Terebrum, Terebellum*, boor, boorer, boorken, *hisp. barrena;* boor-ijser; spijker-boor; nagel-boor; dril, drille, driele; neffiger; neviger, neveger, *sax.* aveger, avege, agger; eveger, egger; neber, nebber, nepper, *germ.* weme, *sax. sicamb.* wimpel, *vet.* toret *à forando;* trepan.

Terebellum quo dolia relinuntur, swik, swiksken; swikkel, *sicamb.*

Terebræ resistens; Terebratu difficilis, stief-boorig, *fland.*

Terebrare, booren, boren, met het boor, *hisp. barrenar;* drillen, drielen, trillen, *ital. triuellare;* wemelen; trepaneeren.

TEREDO, hout-worm; molm-worm; olm-worm; maeie, made; hout-made; spek-made; miluwe, meluwe: *à tineis exedi*, meluwen.

Teredo, kleer-worm; schabbe, *vet.*

Teredo, klaer, *holl.* kalander; koren-worm.

Teredo, siue exiguus admodum vermiculus, qui subter cutem erodit agitque cuniculos in pruriginosis manibus, siere, sierken; *gall. ciron;* hand-wormken.

TERERE, wrijven, vrijven; schueren; rijven; rijffelen, *fland.* rijffen, *sax.* ruiffelen; ruidschen, *(scabere;)* ruisschen; stampen; stooten; pletten, pletteren; knisschen, *ger. sax.*

Terere pedibus, be-treden; be-terden; be-dampelen, *fland.*

Terere, deterere, ver-slijten; slijten; teeren, teren; quisten. *Terere turpiter & inquinatè*, ver-slonssen; ver-slooven.

Terere otia, tempus, ledig-gaen; tijd-ver-quisten.

Tritus, ver-sleten; ge-sleten;

gemorselt ; sletig ; gebrokt ; gewreven ; geschuert.

Tritæ res & viles, plaggen, plaggerije.

Tritus, be-dreven ergens in. *Tritus itinere*, be-wandelt.

Tritæ viæ, itinera, be-wandelde wegen, paden.

Tritum, dreve.

Tritor, wrijver.

Tritura, dorschinge ; koren, graen, saed-dorschinge, *&c.*

TERES, *cylindri instar*, langwerpig-rond ; rond en lang ; kul, *vet. germ.* teers, *vet. Vide*, MENTULA.

Teres res, drol.

TERGEMINUS, *Vide*, TRES.

TERGERE, vaegen, veegen ; wisschen ; schueren ; strijken ; dwaen, dwaeden, dwaegen ; dweilen, *fland.* pluisen.

Tergere vestes, &c. keeren, keerien.

Tergiculium, vulgi ; Tergendo podici res apta, aers-wisch.

Tersus, pluis.

TERGUM, rugge.

à Tergo, post Tergum, achter ; after, *holl. campin. angl.* van achter ; bachten, *fland.* [*q.* beachter.]

à Tergo pinsere, nae-seggen ; achter-klappen.

Tergo luere, metter huid be-taelen.

Terga dare, vertere, vlieden, vluchten ; veur-loopen ; hasenwimpel op-steken, *adag.*

in Terga supinare, ruggelinks om-worpen.

Tergiuersari, ruggelen ; arselen, erselen ; aerselen ; aerselingen ; deinsen, deisen ; sammelen, tsammelen ; loteren, leuteren ; lenteren, lunteren ; werveleuren, *fland.* uitwegen soeken.

Tergiversatio, loteringe ; sammelinge.

Tergiductor, steert-leider. *Tergiductores*, achter-bande, achter-tocht ; achter-hoede ; hinder-tocht ; arrieregarde.

TERGUS, leeder, leer ; huid ; vel. *Tergora*, rug-vellen. *Terginus*, lederen ; *per syncopen*, leren.

Tergus taureum, taurinum, verren-huid ; ossen-huid ; ossen-vellen.

TERMENTARIUM, *Varroni, à terendo*, slet, slette, slets, sletser, *à* slijten, *id est, Terere.*

TERMES, *Termus*, hout-worm, *&c. Vide*, TEREDO.

Termes, Termus, vermis qui carnibus ingeneratur, vleesch-maede.

TERMINUS, ende, einde ; frist, first, virst, vorst, *g. s. s. fris.*

Terminus, scheede ; schreve (*ultra Terminum*, buiten schreve ;) pael ; uit-paele ; onder-merk ; mael, *vet. sax.* reen, rein, *vet. s. s. fris.* meer, meere ; staek. *Terminus agrorum ; Termini ;* land-scheede ; land-pael ; frontieren des lands ; grentsen, grensen.

Terminus, Terminalis lapis, paelsteen ; mael-steen, *vet. sax.* marksteen ; reen-steen ; kegel ; scheidsteen ; scheidel-steen.

Terminus, Terminalis arbor, scheid-boom ; mael-boom, *vet. sax.* scheid-pael.

Terminus, ut Terminus iudicialis, ding-stade, *sax.* terme, termijn.

Terminus, dies siue tempus ad prosequendam actionem siue appellationem, fatale.

Terminos constituere, distinguere, paelen ; be-paelen ; reenen, *vet.*

Terminos reponere, ver-paelen.

Terminare, enden ; einden ;

staeken ; paelen ; onder-merken ; termineeren ; determineeren.

TERRA, aerde ; eerde ; erde ; aerd-rijk ; gouw, *Vide*, AGER, land ; landschap ; te lande gaen, *proficisci Terrâ.*

in Terram redigi ; Terrâ repleri ; Terram fieri, ver-landen ; *de alluuione, vid*^{t}.

Terra inculta, regesta, kaeluwe aerde, *holl. Terra regesta,* strijkbedde, *fland.*

Terræ crusta vel soli, rusch ; scholle, *vet.*

Terræ cutis profundior ; superficiei fundus, hal, *holl. Imum terræ nondum delicuit,* de hal is nog niet deur, *cùm superior pars Terræ congelata est.*

Terræ adeps siue medulla, margel : *Terra vid*^{t} *cretæ instar candida stercorandis agris seruiens.*

Terra noua quæ certum habet sine cultura lucrum, goor, *Becano ;* *poot-aerde, *holl.* — *Terræ nouæ congerendæ, & è fimo, cœno, straminibus, cineribus & stipulis putrefactis conficiendæ locus,* stael.

Terræ ora quam aqua alluit, steiger, *holl.* [*potiùs sit* steiger, *ascensus è margine seu ripa inferiore ad aggerem superiorem, à* stijgen, *ascendere.* F. R.]

Terræ tuber, qualis â talpa egeritur, mol-hoop, mols-hoop.

Terræ spatium, plakke, plekke ; vlekke. *Terræ planæ amplum spatium, campus,* veld.

Terræ gleba, globus, klompe, klont, klotte, van aerde.

Terræ labes, discissio, in-gevallen aerd-rijk.

Terram dimetiri, land-meten.

Terræ mensura seu portio maxima, heide, heide-lands ; *sax.* hoeve-lands. *Vide,* MANSUM, *seu potiùs,* MANENS, MANERIUM, *&,* FUNDI *mens. max.*

Terræ limites, grentsen, grensen.

Terræ adiacentes, confines, conterminæ, bij-liggende landen.

Terrâ condere, obruere ; Terræ infodere, defodere, sepelire, be-graeven ; be-aerden ; be-delven.

Terra subacta, arata, & sata, besaeit land. *Terra subacta, siue sata siue non,* kouter, kauter, *fland.*

Terra cimolia, cretosa ; Terra fullonum ; Terra alba quâ fullones utuntur in extergendis & eluendis pannis, volders-aerde ; vol-aerde ; walsch-aerde.

Terra argillacea, tenax, glutinosa, lenta, kleie, kleem ; leem ; leem-aerde ; ecchel-aerde.

Terra figularis, figillaria, pot-aerde.

Terra figulina scintillans, gleie.

Terra pingitis ; creta nigra, vulgo, swart krijt ; swarte aerde.

Terra fetax, fertilis, vrucht-baer aerde.

Terra bituminosa & nigra, ex quâ cespites foco apti conficiuntur, moer-aerde ; veen ; veen-land, aerde.

Terra fossitia, nigra, assulosa, saxea, steen-kolen.

* *Terra viridis,* berg-groen.

Terra lutea, coloris pallidi, oker ; oker-geel ; berg-geel.

Terra siticulosa, hians æstu, spaekig land.

Terræ pars inundata, wiel ; weel, weele ; waele.

Terræ vorago, hiatus, labes, chasma, slonde, *g. s. s.*

Terra hæreditaria, erf-land ; erf-grond.

Terræ possessor, ge-lande.

Terram moliri, fodere, pastinare, arare ; proscindere, vertere, inuertere, aratro, ligone, pastino, om-werpen

het land ; braken den akker ; labeuren.

Terram colere, exercere, ut fructus reddat ; fructúsque colligere ; oorbaeren het land ; winnen ; land-winnen.

Terram refodere, her-spaeden.

Terram siue lutum mouere, modden, moddelen.

Terram prosubigere, uit-scharren de aerde.

Terra firma, vast-land.

Terra tremens ad ingressum, ut palustris, dood-laege ; *rectius,* dood-laek.

Terræ motus, quassatio, aerd-bevinge.

Terra vinealis, wijn-land.

Terra scruposa, lapidosa, steenachtig land ; gruis ; sand ; graveel, *vet.*

Terræ patentes ; cùm terrestri itineri omnia tuta sunt, veilig land.

Terrenus, Terreus, aerden, aerdsch.

[*Terræ filij,* klootkens mans, klootkens-volk, *vel,* kluitkens-mans. I. R.]

in Terram deijcere, prosternere, velden, vellen.

Terras peruagari, roteien.

Terrâ potiri, landen ; be-landen ; aen-komen, ge-raken, te lande.

Terræ intestinum, regen-worm ; aerd-worm ; pier ; pier-worm.

Terrarum orbis ; Terræ uniuersæ globus ; ronde ; kloot, des werelds ; aerd-bodem ; aerd-rijk.

Terra, Territorium, land ; landschap ; marsse, *vet. fland. à* mark ; ban ; ge-bied ; beheet, *vet.* meierije ; ambacht.

Territorium ciuitatis, urbis, buitenstad ; buitenije ; kasselrije, kastelnije, *fland.* bij-vang der stad ; wijkbeld ; weig-beld, *vet. sax. sicamb. Vide,* IURISDICTIO *ciuit.*

Territorij urbis limites, stad-paelen.

Territorium uno aggere cinctum, waerd, *Grotio.*

TERRERE, *Terrefacere, Terrorem incutere,* ver-vaeren, ver-veeren ; ver-schrikken ; gresen, *s. s.*

Terreri, Terrefieri, Terrore concuti, vreesen ; ver-schieten ; ver-schrikken ; ver-waert (1) worden.

Territus, ver-vaert.

Terror, vreese ; vaer ; ver-vaertheid ; ver-vaernisse ; schrik ; schroomsel ; schroomte ; daese ; schouw.

Terror gelidus, eiselikheid ; ijselikheid.

Terriculum, Terriculamentum, ver-vaerlik, schroomelik, ijselik, schouwelik, ver-schrikkelik, ding ; woudt-her-man ; woud-her-manneken.

Terriculamentum auium, molik, mollik, molk, μορμολυκεῖον.

Terribilis, Terrificus, ver-schrikkelik ; ver-vaerlik ; vaerlik ; vreeselik ; sorgelik ; eenlik ; schrikkelik ; baerlik.

Terrificè, baerliken.

TERTIUS, TERTIANA FEBRIS, } *Vide,* TRES.

TERTIOLUS, *Vide,* TERCELLINUS.

TERUNCIUS, *Vide,* TRES.

TESQUA ; *nemorosa Tesqua,* rouwagie ; ruichte ; oode, *ger sax.*

TESSERA, *cubus,* vier-kant lichaem.

Tessera, Tessella, ruite ; rhombus. *Tessellatum,* ruijt-wijse.

Tessera, teeken ; teiken.

Tessera, kerf ; kerf-hout ; kerf-stok.

Tessera, teerling ; teerling-steen ;

(1) Sic.

dobbel-steen ; werpel, worpel, *ger. sax. Tesseræ latus unicum præferens punctum*, aes, aesken : *sex ostendens puncta*, sis, sijs, sise. *Vide etiam*, ALEA.

Tesseris sortiri, rijffelen.

Tesseris ludere, dobbelen ; tuisschen.

Tesseræ ludus ; ludus Tesserarius, teerling-spel ; tuisch-spel ; werpelspel ; waeg-spel.

Tessera nummaria, collybistica, wissel-brief.

Tessera præcidanea, talie ; staelken ; schampelioen, *q. d.* exempelioen.

Tessera duelli, wante, *vet.*

Tessera militaris, vigiliarum ; symbolum bellicum, lose ; losenteeken ; woord ; woord-teeken ; roep, *fland.* waek-teeken ; wachtwoord. *Tesserarius*, wacht-meester; lose-gever.

Tessera militaris muta, veldteeken. *Vide*, SIGNUM.

Tesseram apud aliquem confringere, confregisse, uit hebben bij iemanden.

Tessella, pavei-steen ; plavei-steen ; paveer-steen, *fland.*

Tessellis sternere, paveien, plaveien.

Tessellatum opus, musaik ; ingelegt werk ; in-legsel.

Tessellata opera conficere, in-leggen ; in-gelegt werk maeken.

TESTA, teele, teile ; teste.

Testa, kruike.

Testa, kaekel ; kachel.

Testaceum vas, aerde-werk.

Testæ, vel Vasa testacea, aut cocta, in quibus terrâ oppletis flores plantantur, bloem-potten ; bloem-teilen ; bloem-testen.

Testa ; Testulæ frustum ; Testaceum fragmentum ; Testa confracta, scherf, scharf, scherve ; schaerde ; diggele, *holl.* pot-scherf ; pot-scheere.

Testæ, Testacei generis pisces, schelp-visch.

Testa, visch-schulpe, visch-been. *g. s. s.*

Testa limacis, slekken-huisken ; slekken-horenken.

Testa, schelpe ; schelle ; schelffe ; schelffer ; schelle, schaele ; scherf, scharf.

Testa oui, schaele, dop, doppe, pelle, van 't eie ; eier-schaele ; eierdop.

Testâ ouum exuere, pellen het ei.

Testulam distringere super aquæ æquor, slingeren, botten, op 't waeter. *talis ludus, Vide*, EPOSTRACISMUS.

TESTIS, ge-tuige ; tuige. *Testis classicus, locuples, amplissimus, grauis*, oor-konde ; geloof-weerdige ge-tuige.

Testes iusti ac pleni testimonij ; omni exceptione maiores ; quibus nihil obijci potest, & quorum fides est indubitata, on-weder-leglike ge-tuigen.

Testificatio, Testatio, Testimonium, Testes, toon, toone ; tooge, *fland.* ge-tuigenisse ; be-tuiginge ; wetenisse, *vet.* kennisse der ge-tuigen ; kondschap van ge-tuigen ; depositie, attestatie.

Testimonium amplissimum & magni ponderis, oor-konde. *talis Testimonij dictio*, oor-kondschap.

Testes producere ; in iudicium adducere ad dicendum testimonium, leiden, be-leggen, de ge-tuigen, oft ge-tuigenissen.

Testibus probare, comprobare, goed doen met ge-tuigen.

Testimonijs comprobare, be-wijsen, be-toonen, be-toogen, met ge-tuigen.

Testibus conuincere, arguere, overtoonen ; over-tuigen.

Testes reuocare, repetere, rekoleeren de ge-tuigen.

Testari; Testificari; Testatum reddere, relinquere; Testimonium ferre, perhibere, dicere; pro Testimonio dicere, ge-tuigen ; tuigen ; be-tuigen ; toonen ; toogen ; oor-konden ; verklaeren ; open-baeren ; sijn kennelikheid seggen ; deposeeren ; attesteeren.

Testari, Testificari palàm; Testato reclamare, protesteeren.

Testatus, open-baer, op-en-baer.

Testimonio idoneus, tuigbaar.

qui Testari non potest, recht-loos ; wet-loos ; on-tuiglig, *sax. sicamb.*

Testes reijcere, improbare, refutare, refellere, incessere, wraeken de getuigen ; wraekinge doen op de getuigen ; reprocheeren.

Testes & Testimonia confirmare; Testium vel Testimoniorum obtrectationibus rescribere; probrosa in Testes maledicta diluere; fidem Testium calcatam obtritámque subleuare, salveeren, salvatie geven.

Testium exornationes & commendationes, salvatie van ge-tuigen.

Testis, martelaer: *& femina,* martelersse.

Testamentum, uiterste wille; volkomen uiterste wille ; testament.

Testámentum auctoribus iudicibus confirmare, passeeren een testament veur schepenen.

Testamentum nuncupatum, mondelik testament.

Testamenti factio, siue confectio, maekagie van testament, maekinge.

Testamento legare; Testamento alicui donare, decernere, relinquere, weg-maeken sijn goed ; maeken ; besetten ; be-spreken.

Testator, Testateur.

Testamenti cuatror, executeur van 't testament ; testamenteur.

Testamentarius, testament-schrijver ; notaris.

Testamenti adulterator; Testamentarius, Ciceroni, ver-valscher van testamenten.

TESTIS, *Testiculus,* kul ; kloot, klos ; klootken, klosken ; kodde, *vet.* ballouter, (*ballocke, angl.*) kulleken ; bradde, *fland.* bridse, bredse, bradse ; schal, *ger. fris.* sweserik ; geil *quibusdam;* *couillon, *gall. Vide,* CONTUMELIA. — *inde* bever-geil, *castoreum;* [*nisi sit* bever-gijl *q. chylus.*]

Testes, Testiculi, ge-tuigen, *vet.* hoden, *g. s s.* (hoder, *gall. sed hoc à fodere;)* hooden ; sweserkens, *Ad. Junio, quamuis hanc vocem alij tribuant tonsillis seu glandulis, præcipuè vitulinis: sed verè, parastatæ.*

Testium inuolucrum, mitra, klos-huisken ; saksken.

Testes eximere, uit-werpen de kullen.

Testiculatus, wel-behangen.

TESTO, *Testonius, vulgi, nummi genus, ab impressa imagine capitis,* testoen.

TESTUDO, *animal,* schild-padde, *à peltæ scutiue figurâ item,* slekke, slakke.

Testudinis operimentum, schild oft schelpe vande schild-padde.

Testudo marina, see-schild-padde.

Testudo arietaria, machina bellica, ram, rameie ; storm-ram ; storm-dak.

Testudo militaris, schild-dak.

Testudo, concameratio, ge-hemelte ; ver-hemelte ; ge-welf ; welfsel, wulfsel, welvinge ; boge ; voute ; roef. *vet.*

Testudinis umbilicus in medio tecto,

in quem capita trabium conueniunt concluduntúrque, sluit-steen ; sluit-balk ; latern in 't welfsel.

Testudo, instrumentum musicum, luite.

Testudo minor, guiterne.

Testudinis citharæue iugum, luiten-kraege.

Testudinis orbiculus instar rosæ, per quem sonus redditur ; magas, magadium, roose ; luiten-roose ; luiten-solder ; luiten-bruggesken ; *tabulatum chordas sustinens vid*t.

TESTUS, *Testum, (potissimum æneum)* toert-ovenken ; toert-panne ; taert-panne ; vlaed, vlaei-panne ; bak-panne ; smoor-panne.

Testus placentarius, libarius, kook-ijser ; waetel-ijser.

Testum salarium, sout-ketel.

Testuaceum ; Testuaceus panis ; Testuaceum pulmentum, pannen-koek ; vlade ; toerte ; taerte.

TETANUS, hals-stijfte.

Tetanicus, ster-halsig ; hals-sterrig ; stijf-hals ; krom-hals.

TETER, grim ; snoode ; stinkende ; vuil ; wreet ; quaed.

Tetricus homo, suer, guer, stuer, straf, mensch. suer-muil ; sout-sak, *metaph. à grauitate & pondere salis. Tetricus homo, morosus, & sibi multum sapientiæ arrogans,* wijse-bol.

TETRAGONUM, *&, Tetragonus,* vier-hoek ; vier-ek ; vier-kant : vier-hoekig, vier-ekkig, vier-kantig.

TETRAO, *Tetrix, nonnullis etiam Tetrax,* berk-hoen ; oer-haen. *Alijs, Tetrao, &, præcipuè Tetrax,* trap-gans ; akker-trappe ; *Vide,* ANSER.

TETRINNIRE, queken ; kaekelen ; endteren, *vociferari instar anatis.*

TETROBOLUS, stooter, *monetæ species.*

TEUTLOMALACHE, spinagie.

TEUTO, Nederlander. *Teutonica lingua,* Nederlandsche spraeke. *Teutonicè interpretari,* ver-duitschen.

TEXERE, vlechten, vlichten. *Textilis,* gevlochten.

Texere, telam conficere, weven ; touwen, *vet.*

Textus, Textilis, geweven.

Textum stamineum ; Textum è pilis, percolandis liquoribus aptum, stamijne, stemijn ; stramijn.

Textum pectorale, lampers.

Textum vimineum piscatorium, stoep-korf.

Textor, wever. *Textrix,* weversse.

Textor lanarius, wollen-wever.
Textor linteorum, lijnen-wever
Textor barbaricæ vestis, beeld-wever.
} *& sic de ceteris*

Textor culcitrarius, tijk-wever.

Textoria machina ; Textorium instrumentum ; Textoria fulcra telam sustinentia, weve-getouwe ; wevers-getouwe ; getouwe des wevers.

Textorius radius, schiet-spoele ; schot-spoele, *sax.*

Textus, Textum, Textura, webbe ; touwe, *vet.* weverije, weefsel, wevinge.

Textura tapetum, leg-werk.

THALAMUS, kamer ; slaep-kamer ; staet-kamer.

Thalamus coniugalis, trouw-bedde.

Thalami consors, socius, beddegenoot ; bedderik, *vet.*

Thalami socia, ge-sellinne ; geselnede, *fland. vet.*

THALASSICUS, *marinus, color,* licht-blauw ; see-blauw ; see-groen ; see-grauw ; see-verwig.

Thalassometra, pijl-loot, piloot, pieloot ; loots-man.

THALERUS, *vulgi*, daler : *nummus argenteus uncialis.*

THALICTRUM, *officin.* fijekruid ; menisoen-kruid.

THEATRUM, toneel ; tanneel ; schouw, kijke, schouw-spel, plaetse ; speel-huis ; schavot. *Vide*, SCENA.

THECA, kasse ; laede, laeie ; kiste, kistken ; spint, *sicamb.* huisken ; loker, *fland.* voeder, *vet.* schap ; over-tog ; over-tuig ; overtreksel ; custodie ; koker ; busse.

Theca arcus, koker ; boog-koker ; custodie van den boge. *Cocura, siue Cocurra, apud Leonem Imp. teste I. Lipsio.*

Theca calamaria, pennaria, graphiaria, schriftoris ; schrijf-koker ; schrijf-getouwe ; schrijf-getuig ; koker *simpliciter ;* calamaer ; schrijf-lade ; penne-koker.

Theca coriacea, hose.

Theca cultellaria, cultri, gladij, &c. koker ; messen-koker ; scheede, scheide.

Theca escaria. Vide, AUMARIUM.

Theca ocularia, bril-huisken.

Theca pulueraria, sand-busse.

Theca saginaria, pharetra, koker ; pijl-koker.

Theca seminis, pelle, hulse, huisken, daer 't saed in ligt.

Theca tormenti bellici, affuite.

Theca vestiaria, pijseel, *zel.* kleerkasse.

Theca unguentaria, smeer-busse ; salf-busse.

THEMA, veur-houd ; veurdichte.

THENAR, hand-muis ; muis vande hand : *carnosa pars manus inter pollicem & medium digitum.*

THENSA, berie ; heiligdomberie.

THERCOMA, fijk, vijk, fik, vijge, vijg-wratte.

THERIACA, triakel ; dieriakel *possit dici, quòd sit antidotum contra venenata theria, feras veneno imbutas.*

THERIOTROPHIUM, waerande.

THERISTRUM, *vestis leuior proxima indusio fœminis*, siele, sielken ; baeiken, *fland.* somer-sielken ; onder-sielken ; onder-keursken ; pis-keursken ; kedel, kele.

THERMÆ, bad ; bad-stove ; waerm-bad ; dornsse, dornste, *sax. fris.*

THERMOPOLIUM, braederije ; gaer-bree ; *sicamb. fris.* kabaret.

Thermopola, gaer-kok, *sic. fris.* kabarettier, kabarethouder.

THERON, *inter Canum nomina.*

THESAURUS, schat ; raed, *vet.* hard, *Io. Auentino ;* tresoor.

Thesaurus, aula siue olla Euclionis ; Thesaurus alicubi reconditus aut defossus, pot ; hond ; pot-hond.

Thesauris prædiues, schat-rijk.

Thesaurus carceris, dief-kelder ; dief-put.

Thesaurarius, vulgi, tresorier ; ontfanger ; rent-meester ; penning-meester.

THLASPI, wissel-kruid ; visselkruid.

THOLUS, *Vide*, TESTUDINIS UMBILICUS.

THOOS, *lupus ceruarius*, lynx, losse, *sax. Item inter Canum nomina, vel Thous.*

THORACIUM, top-seil ; meers-seil ; op-seil.

THORAX, borst ; middel-lijf. *Thoracis & dorsi regio*, boven-lijf ; over-lijt ; opper-lijt. *Thoracis pars*

prona, hoor-rugge, hor-rugge, *q. d. dorsum superius. Gesnero, circa spinam in bobus. Thorax interior,* onder-lijf.

Thorax, tegmen, amictus, seu munimen pectoris, veur-borst; beuk; rompe; jak, *fland.* bulke, *vet.*

Thorax, præcipuè constans ex lino xylino, quod vulgo, bombicinum, bombasium, & bambasium, vocant, wambeis. Wambon *veteribus dicitur venter; & hinc fortè facta vox* wambeis, *quo pectoris tegmen & amictus significatur. Paul. Merula in Cantic. Willerami.* Wamba, *vet. Venter, Vulcanio.* wammes, *sax.* wombe *autem anglis, aluus, venter.*

Thorax gossypinnus, xylinus, fustaneus, fusteinen wambeis, *& sic de ceteris.*

Thorax coriaceus, koller; lederen koller; kuris, kurisse, *fortè à corio: quamuis hæ duæ posteriores voces etiam de armatura ferrea, chalybeáue, aut ænea usurpentur.*

Thorax, armatura pectoris, borstgeweer; lijf-wapen.

Thorax ferreus, æneus, harnas, hernas; borst-harnas; borst-plaete.

Thorax squamitus, hamis consertus, trilix, bilix; Textilis innumero chalybum subtegmine Thorax, ringkoller; pans-ijser; pans-sier, panscier.

Thorax, collare, hals-berg; ringkraege; hals-ring. *Vide,* COLLARE.

Thoracopœus, harnas-maeker.

THORUS, *Vide,* TORUS.

THRACIUS *lapis, gagatidis species,* swert get, aget.

THRASO, stuiter; blasoen; blaes-kaeke; kraeker; schaer-hans, *ger. sax. sicamb.*

THRAUPIS, *Thropis,* tarrijn-vogel, *fland.*

THRISSA, *Vide,* ALOSA, *piscis.*

THRONUS, koning-stoel; troon.

THUS, *Thuribulum, Vide,* TUS, TURIBULUM.

THYA, *arbor,* ceder-boom *quibusdam.*

THYMBRA, *herba,* keule; hofkunne.

THYMIAMA, rook-werk; riekwerk; reuk-werk, *quibusdam,* wie-rook-brand.

THYMUS, *herba,* tijm, tijmmoes.

Thymus agrestis, quendel.

THYNNUS, *piscis,* tonnijn.

THYRSI, vignetten; loofwerk; loover-werk; bloem-werk.

TIARA, mijter; bisschops-hoet.

Tiara, tulpe; turbant, *ornamentum capitis ex longa & subtilissima vel linea vel serica tela in globi aut spheræ formam conuolutum seu conglomeratum;* tuif, *holl. sicamb. f.* à kuif.

TIBIA, scheene, scheene; been, [*quod in plurali* beenen *facit ad differentiam* beenders, *quod ad os tantùm referendum volunt, rectè sanè, ni vulgus sæpe confundat, ut* kinders & kinderen. F. R.]

Tibiæ os, scheen-been; scheenpijpe; been-pijpe; pijp-been; pijpe des beens. *os maius Tibiæ,* groot pijp-been; *minus,* klein pijp-been.

Tibiæ obiectus venter, sura, brade, braeie; kiete, kuite, *holl. fris.*

Tibiarum processus imus, hiele; verssen; verssene.

Tibiâ unicâ saltare, hinkelen; hinke-pinken

Tibiale, Tibialia, been-schene, beenlink, *vet.* base; neder-base; neder-kousse; neder-hosen; korte koussen; af-gesneden koussen; half-kousse; onder-koussen; gref-

kens, *fland.* strompe, strumpe, *sax. sicamb.*

Tibiale laxum, slobbe, sloef-hose, slodder-kousse, wagge.

Tibiale, arma tegendis cruribus, scheen-plaete ; been-berge, (Beinberga *in ll. Ripuarijs Francorum ;)* scheen-ijser.

Tibia, pijpe ; fluite ; fiffel, *vet.* swegel, swegel-pijpe, *g. s. s.*

Tibia curua, miluina, kornet.

Tibia foramina, eenkel-gaetkens vande pijpe.

* *Tibia simplex,* schalmeie ; schalmei-pijpe.

Tibia quæ tenuis, simplexque, foramine paruo ; vel pauco, een pijpe met luttel eenkel-gaetkens.

Tibiæ lingula siue ligula, tongesken vande fluite.

Tibia utricularis ; sacco siue utriculo infixa, moesel ; sak-pijpe ; bulpijpe ; bulle-pijpe ; ruisch-pijpe ; lolle-pijpe ; quene, *fland.*

Tibia canere, Tibias inflare, pijpen ; fluiten ; spelen op snaren, orgelen, pijpen, *&c.*

Tibĭcen, fluiter ; pijper ; speelman. *Tibĭcines,* speel-lieden. *Tibicina,* pijpersse, harpenersse.

Tibicen, Tibicines, schoor-hout ; stutters ; vijsels ; scharpe. *Tibicines, machina textoria,* weve-getouwe.

TIGNUS, *Tignum,* balk ; spanne ; stolpe, *vet.* timmer ; timmer-hout ; solder-berd ; latte ; ribbe ; solder-ribbe ; karbeel ; krabbeel ; keper, keeper ; rafter.

Tignum tecti summum, in summo ædium, haen-balk ; tak-balk ; dak-balk ; aen-balk ; nokke. *[haen-balk, *differre puto à* nokke : *&* haenebalk *interpretor Tigillum minus, quod in summitate tecti quasi trianguli basim efficit, cuius angulum superiorem insternit* nokke. *Tigilla hæc* haenebalken *vocant, quòd in ijs in rusticorum ædibus galli &c. resideant.* F. R.]

Tignum oblongum, sperre, sparre ; stange ; sper-hout ; sperren-hout.

Tignum concamerationis, welfsel vande solder.

Tigna conjuncta fibulis, ge-span : *&*, kepers, *domorum præcipuè in acutum desinentium.*

Tigni asserisue extremitas attenuata ut alteri clauo ligneo inserta accommodetur, erne.

Tignorum textura, laege.

Tigna parietes ruinosos fulcientia, schoor-hout ; stutters. *Vide,* TIBĪCINES.

Tigillus, Tigillum, ribbeken ; dak-rave ; dak-ribbe ; dak-sparre ; kap-rave.

Tignarius, lat-houwer.

TIGRIS, *inter Canum nomina.*

TILIA, linde, linde-boom ; *à mollitie materiæ.*

Tilia mas quorundam, ijpeline.

TIMERE, vreesen ; be-vreesen ; vruchten, vurchten, vorchten ; duchten ; be-duchten, beducht zijn ; vaeren, *vet.* be-sorgen ; ont-sien ; in 't gat zijn, *adag.*

Timere, Trepidare, popelen.

Timens, Timore perterritus, be-vreest ; ver-saegt, ver-tsaegt ; *Vide,* PAVIDUS.

Timor, vreese ; vrucht, vurcht ; ont-sig, ont-sag ; duchte. *Timor gelidus,* eiselikheid ; ijselikheid.

Timoris & curæ expers, on-duchtig.

Timidus, vreesachtig ; on-stout ; bloode ; vorchtsaem ; vruchtsaem ; flauwaerd ; krampaert, *&*, kuwaerd, *fland.*

Timidè, bloodelik ; schaemelik.

Timendus, vreeselik; vaerlik; sorgelik.

TINA, *Tinium*, ton, tonne; kuipe; balie, *s. s. fris. holl.*

Tina, wijn-vat; toe-last.

Tina, *Tinium*, tijne; water-vat; water-tonne; water-tijne; thoever, *sicamb. Tinæ à binis gestandæ vectis*, thoeverboom, *sicamb.*

in Tinam infundere, tonnen.

TINCA, (*Tincta, Lud. Pottero,*) *piscis*, seelt; sleie, slije; tinke, *fland.* schoen-maeker, *sic hollandis ob crassitudinem cutis dicta, Gesnero.*

è Tincarum genere piscis, lau, lauwe, louwe.

TINEA, worm; aerd-worm; pier.

Tinea rotunda, spoele, spoel-worm.

Tinea, kinder-worm.

Tinea, molm-worm; olm-worm; hout-worm; meluwe, milwe; schieter; schiet-wormken.

à Tineis exedi, meluwen; ver-meluwen.

Tinea fontana, papioen; papelioenken; *animalculum fontium, breue, & sese ut multipeda contrahens.*

Tinea apiaria, araneæ instar telam texens, wolf, *holl. sic.*

Tinea, made; maeie.

Tinea, motte; schabbe, *vet.* kleer-worm. *Tineas sentire, pati; à Tineis exedi & corrumpi*, ver-motten.

Tineosus, mottig; mottachtig; gemot.

TINGERE, doopen. *Tinctio*, doop.

Tingere, verwen, verven. *iterum colore Tingere*, her-verwen.

Tingere fuco, blanketten.

Tinctorium ahenum, verwers-ketel.

Tinctoria officina, ververij; verf-huis.

Tinctura, Tinctus, verve, verwe; vervinge, verwssel.

Tincturæ probatio, stael vande verwe.

Tinctor, verver.

TINNIRE, klinken, klingen; ringen, rinkelen, *vet.* luiden; tuiten, tjuiten; tintelen, *hol.* beiaerden, bombammen, *de tintinabulis dicitur.*

Tinnitus, Tinnimentum, klank; ge-klank; ge-klink; klinkinge; schal; ge-schal.

Tinnitus aurium, tuitinge, suisinge, suiselinge, der ooren.

Tinnulus, hel, hellig, helder; klinkende.

Tintinare, tingetangen; lingelangen.

Tintinabulum, belle; schelle; schalle; ringkel, *holl.* kloksken.

Tintinabulum monasterij siue cœnobij, quo monachi siue cœnobitæ conuocantur, timmer oft timber van het klooster.

Tintinabulum incendiarium, brand-klokke.

Tintinabulum vaccinum, koe-bel.

Tintinabulorum frequentamentum, beiaerd.

Tintinabuli malleus, klepel.

Tintinabulum pulsare, bellen; schellen.

Tintinabuli curator, luider, luier.

Tintinabularis specula siue fenestra, galm-gat.

TINNUNCULUS, *accipitris genus*, krijter; steen-krijter; steen-smetser, *&c. Vide*, ACCIPITER.

TIPULA; *vermis leuissimus super aquas currens*, water-spinne.

TIRO, jong ruiter. *Tiro liber & nobilis*, vrij-borst, adel-borst.

Tiro, Tirunculus, leer-jonge; leerling; leer-kind; leer-knecht.

Tiro bonis artibus imbutus, qui è Tironibus initiatus excessit, baekelaris.

Tirocinium, meester-werk; meester-stuk; leer-stuk; proef-stuk; hoofd-stuk, & proef-scheut, *fland.*

Tirocinium facere, meester-stuk oft proef-stuk doen.

Tirocinium, Tirocinii anni, leerjaeren; proef-jaeren; leer-tijd; proef-tijd.

Tirocinij rudimentum deponere, in-kom-geld be-taelen.

Titillare, ketelen, kettelen, kittelen; tintelen.

Titillari facilis, qui facilè Titillationis voluptate afficitur, ketelig; ketelachtig.

Titillatio, Titillatus, ketelinge; tintelinge.

Titio, brand, (*Gall.* brandon;) vier-brand.

Titiones admouere igni, boeten het vier, *fris. sicamb.*

Titissare, τιτίζειν, sirikken, cirken, als een mussche.

Titiuillitium, drom; dromgaeren.

Titubare, *animo,* twijfelen, tweifelen; wankelen, wanken; swanken; jampelen.

Titubare pedibus, gressu, actione, sobben, sobbelen; hinken, (*inde* hinkelen;) sukkelen, sokkelen; sankelen, *fland.* jampelen; haspelbeenen; gumpen, *helvet.* struikelen, stronkelen; staggeren.

Titubare lingua, stamelen, stameren; tateren; haperen, met de tonge; sabberen, *holl.* lispen, lispelen; hakkelen.

Titubans præcipitante linguâ, klibber-tonge, *fland.*

Titubator, lisperer; hakkeler; stameler; haperer.

Titubatio, Titubantia, oris, stamelinge; tateringe.

Titulus, naem; eeren-naem; titel; titel van eeren, *q. auctoritas.*

Titulus, op-schrift; rubrijke; titel.

Titulus possessionis, rei aggrediendæ &c. rechtelike aen-komste; &, *Titulus onerosus,* lastige aen-komste, *Grotio.*

Titulus, parœcia, prochie.

Titus, *Tita, Titis, vulgo;* tijte, tijtken, *fland. tanquam auicula imbellis. De iuvenibus ignauis vulgo dicitur, quòd sunt pulchri Titi; Gesner.*

Tobalia, *vulgi,* dwaele; dweele, *fland.*

Toga, langen tabbaerd; hussak, hussek, hushuik, *g. s. s.*

Toga palmata, picta, staet-tabbaerd.

Toga tricliniaris, tafel-tabbaerd; nacht-tabbaerd.

Toga prætexta, jakke, *g. s. s. fris.*

Toga atra, funebris, rouw-kleed.

Toga muliebris, klokke; schabbe, schabbeken.

Toga rudis, impolita, & sordidula, sloef.

Toga, huike; heike, *fland. q. d.* hoedke, *ab* hoeden, *tueri; sicut Toga à tegendo.*

Togæ replicatio, reflexio; Togæ pars suprema reflexa, sloef om-slag.

Togam in tergum reijcere sub alas, ita ut eius lacinia à tergo reuocata totum hominem ambiat, slaen den mantel om 't lijf.

Tolerare, lijden; ver-draegen; ge-dulden; ge-dult hebben; verdulden, *vet.* patientie hebben.

Tolerare, ge-staeden ; toe-staen ; toe-laeten.

Tolerare, mogen, (*μόγειν* ;) vermogen ; luchten ; ik mag 't, kan 't, niet luchten, *tolerare, ferre, nequeo.*

Tolerare se, vitam, ge-neeren ; neeren.

Tolerans, lijdende ; lijdsaem, lijdsamig ; verduldig, geduldig ; gedoogsaem ; patientig. *Tolerans laboris, frigoris, doloris*, herd-baer, herdbaerig.

Toleranter, ver-drageliken ; lijdsaemlik ; lijdelik ; patientiglik.

Tolerantia, ver-drag ; ver-dragelikheid ; ge-dult ; ver-duldigheid ; lijdsaemheid ; ge-doogsaemheid ; patientie.

Tolerabilis, lijdelik ; lijdig ; verdragelik ; passeerlik ; passabel.

Tolerabiliter, lijdsaemlik ; lijdelik ; passerelik.

Tolleno, *Tollenon*, wapper ; wippe ; wip-galge ; siksene ; swank-roede ; swingel ; swengel ; steiger ; putsel ; put-swengel ; put-steiger ; put-galge.

Tollere, *in altum vidt, aut sursum, potissimè*, op-heffen ; op-haelen ; tillen ; lichten ; op-nemen ; boren, beuren ; op-setten ; op-steken ; steegen, steigen, stijgen, steigeren ; op-houden ; hoogen ; ver-hoogen ; ver-heffen ; op-rukken ; stuiken.

Tollere sursum cochlea siue succulâ, winden ; op-winden.

Tollere, demere, af-setten ; af-stellen ; af-nemen ; af-doen ; defalkeeren, *q. abscindere.*

Tollere, auferre, weg-nemen ; ont-geven ; weg-doen ; weg-dragen ; weg-haelen ; af-hendig maeken.

Tollere de medio, om-helpen ; deur-helpen ; om-brengen ; om den hals brengen ; doden ; af-lijvig maeken.

Tollere radicitus, uit-roden ; uit-raden ; uit-roeien.

Tolutim, *siue Tolutim* (1), *incedere, incessum carpere*, tellen, telden, ten telle gaen ; ambelen, *q. d. ambulare ; qualis incessus asturconum.*

Tolutim incedere, fliggeren.

Tolutaris, Tolutarius equus, Vide, Equus.

Tomaculum, leverlink ; leverworst : *farcimen ex iecore porcino minutatim conciso.*

Tomentum, bolster ; noppe, (*Tomenta demere, detrahere*, noppen ;) lokke ; vlokke ; vlok-vulsel ; vulle ; vulssel ; bed-vulssel.

Tomentum laconicum, pluim-vederen.

Tomentum breuius à fullone abrasum, scheerlink ; scheer-hair ; scheer-wolle.

Tomentum pratense, herba, kottoen-biese ; kottoen-kruid ; quispelbiese ; vlok-biese.

Tomex, *icis ; siue Tomice, es*, bolsterken : *item*, goreel ; halskussen ; *puluillus lana pilisue fartus, quo veterinorum colla muniuntur, ne lædantur.*

Tomex ; torus, siue funis iunceus, sparteus, &c. reep, roop, *s. s. fland. holl.*

Tomici *dentes*, veur-tanden ; lach-tanden ; snij-tanden, *&c. Vide*, Dens.

Tomus, snede ; hijse ; hachte.

Tomus *libri, operis*, deel, gedeelte, stuk, van een groot boek, werk, *&c.*

Tonare, donderen.

Tonitru, Tonitrus, Tonitruum ; &

(1) Sic. Lees met het *Etymol.* Tollutim.

Tonitrus ictus, vis, donder; donder-slag; donder-schore.

Tonare, donen, deunen, duenen; schateren, schetteren. *Tonare verbis rudibus,* bulderen: *murmure & verberibus,* pochen.

Tondere, scheren; scheeren; knippen; snippen.

Tondere barbam, barbieren; baerd-scheeren.

Tonsus, geschoren

Tonsor, scheerer; haer-scheerer, *s. s.* barbier; baerd-scherer; baerd-maeker, *fland. vet.* snot-schrabber, *ironicè.*

Tonsor castrensis, veld-scherer.

Tonsoris concha, peluis, labrum, scheer-bekken.

Tonsorius culter, scheer-mes. *linteum quod tonsores circumponunt humeris contra decidua capillorum præsegmina; inuolucre;* scheer-doek.

Tonsura, scheersel.

Tonstrina, scheer-winkel; barbiers-winkel.

Tondere aliquem auro, nummis; emungere, scheeren, snutten, *adagg.*

Tondere pannum, scheeren het laeken. *pannum siccum Tondere,* droog-scheeren.

Tondere oues, vliesen de schaepen.

Tonsor vellerum siue lanarum, ploter; blooter.

Tondere herbas, af-weiden. *Tondere prata,* maeien, maeden.

Tonsa, *remus,* riem, roeder, roede; schip-riem; schip-roede. *propriè autem,* riem-blad; blad vande riemen.

Tonsilla, *palus de quo religatur nauis, Festo,* pael; anker-pael; meer-pael.

Tonsilla, *vel,* Tonsillæ, amandelkens; kliere; querdel; dutse, dusse, dussel; geswel inde kele. *quidam Tonsillas, seu glandulas vitulorum vocant,* sweserkens *(quod alijs Testiculos denotat;) vel etiam,* borstkens.

Tonus, luid; ge-luid; done, deune, doninge; toon; accent.

Tonus depressior cantilenæ, bas.

Tonus; *splendor, vigor, picturæ medius inter lumen & umbram,* luster; luister; af-setsel.

Toparcha, *Toparchus,* landvogt, lands-heer; vogd, voogd; mamboer; maer-schalk.

Toparchia, vogdije.

Tophus, *lapidis friabilis genus detergendis sordibus apti,* morsel-steen; duch-steen, duf-steen, tufsteen, tof-steen, tuif-steen; sandsteen; schuersteen; vrijf-steen; orduin, arduin; bonssem, *holl.*

Tophus lapis; Tophi rudera; terras, tiras, tarasse. *Topho incrustare,* terrassen.

Topiaria, *herba,* beren-klauwe.

Topiarium, prieelken.

Topper, *id est, citò, celeriter, apud veteres Latinos,* dapper.

Toral, *Toralium,* slaep-laeken; bedde-laeken; laeken, lijn-laeken; spreeder; bed-spreeder.

Torcular, *Torculare, Torcularium,* persse; presse; dorkel, *g. s. s.* mange; kelter, *germ.* trot, trotte, *ger. sax. Torculus præli,* rondse.

Torcular vindemiale, wijn-persse.

Torcuma, gedraeid oft gedreven werk; medalie.

Torcuta, draeieler; draeier; draseler. *Vide,* Tornus.

Tormentum, pijne; lijden; wee-dom; wee-dag, *sicamb.* kruis; quellinge; ge-seer; torment; wroeginge.

Tormentum, pijninge; beulije, beulerije; rakke; torture, torment; folter-seel; pijn-banke; marter;

quod Becanus interpretatur violentum tormentum, Ecclesiasticis martyrium vocatum : Gods marter, *Tormenta Deo inflicta.*

Tormentis adhibitis questionem habere ; crimen quærere, exprimere ; pijnen; pijnigen; folteren, *ger. sax.* rakken ; gichten, *ger. sax.* op de pijn-bank leggen ; ter banke brengen, *Torturæ subijcere. in Tormentis esse,* gepijnigt werden. *Vide etiam,* TORQUERE.

Tormentum bellicum, antiquitus engien, ingien ; *quasi instrumentum, artificiúmue aut machina.* [*Possint quæuis Tormenta bellica generali voce dici,* krijgs-ge-tuig ; oorlogs-ge-reedschap ; krijgs-ge-veerd, *&c.* F. R.] *Tormenta autem bellica missilia videntur olim dicta, etiam ante igniuoma inuenta,* ge-schut : *quæ vox pòst ad igniuoma maiora translata, quibus muri quatiuntur, ut &,* grof ge-schut ; groot-ge-schut ; stuk ge-schuts ; canon ; donder-busse, *à tonitru siue fulmine quod tartareæ bombardæ & horrendæ machinæ imitantur ; siue ex ære conflatæ, siue ferreæ. Dicuntur & generaliter,* artillerije. *Maioris verò Tormenti diuersa genera sunt diuersa itidem nomina sortita, ut,* kartouwe; tuimer; muer-breker, *à demoliendis & sternendis muris. Iam & generaliter quæuis Tormenta igiuoma vocitantur,* busse, bosse, (*à tubulo seu fistula*) schiet-busse ; vier-busse ; stok ; vier-stok : *sed hæc nunc plerumque de minoribus usurpantur : quæ alioqui,* arkebuise ; knip-busse ; hand-roer, *&c. & maiuscula,* musket, *&c. appellantur ; manuaria & gestari facilia vid^t. Est præterea innumerus numerus Tormentorum bellicorum igniuomorum, maiorum, mediocrium, minorúmque ; quorum omnium nomina recensere superuacuum sit, nec Latinè verti facilia sint, ut,* gotelink, *q. fusile ;* basse ; klater-busse ; kamer-busse ; valkenet & slange, *coleuvre (unde,* coleuvier, coleuvrenier, *qui vulgo nunc,* arkebusier,) — *oblongiora ;* veld-geschut ; veld-stukken, *campestria. Tormentorum verò bellicorum missilium, non igniuomorum, quibus antiquitus usi, pleraque nomina, ut & ipse usus, exoleuerunt. ut Tormenti genus aut balistæ, lapidibus iaculisue validè emittendis,* rabaudeken ; vogeler. (*Froissardus Gallicè* ribaudequin *vocat ;*) *Item, Tormentum bellicum in scamno collocari solitum,* bank-arm-borst. *Tormenti aliud genus saxis eiaculandis,* katte, *Io. Auentino, &c.*

Tormentum bellicum explodere, schieten ; af-schieten ; lossen ; los-branden.

Tormentis concutere, quatere, be-schieten.

Tormenti bellici superius foramen clauo obstruere, ver-nagelen het ge-schut.

Tormenti bellici theca, affuite.

Tormenta bellica collocare, planten het ge-schut.

Tormentorum bell. sedes, collocatio, locus, barbacane.

Tormentarius, Tormentorum bellicorum director, bus-meester ; bus-schutter ; bus-schieter ; con-stabel.

TORMINA *alui, ventris,* buik-pijne; buik-wee; rammelinge inden buik ; snijdinge inden buik ; buik-siekte ; *& in dysenteria,* bloed-gang.

Tormina urinæ, haerne-winde.

TORMINALIUM, *herba*, aland-wortel.

TORNUS, *instrumentum quo ebur & ligna in orbem acta poliuntur*, draei-beitel; draei-ijser; dril, drille, driele; trille.

Tornare, Torno radere, siue cælare & polire, draeien; wrijten, vrijten, *sicamb.* drillen, drielen, trillen.

Tornatile, Torno factum, opus; Torcuma, draei-werk; gedraeit oft gedreven werk; medalie.

Tornio, Toreuta, draeier, draeieler; draseler; dreseler, *g.s.s.* houtdraeier; wrijter, vrijter.

Tornatilis, gedraeit.

TORNEAMENTUM, *vulgi: Vide*, DECURSUS.

TORPERE, vaddig, slap, ende slaeperig zijn; slaepen.

Torpens, Torpidus, onlustig; vaddig; vadsig. *Torpida membra*, slaepende, slaeperige, leden.

Torpor, Torpedo, vaddigheid; slaep der leden.

Torpor dentium, boomigheid der tanden.

Torpedo piscis, slaeper; kramvisch, *Lud. Pottero.*

TORQUERE, draeien, (*Torquens*, draeiende;) om-draeien, *Torquere in orbem*, rond-om-draeien;) winden, wijnden; vrengen, vringen; wrengen, wringen; wrijten, vrijten, *sicamb.* writselen; slingeren; kugelen, *item*, seilen, *holl.*

Torquere globum, bollen; klooten, kloot-schieten.

Torquere torculari, perssen; kelteren, *ger.*

Torquere, Torquendo claudere, wergen; wroegen; roegen, *vet.(angere;)* woelen, *&*, hoelen, *fland.*

Torquere, Tormentis afficere, pijnen, pijnigen; folteren, *ger. sax.* marteren; kruissen; gichten, *ger. sax.* rakken, rekken; tormenteeren. *Torqueri*, gepijnigt worden. *Vide etiam s*, TORMENTUM.

Tortus, gedraeit; gewendt, gewendet; krom; scheef; scheel: gewrongen: gepijnt, gepijnigt, *& non Tortus*, on-gepijnt, on-gepijnigt.

Tortor, pijnder, pijniger; beul, beule, bole, beudel; scherp-rechter; raven-kok, *adag.* henker; hangman; hang-dief; dief-hanger; dief-henker; rakker; scherg, *germ.* gichter, *germ. sax.*

Torsio, wronk, vronk: wroeginge: pijn, pijne, pijninge; torment. *Vide etiam* TORMENTUM.

Tortilis, Tortuosus, krom; gedraeit; gewonden; kronkel-wronkel; gekronkelt; gekrolt.

Torturæ subijcere, ter banke brengen. *Vide porrò s suo loco*, TORMENTUM.

TORQUILLA, *auicula à colli obtorsione dicta*, draei-hals; draei-halsken; wind-hals.

TORQUIS, *Torques*, hals-band; hals-cieraet; hals-keten; hals-gesmijde; torkeel, *vet.* karkant; broke, brooke, breuke, *Vide*, COLLI.

Torquis aureus, gouden keten; hals-ketene van goud.

TORRENS, beke; bak, *g. s. s.* regen-beke; waeter-beke; vloed-beke; vliet; rivierken; [*fortè etiam antiquitus*, a, aa, aha, *vel*, aade; *quod multi fluuij aut torrentes ita etiam hodie agnominentur, aut ita terminentur; ut in Germ. superiore*, Kuntaha, Schiltaha, Wofaha, *&c. in inferiore*, A, Aa, ha, *in Campinia &c.* F. R.]

TORRERE, *Torrefacere*, dorren; dornsten, *vet. sax. fris.* herdsten, heerdsten, hersten; braeden, braeien; ver-blaeken, *flammis*

vid^t: gortselen ; roosten ; frijten, fricasseeren ; bakken inde panne.

Torrere, Torrescere, dorren ; bleisen ; ver-bleisen ; ver-bloesemen ; ver-bluisteren.

Torrere nimio calore aut frigore, haeren.

Tostus, gebraeden ; gebrandt ; geroost.

Tostum, roost.

Torridus, droog ; dorre ; digen.

Torridus macie, mager-hein.

Tostrinum, vulgi, Tostrinum focarium, ast, est, eest, dare, *sax. fris.*

TORRIS, brand ; brand-stokke ; vier-brand ; gloedigen brand.

TORUS, bedde. *Torus è stramento,* rijsseler.

Tori socius, consors, vel, Socia, ee-gemael ; bedde-genoot. *socia,* gehoude vrouwe ; huis-vrouwe.

Tori prioris filius, puer, veurkind ; veur-sone.

Torus legitimus, conjugalis, bedde, echte bedde.

Torus illegitimus, [kleine bedde, *q. minor lectus ; (hinc qui concubitu libero nati, siue naturales liberi, dicuntur* van 't klein bedde. F. R.] on-echte, on-echtschap ; bastardije.

Torus, prieel.

Torus, funis sparteus, Vide, TOMEX.

Torus lacertorum, spiere ; spier van vleesch ; spierink ; hijse ; vleesch-muis ; vleesch-mouwe ; quak ; poeselachtigheid vande musklen.

Torus manus, hand-berg.

Torosus, Torosulus, Trossulus, poeselachtig ; vleeschachtig ; vrom van leden.

TORVUS, wreid, wreed ; grimmig, grim ; grimsichtig ; storvig ; stuer, *q. d.* stier, *taurus ; quòd præcipua frontis asperitas in tauro appareat ; unde & toruus, frequenti epitheto dicitur. Gesner.*

Toruè, Toruum, stuerlik, steuriglik ; wreedelik.

Toruè, Toruum, (siue Taurinum & Taurinè, Gesnero ;) intueri ; taurinis & limis oculis obtueri, stuer sien ; guer sien ; straf-sien.

Toruitas, stuericheid ; grimsichtigheid.

TOT, sovele ; also vele.

TOTIES, so dikwils ; so vake.

TOTUS, heel (ὅλος ;) heel ende al ; ge-heel ; al, alle, al-geheel ; gans, gansch ; vol-komen ; gros.

Totum, Totale ; Tota, omnia, uniuersa, bona, alige goederen, *Grotio.*

TOXICUM, ver-gift ; ver-giftenisse ; venijn ; vijge. *Toxicum alicui miscere,* iemanden een vijge koken, geven.

Toxiis inficere, necare, ver-geven ; ver-giften ; ver-giftigen.

TRABEA, staet-tabbaerd.

Trabea sacra, koor-hoed ; kappe ; koor-kappe ; al-mutse.

TRABS, *Trabes,* balk ; boom ; drom, *germ.* polder ; poetre, *vet. fland.*

Trabs perpetua, solder-balk.

a. Trabs mutula, korbeel.

Trabs transuersa in summo ædium, aen-balk ; haen-balk. *Vide,* TIGNUM.

Trabis materia, lignum rude, rafter.

b. Trabis caput in muro exstans, not ; not-steen ; balk-steen.

Trabes inuicem connexæ, vlot, vlote ; vlot-balken.

Trabale, fulcrum siue sustentaculum duarum currus extremitatum, ronge ; wagen-ronge ; romme, romblok ; schamel.

TRACANA, *vulgi*, kartouwe; nood-busse; nood-slange.

TRACHEA; *aspera arteria; fistula qua spiritus fertur ab ore ad pulmonem*, gorgel; roeper; strote; kele; adem-kele; kraege; longer-ader; adem-ader.

TRACHELION, *herba*, hals-kruid.

TRACTARE, *manu vidᵗ*, handelen; hand-plichten. *Tractare malè*, mis-handelen. *Tractare quidpiam durius*, sollen, *holl.*

Tractare, *agere*, *negotiari*, *ministrare*, *&c.* handelen; be-winden; be-dienen; schaffen; plegen; handteeren.

Tractare cum hoste de deditione, handelen met den vijand; parlementeeren.

Tractare rem aliquam, om-gaen met eenigen handel.

Tractare aliquem, om-gaen met iemanden.

Tractare duriter, *ruditer*, deurnemen; om-springen met iemanden, *adag.*

Tractare, excipere, aliquem, iemanden houden end ont-haelen; harkelen; tracteeren. *Tractare opiparè, splendidè*, toeven, tueven, toefdoen, feesteren.

Tractare parcè & continenter, kort ende nauw iemanden houden.

Tractatus, Tractatio, handel, handelinge.

Tractatio, Tractatus, Liber, tractaet.

Tractabilis, handelik; handsaem; be-hendig; handelbaer; ge-dweeg. *non Tractabilis*, on-gestuer; on-gestuimt; on-manierlik; on-gebruikelik; on-gevoeglik. *non Tractabile cœlum*, *Virg. Vide etiam*, INTRACTABILIS.

Tractabilis homo, gemakkelijk mensch; toevelik, toefsaem, *vet.*

TRADERE, *Tradere in manus*, be-henden, be-handen, be-handigen; leveren; over-leveren; begeven; over-laeten. *Tradere ut proprium*, eigenen; op-dragen.

Tradere, seggen; leeren; onderwijsen; onder-rechten; ver-tellen. *Traditur*, men, man, segt; *q.* mensch segt. *Traditio*, onder-wijs; onder-wijsinge.

Tradere, aen-geven. *Traditio*, aengevinge. *Traditiones hominum*, aengevingen der menschen.

Tradere, ver-raeden. *Traditor*, ver-raeder.

Traditio, levering; over-gave; over-gift; op-dragt; over-drag, over-dracht; transport.

TRADUCERE, over-stellen; over-leiden; over-setten; over-brengen; over-leveren.

Traducere, *vel Traduci*, *nauigio*, over-schepen.

Traducere in aliam sententiam, om-setten van syn op-set.

Tradux, over-schote, over-scheute, als van wijngaerd, *&c.*

TRAGELAPHUS, *alce*, el-lend, elland, ellend-dier; brand-hert.

TRAGEMATA, confijt, confiture; tragie, tergie; fruit; nae-disch; entremets; entelmets, entel-moes.

Tragemata saccarata quatuor seminum, vier-saed.

Tragemata ex saccaro in pisorum formam confecta, erwt-suiker; suiker-erwten.

Tragematotheca, confijt-laeiken; suiker-laeiken.

Tragematopola, confijt-verkooper.

TRAGŒDIA, *Comœdia*, spel; schouw-spel. [*Tragœdiam propriè faciunt*, treur-spel.]

TRAGOPOGON, *herba*, geiten-baerd.

TRAGULA, schiet-pijksken ; brandereel.

Tragula, javelijne, javelijnken ; gavelote, *fland.* pertusane, partisane.

Tragula, rete quod subere sustentatum innatat, schakel-net ; waede, waeie, *sax. sicamb.*

TRAGUS, angel-snoer ; angel-roede ; engel.

TRAHA, *Trahea*, sledde, slidde.

TRAHERE, trekken ; togen, *vet.* teesen ; rukken ; ruepen, roepen, ruppen ; tijden, tijen, *vet.*

Trahere in altum, sursum, op-trekken.

Trahere quid : ita tamen ut humo res non attollatur, sleipen ; sleuren, sloren ; loren, leuren, lordsen, lorsen ; loeieren, luieren.

Tractus, getrokken ; getogen.

Trahax, trekkachtig.

Trahere, prolongare, Trahere in longum, ver-lengen ; uit-setten ; uit-stellen ; prolongeeren.

Tractim, allengskens ; met goede moeitte.

Tractus, Tractio, trek ; trok, *fland.* treke ; trekkinge ; toge, teuge, togt, tog [*hinc* her-tog, *trahens vel ducens exercitum ;* I. R.] ruk ; vite, *fland.*

Tractu contumax, taei.

Tractus, sleur ; sleip ; *Vide*, SYRMA.

Tractus, ductus lineæ, &c. strepe ; strijk, strek, streke ; streme, strame ; stroom, strom.

Tractus, ductus, transitus, leide, lijde, laen, lij.

Tractus regionis, land ; landschap ; land-ouwe ; land-streke ; quartier ; ge-weste ; ge-woud, *fland.* koste, kuste ; streke ; contreie.

TRAIJCERE, deur-steken ; deur-speten ; deur-schieten.

Traijcere premendo, deur-douwen.

Traijcere, ut flumen, &c. over-schepen ; over-vaeren ; deur-vaeren ; deur-drijven ; over-setten ; over-lijden ; over-gaen

Trajectus, i, deur-togen ; deur-trokken.

Traiectus, Traiectum, locus ubi flumen &c. traijcitur, vaer, vaerd, vere, veer ; over-vaerd ; [drecht, tricht, *atque hinc verius*, Utrecht, Maestricht, Durdrecht, *quàm quòd* drecht *opidum significet, ut putat Ad. Junius.* F. R.]

Traiectus, Traiectio, deur-hael ; deur-togt ; over-togt.

Traiectus aggeris aquas distinguentis, over-tom.

Traiectus, transenna, funis latus in utraque fluminis ripa alligatus ut pontonem dirigat & prouehat, takkel, *s. s.*

Traiectitia pecunia, vaerde-geld ; vaer-schat.

TRAMA, in-drag ; in-slag ; in-weefsel ; wevel, wevel-draed ; wevel-gaeren ; hevel-garen, *sax.*

Tramæ inuolucrum, spoele ; tuite ; spoel-tuite.

Tramæ in circulum glomerandæ machina, spoel-wiel ; spoel-rad.

Tramam rhombo in cannam glomerare, spoelen ; drillen, trillen, *fris.*

Tramam intexere, in-slaen den wevel-draed.

Tramosericum, saeie, saeiette.

Tramoserica vestis, cipers-satijn.

TRAMES, pad ; voet-pad ; voet-weg ; toe-pad ; wegel, *fland.* stege, stijge, steige, *Vide*, VICULUS.

TRANARE, *Vide*, TRANSNARE.

TRANQUILLUS, stil, stille ; gerust ; rustig ; roeuwig.

Tranquillus aër, Tranquillum, kalm ; wind-stil ; wind-loos. *Tranquillum omnino*, loof-stil ; *cùm ne*

frons quidem aut folium ab aëre ventóue mouetur.

Tranquillus animo, moribus, koel van sinnen ; sedig ; sedebaer ; sedbaer ; gemoedig ; gesaet, gesaetig, *holl.* berve, *sax. fris.* gedwee, dwee, gedwaei, gedweegsaem.

Tranquillè, stillik ; gerustelik. *Tranquillè prorsus,* stillekens.

Tranquillè viuere, rustig leven.

Tranquillare, ut turbas, lites, &c. stillen; ver-soeten; sussen; slechten, slissen, slichten, te neder leggen, den twist, 't geschil, *&c.*

Tranquillare se, be-daeren.

Tranquillitas, stilte ; stiltenisse ; gerustheid ; ruste, raste, roeuwe, rouwe, ruwe, sus. *Tranquillitatis publicæ assertor ; Vide,* GUBERNATOR *prouinciæ.*

Tranquillitas cœli, laf weder; soel-weder, * wind-stilte. — *Vide,* TRANQUILLUM.

Tranquillitas animi, ἀπάθεια, onlijdbaerheid des gemoeds ; gerustheid van herten.

Tranquillitas maris, kalm ; seestilte ; stilte der see.

TRANS, door, deur ; *& sic in compositione verbis præpositum, ut,* deur-booren, deur-jaegen, *&c.*

Trans, περας, over, aver, oever : *& sic in compos.*

Trans, veur-bij ; leden.

TRANSADIGERE, deur-slaen ; deur-stooten ; deur-steken ; deur-speten ; deur-drijven ; deur-jagen.

Transadigere contento cursu aliquem lanceâ, hastâ, &c. iemanden deur-loopen met eene lancie, *&c.*

Transadigere pectus ferro, herten ; hert-steken.

TRANSCENDERE, over-klimmen.

TRANSCINDERE, deur-snijden ; over-snijden ; deur-houwen ; deur-hakken, deur-hakkelen.

Transcindere crenis, deur-kerven.

TRANSCRIBERE, uit-schrijven ; over-schrijven. *Transcriptum ex aliquo scripto,* uit-schrift ; af-schrift ; over-schrift ; dobbel ; copije.

Transcribere in aliud nomen, over-setten inde rekeninge.

Transcribere rem nostram, (ut, bona, hæreditatem &c.) in alterius dominium, potestatem, over-leveren ; over-geven ; over-setten ; over-laeten ; over-draegen, op draegen, eigenen, het goed, land, erve, ervenisse, *transporteeren — *&c.*

Transcriptio, Transcriptum, ius Transcriptiuum, over-gift ; leveringe ; op-dragt ; goedinge ; goedenisse ; transport, *overdragt.

TRANSCURRERE, over-loopen.

Transcursus, over-loop ; deur-loop. *ex Trancursu,* metter loop ; met eenen vaeg, veeg.

TRANSENNA, kijk-vensterken. *Transenna viminea,* venster-horde ; horde inde venster; wijme ; tralien-venster.

Transenna, ergastulum, kasement, *vet. angl.*

Transenna, funes retis instar extenti in nauibus per quos ingredi possunt nautæ, boven-net ; boeven-net.

Transenna, instrumentum vel machina capiendis auibus, slag ; vogel-slag ; strop-slag ; valle ; gluipe ; gloepe, *holl.* klemme, kleppe, klippe, knippe ; steke ; vink-steke ; tempel, timpel ; trappe, *vet. Ital.* Trapola. *Transenna capere siue decipere,* be-klippen, be-kleppen, be-klikken.

Transenna, Vide, TRAIECTUS, TRAIECTUM.

TRANSFERRE, ver-dragen ; over-dragen ; op-dragen ; over-brengen ; ver-setten ; verstellen ; over-stel-

len ; over-leveren ; over-laeten ; deur-haelen.

Transferre in se, over-nemen.

Transferre in ulteriorem fluuij ripam, over-voeren ; over-setten ; over-schepen.

Transferre in alium sermonem, linguam, ver-taelen ; over-setten van d'eene taele in d'andere ; ver-tolken ; tolmetschen ; ver-tolmetschen ; translateeren.

Transferre in aliud nomen, over-setten inde rekeninge ; renvoieeren.

Transferre bona, cedere bonis, uit-gaen sijn goed.

Transferre rem nostram in alterius dominium, potestatem, &c. talisque Translatio, vulgo, transporteeren, transport. *Vide*, TRADERE, & TRANSCRIBERE.

Translator, over-drager ; over-setter.

Translatio, over-drag, over-dragt, over-draginge.

TRANSFIGERE, deur-steken. *Transfigere toto*, deur-schieten. *Vide etiam*, TRANSADIGERE.

TRANSFIGURARE, verbeelden.

TRANSFLUERE, deur-vloeden ; deur-vlieten ; deur-loopen.

TRANSFODERE, deur-gaten ; her-steken.

TRANSFORMARE, ver-beelden ; ver-scheppen.

TRANSFRETARE, over-schepen ; over-trekken ; over-vaeren ; over-setten.

TRANSFUGERE, ver-loopen. *Transfugere clanculum*, glippen. *Transfugere ad hostem*, over-loopen, over-vallen, tot den vijand.

Transfuga, heer-vluchtig ; veld-vluchtig, *g. s. s.* glipper, *holl.* af-vallig ; af-valliger ; over-vallig ; over-looper.

Transfugium, (præcipuè ad hostes ;) heer-vlucht ; af-val, over-loop tot den vijand ; over-vallinge ; revolte.

TRANSFUNDERE, *ut de vase in vas*, ver-gieten ; ver-schenken ; ver-vaten ; ver-laeten ; ver-tappen.

TRANSGREDI, over-gaen ; over-lijden ; deur-lijden ; over-treden ; schrikken, schrekken ; over-stappen ; passeeren.

Transgredi varicando, over-schrijden.

Transgredi paulatim legem, in-braeke doen.

Transgressor, præcipuè legis, over-treder ; over-breker, *vet.* echt-breker ; contraventeur.

Transgressio, over-tredinge.

TRANSIGERE, vol-doen ; vol-brengen ; be-schikken ; ver-brengen ; vol-voeren ; uit-rechten ; deur-brengen ; deur-doen.

Transigere, dedigen, dedingen, daedigen, dainken, deinken ; af-dedigen ; ver-dedigen, ver-dedingen, ver-daedingen ; ver-dingen ; ver-draegen ; *over-dragen ; met malkanderen over-een dragen ; — maeken ; af-maeken ; over-komen ; over-eenkomen ; maekelen ; slechten, slissen, oft slichten, den twist ; accordeeren ; concordeeren ; composeeren ; appointeeren.

Transigere gratia aut iudicio, metter minne oft met den rechte maeken.

Transigere osculo addito ; Vide, OSCULO. *Transactor osculo*, mond-soener. *Transactio osculo confirmata*, mond-soen.

Transactus, veur-leden ; ver-leden ; over-leden.

Transactor, maekelaer.

Transactor sententiæ & iudicati, executeur, uit-voerder, vol-brenger, van 't vonnisse.

Transactio, over-draginge ; over-kominge ; over-drag, *vet.* dading, *Grotio.* accord, accordaet, concordaet ; appointement ; compositie.

Transactionis tabulæ, memoria publica, acte, *vulgo:* bescheet, kennisse, *Grotio*

TRANSILIRE, over-springen ; over-slaen.

Transultus, over-sprong.

TRANSIRE, deur-gaen ; over-gaen ; lijden ; deur-lijden ; ver-lijden ; over-lijden ; deur-wegen ; deur-vaeren ; over-strijken ; over-strekken ; over-trekken ; passeeren ; *Transiens,* passagier ; gaende eñ komende man.

Transire, transgredi, veur-bij-gaen.

Transire, mutare, verwandelen, *Grotio.*

Transire curru aut equo, over-rijden ; deur-rijden.

Transire ad aduersarios, over-loopen ; revolteeren.

Transitum præbere, deur-laeten.

Transitus, Transitio, lij, lijd, lijde, leide, lijd-weg ; deur-lijd ; ver-lijd ; over-lijd ; over-vaerd ; over-togt ; deur-togt ; deur-vaerd ; deur-weg ; deur-gang ; over-gang ; over-komste ; over-strijk ; over-strek ; terd ; trede ; pas ; passagie ; passeringe.

Transitionis pactum, sauveconduit; vrij-geleide.

Transitio ad hostes, af-val tot de vijanden ; revolte.

TRANSLEGERE, over-lesen.

TRANSLOCARE, ver-setten ; ver-stellen.

TRANSLUCERE, deur-schijnen.

Translucidus, deur-schijnig ; deur-luchtig.

TRANSMARINUS, over-seesch ; over-seeuwsch.

TRANSMEARE, over-gaen ; over-trekken ; passeeren.

Transmeare nauigio, rate, &c. over-schepen.

TRANSMIGRARE, ver-huisen.

TRANSMITTERE, over-schikken ; over-senden.

Transmittere, over-trekken ; over-lijden.

Transmittere, ver-setten ; over-setten.

Transmittere, deur-doen.

Transmittere, leken.

Transmittere, deur-laeten.

Transmittere hæreditatem, over-geven, over-setten, over-laeten, de erve, erffenisse.

TRANSNARE, *Transnatare,* deur-swemmen ; over-swemmen.

TRANSPICERE, deur-sien.

TRANSPONERE, ver-stellen ; over-stellen ; ver-setten.

TRANSPORTARE, over-dragen ; over-setten ; over-voeren ; over-haelen.

Transportare, &, Transportatio, vulgi, transporteeren, *&,* transport, *&c Vide,* TRADERE, TRANSCRIBERE, TRANSFERRE.

TRANSQUIETUS. *Plauti,* over-stille. *Vide porrò,* TRANQUILLUS.

TRANSRADIARE, deur-straelen.

TRANSTILLUM, *Tigillum,* latte ; ribbe.

TRANSTRA, dweersche balken.

Transtra, roeder-banken; banken; schip-banken ; riem-banken ; dochten ; dosten.

TRANSVASARE, *vulgi,* ver-vaten ; ver-laeten.

TRANSVEHERE, over-schepen ; over-voeren ; over-setten.

Transuehi, veur-bij vaeren.

Transuehi, over-vaeren ; over-schepen.

Transvectio equitum, monster, monsteringe.

TRANSVERBERARE, deur-slaen ; deur-houwen.

TRANSVERSUS, dweers; dweersch; over-dweers ; over-hoek ; slim ; schuins, *holl.* scheef; scheel.

Transuersa tuentibus hirquis, al lonkende.

[*Transuersum, fortè* keper, *Arab.* Karsei, I. R.]

Transuersè, ex Transuerso, dweerselik ; over-dweerselik ; sijdelinck, sijdelinks ; ter sijde.

ex Transuerso ponere, schranken.

Transuersaria, dweerse balken.

Transuersariæ ad portas trabes, hek ; schof; kam.

TRANSVOLARE, deur-vliegen ; over-vliegen.

TRAPES, *Trapetum, mola olearia*, olie-molen ; slag-molen ; slag-molen (1). *trabs quâ oleum exprimitur*, olie-persse.

TRAPEZA, *mensa argentaria*, kontoir ; komptoir ; banke; wisselbanke ; wissel ; wissel-banke (1); reken-banke ; reken-tafel.

Trapezita, bankier; bank-houder; kassier ; tafelier, *fland.*

TRAPEZOPHORUM, schrage; tafelschrage.

TRAULUS, *Vide*, BALBUS.

TREGUA, *vulgi*, treve. *Vide*, INDUCIÆ.

TREMERE, *Tremiscere, Tremore concuti*, beven ; daven, daveren ; donen, deunen, duenen ; dronen, dreunen ; resen ; rijderen, rijeren, rijelen, reieren ; drillen, drielen, trillen ; schudden, schudderen ; touteren.

Tremere, præcipuè frigore, huiveren ; kuiven, kuiveren ; ceteren, citteren, sitteren, tsitteren, tsetteren.

Tremere, vreesen ; schrikken, schrekken.

Tremor, bevinge ; schuddinge ; done, deune, doninge ; deun ; gedreun ; ge-deun.

Tremor, præ frigore, huiveringe ; rijdelinge, rijelinge, rijderinge.

Tremor, timor, schroom, schroominge, schroomenisse, schroomsel, schroomte ; schrik, schrek ; verschriktheid ; ver-schietinge.

Tremebundus, bevende.

Tremendus, vreesselik.

Tremulus, bevende ; wankel, wankelbaer.

Tremulus, arbor, rateler ; espe, espen-boom, niespen-boom.

TRENCÆA, *vulgi*, loop-grachte.

TREORCHIS, *Bellonij*, sakre ; saeker.

TREPANUM, dril, drille, driele; trepan.

TREPIDARE, daven, daveren ; beven ; resen, *fland.* rijderen, rijelen, rijdelen.

Trepidare, timere, vreesen ; popelen.

Trepidus, bevreest.

Trepidatio, incertus & tremulus in re quapiam motus, quinkte, quinkt, *Becano.* [*hinc, Trepidare in cantu, modulari*, quinken, quinkelen, quinkeleeren. F. R.]

TRES, *Trîs, Tria*, drij, drije.

Ter, drij-mael ; drij-reisen ; drijwerven.

Trifariam, drijer-leis ; drijer-lei wijse.

Tertius, derde ; drijde, *vet.*

Tertia depulsio, contradictio, duplijke. *Triplicationis depulsio*, quadruplijke.

Tertiana febris, derde-daagsche kortse. [*Alij tamen* over-ander-

(1) Sic bis.

daegsche kortse *nominare malunt, quia vulgo multi* derde-daegsche *quartanæ tribuunt.*]

Tergeminus, drij-voudig ; drijvuldig. *Tergemini,* drijelingen.

Triplex, drijer-lei.

Triplex, Triplus, drij-voudig, drijvuldig ; drij-dobbel.

Triplum, drij-voud. *Triplo maior,* drij-maal grooter ; drij-voudiglik grooter.

Tripliciter, drij-voudiglik ; drijvuldiglijk.

Teruncius, oord ; twaelfaerd, *fland.* albe, *sicamb.*

Tredecim, derthien ; drij-thien, *vet.*

Triginta, dertig ; drijtig, *vet.*

Tricies, Triginta vicibus, dertigmael.

Trigesimus, dertigste.

Tressis, bras-penning. *Tressis homo,* deus aes.

Triangulus, drij-hoek, *drij-ek.

Triangularis, drij-hoekig, * drijekkig.

Trias, drij-voudigheid ; drijvuldigheid.

Tribuere, geven ; ver-leenen ; stieren, stueren, *vet.*

Tribuere, toe-geven ; toe-laeten ; ver-willigen ; te wille weten.

Tribuere, toe-schrijven. *Tribuere sibi,* vermeten.

Tribuere alicui, gunnen ; verleenen ; oktroien, oktroieren.

Tribulum, dorsch-waegen.

Tribulus, mink-ijser, *q. ferrum mutilans* ; voet-angel, voet-ijser ; distel-ijser.

Tribulus aquaticus, herba, mink-ijser, *à fructibus spinosis quatuor duris aculeis modicè recuruis : quæ alio nomine aliáque ratione nonnullis* water-net *dicitur.*

Tribunal, recht-huis ; rechter-huis ; recht-stoel, richt-stoel ; rechter-stoel ; wet-banke ; banke van recht ; mael-stede, mael-stad, *vet.* ding-stoel ; ding-banke ; ge-recht ; ge-rechtigheid ; parket ; vier-schaere ; vier-bank, *vet. sax. Vide,* Forum *iudiciale.*

Tribunal, siue Senaculum colonorum, laet-banke.

Tribunal supremum, principale, primarium, præsidum, hoofd-banke ; 't hof ; parlement ; hooge hof.

Tribunal, gebannen vierschaere ; gehechte banke, gehechte ding, gehecht, ge-richt.

Tribunal denunciare, bannen, banden, hechten de vierschaere.

Tribunali obligatus siue obnoxius, ding-plichtig.

Tribunal subterfugiens, ding-vluchtig.

Tribunus, wijk-meester ; bonmeester ; blok-meester.

Tribunus plebis, borg-meester, borger-meester ; ouder-man. *Tribuni plebis,* gesworen vander stad ; ouder-mannen.

Tribunus ærarius, ont-fanger ; penning-meester.

Tribunus militum, militaris, maerschalk ; veld-maerschalk.

Tribunus legionis, koronel, kolonel.

Tribunus celerum, koningstabel, konnestabel, konstabel.

Tribunus opificum, deken van 't ambacht.

Tribus, sunft, *g. s.* klufte, *fris.* kluchte, klugte ; corpus ; gilde.

Tribulis, gulde, gilde-broeder.

Tributum, schattinge ; plicht, plecht, pleg ; stier, stuir, steur, *vet.* on-geld ; schot ende lot ; tel ; frone, vront, vroone, froone ; thins, thiens, tins ; cijs, cijns ; heeren-

cijns ; assijse, axcijse, *(Vide,* ASSISIUM ;] impost ; taxe ; gulde, guldte, *vet. sax.* kalioote, kaleoote, *fland. holl.* tribuit. *Tributi genus,* keur ; keur-mut, *sicamb. iul.*

Tributum quod vasallus patrono beneficij agnoscendi causa pendit, kenpenning ; keur.

Tributum in capita distributum, hoofd-cijns, hoofd-geld, hoofd-schattinge ; capitale schattinge.

Tributum à pedite exigi solitum, voet-tol.

Tributum naui palo alligatæ impositum, pael-geld, *holl. amsterd.*

Tributum molare, mael assijse.

Tributum in usus belli, her-stuiringe.

Tributa quæ euehendi commeatus aliarúmque mercium nomine soluuntur, licenten.

Tributum iniquum ver-schat, *fland.*

Tributis, censura, vexare, schatten ende scheeren.

Tributorum collector, tollenaer ; tol-pachter ; tol-meester ; ont-fanger ; collecteur.

Tributarius, stuirbaer ; cijnsbaer.

TRICÆ, vlechte van hair ; marrenvlichte ; mar-vlichte ; ver-wert haer ; werre, werringe, warre, wergaeren ; lette, *vet.* haperinge ; slommeringe.

Tricæ, beusel ; beuselinge ; beuselrije ; beusel-merkt ; lore, leure ; brabbelinge.

Tricari, haeren, haederen ; krakeelen.

Trico, krakkeeler ; haer-man ; wersel-hoofd ; werseler ; dwersdrijver.

Tricari, beuselen ; boerden ; brabbelen ; futselen ; prondelen, prondselen.

TRICELLUS, *Trizolus, vulgi ; Vide,* TERCELLINUS.

TRICEPS, *Tricephalus,* drij-hoofdig

TRICHAS *turdus, Vide,* TURDUS.

TRICHIA, *Trichis, encrasicholus,* antsouwe, anssoie, anchove ; *alijs,* sardijn ; *pisciculus ex apuarum genere.*

TRICHILUM, spoel-vat ; koelvat.

TRICHITIS, pluim-aluin.

TRICHOMANES, *herba,* muerruite ; weder-dood.

TRICLINIUM, gast-kamer. *Triclinium commune,* refter.

TRICUSPIS, drij-spitsig ; drijpuntig.

TRIDENS, drij-tandig.

Tridens, vorke ; gaffel ; riek ; grepe, greep, greppe, *fris. fland.*

Tridens anguillis capiendis, aelgeer, el-geer, ael-schere, ael-sperre ; paling-schere.

Tridens ceruisiarius, kam-stok.

Tridens Neptuni, harpoen.

TRIENNIS, drij-jaerig. *Triennium,* drij-jarigen tijd.

TRIENS, derde deel ; vier oncien.

Triens, tertia stuferi pars, grooten brabands ; sesken, sisken, *sicamb. Ad. Junio Triens,* negen-manneken ; *seu stuferi pars octaua, quæ hollandis,* duit, duitken. *Vide,* DEUTA.

TRIFIDUS, drij-spaltig ; drijspletig.

TRIFOLIUM, *Triphyllon, pratense vidᵗ,* klaver ; klaver-blad ; klever ; klee, *g. s. s.* kemp, *holl.*

Trifolium corniculatum, seu odoratum, steen-klaveren, *quòd in*

locis asperis & ruderibus nascatur.

Trifolium odoratum alterum, seven-getijden kruid.

Trifolium acetosum, kokkoks-brood.

TRIFUR, artsch-dief; grond-dief; grondig-diet.

TRIGLA, *piscis. Vide*, MULLUS.

TRILLA *vulgi*, molen-spille; drille, trille.

TRIMESTRIS, drij-maendig.

TRIMODIUS, drompt, *sax. sicamb.*

TRIMUS, *Trimulus*, drij-jaerig.

TRINEPOTES, meer-bet-na-achter-kinds-kinderen, *Grotio.*

TRINITAS, *Ecclesiast.* drij-voudigheid; drij-vuldigheid; drij-eenigheid, *vet.*

TRIPA, *vulgi*, *Vide*, HETEROMALLUM.

TRIDEDARIUS (1) *equus; Vide*, EQUUS.

TRIPES, *Tripus, Tripoda*, drij-voet; drij-pikkel; drij-stoel; sulte, *sicamb.* schamel, *holl.* schrage; schraeg-stoel.

Tripus ferreus, treeft, treft; potijser, *fl.* [*usus facit ut* treft *de ferreo intelligatur; alioquin verè est generalior vox, ex* drij-voet *contracta; ut* trecht *infundibulum, contracta ex trajectu* F. R.].

TRIPONDIUS, drij-pondig.

TRIPUDIARE, trippen, trippelen; trepelen; huppelen, huppen; gumpen. *Tripudio conculcare, calcare*, be-trepelen, be-trippelen.

Tripudiare, dansen; reien; baladen, baleien, (βαλλίζειν)

Tripudiator, trippeler, trapeler (2); danser.

Tripudium, dans; balade, baleie.

Tripudij agilioris genus, galliarde.

TRIQUETRUS, drij-hoekig; drij-ekkig; drij-eggig.

Triquetrum, drij-hoek.

TRIREMIS, *Biremis, &c.* roei-schepen, *Grotio;* galeie; kiele, *vet. sax.*

ad Triremes relegare, op de galeie bannen, setten.

ad Triremes damnati, galei-boeven.

TRISIPPIUM, brandteeken vande peerden.

TRISSA, *piscis mixob.* alose.

TRISSAGO, *Trixago, herba*, gamanderlijn; gamander-kruid.

Trissago palustris, water-look.

TRISTIS, droef, droeve, droevig; be-droeft; drukkig; drukkelig; druk-salig, *vet.* on-blijde; ont-heugt; on-genoeglik; on-heuglik; herm, *fris.* swaer-hoofdig; swaer-geestig; swaer-moedig; loor, *fland.*

Tristem facere, Tristitia afficere, be-droeven.

Tristari, treuren, trueren; droeven, *vet.* geemen, *sax. fris.*

Tristitia, droefheid; droevigheid; droefschap; droevenisse; droeffenisse; bedroefheid; druk ende droefheid; on-genoegte; on-heugte, *vet.* seerigheid; swaer-hoofdigheid; swaer-moedigheid.

TRITAVUS, groot-vaders groot-vader. *Tritaui*, meer-bet-oud-over-groote-vaders, *&c. aut*, bet-oud-over-anen, *Grotio.*

TRITICUM, koren, korne; terwe; weite.

Triticum siligineum, rogge.

Triticum quod hieme seritur, winter-terwe; winter-koren.

Triticum trimestre, setanium, martium, quod vere seritur, somer-terwe; somer-koren.

(1) Sic. Lees *tripedarius.*
(2) Sic. In 't *Etymol.* trepeler.

Tritici medulla, donst.

Triticeus panis, terwen-brood; weiten-brood.

Triticum inane, parum farinæ siue pollinis continens, loose terwe; looskoren.

Triticum vaccinum, herba, koeweite; *alijs,* kanker-bloeme; peerdbloeme.

TRITON, *bractea auræ ventorúmque index, galli præsertim specie, qui summis turrium ædificiorúmue metis imponitur,* haen; weder-haen, weer-haen, *q. auræ gallus.* [*nisi sit q. variabilis, quòd vertat se cum vento, à* weder, *id est, ultro citróque, aut, contrà, aduersus,* F. R.]

TRITUS, *Tritura, &c. Vide,* TERERE.

TRIVELLUM, *vulgi,* dril, drille, driele.

TRIVIUM, drij-weg; drij-sprong; drij-hoek; weg-scheide; weg-scheede.

Triuialis, slecht; ge-mein, gemeen.

TRIUMPHUS, victorie; triomffe.

Triumphus, in ludo chartarum, troef, *gall.* triomfe.

Triumphare, Triumphum agere, ducere, triomfeeren; sege-vreugdbedrijven.

Triumphans, Triumphalis, segevechter, segelik; triumfant. *Triumphantis instar,* triomfantelik.

TRIUMVIRI *monetales, mensarij,* munt-meesters.

TROCHILUS, koningsken; netelkoningsken; tuin-koningsken: *auicula ex passerum genere, sic dicta, quasi Auium regulus. Cum enim auium omnium consensu rex decerneretur quæ sublimi volatu alias vinceret; aquila verò omnes transcendisset, Trochilus sub aquilæ axilla latitans exsilijt, aquiláeque capiti insedit, ut fabula est. An Troglodytes passer eadem sit, amplius videndum.*

Trochilus, alia auicula, Adr. Junio, mirâ celeritate velocissimóque cursu vermiculos in litore consectans, looperken.

TROCHLEA, wind-as; windasse; winde; windel; schijve; trek-schijve; rol; katerol; katerrol, katerrolle; koorde-rol; katershoofd; wielken, *holl.* paleie, poleie. *Trochlea in altum tollere,* op-winden. *Trochlea demittere,* af-winden.

Trochlea cruciabilis, paleie: *tormenti genus quo corpora distorquentur & excruciantur: nexus, qui pendentem gerit & summos pollicum apices vincit, addito pedibus grauissimo pondere,* paleie. *atque ita torquere vel torqueri,* inde paleie hangen, κλιμακίζειν, *Suidæ.*

TROCHUS, top, dop; toppe, doppe; (*Trochulus,* tolleken;) tol; torneel, *vet.* worp-top; katerol, *fland. orient.* kosel, keusel, *sax.* rommele, *vet.*

Trochus obtusior, nonne; drijftop, *Louan.*

Trochus missilis, ijs-dop, ijs-top, *louan. q. d. trochus glacialis.*

Trocho ludere; Trochum agitare, toppen, doppen; tollen. [*Memini autem Jos. Scaligerum mihi dicere, Trochi ludum non fuisse vett. Latinis eundem cum ludo Turbinis, siue* toppen *aut* tollen: *sed verè fuisse ludum illum puerilem, quo pueri per vicos aut plateas discurrunt circulum orbémue vimineum bacillo impellentes &c. Ita ut Trochus bene à quibusdam vertatur* draei-rad. *Trochi*

ludus igitur sit nobis het hoepenspel. F. R.]

TROGLODYTES *passer,* duimeling, *à pollicari magnitudine;* winter-koningsken ; pimpel-meese ; muis-koningsken ; kuil-mussche ; *quòd in cauernis & cauernis* (1) *degat. Adr. Junius distinguit à Trochilo.*

TROIAM *ludere,* stek-spel houden ; tornoien.

TROLUS, *Vide,* DROLLUS.

TROPÆUM, *Trophæum,* standaerd ; sege-teeken ; victorie. *Tropæum ferre,* ver-winnen ; over-winnen.

TROSSULUS, *Torosulus; Vide,* TORUS *lacert.*

* TRUCIDARE, *Vide,* TRUX.

TRUDERE, stooten ; botten, *fland. (Gall.* bouter ;] fijken, fuiken, fokken ; token ; polssen, *conto vidt impellere.*

Trusus, gestooten.

Trudere, kruien, kruiden ; schorchen, *sax. sicamb.*

Trusile vel Trusatile vehiculum, krui-wagen ; schorch-karre, *sax sicamb.*

Trudes nauticus, stier-boom ; stierstok ; schip-boom.

TRULLA, kop ; drink-kop ; water-vat ; gelte, *g. s. s. Trulla autem vett. Latinis, teste Varrone, fuit vasculi genus è quo aqua in aliud vas transfundebatur, à transcolando* (2) *traijciendóue dictum: tale quod nobis* totelmanneken, *vel* tote-manneken, *dicitur. Inde & fortè,* trul, trulleken. *Vide,* MENTULA, *&,* PERSONA. *Trulleum,* hand-bekken.

Trulla, pis-pot ; pis-teile ; waterpot ; kuls-gerecht, *quod honestatis ergo,* keuls-gerecht, *vocant.*

Trulla, truweel, troeweel ; troffel, truffel ; *instrumentum trigonum cæmentariorum quo calcem saxis impingunt.*

Trulla ferrea ; vas in quo noctu funalia ardent; vier-panne ; blaeker.

TRULLUS, drol.

TRUNCARE, stronken ; tronken, tronkelen ; stompen ; schrooden, schroien ; blokken, *zel.* knooten, *holl.* moetsen, mutsen ; ver-lemmen, ver-lemen, ver-lempen ; koppen, *ἀποκόπτειν, q. decacuminare ; hinc truncare capite,* koppen.

Truncus, Truncatus, ver-minkt ; gestomt ; *& de canibus, equis, & alijs animalibus, cauda, auribus, aut iuba truncis,* moetse.

Truncus, potissimùm arboris &c. stam ; tronk ; stronk ; stok ; blok ; bol, bul, (des booms, *vidt ;*) stompe ; stobbe, *fris.* strobbe.

in Truncum stirpémue conuerti, verstokken.

Truncus carnarius; Truncus in quo secantur carnes, vleesch-blok.

Truncus corporis, Truncum corpus, maximè cui amputatum caput, beuk, baek, boke ; balg ; rompe ; lichaem sonder hoofd.

Trunculi membrorum, ut ouis mactatæ, af-val van geslaegen beeste ; schavernak, schavernek ; af-val van het schaep ; schaeps-hoofd, *&c.*

Trunculi porci mactati, sulte ; af-val van 't verken.

Trunci instar immobilis, stok-stille

Truncus homo, bengel, bingel stok-narre ; kloete.

Trunculis ludere, kegelen.

(1) Sic. In 't *Etymol.* in foraminibus et cavernis.

(2) Sic. In 't *Etymol.* transvolando.

TRUTA, *Trocta, piscis,* voerne. *De hoc pisce hæc Lud. Potterus: Trutta, Truta. Forio, piscis; aliàs Varius & Variolus dictus,* vooren, *q.* vuiren, *à rutilantibus igneo colore maculis; unde & Varius Latinis à punctorum varietate nominatur. L. Pottero.*

TRUTINA, waege; schotel-waege; schael-waege; snel-waege, *g. s. s.* ge-wicht; balance; balk-gewicht; balk-waege; blije, *vet. quæ ultima vox etiam usurpata olim pro Trutinâ bellicâ petrobolica. Vide etiam,* BALISTA, *&,* BIBLIA.

Trutina Campana, pondel, ponder; knip-waege; unster, unssel, uissel, enssel; aeissel, *fland.*

Trutina momentana, momentaria, goud-gewicht; goud-waege; biket, buket, trebuket, trebuchet.

Trutinæ agina, waeg-deure.

Trutinare, wegen; pondelen, ponderen; quikken.

TRUX, *Truculentus,* wreed, wreit; stuer, guer; forts, fortsig. *Trux aspectus,* stuer, guer, ge-sicht.

Truculentè, wreedelik.

Truculentia, wreedheid.

Trucidare, dooden; moorden; ver-moorden, *(Exmordare, in Legg. Ripuarijs Francorum;)* om den hals brengen.

Trucidatio, moord, moorderije.

TU, du. *Haec vox cum indignatione profertur, nisi fiat sermo ad ter-maximum aut supremum aliquem, nempe ad Deum, Regem, Principem, &c. Non tantùm autem apud Teutones ignominiosum est quenquam* du *appellare, verùm etiam apud Italos, Hispanos, Gallos, &c. Anglum quoque tuissare periculosum esse lepidè refert Erasmus in Adagio, Virum improbum esse vel mus mordeat* (1). *Veteres tamen Teutones* du, *non* gij *in singulari numero usurpasse certum est. [Imò etiam hodie in quibusdam locis nondum mollicula illa Romanensium barbaries inoleuit: sunt enim qui non inciuiliter dicent* du bist, *potiùs quàm barbarè* gij zijt, *ad unicum solúmue hominem.]* Dij *quoque, pro Tu, Tibi, Te, dictio Germanis, Saxonibus, Frisijs, Hollandis frequens. Brabantis vix nisi in casu nominatiuo in fine verborum; ut,* wat doet-dij? wat segedij? [*Incipiunt tamen Hollandi &c. etiam in hoc barbarascere, ut* gij *vel* u, *substituunt pro* dij; *ut* wat doet-gij; ik geve u *&c.*]

Tuus, dijn, [*aut barbarè,* uwe.]

Tui causâ, uwen 't halve. [*melius* dijner halve.]

Tuapte culpâ, uwe [*melius* dijne] eigen schuld.

TUBA, blaesoen; trompe, *vet.* * her-horen, heir-horen. — *Tuba bellica, Tuba classis,* trompette; tramette, *sax. Tubæ bellicæ clangor,* veld-geschrei. *Tubæ sonus,* trompet-slag.

Tuba canere, trompen; trompetten; slaen de trompet.

Tubæ instar horribili sonitu Taratantara dicere, tateren. *Tubæ sono publicare,* af-trompen.

Tubicen, trompette; trompetter; trompet-blaeser; trompet-steker.

TUBER, *Tuberculum,* hovelken; knobbel; hobbel, *fland.* knot; knuttel, *g. s. s.* knorre; butse, boetse, blutse; buile; bult; weer; dutse, dusse, dussel, *blader, blaere

(1) Sic. In 't *Etymol.* V. improbum vel m. m.

— puile ; puiste ; pokke, pokkele ; fijk ; quak van vleesch ; meede, *hol.*

Tubercula faciei dura & pusilla, velut rotundæ salebræ, Vari, steen-puisten ; snissel, *sicamb.*

Tuberculum in facie ebriosorum efflorescens, mout-vliege ; *etiam* steen-puistken.

Tuberculum callosum ac durum, querdel ; *al.* kink.

Tuberculum callosum in cute exstans rotundum, exter-ooge, aekster-ooge, kraeien-ooge, *q. d. picæ aut cornicis oculus, à similitudine.*

Tuberculum osseum, over-been.

Tuber, siue Nodus, arboris, quast, ast, eest, oest ; noost ; knoest ; knoke ; weer.

Tuber, Tumor fungosus, in arboribus, boom-swamme ; truffele ; swamme, squamme, aen den boom.

Tuberare, puilen.

Tuberosus, knorachtig.

TUBURCINARI, slikken ; slokken.

TUBUS, *Tubulus,* buise ; buisken ; pijpe ; spat ; spuite ; roer, roer-pijpe *g. s. s.*

Tubus fumarius, foci, schoud-pijpe.

Tubus, Tubulus, water-buise ; water-busse ; fontein-pijpe ; fontein-buise ; gote.

Tubuli caput, kraene ; kraen-tap ; haen ; buise.

Tubulus sambucinus quo pueri glandes stupeas cum bombo expellunt, klater-busse ; klakke ; klakke-busse.

Tubus tormenti ænei, canon.

* TUCIA, niet, niete. *Vide,* POMPHOLYX.

TUDES *fabrilis,* smed-hamer ; veur-hamer ; book-hamer.

Tuditare, klonen, kleunen ; kloteren, kleuteren.

Tudicula, spadelken, spatelken, spatel, spaeiken ; pot-lepel ; pollepel ; kok-lepel ; sleef, *sax. fris.*

Tudicula, stempel-ijser ; mark-ijser ; iek-merk ; iek-ijser.

TUERI, sien ; aen-schouwen.

Tueri limis ; oculis transuersis luimen ; sluimen.

Tueri torue, suer, guer, sien.

TUERI, *Tutari ; Tutum reddere, in Tutum recipere,* be-schutten schutten ; be-schudden ; bergen borgen ; be-vrijen ; schermen, *vet (Ital.* scermire ;) be-schermen ; be hermen, be-harmen, be-ermen gehermen, germen ; waeren ; waer den, *vet.* bewaeren ; ver-weeren ver-waren ; ver-hoeden ; veur-hoeden ; hoeden ; veur-staen ; red den ; retten, *germ.* hand-haven hand-houden ; onder-houden lamen ; preserveeren.

Tutus, seker ; ver-sekert ; vrij on-sorgelik.

Tutus, peruius ; & Tutus, liber veilig ; *locus vid^t,* binnen-schantse *Pelgromio. in Tutum se recipere loco Tuto se continere,* binnen-schant sen ; *eidem minus Tutum,* on-vrij on-veilig. *minus Tutum reddere,* on vrijen.

Tutè, sekerlik.

Tutamen, Tutamentum, Tutela be-schermsel ; be-schut-sel ; be-schut ; be-vrijdinge ; sauvegarde ; vrij-geleide. *Tuitio,* beschermingе. *in Tutelam tradere,* be-velen.

Tueri, Tutari, pupillum ; Tutoren agere, ver-mombooren ; ver-momberen ; be-veurmonden ; vogten *vet.*

Tutor, pupilli defensor, vogd voogd, voorgd ; momboor, mom ber, mamboer, mond-boor, mond baer ; veur-monder ; veur-monde *g. s. s. fris.* pleg-vaeder ; mon borge, om dat de voogd den o

mondigen als ver-borgt, *Grotio:* [*possit & dici,* mond-voerder, om dat hij veur des onmondiges woord voerd, *&, ut supra,* veur-monder is. F. R.]

Tutrix, voogdesse, voogddinne.

Tutor fiduciarius, momboor bij provisie gegeven.

Tutor coniugalis, ia est, maritus suæ uxoris, kerk-vogd, *Grotio.*

Tutor allectus à femina in actu solenni, gekoren voogd; straet-voogd, *Grotio.*

Tutorem pupillo constituere, be-vogdten.

Tutorem tanquam suspectum reijcere, tutelâ remouere, bal-monden, bael-monden, *Spec. Saxon.*

Tutela, Tutelæue administratio, vogdije, vogdschap; bevogdtinge; ver-mondschap; mom-boorschap, mom-boordije, mond-boordije. *Mamburgum, mandiburgium, &, mundiburdium, olim defensio & tuitio dicebatur, inquit Hotoman. Mundium (ait Vitus Amerbachius in Annotat. ad Constitut. Caroli Magni,) sæpe occurrit in legg. Longobard. & plerunque significat Tutelam: unde mundualdi, &, mondoaldi, hoc est, Tutores, ab administranda tutela. Porrò Tutela vet. Fland. etiam* bael *dicebatur: gal. vet.* bail. Balio *italis altor, nutritius, quem nos* vogt *vocamus: sicut* amman *teutonicè à pascendo siue nutriendo dici videtur. Tutela præterea siue Tutoris potestas,* ge-weere, ge-were, ge-waere, & were, *est sax. sicamb.*

sub Tutela degere, ver-momboort zijn.

extra Tutelam qui est, mondig; self-machtig; self-mond; die op eigene naem ding-tael mag voeren; *iuris sui; qui personam habet standi in iudicio; Grotio.*

TUGURIUM, bode, boede, boeie; kot; buer, *sax. sicamb.* logie; loodse; hutte, *q. d.* huede *siue* hoede, *à tegendo siue protegendo, eadem ratione qua Latinis Tugurium. Tuguriolum,* logiken; hutteken.

Tugurium solitarium, kluise.

Tugurij appendix, kubbing, *vet. holl.*

TULIBAN, *insigne capitis ornamentum Turcarum,* tulpe; turbant.

TULLIANUM, dief-kelder; dief-put.

TUM, doe, doen: na dat; naer dat: dan.

Tum, cùm, soo, so. *Cùm hirundines adueniunt, tum æstas imminet,* als de swaluwen aenkomen so naekt de somer.

TUMBA, tombe.

TUMERE, *Tumescere,* swellen, swillen; geswollen zijn; op-loopen; duinen, *fris.* drinten, *vet. fland.*

Tumere calore cum rubore, ontsteken als een ge-swil.

Tumere fastu, hoog-vaerdig, hoog-draegende, op-geblaesen zijn.

Tumens, Tumidus, geswollen; gedrongen; bol.

Tumidus, ver-sworen; ver-swollen.

Tumidus fastu, blaes-kaeke; op-geblaesen; boeffer, *vel,* poeffer, *q.* poccher, *vel,* booger, *à iactando vel flando.*

Tumor, swel, swil, swelle, swellinge; ge-swel, ge-swil; ge-swollenheid; hovel, hoevel, heuvel; bult; *&,* wal, *de quacunque re Tumida; Vide,* CETUS.

Tumor durus, renitens, sine dolore; quabbel; balch.

Tumor rotundus, buile; fijk.

Tumor è lapsu, siue ictu, butse ; blutse ; buile.

Tumor exilis ex aculeo muscæ, apis, vespæ, vel morsu pulicis, weffel.

Tumor strumosus ouium, botte, *zel.*

Tumor fædus aut ficosus circa partes obscœnas, klap-oore ; *ut in lue venerea bubo.*

Tumor, fastus, op-geblasenheid.

Tumultuare, *Tumultuari,* baeren ; ge-baeren ; woelen ; wuelen ; tieren ; raesen ; rammelen ; rammoeren ; toppen, tobben ; turbelen ; bortelen ; ravotten ; hobbelen-tobbelen ; hobben-tobben. *Tumultuari vehementer,* stormen ; tempeesten.

Tumultuare, Tumultuari, in de fonk zijn.

Tumultus, Tumultuatio, tier ; getier ; ge-baer ; ge-raes ; rucht ; gerucht ; ge-ruft, *holl.* woel, wuel ; ge-woel, ge-wuel ; rammoer, rommoer ; rochel-merkt ; rammelinge ; fonk ; kaboel, *vet. fland.* garboelie.

Tumultus vehemens, storm ; tempeest.

Tumultus, Tumultuatio, op-roer ; be-roerte ; op-loop ; op-stel, op-stal, *fland.* rottinge ; rotterije, turbel, torbel, trobel, troebel, troeble ; commotie.

Tumultuosus, rammeler, rommeler ; ge-ruchtig.

Tumultuosus, op-roerig ; op-loopig ; muit-maeker.

Tumultuariè, hobbel-tobbel ; hobbel-sobbel ; habbe-drabbe, *fland.*

Tumulus, hil, hille ; heul, heuvele ; [*hinc* heul, *pro ponte.*]

Tumulus arenarius, sand-berg ; duine, deininge, dijninge ; sand-duine.

Tumulus, Tumba, graf, graft, grave ; tombe.

Tumulus honorarius, inanis, staet-graf ; eeren-graf ; baere.

Tumulare, Tumulo mandare ; ut corpus, cadauer, mortuum, be-graven be-aerden ; sinken den dooden.

Tunc, doe, doen ; dan ; so soo.

Tundere, booken, boken, beuken ; bossen ; botsen ; buisschen *fland.* stampen ; stempen, *fris* kloppen ; klonen, kleunen ; knodsen, knudsen ; stooten ; treffen.

Tundere in mortario, stampen inden mortier.

Tusus, gestampt ; geklopt.

Tunica, rok ; lijf-rok ; hemd rok ; borst-rok ; *pectoralis.*

Tunica ima, intima, interior, linea ut plurimum, hem, hemde ; onder hemde.

Tunica superior linea, seu Tunica quod superinduitur vestimentum, kelekedel ; iuppe, iuipe, (*Vide,* Superus ;) kasak ; kajakke ; jakke, *g. s. s. fris.* iette, *fris.* kaerle, keerle *fland.* fokke, *vet.*

Tunica lenidensa, siele, sielken.

Tunica rudis, impolita, & sordida, sloof.

Tunica sine manicis, koller-roksken.

Tunica sine manicis & collari, beuk

Tunica rugosa, striata, ploi-rok *laciniata,* pand-rok.

Tunicæ limbus superior, kraege.

Tunicâ vestire, be-rokken.

Tunicella, Ecclesiast. Rochetum vulgo, koor-kleed ; over-rok ; rokkelin, rokkeling.

Tunica equestris, Sagum, rijd-rok wapen-rok.

Tunica militaris, mantilleken hokke, *vet. fland.* hoqueton *fland.* (1).

(1) Sic. Lees *Gall.*

Tunica militaris, sine manicis, iornei.

Tunica ferrea ex annulis, quâ pro loricâ milites utuntur, pans-ijser, pans-sier, pans-cier.

Tunica leguminum, houde, houwe, hauwe ; pelle daer 't saed in ligt.

TURBARE, stooren ; ver-stooren ; tieren ; baeren ; ge-baeren ; werren, warren, ver-werren ; beroeren ; brassen ; ont-rusten ; ontsetten ; mis-setten ; ont-stellen ; mis-stellen ; ont-schikken ; brabbelen ; rommelen ; droeven, *vet* bedroeven.

Turbare, stormen ; turbelen.

Turbare aquas, moeren, mueren, ver-moeren, ver-mueren, het water ; swadderen.

Turbari animo, be-totelen, betoteren.

Turba, Turbatio, Turbamentum, be-roerte ; be-ruerte ; op-roer ; tier ; ge-tier ; rammoer, rommoer, rumoer ; ge-rucht ; ge-ruft, *holl.* brabbelinge ; brabbel-merkt ; geswadder ; stooringe, stoornisse ; ge-baer ; ge-woel, ge-wuel ; werre ; rochelinge ; rochel-merkt ; turbel, torbel, troebel ; fonk, *vet. fland.* protel, preutel.

Turbas ciere, muiten, muiteneeren ; op-roer maeken.

Turbarum auctor, incentor, primus motor, rok-vinke ; roer-vinke ; *roer-stichter ; — rammoer-meester ; stok-vier. *Turbulentus, Turbidus,* oproerig ; ge-ruchtig ; muit-maker.

Turbator, omnia intricans & peruertens, Turbásque ciens, brabbeler ; weder-vogel ; wer-vogel.

Turbatus, Turbidus, on-klaer ; seiger, *g. s. s.* ont-set ; ont-stelt ; on-gestelt ; be-roert, be-ruert ; gestoort ; be-droeft ; turbel, torbel, turbeert, torbeert, troebleert ; confuis.

Turbidus, stormig, stormachtig.

Turbidus, Turbulentus, ut, Turbidum cælum, droef, droeve ; droef, droevig, weder.

Turba, homines, luden, luiden, lieden.

Turba populi, hoop volk ; vergaderinge van volk ; menigte ; menge, *ger. sax.* schaere ; geswadder, ge-swade, *g. s.* rot ; foele ; troepe, troppe.

Turba miscellanea, ex variarum rerum colluuie & commistione conflata, ge-spuis ; rapiamus.

TURBO, *procella, ventus ex depressa nube contortus, vorticosus, vertex, vortex,* storm ; storm-wind, storm-weder ; wind-vlaege ; buie, buide ; winds-bruid ; draeiende wind ; vaerende wind, *vet.* wervel ; wervel-wind ; wervels-wind ; windwervel ; weers-hoofd, *holl.* houwe, *sic Teut dictus quòd obuia quæque decutiat.*

Turbo, Turben, top, toppe, dop, doppe ; drol, *vet.* tol. *holl. sicamb.* dol ; katerol, *fland. orient.* kosel, keusel, *sax* nonne, [*sed differt à* top *vel* tol.] top *autem à* toppen, *circumuerti ; sicut* tol *siue* dol, *à* dolen, *errando siue vagando dum scutica agitatur :* drijf-top, *Louan.*

Turbo iaculabilis, ijsdop, ijs-top, *ijsdem Louan. q. d. trochus glacialis.*

Turbinem circumagere, voluere, versare, doppen, toppen, tollen.

[*Turbo intricatus, nodus implexus, aut inæqualitas in fune filóue,* kink, I. R.]

Turbo focarius, conseruandis & tegendis prunis aptus, klokke ; vierklokke ; stolpe, stulpe, *holl.*

Turbo furnarius, vulgo Alembicum, klokke ; alembic.

Turbo, piscis turbinatus, kinkhoren.

Turbo, auicula, draei-hals, draeihalsken : specht.

TURCA, *Turcus,* Turk, Tork.

Turcinus lapis, turcini siue cœrulei coloris, turkois.

TURDUS, lijster, lijster-vogel ; krammet - vogel, kramet - vogel, krams-vogel, *g. s. s.* wachalter-vogel, wachelter vogel. *Turdus hilaris, Gazæ Turdela, seu Turdus minor,* drossel, drostel ; droessel, droestel, *ger. sax. sicamb. fris. Hæc autem addit, Lud. Potterus : Turdus Iliacus, minimus Turdorum,* wijn-droessel, *quòd uuis vescatur. Eiusdem generis est quam aliqui Turdelam tanquam Latinè nominant ; vulgo,* een droessel ; *auis præceteris musica ; unde quibusdam Turdus musicus dicitur, quasi ad differentiam Turdi Iliaci, quem nonnulli* Root-droessel, *q. Turdum rubrum nominant. Hactenus Potterus.*

TURGERE, *Turgescere,* swillen ; geswollen zijn ; drenten, drinten, *vet. fland.* puilen ; stikke vol zijn ; puffen ; op-geblaesen zijn.

Turgens, Turgidus, ver-sworen ; ver-swollen ; geswollen ; bol ; vol ; gedrongen ; drintig, *vet.* pof ; kek, *g. s. s.* op-geblaesen. *Turgidus fastu homo, uter,* op-geblaesen mensch. *Turgidum,* wal. *Vide,* CETUS.

TURIBULUM, *Vide,* TUS.

TURIO, scheute ; spruite ; sop des booms.

TURMA, schaere ; ge-swadder, ge-swade, *sax. sic.* rot ; bande, bende ; hoop krijgslieden ; compagnie.

Turma equitum, bande ruiters ; kornet ruiteren.

Turma equitum publicis equis merentium, bande, bende, van ordinancien.

Turmæ equestris vexillifer, kornet

Turmæ equitrum, (1) ritte, rit, *g. s. s.* rits, ge-rits, ge-rots ; ruiterije.

in Turmas colligi, banden ; rotten.

Turmatim, hoopelinks ; hoop-wijse.

TURPIS, vuil ; leelijk, *q. d.* leedelik, leedig, [*sie &* oolik, oodelik, *q. odiosus ;*] hesselik, *g. s. s.* eisselik ; on-sienlik ; on-huer, *fris.* woest, wuest ; snoode ; on-vlaetig ; brodde, *vet.* dorpel, *fland.* schandig, schandelik ; vilein ; on-rein ; on-suiver.

Turpare, vuil-maeken ; vuilen ; be-smetten ; soetelen, soedelen ; be-soedelen.

Turpiter, vuilik ; leeliken ; dorperlik, *fland.* schandeliken ; vileiniglik.

Turpitudo, leelikheid, leedelikheid ; on-vlaet, on-flaet ; dorperheid, *fland.* brodde, *vet.* snoodheid, snoodigheid ; on-eer ; on-eerbaerheid ; vilenie.

Turpiloquus, on-gebonden, on-getoomt, in 't spreken ; on-besnoert van mond.

TURRIS, *Turricula,* torre, toren, torn ; torreel, *vet. fland.* belfroi, belfort ; steen ; *hinc multa arcium, castellorum, oppidorúmue nomina.*

Turris speculatoria, schouwe, schoude, schouw-toren.

Turris sacra, cymbalaria, klokhuis ; klok-torre.

Turris ambitus, voie ; walle.

(1) Sic Lees met 't *Etymol.* equitum.

Turris fastigium acuminatum, pyramis, obeliscus, spille van den toren; naelde.

Turritus, getorent.

Turris cespititia aut terrea, bellica, katte; storm-katte. *& pro quouis propugnaculo*, blok-huis.

Turricula, rijffel-beker; rijffel-trechter. [*Fritillum doctiores interpretantur.*]

Tursio, *phocæna, delphini species Pottero*, bruin-visch: *si Delphini, sit etiam*, meer-swijn.

Turtur, turtel-duive; *q.* troetel-duive; *per methathesin, Becano.*

Turturis instar gemere, karien; koeren, koerien.

Turunda, brokke; pille; kropaes; *massa siue offa quâ farciuntur altilia.*

Turunda accipitraria, stupea. Vide. Accipiter

Turundis saginare, farcire, stikken; kroppen.

Turundis exsaturare, obturare, suffocare, ver-kroppen; over-kroppen; ver-deegen. *quæ postrema vox etiam significat, Turundam fastidire.*

Turunda, wieke; wond-wieke; tinte, tente. [wieke, *fortè quòd plumæ seu pennæ in hunc usum adhibitæ quandoque fuerint.* I. R.]

Tussire, hoesten; bulsen.

Tussire vehementer; vehemente frequentique Tussi quassari, hulsen ende bulsen.

Tussire leuiter atque inaniter, kichen, kuchen, kinken.

Tussire voce raucâ, rochelen; ruchelen. *& qui ita Tussit*, rocheler.

Tussis, hoest. *Tussicula*, hoestken; kuch.

Tussis sicca, inanis, anhela; in quâ tussiens nihil aut parum emolitur exscreátque, & spiritu tanquam reciprocante offenditur; cum singultu sine respirandi spatio, kichinge; droogen hoest; kich-hoest, *kik-hoest; — kiek-hoest, kink-hoest: *aiunt enim tussim hanc minui, si concha* (1) *quam* kink-horen *vocant, bibat æger. Lemius* kind-hoest *vocat, quòd, inquit, infantes & impuberes ed maximè infestentur: q. d. Tussis puerilis, puerorúmue.*

Tussilago, herba, hoest-bladeren; peerds-klauwe; brand-laktouwe.

Tus, wij-rook, wie-rook, *q. d. fumus sacer, á suffitu siue fumante vapore in sacrificijs.*

Turis arcula, siue repositorium; nauicula, apud Ecclesiast. wij-rook-kasken.

Turibulum, quo Tus inter sacra spargitur, wij-rook-vat; rook-vat.

Tura spargere; sacro fumo imbuere, vaporare, wij-rooken.

Tutari, *Tutus, Tutamen, Tutor, Tutela, Vide*, Tueri.

Tutulus, top; haeren-top; haer-bosken; tote; tuite.

Tutulus, kapruin.

Tutulus canonicorum, Vide, Almucherium.

Tymbus, graf, graft, grave; tombe.

Tympanum, trommel; tamboer, tamborijn; taborijn, *fland.* bomme; bonge, bunge, *sax. sic. fris.* [tamboer, *Arabicæ originis vocem aliquomodo ait Jos. Scaliger;*] *Tympanum pulsare, complodere tympana, Tympanizare*, trommelen, tamboeren; bommen. *Tympani sonitu promulgare, edicere, publicare; Tympano ad arma euocare*, om-slaen

(1) Sic.

de trommele; om-trommelen. *Tympana complosa*, trommel-slag. *Tympanistes, Tympanista, Tympanotriba*, trommel-slager; tamborijn, taborijn.

Tympanum equestre, ketel-trommel.

Tympanum, panneel van schilderije, schrijn-werk, *&c.*

Typanum typographicum; instrumentum membranâ tensâ obtectum instar tympani militaris, timpan des drukkers.

Tympanum chartaceum, blaffeture; kassijne.

Tympanum fastigij, panneel vande metselrije.

Tympanum circinatum, kompas; see-kompas.

Tympanum currus; tegendo currui, huive; wagen-huive; witte, wite, vanden wagen, *fland.*

Tympanum, rota aquaria, siue molæ aquaticæ, waeter-rad; water-meulen rad. *Tympani molæ aquariæ ala*, alpe.

Tympanum versatile, machina quæ vasta onera in altum effert; plerunque gruis instar constructa, extenso vidt collo, kraene; kraen-rad, kraen-wiel. *Tympani versatilis calcator*, kraen-kind

Tympanites, swel-buik; *genus hydropis quo venter vehementer inflatur, & flatibus tympani instar tenditur*, swel-buik. *Tymparicus*, waeter-suchtig; waeter-sak, *nimis generali vocabulo.*

TYPHA, *seu, Typhæ palustris caulis & spica; præcipuéque spica, seu pars superior lanuginosa, vel pappus;* lisch-dodde; riet-dodde; kolve; pols, polsse; dodde; donsse, donst; dulk, dulle, *holl. & ijsdem*, doove, *quòd eius lanugo si in aurem incidat surditatem adferre creditur: unde Italis* mazza sorda *dicatur. Typhæ claua in dorso percutere*, donssen.

TYPHON, *procella;* winds-bruid. *Typhonius ventus*, draiende wind; draei-wind. *Vide*, TURBO.

TYPUS, beeldener; veur-beeld; leest; model, model-beld; moele.

Typus monetalis, stempel; stempel-slag.

Typographus, drukker; boek-drukker; boek-printer; drukker-meester oft drukkers-gast, geselle.

Typi fusiles typographici, letteren vande drukkerije. *Typotheca*, letter-kasse.

Typotheta, setter, letter-setter.

TYRANNUS, hals-heer; gewel-diger; woeder, *vet.* vertasseerder, *fland.* tiran. *Tyrannus crudelis, sanguinarius, metaph.* bloed-hond.

Tyrannicus, tyrannisch.

Tyrannis, woederije; tirannije.

TYRO, *Tyrunculus, Tyrocinium. Vide*, TIRO, *&c.*

TYROCNESTIS, raspe; rijve.

Tyrocnesti minuere, raspen; rijven

TYROLAGANUM, kaes-vlaeie; kaes-taerte.

Tyrotarichus, caseus vilis & rusti canus. loer-man; pot-kaese.

TYRSIO, *Vide*, TURSIO.

V

VACARE, *operam dare; alicui rei intendere*, letten op eenige saeke; besig zijn; vaceeren.

Vacare orationi, sich ver-ledigen ver-legen, tot bidden

Vacare, vacuum esse, pas geven passen. *Vacat nunc mihi; otium vel vacuum tempus nunc est mihi;* het past mij nu; het geeft mij nu pas

Vacare, vacuum esse, ab opere

roeuwen, rouwen, ruwen; vaceeren.

Vacans, moetig; tomig, *fris*.

Vacans munere; vacuus a negotijs publicis, wepel, wepeler.

Vacatio a labore, wijle; moete, moette; ledigheid; on-lede, *vet.* on-ledigheid; af-stand.

Vacatio per aliquod tempus, onderlaet; vacantie.

Vacationem habere, vier-avend hebben; heilig avend hebben.

Vacatio legis, dispensatie; privilegie; exemptie. [*possit dici*, verschooning.]

Vacationem dare, be-vrijen.

Vacuus, uit; ijdel; ledig. *Vacuus prorsus*, rem-uit.

Vacuus, los; on-geladen; klaer, *vet.*

Vacuus, slank; sluik; laer, *ger. sax.* moetig.

Vacuus, loos; *quod pulchrè nominibus substantiuis iungitur*, geld-loos; eer-loos; god-loos, *&c.*

Vacuus, wan, *fland. holl. zel.* wannig; ood, *ger. sax.* oed; oodelik, oielik, oolik, *fland.* van onweerde.

Vacuus, *Vacans*, wepel, wepeler.

Vacuus locus, laer; ruim.

Vacuum esse, uit zijn; vaceeren.

Vacuè, oodelik, oielik, oolik.

Vacuare, *Vacuum reddere*, ledigen; ruimen; ont-ruimen, *Grotio;* ijdelen, ver-ijdelen; laeren, *g. s. s.* wideeren (1) loosen, losen, lossen.

Vacuatus, ge-ijdelt.

Vacuitas, ledigheid.

VACCA, koe, koeie. [*Rusticorum holl. vulgus* καταχρηστικῶς beeste *dicens intelligit vaccas; ita ut dicant*, drij beesten ende een peerd. *Sic Latinis aliquando pecus, de oue, & hodie Græcis* ἄλογος *pro equo.*

Vacca fœta, prægnans, kalf-koe; kalver-koe

Vacca taura, *Vacca sterilis*, quene.

Vacca hieme lac præbens; &, *Vacca sterilis*, winter-koe.

Vacca lactaria à tauro non inita; coitus appetens; muntige koe; goste koe, guste oft, gustige koe; luste koe; lustige koe; mans-koe; manse-koe, *campin;* moussche koe; mausche koe; kuste koe.

Vacca maculosa, bonte, hoppel, koe; hoepel-koe; hoppel, *absolutè*, & bloeme.

Vacca nigra, *sed fronte alba*, blaere.

Vacca quæ pinguescit, nec amplius lac præbet, vaesel-koe.

Vaccæ uber, uier, uider.

Vaccini fœtus inuolucrum, licht: *alijs*, vullis, *aut*, veulis.

Vaccinus pes, koe-voet.

Vaccarum, &c. contagium, koge.

Vaccinus fimus; stercus vaccinum, koe-mest; koe-schitte; koe-stront.

Vaccarum forica, pissin, *holl.*

Vaccina nola; tintinnabulum e Vaccæ collo dependens, koe-belle; gelanne, *vet.*

VACCINIUM, braem-besie; haegbesie; bosch-besie; wald-beeren. *alijs*, kraeke-besie, kaekke-besie, bik-bere *(bacca strepitum quendam dum dentibus frangitur edens;)* postelbesie; haver-besie; even-besie. *sicamb.* heidel-besien, heidel-beren: *holl.* veen-besien.

VACERRA, hek, hekke, egge; veken; litier-boom; stal-boom; stal-staek.

Vacerra, *vesanus*, ont-sinnig; uitsinnig.

VACILLARE, daven; daveren; swanken, swankelen; wanken, wan-

(1) Sic. Lees *videeren.*

kelen ; waegen, ge-waegen ; waggelen ; waegelen ; wiggelen, wikkelen ; wispelen ; weifelen ; wapperen ; deunen, dronen, *holl.* drillen, drielen ; trillen ; sukkelen ; loteren ; lutsen, *fland.* sweiven ; sweven ; striemelen ; sompen ; gompen, gumpen, *heluet.* sneven ; snovelen.

Vacillare gressu, pedibus, hinken ; staggeren ; struikelen ; stronkelen ; waggel-beenen ; haspel-beenen.

Vacillans homo, weifeler.

VADARI, *Vadimonium, Vide,* VAS, *Vadis.*

VADERE, gaen.

VADUM, wad, wade ; wat, watte ; wedde ; grond ; on-diepte ; vaert ; voord, *vet.* rif, riffe ; uitsteke.

Vadum arenosum, sand-bed.

Vadum tentare, gronden ; grondeeren.

Vadare, Vadum transire, wadden ; waeden ; gronden, *fland.*

Vadum commouere, stooren.

in Vadum redigi, ver-landen.

Vadosus, grondachtig.

Vadosus locus, dritt, drif-sand, drijf-sand ; wel-sand. *Vadosa maris loca,* plate ; banke inde see : barninge, *ubi mare arenarum æstu feruet.*

VÆ, wee, *interiectio dolentis.*

VÆH, *Vah, interiectio exsecrantis, abhorrentisue,* foei.

VAFER, schalk ; schalkaerd ; fijn ; deur-slepen, deur-trapten, deur-togen, deur-trokken, boeve ; listig ; schrander ; schrand, *s. s. fris.* oodelik, oielik, oolik ; linker ; leep ; leep-loos ; slim ; slim boeve ; slim gast ; onjer, onger, eunger. *Vaferrimus,* over-snoode ; oor-schalk, *vet.*

Vafer, aliud loquens, aliud sentiens, dobbel mensch.

Vafrè, schalkelik, listiglik ; oodelik, oielik, oolik.

Vafritia, slimheid ; slimmigheid.

VAGARI, swermen ; swerven ; swieren ; sweiven, sweiffen ; swenten ; swentelen ; drillen, drielen ; trillen ; weiffelen ; wepelen ; wispelen ; baesen, *sax. fris* draselen ; plenken ; flederen, fledderen ; vledderen ; ver-sukkelen ; ver-loopen ; laveeren, louveeren.

Vagari passim, over ende weder gaen.

Vagari otiosè, laveien ; trouwanten ; truwanten ; landtrefanten.

Vagans, Vagus, Vagabundus ; præcipuè de homine qui vagando tempus perdit, wispeler ; wispelduerig ; wispeltuerig ; wispel-tuite ; wispeltueren-tuite ; wepel ; wepeler ; weifeler ; wrevel ; frevel ; sweiver ; swermer ; trouwant, *metaph.* truwant, wild ; land-looper ; land-swerver ; land-strijker ; landtrouwant ; landtrefant ; biesard, biesarre ; vagabond.

Vagatio, dril ; tril.

VAGINA, scheede ; scheide ; *ô metaph.* leder.

Vaginæ ora ferrea ; ferrum extrema vaginæ, oort-ijser vande scheede.

Vaginâ ensem aut gladium condere, recondere, op-steken het sweerd, 't mes, *&c.*

Vaginâ educere, liberare, nudare, expedire, stringere, exerere, gladium, ensem, &c. uit-trekken het sweerd ; van leder trekken.

VAGIRE, blaeren, *sax.* graenen *g. s. s.* weenen ; weehen ; janken schreien ; krijten.

Vagitus, Vagor, kinder-geschrei kinder-gekrijt.

VAH, *Væh, interiectio exe*

crantis, detestantis, abhorrentis, foei.

VALDE; *Vide statim,* VALERE.

VALERE, konnen; mogen; meugen; ver-mogen.

Valere auctoritate; Validum esse; locum obtinere; Validare, vulgi, stad, stede, grijpen.

Valere, weerd zijn; deugen, dogen, doogen; gelden; gouden, *vet.* kosten.

Valens, Validus, magtig; mogende; ver-mogig; ver-mogende; kragtig; sterk; boom-sterk; weidelik; valiant.

Validè, Valenter, magtiglik; krachtiglik; krachtelik; sterkelik; stijf, stief.

Valde, seer; bijstier; bijster; bijstierlik; grootelik; stijf, stief; weidelik, *(Valde virgis cædere,* weidelik geesselen;) vast; te mael; lijdig; lijdige seer; lijdige veel, *&c.* hoogelik; herde, harde, *(valde bene,* herde wel;) heftiglik; med allen; *t' eene mael; te mael, *holl.* — ur, *germ. (Senex valde,* ur ald, *&c.)* wel, *(Valde longus,* wel lang;) dicht, *(Valde iuxta, propè,* dicht bij; vast bij;) over, *præcipuè in compositionibus; valde magnus,* over-groot, *&c.* *over-uit, *ut,* over-uit wel, *valde bene.* — deur, *in compositione præpositum adiectiuis,* deur-blijde, deur-arg, *valde lætus, valde callidus, &c.* in, *præpositum in compositione adiectiuis,* in-arg, in-goed, in-groen, in-soet, *&c.*

Valor, prijs; weerde; deugd; kost; kostelikheid; valeur. *Valor nummi,* valuatie; evaluatie.

Valoris parui, ring; ge-ring; lore, leure.

Valoris nullius, on-nut; on-nuttig; van on-weerde; plugge.

Valorem statuere, indere; præcipuè nummis, pecuniæ, valueeren; evaluweeren; de prijs setten; op prijs setten; weerderen; be-grooten.

Valere, vaeren; te passe zijn. *Valere bene, aut, malè,* gaen, oft vaeren, wel, oft qualik.

Valere bene, Valetudine firma, commoda, uti, wel aen zijn; wel vaeren; wel te passe zijn; gezond zijn. *malè, incommodè,* qualik te pas zijn; krank, siekelik zijn; on-gesond zijn.

Valetudine dubia aut morbosa esse, kraeken.

Valens bene, gesond; kloek ende gesond; wel-vaerende.

Vale, te Gode; adieu; *q. ad Deum.*

Vale dicere; Valere aliquem iubere; oorlof-nemen; adieu seggen; te Gode be-veelen.

Valetudo bona, prospera, ge-sondheid; wel-vaerd. *aduersa,* siekte, siekenisse; krankheid; krenkte; quaelik-vaerd.

Valetudinarius, siekelik; siektertieren, *fland.* siekachtig; siekaerd; seps; suchtig; bouvallig; krankachtig; kraekende; kraeker; pichelmijig; piewiew, *holl.* pipsig, *fris. sumtâ metaphorâ ab auibus pituitâ laborantibus.*

Valetudinarium, siek-huis; siek-kamer; gast-huis der sieken; fermerije; infermerije.

VALERIA, *auis,* sakre; saeker.

VALERIANA, *herba,* sper-kruid.

VALGUS, krom-been; slim-been; slim-voet; maei-voet; krab-voetig, *q. incedens instar cancri vel lacerti. Vide,* VATIUS.

VALIUS, vael; vaeluwe.

VALLIS, *Valles,* dal; dael; dellinge; nederinge; leegde, valleie; [panne, *quales in colliculis aut dunis maritimis.*]

VALLUS, pael ; hekel-pael ; haekel-pael, *s. s.* staek ; tuin-staek ; rekke, reke ; stange.

Vallum, sepes ex Vallis, staeket, staeketsel ; stekkade ; stip-tuin ; ge-stipte ; tuin-hage ; tuininge ; weer, *fland* parket.

Vallum, balie.

Vallum, borg-wal.

Vallum, murus è cespitibus, quale aggestum è terra & sudibus ad labrum interius fossæ, walle.

Vallum cæcum, tinne ; transse.

Vallum militare, castrense, &c. schantse ; beschansinge ; schrantse; schranke ; bol-werk ; blok-werk ; sterke; pasteie, *ger. sax. præcipuè de propugnaculo excurrente.*

Vallum antemuranum, Ammiani Marcell. ravelin ; buiten-half-maene ; contre-scharpe ; buiten-veste ; stads-cingel, *q. Vallum externum.*

Vallum ex curribus ; tumultuaria castrorum munitio ; cùm pro Vallo dispositos currus mutuo nexu iungunt, wagen-borg ; wagen-schantse.

Vallare, circumuallare, staketselen ; be-stekken ; schutten ; omringen.

Vallare, Vallo cingere, circumdare, munire, aut aggere & fossâ, beschansen ; be-graven ; schantsen ; be-wallen ; bol-werken ; be-bol-werken.

VALVÆ, *Valuæ biſores,* valdeure, vald-deure, vald-poorte, *à* falten *siue* valden, *quod Germ. superioribus plicare dicitur ; ut nobis* vouden, *unde,* voud-deuren.

VALVASOR, *Vauasor, vulgi,* valvasseur, vavasseur, vavaseur. *Valuasores,* leens-leen-mannen, *aut,* mans-mannen, *Grotio.*

VALVULA, *Valuulus,* houde, haude ; palie ; pelle, daer 't sae in ligt, *leguminum vidᵗ, &c.*

Valuulum proferre, houden, hau den.

VANELLUS, *auis,* kievit; piewi vogel, *fland.*

VANNUS, wanne, wan.

Vannare, Vanno aceres & frumen retrimenta ad ventulum excutere repurgare, wannen.

VANUS, ijdel ; vrucht-loos wan, *fland. holl. zel.* wannig ood, *ger. sax.* on-nut, on-nuttig nood-loos.

Vanus, licht-vaerdig ; oodelik oielik, oolik ; frevel, freveler wrevel.

Vanus, non serius, bol ; *ut* bolle eed, *iuramentum friuolum.*

Vanè, ijdelik ; licht-vaerdiglik.

Vanitas, ijdelheid ; licht-veerdig heid ; frevel ; wrevel ; logen, leu gen.

Vana loqui, labben, labberen *holl.* kluiven.

Vaniloquus, labberer ; kluif-bout *holl. (qui arrodit omnia, nil solid deuorat ;)* taterer ; sabberer, *holl* boeffer ; blaet ; blaetachtig.

Vaniloqua, Vana mulier, laere, laerie ; lab-soete ; labbe-kous ; lab-be-kont.

Vaniloquentia, blaeterije.

VAPOR, damp, demp, domp ; dom, doom, *vet.* donst, *vet. ger. sax. sicamb.* smook; smuik, *fland.* rook; wasem, *fland. holl. sicamb.* geur, gore ; smoor.

Vapor, ἀτμός, adem, aessem.

Vapor & tenebræ, swaden, *vet. g. s. s.*

Vapidus, Vaporosus, dampig, dompig, dempig, dompachtig. *item, Vaporiferus.*

Vaporare ; Vaporem emittere ; ex Vaporibus mollire, mollescere, dam-

pen, dompen, dempen; domen, doomen, *vet. fland.* be-dompen; luchten; wasemen, *fland. holl. sicamb.* swademen, *g. s. s.* smoken, smooken, smuiken; smooren, smeuren; stoven; perfumeeren.

Vapore enecare, ver-smachten.

Vaporarium, schoude, schaude, schouwe, schauwe; kave, kafkoen, kaefkoen, *fland.* smook-gat.

Vaporarium, stove; sweet-stove; sweet-bat.

VAPPA, lek-wijn; stort-wijn; troch-wijn; droppel-wijn. *Vappa, vinum euanidum,* ver-storven, ver-schaelden, ver-legen, wijn.

Vappam fieri, in Vappam verti, ver-schaelen.

Vappa homo, lui, lei, luiaerd; boeve; raboud; schudde; schaerluin; trouwant, truwant; stort-schotel; kokin.

VAPULARE, geslagen worden; aen-houden.

VARI, *dura & pusilla faciei tubercula, velut rotundæ salabræ,* steen-puistkens; sniffel, *sicamb. quòd autem efflorescere soleant in facie ebriosorum,* bier-vliegen, *&*, dronkaerds-puistkens, *vulgo appellari solent.*

Vari, Varioli, kinder-pokskens.

Variolæ, vulgi exiles maculæ rubræ aut purpureæ, interdum nigricantes, pueris infestæ, maselen, maeselen, maseren, masel-suchte; masel-siekte.

VARICARE, *Varicari, ingentes passus facere,* schrijden; schranken; schrankel-beenen; gerde-beenen.

Varicando transgredi, transcendere, over-schrijden.

Varus, krom-schenkel; krom-been; slim-been; slim-voet; krom-voet; schrankeler; schrankel-been.

VARICES, senuë-aderen. *Varix,* puil-ader, *vena crurum sanguine fæculento distenta;* kramp-ader; *item, vena inflata vel rupta,* werik, weserik, sweserik.

Varicosus, puil-aderig; krampig; kramp-aderig.

VARIARE, ver-anderen; wanken; wankelen; discordeeren; verschillen; varieeren.

Variare, mengen, mengelen; altereeren.

Variare, Variegare, schakieren; sprenkelen, sprengelen, sprengen; spikkelen, spekelen, speekelen, *fland. holl.* bigareeren.

Varius, menig-vuldig, menig-voudig; meniger-hande; meniger-lei; meniger-tier, *vet.* ver-scheiden; ver-scheeden; veler-hande, veler-lei, veel-voudig; diversch.

Varius, Varians homo, urig, uermalig, mensch. *non Varius,* eener-hande; eener-lei.

Varie, menig-sints; meniger-tierlik; ver-scheidenlik; diverschelik; menig-voudiglik.

Varius, Variegatus, verscheiden-verwig; bont; gespikkelt; gespekelt, *fland.* geschakkiert; gestremt, gestraemt, gestropt; biesaerd, biesarre.

Variabilis, ver-anderlik; wandel-baer, *vet.*

Variatio, Varietas, ver-anderinge; onder-scheed; onder-scheid; onder-schil; menginge, mengsel; onder-mengsel.

Variatio, Variegatio, schakierssel.

Varietates, Plinio, maculæ subrubræ quæ hieme dum crura ad ignem propius admouentur efflorescunt, mad-schelen, maschelen, aende beenen.

VARIUS *piscis,* voerne. *Vide,* TRUTA.

VAS, *dis*, borge, wedde, *vet. angl. sax.* cautie.

Vadimonium, borg-schap ; borg-togt.

Vadari, borge stellen ; *&* borge blijven.

Vadimonium promittere ; Vadem esse alterius sistendi, staen, in-staen, voor iemanden.

Vadimonium constituere, wedden, *vet. sax. fland.*

Vadimonium desertum, ver-suimenisse van recht ; defaut.

VAS, *sis*, vat ; tonne ; *& de minoribus vasis seu vasculis*, vatken, vaetken ; tonneken ; kom, kommeken ; ge-schier, *g. s. s.* kindeken, kinneken ; *& generali voce*, schap, σκεύος *angl.* skeppe. *Nomen autem* vat *adeò generale est, ut etiam de templo, domo, naui, & omni eo quod aliquid capit, dicatur.*

Vas, in aridis, mensuræ genus, vat ; tonne, *id est*, twee dusend pond.

Vas vimineum, korf ; mande ; spinte.

Vasis margo, ora, siue extremitas, kime, kimme, kieme. *Vasis orificium, summum os, gula ;* mond van 't vat, vande tonne ; bomme-gat.

Vasis operculum, obturamentum, bomme oft bonde van 't vat ; devik. *Vas operculare, operculo operire*, bommen het vat.

Vasis asserculus, duige ; tonne-stave ; pijp-stave ; staven der tonne, van 't vat.

Vasis veruculum, tap.

Vasa stannea, ten-werk ; tennen-werk.

Vasa ænea, ærea, ahenea, aeren-werk ; koper-werk ; ketel-werk.

Vas fusile, gotelink.

Vasa fusili stanno incrustata, vertende oft verlootte potten.

Vas fictile, figulinum, luteum, testaceum, samium, aretinum, tuscum, aerde-werk. *vasa fictilia*, teile, teele ; teste ; steenen-kruike ; kaechel, kachel, *&c.*

Vas fictile Balearium, Maioricanum ; Vasa scintillantia, è scintillante seu splendente terrâ, gleiers-werk. *Vasa murrhina ; ex murrha : aut saltem Vasa fictilia tenuissima & splendida, ex buccinorum cineribus confecta, murinis vett. vasis non absimilia*, porceleine vaten.

Vasorum figulinorum fragmenta, testæ, diggelen ; pot-scherven ; pot-scheeren.

Vasis mensura & capacitas, ieke, ijke ; hijke, hieke ; pegel ; bogel, *nonnullis ;* peil, *holl.* gaugie ; gauge. *Vasis mensuram limitare*, ieken, ijken ; hieken, hijken. *Vasa metiri ; Vasis mensuram virgâ designare ; fundum & mensuram notare*, visieren ; vergieren ; gaugieren ; ritsen. *Virga qua Vasis capacitas designatur*, visier-roede ; wijn-roede.

Vas patens, lauando aptum, tobbe ; dobbe ; kuipe.

Vas in quo sordes vestium eluuntur, wasch-balie ; wasch-kuipe ; wasch-tobbe.

Vas aquarium, aquale, aker, aekker ; water-vat ; water-kruik.

Vas æneum calefaciendæ aquæ idoneum, forneis ; werm-ketel.

Vas vinarium, wijn-pijpe ; wijn-vat ; toe-last.

Vas vinarium teres, pijpe. *Vasorúmque Vinariorum varia genera, quorum nomina Latina vix respondentia vix inueniantur, ut* oxhoofd ; butseel ; fuste, fuiste, *&c. Vas vinarium minus unde reliquis mensura adimpletur*, vulleger.

Vas vapidum, mucorem redolens,

vatsche oft vaetsche tonne. *Vas sapere,* vats of vaets smaeken : *dicitur de potu qui ex olido aut mucido dolio saporem vitiosum contraxit.*

Vas implere ; in Vas infundere, colligere, vaten. *in Vas è Vase transfundere, transferre, traijcere,* ver-tappen; ver-gieten ; ver-vaten ; ver-laeten ; ver-schenken ; over-gieten.

Vasculum excipiendo liquori subiectum, lek-vat ; onder-vat ; stort-vat.

Vasis stipandis falx, siue ascia, stop-mes.

Vas æneum quo coquuntur opsonia, koperen-pot, oft ketel.

Vas culinarium, koken-pot.

Vas escarium, schotel.

Vas potorium, drink-pot ; kanne ; kruike ; kruise, kroes ; bak ; beker ; roomer, roomerken, *&c.*

Vasculum angusti oris, inter bibendum bombum sonitúmque edens, engster ; klok-glas.

Vas potorium, stare impos ; Vas fusile quod de manu depositum euertitur, klokke.

Vasculum excipiendo sanguini qui venis emittitur, laet-bekken.

Vas in quo lac agitatur, & butyrum cogitur, boter-stande ; kerne ; strem-vat.

Vas salarium, salsamentarium, sout-kuipe ; sout-vat.

Vasculi genus in quo acetum siue embamma apponitur, saussier, saussierken.

Vas lustrale, wij-waeter-vat.

Vas piceum, picatum, pek-tonne ; pek-vat.

Vas littorale, baeke ; vier-boete.

Vasa conclamare, om-slaen het ver-trek.

Vasa colligere, trossen ; op-pakken ; op-doen ; op-breken.

Vasarium, buffet ; tresoor ; recht-banke.

Vasarium, argenteæ vidt supellectilis, silver-kasse ; silver-schapraede ; kredencie, kredens-disch.

Vascularius, goud-smit ; silver-smid.

Vasatus, be-hangen tusschen de beenen.

VASALLUS, *Vassus, vulgi,* leenman ; leen-houder ; leen-drager ; dienst-man ; man van leen.

Vasallus Vasalli, mans-man. *Vide etiam,* VALVASOR.

Vasalli obsequium & obseruantia, hulde ; manschap ; hoon-spraeke, *vet.*

Vasalli introitus ; seu, Honorarium quod Vasallus patrono agnoscendi beneficij caussa largitur, keur ; relef ; ver-hef, verheffinge van leen. *Homagium.*

VASTARE, woesten ; ver-woesten ; ver-bijsteren ; bijstier arm maeken, *(urbem ferro vastam facere,* de stad bijstier maeken met den sweerde ;) ver-derven ; be-derven ; ruiten ; rooven ; ooden, oeden, *vet.* oden *Io. Auentino, q. incultum, vacuum, facere,* [*hinc* oodelik, oielik, oolik, *pro inculto, vacuo, vastato, & tandem prauo, nequam, deriuata potius sint, quàm à Latino odiosus.* F. R.] ruineeren ; ver-nielen.

Vastare agros, af-loopen het platte land.

Vastus, Vastatus, woest, wuest ; wild ende woest ; wijd ende woest ; desolaet ; ver-bijstert.

Vastus, bijster, bijstier ; groot ; over-groot ; on-matig.

Vastè, bijstierlik, bijstier, bijster.

Vastator, ver-woester ; ver-derver ; bederver.

Vastitas, Vastities, Vastitudo, ver-woestinge ; ver-dervenisse ; be-

dervenisse ; ver-dervinge ; woestheid ; bijstierheid ; destructie.

VATICINARI, waer-seggen ; wijsseggen ; wis-seggen ; wittigen, *s. s. fris.* wijchelen, *Vide,* HARIOLARI.

Vates, Vaticinator, wijs-segger ; wis-segger ; waer-segger ; wittiger, *s. s. fris.* ge-raeder.

Vates femina, waer-seggersse ; waer-segster.

Vaticinium, Vaticinatio, waer-seggerije ; waer-segginge.

VATIUS, krom-voet ; krombeen ; slim-voet, slim-been. *cui crura introrsum sunt intorta ; vitium, inquit Ad. Junius. Vulgo contrarium.*

UBER, vruchtbaer ; overvloedig ; geil, *vet.* planteit.

Ubertas, vruchtbaerheid ; overvloedigheid ; planteit.

Ubertas seculi, goeden tijd.

Ubertim, overlik, *vet.*

UBER, *mamma,* borste ; mamme ; tuite, tote ; deme ; sponne, spunne, *vet. &, animalium brutorum,* eur, euder, uder, uider, uier, uir, ore, (οὖθαρ,) huider, neur ; spene, speene, speine, *fland. holl. Uber ouilli pecoris,* elder, ilder.

Uberibus turgescere, ut vaccæ fœtui proximæ, huideren ; uieren.

UBI, waer ; al-waer : nae dat, naer dat.

Ubi Ubi, Ubicunque, waer dat het zije ; so waer.

Ubique ; Ubique viarum, locorum, gentium, over-al ; allessins ; alle wege, aller wege ; al-thenen, allenthenen ; allent-halven. *Timere ab omni parte,* vreesen van aller wege, *&c.*

Ubi primùm, so haest als.

UDO, *Lud. Viui, calceus linteus,* lijnen sokke : *sed Adr. Junio, sit potiùs pallium aduersus iniuriam imbrium comparatum,* vilten-mantel *Udo cilicius,* vilt, vilten-schoen.

UDUS, *Vide,* UVIDUS.

VECORS, herten-loos ; on-ver nuftig ; gek ; sot.

Vecordia, on-vernuft ; sotheic sottigheid.

VECTIGAL, tol, (τέλος ;) stuii steur, *vet.* bede, bede-geld ; on geld ; gulde, guldte, *vet. sax.* schc eñ lot ; kalioote, kaleoote, kelioote *fland.* schattinge ; tallagie ; gabelle impost ; assijse, excijse, *(Vide* ASSISIUM ;) pensie, pensioen ; tribuit

Vectigalia, licenten ; *præcipu bonorum ad hostes deuehendo rum.*

Vectigalia principis hæreditaria demeine, domeine.

Vectigal fundi, solarium, quod pr solo quotannis domino penditur, frone vrone, vroone, froone ; cijns, cijs teins, *vet.* heeren-cijns ; grond cijns ; erf-cijns ; pacht ; rente ; uit gang : *& quorumcunque bonorum,* in komende goed ; in-komste.

Vectigalia a diuersis rebus nomin habentia, ut quæ sequuntur quæ dam, præter multa alia :

Vectigal, portoriúmue quod pendi tur pro sternendis pauimenti siue plateis silice aut glarea Pauietrium, vulgo; weg-geld : *Stra stura in legg. Francorum : nun Strastura & Wegstura, Germani dicitur; B. Rhenan. vulgo etiam* straet-geld.

Vectigal in singulos currus, waegen geld : *vel in pondera,* waeg-geld, *q in trumas seu libras.*

Vectigal nauticum ; Vectigal naui palo siue vallo alligatæ, pael-geld *holl.*

Vectigal molarium, mael-assijse assijse van 't ge-mael : *antiquitus* mael-geld, *g. s. s.* mael-tote, *ve*

fland. quæ voces etiam usurpantur de quocunque Vectigali; tum infinita sunt alia Vectigalium nomina, introductorum aut introducendorum.

Vectigal portitori soluere, mercium &c. nomine pendere, tollen, ver-tollen ; ver-boomen ; kielen.

Vectigal augere, op-steken den tol.

Vectigalium redemtor, manceps, tollenaer ; tol-pachter ; tol-meester ; ont-fanger ; vroon-meester, *holl.* schot-mieter, *vet.* collector, inhaeler van beden oft schattingen ; collecteur.

Vectigalis, rent-baer ; cijns-baer ; stuir-baer : pensionnaris. *Vectigali fundò expendi*, uit-gaen.

à Vectigalibus immunis, tol-vrij.

VECTIS, baere, barre ; sperre, sparre, stange ; speeke, spaeke ; boom. *Vectis, regula*, regel, rijgel.

Vectes portarum, egge, eg-balie, ek, hek, hekke ; schof ; val-veken ; klap-veken ; rameie ; klinke aende deure ; grendel-boom ; sluit-boom ; hameie, hameide, hamei-boom, ameide, almeie, almei-boom. *Vectis remissarius*, schuif-ijser.

Vectibus munire, rameien.

Vectis ergatæ ; palus ligneus ferreúsue quo circum agitur ergata traiecta, aut succula, wind-boom ; wind-as-boom ; windel-stange ; winde-stangel ; hand-spaeke ; hand-boom.

Vectis bifidus siue bisulcus ; palus ligneus ferreúsue, instar bouini pedis bisulcus, quo onus grauissimum promouetur & attollitur, koe-voet.

Vectis quo tina à binis gestatur, &c. tijn-boom ; thoever-boom, *sicamb.* draeg-boom ; heffer, hef-boom. *Vectis rostratus*, hef-ijser.

Vectis, brek-ijser ; hef-boom.

Vecticularius, huis-breker ; kneveler ; nacht-dief.

VEGETUS, jeugdig ; frisch, versch ; vlijtig, vlietig ; lijvig ; lustig, lostig ; mondter, *g. s. s.* wel-vaerende ; wakker, vei, *fland.* levendig, levendlik ; vrom, vroom, vrome, vroem ; hortig, hurtig.

Vegetari, groeien ; groenen ; toenemen.

VEGRANDIS, weder-was ; *corpore vescus, q. d. contra vel malè crescens. Ouid. vegrandia farra coloni, Quæ malè creuerunt, paruáque vesca vocant.*

VEHA, wagen-weg ; straete. *Vide*, VIA.

VEHEMENS, heftig ; hevig, *sic. holl. fris.* streng, strang, strenge ; vinnig ; krachtig ; hittig ; swinde ; ge-swinde, *vet.*

Vehementer, heftiglik ; seer ; treffeliken ; weidelik ; vast ; krachtiglik, krachtelik.

Vehementius indies, meer ende meer.

Vehementissimè, seerste.

Vehementia, heftigheid ; ge-weld ; vinnigheid.

VEHERE, *Vectare*, mennen ; voeren ; vrachten.

Vehere, Vectare, carro, karren.

Vectare curriculo, kruien den krui-wagen.

Vehi, naui aut curru, vaeren. *Vehi curru*, rijden te wagen : *equo*, rijden te peerde.

Vehiculum, wagen ; vracht-wagen. *Vide*, CURRUS.

Vehiculum, karre, *quod proprie teuton. Vehiculum duabus rotis volubile ; eiúsque generis minus*, slag-karre.

Vehiculum tympano contectum, overdekten wagen.

Vehiculum quo onera & moles vehuntur, last-wagen. *meritorium,* huer-waegen. *meritorium expeditum,* rol-wagen.

Vehiculum fœnarium, hoi-wagen. *Veh. quo fimus vehitur,* mest-wagen.

Vehiculum cameratum, ros-baere ; ors-baere, os-baere, *fland.* litier.

Vehiculum pensile, ut quo nobiliores aut matronæ gestantur, staet-wagen ; hangende wagen ; koetse, koetsie, koets-wagen.

Vehiculi cista, crates, corbis, wagen-korf.

Vehiculo imponere merces, certo vecturæ precio, be-vrachten ; ver-vrachten ; vrachten.

Vehiculum trusatile, trusile, quo baiuli onera subuectant, koorde-wagen, *quòd restibus trahatur ;* korte-wagen, *q. breue vehiculum ;* krui-wagen, & krode-wagen, *à protrudendo, quod* kruien *dicitur ;* kurde-wagen, *fland. gand.* schuif-karre, *s. s.* schorch-karre *s. s.*

Vehiculum trusatile minus, pijpen-gael.

Vehicularis longurius, lange-wagen.

Vector, voerman ; voerer ; voerder ; over-voerder ; vaer-man ; vaer-meester ; vracht-man ; schuite-voerder ; schuitenaer.

Vector, passagier.

Vehes, Vehis, last ; voer, voeier, voeder ; vracht.

Vehes lignorum, voeder houts.

Vectio, Vectura, vracht. *Vecturam facere,* rollen : *Vecturam imponere ; Vecturâ onerare,* vrachten ; be-vrachten.

Vectura ; merces quæ pro vecturâ soluitur, voer-loon ; vracht-geld ; vracht-loon ; schip-loon ; vaer-geld ; vaer-schat.

Vellatura, wage-manschap ; vracht-voeringe ; vracht-neringe ; vracht-geneeringe.

VEL, oft ; of ; eft, *fris* edder *sax. fris. cimb.* weer.

VELES, licht krijgs-man ; licht vaerdig krijgs-man ; avend-urier avend-urer ; waeg-hals.

VELITARI, vechten, vichten schermen ; schermutsen ; schaer-mutsen, schaermutselen, *q. in cre narum serræ modum accurrenti bus & recipientibus se velitibus* [*an non potiùs* schaermutsen, schaer *id est, turba ; quòd vid velites tumultariè & per turba depugnent potiùs, quàm quadrat statóque agmine, seu acie.* F. R *hinc* enfans perdus, *Gall.*]

Velitari, præcipuè verbis, stre-ven.

Velitatio, gevecht ; strijd.

Velitatio, Velitaris pugna, schaer mutse, schaermutsel, schaermut-singe ; aweit, aweet, *vet. fland* jagerande, *vet.*

Velitatio, rixa, iurgium, kijt ; ge-kijf ; kijf-strijd ; kijvinge ; kijvagie, kijfagie ; woord-strijd.

VELLATURA ; *Vide,* VEHERE.

VELLE, willen. *Velle admodum cupidè,* honkeren, hungkeren. *Vide* DESIDERIO *teneri.*

Velle occidere, siel-soeken. *Ex. 4. 19.*

Vellem, woude. *Volens, Voluntas. Vide in* VO-

Velis nolis, ten spijte van u.

VELLERE, *Vellicare,* roopen, ruepen, ruppen ; rukken ; pitsen pitschen ; pinnen, *fland.* plukken pellen ; nijpen ; teesen ; teppen *fris.*

Vellere linum, lanum, cannabin fimelen, femelen ; fijmelen, *fland*

Vellicare linguam, op de tong bijten.

Vellicatio, Vellicatus, nepe; nijpinge; pitse.

Vulsura, af-trekkinge; af-plukkinge; af-nijpinge.

Vulsella, pinsse, *fland. Vide eitam,* VOLSELLA.

VELLUS, *pellis cum villis,* vacht; vlies; roof van 't schaep; schepper, *g. s. s. Vellus lanæ,* hasp, haps.

Vellus demere ouibus, vliesen de schaepen.

Vellera lanis nudare, blooten de vellen.

Vellerum siue lanarum tonsor, ploter; blooter.

Velleris aurei proceres, equites, ridders oft heeren van 't gulden vlies; vlies-heeren.

VELOX, rasch; ge-rasch; snel; licht; locht; lochtig; ring; ge-ring; swinde; ge-swinde; flugs, vlugs, *q. volans, volatu promtus. Velox & agilis supra modum,* over-vlieger.

Velociter, rasschelik; snellik; ring; ge-ring; flugs, vlugs, *q. volando.*

Velocitas, rasscheid; snelheid; snelligheid.

VELUM, *Velamen, Velarium,* ver-dek; ver-deksel; be-deksel; be-hangsel; wimpel; wimpel-doek; om-hang; om-hangsel; sloove, sluive, *vet.* sluier; kleed; veur-doek, *sicamb.*

Velamen tenue & pellucidum, lampers, (λαμπρός.)

Velum, Velamen, capitis feminei, doeken-huive; doek; hoofd-doek (*à* dekken, *id est, tegere; hisp.* toca;) hoofd-kleed, *fland.* wiel, wiel-doek, wijle, *quæ tria ultima potissimum usurpantur de Velamine sacrarum virginum.*

Velamen tenue puellarum, terrette, teretteken, toerette.

Velarium, gordijne, gardijne.

Velaria, Velamina, veur-hang, veur-hangssel; be-hangsel, stoffeerssel, van kameren oft bedden.

Velum menti seu barbæ, baerd-doek; kinne-baerd.

Velare, dekken; be-dekken; ver-dekken; om-hangen; wimpelen; wompelen, *vet. fland.* be-wimpelen, bewompelen, *fland.* om-wimpelen; ver-mondpelen; kleeden; *hemelen, *vet. sicamb. holl.* — be-hangen met doeken, *&c.* be-stolpen, *holl.* slooven, ver-slooven, wielen, *præcipuè de velatione capitis.*

Velare, ver-mommen.

Velum nauis, seil; segel, *vet.* schip-seil.

Velum in summo mali fastigio, top-seil; meersch-seil.

Velum maius, maximum, medium, rae-seil; schoover-seil.

Velum ad puppim, siue in parte nauis posteriori extentum, besane; mesane.

Veli pes, extremus angulus, seu funis quo transfertur & alligatur, schoot-horn; gaerde; smiete *s. s. funem eum, seu extremum angulum, laxare; pedem facere,* schoot vieren.

Velorum confector, sutor, seil-maker.

Velificare, Velificari; Vela dare, facere, permittere ventis; nauigare vento, seilen; schepen; fokken, *vet.*

Velificando pertingere, be-seilen.

Velificando errare, aberrare, ver-seilen.

Vela stringere, aen-haelen het seil.

Vela contrahere; contractiores facere velorum sinus; funiculos inferiori in veli sinu assutos constringere, rif oft rift in-nemen, in-binden.

Velorum sinus obliquare, aensetten 't seil.

Vela deducere, legere, strijken het seil.

Velo nauigabilis, be-seilig ; seilbaer.

Velifera, Veliuola nauis, seilschip ; seilig schip ; seilende schip.

Veliuolum mare, seilige see ; seilbaer water.

VELUT, *Veluti,* als ; gelijk als ; so als ; even gelijk als ; gelijkerwijs.

VENA, adere, ader ; bloet-ader.

Vena vitalis, pulsatilis, ademader ; geest-ader ; slag-ader ; pols ; pols-ader.

Vena iugularis, geet-ader, *fland.*

Vena cephalica, hoofd-ader.

Vena media inter iecorariam & humerariam siue cephalicam, mediaene ; mediaen-ader.

Vena iecoraria, hepatica, axillaris, lever-ader.

Vena ani, gulden-ader, *ger. sax.*

Vena crurum, &, vena inflata vel rupta, Vide, VARICES, *&,* CRURUM, *&c.*

Vena in cauo pedis, vrouwen-ader.

Venæ minutiores, faselingen.

Venam tentare, tasten den pols.

Venam incidere, soluere, secare ; Venas sanguine leuare ; Venis sanguinem detrahere, emittere, laeten ; bloetlaeten ; ader-laeten ; slaen een ader.

Venæ sectio, aer-snij ; ader-snij.

Vena fontis, fontein-ader ; born.

Vena rei metallicæ, gank onder de aerde ; mijne.

Vena auri, argenti, &c. goud, silver, ader, *&c.*

Vena scripti, carminis, sermonis, &c. stijl.

VENALIS, *Venale ; Vide,* VENDERE.

VENARI, jagen ; jagten ; bejagen. *Venari canibus,* hetsen, hatsen, *Io. Auent. Venari aues & feras* vliegen ende jagen.

Venari, vagum discurrere, ketsen ketsen eñ jagen.

Venari, præ manibus habere quid piam, uit zijn om eenig ding ; staen ergens nae.

Venando excitare, op-jaegen : *nan cisci,* be-jagen.

Venator, jager ; weid-man ; weidener ; weids-man.

Venatrix, jagersse.

Venatoriæ turbæ decurio ; Venato maximus, opper-jager ; hout-vester

Venaticus, Venatorius, Venationibu deditus, weidig, weig, weidsch.

Venatus, Venatio, jagt, jagte jagerije, jagt-werk ; ge-jaeg, ge-jag be-jag ; weid-werk.

Venatorium cornu, jagt-horen.

Venatorius culter, weid-mes.

Venabulum, spriet ; jagt-spriet jagt-stok ; jagt-pijke ; pertusaen pertisaen.

Venabulum lato ferro, longissimæ aciei, cornibus hinc inde exstantibus knevel-stok ; knevel-speet ; knevel spiet *(nam Venabuli dentes,* knevel ; ever-spit ; ever-spriet ; swijn-spriet swijn-spiesse ; swijn-staf ; swijnstok ; swijn-speet ; *quod tali utuntur venatores confodiendi apris.*

Venabulum longius, verren-jager

Venabuli pars inferior, honds-einde.

VENDERE, *Venundare, Venundare,* ver-koopen ; sellen, *vet.* loosen losen, lossen. *Vendere pecuniâ,* penningen, *vet. Vendere siue emere precio,* ver-handteeren ; ver-tieren, *q.d* ver-teeren, *id est, consumere : quod* & slijten *vocant ; ut, Vendere multa merces,* veel goeds ver-tieren of slijten.

Vendere sub coronâ, in propatulo

auctione, koop-dag, uit-roep, boel-huis, houden.

Vendere precia minuendo, bij af-slag ver-koopen ; af-hangen.

Vendere in solidum, ver-koopen in 't gros. *Vendere pluris antè minoris emta,* veur-koop doen ; veur-koop houden.

Vendere minutatim, particulatim, siue scrupulatim, uit-slijten ; uit-snijden ; ver-koopen met de snede, met den satijn, met de kleine, in 't kleine, ten tappe ; uit-verkoopen ; uit-tappen ; tappen.

Venum deportare ; Venale aliquid ferre, deferre, uit-dragen om te ver-koopen.

Venales ferre merces friuolas, loren.

*Venum corio precio indicare ; * Venditare ; — Venale proponere ; rei Venali precium statuere,* veilen, veelen ; * venten ; vente houden.

Venum exponere, expedire, explicare, merces, &c. voord doen, veur doen, stallen, staelen, de kramerije.

Venales inscribere, Venum exponere, ædes, agrum, scortum &c. te koop stellen huis eñ erve, *&c.*

Vendens carè, dier-koopig.

Vendere nugas, friuola, &c. truf-ten, *fland.*

Venaitare se, pochen ; stoffen ; poffen ; vanteeren : *qui se venditat, iactat, &c.* poffer ; stoffer.

Venditus, ver-kocht ; ver-koft. *non Venditus,* on-verkocht.

Venalis, Venditioni expositus, Venalis merx, te koop ; veil, veel ; ventegoed. *non Venalis,* on-veil.

Venalem rem licitanti ut auferat permittere ; Venditionem manuum plausu confirmare, toe-slaen den koop.

Venalibus rebus disponendus locus, stal.

Vendax, ver-koopachtig.

Vendibilis, ver-koopelik ; veil-baer, veelbaer ; gangbaere waere ; ventbaer.

Venditor, ver-kooper ; kraemer.

Venditor minutarius, tapper. *Venditor minutarius panni aut telæ,* uit-snijder.

Venditio, ver-koop ; vente ; ven-duë. *Venditio frequens mercium,* slete ; ver-tiering.

Venditio auctionaria, uit-roep ; boel-huis ; op-roep bij ver-diering ; hoogsel, ver-hoogsel, ver-hoginge : *contrà,* af-slag ; ver-koop bij af-hangen.

Venditio minutaria, heminaria, uit-snede ; avend-ure, *vet. sax.* tap.

Venditionis matutinæ auspicium, hand-gifte : *id facere,* hand-giften.

Venditionis rescissio, koop-braek, *Grotio.*

VENDICARE, onder-winden ; moeden ; be-moeden ; onder-moeien, *fland.*

Vendicare, eigenen ; toe-schrij-ven ; aen-dragen. *id mihi Vendico, ad me attinere volo,* ik drage mij dat aen ; dat schrijve ik mij toe.

Vendicare sibi, kalangieren.

Vendicatio, eigeninge.

VENENUM, venijn ; fenijn ; poi-son, puson ; brokke, *fland.* gift, ver-gift, ver-giffenisse, *q. donum veneno infectum ;* vijge, *ceu venenum in ficubus conditum et exhibitum.*

Venenum contra venenum datum, tegen-gift.

Venenum pro tinctu, poëticum, verve, verwe.

Veneno inficere, coinquinare, potionare, necare ; Venenum alicui infundere, exhibere, miscere, ministrare, ver-geven ; ver-giften ; ver-giftigen ; iemanden een vijge koken, geven.

Venenatus, Venenosus, venijnig ; ver-giftig.

Veneficus, Venenarius, ver-gever, ver-gifter.

Veneficus, magus, onjer, onger, eunger, ungers ; tooverer.

Venefica, Venenaria, ver-giftersse.

Venefica, saga, here (1), hekse (hechisera ;) toovererssse ; tooverinne ; vaerende wijf, *vet.* ungerhoere ; vaddoise, vadoise, vandoise, vaudoise, *Vide*, LAMIA ; wedermaeksterse ; wite-vrouwe, *q. Alba mulier, Sybilla alba, (Vide*, SAGA ;) nacht-vrouwe ; nacht-moeder, *q. mulier noctiuaga, volatica.*

Veneficium, ver-giftinge : *&*, heren-(2)werk ; tooverije ; tooveringe.

VENERARI, eeren ; ver-eeren ; eer-biedinge oft reverentie doen oft be-wijsen.

Venerandus, Venerabilis, eer-weerdig ; hoog-weerdig ; weerdig ; gedugt, gedugtig ; aen-sichtig ; aen-sienlik ; op-sichtig ; van aen-sien.

VENEREUS, *Veneris dies, &c. Vide*, VENUS.

VENETUS *color*, licht-blauw.

VENIA, oor-lof, ver-lof, *& primitiuum* lof ; ge-dooge, ge-doogenisse ; be-willinge ; ge-hengenisse ; ge-leide ; conjé. *Veniâ tuâ dixerim, fecerim*, met oor-lof van u.

Venia peccati, criminis, ver-gevinge ; ver-giffenisse ; ver-gif, *vet.* pardon ; remis ; gracie.

Veniâ dignus, ver-gevelik.

Veniam petere, flagitare, oor-lof, bidden, vragen, ver-soeken ; gracie be-geeren.

Veniam dare vel concedere, oor-lof geven ; oor-loven ; ge-hengen, ge hingen ; ge-willigen.

Veniam errati dare, ver-schoonen ver-geven.

Veniæ largitor, largus, qui facil ignoscit, ver-gevig.

Veniale diploma ; Veniales codicillæ literæ, remis-brief ; pardon-brief.

Veniales largitiones Pontificis, al laet des Pauws : *Veniæ seculares vel semiseculares, &c.* Jubilé.

VENIRE, komen : *contrà* achter-blijven.

Venire maturiùs, ver-vroegen.

Venire oportunè, commodè, commodùm, in tempore, suo tempore, tempestiuè, recht te stade, te pass komen ; 't sijnder tijd komen.

Venire in mentem, in-vallen ; in 't gedachte komen.

Venturus aut futurus proximè naest-komende.

Venturum, toe-komende ; toekomstig.

VENTER, lijf ; wambon, é wamba, *vet. (hinc* wambuis, *pectoris tegmen & amictus ; Vide* THORAX)

Ventris supra umbilicum pars, over buik ; opper-lijf ; opper-buik.

Venter, Ventriculus, mage ; pansse pensse. *Ventris cor, Ventriculi os*, hert, mond vande mage.

Venter imus, inferior ; Venter sub umbilico usque ad pubem, buik neder-buik ; onder-buik, onder-lijf beuk, *vet. (hinc* beu sat, *satur ;* balg ; sak ; trijp-buik ; trijp-sak pans-sak ; stront-sak. *Venter cum intestinis*, kroos, kroost, kroest.

Venter homo, Venter collatiuus Ventricosus, Ventriosus, Ventrosus Ventri & abdomini seruiens, smeer buik ; buikachtig, buikig ; dikbuik ; dik-sak ; vet-sak ; kaf-sak

(1) Sic. Lees met 't *Etymol.* hexe.
(2) Sic. Lees met 't *Etymol.* hexen-

pans-sak ; trijp-sak ; trijp-buik ; drijbuik ; draf-sak, *metaphorâ sumta à pecore paleis siue aceribus & siliquis saginato, q. d. venter acerosus.*

in Ventrem immittere, korven ; inkorven.

Ventrem onerare, saburrare, nimio cibo aut potu prægrauare, ver-buiken ; over-buiken.

Ventre demisso, compresso, sluik.

Ventris crepitus, saltus, wind ; vest, veest, vijst, vijstinge ; schete ; schijte, *vet.* vert, vort, *s. s. hol.* poep. *Volunt accuratiores distinguere inter flatum sine strepitu aut cum strepitu ; sed vulgus confundit.*

Ventris crepitum edere, flatum emittere, vijsten ; vorten, verten ; poepen ; eenen wind van achter laeten ; eenen schete laeten.

Ventris dolor, ægritudo, buik-siekte ; buik-pijne ; buik-wee. *Ventre æger,* buik-siek, buik-siekig.

Ventris tormina, murmur, rammelinge inden buik.

Ventris profluuium, laxatio, kamer(1), kamer-gang. *Ventrem purgare, laxare; Ventris onus eijcere, leuare,* kakken ; schijten ; ter kamere, ter stoele, gaen ; kamer-gang hebben.

Venter liquidus, fluidus, laxus ; Ventris laxa illuuies, fluxus, buik-loop ; loop des buiks ; dunne-schijt ; deur-gang.

Ventrem adstringere, stoppen den stoel-gang.

Ventriculi conuulsio, singultus, hik, hikse.

Ventriculi celer per aluum vomitùmque conturbatio, cum intestinorum murmure, krevelinge inden buik.

Ventriculi sapor acris ; &, circa Ventriculi os flauæ bilis ebullitio, sode, soode, soie ; sat ; de sat.

Ventrem contrahere, in-haelen ; intrekken, den buik.

Ventrem ferre, de feminâ grauidâ, kind dragen ; swaer gaen ; groot gaen ; swanger zijn.

Ventrem ferens, swanger, *ger. sax. sicamb.*

Venter tibiæ obiectus, braeie ; kiete, kuite.

Venter animalium, Ventriculus, mooke, mook-sak.

Ventriculus bouis ; Vide, ECHINUS.

Ventriculi bubuli pars posterior, konings-hoofd.

Venter Faliscus ; Ventriculus fartus, mook-worste ; sloo-bra, sloobrade, *fland.*

Ventrale, veur-schoot ; veur-doek ; schorte-kleed.

Ventrimanus, vulgi, huis-buik : *victum manu quærens.*

VENTUS, wind ; waeiinge. Wind *Becano dicitur à* winden, *siue* wenden, *id est, vertere, voluere ; quòd crebrò se & alia omnia vertat & voluat.*

Ventus ferens, secundus ; Ventus qui à puppe sequitur, veur-wind. *adversus, à prora incumbens,* tegen-wind.

Ventus meridionalis, middagschen wind. *Et aliorum ventorum nominibus subiunctus,* oosten-wind, *&c.*

Ventus lenior, soesinge, suisinge.

Ventulus matutinus & ab aurora surgens, koel windeken.

Ventum exceptare, locht scheppen ; aessem scheppen.

Vento efflare, extinguere, uit-blaesen ; uit-waeien : *quorum hoc etiam denotat, efflari, extingui.*

Ventus increbrescit, nascitur, insurgit, accrescit, de wind steekt op.

(1) Sic. Lees met 't *Etymol.* kamer.

Ventus resedit, concidit, consopitus est, de wind is gelegen, is gaen liggen.

Vento afflatus, be-waeit.

Ventum aliquantulum siccatus, wind-drooge

Ventus frigore urens, haere.

Ventum furentem spirare, broesen.

Ventus vorticosus, contortus, rotatus, draeiende wind ; wervel-wind ; winds-bruid.

Vento, Ventorúmue vi corruere, deijci, inuerti, euerti, om-waeien.

Vento abigi, ont-waeien.

Venti iniuriam excipere ; Vento obstare, schutten den wind. *Venti obstaculum*, schutsel ; wind-vank.

Vento corrumpi, ver-schaelen ; *præcipuè de liquidis.*

Vento omni peruius, deur-luchtig.

Ventosus, windig ; wind-achtig.

Ventosus homo, licht-vaerdig. *Ventosus fastu, linguâ*, blaes-kaek ; poffer ; blaet.

Ventosè minari, stampijen ; postelen.

Ventosa, vulgi ; cucurbitula, wind-busse ; laet-busse ; kop ; ventose.

Ventilare, Ventum excitare, waeien ; winden ; ver-lochten, ver-luchten ; wind geven : *Ventilare vinum vel cereuisiam, ventum quo interspiret cùm difficulter liquor è dolio profluit admittere*, locht, wind, geven den wijne oft biere.

Ventilare, Vento agitare ; &, Ventilari, Vento agitari, ver-waeien.

Ventilare, wiegen, waegelen.

Ventilare gladium, blaeien oft waeien een sweerd.

Ventilare, wannen.

Ventilabrum, wanne ; wan ; worpschoepe.

Ventilator, guicheler, kokeler ; avend-urier, avend-urer.

VENUS, *Veneris stella ;* Lucifer ; dag-sterre ; morgen-sterre. *Veneris dies*, vrijd-dag ; *prosabbatum apud Ecclesiast. Flandri quidam* vrienddag *dicunt, à* vrienden, *id est amare : est enim Venus dea amoris Adriano Junio dies precantium dicitur.* Frea, *inquit Camdenus, Saxones Venerem dixere : unde dies Veneris*, fry-day *Anglis nominatur. Petrus Nannius videtur velle deducere à Græcis,* τὸ vrijen *nostrum ab ἀφροδίτης voce deriuans.*

Venus, Chymicis stannum, ten, tin.

Venus, amicula, amasia, minne, minneken ; lief, lieveken, liefken ; vrijster ; treuselken ; venus dierken ; venusken ; kaerken.

Venus marina, undigena, maer-minne, mer-minne.

Venus, Venerea res, voluptas, colluctatio ; amor ; Venereus ludus ; minne, minschap ; boelschap ; bij-slaep ; bij-slaepinge ; bij-slaepens lust ; spel ; minnen-spel ; vleeschelike lust ; vleeschelike ver-saemelinge ; boelschap, boeleeringe ; hoeren-lust ; hoererije.

Venus auersa, buggerije ; stomme sonde ; Sodomijtsche sonde.

Veneris voluptatibus frui ; Venere delectari ; Veneri operam dare, minnen ; spelen ; joien, *vet. ad Venerem incitari, in Venerem ardere*, brunstig, brumstig, bruistig, brustig, zijn.

Venereus homo ; in Venerem pronus, pruriens, ardens, putris, vrouwenman ; lak, *fland.* geil, gijl, geilig ; drijvig, drevig, *sax. sic.* tochtig, *(de vaccis, &c.)* ritsch, ritsig, *holl.* breemstig, *fland.* peerdig, *de equis ;* loopig ; lodder, loddersch, lodderlik, lodderachtig, lodder-siek ; lodder-boeve ; boeler, boeleerer ; hoe-

ren-lustig ; vuil-rabaud ; vuil-hoere-jager. *Venereæ rei ita intentus, ut eneruetur, exhauriatur, & assidud libidine resoluatur,* uit-gemergelde putier, hoere-vogd.

Venerea lues, de pokken ; de mieren ; spaensche pokken ; franssoisen.

Venustus, schoon ; fraei ; aerdig ; be-vallig ; geestig ; lieflik ; hupsch ; hovesch, *vet.* rustig ; minsaemlik ; minnelik ; min-genoot ; minne-genoot, min-gnoot ; cierlik ; gaie, *vet. angl.* lodderlik ; lodder-achtig ; loddersch ; pril, *vet.* wansch ; boetsig.

Venustulus, fraeiaerd ; moiaerd.

Venustè, fraeielik ; fraeikens ; liefliken ; aerdiglik ; be-valliken ; rustiglik ; cierlik ; lodderliken.

Venustare, ver-fraeien.

Venustas, schoonheid, *(quibus-dam,* schoonte ;) be-vallikheid ; fraeiheid ; aerdigheid ; lieflikheid ; ceere, ciere ; geestigheid ; min-saemheid, minnelikheid ; aen-valligheid.

VEPALLIDUS, deluwe, eluwe.

VEPRES, deurne, dorene, doorne ; braeme, breme.

Vepribus munitus, ge-deurnt, ge-doornt.

VER, lente, *à veteri* lenssen, lentsen, *id est, soluere, (Soluitur acris hiems &c. Vere nouo &c. putris se gleba resoluit ;) ut Latinis Aprilis ab aperiendo.*

Ver, Vernum tempus, priem-tijd ; sprink-tijd.

Ver primum, nouum, iniens, veur-lente ; veur-somer ; veur-jaer ; nieuwer-gank des jaers.

Ver medium, adultum, mid-lente.

Ver extremum, præceps, præcipitans, senescens, nae-lente.

Vere nouo recreari, oblectari, ver-meien ; *quod & uniuersaliter, Recreari, oblectari.*

Vernare, uit-spruiten ; uit-schieten ; botten, uit-botten ; groeien, groenen ; be-quikken ; ver-quikken, ver-quikkeren ; ver-queiken ; ver-preulen, *fland.* swermen ; floreeren.

Vernare more apum, laeten, *fland.*

Vernare, pilos pennásue mutare, ruiven ; *& talis Vernatio,* ruivinge.

Vernatio, groeinge, groeienisse, groeissel.

Vernatio serpentum, anguina, ver-vellinge der slangen ; stroop-vel der slangen.

VERATRUM *nigrum,* nies-kruid ; nies-wortel ; vaen-kruid ; kerst-wortel, kerst kruid, *quia miti hieme circa natalem Christi diem floret.*

Veratrum spurium, vier-kruid ; wrang-kruid.

VERBASCUM, wol-blad ; wol-kruid ; wol-bladeren ; tortsen-kruid ; motten-kruid.

Verbasculum, slotel-bloemen ; hof-bloemen.

VERBENA, *sacra herba,* wij-kruid ; kerk-kruid.

Verbenalia, Verbenarum dies, palm-dag ; palm-sondag.

Verbenaca, ijser-hard ; ijser-kruid ; eisen-hard, eisen-kruid, ijsen-kruid ; *herba putrida ulcera cohibens & mitigans.*

VERBERARE, slaen, slagen ; smijten ; dresschen, dersschen, dorsschen ; louwen ; tulpen ; treffen ; gispen ; stoepen, stuppen ; dokken, op-dokken, op-leggen, *q. Verbera ingerere.*

Verberibus mutilare, eneruare, lam slaen.

Verberibus exigere, uit-slaen.

Verberare resono ictu, klakken ;

kletsen ; klinken, *ut*, in 't gat klinken.

Verberare tormentis, bombardis, beschieten.

Verberare leuiter palma, vel digitis extremis, tetsen.

Verbere vano ferire, misse slaen.

Verberatus, geslagen.

Verber, slag ; smete ; smijtinge ; streke ; stoepe ; stuipe, *sicamb.* klik, *fris.* klinke, *(sic* oor-klinke ;) stok-slag ; gispe.

Verbera, roeden.

Verberis vestigium signúmue in carne aut cute manens, streme, strame ; linke, linkse, *fl.*

Verberis sonus, klak.

Verbero, rabaud ; boeve ; galgen-aerd ; galgen-aes ; galgen-knepel ; galgen-lap ; galgen-strop ; galgen-strik ; galgen-vogel.

VERBUM, woord ; waerd, *vet. hinc*, veurwaerde *(vide*, FIERI ;) rede, redene ; sprake, spreuke, sproke ; sprek-woord.

Verbum, termijn. *loqui ijsdem verbis*, al met eenen termijn spreken.

Verba facere, habere, spreken.

Verba ornare, be-leggen sijne woorden.

Verba miscere, kouten, kauten.

Verba effundere, uit-bollen de woorden.

Verbum volaticum ; quod auolat & euanescit simul atque pronunciatum est ; Verbum non præmeditatum ; leuiter effutitum ; Verba πτερόεντα ; quæ non habent efficaciam obligandi, vliegende woord ; vluchtwoorden, *Grotio.*

Verba inania profundere, roetaerden.

Verba soluta, non adstricta numeris, prose.

Verbo, ore, verbalik.

Verba ampullosa, turgida, inflata, pofferije.

Verba dentata, aculeata, ge-betige woorden.

Verbis conceptis iurare, gestaefden eed doen.

Verba tacitè submisséque non intellecta fundere, popelen.

Verba præcipitare, confundere, tateren ; babelen ; rabbelen : *quique ita loquitur*, rabbeler.

Verba resumere, her-haelen de woorden.

Verba alterius intercipere, mond-rooven.

Verba, Verbis, præire ; Verba præfari quæ alius reddat ac imitetur, veur-seggen ; veur-spellen ; veur-staven. *Verba quæ alius præfatus est sequi, reddere aut imitari ; Verba alterius recitare*, nae-seggen.

Verba commutare, litigare, her-bekken ; mangelen, *vet.* kijven. *verbis contendere, certare, concertare, digladiari.*

Verbis obruere, protelare, grauwen ende snauwen ; ver-bluffen met woorden ; ver-babsakken ; ver-habsakken, ver-boffen, ver-poffen ; ver-pochen ; ver-snorken.

Verbis iniuriosis alloqui, kamperlik aen-spreken, *vet. sax.*

Verba simulata, lok-reden.

Verbis inducere, mulcere, be-kouten ; be-praeten : *quibusdam etiam*, be-kallen ; *sed hoc potius sumitur pro obtrectare.*

Verborum ambages, circuitus, omwegen.

Verba dare, lavuit geven ; trompen, brillen, ver-koopen, *adag.* be-dodden ; be-driegen.

Verbis labi, mis-klappen.

Verbosus, veel-woordig ; woord-rijk ; mondig, seg-achtig ; kakeler.

Verborum architectus, schoon-praet; schoon-spraek; mond-speler.

Verbalium index in Teutonicis præpositum, ge: *ut*, ge-bak, ge-bod, ge-hoor, *&c.*

VEREDUS, post-peerd; jagt-peerd.

Veredarius, post; post-bode; postillioen.

VERERI, vreesen; be-vreesen; duchten; be-duchten; be-ducht zijn; sorgen; be-sorgen; ont-sien.

Vereri, eeren; respecteeren.

Verendus, geducht; geduchtig.

Verendum, schaemte, schaemelheid.

Verecundus, schaemel; schaemelachtig; tuchtig.

Verecundus vultus, beschaemt aensicht.

Verecundus color, apud Horat. hoc est, purpureus, rubicundus; ut Virgilio, virgineus rubor, schaemrood, schaemel-rood, *quia verecundi erubescunt.*

Verecundè, schamelik; be-schaemdelik.

Verecundia, be-schaemtheid; schaemte.

Verecundiæ expers, on-beschaemt.

Verecundari, affici Verecundia, schaemen; be-schaemt worden.

VERETRUM, manlikheid; manlik-lid; manlike roede; ende; ding, dink; *honestâ omnia circumlocutione aut metaph. ut &*, huis-raed, *Vide*, PECULIUM: *porrò* teers; kul; *Vide*, MENTULA.

Veretillum, *Veretrum parvum*, prik, priksken.

VERGERE, helden.

Vergere, reiken, rekken.

Vergere, tijden, tijen; tijgen, *vet.* dijen; *ut, in melius Vergere*, ten goede; *in peius*, te niete dijen, *id est*, ver-gaen, *perire.*

Vergens ætas, af-gaende ouder.

VERGILIÆ, *Veris institores, stellæ*, hinne met den haen; klok-hinne.

VERITAS, *Veristmilitudo, &c. Vide*, VERUS.

VERMIS, worm; torre, *fris. holl.* made, maeie, *à* maeien *siue* maeden, *metere, demetere, aut potiùs, depascere; usurpatur vulgo plerumque de Casei aut Carnium vermibus.*

Vermis terristris, tempestate pluuia è terræ latibulis procedens, aerd-worm; pier; regen-worm.

Vermis pilosus, multis pedibus arcuatim repens, herbas carpens atque depascens, ex erucarum genere, rupse, rupsene, ruepsene.

Vermis aluum humanum infestans, buik-worm; spoele; spoel-worm; aers-made.

Vermis ouillus, schaeps-luis.

Vermis porcinus, verken-luis; swerre, *sicamb.*

Vermis ligna erodens, molm-worm; olm-worm; hout-worm.

Vermes, ge-wormte.

Vermiculus, wormken. *Vermiculus pluuialis*, gort-worm, *zeland. Vermiculus in fabis nascens; midas*; wevel; boon-wormken.

Vermiculari, Verminare, Vermes contrahere, Vermibus corrumpi, ver-wormen; worm-stekig worden; ver-meluwen; ver-miluwen; ver-molmen, ver-olmen, ver-molsemen; ver-olsemen.

Vermiculosus, Vermiculans, Vermiculatus, cariosus; worm-stekig; wormachtig; ver-molmt, ver-olmt, ver-molssemt; olm-achtig, molm-achtig; maedig, maedig 1); mottig; ver-meluwet.

(1) Sic bis. Lees *maeiachtig*.

Vermiculatio, wormsteke.

Vermiculatum opus, in-legsel; ingelegt, musaïk, mosaïk, werk. *Vermiculata opera conficere*, in-leggen; in-gelegt werk maeken.

Vermina, Verminatio, buik-siekte; worm-stekte in den buik; krimpsel, krevelinge in den buik; buik-pijne; buik-wee; jooksel. *Verminari*, jooken.

Verminatio, morbus animalium periculosus, cùm à verme præcipuè infestantur, vijve, vijver, fijve, fijver; rijdende worm; worm der beesten.

Vermicularis, herba, bladerloose.

VERNA, huis-kind; lijf-eigen.

Vernaculus, lands; lands-eigen; hier-landsch; binnen-landsch; in-landsch; vaderlandsch.

Vernilis, lodderlik; loddersch; lodderachtig.

VERNIX, *vulgi; &*, *Vernice illinere*; vernis; *&*, vernissen.

VERPUS; *Vide*, VERETRUM, *&c.*

Verpus; &, *Verpum ostendere vel porrigere, Vide*, DIGITUS *medius.*

Verpus, besneden als een Jode.

VERRERE, keren, keiren, keirien; wisschen; boenen, *holl.* stubben, *fris.* vaegen, vegen; *hinc*, vaeg, veig, *pro momento breuiue tempore, ut*, metter vaeg iet doen, *q. rem euerrere; verriculo, curriculo, absoluere &c. Verrere humum*, reeken, reken, raeken.

Verrere, sleipen, slepen; slooren, sleuren; schuiven, schuven; schraeffelen; ruiffelen.

Verrere per auras, om-verre, om-verde, werpen, smakken, goien.

Verriculum, sleip-net; schep-net; trek-net; trek-gaeren; werp-net; dregge; dreg-net.

VERRES, beer, beer-verken, *porcus non castratus*, ongelubt verken. *Becanus à* baeren *dici ait, quòd plurimos fœtus gignat.*

Verres siluestris Becano, ever, ever-swijn; beer.

VERRUCA, wratte, warte, werte, waerte, wartte; worte, *fland*, puiste.

Verrucula, wrattéken; purreken, porreken.

Verrucosus, wrattachtig.

Verrucaria herba, goud-bloeme.

VERSARE, *Versari, Versatilis, Versicolor, Versipellis, Versura, Versus, nomen, & præpositio, Versutus, Versutia, &c.* } *Vide*, VERTERE.

VERTAGUS, hase-winde; duin-hond.

VERTERE, keeren; ver-keeren; om-keeren; draeien; om-draeien; wervelen; wenden, weinden, winden; om-wenden; om-slaen; om-setten; stuiten, *holl.* ver-wallen, ver-wellen, *vet.*

Vertere terram aratro, ligone, pastino, om-werpen het land.

Vertere in contrarium, om-welven.

Vertere solum, ruimen; 't land ruimen.

Vertere ex uno sermone in alium, ver-taelen; ver-tolken; tolmetschen; ver-tolmetschen; over-setten van d'eene taele in d'andere; translateeren.

Versare, winden; wentelen; om-slaen; velgen, *vet.* om-keeren; om-draeien; rommen, *vet.* rollen.

Versare rostro, om-wroeten.

Versare corde vel animo, peinsen, peisen; over-denken; over-slaen; be-peinsen.

Versari ante oculos, &c. veur-sweven; veur-sweiven.

Versare in pectore dolos dirumque nefas, iet quaeds brouwen.

Versari in orbem, wervelen.

Versari in re aliquâ, om-gaen met eenigen handel; handteeren; praktiseeren.

Versari cum aliquo, wandelen ende handelen met iemanden; verkeeren; om-gaen met iemanden; converseeren. *Versatus*, gehandteert.

Versari omni vento, weifelen.

Versus, si, ge-keert; ver-keert; ge-wendt, ge-wendet.

Versor, Versator, keerer, keerder.

Vertens, draeiende.

Versatilis, wendig; wendelik; keerbaer; keerlik.

Versatilis homo, sui dissimilis, moribus inæqualibus præditus, uirig, uirmalig, mensch.

Versipellis, deur-trokken, deur-togen, deur-trapten, deur-slepen, boeve; dobbel mensch.

Versicolor, veel-verwig; verscheiden-verwig.

Versicolor vestis, kanjant, kangiant.

Versus, Versio, Versura, keer; keeringe; om-keer.

[*Versoria, Plauti,* keer, *&c. ut Versura : quamuis quidam pro Compasso vel Pyxidicula nautica, si dijs placet, sumere velint.* F. R.]

Versura, ploeg-vore; ploeg-wente, *sax.* gewendet des akkers.

**Versus agri, id quod uno die arari aut verti potest,* dag-mael, dag-wand; *à* dag, *&*, wenden.

Versura, schuld-keer; interest; fijnancie.

Versuram facere, geld op interest nemen.

Versurâ soluere, schuld met schuld be-taelen.

Versus, linea, rege, rijge, rije; reke, *vet.* streke.

Versus, Versiculus, Versus poëticus, veersken; veers. *Versus recitare alternatim; alternis versus pronunciare,* veersen met malkanderen.

Versus chronologicus, chronographicus, jaer-dicht.

Versus, seu poematium, præcipuè linguâ vulgari, referein, refrein. *Versus referre,* refereinen, refreinen.

Versus rhythmicus, leoninus, fine cum altero concordans seu consonans, rijm, rijme; klippel-veersken; kluppel-veersken; kleppel-veersken; *à* klippen, *siue* kleppen, *id est, sonare, resonare. tales componere,* rijmen.

Versus intercalaris, qui inter versus alios identidem inseritur, in vulgaribus rhythmis Scipio aut Baculus refractus dicitur, stok-regel.

Versutus, erg; arg; fijn; sneeg, *q.* snedig, *acutus;* listig; linker; batsch; leep, leep-loos; dobbel mensch; deur-slepen, deur-trapten, deur-togen, deur-trokken, boeve; [drieling, *qui se in omnes formas componit; à* drillen, *gyrare; siue q.* draeijelink. I. R.]

Versutè, listiglik; arglik.

Versutia, schalkheid; boeverije; ranke; listigheid.

Versus, præpositio, vel postpositio, tot; ter, *contractum ex* tot der, ten, *id est,* tot den, *(versus orientem,* ten oosten;) nae *(Domum versus ire,* nae huis gaen;) waerts, *postpositum, ut, Sursum versus,* boven-waerts; *deorsum versus,* onder-waerts; neder-waerts; *eò versus,* gins-waerts, *&c. Orientem versus,* oost-waerts.

Vertex, apex, vel cacumen cuiuscunque rei, ut ædificij, &c. top, tsop; timmer, timber.

Vertex eminentior montis, berg-top; top oft tsop van den berg.

Vertex capitis, hoofd; top, tsop, des hoofds; bol; haer-top; kruine,

q. corona; kuif; polle, polleken, *sax. fris.*

Vertex rasus, delibatus, initiatus, ut clericorum &c. kruine; platte *g. s. s. fris. Verticis sancti tessera & elogium; literæ initiales tonsuræ testimoniales,* kruin-brief.

Verticem capitis demittere, duiken; duipen.

Vertex, Vortex, ventus contortus, wervel-wind; draei-wind; draeiende wind; winds-brui; varende wind, *vet.*

Vertex, Vortex, aquarum, wiel; weele; weel; wervel, *s. s.* wervel-poel; draeiende wiel oft water; dwaelinge in 't water; ravelinge; kolk, *sax. holl. fris.* *klok; — konkel, *fland.*

Vertex, Verticillus, Verticulum, Verticillum, worvel, wervel; wordel; *Verticillo claudere,* wervelen; toe-wervelen.

Verticulum, Verticillum, spille-wervel; spille-wordel; dril, drille, driele.

Verticuli, Verticilli; paxilli quibus fides vel tenduntur vel rimittuntur, snaren-stekken; luit-slotel; slotelen van de snaren.

Verticilli florum, wervel. *Vide,* FLORUM *Vert.*

Vertibulum, Vertebra, wervel; gewricht; wervel-been; wordel, wordel-been; knoke; ge-led-werf; geled-knoop; ge-werf der leden.

Vertebra, Vertebræ, Verticuli seu nodi spinæ dorsi, rug-graet-been; rug-graet-knokels; knokels vanden rug-graet; paternoster-beenders.

Vertebra manus, stompe.

Vertebrarum contextus porci, vituli, &c. harst, herdst; ast, *fland. pars superior illa dorsi, quæ plerunque assari solet.*

Vertigo; Vertigo capitis, ac visus obtenebratio, cum omnia in gyrum ci cumagi videntur; swijm, swijme swijmelinge; swindel; swindelinge hoofd-swindel; suiselinge; duis linge; duisigheid; ver-suftheid swermerije; om-loop; wervel d hoofds; hoofd-draeyinge; draeyin in 't hoofd; welle, *vet. fland.* b dwelmtheid; blinden hoofd-swee *Vertigine laborare,* draei-koppen draei-toppen; swijmelen; duiselei suise-bollen; suisel-bollen; swe men.

Vertigine laborans, Vertiginosu deusig; duisig; swermer; drae koppig; swindelachtig.

VERU, *Veruculum, Verutum,* spe spete, spit; speet, *sax.* braet-spit brootse (broche, *Gall.*) spetke spitken. *ferrum in quo Veru vertitu* wend-ijser; brand-ijser; braed-ijse

Veru figere carnes, 't vleesch ae steken, aen 't spit steken. *trans gere,* deur-speten.

Veru iterum figere, her-spitten her-speten.

Veruculum, pinne; dodde; prop proppe.

Veruculum transfigendis lardo ca nibus, lardeer-priem.

Veru, Veruculum vasis, tap, ta ken; swik, swiksken.

Veruculata sutura capitis, crani spit-naed, oft spits-naed des hoofd bekkeneel-naed.

Verutum, lemmer; klinke, kling

Verutum, Veruina, rijd-sweer *Adr. Junio.*

VERVACTUM, braek-land; brae liggende land; braek; braeker dries, driesch, dries-land; dre dres-land.

VERVEX, weer, weder; hame

Veruex sectarius, leid-hamel; be hamel; her-man; heir-man; herd

man, herd-man, *ab* herde, *id est, grex, q. vir gregis.*

Veruecis penis, neruus, peserik.

Veruecina caro, weeren-vleesch; hamelen-vleesch; schaepen-vleesch.

Veruecinum femur, hamelen-bout.

Veruecina pilula, schaeps-keutel.

VERUS, *Verum,* waer; ge-waer; ge-waerig; recht; trouw, trauw; true, *Angl.* ge-wis; wis; on-gelogen; vrai. *Verum ex semisse,* half-waer. *non Verus,* on-waer; on-waerachtig.

Verus linguâ & pectore, op-recht; open-hertig; open van herte.

Veram rem esse putare, waer, waers, meinen.

à Vero errare, abire, on-gelijk hebben inde saeke.

non Verus, on-waer; on-waerachtig.

Verum dicere, waer seggen.

Verax, Veridicus, Verus, waerachtig; waerig; waer-woordig. *Verè,* waerlik; waerachtiglik.

Veritas, waerachtigheid; trouwe; truten, *angl.*

Veritatis indicium, waer-teeken.

Veritate persentiscere, ge-waer worden.

Verisimilis, &, Verisimiliter, waerachtig; waer-schijnig; waer-schijnelijk.

Verisimilitudo; Veri species, umbra, waer-schijn; schijn der waerheid; waerachtigheid; apparentie.

Veratrix, Apuleio, mulier quæ profitetur se vera dicturam, waer-seggersse; waer-segster.

Verò, Verùm, maer; ne-maer; doch; toch. * *Verum etiam,* maer ook; sonder ook.

Veruntamen, nochtan; nochtans.

VESANUS, on-sinnig; uit-sinnig; sot; swermer; biesaerd, bisarre.

Vesania, sottheid, sottigheid; swermerije.

VESCI, eten, eeten; teren, teeren; nutten, nuttigen.

Vescus, eetbaer; etelik; eetachtig.

Vescus, corpore Vescus. Vegrandia farra coloni, Quæ mali creuerunt, parvâque vesca vocant. Ouid.

Vesculus, mager-hein.

VESICA, blaese. *Vesicula,* blaesken.

Vesicam exonerare, pissen; rijsen; sijn waeter laeten, af-slaen.

Vesicæ meatus obstructio, ver-stroptheid in de blaese.

Vesicula, blader, blare; puiste. *Vesicula ex caustico cuti inusta,* wevel, weffel.

Vesicaria, winter-kersen; krieken over see.

VESPA, wespe; peerds-horsel, *fland.* horen-toren, *fris. holl.*

VESPER, *Vespera, Vespertinum tempus; hora Vespertina,* avend; aven-stond; avend-ure; vesper-tijd; nacht, *vet. hinc,* nacht-eten, nacht-mael, nacht-tabbaerd, vast-nacht.

Vesperus, Vesperugo, Vespertina stella, avend-sterre.

Vesperascere, avenden.

Vespertinus, avend-stondig.

Vespertinus hospes, nacht-gast.

Vespertinus lusus, avend-spel. *(Serees.)* 1)

Vespertinæ horæ, preces; Vesperæ, vulgi, vesperen; vesper-getijden.

Vesperna, id est, cœna, apud Plautum, teste Festo, avend-mael; vespereie, *fland.*

VESPERTILIO, vledder-muis; vleder, fleder, muis; vler-muis; *q. d. mus volans, volatilis, pennatus; nam*

(1) Nl. Fr. *soirée* = avondpartij (nog in de 18de eeuw *serée*).

Alas cùm gestat cetera muris habet : nacht-vogel ; nacht-rave ; spek-muis, *g. s. s. fris. quod carnes suillas de trabibus suspensas exedat.*

VESPILLO, dooden-drager ; lijk-drager ; lijk-begraver ; schrobber ; celle-broeder.

VESTIBULUM, veur-huis ; veur-hof ; in-gang ; ge-schop, *fland.* portael, poortael van 't huis.

Vestubuli sedile, liere, *fland.*

Vestibulum templi, veur-kerke ; parvis.

Vestibulum portæ templi, kerk-portael.

Vestibulum templi, vulgo ; *pars templi secretior*, gaerw-kamer.

VESTIGIUM, pas ; terd ; trede ; pad ; patte ; stap, stip, stup ; step, steppe, *fland.* * στίβος, stap. — *Vestigium facere, figere,* stappen, stippen. *Vestigio falli,* mis-treden, mis-terden.

Vestigium, signum, ge-merk ; kene, kenne, *louan.* spore, speure ; ge-spore ; lijk-stede ; lijk-teeken, lik-teeken ; lid-teeken ; apparentie.

Vestigium pedis, voet-spore ; voet-stap ; voet-trede ; sole vanden voet.

Vestigium rotæ, wagen-leese ; wagen-spore ; wagen-slag ; het spoor, *simpl.*

è Vestigio, hands ; te hands, *holl.*

Vestigare, Vestigia lustrare, speuren ; nae-speuren ; soeken.

Vestigabilis via, ge-naekeliken weg.

Vestigator, jager.

Vestigatus, ge-sporet.

VESTIS, *Vestimentum,* kleed ; ge-waede, ge-wand ; waede ; waed, (*hinc,* lijn-waed ; kerk-gewaed, *&c.*) wand, *g. s. s. fris. Vestitus, Vestes, Vestimenta*, kleedinge ; kleederen, kleeders, *& per syncopen* kleeren ; lijf toe-behoorten, *Grotio, in iure potissimè ;* ge-waedsie ; garniment ; habijt, *præcipuè ad ornatum.*

Vestis superior, suprema, over-kleed ; kaerle, keerle ; frok, *vet. fland. Vestis suprema aut summa, siue capitis, siue humerorum &c.* kappe ; *hinc*, kap-dief, *palliorum raptor, aut vittarum feminearum.*

Vestis ora, sinus, lacinia ; Vestimenti extremum ; peniculamentum, lijst aenden rok ; soom.

Vestis lacinia anterior, veur-pand van 't kleed.

Vestis, seu Vestis sinus, pars qua fit largior ; siue, segmentum vestem separans, geere, geerene ; borkel, *vet.* slippe ; sleppe, *fland.*

Vestis laciniata, laciniosa, ampla, sinuosa, striata, vol-slagen kleed.

Vestis muliebris, vrouwen-kleed. *Vestimentum muliebre, palla,* soebe, *fris.*

Vestis promissa mulierum, koers, keurs ; kiers, *sicamb. Videtur propriè significare vestem pellitam siue pelliceam mulierum : atque hinc Germanis superioribus,* kursner, *& sicamb.* kuersener, kiersener *dici Pellionem.*

Vestis leuis, præcipuè quæ feminis proxima indusio, baeiken, *fland. nonnullis,* pis-keurse. *alijs vestis mulieris usus æstiui*, siele, sielken ; somer-sielken.

Vestis muliebris exterior siue superior, custodiendis alijs vestibus, wachte ; schorte ; surkotte

Vestis cœnatoria, tafel-tabbaerd ; nacht-tabbaerd.

Vestis triumphalis regum, principúmue, staet-tabbaerd ; staet-kleed.

Vesta (1) *lugubris, pulla, funebris,*

(1) Sic. Lees *Vestis.*

feralis, rouw-kleed ; treur-kleed ; lijk-kleed.

Vestis viatoria, reis-kleed.

Vestimentum duplex, suffultum, ge-voedert kleed ; dos ; *et ita Vestibus munitus,* ge-dost.

Vestis villosa, ge-friseerde mantel.

Vestis rudioribus villis horrida, jakke, *g. s. s. fris.*

Vestimenta fluxa, slodderende kleederen.

Vestis lacera, ge-scheurt kleed : *Vestibúsque lacer, vel, Vestibus laceratis,* ver-scheurt ; ver-hakkelt.

Vestis lacera, cuius partes quædem pendulæ, lompe.

Vestis scapularis, schaplaris ; schapulare.

Vestis sacra, mis-ge-waed ; mis-ge-wand.

Vestis lanea, wollen-kleed ; laekene kleed, *vulgo.*

Vestis lintea, linea, lijnen-kleed.

Vestis lanea superior, frok ; quene, *vet. fland.*

Vestis pannosa, rok ; lijf-rok.

Vestes personatæ, mom-kleederen.

Vestis interpolis ; Vestimentum interpolatum, op-gehaelt kleed.

Vestis coacta, coactilis, vilt.

Vestis picta, ge-bloemt, ge-beelt, kleed.

Vestis virgata, ge-strept kleed.

Vestis coloribus distincta, tanquam domino proprijs, livraie ; levereie, *quales seruorum à pedibus.*

Vestis pellita, pellicea, pels, pels-rok : *discolor, maculosa,* bont-rok.

Vestis acu picta, variata, phrygiana, ge-stikt, ge-borduert, kleed.

Vestis serica, satijn : *subserica, tramoserica,* cipers-satijn.

Vestis holoserica, holouera, fluweelen kleed.

Vestis subsericæ species, woesset.

Vestis bombycina, Coa, taffetaf.

Vestis Coæ alia species, kerspe ; kerspen-doek ; kespe, *fland.*

Vestis polymita, versicolor, babylonica, kangiant.

Vestis cymatilis subserica, grof grein. *Vestis cymatilis, capripilia, vulgo Camelotum, &c.* kamelot ; *eaque magis undulata,* ge-watert kamelot.

Vestis operis Damasceni, Damascena, scutulata, damasten-kleed.

Vestis heteromalla, partim lanea, partim linea, trijp, trijpe : *alia species,* tieretein ; diertein.

Vestis subtilibus filis laneis texta, stamet, stammet.

Vestis purpurea, ostrina, coccinea, coccina, Tyria, conchyliata, Sarrana, ostro perfusa, murice ardens, karmosijn ; karmosijnen-kleed ; *vulgo Carmesinum dictum quòd fiat ex vermiculo qui Pœnis Carmen, Arabibus Kermez.*

Vestis coccinea quisquiliata, schaerlet, schaerlaek.

Vestis decolor ; cuius color euanuit propter imbrem aut continuum attritum, vael kleed.

Vestire, Vestes induere, Veste superintegere, kleeden ; kleederen aen-trekken ; aen-doen ; over-kleeden ; dekken ; over-trekken ; habitueeren.

Vestire tunicâ, be-rokken.

Vestes, Vestitúmue, mutare, ver-kleeden.

Vestes, Vestimenta, exuere, detrahere, exspoliare ; Vestibus spoliare, ont-kleeden ; uit-trekken het kleed ; uit-schudden de kleeren ; ont-gaerwen.

Vestem fulcire, suffulcire, duplicare, voederen het kleed.

Vestire duplicibus ; munire vestibus suffultis, dossen.

Vestes conficere, sarcinare, kleermaeken ; scheppen.

Vestem dilatare, explicare, &c. uit-leggen ; uit-wijden.

Vestis margines ornare ac munire, ver-braemen, ver-bremen, *vet.*

Vestes consarcinare, kleer-lappen.

Vestem colligere, succingere, torssen, *fland.*

Vestem peniculo detergere, stringere, kladden ; kladderen ; af-kladden.

Vestium ornatu modum excedens, uit-wendig.

Vestes multas atterens, consumens, sletig.

Vestium sarcinator, kleer-maeker; hand-sitter, *vet.* schepper, *fland.* parmentier, *fland.*

Vestiarius, idem : item, kleer-verkooper ; uit-drager.

Vestiaria, uit-dragersse ; uit-draegstere.

Vestispicus, kleer-waerder; kleer-bewaerder.

Vestiarium, kleer-schap ; kleer-schappraie ; kleer-renne ; kleer-kasse, *holl.* waerd-ribbe; waerd-rubbe ; weerd-ribbe ; waerd-rebbe; waerd-robbe ; garde-robbe. *Vestiaria theca,* pijseel, *zel.*

Vesticeps, man-baer ; bachiler, *ang. barba enim*

Vestis menti, baerd.

VETARE, weder-bieden ; verbieden. *Vetare periculi capitis,* op den hals ver-bieden. *Vetitus,* ver-boden.

Vetitum, res Vetita, ver-bod.

VETERINUM *animal,* trek-beeste.

Veterinarius, maer-schalk ; hoefsmid ; peerd-meester.

VETERNUS, slaep-siekte; vaddigheid.

Veternosus, slaep-siek ; slaepsuchtig ; vaddig ; vadsig ; losig ; luisig ; leusig ; loesig, *sax. ignauus.*

VETONICA, *Vettonica,* betonie, *quibusdam.*

Vettonica altilis, genoffel, genoffe bloeme ; geroffel, garoffel-bloeme angiere, angeliere, *holl. minor sp cies,* pluimkens.

VETUS, *Veter, Veteranus, Vetu tus,* oud ; ald ; oud-saeten ; oor, o *Vide,* MAGNUS.

Vetulus, oud-man ; oudachtig *Vetula,* oud-wijf.

Vetus, Vetustus, stel : *Vetus cer uisia ; Vetus lotium,* stel bier ; stel pisse.

Vetus, Vetustate corruptus, ve legen ; over-legen.

Veterare, Veterascere, Vetustescer ver-ouden, ver-ouderen ; oud wo den.

Vetera, Vetusta, nouâ formâ qua in vitam reuocare, ver-tijd-baeren.

Vetustas, oude, oudde, ouder.

Veteramentarius ; qui veteres me ces vendit, oud-waerier. *Veteramenta rius sartor,* oud-kleer-kooper ; ou kleer-lapper. *Veteramentarius suto suppactor,* schoen-lapper; oud-lappe oud-schoen-lapper. *Veteramenta soleæ detritæ,* schoen-lappen.

Veterator, schalk ; schalkaerd oor-schalk, *vet.* ouden Griek ; ou boeve; ge-slepen, deur-slepen, deu togen, deur-trapten, deur-trokker boeve ; arge-listig ; quaed-listig practisijn.

VEXARE, quellen; plagen ; be kommeren ; tergen ; terten ; torter brillen ; hijen, *holl. sicamb.* blaer wen ; blauwen ; rijtsen, *s. s.* aer rijtsen ; vexeeren ; tormenteeren travalieren. *Vexatus,* ge-quelt.

Vexator, ver-volger.

Vexatio, ge-quel; quellagie; que linge ; plage ; ver-volginge ; pers cutie ; terginge.

Vexatio in litibus per fraudem frustrationem, kalangie.

VEXILLUM, vaendel, vendel

vaendeling, vendeling; vaene; wimpel. *Vexillum statarium*, standaerd.

Vexillum sacrum, vaene ; kerkvaene.

Vexillum militare, veld-wimpel ; banier ; guidon ; pingion.

Vexillum cædis prænuncium, bloed-vendel.

Vexillum nauale, vlagge.

Vexillulum, *Vexillum paruum*, vaenken ; banderolle.

Vexillarius, vaen-draeger ; vaendrig.

Vexillifer turmæ equestris, kornet.

VIA, weg; dijk, *hollandis; [quæ vox pro Viâ, præcipuè publicâ, apud eos remansit; quia olim soli aggeres viam dabant ex unâ insulâ in aliam, cùm tota regio æstuarium quasi esset; & semitæ minores quibus ad aggeres illos maiores adscendebatur, ab adscensu* stegen, *&* steigers *vocabantur; quæ voces etiam nunc in usu sunt pro quocunque viculo.* F. R.]

Via, in iure, een weg. *Viæ publicæ*, heer-wegen ; *vicinales Viæ*, buir-wegen : *Viæ necessariæ*, noodwegen, *Grotio.*

Via, streke ; vaerd, vaerde, veerde : *I tu tuâ viâ; res tu tuas age*, gaet uwer veerden heen.

Via, straete : *Strata alioqui propriè dicitur de viâ publica lapidibus stratâ, ciuitatum præcipuè siue pagorum : indifferenter tamen pro quacunque viâ, etiam terreâ, accipitur : Via verò strata, viarúmue pauimentum, Teut. propriè dicitur* kassije, kassij-weg ; kautsije, kautsijde, *fland.* steenweg, *&c.*

Via arboribus utrinque seriatim ductis consita, lei, lij, lijde ; laen, *holl.* lijd, lijde, *alioqui &* lijd-weg, *via intelligitur* xvj. *pedes lata.*

Via, modus, wege ; *(commodâ viâ, commodè rem aliquam applicare siue deducere, & perducere ad exitum; peragere; efficere*, te wege brengen, *q. bonæ viæ insistere;)* middel ; maniere ; wijse ; gijse ; lei, *(unde*, meniger-lei, veelder-lei, eener-lei, *&c.) quâ Viâ*, hoe.

Viâ eâdem, eens gangs.

Via ferens; Via quæ recta aliquò ducit, rechte straete.

Viæ index, bild-stok : *& de homine*, weg-wijser ; leids-man ; guide.

Via, Via trita, patens, publica, aperta, peruia; Viæ faciles, tutæ, securæ, bane; ge-baenden weg; pad; be-kent pad ; open-straete ; open weg ; reisige ende opene wegen ; vrije, veilige, sekere, wegen ; bedreven, be-treden, weg ; be-wandelde wegen. *Via vestigabilis*, geraekeliken weg.

Via auia, inuia, falsa, non recta, non trita; Viæ non tutæ, non apertæ aut securæ; uit-weg ; on-weg ; dolweg, dool-weg; on-gebaenden weg; on-vrije, onveilige, wegen.

Via regia, basilica, publica, consularis, prætoria, militaris, vrije straete ; land-straete ; hooge straete ; hoogen weg : her-bane, heir-bane ; *ab* her *siue* heir, *id est, publicus, vel, exercitus; aut ab* her, *siue* heer, *id est, dominus; unde &*, heeren-straet, heer-bane, heeren-weg, *frequentissimè dicitur; item*, hooge-straete ; hoogen weg.

Via vehicularis, rol-baene.

Viæ angustæ, arctæ; semita, voetpad ; smale wegen.

Viæ flexus, om-weg ; om-slag ; keer-weg ; keer inde weg, inde straete.

* *Via obliqua, sinuosa*, geere.

in Viam se dare, weg-maeken; weggaen.

Viam facere, gaen ; treden ; marcheeren.

à Viâ rectâ recedere, deflectere, ontwegen ; dolen.

Viam docere; in Viam dirigere, wegen ; be-wegen; den weg wijsen, aen-wijsen.

Viam munire, planam reddere, den weg banen.

Viam dare, deur-laeten.

Viam lapidibus sternere, steenwegen ; den weg plaveien.

in Viâ; per Viam, onder-wegen.

Viæ, itinerisue, causâ symposium, aut donum quodcunque, voie, foie, letste.

Viarum voragines, aut loca aurigationi difficilia, vix peruia, slag inde weg ; quaede slag.

Viator, ganger; gaende man; gaende ende komende man ; wegvaerdig man ; reiser ; reisiger ; reisende man ; land-vaerder ; wandeler ; passagier.

Viatoria vestis ; pera ; lacerna, siue penula, reis-kleed : reis-male : reis-mantel, *pallium viatorium, itinerarium.*

Viaticum, Viæ auxilium, teer, teere, teeringe, teer-geld, teer-kost, teer-penning, over weg ; reis-geld.

Viarum obsessor, straet-roover ; straet-schender ; heg-dief ; snaphaen.

Viator, stator, seruus publicus, stad-bode ; recht-knecht, richtknecht, *s. s.* puier, *vet.* bedelle ; wepel ; weifel, weivel, weifeler ; wacht-knecht ; korte-roede, *(Antuerpiæ, ad differentiam Statoris primarij, qui,* lange-roede;) sergeant, schergeant, sargeant ; roeddrager ; *Vide,* RHABDOPHORUS.

VIBEX, schrabbe ; straeme ; streme; streke; strepe; schramm weffel, wevel, *fland.* lijk-klauw krauwetse *(ungulis scalpta ;)* link linkse, lijnkseme, lijnkse, *flan* balaffre ; barlaffe.

VIBRARE, daven, daveren ; d nen, deunen, duenen; dreune dronen, *holl.* wichten ; wikke swikken, swakken ; quikken ; sw ren ; swanken ; kronkelen ; daek ren, *vet. fland.* wippen; wappere schuppen ; schudden ; swenge swingen ; swingelen.

Vibrare gladium, blaeien waeien een sweerd, *fland.*

Vibrare culum, wring-aersen.

Vibrare instar flammæ, vlakke vlakkeren.

Vibrare, krollen, krullen. *Vibra crines ferro,* krollen het hair. *Vibr crines,* ge-krolt hair ; kruis-hair.

Vibratus, kruis, kraus.

Vibratio, agitatio subita tremul wip ; swik, swank, swink ; swier

Vibratio membri alternatim, ve schietinge.

Vibratio luminis, blik; wip, wij *vet.*

Vibratio flammæ, blaeker, *siu* vlakker, *Becano.*

Vibratio continua & perpetua, q stellarum propria est, earum m ximè quæ ob longinqua spat perpetuò micare cernuntu sterre, *Becano.*

VIBRISSÆ, *Vibrissi,* neus-hair.

VIBURNUM, *clematidis sp cies,* lijnen ; nielen, *germ.*

VICE, *Vicem ;* mael ; reise stond, *vet. (Vices,* stonden ;) poos wijle ; * vake ; — beurte ; b hoorte ; ge-beurte, ge-boorte ; kee toer : *meæ nunc sunt Vices,* 't is n mijnen keer, mijnen toer.

Vice quadam, aliquâ, eens; eenigmael.

Vice unâ, eens; een-mael; een reise, werf.

Vice primâ, eerst mael, werf; d'eerste reise.

Vicibus duabus, tribus, multis, pluribus, twee, drij, menig, veel, meer, mael, werven, reisen.

Vice alterâ, ander mael, werf.

Vice annuâ, jaerliks.

Vice quauis, 't elken. *Vicibus singulis,* so vake.

Vicem reddere, ver-gelden; wedergelden.

Vices alternare, variare; per Vices quidpiam agere, ver-schaeren; verpoosen. *per Vices & condecenter, alternatim aliquid agere,* met ge-beurten oft be-hoorten iet doen.

Vicissim; Vicibus alternis; alternatim, per Vices, over-hand; overhands; ver-schaerens; over-anderlik; hands-wijle; onder-wijlen; onder-wisselings; met beurten, gebeurten, be-hoorten; nu 't een nu 't ander.

Vicissim, weder-sijds; weder-sijdens; daer-tegen, hier-tegen; weder-om.

Vicissitudo, ver-anderinge; wijsinge; onder-wijsinge; uire.

Vicarius, Vices alterius gerens; Vice & loco alterius substitutus, stadhouder; plaets-houder; substituit; lieutenant; lokate; *saepe explicatur per,* onder, *ut,* onder-koning, *onder-ammirael; — onder-meester, onder-koster; *sic & barbaris per,* vice, *ut* vice-roi, vice-ammirael, *&t.*

Vicarius Episcopi, suffragaen.

Vice-comes, vulgi, onder-grave; borg-grave.

Vicaria præfectura, onder-schoutetschap.

VICENI, *Vicesimus, Vicies, &c. Vide,* VIGINTI.

VICIA, vitse; wikke.

VICTIMA, slag-offer; sege-offer; sacrificie; hostie.

Victima, animal sacrificio destinatum, offer-dier.

VICTITARE, *Vide,* VIVERE.

VICTOR, *Victoria, Victus, ti, &c. Vide,* VINCERE.

VICTUS, *us; Vide,* VIVERE.

VICUS, *via,* straete; gatte, *vet.* gasz, *ger. ut, Vicus cereuisiariorum,* kammer-straete. *Vide,* VIA.

Vicus minor, Viculus, straetken; stege, steige, stijge: [*hodie quidem pro quocunque vico angustiore, seu angiportu: sed propriè Viculi illi quibus ad aggerem,* den dijk, *ascenditur, aut contrà. Vide etiam,* VIA. F. R.]

Viculus angustus, transitum non habens, gang, gank.

Vicus, urbis regio, wijk; bon, bonne. *Vicum urbis inhabitans,* bonne-genoot; bonne-geseten. *Vici magister, præfectus,* wijk-meester; blok-meester; quartier-meester; bonne-meester.

Vicus paganus siue rusticus, dorp; plakke; vlekke; ge-hucht; hie, *vet. zeland. Vici dominus, comarcha,* kalibaerd; heere van 't dorp.

Viculus rusticus, ge-huchtken; hammeie (hameau, *gall.*) drommel van huisen; biest; laen; rapas, repas.

Vicus rusticus maior & opidi æmulus, municipium, vrijheid, heerlikheid.

Vicus, pagus, regio, kars-pel, kerspel; ambacht; grietenije, *fris.* kogge.

Vicinus, ge-buer; buer, *holl. fris.* gebuer-man; buer-man; nae-

buer ; reen-genoot, *in agris præcipuè.*

Vicina, buer-wijf ; ge-buere ; gebuer-wijf.

Vicinus, erga Vicinos comis, gebuerlik ; gebuersaem.

Vicini domus luminibus officere ædificando, sijns ge-buers licht, benemen, be-timmeren.

Vicinus, a, um, hende ; be-lang, *vet.* bij-gelegen ; aen-paelende. *Vicina terra,* bij-land.

Vicinia, Vicini, ge-buerschap; gebuerte ; nae-buerschap ; buer-lieden, *holl.*

Vicinia sacra, prochie ; kerst-pel.

Vicinia accolarum eâdem molâ utentium, mael-stede, mael-stad.

Vicinia, Vicinitas, ge-buersaemheid.

VIDERE, sien ; be-sien ; schouwen ; aen-schouwen ; wieren, *&* loken, *vett.* be-schouwen.

Videre, aspectare, contueri, oculis hiantibus, fixis, intentis, obtutu fixo, sterren, ster-oogen ; sterlik aen-sien.

Videre propius, bij-sien.

Videre ulterius, over-sien.

Videre gemina quæ singula sunt, spriet-oogen ; sprietel-oogen, *fland.*

Videre iterum, weder-sien ; *usque ad reuisum, vulgi,* tot weder-siens.

Videre rem aliquam, intelligere, comprehendere animo, acht nemen oft slaen op eenig ding ; ver-staen ; sien ; be-grijpen.

Videns, siende.

Videri, ge-sien zijn.

Videri, schijnen ; ge-laeten ; laeten.

Videri, dunken, donken : *mihi videre videor, mihi persuadeo,* ik laet mij dunken. *Quid tibi videtur?* Wat dunkt u ? *Qualis tibi videor?* Wat dunkt u van mij ? *videris mihi doctus, probus ;* mij dunkt dat gij, *Audire visus sum,* mij dunkt dat gehoort hebbe.

Visus, ge-sien. *Non visus,* on-sien.

Videri, goed dunken. *Visum* het heeft mij goed gedocht.

Visibilis, sienlik ; sichbaer ; sie baer.

Visus, Visum, Visio, ge-sich sicht ; be-schouwinge, be-schouw nisse.

Visus acutus, lynceus, scherp sicht. *Visu acutus, lynceus, perspica* scherp-sichtig ; scherp-siende.

Visum clarificare, clarum face klaeren het ge-sicht.

Visum dispergere, spriet-ooge sprietel-oogen, *fland.*

Visum præstringere, ver-blikke

Visus obiectum, weder-schijn.

Visum, schijninge ; waen-schij *vet.* dunk ; apparentie.

Visus, Visio, Visum, droom spook ; ge-spook ; ge-spuis ; g spens ; vision, visioen ; vise vas fantasije ; ver-schijninge.

Visorium, tooneel ; tanneel schouw-plaetse ; kijk-plaetse.

Visere, Visitare, be-soeken, b sueken ; ver-soeken ; gaen be-sie heim-soeken *g. s. s.* visiteeren, va den. [*Vandali dicti fortassis n tam ab ambulando,* wandele *quàm à* vand-al, *quòd omnia in serent aut tentarent.* I. R. *C dam ego dictos q.* van-daelers, *convalle quadam vid^t distinctos pop los ab alijs qui in montanis é eiusdem gentis habitarint* F. F

Visitatio, be-soek, be-suek ; ve soek ; ver-soekinge.

VIDELICET, ja ; te weten.

VIDULUS, borsse ; tassche, t sche ; maele : *Vidulus vid^t scorte*

VIDUUS, *vir Viduus*, weduwer; weduwenaer; wit-man, *vet. sicamb.*

Vidua, weduwe; witwe; witte; wit-vrouwe; ledige vrouwe, *vet.* Witte *autem, vel* wit-vrouwe, *quia matronæ lugentes tam apud nos olim quàm apud Romanos albis usæ sunt vestibus: & nunc temporis in Gallia & Belgio, stolâ pullâ indutæ & candido linteo luctum ostentant.*

Vidua antiphernis fruens, douagiere, douagierige.

Viduis debita bona post coniugis mortem, stoel; weduweliken stoel.

Vidua antè quàm nupta, Apuleio, on-bestorven weduwe.

Viduitas, weduwschap; weduweliken staet.

VIERE, vlechten, vlichten; kuipen.

Vietor, kuiper; binder, &, boddeker, *sicamb.*

Vietorius harpago, pranger; trekhaek; kuipers-haek.

Vietorium; Viminale, lignum; Vieta ligna circulis conficiendis idonea, band-hout; hoep-hout.

Vietus, slap; wak; week, weik; welk, *vet.* voos, voosch, voogs; ver-neutelt, ver-nutelt; ver-slenst; ver-slettert; schrompelig. *mala vieta*, schrompelige appelen.

VIGERE, groeien; groenen; toe-nemen; floreeren, in fleur zijn. *Vigore augeri*, ver-vromen.

Vigens, Vigorosus, was-baer; jeugdig; vei, *fland.* frisch, versch.

Vigens animo, licht-sinnig; locht-sinnig.

Vigor, groeyinge, groeyssel; groese, *fland.* dege; tier; geure, gore; frischeid; vigeur.

Vigor naturalis, levendigheid.

Vigor animi, licht-sinnigheid.

VIGILARE, wakker zijn; gauw zijn.

Vigilans, Vigil, wakker; waekig; nernstig, neerstig; kloek; mondter; *g. s. s.* vlijtig.

Vigilanter, wakkerlik; vlijtiglik; neerstiglik.

Vigilantia, wakkerheid; gauwigheid; kloekheid; neernstigheid, neerstigheid.

Vigilare, Vigilias agere, waeken; wachte houden.

*Vigilia, * castrensis aut militaris viat — vel, Vigiliæ, *Vigiles*, — wachte; * wachters — waeke; schaer-wachte; waerde, warde, *vet.* garde, *gall.*

Vigilia prima, & secunda, veur-wachten. *Vigiliæ primæ*, schild-wachte; sentinelle.

Vigiliæ nocturnæ, nacht-waeke; nacht-wachte; aweit, aweet, *vet. fland* guet, *gall.*

Vigilia secunda noctis, veur-wacht.

Vigiliarum tessera, wacht-woord.

Vigilias nocte circumire, ronden; ronde doen bij nachte.

Vigilijs se frangere, waeken ende braeken.

Vigil, wachter; waeker.

Vigil incendij nocturni, vier-roeper; klapper-man; hanneken-uit.

Vigilum præfectus, wacht-meester.

Vigilum statio, korde-garde; korps de garde.

Vigiliæ, dies Vigiliarum, apud Ecclesiast. vigilie; vigilie-dag; mis-avend, mes-avend; heilig-avend; *ut*, kerst-avend, jaers-avend, *&c.*

Vigiliæ mortuorum, vigilie.

VIGINTI, *Viceni, Vicenarius*, tweentig, tweyntig, twintig; stijg; stege, *sicamb. fris.* snees, *holl. quod de piscibus crebrò in usu.*

Vicies, Vigesies, tweentig mael.

Vicesimus, Vigesimus, twintigste.

Vigintiquinque, quartier, (quar-

tron, *gall.) quarta vidt pars centeni.*

Vigintiquinque annos natus, meerder-jaerig.

VILIS, slecht, slicht, slacht; ge-ring; ring; a-weerd, au-weerd, ou-weerd; on-weerd, on-waerd; on-geacht, on-achtbaer; slim; snoode; oodelik, oielik, oolik; licht-vaerdig; on-nut, on-nuttig; ver-legen; over-legen.

Vilis homo, fœdus, turpis, spurcus, ignauus, inurbanus, vappa, sordidus, pannosus, fiel, fielt; vilt, viltachtig; flore, floor, φλαῦρος; schrobber, *holl.* schudde; vilein, *q.d. villanus; gall.* vilain; *ital.* villano. *Gallicæ nobilitatis vulgus, villanos, viles dicunt, ignominioso vocabulo. Villani autem propriè sunt omnes qui gentiles homines, id est, ingenui ab ipsâ gentis origine non sunt. ita Gilb. Cognatus. Villanus, inquit Budæus, dicitur quòd villæ adscriptus & colonariæ conditioni addictus aut ipse sit aut maiores ipsius fuerint: quod tamen nomen loquentium inscitia in contumeliam iam vertit. Villanum enim & Vilem vernacula simplicitas confundit.*

Vilis & seruilis conditionis homo, teeuwe.

Vilis, non magni precij, on-kostelik; on-dier; mate, *vet.*

Vili siue paruo emi, vile esse, goeden koop zijn.

Vile opus, soetel-werk. *Vile opus agere; Vilia officia obire,* soetelen; raeken, *sax. fris.*

Viliores res, mercésue reijculæ, improbæ, wrak, wraek, brak; verlesen goed; ver-lies; plagge, plaggerije; plugge.

Vilitas, slechtigheid; slechtheid; snoodheid, snoodigheid; on-weerde, on-weerdigheid; on-geachtheid.

Vilitas annonæ, goeden tijd; *Vi tatem annonæ alteriùsue rei seu pr inferre, facere; aut efficere ut frume minùs cara sint & minoris vendanti* af-slag maken in 't koren, *&c.*

Vilescere, ver-snooden.

Vilipendere, ver-achten; klei achten; ver-smaeden; ver-smaele ver-foeien; ver-snooden; klei kennen; kleinigheid iemanden ae doen; coullioneeren, *Vide,* Co TUMELIA *afficere.*

VILLA, *rustica potissimùm,* lan huis; boeren-huis; goed; ha mans goed, *sicamb.* hof; hoeve, *hortus;* winne, *vet.* win-hof, *loua* meier-hof, *g. s. s.* pacht-hof; pach pacht-huis; pacht-goed; wooning ge-lege; hof-stede.

Villa minor, stede.

Villa anterior; area villica; Vil rustica prædio iuncta, veur-hof neder-hof; neder-huis; werf. *ve*

Villa urbana, in quam se domin recipit, opper-hof; opper-huis speel-hof; speel-huis; somer-huis *holl.* weid-huis; lust-huis; *ge sicamb.*

Villæ, prædijue dominus, pacht heer; kalibaerd.

Villicus, Villæ conductor, hoe vener; hoeven-pachter; pachter pachtenaer; land-pachter; dorp man; meier; huis-man; land-saet laet. *Vide,* COLONUS.

Villica, land-wijf; boerinne dorp-vrouwe; dorp-wijf; hoeve nersse.

Villæ locarium, pacht-huere.

VILLUS, lokke; vlokke; haer lokke; foese, *ger. sax.*

Villos pannis inducere, friseeren vrieseeren.

Villosus, haerachtig; haerig; ge haert; rouw-haerig; rouw van haer lokkaerd; lokkachtig; rouw-lokkig

vlokkig; ruidig, ruig; noppachtig; noppig; ge-friseerd; rusch, *vet. sax.*

Villosus pannus, rusch-doek, *vet. Villosus pannus, Villosa lodix,* vlas-schaerd, *vet.*

Villutum, vulgi, fluweel.

VIMEN, teen, teene, tiene; wiede, wijde, wije, weide, *s. s.* wisse; wijme, wime, *fland.* wede, wedeken, *vet.* twijg, *g. s. s. holl. fris.*

Vimina lenta, maiora, wijd-dauw, *vet.* teenen; band-roeden; vitse, vitsel; vits-roeden.

Vimina vietoria, reep-hout; hoep-hout.

Vimina contexere, vitselen.

Vimen viscatum, ter-roede.

Vimineus, teenen. *Vimineum textum, vas,* teenen-korf; mande; spinte.

Viminale, Viminetum, Viminalis locus, wijme; wijd-hamme.

* VINACEA, *orum, Vide,* UVA.

VINCERE, ver-winnen; over-winnen; winnen; segen, *vet. germ.* ver-meesteren; te boven gaen; de over-hand hebben *(Victoria potiri;)* over-gaen, over-komen *(Vincere ferendo,* over-komen 't quaed;) ver-overen; houden; in-doen; conques-teeren.

Vincendo extorquere, af-winnen; uit-winnen.

Vincere prælio, over-strijden; *contrà,* neder-lage hebben.

Vincere viuendo, iemanden over-leven.

Victus, ver-wonnen; *ge-wonnen; — mat ende over-wonnen.

Vincibilis, winbaer; winsaem; winnelik; ver-winnelik.

Victor, Victoriæ compos, over-winner; over-winnig; winner; seger, *vet,* sege-vechter; victorieus.

Victoriosus, segelik; sege-rijk; victorieus.

Victoria, sege; sige; over-hand; victorie.

Victoria & præstantia, sege ende dege.

Victoriæ signum, sege-teeken.

Victoriæ præmium; id quod Victori confertur in ludis, prijs; prijs-stuk.

Victorialis longa, Victoriæ radix, herba, sege-wortel.

VINCIRE, binden; bandigen; bandig maeken; takelen; loeieren; bestringen, *q. vinculis coërcere.*

Vincire pedicis; Vincire pecora in pascuis, tuieren.

Vincire connexis nodis, knoopen.

Vinctus, ge-bonden; bandig.

Vinculum, bund, bond, band; hacht; haft; loeier, luier; trensse, *vet.* lace; litse, letse; strik-litse; gorde; stringe, strenge, strange; strop, *& Vinculum laxius,* stroopken.

Vinculum stupeum, seel; bind-seel.

Vinculum quo aliquid copulatur siue coniungitur, koppele.

Vinculum dolii, reep; hoep, hoepe, hoepel.

Vinculum fœtus; Vide, FŒTUS.

Vincula & nodi quibus manus constringuntur; manicæ, knevel; knevel-band; duim-ijser; pater-nosters.

Vincula arcta, boeien; kluisters.

Vinculis constringere manus, pollices, &c. knevelen.

Vincula, carcer, &c. gevangenisse; gevangen-huis; hachte, hechtenisse.

in Vincula dare; in Vincula conijcere; Vinculis mandare; Vinctum detinere, tenere; vangen; ge-vangen setten, houden; hachten; bandelen.

in Vinculis esse, gevangen sitten.

Vinctum soluere, uit-laeten den gevangenen.

Vinculis solutus, bondel-loos.

Vincula carceris rumpere, uit-breken; los-breken; brake, vangenis brake, doen.

Vinca peruinca, *clematis*, maegden-palm; vink-koorde; wenk, *vet.* in-groen.

VINDEMIA; *Vide*, VINUM, *vel*, VINEA.

VINDICARE, waeren; waerborgen; waerandeeren; waer-schap doen.

Vindiciæ, waerschap. *Vindiciarum præiudicium; Vindiciæ temporariæ*, recreantie.

Vindicare, redden. *Vindex*, redder, *Vindicta*, redde.

Vindicare in libertatem, vrijen; be-vrijen; vrij maken.

Vindex alienæ libertatis, handhaver.

Vindicta, bevrijdinge.

Vindicare, straffen, straven, straffe aen-doen. *Vindicta*, straffe, straffinge.

Vindicare; Vindictam reddere, sumere, capere, wreken; wrake doen.

Vindictæ cupidus, auidus, wraekgierig; wraekel, *vet.* frevelig; frevel-moedig.

Vindicandi libido, wraek-gierigheid.

Vindex, wreker; wraeker.

Vindicta, wraeke; wrekinge; weder-wraeke; vengeancie; revenge.

VINEA, *Vinetum*, wijn-gaerd; *q. d. hortus vitibus consitus.*

Vineatica falx, falcula, scirpicula, wijngaerd-mes.

Vinitor, wijngaerd-bouwer; wijngaerdenier; wijngaerder, *g. s. s.* wijngaerd-man.

(Vinea, machina militaris, instrumentum bellicum, ab ali quid similitudine arcellæ vitis bere, beer; katte; storm-katte storm-dak.)

Vinetum, wijn-berg; wijn-gewas

Vinum, wijn.

Vinum anni præteriti; Vinu hibernum, annotinum; Vinum vetus Vinum non huius anni, verent-wijn *rectius*, vernen-wijn; viernen wijn.

Vinum nouum; mustum, most.

Vinum passum; Vinum dulce, generosum, ex uuis passis & sol siccatis expressum, bastaerd wijn

Vinum picatum, terre-wijn.

Vinum molle, leue, palato gratum liefliken wijn; mondeliken wijn.

Vinum meracum, merum, aqu non dilutum, louteren wijn; on-ge waterden wijn.

Vinum dilutum, lymphatum; aqua tum, Viui, gewaterden wijn. *Vi num infuscare, Plauto*, wateren den wijn.

Vinum percolatum, sacco castratum cuius vires sacco fractæ sunt, Plinio sak-wijn. *Vinum sacco castrare, fran gere; Vini vires emedullare*, lekken oft leken den wijn.

Vinum factum; doliare, seu i dolio conditum, nec turbulentum am plius; nouum, necdum veteranum voeder-wijn; voer-wijn; voeren wijn; gevaette wijn.

Vinum defæcatum, purum, repur gatum, klaeren, geseten, af-gelaeten wijn. *Vinum elutriare, defæcare*, ver vaeten, ver-laeten den wijn; den wijn vande moeier af-trekken.

Vinum fæcatum, fæculentum, turbidum, turbulentum, droeven wijn on-klaere wijn.

Vinum graue, sterken wijn.

Vinum cibarium, ignobile, tafel wijn.

Vinum rubellum, heluolum, subrubeum, medium inter album & ruffum, klaeret; klaeret-wijn; wijn-klaeret; pillet, piliet; paliet, paillet.

Vinum decoctum, in-gesoden wijn.

Vinum secundarium, acinaceum, acinatitium, lore, leure, leuren-wijn; spoel-wijn, spuel-wijn.

Vinum fugiens, exolescens, dubium, in vitium inclinans, ætati cedens, vel, ætatem non ferens, af-gaende wijn. *Vinum capiens vas*, vaetsche wijn.

Vinum marcidum, euanidum, mucidum; quod odorem saporémque genuinum exuit; Vinum vento corruptum, ver-legen, ver-schaelden, wijn; *q. in paterâ diutius relictum*; lekke, lek-wijn; stort-wijn; drup-wijn.

Vinum protropum; Vinum lixiuium, vel lixiuum, veur-loop; scheut-wijn; lek, leke, wijn.

Vini floces, fæx, wijn-moer; wijn-droessem; wijn-heffe. *Vini fæx instar crustæ concreta, cadorum vasorúmque lateribus adhærescens; vini robur; vulgo Tartarum*, wijn-steen.

Vinum omphacites, verd-juis.

Vinum igne liquatum, ardens, causticum, brand-wijn, branden-wijn; gebranden wijn.

Vinum patrium, indigena, land-wijn.

Vinum apianum, falernum, passum, dulce, muskadelle.

Vinum Aruisium, Creticum, Chium, Monembasites, malvaseie. *Vini Hispaniensis variæ species*, sek; spaensche wijn; piersimenez; canarie-wijn; roomenije, *&c.*

Vinum atrum, rubeum, tinture; wijn tint; wijn van Alikanten.

Vinum factitium; arte factum; non naturale, gemaekten wijn.

Vinum cydonites, quee-wijn.

Vinum rosaceum, roosen-wijn.

Vinum absinthites, alsem-wijn. *& sic de alijs.*

Vinum aromatites, aromaticum; tertiò distillatum; per laneum saccum mixto saccharo & varijs aromatum speciebus distillatum; vulgo Hippocraticum, alijs, hypocraticum, dictum, hipocras.

Vinum donatiuum, honorarium, schenk-wijn; eeren-wijn; present, presentatie, wijn.

Vinum profectitium, letste, letse, laetse; voie, foie. *Propter viam condicere cœnam; dare cœnam profectitiam; elargiri vinum profectitium*, letse oft letste geven; voi be-setten.

Vina fundere, ministrare, miscere, schenken.

Vino refocillare, refouere, reficere, laven met wijn.

Vini reliquum in vase dimetiri radio, schinderen den wijn.

Vini cadus, dolium, vas, cupa; Vinarium vasorum variæ mensuræ, variáque nomina, explicatu difficilia, vat wijns; tonne wijns; wijn-pijp; toe-last; butseel; ame; half-ame. *Vini culeus*, voer oft voeder wijns, *vulgo, Plaustrum vini, Est autem id, inquit Andr. Althamerus, Germanis mensura XII. urnas continens;* ses amen, *Antwerp. Vini Gallici cadus*, poinçoen wijns, *id est*, ander-half ame. *aliud genus*, fuste, fuiste, *id est*, drij amen. *&c.*

Vini quartarius, item, Sextarius, quarte wijns.

Vini mensuræ genus, schreve wijns, *Antwerp. id est*, vier gelten, oft acht potten.

Vinarium vasculum supplendæ mensuræ maiorum, vulliger, volleger.

Vino excolando saccus; Vide, SACCUS *vinarius.*

Vinolentus, Vino sepultus; wijn-dronken; ver-smoort dronken;

smul van dranke; *q. obrutus, calens, feruens, vino.*

Vinarius, œnopola; tabernarius vinarius, wijn-kooper; wijn-verkooper; wijn-tavernier; wijn-tapper; wijn-schenk, *sax.*

Vinaria taberna, wijn-huis; wijn-herberge; wijn-tap; wijn-taverne.

Vinaria cella, apotheca, wijn-kelder.

Vinarium labrum, wijn-hoede; wijn-stande.

Vinum, cereuisiam, aquam, aut simile quid alicui in faciem incutere, cum iniuriâ, wapen-drenken, *holl.*

Vinarius culex, wijn-mugge; wijn-vliege.

Vindemia, wijn-lesinge; wijn-snijdinge; wijn-arent, *s. s.* wimme, *germ.*

Vindemia, tempus autumnale, herfst; wijn-tijd; snijd-tijd.

Vindemiare; Vindemiam facere, wijn-lesen; wijn-snijden; wijn-plukken; herfsten; wimmen, *germ.*

Vindemiator, Vindemitor, Vinitor, wijn-leser; wijn-plukker; wijn-snijder.

Vindemiale torcular, wijn-persse.

VIOLA, *flos,* vioole; violette.

Viola, &, violarium, planta, vioolier; violierken.

Viola flammea tricolor, pensee.

Viola alba lignescens, stok-violiere.

Viola lutea, steen-violiere.

Viola Damascena, matronalis, dames-bloeme; mast, damast, bloeme.

Viola calathiana, blauw lelieken; dusent schoone.

Viola latifolia, penninx-bloeme; paesch-bloeme, *quòd circa Paschæ solennitatem plerumque floreat.*

Violaceus, vioolet; vioolet-bruin; peersch.

VIOLARE, *Violentus, Violentia; Vide,* VIS.

VIPERA, ader, adder; nater, *germ.* slange; *Vipera atra, Horatio,* brand-slange.

VIPIO, kraenken.

VIR, man, men; mensch; (man, *à* men, *inquit Becanus, il est, ago, duco; præcipuum enim officium viri est ut se & cetera omnia animalia ducat & gubernet;)* keerle, kaerle, *vet.* mans-beeld, *vet. sax.* mans-persoon.

Vir senex, oud-man.

Vir quadratus, commodæ siue iustæ staturæ; middelbaer, middelmatig, man.

Vir præstans, excellens, insignis, eximius, groote ende treffelike personagie; persoonagie van grooten staet; katte, *prouerb.*

Vir potens, nobilis, Vir princeps, groot heer.

Vir fortis & potens, wijgant, *vet. fland.*

Vir consularis, oud-borger-meester.

Vir militaris, mauortius, krijgsman; her-man, *vet. q. Vir exercituum.*

Viri lecti, delecti, lectissimi, keurlingen.

Vir viro pugnare, man aen man komen.

Virorum numero vincere vel superare, ver-mannen: *& contrà, Virorum multitudine superari; vel à Viro fortiore superari,* ver-mant worden.

Viris urbem arcémue, &c. munire, mannen een stat, slot, *&c. Viris instructus, siue munitus,* gemant.

Vir pauper, mate-man, *vet.*

Vir domesticus, huis-man.

Viri, vasalli; &, Viri obsequium siue officium, manschap.

qui Vir non amplius est; qui nul-

lum munus exequi potest; qui sic defecit, ut nullis officijs par sit aut idoneus; ont-mant, *vet.*

Virilis, manlik. *Virilis animo,* man-hertig; manhaftig, *ἀνδρώδης.*

Virilitas, Virilis animus, manlikheid.

Viriliter, man-lik; manliken; dapperlik. *Viriliter audere; Viri animo esse; animum Virilem concipere,* ver-mannen.

Virile, Virilia, Virile membrum, manlikheid; manlik lid; manlike roede; ge-macht, ge-machte; macht, *holl.* leun, *rusticis holl.* ding; *Virilia membra,* palullen, *metaph.*

Virilia exsecare, lubben; kulsnijden; de kullen uit-werpen.

Virago, manninne; meydsenknecht; man-wijf; heldinne; helvege.

Viripotens puella; Viro matura, tempestiua, manbaere, houdbaere, man-rijpe, maegd. *Viro inepta; inepta ut Viro tradatur,* on-houwbaer.

Viro tradere, be-steden, be-staeden; be-raeden, *sax. fris. holl.*

Viro tradi, nubere, mannen; vermannen, *vet.*

* *Viritim,* elk man; ieder man; van voor man (1); hoofd voor hoofd.

VIREO, *auicula,* groenlink; groensel; groenselken; groen-vinke.

VIRES; *Vide,* VIS.

VIRGA, *Virgula,* rijs, rijsken; wede, *vet.* wedeken; stave; gaerde, geerde, gerde; gaerdeken, geerdeken; roede, roeye; twijg, *g. s. s. holl. fris. Virga lenta, flexilis, minimè fragilis,* wakke roede.

Virgæ viminales, band-roeden.

Virgarum, siue lignorum tenuiorum, fasces, rijs; rijs-hout.

Virga malleolaris, fluite; loote, lote, *holl.*

Virga & sceptrum imperij, & iustitiæ signum, roede. *Vide,* QUÆSITOR, &, RHABDOPHORUS.

Virga Mercurij, her-aut-stok.

Virga aucupis viscata, lijm-roede; lijm-stok.

Virga agrimensorum; item, Virga, seu radius geometrarum, roede; roed-stok.

Virga, seu mensura XVI. pedum, raep-roede, *holl. leod.*

Virga explorandæ capacitati vasis, visier-roede; wissel-roede; wijnroede.

Virga membri virilis, manlike roede; schacht.

Virgæ castigatoriæ; Virgindemia, roeden; roede; geessel; stuipe, *sicamb.* gaerde, geerde; gedse.

Virgæ betulaceæ, berken-roeden.

Virgis cædere, geesselen; stoepen, *s. s. fris.*

Virgis leuiter cædere, percutere, fikken; fikkelen; strijken, *metaph.*

Virgator, Plauto, geesseler.

Virgatus, Virgulatus, ge-stremt, ge-straemt; ge-strept.

Virgarum vestigium in cute manens, streme; straeme.

Virgetum, Virgultum, teen-bosch; teen-gewas; tind-gewas. *etiam,* horscht, horst; *silua vidᵗ humiles tantùm frutices proferens:* [*hinc cognomentum multis opidis & pagis, q. d. labruca, Ericetum, Tamaricetum. alij deducunt ab* hors, *q.* horsstee, *id est, stabulum.* I. R. *Vide* STABULUM.]

Virgulta, rijs, rijs-hout; rijseren; hocht.

Virgulta cædua, Virgultorum fascis, fasciculus, moetsaerd, mutsaerd; heidsel.

Virgulta quibus sepes aut parietes

Sic. Lees *man voor man.*

conficiuntur, leuke, loke, *à* luiken, *id est, claudere.*

Virga pastoris, è carduorum genere, kaerde, kaerden-kruid, kaerden-distel.

VIRGO, maged, maegd, *(fortè à* magt, *id est, vis, robur, potentia; sicut Latinè Virgo à viridiore siue validiore ætate;)* meed, megd, med, meit; swente, *vet.* jonk-vrouwe; ioffrouwe; eeffrouwe, iffrouwe, heefvrouwe, ionkfere; ionge dochtere.

Virgo mas, maegdaerd, *fland.*

Virguncula, maegdeken; modde, moddeken.

Virgo viripotens; matura viro; plenis nubilis annis, be-daegde, houwbaere, manbaere, man-rijpe, maegd; vrijster, *holl.*

Virgo desponsa, desponsata, ver-lovede, ver-sekerde, maegd; bruid.

Virgo templo & rebus sacris dedita; quæ se propter regnum cœlorum castrauit; klop-suster; *à veteri* kloppen, *id est castrare:* [*aliàs non tam bene,* klok-suster.]

Virgo sacra, Vestalis, begijne, begine, bagijne; klooster-vrouwe; religieuse; nonne. *Apud Ægyptios sanctimonia præsignes monachi dicti Nonni; monachæ verò & virgines sacræ, Nonnæ.*

Virginalem zonam soluere, ontgespen een maegd; ont-hechten.

Virginem imprægnare, be-kruipen een maegd; be-gorden een maegd.

Virginem rapere, abripere, schaeken; ont-schaeken, ont-leiden, een dochter, een maegd.

Virginum raptor, ont-schaeker: *raptus,* schaek; ont-schaekinge.

Virginem vitiare, violare, comprimere; virgini vim inferre, maegdom nemen; ont-maegden; ver-gorden, ver-goorden; ont-schaeken; schoffieren, schenden, ter schande brengen, ver-krachten, maegden oft vrouwen; ont-setten een maegd van haer eere; ont-eeren.

Virgineus, Virginalis, maegdelik; jonk-vrouwelik.

Virginale claustrum, vulgi, maegdelik slot.

Virginitas, maegdom; maegdelikheid; jonk-vrouwschap; jonk-vrouwelikheid.

Virginale, vulgi; instrumentum musicum virginibus frequens, virginael; pinet.

VIRIDIS, gruen, groen. *Viridis instar herbæ,* kruid-groen; grasgroen. *Viridis valde,* in-groen.

Viridis color in armis siue scutis gentilitijs nobilium, sinople.

Virere, Virescere, groeien; groenen.

Viridans, groeiende.

Viriditas, Viror, groenheid. *Viror montanus seu saxosus,* berg-groen.

Viretum, Virectum, Viridarium, hof; lust-hof; lust-gaerde; groenen hof; groen hof; groeyenden hof; bloemaerd; vergier; bloem-hof.

VIRTUS, deugd; doogd; doged; dege; goedheid.

Virtute præditus, deugdelik; deugdsaem. *Virtute præditum esse,* dogen.

Virtus, Virtutum exemplar, tucht; gestichtigheid; spiegel der deugden.

Virtus simulata, adumbrata; Virtutis species; schijnsel van deugd; dexel van deugd, *q. prætextus;* schijn-deugd; hipocrisie.

Virtus, robur, vis, magt, magticheid; kracht; dapperheid. *Virtute augeri,* ver-vromen.

VIRUS, *Virulentia,* ver-gift; gift; ver-giftenisse; venijn; venijnigheid. *Virulentus,* venijnig; vergiftig.

Virus, muffe; stank, *(Vide*, ODOR *grauis ;) Virus alarum*, oxelstank; stank der oxelen. *Virosus*, stinkende; muffende.

Virus saporis, gaelscheid.

Virus lunare mulierum, maendstonden; maen-stonden.

Virus amatorium, liefkens-kruid; liefkens-drank; kruideken loopt, oft volgt, mij nae.

Virosus, heet; hittig; ritsig.

VIS, *Vires*, *nerui*, *robur*, sterkte; sterkheid; kracht; macht; ge-macht; kraft; manlikheid; dapperheid; vermogenheid.

Vis animi viuida, moed; koragie.

Virescere, *Vires acquirere*, vromen; ver-sterken.

Vires resumere, be-komen.

Vires dare, be-krachtigen.

Vires cibo reficere ; Vide, CIBO *ref.*

Viribus destitutus, be-sweken.

Vires intendere ; Vires vel neruos in re aliquâ adhibere, porren; aenleggen sijne kracht ende magt; iet hertelik ende neerstelik aen-grijpen; employeeren sich selven.

Virium præceps lapsus, on-macht; be-swijmtheid.

Virium defectio, *languor*, krachteloosheid; machteloosheid; on-magt.

Vis, menigte; menge, *ger. sax.* ge-druysch.

Vis maior, *Vis diuina*, storm; storm-weder; on-weder; oreeste; oragie.

Vis, *Violentia*, ge-weld, ge-wald; weld, *vet. fris.* over-wille; over-last; ge-woudt, *holl.* ovel-daed; over-daed, *vet. fland.* over-kracht; be-dwank; dwang; tasseeringe; schoffierigheid; schoffieringe; forte, fortseringe; ge-druysch.

Vim inferre, *adhibere*, *facere*, *admittere;* ge-weld doen; ge-weldigen; tasseeren; ver-tasseeren.

Vi superare, be-weldigen; be-krachtigen.

Vim vi repellere, ver-weeren; ver-weiren.

Vi urgere, *exigere*, *eripere*, *elicere*, *exprimere*, af-dwingen; af-dringen; af-perssen; af-weldigen; ont-weldigen; tasseeren; ver-tasseeren; *q. extorquere.*

Vi opprimere, *corrumpere*, *vastare*, *seu*

Violare, ver-krachten; ver-derven; be-derven; schenden; t' schande maeken; ont-reinigen; ver-weldigen; over-lasten; over-weldigen; fortseeren; ver-fortsen; schoffieren.

Violatus, ge-schoffiert.

Violentus, *Violator*, geweldig; weldig; ge-weldiger; be-derver, ver-derver; over-willig; over-krachtig; over-lastig; over-daedig, *vet.* ver-tasseerer; drustig, droestig; self-vuldig, self-fuldig, *vet.* schoffierig; forts, fortsig.

Violenter, ge-weldiglik; schoffieriglik; dwangelik, *Grotio.*

Violatio, fortseringe.

Violare Virginem, *feminam*, *&c. Vide*, VIRG. *vio.*

VISCERA, *vitalia*, in-ge-wand; in-ge-weide; in-ge-dom, *sax. sic. holl.* inster, *sax.* ge-rek, ge-rik; weide; ge-weide, krauweie, koreie; om-loop.

Viscera interiora, in-aderen.

Viscera perforare siue lædere, gomen.

Visceratio, vleesch-deil; spindinge; sende, *vet. fland.* panssen; penssen-deil; beuling-deil.

Visceratio quæ canibus venaticis datur, kureie.

VISCUS, *Viscum*, lijm; mistel, *sax.* kinster, *sax.* klam, klamp; klubber, klebber, klibber; kleve, *vet.*

Viscus, Viscum, glutinum aucupum, terre ; vogel-lijm ; vogel-terre.

Viscum quercinum ; arboribus innascens, præcipuè quercibus, marren-takken ; maer-takken.

Viscosus, lijmig; lijmachtig; klubberachtig ; tets, *fland.* slijmig ; klevig.

Visere, *Visibilis*, } *Vide*, Videre.

Visire, *siue, ut quidam volunt, Vissire, apud vett. Latinos est, Pedere sine sonitu ;* vijsten.

Visitare, *Visorium*, *Visus, Visum, Visio*, } *Vide*, Videre.

Vita, het leven ; lijf, *q.* lief, *quòd eam quisque amet.*

Vitæ dies ; Vitæ humanæ tempus, leven-dag ; leef-dag : *quoad vixi, quoad vivam*, mijn leef-dage lang.

in Vitam prouenire, geboren worden.

Vitam instituere, schikken ; stellen ; aen-rechten sijn leven ; be-leiden sijn leven.

Vitâ exercere, be-leven.

Vitam agere, agitare, degere, ducere, colere ; Vitâ frui, leven ; geleven.

Vitam transigere, traducere, over-brengen sijn leven ; ver-slijten sijn leven.

Horum pleraque vide etiam in Vivere.

Vitâ superare aliquem, iemanden over-leven.

Vitam tolerare, neeren; ge-neeren.

Vitam trahere ; Vitæ conditionem contractiorem habere, nauw staen ; nauw steken ; sukkelen ; *gall.* viotter.

Vitæ longæ homo, lang-levig : *Vitæ brevis*, kort-levig.

Vita & fortuna, lijf ende goed. *Corpus & pignora nexili pacto obstringere ; se bonáque sua obligare, &c.* lijf ende goed ver-binden. *Vitæ rebúsque suis consulere, prouidere, prospicere*, bergen sijn lijf ende goed.

Vita macerata, uuida ; Vita cui omnia suppetunt, ut carpioni siue cyprino in aquis degenti aquæ ; Vita Epciurea, voluptaria ; karpers-leven ; lammekens leven ; saecht leven.

Vitæ dissolutæ homo, schroeve.

Vitâ excedere, cedere, emigrare, cadere, discedere ; Vitam amittere, sterven ; ver-scheiden ; uit-gaen ; over-lijden ; om-komen. *Vide etiam*, Mori.

Vitam alicuius appetere ; Vitæ alicuius insidiari ; staen na iemands leven.

Vitâ & corpore priuare, dooden ; ont-lijven.

Vitâ functus, dood ; ge-storven ; on-lijvig ; on-lijflik.

ad Vitam reuocare, ver-wekken vande dood.

Vitæ communis ignarus, on-beleeft.

Vitalis, leefbaer ; leefachtig ; levendig.

Vitalia, Vitæ instrumenta, ut cor, pulmo, cerebrum, in-krijt; in-gewand; in-geweide ; omloop ; krauwey.

Vitalia, vulgi, bij-levinge, *id est, ususfructus, &c.*

Vitalis, herba, donder-baerd ; donder-bladers.

Vitæ Sanctorum, diuorum, legende.

Vitare, mijden ; schouwen ; schuwen.

Vitabundus, Vitans, schouwig ; mijdel, mijdsaem, *fland.*

Vitellus *oui*, doder ; doyer ; eyer-doder.

Vitile, *Vitalia*, band-roede ; teen ; hoep-hout, *vet.* reep-hout.

Vitilitigare, taggen, teggen ; krakkeelen.

Vitilitigator, pladerer, plaeyerer ;

hader-man, *vulgo*, haer-man; roer-vinke; rok-vinke; tagger, tegger; kaekeler; pleit-vogel, *holl.* haer-vliege; krakkeeler; kauwetterer; procureur oft advocaet van quade saeken.

VITIS, wijn-gaerd; wijn-stok; wijngaerd-stok; wijn-struik; *quorum pleraque etiam denotant, propaginem Vitis, aut malleolum: ut humi depressam propaginem quo ex unà plures emergunt,* in-gelegden wijngaerd-stok.

Vitis flagellum, scheute vanden wijn-gaerd.

Vitis clauicula, capreolus, winde vanden wijn-gaerd.

Vitis sarmentum, ranke vanden wijn-gaerd.

Vitis iugum, &, Vitis compluuiata, pergulana, arcella, wijngaerd-wagen; wijngaerd-loove, *vel*, luive; prieel van wijn-gaerd: wijngaerd-staketsel.

Vitis pedamentum, adminiculum, sudes, statumen, pertica, palus; ridica, wijngaerd-staek; wijn-staek.

Vitium putator, frondator, wijngaerd-snijder.

Vitisator, wijngaerd-planter.

Vitifera regio, terra, wijn-land.

Vitem erodens vermis, wijngaerd-worm.

Viticulæ, in picturis, &c. vignetten.

Vitis; insigne centurionum quod manu gestabant, & quo in delinquentes milites animaduertebant, provost-stok. *Vitis crispa*, stekel-boom; kruys-besie-boom. *Vide etiam*, UVA.

Vitis alba, swerm-kruid; *quòd vertiginosis & comitialibus subueniat;* alf-pape; stik-wortel; *q. conducens strangulationi vuluæ;* schaep-entel, *fris. à similitudine fimi ouilli, quam acini referunt. Vide*, BRYONIA.

Vitis nigra, quorundam, lijnen.

Vitium morbus, quum deflorescentes rore læduntur; roratio, wijngaerd-rijsinge.

VITIUM, *Vitiositas*, on-volkomenheid; ge-brek, ge-breke; on-deugd; laeke, lak, lakke; laemte, laeme, leme, lemte, lente; letsel; krenke, *vet.* krenkte; laster; fael, feil; foute, faute; corruptie; mes-kief, mis-kief, mes-chef.

Vitij si quid res habet, persoluere, goed doen, boeten, de schaede.

Vitium herbarum, mis-was.

Vitium facere, ver-vallen; ver-vuilen; ver-derven; be-derven; ver-argeren.

Vitiare, ver-valschen; ver-argeren; ver-derven, be-derven; schenden, t' schande maeken; ont-eeren.

Vitiare virginem; Vide, VIRGINEM *vitiare.*

Vitiatus, ge-schendt; ver-argert; be-dorven.

Vitiosus, on-deugdelik; on-deugdig; on-deugdsaem.

Vitiosus, worm-stekig; worm-achtig.

Vitiosus, non probus, vrak, *vet.*

Vitio alicui subiectus, be-hipt.

Vitio carens, on-gebrekkelik.

VITRICUS, stief-vader, *q. rigidus aut immitis pater.*

VITRUM, ge-las, glas, [*à glacie, vel* glace, *Gallorum*, I. R.] Glesse, *vet. germ. succinum, electrum, Guil. Camden.*

Vitrum, Vitreum poculum, glas; drink-glas: *Vide etiam*, URCEOLUS *fictilis.*

Vitro, Vitreóue tectorio, incrustare, ver-glaesen.

Vitrea, Vitreamina, glasen; glasen-werk.

Vitreus, Vitrinus, glasen; van glas.

Vitrea tessella, quadra, rhombus; Vitri segmentum, ruite van 't glas.

Vitreus color, glas-verwe.

Vitrarius, Vitriarius, glas-maker; glasen-maeker. *Vitriarius fusor, qui vitreamina conflat,* glas-blaeser.

Vitriola vulgi, Vitrearia, herba quâ vitra purgantur, glas-kruid.

VITRIOLUM, koper-roose; koper-water.

VITTA, hulle, hultsel; huif, huive, huifde; hoof-doek; mutse.

Vitta nocturna, slaep-huive.

Vitta reticulata, ge-strikte huive.

Vitta puellaris, puerilis, begijne; slabbe, slabbeken; stik, stiksel, *fris. sicamb.*

Vittæ tænea, Vittis nodandis vinculum, lint, lintken; vlecht-snoer; snoer; bandeken; haer-band, haer-bandeken; haer-band-huive; spanssel.

Vitta lugubris, lijst; be-hangsel.

Vittatus, gehult, gehullet. *non Vittatus,* on-gehult.

VITULUS, kalf; stier-kalf. *Vituli,* kalven, kalveren.

Vitula, koe-kalf; varse, verse, vers-kalf; tijdige koe, tijd-koe.

Vitulina caro, kalf-vleesch; suiker-vleesch, *vet.*

Vitulinus lumbus, nier-braed van het kalf; longie, loenie.

Vitulorum intestina, roon, roonkens.

Vituli lactentis fissa intestina, frase.

Vitulinum scortum; Vitulinus stomachus; unde conficitur coagulum, lebbe, libbe, laf, *sax.*

Vitulina membrana, horen-perkament.

Vitulari, wulps zijn; *unde,* wulpscheid.

Vitulus marinus, see-hond: *belua marina corio & pilis tecta, instar vituli vel bouis mugiens;* see-kalf. *Vide,* PHOCA.

Vituli caput, officin. kalfs-snuite.
Vituli pes, officin. kalfs-voet.

VITUPERARE, smaden, smadden; ver-smaeden; ver-achten; be-rispen; be-respen, *fland.* be-grijpen; schelden; echteren, *vet.* laeken; lachteren; lasteren; hoonen; ver-hoonen; ont-prijsen; mis-prijsen; ver-beenen, *fland.*

Vituperabilis, Vituperandus, mis-prijselik; on-prijselik, *(illaudatus, Virg.)* be-rispelik; scheldbaer; lasterbaer. *non Vituperatus,* on-gelaekt.

Vituperium, Vituperatio, ver-achtinge; smaed; smade, smadde; ver-smaedenisse; ver-smadinge; ver-smaedheid; mis-prijsinge; on-lof; lak, lakke, laeke; lachter, lachteringe; laster, lasteringe; ver-wijt; blaeme, blaemte.

Vituperator, Vitupero, lasterer, lachterer; ver-achter; ver-smaeder; be-risper; be-grijper; be-grijpelik; be-grijpachtig; mis-prijser; schelder.

VIVERE, leven; be-leven. *Viuere & moueri,* quikken, queiken. *Viuere,* houden: *honestè & decenter Viuere,* sich eerlik houden.

Viuendo vincere, iemanden overleven.

Viuere, lætam siue voluptariam vitam agere, leven.

Viure quietè, liberè, securè, suauiter, tranquillè, rustig leven; lustig eñ rustig leven.

Viuere parcè, perparcè ac duriter, scherpelik leven.

Victitare, teeren, teren; sobreeren; soberkens leven.

Victitare lacte & pane, leven bij melk ende brood; sich met melk eñ brood houden.

Viuus, Viuens, Viuidus, Viuax, levende; levendig; levendlik; leefachtig; leefbaer; leeflik; lijvig; gelijvig; quik, quiks, quikker; wakker; frisch; versch; vlietig, vlijtig; snoekerig, *&c. Vide,* Agilis.

Viuax, lang-levig.

Viuacitas, levendigheid. *Viuida vis animi,* koragie.

Viuum defodere, delven.

Victus, levinge; mond-kost; mond-werk; kost; spijse; kost, *id est,* spijse ende drank, sonder meer, *Grotio;* lijf-togt; leef-togte; lijfkost; neere; neeringe; lijf-neeringe; teer, teere, teeringe; nood-durft; nood-durst; nood-dorst; nutsel; *fland. Victus ratio,* eet-gemak. *Victus ratio præscripta viuendi formula,* dieete. *Victus certâ ratione siue diæta uti,* kamer-houden, *fland.*

Victus & amictus, onder-houd.

Victum sibi quærere, parare, den kost winnen.

Victum facultatésque quærere, quæritare, neeren; ge-neeren.

Victum manu quærens, huis-buik.

Victum precibus exposcere, quæritare, bedelen.

Victum impudentia, fallacijs, quandoque & vi rapere, corradere, moes-koppen.

Victum lanâ ac telâ quæritare, winnen den kost met spinnen ende weven.

Victum vulgo quærere, de meretricibus, in 't leven sitten.

Viuarium; vijver; wouwer; wijer; visch-wijer; visch-gracht.

Viuarium; locus septus in quo feræ viuæ pascuntur, park; waerande; jagerije; jaegerande, *vet.*

Viverra, *vulgi,* foret, furet, fret, ferret. *Vide,* Mustela *silvestris.*

Vix, *Vix dum,* nauwelik; schaers; kuim, kume, koem, koum; quaelik, quadelik.

Ulcisci, *Ultionem facere,* wreken; wraeke doen.

Ulciscendi libido, wraek-gierigheid.

Ultor, wreker; wraeker. *Ultor acer; Ultionis vel Vindictæ auidus,* vinnig tot wraeke.

Ultio, wraeke; wrekinge; wederwraeke; revengie; vengeancie.

Ulcus, swere, sweir, ge-swere; sweiringe; swaere; seer; sore, *vet.* vinne; bloed-vinne, *holl. fris. sicamb.* droes, droese, *fland.* wakel, *vet.* eys *g. s. s.*

Ulcus manans, loopende gat; fistel.

Ulcus depascens, wolf; bloeme, *vet. fland.*

Ulcus pestilens, butse, *vet. fland.*

Ulcus digitale; vijt: *quibusdam,* fik, fijk, fijt. *Gallis,* le mal de St-Vit.

Ulcus malignum; mali moris, Chironium, tetrum, verminosum, quaed seer; mord-mael, mor-mael.

Ulcus inguinarium, klap-oore; kliere; sliere; dunnen-kliere.

Ulceris crustula, seer, seerken; rappe vande wonde; roof, roofken.

Ulceris summum rescindere, den sweir vliemen, uit-steken.

Ulcerare, &, Ulcerari, sweeren, sweiren; seeren, &, seer doen, *vet.* soren, soeren, seuren; verseeren; ver-seerigen.

Ulcerosus, waekelachtig.

Uligo, innelike voechtigheid der aerde.

Uliginosus, aerd-vogtig; hemelvloedig.

Uliginosus locus, moer, moer-land. *Vide* Pratum *palustre.*

Ullus, ie-man, *& per paragogen,* iemand.

ULMUS, olm, olm-boom ; *& eius species,* ipen, iepenboom ; ijpen-boom. *Ulmus etiam ger. & sax.* rust-boom ; *vidᵗ cui vitis alligata innititur.*

ULNA, *brachij vidᵗ,* arm, arm-pijpe, arm-spille; spille vanden arm. *Ulmis obuijs amplecti,* om-armen ; om-ermen ; om-vaedemen.

Ulna, mensura manuum extensarum, vadem.

Ulna, cubitus, sesquipes, cubijt.

Ulna, quatuor cubiti, klafter, *ger. sic.*

Ulna, interuallum à flexu brachij ad digiti medij supremam usque partem, elle, elne. *Ulnæ incisura ; decimasexta vel minima ulnæ pars,* talie.

ULTIMUS, laetste, letste, leste ; uiterste ; voordste ; achterste, ael ; hakke ; kak, *fland.*

Ultima vice, lest-werf; de leste reise.

ad Ultimum, ten lesten ; ten uitersten.

ULTRA, deur ; veur-bij ; leden.

Ultra, boven *(ultra modum,* boven maeten ;) meer ; meer dan ; over, oever, aver, *præcipuè in composit. item,* ver, *etiam præpositio insepar.*

Ultra, Ulterius, voord ; voord-aen ; voorder ; bet-voords, *holl. fland.* wijders ; voord-meer.

Ulterius tendere, be-tijen.

ULTRO CITRÓQUE, over ende weder ; gins ende weder ; weder-sijds ; weder-sijdens ; respectivelik.

Ultro citróque cursitare, commeare, op eñ nedergaen ; weder ende weind loopen.

Ultro, sponte, non iussus, nec rogatus, van selfs ; on-gebeden ; willig-lik ; eigen-willighlik ; on-gevergt ; moed-willens.

Ultroneus, willig ; ge-willig eygen-willig.

ULVA, endt-groen ; kroos, kroos kroes, kroest ; mos-kruid ; schelp *g. s. s.* lues, *vet.* gruite, *Ad. Juni*

Ulva, wier, wiert, *holl.* see-gras see-kruid.

ULULA, uil, uyl, *(metaph. hon stolidus & improbus ;)* stok-uil ; ka uil, *(quòd felis instar captet fallat mures ;)* kutz, *g. s. s.* hu ben, huibeken ; nacht-vogel ; nacl uil. *Vide etiam,* NOCTUA.

Ulula flammeata, auis auribi plumeis ; plumis circa facie mulieris peplo vel flammeo obu lutæ caput & faciem referen sluier-uyl ; rands-uyl ; kerk-uyl.

Ulula saxatilis, in turrium mu nidificans, steen-krijter ; steer smetser.

Ululare, huilen ; krijten ; janke

Ululator, huiler ; janker.

Ululatus, huilinge ; ge-huil ; g schrey.

UMBELLA ; *Vide,* UMBRA.

UMBILICUS, navel ; affel, naff *fland.*

Umbilicus ; Umbilici neruus, ou cus, peserik vanden navel.

Umbilici egressio, siue ruptu navel-breuk.

Umbilicus libri compacti, be-sl des boeks ; doppe.

Umbilicatus, navel-wijs gemael

Umbilicus Veneris, herba, nav kruid.

UMBO, *Umbo pelliceus, clypeu* bokeler ; bokken-leer ; bokel, *ve fland. media clypei pars eminentio* busse, bosse.

UMBRA, schaede, scheie, scha duwe, schawe, schemel, schai *σκιά ; à* schaeden, *id est, noce quidam dici putant, quòd umbi satis herbisque noceat. Vir*

solet esse grauis cantantibus umbra : nocent & frugibus umbræ : ruris opaci falce promes umbras. Vide Plin. lib. 17 cap. 12. [scheie, *à recessu, quòd umbra sit recessus.* I. R.] lombre; lommer ; schemer, schemeringe ; somber, sommer.

Umbram captare, sub Umbra requiescere, lommeren.

Umbra virtutis, deksel oft schijnsel van deugd.

Umbra picturæ, af-setsel.

Umbræ, Umbra, nacht-geest ; nacht-gedrocht ; geest ; bulder-geest ; dooder menschen geesten ; *Umbræ vagantes hominum mortuorum.*

Umbrare, schaeduwen ; schemeren, schemelen.

Umbrosus, schaeduwachtig.

Umbraculum, lommeringe : schutsel tegen de sonne ; licht-schutsel : scheme ; scheene, schene, *vet. umbraculi tegmen.*

Umbraculum, loove ; veur-bord, *bruxel.* bordeks, bordekse, bordesche, *fland.*

Umbraculum, somer-hutte ; somer-loove ; arke ; prieel.

Umbraculum frondium, loove, luive, *holl.*

Umbraculum calyptræ mulieris, timp, timpe, *holl. sic.*

Umbella, Umbraculum, schaduwen-hoed ; schaed-hoet ; schijnhoed, scheen-hoed ; stroyen-hoed.

Umbella, tegmen quod in pompâ solenni velat & ab aëris iniuriâ defendit viros principes, hemel.

Umbella, pelle; baere-kleed.

Umbella, kroone der kruiden.

Umbra conuiuij, drael-gast, dreil-gast ; droog-gast.

UNÀ, *Unanimis, Unanimitas, Vide,* UNUS.

UNCIA, oncie ; twee loot : *Unciæ pars quarta,* siseine.

Unciæ pars octaua, dragme. *Unciæ octo,* mark, merk.

UNCUS, *Uncinus, Uncinulus,* haek, haeksken ; klamme, klampe ; hand ; grepe, *vet.*

Uncus adstrictorius ; Uncinulus quo vestis astringitur & succingitur, schors-haek ; schort-haek.

Uncus ; clauus qui capitis loco uncum habet, de quo panni solent dependi, klauwiere.

Uncus recurvus; Uncinus reflexus : weder-haek.

Uncus baiularius, wandel-stok ; kretse.

Uncus piscatorius, angel, hengel, hangel ; visch-haek.

Uncus aratri, ploeg-ijser ; ploek-kouter; ploeg-schere; ploeg-scharre, *sax.*

Uncus, anchora, anker. *Uncus anchoræ,* anker-hand ; anker-haek.

Unco figere, haeken : *detinere,* klampen.

Uncos dissoluere ; Uncis expedire, ont-haeken.

Uncus, inuncus, obuncus, adiect. krom; haekachtig; klauwierachtig; ge-bogen.

UNDA, water; stroom, stroem, water-stroom ; baere ; baerm, *vet.* water-baere ; walle, *g. s. s.* water-walle; golve, (κόλπος, sinus maris ;) water-golve ; bolge, bulge, *sax. fris.* vlotte ; waege, *g. s. s.* swalp.

Undare, wellen, wallen ; stroomen ; golpen ; swalpen.

Undosum mare, golvige see.

Undatim, baer-wijs.

Undulatus, gewaterd.

Undatim crispata mensa, gebloemde tafel.

UNDE, van waer ; waer bij ; waer

deur; waen, waenen, *vet. holl. fland.*

Undique, rond-om; van alle kant; alles-sings; allers-weegs; aller-sijds.

UNDE, *uno minus, uno demto, præcipuè in compositionibus,* een min; min een.

Undecim, elf, elve. *Undecies,* elf-mael. *Undecimus,* elfste.

Undeviginti, twintig min een; negentien. *&c.*

UNEDO, wilden-appel; haeg-appel; bottel, buttel, *sicamb.*

UNGUIS, *Unguiculus,* naegel, naegelken vande vinger. *iam inde ab Unguiculis,* van jonk af; van kinds-been af. *ad Unguem,* fijnkens; perfectelik; juist.

Unguibus inuolare; Unguibus uncis attrahere, grijpen; klauwen; krauwen.

Unguibus arare, radere, scalpere, scabere, lacerare, fodere, krabben; krabbelen; kribben; kribbelen; be-krabbelen; kretsen; kleien, *fris.* krauwen; klouwen, *fris. sicamb. holl.*

Unguibus vellicare, pungere, nijpen.

Unguem argutum infligere, knippen.

Unguis candidum; exortus; maene, nagel-mane. *circa Unguium radices cutis resolutio atque fissura,* nijd-nagel, nijd-vel, nijp-vel, nijp-vleesch, nij-nagel, nijd-vleesch: *Vulgi enim opinio est, ei cuius cutis extra unguem se soluit, inuideri plerumque ab aliquo.*

Unguium præsegmina, resegmina, nagel-kortsel; nagel-knipsel.

Unguium inflictorum vestigium, signum, lijk-klauwe.

Unguibus miluinis, aquilinis, haek-achtig.

Unguis, pterygium, membranula in oculo lunæ instar excrescens, nagel in d'ooge; houwe in d'ooge; mane oft vel op d'ooge.

Unguis medius; &, Unguem medium ostendere; Vide, DIGITUS *medius.*

Unguis, Ungula, klauwe; kluwe; kluive, *vet.* klauw-nagel; klouwe; krauwel; klamme; klampe.

Ungula quadrupedum, poot, poote; schoen; horen-hoef; voet-horen; hoef; hoef-klauwe, hoef-horn, hoef-horen.

Ungulæ cauum, cauitas, straele.

Ungula equi, peerds-klauwe. *Ungulæ equinæ super-excrescentia,* over-hoef. *Ungulæ equinæ solea aut calceus,* hoef-ijser. *calceum siue soleam inducere,* be-slaen het peerd.

Ungulâ ferire, stalpen met den voet.

Ungula caballina, officin. hoef-bladen; brand-laetouwe; peerds-klauwe: *herba cuius folia ex melle trita sacro igni & omnibus inflammationibus illita medentur.*

UNGERE, salven; salffen, *vet.* be-salven; smeiren; smuisteren; plakken; plaesteren.

Ungere arrinâ, adipe, oleo, vetten.

Ungendo prodigere, ver-smeiren.

Unctus, gesalft; gesmeirt; ge-smout: kerst.

Unctus oleo, ge-olit, ge-oliet.

Unctor, salver.

Unctio, Unctura, salvinge; smeirs-sel; oliessel; oliesse; kerstme.

Unguen, Unguentum, salf; salve; smeir; smaer, smere. *Unguentum fragrans,* perfum, parfum.

Ungentum vulnerarium, wond-salve.

Unguentum Susinum, lelien-olie, *&c.*

Unguentum sacrum, kerstme, kers-me; heylig oliesse.

Unguen vehiculare, wagen-smeer; wagen-smout.

Unguentaria theca, pyxis, salf-busse; smeir-busse.

Unguinosus, vet; smeirachtig, smeirig.

Unguentarius, salf-verkooper. *Unguentarius medicus,* quak-salver *Unguentaria medicina,* quak-salverije.

UNIO, *onis,* perle, peirle. *Unio excellens,* parangon.

UNIO, *onis,* ajuyn, ojuyn.

UNIRE, *Unio, Unitas, Unitus, Unicus, Uniuersus, Uniuersalis, &c. Vide,* UNUS.

UNQUAM, ie, *vet.* iemer, immer; eenig-mael : oit, oint, *de præterito. Nemo vidit unquam Deum,* niemand heeft oyt God gesien.

UNUS, een; eyn, *ger. Unus, Unicus,* enig; alleen, al-een.

Unumquodque seorsum & per se, al-eenskens.

* *Unus idémque,* een-selvig.

ad Unum omnes, al te samen.

Uno eodémque sensu, modo, eenssins.

Unius modi, eener-hande; eenerley.

Una vice, een-mael.

Uniter; Una mente, Uno ore, animo; Una voce; Unanimi consensu, een-paerlik; een-saemlik; een-dragtiglik.

Uni sibi loqui, ee-kallen; eenkallen, *q. d.* alleen-kallen.

Unusquisque, elk-een; een-iegelik; een-ieder; iegelik; ieder; elk, ellik; elkerlik, *fland.* elker-malk, *vet.* malk, *sax. fris. holl.* iederman; ieder-een; een-ieder.

Unire; in Unum conducere; in Unitatem redigere, ver-eenen; vereenigen; unieeren; incorporeeren; te samen brengen.

Unitus, een-paer.

Unio, Unitas, eenigheid; eenheid; ver-eeninge; unie, *vulgo.*

Unanimis, Unanimus, eens; eensgesint; eens-sins; een-dragtig; eenhandig; een-hertig; een-moedig. *non Unanimis,* on-eens; on-eenig.

Unanimitas, eenigheid; eendragtigheid; eens-gesintheid.

Unicolor, een-verwig.

Unicornis, een-horen.

Unifolium, herba, een-blad.

Uniformis, een-vaerdig; een-vaerdiglik; eener-hande; eener-ley.

Unimanus, een-poot; een-pootig; manke poot.

Uniuersus, Uniuersalis, al; alle; al-gemeen; generael; universael; catholijk.

Uniuersus, Uniuersalis, over-al.

Uniuersale, Uniuersalia, al-begrijpende : veel-begrijpende woorden, als, kudde, imboel, *&c. Grotio.*

Uniuersè, Uniuersim, in't gemeen; generalik.

Uniuersum, Uniuersitas, het alle; het algemeen; gemeen-togt, *vet. fland.* al-begrip.

Uniuersitas, vulgi, hooge schole; universiteit.

Unoculus, een-ooge; een-oogig.

Unà, eens-maels; 't eene mael; een-paerlik; een-saemlik; eensgaders; aen-een; met eenen; saemen; te saemen; t' saemen; saementlik; saemt, *fris.* ge-saemelder hand; ge-saemtelik; ge-saementlik; gader; te gader; t' effens; seffens, tseffens; gelijker-hand; mit, met, med, mede; met malk-ander; metgaders; mids-gaders; mets-gaders.

VOCARE, *Voces, Vocabulum, Vociferari, Vocalis, Vocula, &c. Vide,* VOX.

VOLA *manus,* hol vande hand; palme vañ hand; hale-hand, *sax.*

Vola pedis, hol des voets ; voet-hol; sole vande voet.

VOLA, beitel; klos-beitel; slagel, slager.

VOLARE, vliegen. *Volare agminatim*, sweermen.

Volitare, vlichelen ; vliegelen ; vluggelen, *vet.* flaggeren; fliggeren; vlaggeren ; flederen ; fledderen ; vledderen; vlederen; vlerken; vleggeren, *holl.* dakeren, *vet. fland.* hengelen, *holl.*

Volucris, vogel.

Volucer, Volatilis, Volatui maturus, vlugge.

Volucre, Volatile animal, vliegende dier.

Volucres, Volatilia, Volatile pecus, ge-vogelte.

Volatus, Volatura, vleuge; vloge; vlucht, *vet.*

Volatilis, ver-gankelik; ver-dwijnig.

VOLEMUM *pirum*, buistink, vuistink; *quòd volam manus impleat.*

VOLSELLA, haer-trekkerken ; trek-tange ; nijp-tange : pinsse, *fland. à, Vellere.*

VOLVA, *pomi &c. vid*t. klokhuis ; kern-huis ; kraege, *louan.*

Volva intima, seu involucrum quo fœtus in utero matris inuoluitur, naegeboorte; nae-vruchten; nae-ween.

VOLUCRA, wijngaerd-worm.

VOLUCRUM *maius, herba*, geiten-blad ; mammekens ; mammekens-kruid ; wee-winde.

VOLUBILIS, *herba*, winde, wrange.

VOLVERE, *Volutare*, winden ; wijnden; om-wenden; keeren ; omkeeren ; drollen ; rollen ; draeyen ; schuiven, schuven. *Voluere globum*, bollen.

Voluendo claudere, vel obstruere, toe-winden.

Voluere huc illuc, waggelen ; wagelen.

Voluere, Volutare ; item, Volui, Volutari, wentelen ; weintelen ; welteren, *fris.* wintelen ; wellen ; wikken ; wiggelen ; weggelen ; wallen ; wauteren, wouteren ; woelen ; wuelen.

* *Volutari voluptuosè in lecto siue cubili*, lodderen in 't bedde.

Volutari, Volui in luto, wentelen, woelteren, in 't slijk.

Voluere, Volutare, se ; Volui, Volutari, in caput, manibus pedibúsque adductis, tuimelen.

Volutatus, gerolt.

Volutatus, Volutatio, wendtelinge; wellinge.

Volutabrum, modder, moder, moeier, more, moer; gulle, *g. s. s.*

Volubilitus animi, woestheid.

Volutæ, in pictura, moorisken ; vignetten ; bloem oft strik, werk.

Volumen, rol. *Volumen papiraceum*, boek, rol, papiers ; ge-deelte des boeks.

VOLUNTAS, wille; wilga, *Gothis;* ver-willinge ; be-liefte ; be-geerte ; intentie ; consent ; affectie.

Voluntas spontanea, promta, willigheid ; ge-willigheid.

Voluntas consentiens, een-dragtigheid.

Voluntas auersa, aduersa, tegenwille.

Voluntas peruersa, quetscheid.

Voluntas extrema, suprema ; Voluntatis supremæ testimonium, uiterste wille ; testament.

Voluntatis impos, willeloos.

Volens, Voluntarius, willig ; gewillig ; vrij-willig ; self-willig ; ongedwongen; on-bedwongen; willemoedig ; willens. *haud Volens, Voluntate contrarius*, on-willig ; on-gewillig ; tegen-willig.

Voluntarium facilémque reddere, ver-willigen; willigen; ge-willigen; be-willigen.

Voluntate sua; suapte Voluntate; Voluntariè, Voluntariò; Voluntate destinatâ; Volens sciensque; van selfs; self-williglik; vrij-williglik; williglik; al willens; met geraden wille, *Grotio;* willens ende wetens; puerwillens; puerlik willens. *Voluntate tua; Volente te*, met uwen dank. *non Volens*, noode; noie; on-gern.

Volones, Voluntarij milites, avendurers; avend-uriers.

VOLVOLUS, rol-blok; welle; wouter-blok; wouter-steen; rol: *lignum teres instar cylindri quo voluto æquatur solum.*

VOLVOLA, klok-bloeme.

VOLVOX, *vermis qui vitem erodit*, wijngaerd-worm.

VOLUPTAS, lust; lost; wel-lust; lustigheid; wel-geval; ge-noegte, ge-nuegte; gade, gadinge; be-haegsel; be-haeginge; weelde, welde; ver-heuginge; ioye; feeste; playsir; heuge, hoge. *cum voluptate & appetitu edere*, met heuge ende meuge eten: *inuito stomacho bibere;* tegen heuge ende meuge drinken. *animo alacri & hilari*, goeds heugens.

Voluptatem capere, haurire; Voluptate esse; ge-noegte, ge-nuegte, scheppen, nemen, hebben, raepen; lusten, losten; ge-lusten.

Voluptatem ex usu capere, oor-baeren; oor-boren.

Voluptuarius, Voluptarius, Voluptuosus, lustig, lostig, wellustig. *Voluptarius homo*, weldig, welderig; speel-vogel; wellust-soeker; saechtleven.

Voluptuosè, lustiglik; wel-lustiglik. *Voluptuosè volutari in lecto siue cubili*, lodderen in 't bedde.

VOLVULUS, *morbus*, lank-evel; lanken-evel; darm-gichte; miserere mei.

VOMER, *Vide*, VOMIS.

VOMERE, *Vomitu reddere*, overgeven; braeken; kalven, & kabbelen, *metaph.* gobelen, geubelen, gubbelen; keeren, *vet. fland.* karen, koren, *fris.* kidsen, kitsen; spouwen. *Vide*, SPUERE.

Vomitus, braeke; spouwinge; spoussel; spouwe, *vet. sic.* kidsinge; kabbelinge.

VOMICA, ge-sweire; sweiringe; ver-sweiringe; puiste; meede, *holl. fris.* buile; pokke; pokkelen.

VOMICA *nux*, kern-not.

VOMIS, *Vomer*, kouter; ploegkouter; ploeg-ijser; koud-ijser, *fland.* scheere, schaers, *g s. s.* ploeg-schere, ploeg-scharre, *sax.*

VORARE, vraeten; vreten, freten, vressen, fressen, *g. s. s. q. d.* ver-eten, over-eten; slinden, slonden; ver-slinden; slikken, slokken; ver-slokken; swilgen, swelgen; inswelgen; kroppen; halsen; smeeren; smeuren.

Vorare poma, &c. snoesteren; snoepen, snoeyen.

Vorax, Vorago homo, vraetig, *q. d.* over-aetig; ver-aet, *vet.* slemmer; slemper; deur-jager; heet-hongerig; slokker, slokkerig; slok; gulsig; lueg, *vet.* ijdel-darm.

Voraciter, gretiglik.

Voracitas, gulsigheid; gretigheid; ver-aetheyd, *vet.* slokkinge; demp.

Vorago, gurges, abyssus, welle; sink-sand; slonde, *g. s. s.* sloe; slorpe, *vet.* golpe, *vet.* (golfo;) gulle, *vet. g. s. s.* wervel; kolk, *sax. fris.* grondloosen kuil.

Vorago incurua, kreke, *zel.*

Vorago paludosa, poel; wervelpoel; sink-poel; dood-laege, *rec-*

tiùs dood-laek ; hobbeland, *holl. fris.*

Vortagus, *Vide,* Canis.

Vortex, *Vide,* Vertere.

Vos, gij, *quod verè plurale est ; sed usus tyrannis singulare fecit, & substituit,* gij-lieden, gij-luden, *quasi vos homines;* voi altri, vous aultres, *ital. et gall.*

Vovere, *Votum vouere, Vota nuncupare,* ge-loven Gode; ver-loven; ver-geloven. *Votiuus,* ver-lovet. *in Vota vocare.* aen-roepen.

Votum, wensch, wunsch ; belofte, be-lovinge ; ver-gelovinge ; be-liefte.

Vox, *Vocula,* stemme ; stemmeken

Vox, woord. *Vide,* Verbum, *&,* Fieri.

Vox, vois, voos, voyse.

Vocem edere, stemmen : *tollere,* roepen.

Vox clara, luyde stemme.

Voces intensio, tier, ge-tier.

Vocem intendere ; Vocem maiorem emittere, mittere, edere ; Voce plenâ, magnâ, clamare, proclamare, luyde, over-luyd, roepen ; krijsschen, *κρίζειν.*

Vox alta, clara, clarisona, arguta, resona, acuta, tinnula, helle stemme. *Vocem stridulam effundere, edere,* schaeteren, schetteren.

Vox fusca, non clara, non canora, holle stemme.

Vox rauca, rava, obscura, heessche stemme.

Vox summissa, leege stemme : *Voce summissâ, suppressâ loqui,* lijnselik, suyverlik spreken.

Vocem simplicem edere, hemmen, himmen, hummen.

Vocem minimam, Vocem vix edere, kikken ; ups-hemmen ; ups-hemen.

Vocem premere, comprimere, swijgen.

Voce unâ consentire, toe-stemmen.

Voce viuâ declarare, docere, mondelik uyt-spreken, leeren.

Vox resona ; Vocis relatio, imago, weder-toon; weder-slag des ge-luyds.

Vox populi, ge-rucht ; ge-ruft, *holl. in Voculas vulgi incidere,* rijden op de tonge.

Vox turbæ, veld-geschrey.

Vox absona, incondita, a-wijsige, ou-bollige, stemme.

Vox grauis, grove stemme.

Vocum concordantia, discordia concors, een-stemmigheyd ; diskant.

Vocem sensim excitare ; contentiore Voce altum & acutum scansim intonare, klimmen oft rijsen in 't singen.

Vocula, Voculatiuncula, musices ; Minima, vulgo, minime.

Voculæ falsæ, fausset, fosset. *Voce elisâ canere; vocem elidere ; Vocem sensim excitare ; contentiore Voce altum & acutum sensim intonare,* in fausset singen.

Vocis frequentamenta, fredon. *Voculas multifariam frangere & concidere,* eenkelen ; bricoleeren ; diminueeren.

Vox superior in musicâ, bovensang ; superius.

Vox depressa, inclinata, grauis, infima, bas.

Vocare, roepen ; be-roepen ; op-roepen ; voord-roepen.

Vocare intus, siue intro, in-roepen.

Vocare altè, luyde roepen.

Vocare, haelen.

Vocare, nooden.

Vocare, heeten; noemen, naemen.

Vocari, heeten ; geheeten, genoemt, worden.

Vocare quempiam sine vocibus distinctis, hemmen.

Vocare, maenen.

Vocare in ius, in recht be-trekken.

Vocatus, geroepen; genoodt; geheeten; gehaelt; gemaent. *non Vocatus,* on-geroepen; ongedaegt. *&c.*

Vocalis, stemmig; over-luyd.

Vocatio, be-roep; be-roepinge.

Vocabulum, naem; termijn.

Vociferari, schreeuwen; tieren; baeren, beren, ge-baeren; juyten, juygten; krijschen; over-luyd roepen; borlen, *fland.* kraeyen, kraeyeeren *(instar galli;)* wuepelen, *vet. fland.*

Vociferari ineptè, grollen.

Vociferari cum fremitu, sijn graenen op-steken.

Vociferari instar monedulæ, kauwetten, kauwetteren.

Vociferator, krijter, krijsscher.

Vociferatio, schreeuw, geschreeuw; schreeuwinge; ge-roep; ge-krijsch; ge-tier.

Upupa, hoppe, *(sic quæ Plauto Upupa, id est, meretrix, etiam* hoppe;) huype, *holl.* huppe, huppetub, *fland.* wede-hoppe, *s. s.* weed-hoppe; weede, wede; kaethaen, *g. s. s. q. d. gallinaceus stercorarius;* hot-gak, *s. s.* huberon, *vet.*

Uragus, steirt-leyder.

Uragi, achter-hoede; achter-bande; achter-tocht.

Uranoscopus, *piscis,* hose-mond.

Urbs, stad, stede; *(Urbicula,* stedeken;) borg, borgt.

Urbs matrix, princeps, primaria; provinciæ caput; metropolis; hoofd-stad.

Urbs alma, geneerige stad. *Urbes habitatæ,* be-woonde steden. } *Vide etiam,* Civitas.

Urbs marina, maritima, see-stad.

Urbis septa, spatium Urbis mœnibus comprehensum; area urbis; kuype der stad.

Urbs mœnita, muris siue mœnibus cincta, be-sloten, ge-muerde, bemuerde, stad. τὸ be-sloten *etiam dicitur de urbe obsessa, ab hostibus circumdata.*

Urbis mœnia, muri, mueren, wallen, vesten, vande stad. *Urbem muris priuare,* ont-mantelen de stad.

Urbis fossæ, stad-graven, grachten.

Urbis regio suburbana, territorium circumiectum, bij-vang der stad: *tractus, regio, urbis,* wijk.

Urbis præfectus, poort-grave, *vet.*

Urbis sordes, plebs vilis, hoetel-volksken.

Urbem viris munire, mannen een stad.

Urbem tradi postulare, op-eysschen, sommeeren, een stad.

Urbem capere, armis occupare, expugnare; Urbe potiri, in-nemen een stad; winnen de stad.

Urbem obsidione liberare, soluere, eximere, de stad ont-setten, ver-lossen; ont-set doen.

Urbanus, stedsch, stadsch; stadlik; hofsch, heusch, hoffelik, hoffeliken; be-leeft, be-leevet; tuchtig; gracieus; borgerlik; civijl; ge-schikt.

Urbanè, stadliken; hoffeliken; heuschelik; be-leefdelik; gracieuslik; ge-schikteliken.

Urbanitas, stadlikheid; heusscheyd; hoffelikheid; be-leeftheid; ge-schiktheid; gracie; gracieusheyd.

Urceus, water-kanne; water-kruyke; water-pot; hand-vat.

Urceolus fictilis, gleye pot. *Dicitur quibusdam Germanis* gleysen. *And. Althamerus in Tacit. d. m. vett. Germ. ait: Glesum ve-*

teres Germani appellarunt succinum, ob nitorem, quòd instar vitri luceat: quam vocem vernaculus Germanorum sermo etiamnum retinet. Vitrum enim glas *&* gleser *appellant; &* glestum *atque* glaster *omnem materiam quæ igne colliquata nitorem læuorémque fictilibus superinducit: quomodo* ein glasterten topf oder hafen, ein glesterten krug, *dicunt, id est, ollam aut amphoram in hunc modum figulina arte coctam. Sic nostratos* verglaesde potten *dicunt.*

Urceolaris herba, glas-kruyd.

URERE, *Uri,* bernen, barnen, branden; ver-branden; ver-barnen, ver-bernen, ver-bornen; ver-sengen.

Urere, adurere, leuiter; &, Uri calore tanquam scintillarum, sengen. *Vide infrà,* USTULARE.

Urens, brandig; heyt, *fland. Ustus,* gebrandt.

Ustio, Uredo, brand.

Urere frigore; Urere instar venti; sneppen; snijden. *aura Urens, adurens; ventus gelidus, frigidus,* sneppende, snijdende, wind.

Uri ardore aut frigore cœli, verhaeren; kilden, kelden; ver-kilden, ver-killen. *Urens pruina, ventus, frigus, gelu,* haere.

Urere linguam, op de tonge bijten.

Urere; malè urere, habere, vexare; dolere, spijten; smerten; soren, sooren, seuren; quellen. *id me malè habet, hoc me urit; hoc doleo; id indignor,* dat spijt, smert, quelt, soret, seurt, mij.

Ustulare, sengen, sengelen, singelen; ver-sengen; ver-blaeken: *aliquando etiam,* ver-branden, ver-bornen, *&c. pro Urere. Ustulatus,* ver-sengt.

Ustilago, brand: *vitium frumenti, auenæ & tritici, cùm spicæ quodammodo aduruntur.*

Ustrina, ast, est; [*hinc Vesta, ἑστία,* I. R.] *quibusdam* nast, ese; eest, eyst, *holl. sicamb.* harst, *fland.* dare, derre, *sax. fris..*

Ustrina, smelt-huys; smelt-oven.

Ustrina, smedse, smidse, smisse, smesse.

URGERE, dringen; drijven, drijffen; voord-drijven; voord-stooten; voord-stouwen;

Urgere, porren; ver-wekken; solliciteeren.

Urgere ad opus, aen-mennen.

Urgere, cogere, premere, dwingen, dwengen; wrengen, wringen; wroegen; roegen, *vet.* prangen, pramen; perssen.

Urgendo exigere, af-dringen; af-perssen.

Urgere, smerten; seer doen; seeren, *vet.* seuren, soren, sooren; quellen; deren, deiren.

Urgere arctè, be-strangen; benauwen, be-nouwen; be-kommeren.

Urgeri, quaed hebben.

Urgere vi, ver-tasseeren.

Urgens, dringig; smertig.

Urgens suam sententiam, ut in senatu, concilio, &c. drijver; eenen herden drijver, dringer.

Urgere culullis siue scyphis, be-kruysen; be-kroesen.

Urgentes, anchoralia, boi-anker-touwe; raebendinge, *s. s.*

URINA, water; pisse; seeke, seike, *(quæ etiam Urinæ reddendæ libidinem denotant;)* haerne, *germ.* stalle, *vet.* miege, mijge; looge, kamer-looge; urine; orine.

Urinæ tormina, haerne winde.

Urinæ stillicidium, per guttas excretio, droppel-pisse.

Urinæ stillicidium, Urinæ ardor; Vesicæ morbus quando lotium stillatim

redditur; koude-pisse. *Gallis,* chaude-pisse, *h. e. Urina calida, siue feruens. Nisi malis dici* koude-pisse, *q. d. Urina frigida, quòd guttæ quæ ab ægro redduntur frigidiores credantur urinâ sanorum.*

Urinam reddere, fundere, edere, facere, mittere, emittere, sijn water af-slaen; wateren; water maken; pissen; seiken; haernen, *germ.* bruntsen; rijsen; struylen, strullen, streilen, *s. s. fris.* loogen, *metaph.* stallen, *præcipuè de equis. Stallare, inquit Scaliger, dicuntur equi, quum ad urinam emittendam quiescunt: quia quum recenter veniunt in stabulum, quod Stallum vocant Germani, tunc ferè urinam solent emittere.*

Urinam turbidam emittens, verkonkelt in de blaese.

Urinæ inspector; Vide, UROSCOPUS.

Urinarius meatus, pis-gat.

Urinale, Urinarium, vulgi, pis-gelas; urinael, orinael.

Urinaria, herba, kanker-bloeme; pis-bloeme; pisse-bedde.

URINARE, dukken, dokken, in 't water; duykelen.

Urinator, swemmer; duyker; duykeler; dokkeler, dokker.

Urinatrix, auis, duyker.

URNA, eemer; emmer; immer; ummer; put-eemer; water-vat.

Urna feralis, mortualis, dood-kiste; dood-schrijne; tombe; *theca aut vas in quo mortuorum cineres condebantur.*

Urnarium, lapis quadratus super quo vasa escaria eluuntur, water-steen; water-bak; mose; schaeld-sije, *louan.*

Urinarium, plaetse, pletse.

UROGALLUS, berk-hoen.

UROPYGIUM, *extrema pars spinæ in sacrum os desinentis; podicique imminentis,* stiete, stuyte, stuete; steert, *s. s.* priker, prikkel, *fland.*

Uropygij in auibus pennæ, steert-vederen.

UROSCOPUS, pis-besiender.

URSUS, bere, beir, baer; bers, bors, *holl. Ursulus,* berken. *Ursa,* berinne.

Ursina caro, beren-vleesch.

Ursorum more clamare, vociferari, baeren, beiren; ge-baeren.

Ursus, bere, *nauigij species.*

Ursa, signum septentrionali polo nixum, wagen-sterre; her-wagen, heir-wagen; leyde, leye, leyd-sterre: seven-gesternte, seven-sterre.

URTICA, netel; tingel, *fland.*

Urticis urere, adurere, netelen; ver-netelen; tingelen, *fland.*

Urtica labeo, doode, doove, netel; *mortua vel iners.*

Urtica marina, spongia marina, elschouwe, elschout, *zel.*

URUS, oor-os.

USPIAM, *Usquam,* ie-wers, ie-waers, ie-werings, iergens, iergend, ergens, iergens.

USQUE, *ad, donec;* tot, *(huc, huc usque,* tot hier; tot hier toe: *usque adhuc,* tot noch toe: *quò usque, donec,* tot dat: *ad hoc usque tempus,* tot noch toe:) toe, *(præcipuè in compos. & tanquam encliticum,* toe-gaen, toe-dragen; tot noch toe *&c.)* bet, *s. s. fris. holl.* unte, *vet.* hent, *vet. sic. holl.* (hent morgen, *usque in crastinum;)* want, (want morgen, *usque in crastinum;)* tent; thent, *vet. holl.*

Usque dum, so lange.

Usque adhuc, tot noch toe.

Usque adeò, so seer, al-soo seer.

Usque, continuè, deur-gaens.

USTIO, *Ustulare, Ustilago, Ustrina; Vide,* URERE.

USUCAPERE, *Usucapio, Usus, Usufructus, Usitare, Usitatus, Usualis, Usuarius, Usura, Usurpare, &c. Vide,* UTI.

UT, *uti,* dat, *(rogat ut venias,* hij bidt dat gij wilt komen ;) op dat ; *ut fiat,* op dat het geschiede.

Ut, uti, utpote, als ; gelijk als ; so : *ut, uti intelligo,* als, so, ik verstae ; gelijk als ik ver-stae.

Ut, prout, nae ; *ut, prout eueniet,* naer het ge-schieden sal.

Ut, velut, gelijker-wijs ; gelijk ; gelijk als.

Ut non, op dat niet.

Ut primùm, so haest als.

Ut tandem, ten eynde dat ; ten ſijne dat.

UTCUNQUE, so so ; sus ende so ; eenig-sins.

UTER, wie, welk, van beiden.

Uter, Utrum, weder, weders. *Utrum mauis, mori an miserè viuere,* weder heb-dij liever.

Utrum, aduerb. oft.

Uterque, beide ; alle beide. *ut Utrique est consentaneum,* respectivelik.

Utrinque, weder-sijds ; weder-sijdens.

UTER, *tris,* bokken-vel; geiten-vel; lederen sak, filossele ; butseel. *Uter, homo inflatus,* op-geblaesen mensch.

Utriculus seminum, hulse, hulsche, huldsche.

Utricularis tibia, sak-pijpe; ruisch-pijpe, *ab enormi strepitu quem edit.*

Utricularius, ascaules, sak-pijper; lulle-pijper; lolle-pijper; moeseler ; ruisch-pijper.

UTER, *ri, Uterus,* buik ; lijf,

Uter, Uterus, moeder ; baer-moeder ; lijf-moeder ; vrouwen-buyk.

Uterum implere, be-vruchten ; be-gorden.

Utero concipere, be-vrucht worden; ont-fangen.

Uterum ferre ; Uterum gerere, gestare ; Utero ingrauescere, groot gaen van kinde ; be-vrucht zijn ; kind dragen ; zwanger zijn.

Uterum ferens ; Utero grauis, be-vruchte, zwangere, groot-gaende vrouwe.

Uterum malè ferre, mis-dragen.

Uterum non ferre, gunste gaen, *sicamb.*

Uterinus, broeder van moeders wege ; half-broeder.

Uteri recursus ad superiora, op-stijginge vañ moeder.

UTI, *Usitare,* ge-bruiken; bruyken ; besigen ; plegen ; hand-plichten. *Utendum dare ; Usúmue alicuius rei ad tempus concedere,* leenen ; leeninge doen ; te leen geven ; uyt-leenen. *Utendum dare certo precio,* ver-pachten ; ver-hueren. *certo precio Utendum accipere,* aen-nemen ; pachten ; hueren.

Uti malè, mis-bruyken.

Utendo, Usu consumere, insumere, absumere, ver-besigen.

Uti, ge-nieten, genutten ; nieten, nutten, nuttigen ; be-helpen, be-hulpen. *Uti simul,* ge-nooten, *vet.*

Uti, Usitare, in Usu habere, beren, baeren, boren, *vet. (hinc.* or-beren, or-baren, or-boren ; *& contrà,* ont-beeren, *carere.)* useeren ; in 't, oft voor ge-bruyk hebben.

Uti familiariter aliquo, om-gaen, handelen ende wandelen, met iemanden.

Uti foro, temporiseeren ; sich voegen nae den tijd.

Utensilia, huys-raed; huys-gerek; ge-raed, raed, ge-reed, *vet. s. s.*

alaem, alem, huys-alaem. *Vide,* Supellex.

Utensilium bellicorum apparatus, munitie, ammunitie van oorloge; krijgs-gereeschap.

Usus, Usio, ge-bruyk, ge-bruykinge; broke, bruyk, breuk.

Usui aptus, bruykbaer.

Usu atterere, attenuare, ver-slijten. *Usu consumtus, attritus,* sletig; versleten; ver-bruykt.

Usum adimere; Usui ineptum facere; Usum impedire, prohibere, t' ongebruyk, t' on-goede, maken.

Usus, opus, be-hoef; be-hoeftigheyd; be-hoevelikheyd.

Usus, handel ende wandel; gemeynschap, ge-meenschap; conversatie.

Usus, ge-woonte, ge-wente, gewoonheyd; ge-bruyk; maniere; wijse; plicht, plecht, pleg, plegte, pleginge; practijke; usancie; experiencie.

Usus & auctoritas, prescriptie.

Usus fori, Usus forensis, stijl, gebruyk, practijke van 't hof. *Usus militaris,* krijgs-gebruyk.

in Usu esse, ge-bruykt worden; koers, treyn, hebben.

in Usu habere, praktiseeren; veur ge-bruyk oft ge-woonte hebben.

Usu longo rerum doctus, callidus, be-vaeren, ver-vaeren man.

Usitatus, Usualis, Usuarius, gebruykig; ge-bruykt; ge-bruykelik; ge-plogen; ordinaris.

Usitatè, ge-bruykelik; plegelik, *vet.*

Usu venire, ge-schieden; ge-beuren; te pas komen.

Usus indigentia, inusus, on-gebruyk; on-gewoonte.

Usucapere, deur ge-bruyk, oft be-sit eygenen; ver-weeren, *vet. Usucapio,* oud-be-sit; gebruyk-neminge; prescriptie; ver-jaering, *Grotio.*

Usus, Utilitas, ge-niet; ge-nut; nut; nutschap, *vet. holl. sicamb.* nuttig-heyd; nut-baerheyd; stade; bate; oor-baer, oor-bor; ge-rief; vrome; gade, gadinge; profijt, profijtlikheyd. *Utilitas reliqua,* overbaet.

Utilis, Utibilis, ex Usu, bruykbaer; bruykelik; nut, nuttelik, nuttig, nutbaer; voorderlik; ge-rieffelik; ge-riefsaem; raedsaem, raedsaemig; be-raedsaem; dienlik; gewinsaem; profijtelik.

Utilis maximè, summopere ex Usu, oor-baerlik, oor-borlik.

Utiliter, nutteliken; profijteliken.

Utile, Usui; ex Usu esse, nut zijn; gelden; stade doen; oor-baerlik zijn; baten.

Utilem esse, de homine præsertim, deugen, dogen, doogen.

Utilitatem, Usum, capere, ge-nieten; ge-nutten; nutten; oor-baren, oor-boren.

in Usum conseruare, te raede houden.

Usuuenire, Utile fieri, te pas komen.

Utile putare, existimare; Utile videri, ge-raedsaem vinden; ge-raeden dunken.

Utilis dies, ding-dag.

Ususfructus bonorum, ge-niet; ge-nut; bladinge; blad, blade, *fland. holl.* vrucht-gebruyk, vruchts-gebruyk; vrome.

Ususfructus, togt; bij-leven; lijftogt; leef-togte.

Ususfructus hæreditarius, erf-togte.

Usufructuarius, ge-nieter; tochtenaer; lijf-tochter.

Usufructuaria bona, togt-goed; be-togte goeden.

Usura, ge-niet; ge-nut; winst;

krois; profijt; fret, frette; interest; schaede; woeker; perssem.

Usura damnosa, kommer; schaede.

Usura semissis, ses ten honderd.

Usura maritima, nautica, traiectitia, bodmerije, *sax.* bommerije, boomerije; *& rectiùs* bodemrije, *à* bodem, *id est carina nauis.*

Usuræ reditus, prouentus; commodum Usurarum medij temporis, verloop van woeker oft rente.

Usuram facere, exercere, agitare, om-gaen met wissel; woekeren; perssemen; perssen, *sicamb.*

Usurarius, woekersch. *Usurarij nummi,* woeker-geld; woeker-penningen.

Usurarius, danista, tafel-houder; woekerer; perssemer, perssemier; pussemier, *fland.* lombaerd; *Vide,* Danista.

Usurarij mensa, siue taberna, banke; woeker-banke, tafel; woeker, *fland. brug.* perssem; pusseme, *fland. gand.* kaversune, *vet.* lombaerd.

Usurpare, ge-bruyken; besigen. *Usurpari,* ge-bruykt worden; *cetera eadem cum, Uti.*

Usurpare oculis, lochten, luchten.

Usurpator, ge-nieter; baet-soeker; baet-soekig.

Usurpatio, ge-bruykinge; genietinge; praktijke.

Utinam! God gave!

Uva, druyf; druyve; wijn-druyve; bosch van wijn-besien; druyf-tak; tros, trosse, trosch, torsch; druyf-torsch; wijn-torsch; reessem; krap, krappe-druyve; krappe; grappe; rappe; trop.

Uua apiana, apiaria, muscata, moschatula, muskadel-druyve.

Uuæ acerbæ & nondum maturæ succus in sole excoctus, verd-juys.

Uua; & Uua passa; Uuæ passæ, rasijn, rosijn.

Uuæ Corinthiacæ, karenten, korinten.

Uua præcia, vroegtijdige druyve.

Uuæ acini; Vinaceus acinus, wijn-besie.

Uuæ siue acini grana; Vinacium semen; Vinacea, orum, wijn-besie-steenkens; steen inde besien; wijn-steenkens; kernen vande druyven: *quibusdam etiam pro tunicâ aut folliculo acini,* wijn-balg; wijn-baste; doppen.

Vinaceorum dilutum, lore, leure, leuren, wijn; spoel, spuel, wijn; door-spoelinge; achter-wijn.

Uuæ Ursinæ, ael-besien, *Junio.*

Uua crispa, steke-besie; stekel-besie; kruis-besien; kruis-doren-besien; kroes-besien; kroesel-besie; kroes-baeye; kruys-besie.

Uua lupina, Uua versa, spinne-koppe, *ab ementita scilicet araneæ forma, quam bacca unà cum reflexis exiguis alabastris per maturitatem exprimit; Dodonæo: alijs,* wolfs-besien.

Uua vulpis, quibusd. etiam, lupina; nacht-schaede.

Uua siluestris, luys-kruyd.

Uua palati, lelle, lelleken vande keile; keil-tapken; tapken inde keile. *Uua, Uuula, seu Uuæ gutturis tumor,* huych; huek, *sax.* huyve, *vet. fland.*

Uuularia, herba, keil-kruid; tapkens-kruyd; hals-kruyd.

Uvidus, *Udus,* vocht; voecht; vucht; voechtig; nat; wak; versch; hemel-vloedig; waeterig; waeter-achtig; klam, klamp; vodsig; reumatijk.

Udum siue Uuidum cœlum, wak weder.

Udare, verschen.

Uuidus, dronken.

VULCANALIA *celebrare,* vieren.

VULGUS, *Volgus,* volk ; ge-meyn, ge-meen, volk ; ge-meente ; meente, meynte ; meynte luy, *holl. fris.*

Vulgus iners, parui precij, hoetel-volksken ; kanalie.

Vulgare, uit-brengen ; onder de man brengen ; ge-meyn, ge-meen, maken ; uit-geven.

Vulgare, af-roepen ; uyt-roepen ; publiceeren.

Vulgaris, ge-meyn, ge-meen ; slecht, slicht, slacht. *non Vulgaris,* on-gemeen ; wat be-sonders.

Vulgo, Vulgariter ; ge-meen, ge-meenlik, ge-meyn, ge-meynlik ; bij alle man.

Vulgo quæsitus, hoeren-kind.

Vulgago, herba, hasel-wortel.

VULNUS, wonde ; houwe ; steek ; quetse, *fland.* quetsure ; plage. *Vulnus lethale,* dood-wonde.

Vulnus periculosum ; Vulnus profundum ab ungue medij digiti usque ad eiusdem digiti longissimum articulum, kamper-wonde, *vet. proinde pœnâ aut mulctâ dignum, id est,* keur-wonde ; *vid^t,* die ander-half lid lang is.

Vulnus leue, Vulnus scalptum, schrabbe ; krauwetse ; *quæ etiam dicuntur de signo eiusdem vulneris, ut etiam,* schramme ; barlaffe, balaffre ; *videlicet, Vulnus cæsim inflictum ; eiúsque signum.*

Vulnus in faciem incussum, flabbe.

Vulnus recens, crudum, adhuc cruentum, versche wonde.

Vulnus in carnea corporis parte, nec periculosum, vleesch-wonde.

Vulnus purulentum, pus emittens, dragende wonde.

Vulnus altè adactum, diepe wonde.

Vulnus hians, siue latum, & proinde minus periculosum, open wonde.

ob Vulnus illatum mulcta, inkt, *vet. ȝel.*

Vulneris crusta, crustula, rappe, rove, roofken, schubbe, vande wonde ; seer, seerken ; wond-seerken.

Vulneris persanati signum in corpore hærens, cicatrix, lijk-teeken ; wond-teeken.

Vulnerum immunis, on-quetsbaer.

Vulnerare, Vulnus infligere, wonden ; quetsen.

Vulnus cruentum infligere, bloed-reysen, bloed-rijsen, *vet.* bloed-rijsten, *vel,* bloed-risten.

Vulnera multa infligere ; Vulneribus onerare, deur-wonden.

Vulnerare leuiter, schrabben.

Vulnerari, Vulnus accipere, ge-wondt worden.

Vulneratus, gewondt ; gewondet.

Vulnus specillo tentare ; percontari ; Vulnerum fistularúmquæ altitudinem pertentare ; tinten, tenten ; tintelen, tentelen.

Vulnus obligare, alligare, deligare, curare, ver-binden, ver-maeken, de wonde ; be-gaeden de wonde, *vet.*

Vulnus sanare, conglutinare, heylen, toe-heylen, meesteren, de wonde ; ver-meesteren de wonde : [*sed hoc ultimum potiùs sit errare in curatione vulneris ; vulnus præposterâ curatione corrumpere : saltem dubiæ significationis vocabulum mihi videtur.* F. R.]

Vulnerarius, medicus, wond-arste, *s. s.* wond-meester ; chirurgijn ; barbier. *Vulnerarius militaris,* veld-scherer.

Vulnerarium oleum, emplastrum, unguentum, wond-olie ; wond-plaester ; wond-salve ; balssem.

Vulnificus, quetselik, *vet. Vulnificus ensis*, quetselik sweerd.

VULPES, vos, vosse, vosch, vochs ; reyn, reynaerd, renaerd ; sleyker, *vet. q. subdola insidiatrix. Vulpecula*, vosken ; reynken.

Vulpes nigricans, brand-vosch. [*Gesnerus, & ex eo mutuatus Potterus, plurum generum nomina ponunt, ut nigricantium &c.* kole-vosse ; kruys-vosse ; blauwe vosse, *&c.*]

Vulpis cauda ; cauda Vulpina, vos-swants ; vossen-steert.

Vulpis instar gannire, galpen.

Vulpio, nis, Apuleij, id est, veterator, vafer, vos, vosse, vosch, *metaph.*

VULSARE, *Vegetij, vehementer tussire*, hulsen ende bulsen ; *Gesnero.*

VULSELLA, *Vide*, VOLSELLA, *&*, VELLERE.

VULTUR ; *Vulturius, Plauti*, gier.

Vulturius togatus, advocaet, procureur, van quade saeken.

VULTURNUS, *ventus*, suyd-oosten wind.

VULTUS, aen-schijn ; aen-sicht ; aen-gesicht ; ge-sicht ; op-sicht, op-slag, *holl.* tronie ; trogne, *gall.*

Vultus, het wesen des aen-sichts, het ge-laet, glaet, ge-daente, des aen-sichts *(Vultu præditus*, gedaen ;) visenomije, visomije ; samblant ; semblancie ; mijne ; geste ; contenancie.

Vultus, παρουσία, tegen-woordigheyd.

Vultus venustus, ornatus, ceere, ciere. *Vultu venusto*, schoon : *Vultu venusto & modestè hilari*, ge-laetig ; wesenlik ; be-vallik wesen ende aen-genaem.

Vultus verecundus, be-scha aen-sicht.

Vultus serenus, hellus, sed cum quo fastu, fiere ge-laet.

Vultus durus, austerus, rijp sichte.

Vultus nubilus, obductus, caliga monkende, pronkende, op-sic *Vultum obducere, obnubilare, com nere, adducere, trahere, caligare, trahere ad seueritatem*, monken, pr ken, bronken. *Vulto composito graui, Vultuosus homo*, pronk pronkaerd ; monkaerd ; parma parmantig. *Vultu composito ac se ridere*, monke-froyen.

Vultu simulare, fingere ; V aliquid præ se ferre, baeren, bere ge-baeren ; ge-laeten.

Vultum deijcere, neder-slaen oogen.

Vultus ducere, grimmen.

Vultum auertere odij causâ abominationis, af-keer hebben.

VULVA, baer-moeder : vrou likheyd. *Vide*, MATRIX, UTER CUNNUS, *&c.*

Vuluæ exanimatio, hef-moeder heffen, *id est, leuare.*

UXOR, huys-vrouwe ; ec vrouwe ; wijf ; ee-wijf ; bedde-noot ; ge-maelinne ; ge-sellinn ge-selnede, *vet. fland.* deel : houde vrouwe ; quene, *vet. V etiam*, MATER FAM.

Uxor iusta, legitima, wettige, rechte, huys-vrouwe.

Uxor posterior, nae-wijt.

Uxorem ducere, houwen, houd houweliken, houdeliken ; heylik hijliken, eeliken ; een wijf nem maelen ; mellen ; een wijf trouw wijven, *vet.*

Uxoribus ac nymphis munusc mittere, nieten, neeten, *holl. ut*

lent in Hollandiâ proci & viri die D. Agneti sacro. Ad. Junius.

Uxoria forma, wesenlike schoonheyd.

Uxoris pater, eye, *sicamb.*

Uxoratus, vulgo, gewijft.

Uxorius, nimium obnoxius & deditus uxori; qui à muliere superatur; qui ab uxore imperiosè regitur; γυναικοκρατούμενος, vrouwen-man; ver-wijft; hanne, henne, hinne; wijf-uyl, *holl.* futseler.

X

Xenium, gast-gave; kermisse; kermis-gifte.

Xenia viris ac procis mittere, ut assolent matronæ puellæue Hollandicæ post Id. Januarij, die D. Pontiano sacro, pontsen, ponsenen, pontsenden.

Xenodochium, gods-huys; gasthuys.

Xerampelinus, blond; vlasch-verwig.

Xiphias, *piscis*, sweerd-visch; geepe.

Xiphiomachæra, slag-sweird.

Xiphion, *herba*, sweirdekens-kruyd.

Xylocassia, baseler.

Xylosteon, honds-kerssen.

Xylagogio *castigare*, bot-aersen; leirsen; bridse slaen.

Xylon, *Xylum; Xylinum linum; lana Xylina, siue de arbore aut ligno;* kottoen; kattoen; bonbasijn, boom-basijn; boom-wolle. *Xylum, Xylinus pannus*, fusteyn, woesteyn, worsteyn; saerk; saerk-doek, *fris. sicamb. Xylina vestis*, kottoen-kleed; bombasijnen kleed; kottoen-doek, *& abusiuè*, kottoenen lijnwaed.

Xyris, wand-luys-kruyd; weeg-luys-kruid.

Xyrotheca, scheer-koker.

Xystum, *Xystus*, pand; galerije; balie; logie.

Xystus, vecht-schole; schermschole.

Z

Zea, spelte; dinkel *s. s. Zea deglubita*, gorte.

Zelus, ijver, eyver; ijveringe; in-bornst, in-brunst.

Zelotes, Zelator, Zelotypus, ijverer; ijverig; jaloes, jalours, jeloes, geloes.

Zelari, ijveren.

Zelotypia, ijveringe; jalousheid; wan-kost, *vet.*

Zephyrus, westen-wind.

Zeugitani, *vagi, discurrentes, &c. Vide*, Cingari.

Zeus, *piscis*, ael-quabbe; lompe; ael-mule; spiegel-visch.

Zibetum, *Zibettum, Zibeti feles, animal cuius excrementum musco simile odore; & ipsum odoramentum*, civet, zivet. *Vide*, Civetta.

Zingiber, gengber, gingber.

Ziphera, *vulgi*, cijfer. *sephyra, hebr. numerus.*

Zizania, *Zizanium*, dronkaerd; lulk, *ger. sax. sicamb.* on-kruyd. *Vide*, Lolium.

Zoilus, be-nijder.

Zona, riem; gord-riem; gordel; bij-gordel; onder-gordel.

Zonam virginalem soluere, ontgespen, ont-hechten, ver-gorden, ver-goorden, een maegd. *Vide plura in*, Virg. *vitiare.*

Zona humeralis, Zona sacra, stoole.

Zona brachialis, hand-stoole.

Zona, sacciperium, fiscina, quæ manubrium habet instar baculi, stok-borsse.

Zonarius, riem-beslager; riem-maker; gordel-maker.

Zonarius sector, borssen-snijder.

Zona nauis, berk-hout van 't schip.

Zona, ignis sacri species, humanum corpus circumrepens, om-loop. *Vide*, HERPES.

ZOPHORUS, voye; frise; bloem-werk.

ZOPISSA, steen-pek.

ZULAPIUM, *vulgi*, juleb. *Vide*, IOLABUM.

ZYGOSTATES, waeg-meester.

ZYTHUM, *βρύτον*, bier.

Zythepsa, brouwer; kammer, *vet.*

Zythopola, tapper, bier-tapper; bier-steker. [*vulgo tamen differunt* bier-tapper, *&*, bier-steker; *illud vidᵗ de caupone, hoc de magnario, qui non nisi integra vasa vendit, usurpantes.*]

Zythopolium, tap; bier-tap.

ETYMOLOGICUM

ALIQUOT

NOMINUM PROPRIORUM

TEUTONICÆ ORIGINIS. (1)

ABA, & ABAS, *Vide,* UVO.

ABELHEIDIS, Abelheide.

ABERICUS, Aberrik, *q.* aber, *id est,* over rik, *prædiues, Adr. Junio.*

ACHERICUS, Akkerik, *q. d. Diues agris, J. Stumf.*

ACHIULFUS, Achiulf, *q.* aex-hulp, *id est, munitus ope securiferorum, vidt stipatorum, Adr. Jun.*

ADALARICUS, *Vide,* ALARICUS.

ADALBERTUS, Adelbart, *nobilis barbâ, L. Pot. Vide,* ALBERTUS.

ADALEDA, Adelheit, Adelhait, *quæ colit ac fouet nobilitatem, Jo. Avent.*

ADALOALDUS, ADELOALDUS, ADOLDUS, Adelhold, Adelhuld, *& diminitiuè* Adold, *id est, nobilitatem amans.* hold *siue* huld, *amor est, Jo. Avent.*

ADALOFREDUS, Adelfrid, Adalfrid, *hoc est, nobilitatis pax, Jo. Avent.*

ADALOGARIUS, Adelger, *Jod. Willich.*

ADALOGERION, Adelger, *Jo. Stump.*

ADALOGOTUS, Adelgot, *id est, nobilitatis deus, Jo. Avent.*

ADALOMARUS, Adelmer, Almer, Amar, *h. e. nobilitatem augmentans. Jo. Avent.*

ADALOMUNDUS, Adelmund, *q. d. os nobilitatis, Jo. Avent.*

ADALORAMUS, Adelram, Adalram, Alram, *j. nobilitatis gloria, Jo. Avent.*

ADALOVICUS, Adelbeich, *j. cedens nobilitati; via nobilitatis, Jo. Auent.*

ADALOVINDA, Adelsbind, *h. e. ventus siue spirans nobilitatem: siue nobilitatis restis & vinculum, Jo. Avent.*

ADAL — *plura quære in....*

ADEL —; *& huius alia in* ADAL.

---

(1) De punctatie is voortaan minder systematisch en de afwisseling van *i* en *j*, *u* en *v* willekeurig.

ADELARDUS, Adelhard, Adalhard, Alhard, *.j. nobilitatis fons & thesaurus.* hard *enim, thesaurus. Jo. Avent.*

ADALAWARDUS, Adelwaert, *nobilis, gratúsue hospes, Lud. Pot.* [*Nobilitatis custos, assertor. F. R.*]

ADELBALDUS, Adelbald.

ADELBERTUS, Adelbert, *nobilis & generosus barbâ, Ad. Jun.*

ADELBRECHTUS, *Vide,* ALBRECHTUS.

ADELDAGUS, Adeldag; *dies nobilis, felix, L. P.* [*ni, Nobilis heros, à* degen *.j. fortis vir. F. R.*]

ADELEGIA, Adelacht; *nobilitatis dignitas, L. P.*

ADELGARIUS, Adelgar, *omnino nobilis, B. Rhen.*

ADELGUNDIS, Adelgund; *antiqua probitas, L. P.*

ADELHARDUS, Adelaert.

ADELHEIDIS, Adelheide, *nobilitas, nobilis virgo, Ad. Jun.* Aal, Ael, *& diminutium* Aelken, *nobilis, præclara, L. Pot.*

ADELHILDIS, Adelhild; *nobilis indoles. L. P.*

ADELHOCHUS, Adeloch; *nobilitas suprema. Jo. Avent.*

ADELHOLDUS, Adelhold, *nobilitatem amans. L. Pot.*

ADELMUNDUS, Adelmund; *os nobilitatis. L. P.*

ADELOALDUS, *Vide,* ADALOALDUS.

ADELOGUNDA, Adelgund, Adalgund; *h. e. quæ fauet nobilitati. Jo. Avent.*

ADELPRECHTUS, Adelprecht: *maiorum dignitas & honor. L. Pot.*

ADILA, Adel, Adal.

ADOALDUS, Adoald; *q. d.* het wald, *patris potestas: vice patris tutor, patronus. Mart. Islebius.*

ADOLDUS, *Vide,* ADELOALDUS.

ADOLFUS, Adolf, Athaulf, *corruptè pro* hatthulf, *q. d. pater auxiliaris:* hatto *enim, siue* haetto, *dicitur Pater. Mart. Isl.* Adolf, Adelhof, *q. d. nobilitatis auxilium. Jo. Avent.* Adolf, *q. d. iuramenti tenax: iurisiurandi auxiliator, vel, Auxilium nobilitatis: adiutus à nobilitate. Ad. Jun.*

ADOLOGERION, Adelger, *h. e. nobilitatis auidus. Jo. Avent.*

ÆMERICUS, *Vide,* EMERICUS; *item,* HEINRICUS.

AGARICUS, AGERICUS, Aigenrik, Aigenrich, Agarig. *q. d.* eigenrijk, *id est, à seipso diues. Jo. Stump. Regno proprius, autochthon. I. R. Possit etiam esse q.* hoogrijk, *valde, altum, diues. F. R.*

AGATHA, *Vide,* GUTHA.

AGILMUNDUS, Agilmond, *q. d. aureo ore, ob eloquentiam: vel, incurvato oris rictu instar aquilæ, Adr. Jun.*

AGILOMUNDUS, Agilmond, Ekmund. *Jo. Stump.*

AGILULFUS, Agilhulf, *citum siue velox auxilium: q. d.* eil-hulf: *vel, q. d.* eitel-hulf, *h. e. merum & planum auxilium, M. Isl.* Agilulf, *q. d.* ijl-hulf, *properus auxilio. Ad. Jun.*

* AICHADRUS.

AINARDUS, *Vide,* EMMENHARDUS.

AISBRANDUS, Aisbrand, *q. d. husbrennus .j. domus tutor; qui armis domum & familiam tuetur ac defendit. M. Isl.*

AISTULFUS, Aistulf. *Vide,* AGILULFUS, *&,* ASTULFUS.

ALARDUS, Alard. Alhart, *firmus, robustus, L. Pot.*

ALARICUS, Adelrich, Alreich, *id est, nobilitas regni, siue, nobilitatis diues. Jo. Auent.* Alarik, *q. d. ultra omnes diues, prædiues. Ad. Jun.*

Alrik, Alrich, *h. e. prorsus diues; totus opulentus. M. Isl. J. Stump. A. Jun. L. P. Vide etiam*, HULDERICUS.

ALBEREDUS, Albered; *ad omnia paratus. L P. Planè promtus. F. R.*

ALBERICHUS, *&*,

ALBERICUS, Alberich, Alberik, *q. d. semper diues.* Albe *.j. semper,* rich *.j. diues. Jo. Avent. L. Pot. Vel,* Albericht. *I. R.*

ALBERTUS, Albert, *q. totus barbatus, Ad. Jun.* Adalbert, *q. d. fractor nobilitatis.* Albrecht, *Vide,* ADELBRECHTUS.

ALBEWINUS, ALBOINUS, ALBUÏNUS, ALEVINUS, ALGUINUS, *q. d.* Alwin, Algewin, *omnia vincens, M. Isl.* Albewin, *q. d.* al-bewin, bewint hebben van als, *omnia complectens, omnium rerum satagens. Adr. Jun. I. R.*

ALBINUS, Altbein, Altwein, *antiquum vinum; nomen Regis Longobardorum. Jo. Avent.*

ALBOFLEDA, Albeflede, *h. e. semper lauta & munda. Jo. Avent.*

ALBOINUS, *&*

ALBUÏNUS, *Vide,* ALBEWINUS.

ALBRECHTUS, Adelbrecht, Albrecht, *q. d.* Adelwerd, Adel und werd, *Nobilis & carus, M. Isl. L. P.* πολυφημός, *famosus, illustris, A. Altham.* Adelprecht, Albrecht, *q. d. fractor nobilitatis: vel* Adelbercht, *quod à dignitate denominatur,* bercht *enim dignum declarat. Jo. Auent.* Brecht *puto directorem significare, vel, ius dantem aut dicentem,* berechter: *ut sit,* Albrecht *cuiuis ius dicens &c. I. R. Possit &* Adelbergt *dici q. protector nobilitatis si* Adel; *aut cuiusuis, si* al, *à* bergen. *ni etiam sit,* Adelprecht, *fastus nobil. F. R.*

ALCUINUS, Alwin: *undique rem faciens. L. Pot. Vide etiam,* ALBEWINUS.

ALDEGUNDIS, Aldegond.

ALDMANNUS, Aldman.

ALEMANUS, ALMANUS, Alman, Almon, *vulgo* Altmul, *q. d. omnino vir. Rex fuit Germaniæ cognomine Hercules. Scribitur quoque, Alimonius, Alimonia. Jo. Avent.*

ALEXANDER, *Vide,* LODOLFUS.

ALFONSUS, Alfons, *q. d.* helfons, *adiutorium nostrum, M. Isl.*

ALFRICUS, Alfrik.

ALGUINUS, *Vide,* ALBEWINUS.

ALIMONIUS, *&*,

ALIMONIA. *Vide,* ALEMANUS.

ALMANUS, *Vide,* ALEMANUS.

ALRICUS, *Vide,* ALARICUS, *&* HULDRICUS.

ALTRUDIS, Altru, Aldetru, *antiqua, id est, constans fides. L. P. Possit etiam esse* halt-tru, *fidei tenax. F. R.*

ALTVIGUS, ALTWICHUS, Altwig, *id est, senex æstimatus. J. Stumpf.*

ALVERARDUS, Alverhard, *obstinatus, pertinax. L. P.*

AMALABERGA, Amelberga, *mons cœlestis. Adr. Jun. L. Pot.* Amaloberga, *q. d. mons nutritius. Jo. Avent.*

AMALAFREDA, *Vide,* AMALFREDIS.

AMALARICUS, Amalrik, Amalrich. *Jo. Stump.*

AMALASUENTHA, Amalasuente, Amelswente, *q d. puella cœlestis, vel, cœlo demissa.* Amal *Gotthis Cœlum dicitur, &* Sventha *siue* Swentha, *virgo, iuuencula; &* Amalini, *cœlites. Adr. Jun.* vent *etiam hodie iuuenis.*

AMALASUITTA, Amalasuitte, Amalswitte, *q. d.* himelswitte, *Sapientia cœlestis; diuinitus erudita. M.*

Isl. Possit etiam esse quasi Amalsoete, *dulcedo cœlestis. F. R.*

AMALEIA, Ameleine. Amel *nutrix est. J. Avent.*

AMALFREDIS, AMALOFREDA, AMALAFREDA, Amelfrid, Amalfred. *J. Stump.* Amelfrede, *pax cœlestis, Kil. vel* Emelfred, *pax cœlestis, L. Pot. vel,* Amelfrede *.j. nutritionis pax. J. Avent. L. Pot.*

AMALOPERTUS, Amelprecht *.j. qui puero nutricem parat.*

AMANDUS, Amand.

AMBIGATUS, Ambigat. *J. Stump.*

AMBIORIX, Emberich, Heimrik. *Æg. Scud.* Heinrik, Ambiorik, *ditionum & terrarum quibus ius dicit locuples. Ad. Jun. Et, Magistratus multa sobole diues. Jo. Becan. Vide* HENRICUS *&c.*

ANBOINUS, Anboin, *q. d.* handwin, *id est, victrix manus; inuicta bello dextera. M. Isl.*

ANEROESTES, Ernst, *J. Stump. Æ. Schud.*

ANGELBERTUS, Angelbert, *J. Avent.*

ANGILOMARUS, Angelmaier, Engelmair, *h. e. augmentans limitem ac cardinem.* Angel *&* Engel, *aculeum, cardinem, limitem, Germanis Boijs significat. Jo. Avent. L. P.*

ANGISUS, Angis *.j. qui instituit. J. Avent.*

ANSBERTUS, Ansbrecht, Ansbert, *J. Stump.*

ANSBRANDUS, Ansbrand, *q. d. galeatus heros. A. Jun.*

ANSBRECHTUS, Ansbrecht. *B. Rhen.*

ANSEGISUS, Ansgis, *h. e. excellens, præstans, famosus, celeber. J. Stump. vel* Ansegis, *siue* hansegis, *h. e. obses societatis, ab* Anse, Hanse, *id est, societas, &* Gis *siue* Gisel, *obses. J. Becan. L. Pot.* Anses *Gothis proceres dicuntur ob victoriam quasi semidei. unde Ansegisi & Anselmi vocabula. B. Rhenan.*

ANSELMUS, Anshelm, *B. Rhen.*

ANSOALDUS, ANSWALDUS, Answald, *B. Rhen.*

ANTHELMUS, Anthelm.

APATURIUS, Apatur. *J. Stum.*

ARABARIUS, Arbar, Erbar, Erbo, *q. d.* eerbaer, ehrbaer, *honestus, honorandus. J. Stump.*

ARBOGASTES, Arbogast, *J. Bec.*

ARIBERTUS, ARIPERTUS, Arbrecht, *q. d.* Ehreweerd, *honoratus, clarus, honore dignus. Mart. Isleb. J. Stumpf.*

ARDARICUS, Ardrik, Ardrich, Herdrich, *id est, terrarum locuples. A. Jun. J. Stumpf.*

ARIBO, Erb, *q. d. hæres. J. Avent.*

ARIODRUDA, Erendraud, *id est, quæ fidit honestati. J. Avent.*

ARIONISTUS, ARNUSTUS, Ernst, *id est, seuerus. J. Auent. Vide etiam,* ERNESTUS, *&* ARIOVISTUS.

ARIONOLDUS, *Vide,* ARNOLDUS.

ARIONULFUS, Arnolf, *id est, decus honestatis adiuuans. Jo. Avent.*

ARIOPAGUS, Aerenbach, *h. e. honoris riuus, q. d.* Eeren-beek.

ARIOVARDUS, Erhard, *j. honestatis thesaurus. J. Avent. vel q.* Eerewaerd, *Ariouardus, F. R.*

ARIOVISTUS, EREVESTUS, Erevest, Erenvest, *h. e. honestatis plenus; fama integer; fidei tenax. Ad. Jun. Ariovist,* Ernvest, *honestatis tenax & gloriæ. M. Isl. J. Stump. pertinax decori, ac honestatis constans. J. Avent. gloriosus, J. Willich. Qui in omnibus & agendis & dicendis honoris conseruandi se præstat tenacem. J. Becan.* Ernst, *Æg. Schud. Vide etiam,* ERNESTUS, EREVESTUS.

ARISTOVICUS, Erstbeg, Erstbic. *Jo. Avent.*

ARMINIUS, Hartman, *J. Willich.* Armin, *q. d.* Eerman, Herman, *J. Stump. seu, Heroicus animo; vel, Exercitus rector. A. Jun.*

ARMOGASTES, ARMOGASTUS, Armegast Armgast, *hospes pauper. L. P.*

ARNOLDUS, ARIONOLDUS, ERCHANOLDUS, Arnold, Arnhold, Arnhoud, Arnoud, Erenhold, Ernhold; *honestus, amans honestatis & virtutis, conseruator honestatis. M. Isl. Ad. Jun. J. Avent. L. P. vel,* Arenhold, Arnhoud, *aquilis abundans silua, idem L. P.*

ARNULFUS, Arnulf *.j. auxilium aquilæ. vel, Ernhulfus, q. d.* Ernhulf, *qui virtuti & honestis artibus operam dat: honoris auxilium: honesta virtutémque promouens. M. Isl. Ad. Jun.*

ARNUSTUS, *Vide,* ARIONISTUS.

ARRIGIS, ARRIGO, Errik, Erik, Eerik, Eerig, Errig, *dies honoris, M. Isleb. Honoratus; honoribus illustris, honore dies. A. Jun. Dicitur etiam Oricus. J. Auent. Erricus.*

ARTMINUS, Herman. *A. Jun. q. d.* Erman, Eerman. *J. Stumpf.*

ASOMARUS, Asmar, *j. qui cadauera augmentat, militare nomen ab* As *.j. cadauer. J. Avent. Potiùs ab* As, Aes, *q. suos alimentis augens, pascens. I. R.*

ASOPERTUS, Asprecht *.j. qui cadauera facit. J. Avent. Suis escam procurans; Almus, q. d.* aes-berecht, *I. R.*

ASTULFUS, Astulf, Aistulf, *q. d.* haest-hulf *.j. properus auxilio, celeriter adiuuans. M. Isl. Ad. Jun. Vide,* AGILULFUS.

ATHALARICUS, Adelrijk, Adelrich, Athelrik, Udelrich, *dies nobilitate; nobilitatis dies. Ad. Jun. J. Stumpf. L. P.*

ATTALARICUS, Attelrik, Attalrich, Hattalrich, *pater per omnia dies. M. Isl.*

ATHAULFUS, &
ATHULFUS. *Vide,* ADOLFUS.

ATTILA, Atsel, Hetsel, Attel, *h. e. Paterculus, paruus pater. M. Isl.*

ATTO, Atte, Atto, *h. e. pater.*

AUDA, Aude, Autgen, *prouectior ætate. L. P.*

AUDOËLUS, Audeel: *antiqua nobilitas; antiqua sors. L. P.*

*AUDOËNUS.

AUDOMARUS, Omer, Oudmar, Audemaer, Oudemaer.

AVEZUTHA, Aversoet: *dulcissima; omnino suauis. L. P.*

AUSTERBERTHA, Austerberth.

AUSTERBERTA, Osterbert, Austerbert, *Berta Orientalis. L. P.*

AUSTREGISILUS, Austergisel.

AUTARICUS, Autrik, *q. d.* houtrich. *Æg. Schud.* hooftrik.

AUTBERTUS, Outbert, Autbert.

B

BALDEGONDIS, Baldegond: *matura & præcox bonitas. L. P.*

BALDUS, BALTHUS, Bald, *h. e. audax, temerarius, J. Becan.* Balthe, *j. ferox, Ad. Jun.*

BALDUINUS, BALDWINUS, Baldwin, Balduin, *citò vincens. M. Isl. Ad. Jun.*

BALLOVESUS, *Vide,* BELLOVESUS.

BALRICUS, Balrijk; *citò diues. L. Pot.*

BALTHERIUS, Balthier. *Jo. Stumpf.*

BALTHILDIS, Balthild, *alacris ac matura indoles. L. Pot.*

BALTHUS. *Vide*, BALDUS.

BARBATA, Baert, *barbam gerens, id est, adulta. L. Pot.*

BARTINUS, Bartijn. *barbatus, adultus. L. P.*

BATHILDIS, Bathilde. | Bathild, *lucro dedito indoles. L. Pot.*

BAVO, Bave.

* BEDA.

BEGA, BEGGA, Begge. | Bekke, Begge ; *ore venustatem præ se ferens. L. Pot.*

BELDA, BELIA, Belie, *corruptè à* Beelde, *imagunculâ. L. Pot.*

BELFARDUS, Welfhard. | *Belfardus. Belfo,* Belphard, *à* belg, *catulus, canicula. J. Auent.*

BELIA. *Vide,* BELDA.

BELLOVESUS, BALLOVESUS, Balweis, *q. d. peregrinationum ductor. Jo. Avent.* Baldwijs, Balduis. *Jo. Will. Jo. Stumf.* Bellewese. *I. Bec.*

BENNO, Benne. | Benne, *existens, sempiternus. L. P.*

BERCHTOLDUS, Berthout, Berchtold.

BERENGARIUS, Beringer, *h. e. Apro congredi audens. Jo. Avent.*

BERIMUNDUS, BERISMUNDUS, BEREMUNDUS, Beremond, Berimond, *id est, os ursi. Ad. Jun.*

BERITHOLDUS, Berthold, *h. e. pacis amator.* Berit *&* Bericht *Germanum Hebræúmque vocabulum, Fœdus, pactum, compositionem significat. Jo. Avent.* Bericht, *Directio,* Berecht, *Administratio iustitiæ. I. R.*

BERNARDUS, Bernard, *ursinum ingenium. Ad. Jun. vel q. d.* bernhart, *j. qui ursinum cor siue animum habet. Jo. Becan. Ita quoque Erasmus Rotterd.* Got-ard, Gebard, Geir-ard, *&c. ab ingenio dicta putat : quibus nos aspirationis nimis avidi* h *apponimus. Æg. Schud.*

BERNARIUS, Bernher, *h. e. ursorum dominus : unde olim deductum nomen Bernarius, quod modò Bernhardus. Æg. Schud.*

BERNHARTUS, Bernhart. *M. Isl. Vide,* BERNARDUS.

BERNUS, BRENNUS, BERNO, BRENNO, Berner, *j. galeatus, à* bren *siue* brin *.j. galea cristata siue cornuta. M. Isl. Jo. Stumf. Jo. Avent. Brennus,* Brenner, *j. incendiarius, Ad. Jun. meliùs* Berno, *Jod. Will. Brennus,* Brenner, *q. d.* berenner ; *h. e. qui equitatu longè latéque hostium agros incursat. Jo. Becan.*

BERTHA, BERICHTHA, Berthe, Berte, *h. e. digna.* Berth *enim, siue* bercht, *j. dignus Latini in Bertus & pertus transmutabant. Jo. Avent. L. Pot. Bertha orientalis,* Osterbert, Austerbert. *L. Pot.*

BERTHARICUS, Pertrich *.j. equorum diues. J. Auent.*

BERTHARIUS, Berther, Perther *.j. equorum dominus, & equorum exercitus. J. Avent.*

BERTHOLDUS, Berthold, Berthoud : *Bertam tenens siue amans. L. Pot. Nisi et hoc ad equorum administrationem aut tale quid referendum. F. R.*

BERTHULFUS, Berthulf : *Bertam iuuans, defendens. L. Pot. & hoc ad auxilium equinum transferri possit. F. R.*

BERTULFUS, Bertulf.

BERTINUS, Bertin.

BERTRADA, Bertrade, *expediti præsentisque consilij.* Bertrada, *q. d.* werthrada, *à precioso thesauro dicitur. B. Rhen.*

BERTRANDUS, Bertrand.

BERTWALDUS, Bertwald : *Ber-*

tam violans. L. Pot. Videntur hæc etyma à Berta ridicula : aliquid aliud indagandum à Peerd, *aut* Weerd *&c. F. R.*

BILIBALDUS, Bilibald *.j.* Wilibald. *Vide,* WILIBALDUS.

BILIMERUS, Wilimer, Bilimer.

* BIRGITTA,

BLIMARUS Blimar. *L. Pot.*

BLITILDIS, BLICHILDIS, Blijthild : *læta ac hilaris indoles. L. Pot.*

BODO, Bode, *q. d.* vod *.j. fotor, pastor ; almus, &, alumnus. M. Isl.*

BODOGASTUS, Bodogast, *h. e. honorandus, quia leges ferre & imperare norit, J. Becan.*

BODUOGNATUS, Boduognat, *q. d.* Bode gnaed *id est, clemens erga famulos : vel q. d.* boden hoognad, *h. e. excelsa clementia præditus, vel in mandatis exigendis, vel in famulis & subditis bene tractandis. J. Becan.*

BOEMONDUS, Boesmond : *os prauum, maledicum. L. P.*

BOHEMUNDUS, Bohemond, *q. d.* Wagemon, *id est, audax : qui rem fortiter aggredi audet. M. Isl.*

BOTHO, Both *.j. nuncius, interpres. J. Avent.*

BOTULFUS, Boot-hulf ; *famulorum auxilio dives. L. P.*

BRECHTA, Brecht, *à* precht : *gravis, dignitate plena. L. P.*

BRECHTUS, Brecht, *j. prorsus celebris. B. Rhen. Malim* Berecht, *dirigens.* Bregt *attulit in alijs :* Precht, *Fastus in alijs. I. R.*

BREITHARDUS, Breithard : *cor amplum, magnificum. L. P.*

BRENNUS, BRENNO, *Vide,* BERNUS.

* BRIGIDA

BRITOMARUS, Barmar. *B. Rhen.* Breitmar *.j. qui latè auget. J. Auent.* Britomar *q.* frid-mair, frid-maer *.j. pacis arbiter. A. Jun. J. Stumpf. Quid si* Brit *vel* breit-mar, *j. clarus, celebris, famâ illustris. F. R.*

BRUNEHUTA, Bruinhaut, *fuscæ cutis femina. L. P.*

BRUNESCHILDIS, Bruneschild ; *à clypei fuscedine dicta. L. Pot.*

BRUNHYLDA, Brunhyld, Braunhyld, *q. d. urens amor. J. Avent.*

BRUNO, Bruin ; *fusci coloris. L. Pot.*

BRUNOGHILDIS, Brunogilde ; *q. d.* Brun-og-hilde *.j. Heroïna cui oculi subnigri. Jo. Bec.*

BULYLDA. *Vide,* WILHILDA.

BURCHARDUS, Burchard, Burghard, Burhard : *q. d.* burg-rad, *consul arcis siue ciuitatis ; M. Isl. vel, Fortis ut castrum. Jo. Auent.*

BURGHARDUS, Burghart : *cor arcis instar firmum. L. P.*

C

CAMBAULES, Kambaule, *id est, noctuæ crista. A. Jun.*

CAMILLUS, CADMILLUS, Kamil, *q. d.* Ka Kad *siue* quaed mel, *hoc est, mali revelator. J. Becan.*

* CANUTUS

CARBALDUS, Garbald, Garwald, *h. e. omnino audax, vel, Omnipotens. J. Bec. vide etiam* GARIBALDUS, GARIOVALDA.

CARIOVALDUS, Karwald, *h. e. magna vis carorum. J. Bec.*

CAROLOMANNUS. *Vide,* CAROLUS.

CAROLUS, Karel, *q. d.* kerle, *id est, Vir proceræ staturæ & grandis corporis, qualem Carolum primum fuisse scribunt. M. Isl. vel. q. d.* karhel, *h. e. claritas & apex eorum qui cari sunt. J. Bec. Carolus, Carolomannus,* Karel, Karelman, *id est,*

Vir carus, amatus, J. Stump. vel, Vir fortis, J. Auent. Charolus, Karel, Charel, *id est, Vir fortis & strenuus. J. Willich.* Karl, Karel; *durus, fortis. L. Pot. Puto* Kar-el, *q. d.* Gar-eel, *id est, plane nobilis, illustris. F. R.*

CAROMANDUS, Garman, *Æ. Schud.*

CASTIGO, *CASTUGO, — Gastwig, *j.* Kastwig, Gastrig. *Æ. Schud.*

CASTIGUS, Gastrig, Kastwig. *J. Stump. Vide,* GASTRIGUS.

CASTUGO, *Vide,* CASTIGO.

CATAMANTALEDUS, Kaltenmantel, *Æ. Schud.*

CATAVALDA, Gutwald, Godwald, *I. Stump.*

CATIVULCUS, Kativulk, *q. d.* Gotvolk. *Æ. Schud.* Katis-volk, *populus miser, L. P.*

CATUMERUS, Katumer, *h. e. Cattorum princeps. A. Jun.*

CAVATUS, CAVARINUS, CAVARILLUS, Gover, *Æ. Schud.*

CELTUS, Celt. *J. Stump.*

CENELMUS, *corruptè, pro* Kounhelm, *insigni galea fidens. L. P.*

CETILLUS, Ketille; *qui facilè titillatur. L. P. Galli hoc significatu dicunt* chatouilleux.

CHAROLUS, *Vide,* CAROLUS.

CHERIBERTUS, Cheribert. *q. d.* herbrecht, herbert. *I. Stump. q. d.* herwert, *dignus prefecturâ exercitus. L. Pot. Vide,* HERBERTUS.

CHILDEBERTUS, HILDEBERTUS, Childebert, *q. d.* hilfwerd, *I. Stump. q. d.* Childebert, *dignus strenuis & insignibus viris. J. Becan. q. d.* Gildebert, *h. e. rutilus barbâ. A. Jun. Chilbertus, Childebertus,* Chulbert, Childebert, *rutilus barbâ. L. Pot. Vide etiam,* HILDEBERTUS.

CHILDERICUS, Childerik, *q. d.* huldrik, *id est, diues suffragiis. Stump. Vide,* HULDERICUS.

* CHILIANUS,

CHILPERICUS, HILPERICUS, h rik, *h. e. diues auxilijs. J. Stun q. d.* hilprik, *ab auxilij copiâ, Rhen. Vide,* HILPERICUS.

CHILPRECHTUS, Chulprecht; *rea dignitas. L. Pot. Vel q.* Gil berecht, *id est,* hoofdman vañ gil *caput, præfectus, collegij &c. F. R*

CHONODOMARIUS, CONOMAR Konodomar, Konmeier, *h. e. au sive ferus præfectus: vel, Audax eq rum sessor, aut, Eques in necessit Ad. Jun. Vide etiam,* CONOI RUS.

CHRYSANDER, *Vide,* MANG DUS.

CHUNEGUNDA, *Vide,* CU GUNDIS.

CHUNIGILDA, CHUNILDA, Ko gilde, *jd est, regis amor. J. Au L. Pot. Ni sit,* kun *vel* koen hil *j. animosa heroïna. F. R.*

CHUNIGUNDA, *Vide,* CUNIG DIS.

CHUNILA, *Vide,* ELSETRUDA

CHUNILDA, *Vide,* CHUNIGIL

CHUNO, *Vide,* CUNO.

CINGETORIX, CINGENTORIX, ment rik. *Æ. Schud.*

CINSIBULUS, Sinsubel, *

CIVISMARUS, Cinsmar. *Rhen.* oj° (1).

CLAUDIUS, CLODIUS, Glau | *Clodius,* Klody, *q. d.* Luty.

CLITOVEUS, &

CLITOVIUS, ELITOVIUS, Klito Elitouw, Ludwig. *I. Stump. V etiam,* LITAVICUS.

(1) De beteekenis van deze verkort die op blz. 263 tweemaal voorkomt, is niet duidelijk. Hier in 't handschrift wijst ze naar de V van CIVISMARUS; is er geen verwijzing.

CLODIO, *Vide*, LITAVICUS.

CLODIUS, *Vide*, CLAUDIUS.

CLODOALDUS, *corruptè pro*, Groot ald, *ætas decrepita, L. Pot.*

CLODOARDUS, *Vide* LOTARIUS.

CLODOBERTUS, Klodobert, *q. d.* Cutprecht, *J. Stump.*

* CLODOMERUS. *Vide*, CLODOMIRUS.

CLODOMIRUS, LODOMIRUS, Klodomir, *q. d.* luidmer; *qui felici successu populo præest, populúmque & prolem auget: populi promotor, & gentis ampliator. I. Becan. Clodomirus, Clodomerus, q. d.* Lutmeier. *Jo. Trittenhemius. Vide,* LUITMERUS, *&,* LITOMARUS.

CLODOVEUS, *Vide,* LUDOVICUS, *&,* LITAVICUS.

CLOTARIUS, Klotard, *corruptè à* Groothard *animo magno atque excelso. L. Pot.*

CLOTHARIUS, *Vide,* LOTARIUS.

CLOTHILDIS, Klotild, Klothild, *q. d.* Luithild. *J. Stump. Vide,* LUITHILDIS.

COLMANNUS, Kolman.

COMBOLOMARUS, Konvolmar, Kunnolmar, *B. Rhen.*

COMMANUS, *Vide,* CONNOMANNUS.

CONGOLITANUS, Kongolitan, Konwald, Kunwald, *q. d.* Koning, *siue* Kuning Goldan. *I. Stumpf.*

CONOMANNUS, COMMANUS, Konman, Kunman. *I. Stump.*

CONOMARUS, Koen meier, *audax præfectus. L. P. Vide etiam,* CHONODOMARIUS.

CONRADINUS, *&*

CONRADUS, CUNRADUS, Konrad, Koenraed, *h. e. Valens siue potens consilio: prudens: scientiâ consiliorum valens. M. Isl. Consultæ audaciæ vir. A. Jun. L. P. Qui scit consilium dare. J. Avent. Thrasybulus, Conr. Rittenh.*

COROLAMUS, Kurliman. *Æ. Schud.*

COTISO, Gotz, Gots. *J. Stump.*

COTUS, Guto. *Æ. Schud.*

* CUNDIGUNDUS, *vel,* CUNDIGUNDIS. *Vide,* CUNIGUNDIS.

CUNERA, Koene, *audacula. L. Pot.*

CUNIBERTUS, HUNIBERTUS, Kunibert, Gunibert, Hunibert, *q. d.* Kuniwert, *j. audax, fortis, & simul carus. M. Isl. audaciam præ se ferens. L. Pot.*

CUNIGUNDIS, CUNEGUNDA, Koningund, *h. e. Regis favor. I. Becan. J. Avent. Cunigundis, Chunigunda,* Kunigund, *vel,* Kundigund *q. d.* Koning gund, *Regis fauor. L. Pot. vel, Cunigundis,* Kundigund; *bona ac prudens audacia; Eidem tanquam nomen virile.*

CUNIMUNDIS, Kunimond, *id est, animosus & ferox. Ad. Jun.*

CUNO, Koen. | CHUNO, CUNO, Choun, Koun, *audax, ferox. L. Pot.*

CUNRADUS, Koen. *Vide,* CONRADUS.

* CUTHBERTUS

CUTRUATUS, Gutrad, Kunrad, *Æ. Schud.*

D

DAGEWARTUS, Daegenwaert, Degenwart, *h. e. Victoriosi, Militaris, Intrepidique nomine dignus. I. Stump.*

DAGOBERTUS, DAGUBERTUS, Dagobert, *id est, cuius barba in mucronatum acumen pugionis instar desinit: vel, Strenuus & probus ex barbæ formâ. Ad. Jun. vel, q. d.* daegenwert, *siue,* Daegendrecht.

J. Stum. verùm J. Becan. Dagobert *interpretatur q.* dagenweert *.j. dignus qui ad multorum dierum spatia vitæ tempus extendat. vel, qui dignus est ut cum die ipso comparetur. Lud. Pot. etiam priorem Becani interpretationem admittit, dicens, Dagobrechtus,* Dagobrecht. *Sed alibi profert, Dagobertus,* Dagprecht; *Dei aut diuina dignitas. B. Rhen. à gloriâ strenuitatis deducit, q. d.* thegabrecht, Thegan *autem Francis dicitur Vir fortis, ad arma promtus. Ut Belgis* Degen.

DAGOBRECHTUS, *&*

DAGUBERTUS, *Vide,* DAGOBERTUS.

DEGENHARTUS, Degenhart, *j. robur virtutis : constans & firmus in virtute. M. Isl.*

DEMOSTHENES. *Vide,* VOLCARDUS.

DESIDERIUS, *Vide,* GERARDUS.

DEUDISCUS, Deudisch, *à* Deud, *seu* Dud, *j. Deus. Dicuntur Deudisci à* Deud, *sicut Gothi à* Got. *M. Isl.*

DEUDWALDUS, Deudwald, *Deus potens; divina potentia. L. Pot.*

DIETHBOLDUS, *Vide,* THEOBALDUS.

DIETHELMUS, THEODEHALMUS, Diethelm, *h. e. galea Dei. J. Stump.*

DIETMARUS, THEODOMARUS, Dietmar, Gutmar. *I. Stum.* Diethmar, *q. d. augens officium. J. Avent.*

DIETRICHUS, TIETRICHUS, THEODERICUS, Dietrich, Dietrik, *h. e. Deum inprimis colens : dies Dei; in Deo; diuinus. I Stum. dies incrementorum. J. Becan. diuina copia. B. Rhen. Vide etiam,* THEODORICUS.

DIETTAGENUS, Diettagen, *pugil Dei, J. Stum.*

DIGOBERTUS, Digobert, *h. e. virtute prælitus : qui in precio & valore est. M. Isl.*

DIOPOLDUS, *&*

DIPOLDUS, *Vide,* THEOBALDUS.

DITWALTUS, TIPOLDUS, THEOBALDUS, Ditwald. *.j. præfectus Domini.* [*sic et L. P.*] *vel,* Deutwald, Dudwalt, *Dei protestas. M. Isleb. vel,* Dietwald, Thietwald, *Theodoaldus, h. e. in quo Dei potestas comprehenditur. J. Stum.*

DIVICO, Duffwig *.j.* divig. *Æ. Schud. Divico,* Divich, *h. e. caput excubiarum. J. Bec.*

DIVITIACUS, Divig, Duffwig: *M. Isl.* Divitjach, *q. d.* die viand jacht, *h. e. qui hostes fugat.*

DODA, DODO } Dode, { *mortua, mortuus* } *à colore vid^t L. Pot.*

DODECHINUS, Dodeschijn, *mortis umbra. L. Pot.*

DOMNORIUS, Dumerich. *I. Stump.*

DOMNORIX. *Vide,* DUMNORIX.

DORULACUS, Durlach, *Jod. Willich.*

DRUIUS, Drui. *I. Stump.*

DUDELINA. *Vide,* THEODOLINUS.

DUMNORIX, Dumerich, *Æ. Schud.* Dumnorik, Domnorik, *j. diuersorum sacerdotiorum opimis prouentibus affluens. A. Jun.* Domnorik, *θυμεριξ. frenorum diues, Jo. Bec. Dumnorix,* Dunenrijk, *multorum collium possessor. L. Pot.*

* DUNSTANUS,

* DYMPNA

E

EADULFUS, Eadulf, *id est, iuramenti siue matrimonij tutor aut defensor. Ad. Jun.*

EARDULFUS, Eardulf, *h. e. opem*

ferens terræ patriæ siue solo genitali. Ad. Jun.

EBALDUS, *contractum ex* EHEWALDUS, Ehewald, Ebald, Eewald: *perfectius dicendum, Hegwaltus,* Hegewalt, Hegwalt. *jd est, qui habet potestatem vel officium custodiendi aut seruandi; qui vidt collecta, demessa, decerpta recipit, domum vehit, condit, & custodit : promus. M. Isl.*

EBERARDUS, EBERHARDUS, Eberard, Eberhard, *q. d.* oberrhat, *j. supremus consul, proconsul. M. Isl. Fortis ut aper. J. Auent. Verrinus ingenio. A. Jun. Præfectus, legatus; vel, Verrinus ingenio, L. Pot. Quidam putant idem nomen esse cum Eduardus, qui Italis* Odoardo, *Hispanis* Duarte *&c. Vide* EDUARDUS.

EBROINUS, Ebroin, Ebrowin, *q. d.* eberwin, *h. e. vincens verrem siluestrem. J. Bec.*

EBUROVINUS, Eberbein, *q. d.* erberbein, erberwein, *j. qui etiam vinum potans seruat honestatem. J. Avent.*

* ECARDUS, *Vide,* EKARDUS.

EDELTRUDIS, EDILTRUDIS, Edeltrud. | Edeltru, *fides clara ac nobilis. L. Pot.*

* EDUARDUS, *Italis* Odoardo, *Hispanis* Duarte, *quidam idem existimant cum Eberardus :* [*sed possit esse q.* Eedwardus, *id est, servator iuramenti, fidus, fidelis &c. F. R.*]

* EDWIGIS, *ni* HEDWIGIS.

EGARDUS, *Vide,* EKARDUS.

EGBERTUS, ENGBERTUS, Egbert, *j. mucronatâ barbâ, vel in angustum desinente. A. Jun. barbâ rurâ. Lud. Pot.* EKBERTUS, Ekbert.

EGILBOLDUS, Egilbold.

EGUINUS, Egenwin ; *singularis ac proprij lucri studiosus, L. Pot.*

EKARDUS, EKHARDUS, ECARDUS, EGARDUS, Ekhard; *rectius* hegerat, *j. prudenter & consultè seruans ac custodiens M. Isl. constans ut angulus & sustentans. J. Avent.*

EKBERTUS. *Vide,* EGBERTUS.

EKHARDUS, *Vide,* EKARDUS.

EISENGRINUS, Isengrin, Eisengrein.

ELANDUS, Eland, *q. d. exul. J. Stump.*

ELARDUS, Elaerd : *indoles honestatis amans. L. P.*

ELBERTUS, Elberd, *j.* Adelprecht *Vide,* ALBRECHTUS, *&c.*

ELEUTHERIUS, *Vide,* FRANCO.

ELISABETHA, *&*

ELISSA, *Vide,* ELSA.

ELITOVEUS, *&*

ELITOVIUS, *Vide,* LITAVICUS, *&,* CLITOVIUS.

ELLENHARDUS, Angelbert. *J. Avent.*

ELLICO, Ellico. *J. Stump.* *

* ELPHEGUS

ELSA, ELISSA, ISABELLA, ELISABETHA, Else. *J. Auent.* Els, *& diminutiuum* elsken ; *fragilis; ut vidt hoc ligni genus. L. Pot.*

ELSETRUDA, CHUNILA, Elsetrude. *Jo. Auent.*

ELSTRUDIS, Eelstruik : *stirpe nobilis, illustris. L. P.*

ELURA, Elure : *hora præclara, boni ominis. L. P.*

* EMERENTIA

EMERICUS, IMMERICHUS, Emerik, Emerich, *j. semper diues, nunquam deficiens, M. Isl. Verum Hæmericus, Æmericus, Heinrichus. J. Avent.*

EMMENHARDUS, AINARDUS, Emmenhard, *J. Auent.*

ENGBERTUS, *Vide,* EGBERTUS.

ENGELBERTUS, Engelbert *.j.* Angelbert.

ENGELSCHALCUS, Engelschalk.

ENRICUS, Enrich, Heinrich, *I. Stum. Vide,* HEINRICHUS, HENRICUS, AMBIORIX, *&c.*

EPOREDORIX, Fredrich, Fredrik. *Vide,* FREDERICUS.

ERASMUS, *Vide,* GERARDUS.

ERARDUS, Erard, *j. indoles honestatis avida. Ad. Jun. L. P.*

ERCHANOLDUS, *Vide,* ARIONOLDUS.

ERELIVA, Erelieve, *h. e. amans honoris & castitatis. A. Jun. L. P.*

EREMPRECHTUS, *&*

ERENBERTUS, Erenprecht, Erenbrecht, *h. e. honore dignus. Jo. Avent.*

EREVESTUS, *Vide,* ARIOVISTUS.

ERHARTUS, Erhard, Ehrhard, *h. e. robur honoris; honestum robur. M. Isl.*

ERICUS, ERRICUS, *gloriâ & honore abundans; honoribus illustris. L. Pot. Vide,* ARRIGIS.

ERIMBOLDUS, Erenbol; *caput honoratum, honore dignum. L. P.*

ERLINGUS, *&*

ERLONGUS, Erling, *Jo. Avent.*

ERMELINDIS, Ermelinde.

ERMENFREDIS, Ermenfred, *pax misera, calamitosa, L. Pot.*

U

ERMGARDIS, Ermgard : *hortus pauper, & exigui quæstus. L. Pot.*

ERMIGILDUS, Ermigild.

ERNESTUS, Arnest, Ernest, *j. serius & gravis. A. Jun. J. Avent.* Ernst, *J. Stump. Æg. Schud. Ariouistus Cæsari,* Ernst, *prudens, efficax, diligens, honestatis plenus. L. Pot. Vide etiam* ARIOVISTUS.

ERNHULFUS, *Vide,* ARNULFUS.

EROCUS, Erko, *I. Stump.*

ERRICHUS, ARRIGO, *Vide,* ARRIGIS.

ETHELWOLDUS, Ethelwold.

EVANGELUS, *possit dici* (maer, *F. R.*

EUCHARIA. *Vide,* WOLWEI

EUTHARICUS, UTHERICUS, tharik, Eutherik, Utherik, *h. e. pra modum diues. vel, Diues ubi siue mammarum. Ad. Jun.*

EVERARDUS, Everard. *V* EBERARDUS.

EVERMARUS, Evermar.

F

FARAHILDIS, Fraihil ; *ele indoles, natura. L. Pot.*

* FARO

FARAMONDUS, FARAMUND Faremond, Faramond, Barmo Waermond, *q. d. verum os; ver oris, verax ore, verus. B. Rhen. Avent. J. Bec. J. Stump.* mund, *ab oris dignitate & gra Lud. Pot. Vide etiam,* VA MUNDUS.

FASTRADA, FASTARADA, FAS RADA, Fasterad, Fasteraed ; *con constans, concilij certi, constantis. Jun. L. P. optimum consilium, Isl.* Fastrad *.j. domesticus : pe in re familiari siue domestica Stump.*

[* FERDINANDUS, *q. Freden dus, id est, pacificus F. R.*]

* FIACRIUS

FILEBERTUS, FILIBERTUS, PERTUS, VILLIBRECHTUS, VILVER VILPRECHTUS, Filebert, Vilwert, precht, Wilprecht, *h. e. multæ mationis, auctoritatis & gloriæ Stumpf. Filibertus, corruptè à* bert, *.j. Bertam amans, ambiens. librechtus,* Vilberecht *possit et intelligi multarum rerum sata multorum negotiorum,* tantàfaire go. *F. R.*

FLORENTIUS, Floris, Florents.

FOLBERTUS, Folbart : *barba densa, plena. L. Pot. Vide etiam,* FULBERTUS.

FOLKMARUS, Folkmaer, Volkmaer.

FOLRADUS, *VOLRADUS, — Folrad ; *plenus consilij ; bonus consultor. Ad. Jun. L. Pot.*

FORAULFUS, Faraulf, *q. d.* warhulf, *h. e. veritatis vel custodiæ auxiliator. J. Bec.*

FRANCISCUS, FRANCULUS, Frantse, Frantsel, *J. Auent.*

FRANCO, FRANCUS, VRANCUS, LIBERIUS, ELEUTHERIUS, Frank, Vrank, *à* frij, *sive* vrij *.j. liber, ingenuus, &* ank *.j. adolescens, juvenis. M. Isl. J. Avent. L. Pot.*

FRANCULUS, *Vide* FRANCISCUS.
FRANCO, *Vide* FRANCUS.

FRAOMARUS, Fraomar, *h. e. liber præfectus, baro, q. d.* vrijmeier, *Ad. Jun.*

FREDEGANDUS, Fredegans, *totus pacificus, L. Pot.*

FREDEGUNDIS, FREGUNDIS, FRIDGUNDIS, Vredegunt. | Fredegund, Fredgund, Fridgund *.j. ad pacem procliuis, pacem appetens. I. Stump. Fauor, pax, gaudium. J. Auent. Pacem favore suo adducens vel conservans. J. Bec. Pax bona, sincera. L. Pot.*

FREDERICUS, FRIDERICHUS, FRETELLA, Frits. | Frederik, Friderik, *dies pacis; siue, pax regni. J. Avent. Pacis dies, pacem amans, pacificus, dies ; Salomon, Jrenæus. M. Isleb. A. Jun. Jo. Claius, Jod. Willich. L. Pot. Vide &,* EPOREDORIX.

FREDESWIDA, Fredewijt, *amplam possidens pacem. L. Pot.*

FREDGUNDIS. *Vide,* FREDEGUNDIS.

FREDIGERNUS, FRITIGERNUS, *FRIDIGERNUS, VIRIDOGERION, — Fredigern, Fritiger, *Fridger, Fredeger, Fridiger — *h. e. pacem amplectens. A. Jun. Jo. Bec. *J. Stump. — pacis studiosus, cupidus, sectator. L. Pot.*

FREMONDUS, Fremond, *os pacificum, paci studens. L. Pot.*

FRETELLA, *Vide,* FREDERICUS. °j[v]

FRIDIGERNUS, *Vide,* FREDIGERNUS.

FRIDERICUS, FRIDERICHUS, *Vide,* FREDERICUS.

FRIGERIDUS, Frigerid, *h. e. liber equitatus. J. Bec.*

FRUGI, Fastrad *.j.* Werdrad. *J. Stum.* °j° (1).

FUCHSBRANUS, FUCHSBRENUS, Fuchsbrand, Fuchsbren, Fusbren, *miles pedester, galeatus. M. Isl. Nonne (si* bren *galeam significet)* tuchsbren *denotet galeâ quæ in cristâ caudam vulpinam habeat insignem? F. R.*

FULBERTUS, VOLBERTUS, Fulbert, *q. d.* Wolwerd, Volwerd, *h. e. bene sive plenè dignus. M. Isl.* Fulbert, *h. e. gravis & plenus barbâ. Ad. Jun. Vide etiam* FILIBERTUS; *item* VOLWERDUS.

G

GALATES, Galaet. *I. Stump.*

GAMBRIVIUS, Gamper, *q. d.* kempfer, kamper, *J. Stumpf.*

GANGOLFUS, &
GANGULFUS, Gangolf, *q. d.* ganghulf, *prosperum auxilium, feliciter procedens. M. Isl.*

GARBRANDUS, Garbrand: *igneus, ardens. L. Pot.*

GARIBALDUS, Garbald, *q. d.* gerwald, garwald *.j.* volmacht. *M. Isl.* Gairbald, *diligentissimus. L. Pot. Vide etiam,* GARBALDUS.

(1) Zie nota op blz 258.

GARIODRUDA, Gerdraud, Gartrud, Gertrud, Gardrud, Gerdrud *.j. quæ omnia fidit. J. Auent. Vide etiam,* GERTRUDIS.

GARIOVALDA, Garbald, Gerbolt, *id est, qui penitus & omnia vult. J. Avent. Vide etiam,* GARIBALDUS, CARBALDUS.

GARLACUS, Gerlaken : *pannus integer. Nomen metaphoricum significans talem hominem. L. Pot.*

GASTALDUS, Gasthold. *Italis hodie* Gastaldo. * *Græcis Xenochares, Xenophilus, — I. R.*

GASTRIGUS, GASTRICHUS, Gastrich, *.j. hospitalis. Jod. Willich.*

GAUDERICUS, Gauderijk, *auri diues. L. Pot.*

GAUGERICUS, Gaugerich.

GEBERHARDUS, Geberhart, *animus liberalis. L. Pot. Vide,* GEBHARDUS.

GEBERICUS, Geberijk ; *largus liberalis.*

GEBHARDUS, GEVARDUS, Gevaerd *.j.* Gever, *Æ. Schud. Gebhardus, Gebratus,* Gebhard : *rectiùs* Geb-rat, *h. e. dator consilij, potens consilio. M. Isleb.* Gebhart, *h. e. liberalis animo, & largiri paratus. A. Jun. vñ Pottero Geberhardus. An non autem Gebhartus, Animos addens, instigans, &c? F. R.*

GELSONDIS, Gelsont ; *valetudo bona, firma. L. Pot.*

GENEBALDUS, Geneboud, *q. d.* Gent-behald, *siue,* Gent-behoud, *h. e. elegantiæ conservator. J. Bec.*

GENOVEFA, Geneveve.

GENSERICUS, Genserik, Genserich. *I. Stumpf.* Gantsrich, Gantsreich *.j. totes diues : vel, Integrum regnum. J. Auent.*

GERARDUS, Gerard, *h. e. ingenium vulturium & rapax, Ad. Jun. Giraldus, vel, Gerardus ; indoles vulturina .j. rapax, vorax. L. Pot. Gerhardus, q. d.* Garhard, *omnino durus. B. Rhen. Erasmus vertit, Desiderius, &, Erasmus, quasi ex* Ger-aerd, *j.* be-geer-aerd.

GERBERGA, Gerberge.

GERBRECHTUS, Gerbrecht, *h. e. hereditario iure tenens sive possidens. Ad. Jun.*

GERLACUS, Gerlak.

GERMANUS, German *.j. qui avet viro congredi ; qui ultro hostem petit. J. Avent. alij dicunt q.* Garman, *.j. planè vir. Possit esse quasi* Weerman, *q. vir armatus, militaris, miles. Item* Ger-man, *à corripiendo, colligendo, rapiendo; ut* Kriegs-man, *à* kriegen, krijgen, *accipere, rapere. Item q.* waerman .j. *custos, quòd assumti in custodias Principum. Hinc et Angli* man of waer *vocant nauem bellicam, aut Præfectum nauis bellicæ. F. R.*

GEROCHUS, Geroch.

GEROLDUS, Gerold.

GERTA, Geert : *diminut.* Geertken, *petitrix, desideratrix. L. P.*

GERTHOLDUS, Gerthold ; *Gertam tenans, amans. L. P.*

GERTRUDIS, Gertrud, Gartrud, *h. e. prorsus fidelis, fidelque tenax. A. Jun. Omnino amabilis. J. Stump. Quæ fidum se præbet nostris desiderijs. I. Bec. quæ omnia fidit,* Gardrud, Gerdrud, Gertrud, *L. Pot. Vide etiam,* GARIODRUDA.

GIBERICUS, Gebrik, Giberik, *j. liberalis opum largitor, & munerum dator. A. Jun. Possit etiam esse q. Wibericus,* πολύγαμος. *F. R.*

GIBULDUS, Gebhuld, Gibhuld. *I. Stumpf. jd est, da pacem. Jo. Avent.*

GILDARDUS, Geldaert, *indole alacri. L. Pot.*

GILDEBERTUS. *Vide,* CHILDEBERTUS.

GILDUS, Gild, *alacer, promtus. Hinc componuntur* Ermgild, Rijkgild. *L. Pot.*

GILIMERUS, Gilimer *.j. præfectus commeatui publico; à* gilei, *siue* gelei. *Vel, Jucundus & hilaris præfectus: à* gily *siue* gilly, *quod Gothis & Britannis dicitur, Delectabilis. Ad. Jun.*

GILOMARUS, Gilmer, *Io. Stump.*

GIRALDUS, *Vide,* GERARDUS.

GISALA, Gisele, Geisel, *q. d. obses. J. Auent.*

GISBERTUS, GISSEBRECHTUS, Geis, Geisbert, Gisbert, *h. e. dignus ut sit obses. Gisus, inquit B. Rhen. cum multis componitur, ut, Gisulphus, Gissebrechtus, Wiligisus, &c. Gisbertus,* Gijsbert : *Gisam ardens, ambiens. L. Pot.* **Gis, possit cē pro* Wis, *sapiens, certus.*

GISELLA, Geisel, Gisel, *q. d. obses. L. P.*

GISERICUS, Giserik *.j. anseribus diues. A. Jun.*

GISLINUS, Gilein. *Gillenus.*

GISSEBRECHTUS, GISULPHUS, } *Vide,* GISBERTUS.

GODEBERTA, Godebeite. | *Godebarta,* Godebaert, *Berta bona honesta. L. Pot.*

GODEHARDUS, Godehart; *cor atque animus diuinus. L. Pot.*

GODELAVUS, Godeleven; *vita otiosa, mollis, desidiosa. L. Pot.*

GODELEBUS, GODELAIBUS, Godeleb, *h. e. iucundam vitam ducens. A. Jun.*

GODELIVA, GODOLIVA, GODOLEVA, Godelieve, *q. d. Deo cara.* | *idem L. Pot.*

GODFRIDUS, *Vide,* GOTEFRIDUS.

GODHOLDUS, Gotshold, *θεόφιλος. And. Altham.*

GODOFREDUS, *Vide,* GOTEFRIDUS.

* GODOPRECHTUS, Godprecht, Godpert, *j. Deo dignus. J. Avent.* Godbrecht, *sit fortè q.* Goed berecht, *bona instructio. F. R.*

GODSBRECHTUS, THEUDBRECHTUS, Godsbrecht, Godbrecht. *B. Rhen.*

GODWINUS, Godwin.

GOERICUS, Goerik.

GOMARUS, GUMMARUS, Goemar, Gomer, *h. e. homo bonæ famæ. J. Bec. Gothemarus,* Gotmaer, Goemaer, Gotmeier, Gutmeier, *h. e. bonus superior. J. Stumpf.*

GONTHARUS, GONTHERUS, GUNTHERUS, Gunther, *I. Stumpf.*

GOSWINUS, Goswin, *q. d.* huswin, *j. victor domorum. vel, q. d.* Josquin, Joskin, *j. Justus, Justulus. M. Isl.* Gooswijn, *diuitiarum aceruator. L. P.*

GOTARDUS, Goetaerd; *bona ac innocens indoles. L. Pot. Vide etiam,* GOTTHARDUS.

GOTFRIDUS, &

GOTEFRIDUS, GOTOFRIDUS, GODFRIDUS, Gotefrid, Godfrid, *h. e. pace bonus: vel, diuinæ pacis munere inclytus. Ad. Jun. Diuina pax, J. Avent.*

GOTEGISELUS, Godsalig, Godgesel, Gutgesel. *I. Stump. An non* Godgisel, *bonus obses? F. R.*

GOTHEMARUS, *Vide,* GOMARUS.

GOTOFRIDUS, *Vide,* GOTEFRIDUS.

GOTSCHALCUS, Godschalk, Dietschalk. | Gotschalk, *bene in rebus diuinis versatus; diuinâ ratione cautus, strenuus. L. P. Jmò, Dei famulus, θεόδουλος.* F. *R.*

GOTTHARDUS, GOTTARDUS, GOTHARDUS, Gothard, Gottard, *h. e. robur Dei, vel, Bonus indole. M. Isl. Bona indoles, A. Jun. L. Pot. Vide etiam* GOTARDUS, GODEHARDUS.

GRANICUS, Granik. *I. Stumpf.*

GRIMBALDUS, Grimbald; *ad iram pronus. L. P.*

GRIMOALDUS, *&*

GRIMMOALDUS, Grimald, Grimwald, *h. e. iræ potestas : iudex qui exercet iram in facinorosos : seuerus in gubernatione & potestate. M. Isl. I. Stump. Vel, q. d.* Grimmewald, *h. e. iracundorum crudelitatem vi suâ compescens. J. Bec. Vel, Grimwaldus,* Grimald, *à sæuâ potestate dictus. B. Rhen.*

GRIMOLDUS, Grimold, Greimhold, *j. impetum amans. J. Auent.*

GRIMWALDUS, *Vide,* GRIMOALDUS.

GROTHILDA, Grothild, *q. d. magnus amor.*

GUALBARTUS, *Vide,* WALBERTUS.

GUDELA, Gudele, Goedele; *pars bona; felicem partem sortita. L. P.*

GUDILA, GUDULA, Goedele, Gudele, Guedele.

GUDUALDUS, GUDWALDUS, Gudwald.

GUDULA, *Vide,* GUDILA.

GUELFO, Belfard, *à* belg *j. catulus. Jo. Auent. Sed propius ad Belgicum* welpe, *j. catulus. C. K.*

GUIBERTUS, Wibert, Guibert. | *Guibertus, corruptè pro* Guldebart : *barba aurei coloris. L. Pot. Quin non corruptè, Guibertus enim esse potest q.* wijbaerd, *barba lata. Sed amplius videndum an* bert *hîc barbam denotet. F. R.*

GUIDO, *Vide,* VIDO.

GUILHELMUS, *&*

GUILIHELMUS, *corruptè, pro,* Guldhelm; *vulgo* Wilhelm, *Wilelmus : deaurata cassis ac galea, quòd talem capite gerebat. L. Pot. Vide,* WILHELMUS.

GUINOMADUS, Guinomad, Gwinomad. *I. St. vel sit,* Winomad. *F. R.*

GULIELMUS, *Vide,* WILHELMUS.

GUMMARUS. *Vide,* GOMARUS.

GUNDAGRIUS, GUTAKKERUS, Gutakker, *h. e. bonus & fructuosus ager. I. Stump.*

GUNDALDUS, Gundalt, *vegeta senectus. L. Pot.*

GUNDEBALDUS, Gonwald, *I. Stump.*

GUNDERICUS, Gunderik, *h. e. fauoris ac popularis studij potens. A. Jun.* Gunerik, Guntrich, *J. Stump.*

GUNDIBALDUS, Gundibald; *bona ac oportuna festinatio. L. Pot.*

GUNDIMARUS, Godomar : *boni rumoris autor. L. P.*

GUNDOBALDUS, Gundebald, *h. e. magna fauoris vis. Jo. Becan.*

GUNTERUS, *&*,

GUNTHERUS, *Vide,* GONTHARUS.

GUNTHOLDUS, Gunthol *.j. fauor & amor. J. Auent.*

GUNTHRAMNUS, *&*

GUNTRAMUS, Guntram, *h. e. fauorem latè extendens ; vel q.* guntgram, gunt-kram, *h. e. taberna fauoris. J. Becan.*

GUNTRANDUS, Gundrand.

GUNTRANUS, Guntraat, *bonum, sincerum consilium. L. Pot.*

* GUOLFGANGUS, *Vide,* WOLFGANGUS.

GUTAKKERUS, *Vide,* GUNDAGRIUS.

GUTHA, Goede *.j. bona, Agatha, J. Auent.*

GUTLATUS, Gutlah : *compotatio, aut, conuiuium exigui sumtus. L. P.*

GUTODRUDA, Gutdraud, Gutdrud, *id est, benefidens, nihil mali timens. J. Avent.*

GUTORAMUS, Gutram, *q. d. bona fama & gloria. J. Auent. Possit & intelligi bona meditans, cogitans, coniectans. F. R.*

H

HADOFREDA, Hadfreid *.j. quæ gaudium habet.* | *vel, quæ pacem. F. R.*

HÆLICA, Heilige *.j. sancta, I. Avent.*

HÆMERICUS. *Vide,* EMERICUS, HEINRICUS, *&c.*

HALARDUS, Alard.

HALINNA, Halinne : *omnia sua faciens. L. P.*

HARALDUS, Harald : *crines antiqui, cani : coma moris antiqui. L. Pot.*

HARBARTUS, Harbart.

HARMANUS. *Vide,* HERMANNUS.

HARTMANNUS, Hartman.

HARTOVICUS, Hardwijk, *q. d. dura via. J. Auent.*

HARTUICUS, Hardewik.

HASTULFUS, Hasthulf *.j. habens auxilium. J. Auent.* Haast-hulf, *festinum, citum, promtum auxilium. L. Pot.*

HATTO, *h. e. pater.*

HAVENRICUS, Haverijk ; *peculij diues. L. Pot.*

HECTOR, Hechtar. *J. Stum. J. Will. Hector, Hictor,* Hechter. *I. Auent. Hector,* Hikar, Hikkar, Hichtar. |

HEDDEWIGIS, *&*

HEDVIGA, Heddewig, Hedwig *.j. patris refugium. M. Isl. Hedovica,* Heidweg, Heidwik. *J. Avent.* HEDWIGIS, Heet-wijg; *cunas ardenter agitans L. Pot.*

HEGWALTUS. *Vide,* EBALDUS.

HEILA, Heile; *beatrix, liberatrix. L. Pot.*

HEIMERAMNUS, Heimeram.

HEIMERICUS, *&*

HEIMRICUS, *Vide,* HEINRICUS, EMERICUS, *&c.*

HEINHOLDUS, Heinhold : *prouinciæ lucus. L. P. Potius, patriæ fidelis ; aut, domus suæ tenax, protector, &c. F. R.*

HEINRICUS, *aut potiùs,* HEIMRICUS, Heinrich, Heinrich (1), Hainrich, *h. e. domicilijs diues. A. Jun. vel, Heimerichus,* Heimrik, *h. e. locuples domorum, siue, qui domi diues est. J. Bec. Heinricus,* Heinrik, *amplos possidens agrorum limites. L. Pot. Honoricus, Hæmericus, Æmericus. J. Auent. Hinricus, Heinricus, Henricus,* Hinrik, Henrik, Heinrik, *h. e. intus seu domi diues. M. Isl. Vide etiam,* EMERICUS.

HELENA, Hille.

HELITONIUS, Helt, *j. heros. J. Auent. Jod. Will.*

HELMOLDUS, Helmond ; *os tartari. L. Pot.*

HELTO, Helte ; *adolescens, aut, puella, calidi cordis, animosa. L. Pot.*

HENRICUS. *Vide,* HEINRICUS.

HERBERTUS, HEREBERTUS, HERIBERTUS, CHERIBERTUS, Herbert, Heribert. *h. e. dignus præfectura exercitus. J. Bec.* Herwert, Herbrecht. *I. Stump.* Herebert, *barba heroica ; dignitatem præ se ferens. L. P.*

HERBRANDUS, Herbrand : *herum ardenter amans. Lud. Pot.*

HERCULES, Erkle, Ergle. | Argle, Aergle, Arkle, Aerkle, *q. d. ferus leo. J. Auent.*

HEREBERTUS, } *Vide,* HERBERTUS.
HERIBALDUS, } *Vide,* HEROALDUS.

(1) Sic bis.

HERIBERTUS, } *Vide,* HERBERTUS.
HERIMANUS, }

HERLINDIS, Herlinde.

HERMANERICUS, Hermanrik, Erenrik.

HERMANNUS, HARMANUS, Herman, Heerman *j. Dux exercitus, bellator, vir exercitus. M. Isl. vel, Publicus monitor. J. Bec.* Hartman, *vir fortis, durus, robustus. L. Pot.*

HERMION, HERIMANUS, Herman, *q. d. vir exercituum. J. Avent. J. Stumpf.*

HEROALDUS, HERIBALDUS, Herwald : *h. e. celebris & potens in bello. I. Stump.*

HERVICUS, Herwich.

HICTOR, *Vide,* HECTOR.

HILDEBERTUS, Hildebert, *q. d.* Heldwerd, *j. heros carus, preciosus. M. Isl.* Hildebrecht *vel,* Hildeprecht *j. amari dignus. J. Auent. Hildebertus, Childebertus,* Hilf-wert, *j. dignus qui adiuuetur. Hildebrechtus, siue, Luitharius,* Hildebrecht. *B. Rhen. Vide etiam,* CHILDEBERTUS.

HILDEBRANDUS, HILTEBRANDUS, Hildebrand, Hiltebrand : *h. e. incentiuum fortium virorum et animosorum iuuenum : incensor, impulsor : vel. q. d.* helt-bren *j. heros siue gigas brennorum : eques galeatus : galeatus heros; à* bren *dictione prisca Cimbrorum quo galea bellatoria designatur. M. Isl. A. Jun.* Hildebrand, Hiltebrand, *h. e. amoris titio :* huld *enim, siue* hild, *amor est. Jo. Auent. L. Pot. Hillebrandus,* Hillebrand; *Hillam ardens, amans. L. P.*

HILDBRECHTUS. *Vide,* HILDEBERTUS.

HILDEGARDA, HILDEGARDIS, Hildegard, *h. e. amoris hortus. Jo. Avent. bonarum indolum custos. L. Pot. An non, altus hortus. q. femina enimens, heroina : vel, fidem seruans? F. R.*

* HILDEPHONSUS

HILDEGASTUS, Hildegast, *Trittenhemius.*

HILDEGRONDIS, Hildegrond; *profundâ indole prædita. L. Pot.*

HILDEHULFUS, HILDULPHUS, Hildehulf : *bonarum indolum promotor. L. Pot.*

HILDERICUS, *Vide,* HULDERICUS.

HILDEVARDUS, Hildewarde.

HILDOLFUS, HILDULFUS, Hildolf, Hildulf.

HILLEBRANDUS, *Vide,* HILDEBRANDUS.

HILPERICUS, Hilperik, Helpreik, Hilfrich, Hilfreich, *h. e. auxilijs potens. A. Jun. J. Stump. vel, Adiuuans regnum. Celtæ in Chilpericum deprauant. J. Auent. Vide etiam,* CHILPERICUS.

HILTEBRANDUS, *Vide,* HILLEBRANDUS.

HILTGARUS, HILTGARDUS, Hiltgar, Hiltgard, *h. e. valde celebris. J. Stumpf.*

* HILTPRECHTUS, Hiltprecht, *h. e. latè divulgatus, celebris. J. Stumpf.*

HILTRUDIS, Hiltrud, *h. e. celebris amabilitatis causâ. J. Stumpf.* Hiltru, *indole fideli, apertâ. L. Pot.*

HIMELGARDIS, HEMELGARDIS, Himelgarde, Hemelgarde.

HIMELOTRUDA, Himeltruid, Himeltraud, Himeltrud; *vel,* Hemeltruid *&c. h. e. quæ cœlo fidit, Jo. Avent.*

HINRICUS, *Vide,* HEINRICUS.

HOLDWERDUS, Holdwerd, Houwaerd, *h. e. gratia siue favore dignus. M. Isl.*

HONORICUS. *Vide,* HEINRICUS.

HORDERICUS, ORGETORIX; Horderik, Hordrich, Horrich. *I. Stump. Æ. Schud.*

HORMOCARDUS, Hormkard.

HORTARIUS, Hertard, *I. Stump.*

HOUTILO, *Vide,* OUTILO.

HUBERTUS, Hubert. | Huisprecht; *domestica dignitas. L. Pot.*

HUGO, Hugo, Huige. | Haug, Huig, *q. d. cæsim feriens; ab,* hauen, haugen, hougen, *id est, cæsim ferire. Jo. Avent.*

HUGOBERTUS, Hugobert, Huigprecht. *J. Stump.*

HUGOPERTUS, Hauprecht, *J. Avent.*

HULDERICUS, Hulderik, Hulderich *.j. suffragijs potens. A. Jun. Dies fauoris, cui multum favetur. I. Stump. & Trittenh. Etiam,* Hilderich, Hildenrich, Hulderich, *scribunt .j. Hildericus, Ulricus; Celtæ, Childericum corruptè nominant. J. Auent. Ulricus, Udalricus, Alaricus, Alricus,* Ulrik, Udalrik, Udelrik, Alrik, Alarik, *h. e. omnium locupletissimus; supra omnes locuples. Ad. Jun. Vide etiam,* ALARICUS.

HULFGANGUS, *per per am* WOLFGANGUS, Hulfgang *.j. auxilium prosperum felicitérque procedens. M. Isl.*

HUMBERTUS, HUMPERTUS, Humbert, *q. d.* unwert, *non charus. M. Isl.*

HUNEGUNDIS, Hunegund.

HUNERICUS, Hunerik, *h. e. dies gallinaceis. A. Jun.*

HUNFREDIS, Hunfrid. | Hunfred, *vicinorum pax. L. P.*

HUNGERUS, Hunger.

HUNIBALDUS, Hunibald.

HUNIBERTUS. *Vide,* CUNIBERTUS.

HUNIMUNDUS, Hunimond, *h. e. eloquens mellito ore. A. Jun.* Heimund, Homund, Honmond. *J. Stumpf.*

HUNOLDUS, Haunold, *J. Avent.*

HUSMARUS, Husmar, Husmer, *q. d.* Husmeier, *j. maior domus. B. Rhen.*

I

IANUS, Jan, Hans.

IDA, Jde. *Nomen veteris Teutonum Deæ. L. P.*

ILDERICUS, Jlderik, *h. e. uberum dies; ab* ilder *sive* elder *.j. uber, siue mamma. A. Jun.*

IMMERICHUS, *Vide,* EMERICUS.

INDUCIOMARUS, Husmar, *B. Rhen.* Jnduciomar, *J. Stump.* Jnduitsmaer, *L. Pot.*

INGEVON, Jnwoner.

INGONDIS, Jngund : *omnino tota bona ac proba. L. P.*

INGRAMUS, Jngram. *J. Stump. Jod. Will.* Jngram, *maximè infensus siue offensus, J. Auent.*

IOANNES, Jan, Hans.

IOSQUINUS, *Vide,* GOSWINUS.

IRMENGARDA, IRMENGARDIS, Jrmengarde.

ISA, Jse; *glacialis, j. frigida. L. Pot.*

ISABELLA, *Vide,* ELSA.

ISBRANDUS, Jsbrand, *q. d.* Jsenbren, ijsenbren, *ferrea galea; ferreæ galeæ munimen; ferreus suorum defensor. vel, Glaciem accendere volens; h. e. impossibilia aggredi tentans. A. Jun.* Ijsbrand, *Jsam ardens, ambiens, L. Pot. Fortè, Qui vel glaciem j. frigidissimos animos siue timidos accendere & animare possit. vel, Qui vel in ipsâ glacie ardeat. F. R. Horribilis &c.*

ISENARDUS, Eisenhard, *i. durus ut ferrum Jo. Auent. Ni, durus ut glacies, frigidus animo, &c. F. R.*

ISENOTUS, Isenot, Eisenot, *h. e. qui in calamitate aduersitatéque, perinde ac si ferrum esset, non cedit. Jo. Avent.*

Istenon, Eister-woner. *J. Stumpf.*

Italus, Jtel, *J. Stump.*

Iudocus, Joost.

Iugunda, Jugunde, *à iuuentute dicta, Jo. Auent.*

Iuliana, Jlge.

* Ivo

Iustus, Joost. *Iustus, Iustulus, Vide,* Goswinus.

L

Laërtes, Larein, *J. Stump. Jod. Will. J. Auent.*

Lambertus, Lambert, Lampert, *q. d.* langwert, *diu carus, diu gratus. M. Isl. vel, q. d.* landbrecht. *B. Rhen.* Landprecht, *ditionis ac prouinciæ potentiâ scutum. L. Pot.*

Lancfrancus, Lankfrank : *diuturna atque antiqua libertas. L. Pot.*

Landelinus, Landelin. | *corruptè à* Landwin ; *terrarum domitor. L. Pot.*

Landhilda, Landhilde, *j. patriæ amans. J. Auent. L. Pot.*

Landinus, Landin. *J. Stump. fortè,* Laudin.

Landoaldus, Landoald. | Landalt, *antiqua prouincia, L. Pot.*

Landolfus, Landolf, *q. d.* landhulf, *h. e. terrarum salus, regionis auxiliator. M. Isl. Landolfus, Landulfus ;* Landolf, Landhulf, *regionis auxilium. L. Pot.*

Landrada, Landrade.

Landricus, Landreik; *multorum agrorum possessor. L. Pot.*

Landulfus, *Vide,* Landolfus.

Laudinus, Laudin. *Jod. Will. fortè,* Landin.

Laudulfus, Lauhulf : *tepidum ac parvum auxilium. L. Pot.*

Laudus, Lau ; *tepidus, ignarus partium ac factionum. L. Pot.*

Launomarus, Laumaer; *tepidus ac subfrigidus de re aliquâ rumor. L. Pot.*

Lautarius, *Vide,* Lotarius.

* Lebuinus

Lemontius, Leeumond ; *os leoninum. L. P.*

Leobardus, Leeubard ; *barba leonina. L. P.*

Leocrates, *Vide,* Leonardus.

Leodegarius, Leodgard. *Vide etiam,* Luitgarius.

Leonardus, Leenhart, *h. e. rubor leonum. M. Isl.* Leonard, *h. e. Leoninus animus, A. Jun. q. d.* leeuwenhart, *h. e. cui animus est leonis. J. Bec.* λεωκράτης. *And. Alth. L. Pot. Mercedis præmiique thesaurus. J. Auent.* Leonard, *est quasi* Leeuwen-aerd, *j. indole leoninâ; sicut* Bernaerd, Gieraerd, Wolfaerd, Adelaerd, Eberaerd, *&c. F. R. Vide etiam,* Lomnorius.

Leonorius, *Vide,* Lomnorius.

* Leonorus, *Vide,* Lomnorius.

Leopaldus, Leopald : *Item*

Leopoldus, Leopaldus, Lupoldus, Luitbaldus, Litovaldus, Lupold. | Luitbold, Luitbald, *j. qui popularis est, & bene vult populo. J. Auent.* Leeupold, *pes Leoninus. L. Pot.*

Leudemondus, Lutmond. *J. Stump.*

Levina, Leeuinne ; *leæna. L. Pot.*

Levinus, *Vide,* Livinus.

Leupoldus, Leupold, *q. d.* liebhold, lieb und hold, *Amabilis, dilectus. M. Isl.*

Leutharis, Liuthar, *h. e. purus, putus. I. Bec.*

Leutharius, *Vide,* Lotharius.

Leutholfus, *Leuthulfus, — Ludolfus, Leutholf, *h. e. hominibus*

auxilium præstans, opémque ferens. A. Jun. Ludulfus, Luidhulf, *populi adiutor, defensor, L. P.*

LEWIGILDUS, Leuwigild, *h. e. leonum contubernalis. A. Jun.*

LIBERIUS, *Vide,* FRANCO.

LIDVIGIS, &

LIDWIGIS, Lidwig.

LIEDEWILDIS, Lijtwijt; *femina ad tolerantiam nata. Lud. Pot.*

* LIOBA.

LITAVICUS, Ludewik, Lodewik, *q. d.* Lutwig, Luitwik, *h. e. populi refugium; vel, is qui pro populi salute excubias agit. J. Bec. Clodoueus, Clitoueus, Clitouius, Elitoueus,* Luitwig, Luitwik, Lodewik, Ludowik, *h. e. Vir magni ponderis & æstimationis apud populum; acceptus populo. J. Stump. Vir autoritate pollens, cui homines libenter parent, de via decedunt; cui omnes primas concedunt; de viâ, de semitâ, cedunt,* daer de lui voor wijken. *Vel, qui ipse populo ob modestiam multa concedit, Poplicola. I. R. Clodoueus, Lodoinus, Ludouicus, Populi refugium, J. Becan. Præstantissimus populi, vel, populis valens: nam* luith *populus est, &* wich *homo strenuus; vel Clodio, Clodoueus, Ludouicus. J. Auent.*

LITHOLFUS, LITOLDUS, LITOLFUS, Luithilf, *j. populi adiutor. J. Auent. Vide etiam,* LODOLFUS, LUDOLFUS, LEUTHOLFUS.

LITOMARUS, Luitmer, *qui populum auget: Clodomirus Celtis corruptè vocatur. J. Auent. L. Pot. Vide,* LUIDMERUS, CLODOMIRUS.

LITOPRANDUS, Luitbrand, Luitprand *.j. populi titio & amor. J. Auent.*

LITOVALDUS, *Vide,* LEOPOLDUS.

LIVARDUS, Livard, *j. amoris gaza. J. Auent. L. P.*

LIVINUS, LEVINUS, Liven, *q. d. amatus, dilectus.*

LODOLFUS, LUDOLFUS, Lodolf, Lodulf, Ludolf, *q. d.* luidhulf, *siue,* leudhulf, *h. e. auxilium populi, Alexander. M. Isl. L. P. Vide etiam,* LEUTHOLFUS, LITHOLFUS *&c.*

LODOMIRUS, *Vide,* CLODOMIRUS, LUITMERUS, & LITOMARUS.

LODOWICUS, Lootwijch, *vicus plumbo abundans. L. Pot. Quin idem cum* LITAVICO, *&c. F. R.*

LOTARIUS, Lot. *J. Bec. vel,* Clotaris *q. d.* C. Lotaris, *id est,* Coning Lotaris, *Rex Lotarius siue Lautarius, literâ primâ perperam adiectâ, sicut in Clodoveus, Clodomirus, Childebertus, Chilpericus. C enim proprijs Regum Francorum nominibus præfixum idem valet quod* Coning. *Dicendum autem Lautarius, à* lauter, lautar *h. e. purus. Idem J. Bec. L. Pot. Clotharius, Clodoardus, q. d.* Luthart. *I. Stump.*

LOTHARIUS, Lother. *Lotharius, Leutharius, Lotharis, h. e. populi dominus, vel, purus putúsque. Ad. Jun. Q. d.* luther, ludher, *herus siue dominator hominum. M. Isl. Lutharius, Lutherius, Lotharius,* Luther, *Jod. Will. Æg. Schud. Jo. Auent. j. clarus, sincerus.* Lut-hart *.j. Lotharius. J. Stump. Lotharius,* Loothart, *cor plumbeum .j. molle. L. Pot. Hoc verò verò plumbeum F. R.*

LOMNERIUS, LEONORIUS, Loner, *j. qui mercede conductus est & stipendia facit. J. Auent.* Loner *tam* (1) *est qui mercedem soluit. F. R.*

LOMNORIUS, Leonorus, Lenhart, *Jod. Willich.* Leonhart, Louwenart. *I. Stump.* Lonher, Loeven-

(1) Sic. Bedoeld is *tamen.*

her, Loeweher : *unde postea natum est nomen Leonhardus, Æ. Sch.*

LUDGERUS, Ludger.

* LUDMILLA, *Vide,* LUITGARDA.

LUDOLFUS, *Vide,* LODOLFUS, LEUTHOLFUS, *&c.*

LUDOVICUS, CLODIO, Ludel. | *Clodoueus*, Loïs, Cloïs, Luidwijch, *via popularis. L. Pot. Vide,* LITAVICUS.

LUDULFUS, *Vide,* LODOLFUS.

LUERIUS, Luer. *I. Stump.*

LUIDEMERUS, LODOMIRUS, LITOMARUS, Luidemer, Lodemer, *q. d. populi promotor, gentis ampliator. J. Bec. Luitmerus, Lodomirus,* Luitmeier, Lutmeier, *h. e. populi præfectus, B. Rhen. Vide etiam,* CLODOMIRUS, *&c.*

LUITBALDUS, *Vide,* LEOPOLDUS.

LUITBRANDUS, Luitbrand, *h. e. galea, sive, apex populi : vel, instigator incensórque populi. A. Jun.* Luitprand, *hominum galeatus* (1), *h. e. qui homines armis tutatur. M. Isl. f. galea.*

LUITCHARUS, Luithar, Luitgar, *h. e. acceptus populo. J. St. Vide,* LUTGERUS.

LUITFRIDUS, *pax populi. L. Pot.*

LUITGARDA, LUDMILLA, Luitgarde. | *Luitgarda, Luitgardis,* Luitgarde, Luitgard, *populi hortus. L. Pot. Quid si, Flagellum populi, Custodia populi? F. R.*

LUITGARIUS, LEODEGARIUS, Luidgar. *B. Rhen.*

LUITHARIUS, *Vide,* HILDEBERTUS.

LUITHILDIS, Luit, Luitken *.j.* Luithilde, *J. Bec. Luithildis, Clothildis,* Luithilde, Clothilde, Hilde, *q. d. excellens in populo, heroina populi: sic excellens in populo ut heroina dici mereatur. J. Bec.*

LUITHOLDUS, Luithold *.j. populi amator. J. Auent. Lutholdus,* Luthold; *Lutam tenens, ambiens. L. Pot.*

LUITMERUS. *Vide,* LUIDEMERUS.

LUITPOLDUS, Luitpold. *Vide etiam* LEOPOLDUS.

*LUITWINNUS, *Vide,* LUTWINUS.

* LUDWIDIS

LUPOLDUS, *Vide,* LEOPOLDUS.

LUTA, Luite, *popularis, familiaris, L. P.*

LUTGARDIS, Lutgard. *Vide etiam,* LUITGARDA.

LUTGERUS, Lutger. | Lutgier, *populi imperium affectans. L. Pot. Potiùs sit, populum colligens, ut et quæ ï Lutgarius, Loodegarius : aut etiam Populi protector, q.* Luitweer. *Certè si* Lutgier *sit, tam potest intelligi* δημοβόρος. *F. R.*

LUTHARDUS, Luthart, *cor populi. L. Pot.*

LUTHARIUS, LUTHERIUS, } *Vide,* LOTHARIUS.

LUTHOLDUS, *Vide,* LUITHOLDUS.

LUTISWINDA, Lutsind. *J. Stump.*

LUTPRANDUS, Luitprand; *homines in sui amorem ardenter excitans. L. Pot.*

LUTWINUS, LUITWINNUS, Lutwin, Luitwin, *h. e. populos vincens. A. Jun. L. Pot.*

M

MACHTHILDIS, MATILDIS, MACHTHILDA, Maechthilde, Machtilde, *h. e. Virginum heroina. J. Bec. L. Pot.*

MAIORVICHUS, Meierwich, *h. e. magnæ autoritatis. I. Stum.*

MALABERGA, Malberg, *mons stultorum. L. P.*

MALHUTA, Malhute; *cute, carne, fatua, lasciua, salax. L. Pot.*

(1) Heeft een verwijzing naar *f. galea* aan 't slot van 't artikel.

MALLOBAUDES, Mallobaud ; *q. d.* mael behaud, *conseruator & salus conuiuij. J. Auent. J. Bec. Possit & dici q.* mal en baud *vel* bald, *Fatuus & temerarius. F. R.*

MALORIX, MALORICHUS, Malerik, *h. e. molarum diues. Ad. Jun.*

MANARDUS, Manhard ; *virilis animus. L. P.*

MANFREDUS, Manfred, *pax virilis, firma, L. P.*

MANGOLDUS, Mangolt, *χρύσανδρος. Althamer.*

MANHARDUS, Meinhard. | Manhard, *h. e. virili animo præditus. A. Jun.*

MANUS, MANNUS, Man. *J. Stumpf.*

MARCOMANUS, Markman, *h. e. limitis monitor, limitis designator ; vel, Monitor diligenter considerandus : vel, Monitor ut quis accuratè quippiam contempletur. J. Bec.*

MARKOMARUS, Markmer *.j. limitem augmentans. J. Avent.* Markmer. *J. Stumpf. Marcomirus, h. e. finium ampliator. J. Bec.*

MARCOMERES, Markomer. *B. Rhen.*

MARCOMERUS, Markomer. *Trittenh.*

MARCOMIRUS, Marktmeier, *h. e. præfectus limitaneus, finium præses. A. Jun. L. Pot. Vide etiam,* MARCOMARUS.

MARCULFUS, Marthulf, *Martis auxilium. L. P.*

MAROBODUS, Marbot, Marbode, Marobod. *J. St.*

MAROBODUUS, MAROBODUS, Marobot, Marbot, *q. d.* mehrervod, mehr-vod, *alumnorum maior : qui reliquis vodis, alumnis, siue pastoribus præest. M. Isl.* Marobod, Marbode, *q. d.* meerbode, *h. e. famulis rem domini augens; vel, q. d.* mer-bod-hu, *magistratus siue dominus famulorum custos. J. Bec.*

MAROBODUS, Merbod, *q. d. augens fundos siue prædia. J. Auent.* Marobod, *h. e. equinum corpus. Althamer. Quid si* Mar bode *idem sit cum* Marschalk, *h. e. famulus, minister, administrator stabuli, equorum? F. R.*

MARQUARDUS, Markard, *q. d.* markrad, *Consul prouinciæ. M. Isleb.*

MARSCALCUS, Maerschalk ; *cautus limitum præfectus. L. Pot. Verius, Minister rei equestris, Flac. Illyr.*

MARSUS, Mars, *I. Stumpf.*

MARTELLUS, Martel, *h. e. malleus ferreus omnia confringens ; cognomen Karoli Francorum regis. J. Bec.*

MATASUENTHA, Mathalswenthe, *h. e. virguncula tenella. A. Jun.*

MATILDIS, *Vide,* MACHTILDIS.

* MAXELLENDIS

MEDARDUS, Medart ; *animosus cum ceteris multis. L. Pot.*

MEDEGESILUS, Medegesel, Mutgesel. *I. Stumpf.*

MEDERICUS, Mederik, Mederich, Mutrich. *I. Stump.* Mederijk, *inter alios diues, opulentus. L. Pot.*

MEDULFUS, Medehulf ; *socius, auxiliator. L. P.*

MENARDUS, Meinhard, *q. d. mea gaza, meus thesaurus. J. Avent.*

MENOFREDUS, Meinfrid *.j. meum gaudium, mea pax. J. Auent.* Menfrid, *pacem advehens, vel, pacem animo versans. F. R.*

MERNEREFRIDUS, Mernerefrid, *h. e. pacis autor.* [*siue augmentator, auctor*]. *A. Jun.*

MEROBAUDES, Merobaud, *q. d.* merbehaud, *qui mare conseruat. J. Bec.*

MEROVEUS, Merwich, Merwig. *B. Rhen. I. Stump.* Merbeg *.j. qui viam augmentat. J. Auent.* Merouw, Merwe, *q. d.* Merhouwe *.j. mare tenens. I. Bec.*

MINULFUS, Minulf, *h. e. meum auxilium, mea salus. M. Isl. Quasi* menhulf, *auxilium advehens, adferens. F. R.*

MODOALDUS, Modowald, Modoald.

MŒNICAPTUS, Menschkob, Manshoft, *Æ. Sch.*

MUNTZUCHUS, Mundzucht. *I. St.*

N

NANTHILDIS, Naekthilde; *nuda, aperta, indoles, seu natura. L. Pot.*

NERO, *Vide,* NORICUS.

NICOLAUS, Volker, *Altham. Sed melius sit* Volkwin. *F. R. Vide,* VOLCHERUS, *item,* VOLKWINUS.

NODOMARIUS, *&*

NODOMARUS, Nodomar, *h. e. eques in necessitate, vel, Præfectus in necessitate. Ad. Jun. Illud vid^t ut hodie* les bandes d'ordonnance : *hoc verò ut olim Dictator. F. R.* Noot-meier *Præfectus necessarius, L. Pot.*

NOREUS, *&*

NORICUS, NERO, Nerein, Norein. *I. Stump. à* neren *.j. alere, nutrire, J. Auent.*

NORTBERTUS, Nortbert. | Nortbert, *lignum aquilonare; homo irâ stupidus. L. Pot. Sic &* noordsch, nurts, *dicimus de homine austero, moroso, iracundo. F. R.*

NORTBURGA, Nooburg : *arx periculosa, aut in extrema necessitate refugium præbens. L. Pot.*

NUMEIUS, Names, Numei, Neumei, Nuwmei. *Æg. Schud.*

O

OBO, *Vide,* UVO.

* ODA, *Vide,* OUDA.

ODACER, ODAGER, ODAGRIUS, } *Vide,* ODOACER.

ODEMARUS, Odemar. *J. Tritenh.* OTHOMARUS, Othmeier. *I. Stump. B. Rhen. Otmarus, Ottomarus,* Otmar, *q. d.* Hotmar, *h. e. vir qui est caput inter eos qui bonæ famæ sunt. J. Bec. Othmarus,* Othmaer, *sparsus ab Ottone rumor. L. Pot. An non* Otmar, *q.* hooft-maer, *Magister equitum; aut q.* hooftmeier, *summus præfectus; aut tale quid? F. R.*

ODIBALDUS, Odibald.

* ODILO

ODOACER, *ODACER, *&* — ODAGRIUS, Odakker, Oedakker, *h. e. infructuosus siue sterilis ager. I. Stump. L. Pot. Odacer, Odager, Odagrius, Œdacer, Œtagrius,* Odakker, Oetakker, Odagker, Oetagker, *q. d. vastator agrorum; ab* oede *.j. incultus, desertus;* eoden, *incultum facere, vastare, in solitudinem redigere. J. Avent. An non contrarium;* Oedakker, *q.* hoedakker, *conseruator agrorum. F. R.*

ODULFUS, Odolf. | Othulf, *Ottonis auxilium. Lud. Pot.*

ŒNOMARUS, Oenemer. *I. Stump.*

ŒTAGRIUS, *Vide,* ODOACER.

OLDRADUS, Oltrad, *senior, senator, senatus. M. Isl.*

OLOVICO, Alwig, *

OLRICHUS, *Vide,* ALARICUS.

ONTCOMMERA, Ontkommer; *debitis ac oneribus liberata. L. Pot.*

ORGENTORIX, Erentrich, Erentrik, Erenrich, Eerenrich, *h. e. honorabilis, honorandus, honoris dius.*

Jo. Willich. ORGETORIX, ORGENTORIX, Orgetorik, Orgentrik *.j. locuples, locorum diues, diues possessione. Ad. Jun. Orgetorix,* Horderich, Erentrich. *I. Stump. Orgentorix,* Herhenderik, *h. e. dominus à multis manibus diues ; vel,* Oor-gent-rich, *i. natalium elegantiâ diues. J. Becan. Sic Vercingetorix interpretatur M. Isl.* hertog hendrich. *Orgetorix Cæsaris,* Oltgoetrijk, *antiqua iustè possidens bona. Lud. Pot. Vide etiam,* HORDERICUS.

ORICUS, *Vide,* ARRIGIS.

ORTIAGO, Hertwig, Hortjag. *Æ. Schud.*

ORTUINUS, ORTWINUS, Ortwin, *h. e. ditionem, siue locum in suam potestatem redigens. Ad. Jun.*

* OSITHA

OSWALDUS, Oswald, *rectius* Huswald, *h. e. gubernator domus, præfectus, œconomus. M. Isl.*

OTHMARUS, OTHOMARUS, OTMARUS, OTTOMARUS, } *Vide,* ODEMARUS.

OTTO, Atte, Atto, *h. e. pater.* | *Otto,* Otto, *q.* atto, *pater. M Isl.* Hude, Hudo, Huto, Uto, Udo, Etho, *&* Otto, *ab* hude, hued, *j. custodiâ, siue, galeâ. J. Auent.*

OTWINUS, Otwin ; *Ottonis victoria. L. P.*

OUDA, Oda, Oud ; *senior. L. Pot.*

* OVO, *Vide,* UVO.

OUTCOMMERA, Oltkommer ; *vetus, antiquum debitum. L. Pot.*

OUTILO, HOUTILO, UTO, Ottel, Outel, Houtel, *à custodiâ & galeâ. J. Auent. Uto,* Utel. *J. Stumpf. Utilo,* Util, Houdil, *diminutiuum est à custodiâ & galeâ. J. Auent.*

P

* PHILIBERTUS,

PIPINUS, Pipin, *h. e. sibi ipsi favens : propriæ voluntatis studiosus. A. Jun. Pippinus,* Pippin, *proprij commodi studiosus. L. Pot. Pipinus, Pippinus, q.* pippin, *h. e. parturientis dolor, à* pipen *.j. acutum sonum edere instar parturientis, &* pin *.j. dolor. J. Bec. Pipis .j.* Pipin. *J. Stumpf.*

PLECHELMUS, Plekhelm ; *à galeâ diuersis coloribus variegatâ dictus. L. Pot.*

PLUTHYLDA, Pluthilde, *h. e. sanguinis amor, q. d.* bloethilde ; plut *enim sanguis est. Celtæ* Plyctyldam *vocant, quæ visu amorem prodentem significat. Jo. Auent.*

PLUTRUDA, Plutrude, *Jo. Auent.*

PLYCTILDA, *Vide,* PLUTHYLDA.

POLYPHEMUS, Filibert, Wilprecht, Vilwert, *B. Rhen.*

POPPO, Puppe ; *vir se ut puppas comens. L. Pot.*

PUSINNA, Puisin ; *felis nomen puellis datum. L. Pot.*

Q

QUIRINUS, Quirijn, *q. d.* werin, *.j. defensor. J. Bec.*

R

RABANUS, Raban.

RADBODUS, Radboud, Radbode, | *Radbodus,* Ratbode, *h. e. consilij audacis & præcipitis. A. Jun. Consilij nuncius, Corn. Kempius.*

RADEGAISUS, Radegais, *h. e. ruber caper, hispidus rubentibus pilis. Ad. Jun.*

RADEGUNDA, RADIGUNDIS, Radegonde.

RADEVICUS, *Vide,* RICHOVINUS.

RADEWICHUS, *Vide,* RADUICIUS.

RADIGUNDIS, *Vide,* RADEGUNDA.

RADUICIUS, Radwig, *j. ponderosi & deliberati consilij, J. Stump. Radewichus, j. consilio præstans. B. Rhen.*

RADULFUS, Radulf. | Rathulf, *consilio iuuans, L. P. Vide etiam,* RODOLFUS.

RAGEFREDIS, Ragenfreid, *pacem pluens, scilt eloquenti linguâ. L. P. Ni sit Rakefredis,* Raekfrede, Reekfrede, *quæ pacem attingit, obtinet. Vide etiam, Regenfledis. F. R.*

RAGINERUS, *Vide,* REINERIUS.

RAINALDUS, Rainald, Reineld. *Vide etiam* REINOLDUS.

RAINELDA, Reinelde. *Raineldis.*

RAMPERTUS, Ramprecht; *laudis ac honoris dignitas. L. Pot.*

RANGETRUDIS, Rangetru; *angusta ac dubia fides. L. Pot.*

RATBADUS, Ratbode; *nuncius diligens, celer. L. P.*

RATHERUS, Rathair, *consilij præses, præfectus. L. Pot. Etiam Crine ruber. F. R.*

RATFRIDUS, Ratfreid, *pacem suadens. L. P.*

RATHULFUS, *Vide,* RODOLFUS, *item,* WOLFARDUS.

RAYMUNDUS, Raymund, Raymond, *q. d.* ruigeman, *siue,* rugeman, *h. e. quietus, tranquillus vir. M. Isl.*

* REGENFLEDIS, Regenfled, *q. d.* Regensvliet, *aut tale quid. F. R. ut Reinfledis, riuus purus &c. Ni idem sit cum Ragefredis.*

REGENSWIDA, Regenswijt: *generalis pluuia : Feminæ nomen cuius garrulitas omnibus noc L. Pot.*

REGINFREDUS, REINFREDUS, l genfrid, Reinfrid, *h. e. purus et teger pacis amator. A. Jun.*

REGINODRUDA, Regendraut, *Auent.*

REICHARDUS, *Vide,* RICARD

REINALDIS, Reinhelt; *prob virilis, animosa. L. Pot.*

REINARDUS, Reinard, Reinh *h. e. integer animi; sine fuco et fa cijs. A. Jun. purus & pudicus ir nio. M Isl. f.* Rugenhart, *h. e. cis robur, M. Isl.*

REINBARTUS, Reinbart; *ba pulchra. L. P.*

REINERIUS, RAGINERUS, Rein *J. Avent.*

REINERUS, Reineer; *sin laus, honor verus. L. P.*

REINFREDUS, *Vide,* REC FREDUS.

REINHERUS, Reinheer, *pro & æquus herus. L. P.*

REINIRUS, Reinnier; *puris r bus .j. castus. L. P.*

REINOLDUS, Reinoud, Re old. | Reinolt, *casta, pura senect L. Pot. Potius, Purum, integr se seruans. F. R.*

REMACLUS, Remaekel

REMBERTUS, Rembert.

REMIGIUS, Remeeus.

REUVARDUS, REUARDUS, I ward, *h. e. pœnitens animus. A. J*

* RUWARDUS, Rouhart, *cor & a mus pœnitens. L. Pot. — Pot sit, Tranquillâ, pacificâ indole; a mi ingenijque modesti, quieti : a etiam, Quietis (publicæ) conseruа et tum magis est officij qu personæ, ut* Reuwaerd van Braba van Vlaenderen, *&c. F. R.*

RICARDUS, REICHARDUS, kard, Reichard, *h. e. animo excel.*

& spe diues. A. Jun. vel q. d. reichrad *.j. diues consul. M. Isl. Richardus,* Richgar, Reichgar, Richard, Reichard, *h. e. omnino diues, potens, I. Stump. diuitiarum sive regni thesaurus, J. Auent.*

RICGILDIS, Rijkgild ; *alacritate abundans. L. Pot.*

RICHARDUS, *Vide,* RICARDUS.

RICHARIUS, Rijkhair ; *insigni comâ ditatus. L. P.*

RICHILA, Richel, *I. Stumpf.*

RICHILDIS, Rijkhild ; *indoles magna. L. Pot.*

RICHIMERUS, *&*

RICHOMARUS, Richmeier. *I. St. J. Trittenh. B. Rhen. Richomerus,* Richemer, Rikemer, *q. d.* meerder des rijks, *h. e. regni ampliator, augustus. J. Bec. Rigomarus,* Rijkmar ; *rumor opulentus .j. opulentiam promittens. L. Pot.*

RICHOMUNDUS, Richmund, Reichmund, Rikmund, *I. Stumpf.*

RICHOVINUS, RADEVICUS, Richwin, Reichwin, Rikwin.

RICTRUDIS, Riktruid.

RIGOBERTUS, Richbert.

RIGOMARUS, *Vide,* RICHOMARUS.

RIXFRIDUS, Riksfride, Reiksvride.

ROBERTUS, *rectius Rotbertus,* Robert, Rubert, *q. d. ruffus barbâ. A. Jun. Rubertus, Robertus, Ruprechtus,* Robert, Ruprecht, *corruptè : nam* Ratwert *dicendum est, h. e. consilio valens, consilio carus. M. Isl. Robertus, Rupertus,* Rudprecht, Ruetprecht, *j. qui otium quietémque frangit. J. Auent. Potiùs sit qui otium quietémque adfert, dirigit, vel parit. F. R. Rubertus,* Rubert, *h. e. hispidus barbâ. A. Jun. Rupertus,* Rupert. | *Rupertus,* Ruichbart, Ruppert, *barba hispida, pilosa. L. P.*

RODOALDUS, Rodwald, Rotwalt, *q. d.* ratwalt, *vel,* rotwalt *.j. redemtor, liberator, ereptor, à* retten, *.j. liberare, salvare. M. Isl.*

RODOLFUS, RODULFUS, RADULFUS, Rodolf, *.j. citò juvans, vel, consilio juvans. A. Jun.* RATHULFUS, Rathult *.j. consilium & auxilium. M Isl. Rudolfus,* Rudolf *.j. quietem et pacem adiuuans. J. Avent.*

ROGERIUS, *Vide,* RUDIGERUS.

ROLANDUS, *Vide,* RULANDUS.

ROMOALDUS, ROMWALDUS, Romwald, Rombald, *q. d.* roemwald, roumwald, *à plausibili potestate, B. Rhen. Rumualdus,* Rumwald, *h. e. suæ gubernationis & potestatis gloriam habens. J. Stump. L. Pot.*

ROSEMUNDUS, ROSEMUNDA, ROSEMUNDIS, Rosemond, Rosmond, *h. e. roseo purpureóque ore. A. Jun. Rosemundus,* Rotmund. *I. Stum.*

ROTBERTUS, *Vide,* ROBERTUS.

ROTHARIS, Rothar, *q. d.* retter, *h. e. liberator, saluator, M. Isl. Possit & intelligi Crine ruber, ut s̈* RATHERUS.

ROTRUDIS, ROTRUDA, Rotrude.

ROTULFUS, Rothulf, *cohortis præsidium, L. Pot.*

RUBERTUS, *Vide,* ROBERTUS.

RUDIGERUS, ROGERIUS, Rogier, Rudiger, Rudigier, *h. e. qui petit otium & quietem. J. Auent. Hinc Gallis* Rogier bon temps. | *Rogerius,* Root dier, Rogier ; *animal rubrum. L. P.*

RUDOLPHUS, *Vide,* RODOLFUS.

RUGILA, Rogel, *I. Stump.*

RULANDUS, ROLANDUS, Roeland, Roland. | *Rolandus,* Roland, *terra rubra. L. Pot.*

RUMARUS, Rumer, Rumher, Rumar. *I. Stump.*

RUMO, *&*

RUMOLDUS, Rumold, Rumhold. *J. Stump.* Ruimholt ; *silua rara,*

infrequens. L. Pot. Roemholt, *famæ tenax, amans, famæ bonæ studiosus. I. R.*

RUMUALDUS, *Vide,* ROMOALDUS.

RUPERTUS, RUPRECHTUS, } *Vide,* ROBERTUS.

RUTHARDUS, Ruthard.

RUWARDUS, *Vide,* REUVARDUS.

S

SALOMON, *Vide,* FREDERICUS.

SALAGASTUS, Salagast, *h. e. dignus ob equestrem disciplinam veneratione. J. Bec.*

SAMOTUS, Samot. *I. Stump.*

SCAPRECHTUS, Scharprecht; *jus summum; ad unguem examinatus. L. Pot.*

SCILDERICUS, Scildrik; *scutato abundans milite. L. Pot.*

SEBALDUS, Sebald, *q. d.* Seewald, *h. e. œconomus qui foras exportat, seminat, plantat, arat, colit terram, rus, hortum, &c. à* seen *siue* seien *.j. serere. M. Isl.*

SEGERICUS, Segerik, Sigrik, Sigerik, Segrich, Sigrich, *q. d.* segerijk, *h. e. dives victorijs, ornatus victorijs. A. Jun.*

SEGESTUS, Segest, *q. d.* hengstus, *Eques, vir equestris. M. Isl.*

SEGIBOTHUS, SEGIBOTUS, Segebot, Sigebot, Sigbot, *victoriæ interpres & nuncius. J. Auent. L. Pot.* Seibot, Seibat.

SEGIFRIDUS, SEGIFREDUS, Segefrid, Segifrid, Sigefrid *.j. victoriæ pax, vel, victoriæ gaudium. J. Auent. Sigifridus,* Sigefreid, *pax felix, boni ominis. L. Pot.*

SEGIMUNDUS, SEGISMUNDUS, Segemond, Segimond, Segmund, Sigemund. *h. e. victoriosum os. A. Jun. J. Auent. Sigismondus, Sigismundus,* Sigismond, Sigismund; *os victoriosum, h. e. de omnibus bene loquens. L. P. Sigesmundus, h. e. qui victoriam ore profert; vel, qui ore ad victoriam potest incitare, vel oratione hostes superare. J. Bec.* SIGISMUNDUS, Segismund, Sigismund, *q. d.* sieg-man *.j. victor, vir vincens. M. Isl.*

SEGISBERTUS, *Vide,* SIGEBERTUS.

SENANUS, Sunman, *J. Stumpf. Æ. Schud.*

SIGEBERTUS, Segebert, Sigebert, *h. e. victoriosa barba. A. Jun. Dignus victoriâ. J. Bec. Sigebertus, Sigisbertus,* Segebert, Sigebert, Sigbrecht, Sigwert. *J. Stump. Sigispertus,* Segisbert, Sigisbert, Segebert, *q. d.* siegwert, *h. e. victor & carus. M. Isl. Segisbertus,* Simprecht *.j.* segisbert, *pro quo deprauatè Symphorianus. M. Isl. Sigibertus,* Sigebart; *barba victoriosa, post victoriam vidt sumta aut deposita. L. Pot.*

SIGESMUNDUS, *Vide,* SEGIMUNDUS.

SIGIBERTUS, *Vide,* SIGEBERTUS.

SIGIFRIDUS, Sigefreid; *pax felix, boni ominis. L. Pot.*

SIGISBERTUS, *Vide,* SIGEBERTUS.

SIGISMONDUS, } *Vide,*

SIGISMUNDUS, } SIGEMUNDUS.

SIGOVESUS, SIGOVES, Sigwijs, Segebeis. *Jod. Willich. J. Stump. Æ. Schud. Sigoues, Segoues, h. e. cuius tota vitæ ratio & mores victoriam promittunt. J. Bec. Sigouesus, à* beisen *.j. ducere;* beiser *.j. dux* [*index*] *q. d. victoriæ dux. J. Auent.*

SONOMARIUS, Sonomar, Sunmeier, *q. d.* Schonmeier, *h. e. pulcher præfectus. I. Stump.*

SUENTHIBOLDUS, Suenthibold, *h. e. ferox & animosus iuuenis. A. Jun.*

SUIBERTUS, SWIBERTUS, Suibert.

SYMPHORIANUS, *Vide,* SIGEBERTUS.

T

TANCREDUS, Tantkreit; *laborans è dentibus. Lud. Pot.* [*fortè q.* dankreder, *gratus, gratificus &c. F. R.*]

TAXILO, *Vide*, TASSILO (1).

TEDARDUS, *Vide*, THEODARDUS.

TELECHILDIS, Stilchild, *modesta indoles, natura. L. P.*

TEUTOBECUS, Teutbek, *q. d.* Steutobek, *h. e. audax ore, jactabundus ore, Ad. Jun.*

TEUTOBOCHUS, Guttbot. *I. Stump.*

TEUTOBODIACUS, Teutsbot. *I. Stump.*

THASSILO, Tessel, Thessel. *I. Stump. quibusdam Taxilo, &, Thessolo : Thessalones. J. Auent.*

THEOBALDUS, DIOPOLDUS, DIETHBOLDUS, THEODOVALDUS, Dietbold *j. qui vult officium facere. J. Auent.* THEOBALDUS, THEODEBALDUS, Dietpolt. *J. Stumpf. Dipoldus,* Dietbold, *q. d.* Liebhold. *M. Isl. Theobaldus,* Tiebald, Tiebout, *q. d.* dietwald, *incrementorum magna vis. Jo. Bec.* **Quidam vulgo Theobaldus, vertunt* Eewald, eewoudt; *et Latinè etiam dicunt,* Ewaldus. *F. R.* — *Vide etiam,* DITWALDUS, & TIPOLDUS.

THEOBERTUS, *Vide,* THEODEBERTUS.

THEODARDUS, Thietrat; *diuina inspiratione audens. L. Pot. Theodardus, Tedardus,* Tetard.

THEODEBALDUS, *Vide,* THEOBALDUS.

THEODEBERTUS, THEUTBRECHTUS, Dietprecht, *h. e. in quo Dei gloria comprehenditur. I. Stumpf. Divina gloria, vel, Deus gloriâ plenus, B. Rhen. Officiosus. J. Auent. Theodobertus, Theudibertus,* Tieberd, *q. d.* dietberd, *dignus incremento. J. Bec.*

THEODEHALMUS, *Vide,* DIETHELMUS.

THEODELINUS, Dietlin, *h. e. paruulus Deus. J. Stump. Theudelina, Dudelina,* Teudelin, Dudelin, Theudelin *j. paruula dea.*

THEODERICUS, *Vide,* DIETRICHUS; *vel,* THEODORICUS, & THEODORUS.

THEODEVALDUS, *Vide,* THEOBALDUS.

THEODEWINUS, Dietwin, Ditwin, Gutwin. *I. Stump.*

THEODOALDUS, THEODOVALDUS, *Vide,* DITWALDUS, THEOBALDUS.

THEODOBERTUS, *Vide,* THEODEBERTUS.

THEODOLUS, Thietdolen; *diuina ope non errans. L. Pot. Vide etiam,* THEODORUS.

THEODOMARUS, *Vide,* DIETMARUS.

THEODON, Gotson, Diedon. *B. Rhen.*

THEODORICUS, &

THEODORUS, Dietrich, Dietreich, *h. e. facinorum diues. Jo. Auent. Theodorus, Theodolus,* Joder, *vel* Theoder. *I. Stumpf. A* Died, Diederijk, Dietrich, Tietrijk, *quæ significant, Facinorum diues, aut, Diues Dei; vel, multorum animalium; fecere vocem semigræcam & semigermanicam, Theodoricus, Theodorus, abundans diuinâ gratiâ : utrumque corruptè : siquidem Germanica sunt. L. Pot.* **Sed Lipsius omnia hæc nomina præferentia* Thiet *vel* Died, *interpretatur, Populus, i. dies populi &c. in Poliorc. F. R.*

THEODULFUS, Thiethulf; *diuinum auxilium. L. P.*

(1) Sic. Bedoeld is THASSILO.

THESSALONES, THESSOLO, *Vide,* THASSILO.

THEUDELINA, *Vide,* THEODELINUS.

THEUDERICUS, Theuderik, *h. e. virtutibus affluens, virtutibus diues. A. Jun.*

THEUDIBALDUS, Theutbald, *q. d.* bald deugdelik, *h. e. properè virtuosus. A. Jun.*

THEUDIBERTUS, THEUTBRECHTUS, *Vide,* THEODEBERTUS, *&* GODSBRECHTUS.

THEUTWALDUS, Deutwald, Theutwald, *diuina potentia, siue, Deus potens. B. Rhen. Lud. Pot.*

THIETMARUS, Thietmaer; *rumor diuinus. L. P.*

THRASYBULUS, *dici possit,* Konrad, Koenraed. *Conr. Rittershuf.*

THRASIMUNDUS, Thrasimond, *h. e. os nimium præceps: os insanum & furiosi impetus. q. d.* te ras *j. nimium festinus & præceps. A. Jun. Si lubeat, possit trahi à* drade, *festino, rapido, q.* drademond. *F. R.*

TIETBERGA, Tietberg; *mons diuinus, sacer. L. P.*

TIETRICHUS, *Vide,* DIETRICHUS.

TIPOLDUS, Tiepold, Thiebout. *Vide,* DITWALDUS, *&* THEOBALDUS.

TOTILA, Totile, *q. d.* dodle, *h. e. paruus deus, à* Deud *siue* dud, *i. deus. M. Isl.*

TRUDO, Trude, Truide.

U

UBAN, *Vide,* UVO.

UBALDUS; *citò tuus; scil^t futurus. L. Pot.*

UDA, Ude, *q. d.* hude, *nomen mulieris, deductum à custodia. J. Auent.*

UDALRICUS, *Vide,* HULDERICUS.

* VEDASTUS

ULFARUS, Ulfard, Hulfar, *j. auxiliaris, auxiliator, saluator. M. Isl.*

ULRICHUS, ULRICUS, Ulrich, Alrich, *totus diues. L. Pot. Vide etiam* ALARICUS, *&,* HIDDERICUS.

ULSINGUS, Ulysses, Ulsing, *Jo. Auent.*

ULYSSES, Jsing, *Jo. Will. Vide,* ULSINGUS.

URSMARUS, Ursmar.

* URSULA

UTHARIUS, Uther, Uder, Huder, *j. custos exercitus. Jo. Auent.*

UTHERICUS. *Vide,* EUTHARICUS.

UTILO, UTO, *Vide,* OUTILO.

UVO, OVO, OBO, ABANS, UBAN, ABA, Uve, Ove, *I. Avent.*

V

VADOMARIUS, *item,*

VALDOMARIUS, *&*

VALDOMARUS, Vadomar, Valdomar, *q. d.* waldmeier, *præfectus siluæ. Ad. Jun. L. Pot. Vadomarius,* Bodmar, Botmar. *I. Stump.*

VALOMERIUS, Wolmer. *I. Stumpf.*

VANDALUS, Wandler. *J. Stumpf.*

VANNIUS, Wanner. *I. Stumpf.*

VARAMUNDUS, *&*

VARIOMUNDUS, FARAMUNDUS, Varamond, *q. d.* Waermond, *h. e. os verax, vel, lingua continens: vel, os dignum & plenum maiestatis* [*quasi vid^t* fraeie mond] *A. Jun.* Barmond *j. verax ore. J. Auent. Vide etiam,* FARAMONDUS.

VEDERICUS, Vederik, *diues pecoris, Ad. Jun.*

VELIFO, Belfard, *à* belg *.j. catulus. Jo. Avent. Inferioribus Germanis fit à* welpe *.j. catulo.* |

VELLEDA, Vellede, *q. d.* veelleed, *h. e. multa mala multásque calamitates pariens. vel, q. d.* veelheide, *j. multos latósque agros habens. A. Jun.* veelleets, *infelicium omnium vates. L. Pot. Lipsius* Welleda *pronunciandum iudicat; sed non addit etymon. An q.* Weldaed, *id est, dea benefica? F. R.*

VENERICUS, Wenerik, Venerik, *h. e. palustrium locorum diues. Ad. Jun.*

VERCINGETORIX, Hinrich, Hertoghinrik. *M. Isl. Vercingetorix,* Versinrik. *Æ. Sch.* Versingetorik, *pro,* seer-sin-rik, *h. e. valde ingeniosus. Jo. Claius.* Versienicheit-rijk, *h. e. diues facultate longè latéque omnia prouidendi : vel,* versinnicheidrich, *h. e. qui promto & solerti ingenio ad quævis excogitanda abundat. J. Bec. Videndum an non dignitatis nomen potiùs sit quam personæ; ut incipiat ab* ober, *aut* overste, *quasi præfectus, &c. F. R. j.* oberberichter.

VERGOBRETUS, Wergobret. | *Vergobretus,* Vergobert, *h. e. supremus exsequutor, summus magistratus. Ad. Jun. Magistratus vitæ necisque potestatem habens : Magistratus, cuius est ea quæ velit in deliberationem vocare : Magistratus cui summa sit potestas & senatus habendi, & omnia proponendi quæ ad præsentem reipublicæ statum pertinere visum fuerit: quam dignitatem ij in ciuitatibus nostris nunc habent, quos* Borgemeesters, *id est, ciuium magistros vocamus : Js denique magistratus* Wergobret *dictus est cui vel strangulandi potestas est. J. Bec.* VERGOBRETUS, *q. d.* oberest, *primus, princeps;* werg, *id est, opera; quasi Magister operum. Fr. Hotoman.*

VERNULFUS, Vernulf, *id est, veteranum auxilium.* Vernum *enim veteranum dicitur Germanis. A. Jun.*

VERODOCTIUS, Waerdhoch. *Æ. Schud.*

VEROMIRUS, Veromir, *h. e. præfectus prætorijs. A. Jun.*

VERONARDUS, Bernard, *q. d. durationis thesaurus : &, durus sive durans fortiter vt aper. Jo. Auent.*

VEROVERO, Bernher *.i. arcens exercitum. Jo. Auent.*

VERTICO, Verticho, *q. d.* vertig, *siue* verdig-hoofd, *h. e. qui caput promtum & consilia expedita habet. J. Bec.*

VERTIGO, Werdwig. *Æ. Sch.*

VESTROVALDA, Besterwald, Westerwalder. *J. Stump.*

VIDO, GUIDO, Wide, Guide.

VIDOMARUS, Widmer. *I. Stumpf.*

VIDUARIUS, Bitwar, Witwar. *I. St.*

VILIVALDA, Billebald, Bilbald, *à silvâ cognominatur. Jo. Avent.*

* VILELMIUS, *Vide,* WILHELMUS.

VILIPERTUS, VILLIBRECHTUS, VILPRECHTUS, VILVERTUS, *Vide,* FILEBERTUS.

VINOFRIDUS, Beinvrid, Beinfrid, *J. Avent.*

VINOMARUS, Beinmair, Beinmer, *q. d. vinum augmentans. J. Auent.*

VIRIDOGERION, *Vide,* FRIDIGERNUS.

VIRIDOMARUS, VRIDOMARUS, Virodomar, Vridomar, *h. e. pacis arbiter, siue præfectus, Ad. Jun.* Fredmar, Fridmar, Fridmeier, Vrid-

meier. *B. Rhen. J. Willich. J. Stumpf.* Birdmer, Wirdtmer *.j. qui maior fiet, à* berden *.j. fieri; et* mehr, *.i. auctius. Jo. Auent. Vide &* Britomarus.

Visomarus, Visemar, *h. e. prudens præpositus. A. Jun.* Witsmeier, *J. Stumpf.*

Vitechundus, Witechund, *id est, longè latéque notus. J. Avent.*

Vitigis, Vitig, *q. d.* wittig, *h. e. prudens, peritus, M. Isl. Industrius, prudens in re militari, à* Withy *.j. catus apud Cimbros & Anglosaxones, A. Jun.*

Vitomarus, Vitomar, *q. d.* Wijt-mar, *h. e. vir latæ famæ. J. Bec.*

Volbertus, Volbert, *q. d.* Wolbert, *h. e. lanuginosus barbâ : cui barba est mollis instar lanæ. Ad. Jun. Vide etiam,* Fulbertus.

Volcardus, Volkhartus, *populi cor, sustentaculum & robur ; populi columen. Ad. Jun. M. Isl. L. P. Demosthenes, A. Alth.*

Volcherus, Volkher, *νικολάος. A. Altham. populi dominus. L. Pot.*

Voleradus, *Vide,* Volratus.

Volgewinus, *Vide,* Volkwinus.

Volifardus, *Vide,* Wolfardus.

Voliforamus, Wolfram, Boltram, *q. d. luporum venator. Jo. Auent.*

Volkerus, *Vide,* Volcherus.

Volkhartus, *Vide,* Volcardus.

Volkwinus, Volkuinus, Volkwin, *h. e. populos vincens. A. Jun. Volkwinus & Volgewinus, victor populorum. M. Isl. Νικολάος. F. R.*

Volmarus, Volmeier, Volmaer. *

Volratus, Voleradus, Folradus, Volrat, Wolrat, *h. e. bene consulens. M. Isl. J. Stumpf. q. d.* Folrad, *B. Rhen.*

* Volwaltus, *Vide,* Wilibaldus.

Volwerdus, Fulbertus, Volwert, *M. Isl. Vide,* Fulbertus, *item,* Filebertus.

Vrancus, *Vide,* Franco.

Vridomarus, *Vide,* Viridomarus.

Vulfrannus, Volfran, Vulfran.

Vulmarus, Volmar, Vulmar *.j. plenus rumorum aut rerum nouarum. L. Pot.*

W

Walbertus, Gualbertus, Walbert, Gualbert |. *Walpertus,* Walpert; *valli munimentum, robur. L. Pot.*

Walburgis, Walburg : *arx munitissima, huius constantiæ femina. L. Pot. Walpurga, Wolwerda,* Walpurg, Walburg. *M. Isl.*

Waldefridus, Walfreed : *pax terrea, .i. mollis, instabilis. L. P. contrarium verum. F. R.*

Waldemarus, Waldemair ; *rumor violentus. Lud. Pott.*

Walderanus, Walderaat, *consilio pollens. L. Pot.*

Waldetrudis, Waltru : *fides instar valli firma. L. Pot. Waltrudis, Waltrudis* (1), Waltrud. |.

Walericus, Walrijk : *diues opidorum vallis cinctorum. L. Pot.*

Walfredus, Walfrid. *Vide etiam* Waldefridus.

Wallia, Walo. *J. Stumpf.*

Walpertus, *Vide,* Walbertus.

Walprechta, Walprecht *.j. Walwerda, M. Isl.*

(1) Sic bis.

WALPURGA, *Vide,* WALBURGIS.

WALRADA, Walraat, *bene consulens. L. P.*

WALRAVIUS, Walraeven. *F. R.*

WALTHERUS, Walther, *J. Trittenh.* *Walter; *siluestris.* — Wolther, Wouter, Wouther, Walther *.j.* waltheer, woutheer, *siluæ, nemoris, dominus, præfectus. L. P.*

WALTRUDIS, *Vide,* WALDETRUDIS.

WANDREGISILUS, Wandregisel.

WANINGUS, Wanijng; *opinator, varijs deditus opinionibus. L. Pot.*

WARBOLDUS, WERMEBAUDUS, Warmbolt, *aut,* Warmenbout; *brachia calida, i. delicata. L. Pot.*

* WERNHERUS

WARHULFUS, *Vide,* FORAULFUS.

WARNERUS, Warnar; *planè stolidus, fatuus. Lud. Pot. hoc etymon fatuum. F. R.*

WELBERADA, Welberade; *bonum sequens consilium. L. Pot.*

WELFO, Welf.

WENCESLAUS, Wentselin, Wencelin.

WERENFRIDUS, Werenfrid *.j.* Werenfreed; *pacis impeditor, euersor. L. Pot. Jmò Pacis protector, assertor. F. R.*

WERMEBAUDUS, *Vide,* WARBOLDUS.

WERNERUS, Wernher. *Vide etiam* WARNE-

WERTHRADA, Werthrade, *h. e. digna bonáque consilia dans. A. Jun.*

WIBRANDUS, Wibrand; *latè spargens flammam sui desiderij. L. Pot.*

WICHARDUS, Wikard.

WIGELINUS, Wigelin.

WIGOLDUS, Wigold, Wigoud.

WILDIS, Wilde; *fera, agrestis, dura. L. Pot.*

WILFRIDUS, Wilfrid.

WILHELMUS, GULIELMUS, GUILHELMUS, Wilhelm. *Germani ex duplici* W *prius in* G *vertunt. Jod. Will.* Billehelm, Bilhalm, *à* bellen *siue* billen *.j. velle; q. d. qui vult galeam. J. Auent.* Vilelmius *Pomponio Læto dicitur. Vide etiam,* GUILIHELMUS.

WILHILDA, BULYLDA, Wilhilde.

WILIBALDUS, BILIBALDUS, Bilibald, Wilibald, *q. d.* vile walt, *h. e. multis præfectus, multa gubernans. vel,* Wolwalt, *Volwaltus, h. e. bene gubernans. M. Isl.*

WILLEBRORDUS, *&*

WILLIBRORDUS, Willebord. | *voluntatum explorator, L. P.*

WILLEHADUS, Willehad. | *planè voti compos. L. P.*

WIMO, Wimond; *os patulum. L. P.*

WINDOGASTUS, Windogast, *h. e. honorandus ob victoriam. J. Bec.*

WINOCUS, Winok. | *felix in rebus agendis. L. P.*

* WINWALOCUS

WINZINUS, Winzin; *sensuum humanorum conciliator. Lud. Pot.*

WIRO, Wire.

WISMARUS, Wismar; *hoc est, prudens, præpositus; vel, gnarus equorum, gnarus ductandi equestres copias. A. Jun.*

WITEBURGA, Witeburg: *arx ampla; feminarum enim nomina allegorica. L. Pot.*

WITEKINDUS, Witikind; *puer candidus, albus. L. P.*

WITHERICUS, Witherik, *q. d. arietini gregis diues. Ad. Jun.*

WOLBARDUS, Wolbart; *bärba lanea; prima lanugo. L. Pot.*

WOLFARDUS, Wolfard, Welfard, *j. bene valens, felix, beatus, fortunatus. I. St. Ad. Jun. Cui res rectè*

succedit, aut, qui feliciter pergit. B. Rhen. Lupinus & subdolus; indolis lupinæ. Ad. Jun. Rectius Hulrat, *unde conuersim nomen Rathulfus, M. Isl. Volifardus,* Bolfhard, *q. d. fortis ut lupus. J. Auent. Wolfardus,* Wolffang, *luporum captor, domitor. L. Pot. *potiùs Wolfgangus, boni auspicij, boni cepti, qui bene cepit aut bonum adeptus est. F. R.*

Wolfgangus, Hulfgangus, Wolfgang *.j.* hulfgang. *M. Isl. Guolfgangus, priore* u *in* g *mutato, sicut in* Wilhelm. *Jod. Will. Incessus lupinus. Jo. Auent. L. Pot.*

Wolfgerus, Wolfger.

Wolfhelmus, Wolfel. | Wolfhelm; *galea lupina; scilicet eius pelle tecta. L. Pot.*

Wolfius, Wolf, λύκος, *h. e. lupus, proprium nomen à Græcis sumtum; sicut* Volkart, Leeuhart, Mangold, *&c. Andr. Althamer.*

Wolwerda, Eucharia, Wolwerde, *j. gratiosa, venusta, Venus; à* wol *.j. bene, &* werd *.j. carus. M. Isl. Vide etiam,* Walpurga.

Wortigernus, Wortigern, *h. e. splendorem autoritatis acquirens, M. Isl.*

X

Xenochares, Xenophilus, } Gasthold. *I. R.*

Z

Zuta, Soet; *& diminut.* Soetken, *Dulcis. L. Pot.*

INDICULUS GEOGRAPHICUS

LATINO-TEUTONICUS

AADA, *fl. Kamp. Brab.* A, Aa, Aade.

ABBATIS VILLA, *op. Picard.* Abbeville.

ABNOBA, *Germ. mons.* Speshart; Baer; Ottenwald; Steigerwal.

ABUDIACUM, *op. Bavariæ,* Abbach.

ABUSINA, *op. Bavariæ,* Abensperg.

ACRONIUS LACUS, Bodenzee.

ADA, *fl. Brab. Kamp.* A, Aa, Aade.

ADRANA, ADRANUS, *fl* — *°der:* Roer.

ADRIATICUM MARE, Venetiaensche Zee.

ADUACA, ADUATICUM TUNGRORUM, *Abbatia Brabantiæ,* Tongerloo.

ADUATICUM, Antwerpen, *Becano.*

ADULA MONS, Etzel; Vogel. *inter Alpes.*

ÆSSUI, *Hannon. pop.* Aet.

ÆTHIOPIA, Moorenland : *Æthiops,* Moor.

AGINO, AGINONA, *Gall. Fland. fl.* A, Aa, Ha.

AGRIPPINENSIS COLONIA, Kolen.

ALA FLAVIANA, *Vienna Austriæ,* Weene, Wiene.

ALANI, Lithauwers, *quibusdam.*

ALBA GRÆCA, Grieks Weissenborg; Grieks Wittenborg; *Belgrado.*

ALBA IULIA, Wittenberg, Wittenborg, *in Hung.* Weissenborg, *op. Sueuiæ.*

ALBA REGIA, REGALIS, Stoel-Weissenborg.

ALBINIANA, ALBINIANA CASTRA, *Hol. pagus,* Alfen, *quibusdam putatus.*

ALBIS *fl.* Elft, Elve, Elbe.

ALBANIA, SCOTIA, Schotland.

ALBIMONTIUM, Wittenberg.

ALCIMOENNIS, ULMA, Elm, Ulm.

ALDENARDA, ALDENARDUM, *op. Fland.* Audenaerde.

ALEMANNIA, Duitschland; *Alemannus,* Duitsch.

ALISO, de oude IJsel, *fl.*

ALISO, *castellum circa Rhenum,* Iselborg, *Hier. Verrut :* Wesel, *Adr. Jun.*

ALISUNCIA, *fl. Luxenb.* Else.

ALLOBROGES, Savoiers.

ALMERIA, *op. Holl.* Alkmaer.

ALNETUM, *op. Fland. Gall.* Lanoi.

ALOSTUM, Aelst.

ALPES, *montes,* Alpen. *Alpium pars quæ Mons S. Gothardi dicta,* Gottaerd.

ALSATIA, Elsas.

ALUTA, ALUTIUS, *Hung. fl.* Alt, Olt.

AMASIA CATTORUM, MARPURGUM, Marburg.

AMBIANUM, *Picard. op.* Amiens.

AMBIVARITI, Rijen-land; land van Rijen, *in Brab. inter Mosam & Scaldim Becano.* Antwerpenaers, *Ortelio & Ad. Junio.*

AMBRA, *fl. seu lacus in Ræthia,* Amper-zee.

AMISIUS, AMASUS, AMISIA, *fl.* Ems, Emse.

ANDAINUM, ANDAGIUM, *Fanum S. Huberti, Monasterium in Arduennâ Silvâ,* Sint Hubert.

ANGELOSTADIUM, INGOLSTADIUM, Engelstad, Ingelstad.

ANGLIA, Engel-land, Ingelland. *Anglus,* Engel-lander, Engelsman, Ingelsman.

ANGRIVARIUS, Westfaeling.

ANISUS, *fl. Austriæ,* Ens.

ANSIBARIORUM CIVITAS, Deventer.

ANTENAKUM, ANTINIACUM, *op. Germ.* Andernach.

APULIUM, *op. Sueuæ,* Weissenborg.

AQUÆ HELVET. *op.* Baden.

AQUÆ VETERES, *op Holl.* Oudewater.

AQUICINCTUM, *in Hannon.* Hancin.

AQUINCUM, BUDA, Bude, Ofen, Oven.

AQUISGRANUM, AQUÆ GRANI, Aken.

ARÆ BACCHI, *op. Pal.* Bacharach, Barcharach.

ARA LUNÆ, ARLUNUM, *Belgiæ opid. in Luxenburgensi agro,* Arle, Arlon.

ARABON, *Hung. fl. &* ARABONIA, *op.* Rab.

ARAUSIO SECUNDANORUM, Orangie.

ARCTAVIUM, HERBIPOLIS, Wurtsborg.

ARDUENNA SILVA, Ardennenbosch, Ardenbosch. Arden *priscis Britannis & Gallis siluam significasse videtur. Guil. Camden.*

AREBURGUM, *vicus inter Treviros & Coloniam,* Arenberg.

AREDATA, Lints, *Austriæ op.*

ARENACUM, ARNHEMIUM, *Gelr. op.* Arnhem.

ARGELIA, Torgouw, *op. Misniæ.*

ARGENTINA, ARGENTORATUM, Straesborg.

ARGENTUARIA, Horborg, *in Sequanis.*

ARIA, *Artes. op.* Arie, Aire.

ARMAMENTARIUM AD OSTIUM RHENI, huis te Bretten, *in Hol.* Huis te Britten.

ARTAUNUM, HERBIPOLIS, Wurtsborg.

ARTESIA, ARTESIUM, Artois.

ARTOBRIGA MINOR, *op. Vindel.* Artzburg, Artzberg : Veltenborg.

ARULA, *Helvet. fl.* Aer.

Ascalingium, Hildersheim, *Ger. op.*

Asciborgium, Emerik, *Emerica, liuiæ op. Althamero : alijs* Duisborg, *Cliuiæ op. nonnullis,* Aesborg, Asborg, Aeschelborg, Eschelborg, *vicus infra Coloniam.*

Astusa, *Ger. op.* Bodenhusen.

Athæ, *Hannon. op.* Aet.

Atilia, Oldenborg, *op. Vindel.*

Atrebas, Artesius, Artoiser, Artoisien, Atrechtener.

Atrebatum, *Artes. op.* Atrecht.

Atuaticus, *quibusdam* Hannonius, Henegouwier, Henewier.

Audomaropolis, Sint Omer.

Augusta Acilia, Straubing, Strubing, *op. ad Dan.*

Augusta Drusi, Memmingen, *op. Rhæt.*

Augusta Rauracorum, Augst, *pagus Basileæ vicinus.*

Augusta Romanduorum, Lutsenborg, Luxenborg, Lutselborg.

Augusta Tiberij, Regensborg, Reinsborg, *op. ad Danub.*

Augusta Trevirorum, Trier.

Augusta Veromanduorum, Sint Quintin.

Augusta Vindelicorum, Augusta Drusi, *urbs Germ.* Augsborg.

Auraica, Auraicum, Orangie.

Aureatum, Aichstat, Eigstat.

Aurelianum, *Austriæ op.* Lints.

Auriapolis, *Adriano Junio Ingolstadium,* Engelstad, Ingolstad.

Australe Fretum, *Fris. Vide,* Fretum Aust.

Austrasia, Austria, Oostenrijk. *Etiam, sed alio respectu Lotharingia,* Lotrijk, Loreins.

Austrebatensis pagus, Oostervant, *in Hannon.*

Austria inferior, Brabant.

Austria superior, *Vide,* Austrasia.

Austrovicus, Ostervicum, Oosterwijk, *pagus Brabantiæ.*

B

Bacchi Aræ, *Vide,* Aræ Bacchi.

Baconis silva, Duringerwald.

Bagacum, Baganum, Bavai, *Hannon. op.*

Baganum, *ad Scaldim urbs,* Tornacum, Dornik.

Baganum, Wageninge, *op. Gelr.*

Balliolum, Belle, *op. Fland.*

Balticum mare, Oostze, Oosterzee. *Balticus Sinus ad Chersonesum Cimbricam,* Belde.

Bancona, Oppenheim, *ad Rhen. op.*

Basilea, Basel, *Helvet. urbs; & op. in Gall. Belg. item pagus in Fland.*

Batavia, *plerisque* Holland : *proprie* Betuwe *& Batauus,* Betuwer.

Batavodurum, *ad Rhen. op.* Duerstad, Duerstede, Wijk te Duerstede : *alijs,* Batenborg.

Bavacum, *Hannon. op.* Bavai.

Bavaria, Baieren, Beirenland.

Belga, Nederlander, Nederduitsch.

Belgiolum, Belliolum, *op. Fland.* Belle.

Belgium, Belgica, Nederland, Nederduitschland.

Belgradum, Alba græca, Grieks Weissenborg, Grieks Wittenborg, *in Hung.*

Bella, Bellula, *op. Fl.* Belle.

BETASIUS, PÆMANUS, Peellander.

BINGIUM, *ad Rhen. op.* Bing, Bingen.

BLOETINI, VURNA, FURNA, Vurne, Furne.

BODOBRIGA, Boppaerd, Poppaerd, *ad Rhen.*

BOIODURUM, PASSAVIA, Passauw, Petauw.

BOHEMIA, BOIOHEMUM, BOIEMUM, Behem, Bemerland, *Ortelio.*

BOLONIA, *nauale Morinorum,* Benne, Bolonie.

BORBETOMAGUS, *&,*

BORBITOMAGUM, WORMATIA, Worms.

BORUSSIA, Pruissene, Pruissie. *Borossus,* Pruisser.

BOUDOBRICA, Boppaerd, Poppaerd, *ad Rhen.*

BOVINIACUM, *op. Namurc.* Bovines.

BRABANTIA CAMPESTRIS, Kempen.

BRAGADURUM, BRAGODUNUM, ROKKENBURGUM, Rokkenborg, *op. in Rhætis.*

BRATISLAVIA, Preslau, Breslau, *urbs Silesiæ.*

BREGANTIUM, BREGANTIA, *op. ad lacum cui nomen dat,* Bregents.

BRIGANTINUS LACUS, Bodenzee.

BRITANNIA MAGNA, Engel-land, Ingelland. *Britannus, Anglus,* Engellander, Engelsman, Ingelsman.

BRITANNIA MINOR, *vel,* SECUNDA, Schotland.

BROCCUS, Bloksberg.

BRUCTENUS, Pruisser.

BRUCTERUS, Bloksberg.

BRUGÆ, *arum,* Brugge.

BRUNOPOLIS, Bruinswijk.

BRUXELLA *æ,* BRUXELLÆ, *arum,* Bruessel, Brusselen.

BUBIENUM, PRAGA, Prage.

BUCINOBANTES, Weisbaden.

BUDA, Bude, Ofen, Oven.

BUDORIS, DURLACUM, *op. Germ.* Durlach.

BUDORGIS, BUDURGIS, Preslau, Breslau, *Siles. urbs.*

BUNITIUM, Sund, *urbs Germ. Septentr.*

BURCINACIUM, *&,*

BURGINATIUM, Kranenborg, *op. Cliviæ.*

BURGUNDUS, Burgondion, Bourgognon, *Potiùs* Borg-houdende *.j. custos ciuitatum, arcium. I. R.*

BUSACTERI, TRANSISALANI, Overijsselers.

BUSCUM DUCIS, 's Hertogenbosch, den Bosch. *Buscoducensis,* Boschener.

BYZANTIUM, Constantinopel.

C

CADANONIA, *Zelandia in Dania,* Seeland.

CÆCIUS, CÆCLUS, *mons. Hung.* Schekel.

CÆSARIS INSULA, Keisersweerd, *ad Rhen.*

CALCIACI, Kalker, *op. Cliviæ.*

CALEDONIA, SCOTIA, Schotland.

CALEGIA, WITTENBERGA, Wittenberg, *Ad. Junio.*

CALONIS, Geldre, Gelre : *alijs,* Kleve.

CAMERACUM, Kamerijk, *urbs Belg.*

CAMPI, Campen, *in Transisal.*

CAMPIDUNUM, Kempen, *op. Rhæt.*

CAMPINIA BRABANTIÆ, Kempen.

CAMPOVERIA, Kanfer, Kampveer, Vere, ter Vere, *op. Zeland.*

CANDOLLICA, VITI FANUM, Sint Vijt, *urbs Ger. in Noricis; alia à* Sint Vijt, *in Luxenburg.*

CANINA SILVA, Honds-bossch, *in Holl.*

CANINEFATES, Kennemerlanders, *quibusdam : quibusdam* Veluwe.

CANTIA, CANTIUM, Kent, *in Anglia.*

CANTICŒBUS, Amberg, *op. Germ.*

CAPELLATIUM, Palts, Pals, Palsgraefschap, Palsgraven land.

CARAICUM IULIUM, Villach.

CARBONARIUS SALTUS, CARBONARIA SILVA, 't land van Luik, *quibusdam : Ortelio* Henegouwe.

CARDABIANCA, FRIBURGUM BRISGOIÆ, Friburg in Brisgouw.

CARINTHIA, Kernten.

CARITINI, *Regio Wirtenbergensis,* Wirtemberg.

CARNIA, Kernten.

CARRADUNUM, Kreinborg, Krainburg, *op. Carinth.*

CASLETUM, Kassel, Kasselberg, *op. Fland.*

CASSANDRIA, Kadsand, *insula Fland.*

CASSILIACUM, Roomkessel, *op. in Rhætis.*

CASSILLIUM, CASSELLÆ, Kassel, *op. Hess.*

CASPIÆ PORTÆ, Derbent, *op. ad Mare Caspium.*

CASTELLUM MENAPIORUM, Kassel, Kessel, *op. ad Mosam Divæo et Ortelio.*

CASTELLUM MORINORUM, Kassel op den berg, Kasselberg, *op. Fland.*

CASTRA CICERONIS, Veltsig, *pag. Fland.*

CASTRA ULPIA, Cleve, *op. Cliuiæ.*

CATTI, Hesseners.

CATTIMELIBOEI, Katsenelleboge.

CATTIUM, Kats, *op. Zeland.*

CATTORUM MONS, Katsenelleboge, *op. Hess.*

CATTORUM VICUS, Katwijk, *pagus Holl.*

CATTUACI, Douay, *Gall. Fland. urbs.*

CAUCHI, *Frisij maiores,* Oostvriesen. *Cauchus,* Bremer, *quibusd.*

CELBIS, Kil, *fluuius se in Mosellam exonerans.*

CENUM, Artzburg, Artzberg, *op. Vindelic.*

CENTRONES, Sint Truien.

CESODUNUM, SALISBURGUM, SALSBURGUM, Saltsburg.

CETIUS MONS, Kalenberg; *inter Noricum & Pannon.*

CHADENI, Fijnmark, *Scandiæ Orientaliores populi.*

CHAMAVUS, WESTPHALUS, Westfaling.

CHATTÆ, HESSI, Hesseners.

CHAUCI MAIORES, LUNEBURGUM, Luntborg, *Jud. Will. Chauci, Frisij maiores,* Oostvriesen.

CHAUCUS, Bremer.

CHELA, GELA, Geele, *pagus Brabant.*

CHERTOLABUS, Karlsborg, *op. Austriæ.*

CHERUSCI, LUNEBURGUM, Luneborg, *Ad. Junio.*

CHILONIA, Kiel, Kil, *op. Holsatiæ.*

CHRONUS, Memel, *Lituan. fl.*

CIMBRICA CHERSONESUS, Juitland, Holstein, *&c.*

CICERONIS CASTRA, Veltsik, *Fland. pag.*

CLARES, Glan, *fl. in Carinth.*

CLAUDIANUM, Melk, *Ger. op. ad Danub. Ad. Junio.*

CLAUDIOPOLIS, Kluisenborg, *in Hungaria.*

CLAUDIUS MONS, Vogel, *inter Alpes.*

CLIVIA, CLIVIUM, Kleve.

CODANIA, Kopenhage, Koopmanshave, Kopenhave, *metropolis Daniæ.*

CODANUM FRETUM, CODANUS SINUS, Sund.

CŒNUM, Veltenborg, *op. Ger.*

COLONIA AGRIPPINENSIS, Kolen.

COLONIA TRAJANA, Keisersweerd, *quibusd.*

COLUMBARIA, Kolmaer, *op. Germ.*

COMBODUNUM, Munchen, *Bavariæ op.*

COMINIUM, Komine, Koomene, *op. Fland.*

CONCORDIA, Kochersberg, *Germ. op. & Concordiæ mons.*

CONDATUM, *&*

CONDETUM, Kondeit, Kondé, *op. Hannon.*

CONFLUENTES, CONFLUENTIA, *ad Mosellam & Rhenum,* Kovelents, Kovlents.

CONSEDIÆ, Bullon, Bouillon, *Belg. op.*

CONSTANCIA, Kostnitz, *op. ad lacum Acron.*

CONSTANTIENSIS LACUS, Bodenzee.

CORBULONIS FOSSA, Lekke, *Ortelio.*

CORIOVALLUM, Valkenborg, Falkenburg, *opidulum in confinijs Iuliacens.*

CORNELIA, Wimpen, *Op. Germ.*

CORTERIACUM, CORTRACUM, Kortrijk, *Fland. op.*

CREFENNÆ, SCRITIFINI, Schrikfinners, *Scandiæ pop.*

CURTA, BUDA, Bude, Ofen, Oven.

CYBUNIUM, Hermanstad, *Daciæ op.*

D

DACIA, Wallachie. *Dacus,* Wallacher.

DACIA MEDITERRANEA, RIPENSIS, TRANSILVANIA, Sevenbergen.

DANIA, DANOMARCHIA, Denemerk. *Danus,* Dene, Denemerker.

DANTISCUM, Dantsig, Danswijk.

DANUBIUS *fl.* Donouwe.

DARUENUM, *vulgo* DOVERIUM, Doevere.

DAVANTRIA, DAVENTRIA, Deventer.

DAYSA, Deinse, *Fland. op.*

DECUMATES AGRI, *Regio Wirtenbergensis,* Wirtenberg.

DENDRA, Dender, Denre, *fl. Fland.*

DIABLINTERES, Linter, *pagus Brab.*

DIANANTUM, DINANTUM, *op. in Eburon.* Dinant.

DIDATTIUM, Talenberg, *in Sequanis.*

DIESTEMIUM, DIESTUM, *op. Brab.* Diest.

DILIA, Dele, Dijle, *Brab. fl.*

DISPARGUM, Duisborg, *Cliuiæ op.*

DIVITENSE MUNIMENTUM, DIVITENSIUM MUNICIPIUM, *è regione Coloniæ Agrip.* Duitsch.

DIVODURUM, METIS, Mets, *quibusdam : alijs* Dietenhoven, Thionville, *in Luxenb.*

DONSA, Deinse, *Fland. op.*

DORDRACUM, Dordrecht, Dort.

DORIS, *vulgo* DOVERIUM, Doevere.

DORNYNUM, Dornik.

DRAVUS, Dra, *Hung. fl.*

DRECHTHUSÆ, *op. ad Rhen.* Drekshusen : *quod alij interpretantur* Drij-eks-husen.

DRUSI MOLES, *Turris Maguntiæ inscripta Druso,* Eichelstein.

DRUSOMAGUS, Augsborg, *nonnullis : alijs* Memmingen, *op. Rhætiæ.*

DUACUM, Douay, *urbs Fland. Gall.*

DURA, DUROMAGUS, Duren, *op. Juliac.*

DURDRECHTUM, Dordrecht, Dort.

DURLACUM, HEIDELBERGA, Heidelberg.

* DUROCORTORUM REMORUM, Reims, Rieme.

DUROMAGUS, Durmegen, *op. Germ. alijs* Duren, *op. Juliac.*

DUSILVIA, Hertogen-bosch, den Bosch : *Dusiluius, Buscoducensis,* Bosschener.

DYSPORUM, Duisborg, *Cliuiæ op.*

E

EBORACUM, Jork, York, *in Angl.*

EBURA, *op. Brab. ab Eburonibus denominatum* Duren, *Hub. Th. Leodio.*

EBURONES, Luikenaers.

EFFLUI, LIVONES, Lijflanders.

ELCEBUS, SELESTADIUM, Slestad.

ELVORENSE MONASTERIUM, Sint Amand, *in Torn.*

ENINGIA, FINLANDIA, Fijnland.

ESSUI, Aet, *Hannon. op.*

ETERVICUM, Oosterwijk, *pagus Brab.*

EUNENO, A, Aa, Ha, *Fland. Gall. fl.*

F

FABIANA, Pepenhusen, *op. Rhetiæ.*

FABIRANUM, *ad Visurg. urbs,* Breme.

FANUM TRUDONIS, Sint Truden.

FELICIS LACUS *in Austr.* Gemunder zee.

FELUA, VELANIA, Veluwe.

FENNI, FINLANDIA, Fijnland. Lithauwers, *quibusd. Fennus,* Winde, Wende.

FERTÆA, Ferte, *op. Luxenb.*

FICELIA, Ober-wesel, *ad Rh. op.*

FLANDRIA, Vlaenderen.

FLAVIANA ALA, VIENNA AUSTRIÆ, Weene, Wiene.

FLEVUM *Rheni ostium,* Vlie : *quibusd.* Vecht.

FLEVUM *op. Fris.* Vliedorp, Fledorp, Flodorp : *nonnullis* Vollenhove. *Fleui Lacus,* Suider-zee.

FLEXUM, *op. in Pannon.* Presborg; *alijs,* Oldenborg.

FLUVIUM, Sint Andries, *Carinthiæ opidum.*

FORUM TIBERIJ, Keiser-stoel, *urbs Helvet.*

FOSSA CORBULONIS, Lekke, ORTELIO.

FOSSA OTTONIANA, Honte, *ex ostijs Scaldis.*

FRANCIA, FRANCIÆ REGNUM, Vrankrijk. *Francus, Gallus,* Wael, Walsch.

FRANCI, FRANCORUM URBS, FRANEKERA FRISIÆ, Franiker.

FRANCI MONS, *in Eburonibus,* Frankemont.

FRANCONICUS AGER *in Fland.* 't Vrije.

FRANCOFURTUM, *utrumque, Franconefurtum, Franconefurta,* Frankfort, *utrumque.*

FRETUM AUSTRALE, *inter Holl. et Fris.* Zuider-zee.

FRETUM CODANUM, Sund.

FRETUM GADITANUM, HERCULEUM, de Straete.

FRIBURGUM, Vrijborg.

FRISIA, Vriesland; *et propriè ea est quæ hodie vulgo* Westvriesland *vocatur, ad differentiam Frisiæ quæ trans Amasum, quæque hodie* Oostvriesland *appellatur. At quæ veriùs Frisia Occidentalis nominatur, respectu vidt Frisiæ simpliciter dictæ, olim Frisij minores, aut Cisrhenani, aut etiam Frisiabones dicebantur,* Waterlanders, *in Holl. Interea Frisij minores, etiam* Strandvriesen *dicti sunt & Frisiabones, Adriano Junio Zelandi,* Zeelanders, *sunt.*

FURNA, *næ;* FURNÆ, *arum,* Veurne, *op. Fland.*

G

GADES, *insula Hisp.* Kalis malis. *Gaditanum Fretum, Vide,* FRETUM.

GALLIA, Vrankrijk, Walschland: *Gallus,* Fransman, Frassois, Wael.

GALLIA BELGICA, Nederland.

GALLO-BRABANTIA, Walsch-Braband.

GALLO-FLANDRIA, Walsch-Vlaenderen.

GALLO-WAVRA, Walsch-Wavre.

GAMBRIVIUM, HAMBURGA, HAMBURGUM, Hamborg.

GANDA, GANDAVUM, Gent.

GANODURUM, Kostents, *ad Lac. Acron.*

GEDANUM, Dantsik, Danswijk.

GELBIS, Kil, *fluuius se in Mosellam exonerans.*

GELDUBA, Geldre, Gelre, *op. Geld.*

GEMBLACUM, Gembloers, *op. Brab.*

GENADIUM, Chonad, *Hung. op.*

GERARDI MONS, GEERDSBERGA, Geertsberge, *op. Fland.*

GERMANIA, Duitschland. *Germanus,* Duitsch. *Germania prima, Superior,* Hoogduitschland, Overland. *Germania secunda, Inferior,* Nederland. *Germanus superior,* Overlander, Hoogduitsch. *inferior,* Nederlander, Nederduitsch.

GERTRUDIS MONS, GERTRUDEBERGUM, Geertrudenberg, *op. Holl.*

GESSACES, *Hung. mons,* Schekel.

GESSODURUM, Steir, *op. Austriæ.*

GESSORIACUM NAVALE, Beune, Bolonie, *plerisque: quibusdam* Gent, *Gandavum.*

GETA, Wallacheie.

GORDUNI, Gent, *Gandauum, quibusdam.*

S. GOTHARDI MONS, Gottaerd, Gotthaerdberg.

GOTISCANDIA, GOTHIA, GOTLANDIA, Gotland.

GOTTUS, GOTHUS, Gotte.

GRÆCIA, Griekenland. *Græcus,* Griek.

GRANDI MONS, GEERTSBERGA, Geertsberge, *Fland. op.*

GRAVIONARIUM, Bamberge, *op. Francon.*

GRINNES, Renen, *in Diæc. Ultraj.*

GRUDIJ, Brugge, *Becano, Fland. urbs. Grudiorum urbs, quibusdam* Loven, Leuven, *& Grudius,* Lovenaer.

GUGERNUS, Gulkenaer : *Gugernorum opidum,* Gulik, Gulk, *Iuliacum.*

GUNDUM, *quibusdam,* Gent, *Gandauum.*

GUTA, Gotte.

GYTHONIUM, Dantsik, Danswijk.

H

HAFNIA, Kopenhage, Kopenhave, Koopmanshave, *metrop. Daniæ.*

HAGA COMITIS, 's Graevenhage, *q. d. domus sive palatium Comitis ; municipium Holl.*

HANNONIA, Henegouwe; *Hannonius,* Henegouwier, Henewier.

HARUDES, Kostens, *ad Lacum Acron.*

HASBANIUM, Haspengouwe *in ditione Leodiensi, Ortelio.*

HASSIA, Hessen. *Hassi,* Hesseners.

HEIDEBA, SLEVICUM, Sleswijk, *prope Holsat.*

HELENA, Hesdin, *op. Artes.*

HELENOPOLIS, Frankfort, *Francofurtum, vel Francofurta ad Mœnum.*

HELIUM *ostium Scaldis,* Wieling.

HELVETUM, SELESTADIUM, Slestad.

HELVETIA, Switserland. *Helvetius,* Switser, *à Suitiâ Helvetiorum pago. Helvetij,* Eed-genooten, *q. d. Confederati.*

HERBIPOLIS, Wirtsborg.

HERCINIA, *vel,* HERCYNIA, *Silua,* Swartzwald; Behemer-wald.

HERCULIS CASTRA, Arkelens, Herkelens, Erk-lens, *Gelriæ op.*

HERENATIUM, Gog, *op. Cliviæ.*

HERENTALIUM, Herenthals, Heerendal, *q. d. Heroum vallis, op. Brab.*

HERISPICTA, LOBECUM, Lobek, *arx in Holl.*

HERMANDURUS, Meissener.

HESSONES, Hesseners.

HIBERNIA, Ier-land, Hierland ; Jerischland. *Hibernus, Hibernicus,* Jerisch, Jerlander, Hierisch, Hierlander.

HISPANIA, Spanien. *Hispanus,* Spaniaerd.

HOLMA, Stockholm, *Sueciæ metropolis.*

HUNGARUS, Honger, Onger.

I

IÄ, *Holl. fl.* JË, yë, het IJe, *ex quo vulgo faciunt* Tije.

IAURINUM, Rab, *Hung. op.*

IAZYGES, TRANSSILVANI, Sevenbergers.

ICCIUS, ICIUS PORTUS ; ICIUM NAVALE ; Kales : *quibusdam* Sint Omer.

ILLYRIS, ILLYRICUM, Slavonie ; Windismark, Windenland.

IMBRIPOLIS, Regensborg, Reinsborg, *ad Danub. urbs.*

INGIONES, Speshart, *Germ. mons.*

INGOLSTADIUM, Engelstad, Ingolstad.

INSULÆ, *larum,* Rijssel : Lille, *Wallonibus.*

IOVIACUM, SALISBURGUM, SALSBURGUM, Salsburg.

IRIS, HIBERNIA, Jerland.

ISIDIS MONS, Jsenborg, *in urbe Augustanâ, Ad. Junio.*

ISTER, *fl.* Donouwe.

ISTULA, *fl.* Wiksel, Wixel.

ITARGUS, *fl.* Weser.

IUDÆA, Joden-land, Jodsland. *Iudæus,* Jode.

IULIACUM, *Gugernorum opidum,* Gulk : *Iuliacensium regio,* Gulkenland : *Iuliacensis,* Gulkenaer.

IULIOBONA, VIENNA AUSTRIÆ, Weene, Wiene.

IURA, IURASSUS MONS, Sint Glaude ; Botsberg.

IUTA, IUTO, Gotte, *Gottus.*

IUVAVIUS, *fl.* Salts. *Iuvavia, Salisburgum, Salsburgum,* Salsburg.

IUVERNA, HIBERNIA, Jerland.

K

KINNEMARIA, KINHEIMARIA, Kennemerland, Kermerland. *Kinnemarij,* Kennemerlanders.

L

LACIBURGIUM, ROSTOCHIUM, Rostok.

LACUS ACRONIUS, BRIGANTINUS, CONSTANTIENSIS, Bodenzee.

LACUS FELICIS, *in Austrid,* Gemunder Zee.

LACUS FLEVI, Suider-zee.

LACUS LEMANUS, Genever zee.

LACUS VENETUS, Cellerzee ; Underzee.

LANDRECEIUM, Landrecij, *op. Hannon.*

LAUREACUM, *urbs Aust.* Ens.

LAUSONIUM, Losane, *ad Lemanum Lacum op.*

* LEDO, LIRA, Liere, *op. Brab.*

LEGIA, Leie, *Fland. fl.*

LEGIO GEMINA, Geppingen, *Ger. op.*

LEVIA, LIVIA, Lieve, *Fland. fl.*

LEMANUS LACUS, Genever zee.

LEODIUM, LEODICUM, Luik, Ludik. *Leodicenses, Leodienses,* Luikenaers.

LEVACUS, Lovenaer, *Lovaniensis.*

LEUCA, TULLUM, Toul, *op. Lotharing.*

LEUCOTETIA, Parijs, *Camdeno.*

LIGERIS, Loire, *Gall. fl.*

LISA, Leie, *Fland. fl.*

LITHUANIA, Lithauwe, Lettauw ; *Lithuani,* Lithauwers.

LIVONIA, Lijfland : *Liuones,* Lijflanders.

LOCORITUM, Forcheim, *Germ. op.*

LOCUS FELIX, Vels, Wels, *Austriæ op.*

LOSSENSIS, *sive,* LOENSIS COMITATUS *in Diœcesi Leodiensi,* Loon, Loen.

LOVANIUM, Loven, Leuven. *Lovaniensis,* Lovenaer, Leuvenaer.

LUCEBURGUM, LUTSENBURGUM, Lutsenborg, Luxenborg, Lutselborg.

LUGDUNUM, Lions, *Galliæ urbs.*

LUGDUNUM BATAVORUM, LEIDA, Leiden, *plerisq.*

LUPFURDUM, LUDFURDUM, Meissen, *Germ. urbs.*

LUPIA, Lippe, *Westphaliæ op. et fl.*

LUTETIA, Parijs.

LUTIBURUS, Slesner.

LUTOSA, LUSA, Leuse, *Hannon. op.*

M

MACHLINIA, MECHELA, Mechelen ; *opidum in meditullio Brabantiæ.*

MÆOTA, Tartar, *vel,* Tatar.

MAGETROBIA, *op. Belg.* Masiere, Masiers.

MAGUNTIA, MAGUNTIACUM, Ments.

MALBODIUM, Mabeuge. *Hannon. op.*

MALINAS, MACHLINIENSIS, Macheler.

MANARMANIS; HARLINGA, Harlingen, *Fris. portus*

MANTUA CARPETANORUM, Madrid, *Hisp. urbs.*

MARCADURUM, Duren, *op. Juliac.*

MARE ADRIATICUM, SUPERUM, Venetiaensche zee.

MARE BALTICUM, * SUEDICUM, *&c.* — Oostzee, Oosterzee.

MARIONIS, LUNEBURGUM, Luneborg. *P. Apiano. Lubeca,* Lubek, *Ortelio.*

MARSACIUM, Maeseik, *op. Leod. A. Jun. Th. Leodio.*

MARSACORUM PAGUS, *prope Trajectum inferius,* Marsen.

MARSORUM GURGES, ABYSSUS, *siue* PROFUNDUM, ALVEUS. Marsdiep.

MARTIA, Mars, Marses, *op. Luxenb.*

MARTIANA SILVA, HERCYNIA, Swartswald.

MARYSUS, Merich, *Transilv. fl.*

MASACUM, MASACI, MASACIUM, Maeseik, *op. Leod. ad Mosam. A. Jun. Th. Leodio.*

MASERIACUM, Masiere, Masiers.

MATTIACI, *non bene vulgo Zelandi,* Zeelanders.

MAURITANIA, Moorenland. *Maurus,* Moor.

MEDIOBURGUM, Middelborg, *Zeland. urbs.*

MEDIOLANUM, *Ad. Junio.* MONASTERIUM, Munster, *Westph. urbs.*

MEDIOMATRICUM, Metis, Mets.

MEDULLUM, Melding, *op. Vindel.*

MEGALOBURGUM, Mechelpurg.

MELIBOEUS, Katsenelleboge. *Alijs Meliboeus, Misniæ Saltus,* Hartswald.

MENINÆ, *arum,* MENINA, *næ,* Meenen, *op. Fland.*

MENAPISCUS PAGUS, *quibusd. Flandria,* Vlaenderen.

MENAPIUS, GELDRUS, Geldersman : *alijs* Gulkenaer. *Menapiorum regio,* Gelderland.

MENARIACUM, MERGEMUM, Mergem, *Fland. op.*

MENIUM, MESOVIUM, MESUIUM, } Meidenburg, Maegdenborg.

MESSENA, *næ,* MESSINÆ, *arum,* Meessen, *pag. Fland.*

METANISTÆ, TRANSSILVANI, Sevenborgers.

METELLIBURGUM, METELLI CASTRUM, Middelborg, *urbs Zeland.*

MISNA, MISNIA, Meissen, *regio Germ.*

MŒNUS, *fl. Germ.* Mein.

MONACHODAMUM, Monikendam, *op. Holl.*

MONACHIUM, Munchen, *Bavariæ op.*

MONS, MONTES, *Hannoniæ urbs,* Bergen in Henegouwe.

MONS PHARETRIUS, *vel* CONCORDIÆ, *& oppidum eiusdem nominis,* Kochersberg.

MONSTERIOLUM, Monstreuil, *in Morinis.*

MORIMORUZA, *Mare Suedicum,* Oostzee, Oosterzee.

MORINUM, Terouane, Teroanen.

MORINUS PORTUS, MORINORUM NAVALE, Kalis, Kales, Calais.

MOSA *fl.* Mase.

MOSELLA, *fl.* Moesel.

N

NAMURCUM, NAMIA, NAMURRA, Name, Namen, Namur.

NANTUATES, Kostens, *ad Lacum Acron.*

NARISCUS, Beir.

NAVA, NAUS, *fl.* Nae.

NAVALIA, *quibusdam* Kampen, *alijs* Swolle, *Transisalaniæ opida.*

NEMETUM URBS, SPIRA, Spier, Spiers, Speir.

NEOMAGUM, Nieuwmegen.

NEOPORTUM, NEOPORTUS, Nieuwpoort, *opp. Flandriæ & Holland.*

NEOPORTUS, LAUBACUM, Laubach, *op. Germ.*

NERIGOS, NORVEGIA, Nordwegen, Norwegen.

NERVIUM VETUS, Audenaerde, *Fland. op.*

NEUSTRIA, Westenrijk.

NICER, NICRUS, NECCARUS, *fl.* Nekker.

NIMETACUM, LENDIUM, Lends, *op. Artes.*

NINIVÆ, *arum;* NINHOVA, Nienhove, *op. Fland.*

NITHA, Nethe, *fl. Brab.*

NIVIGELLA, NIVELLA, Nivel, Nijvel, *op. Brab.*

NOBILIACUM, MONASTERIUM S. VEDASTI, Sint Vast.

NORIBERGA, NURENBERGA, Norenberg.

NORICIA, Weissenborg, *op. Sueuiæ.*

NORICIUM, Beirenland, Baieren.

NORICUM RIPENSE, Hausruk, *Austr. op.*

NOVESIUM, Nuis.

NOVIOCASTRUM, Nieuwkasteel, *op. Luxenb.*

NOVIOMAGUM, Nieuwmegen.

NUAGERRA, Valkenborg, Falkenborg, *opidum in confin. Iuliacens.*

NUSIPI, Sutfen, *in Gelr.*

O

OBRINCUS, MOSELLA, *fl.* Moesel. *Obrincus, ad Rhenum tractus è regione Maguntiaci Ortelio,* Ringouw, Rijngouw.

OBTRICENSE *op. Brabant.* Maestricht.

OCEANUS GLACIALIS, SCYTHICUS, SEPTENTRIONALIS, IJs-see.

ODERA *fl.* Ader, Oder.

ŒNUS *Ger. fl.* Jn, Jne.

ŒNI PONS, Jnspruck, *op. Tirolis.*

OLMO, Hole, *non longè à Basileâ.*

OONE, Eierland, *ins. Holl.*

ORCYNIA, HERCYNIA SILVA, Swartswald.

OSTREVANDUM, Oostervant, *Hannon. pagus.*

OSTROGOTHORUM REGIO, Oostervant, *Comitatus in Hannoniâ.*

OTTONIANA FOSSA, Honte, *ex ostijs Scaldis.*

P

PÆMANIA, *Betasiorum regio in Brabantiâ,* Peel, Peel-land. *Pæmanus, Betasius,* Peel-lander.

PÆTOVIO, PASSAVIA, Passauw, Petauw.

PALAS, PALATINATUS, Pals, Palts; *Arx exigua in medio Rheni alueo, Palatinatus titulum præferens.*

PANNONIA PRIMA, *vel* SUPERIOR, Oostenrijk.

PANNONIA INFERIOR, Hongarije, Hongerland.

PANNONIA INTERAMNENSIS, Stiermark.

PARISIJ, *orum*, Parijs.

PARTHENOPOLIS, Meidenburg, Maegdenborg.

PATAVIA, PASSAVIA, Passauw, Petauw.

PEGNESUS, Pegnits, *Noribergæ fl.*

PERVICIACUM, PERVESIÆ, *arum*, } Perweis, *in Brabant.*

PHABIRANUM, Bremen, *ad Visurg. urbs.*

PHARETRIUS MONS, Kochersberg.

PHARODINUS, MEGALOBURGENSIS, Mechelburger.

PHEBIANA, PHEBIANA CASTRA, Pepenhusen, Bedenhausen, *op. Rhætiæ.*

PHEUGARUM, HALBERSTADIUM, Halberstad, Halverstad, *Germ. urbs.*

PHILÆUM, GRONINGA, Groeningen.

PHINNI, FINLANDIA, Fijnland.

PHLADIRTINGA, Vlaerdinge, *op. Holl. Ortelio.*

PINIFER MONS GERMANIÆ, Fichtelberg.

PISONIUM, *quibusdam* Weselburg, Wischelborg : *plerisque* Presburg, *ad Danub. quod et Poson.*

PLEUMOSIUS, FLANDER, Vlaming.

PLEUMOSIJ, Vurne, Furne.

PLEUMOSIORUM URBS, HONDSCHOTA, *Fland.* Hondskote, Honschot.

PŒDICUM, SALISBURGUM, SALSBURGUM, Salsburg.

POLONIA, Polen. *Polonus*, Polak.

POMERANIA, Pomeren.

POSONIUM, Presburg, *Hung.*

PRUSSIA, Pruissene, Pruissie.

PRUTHENUS, Pruisser.

PURPURNINGAHEMUM, POPERINGA, Poperinge, *pag. Fland.*

PYRENEUS MONS, PYRENE, *mons Tirolis*, Prenner.

AD PYRUM, PYRI MONS, Spier, Spiers, Speir.

Q

QUADRATA, Regensborg, Reinsborg, *urbs ad Dan.*

QUADRIBURGUM, Quaetraed, *Ortelio, op. circa Iuliac.*

QUADUS, *olim* BOHEMUS, Merkfelder.

QUERCETUM, Quesnoi, *opp. Hannon.*

R

RATISBONA. Regensborg, Reinsborg, *urbs ad Dan.*

REGINOBURGUM, Regensborg, Reinsborg.

REGINOPOLIS, *idem.*

RENTICA, RENTEIUM, Renty, *op. Artes.*

REVALIA, Revel, *circa Liuoniam.*

RHÆTIA PRIMA, *vel* SUPERIOR, Swabenland.

RHÆTIA ALTERA, Grauwbuntner, Grisons.

RHENUS, *fl.* Rijn, Rein.

RHINUCIUS, Ringouwer.

RHODANUS, Rodaen, Rosne, Rone.

RHOTOMAGUS, Rouaen, Roan.

RIGIACUM, Atrecht, *urbs Artes.*

RIGODULUS, Kobolents, Kovlents, *op. ad Confluentes Rheni & Mosellæ. Ad. Junio vallis prope Confluentes*, Eiffel.

RIGOMAGUS, Rijnmegen, *op. ad Rhen.* Eimagen.

RIGUSCUS, Ringouwer.

RIPA PRIMA, Hoogenwaert, *op. Rhæt.*

RIVALIA, Revel, *circa Liuon.*

RIUNCUS, Ringouwer.

ROLARIUM, Roesselaer, Rosselaer, *pag. Fland.*

ROMA, Room. *Romanus,* Roomer, Roomein.

ROSÆVALLIS, ROSENDALA, Roosendael, *pag. Brab.*

ROSSELARA, Roesselaer, Rosselaer, *Fland. pagus.*

ROTNACUM, ROTORNACUM, RONSA, RENESA, Ronse, Renaix.

RUBEÆ, *promont. Liuoniæ,* Daggerort.

RUFACUM, RUBEAQUUM, Ruffach, *op. Alsat.*

RUFFIANA, Oppenheim, *ad Rhen. op.*

RUMESTA, Rumst, *pag. Brabant.*

RUPELLA, Rosselle, Rochelle, *Gall. urbs.*

RUPLA, RUPELA, RUPERA, Rupel, *Brab. flu.*

RURA, RORA, Rure, *Inf. Germ. flu.*

RUFACTORES, TRANSISALANI, Over-ijsselers.

RUTHENIA, FLANDRIA *quibusd.* Vlaendere.

RUTHENIA, RUSSIA, Russen; *Imperium Ducis Moscoviæ. Rutheni,* Russen; *qui &*

RUXOLANI.

S

SABARIA, Stain, *op. Aust.*

SABAUDIA, Savoien.

SABIS, *fl.* Sambre.

SABONA, Brixen, *Germ. op.*

SACARBANTIA, *Austriæ urbs,* Gurment.

SACRUM NEMUS, Schaker bosch.

SÆVATUM, Schwats, *Austr. op.*

SALINGOSTADIUM, Silgenstad, *op. ad Rhen.*

SALINUM, BUDA, Bude, Ofen, Oven.

SALISO, Wissenborg, *prope Argentinam.*

SAMAROBRINA, Kamerijk, *urbs Imp. circa Artes.*

SARMATIA EUROPÆA, POLONIA, Polen.

SARMATIA, RUSSIA, Russen, *Moscouiæ Ducis Imperium. Sarmatæ,* Russen, *item.*

SARMATIA, Tartarije, Tatarije; *Sarmata,* Tartar, *vel* Tater.

SAVUS, *fl.* Sauwe.

SAXONIA, Sassen, Saxen. *Saxo, onis,* Sass, Sax, Sassenaer.

SCALDIA, Schouwen, Schoudland, *ins. Zel.*

SCALDIS, *fl.* Scheld.

SCALDIS PONS, VALENCENÆ, Valencijn.

SCALVICUM, SCALVICUS, Schalkwijk, *Holl. pagus.*

SCANDINAVIA, SCANIA, Schoonland, Land te Schonen, *in Daniâ.*

SCARPA, *fl. Hann.* Scherpe.

SCLAVONIA, Windenland. *Sclavus,* Wende, Winde.

SCRITIFINI, Schrikfinners, *Scandiæ pop.*

SCYTHIA, Tartarije, Tatarije. *Scytha,* Tartar, *vel,* Tatar.

SEBUSIUM, Weissenborg, *op. Sueuiæ. Sebusiani,* Wissenborg, *prope Argent.*

SEDUNUM, Sitten, *in Vallesia superiori.*

SEGEBRETUM, Segenberg, *arx Holsat.*

SEGEDUNUM, Segeth, *op. Hung.*

SEGODUNUM, NORIBERGA, Norenberg.

SELESTADIUM, Slestad.

SEMANA SILVA, Duringer wald.

SEMPRONIUM, Oldenborg, *op. Austr.*

SEPTEM CASTRA, TRANSILVANIA, Sevenborgen.

SEPTIMONTIUM, SEVENBERGA, Sevenbergen, *op. Holl.*

SEQUANA, *fl.* Seine.

SERMIUM, Simach, *op. in Pannonid.*

SEVERIANUM, Swerin, *op. Pannon.*

SICAMBRIA, *Geldriæ Ducatus,* Gelderland. *Sicamber,* Geldersman, *Geldrus*

SIDENORUM REGIO, Stetinerland.

SILESIA, Slese. *Silesius,* Slesner.

SILVA CANINA, Honds-bosch, *in Holl.*

SILVA DUCIS, Hertogen bosch, den Bosch. *Siluius, Buscoducensis,* Boschener.

SILVA HERCYNIA, ORCYNIA, MARTIANA, Swartswalt.

SILVA SEMANA, BACENIS, Duringerwalt.

SILVA THORALDI, Toerhoult, *pagus Fland.*

SIMACUM, Simai, Cimai, *op. Hannon*

SINGIDUNUM, Senderin, *op. Hungar.*

SODERANORUM URBS *in Germ.* Brandenborg.

SOLICIMUM, Solims, *op. Germ.*

SOLICOMIUM, Bretten, *in Germ.*

SOLMISSA, Solms, *Comitat. Germ.*

SOLODURUM, Solothurn, *in Helvet.*

STARGARTIUM, Stargart, *in Megapoli.*

STECHENA, Steken, *op. Fland.*

STEGRA, *æ,* STEGRÆ, *arum,* Steeger, *pag. Fland.*

STERCONTIUM, Kassel, *Hess. op.*

STRAGONA, POSNAVIA, Posnouw, *op. Polon.*

STRIGONIUM, Gran, *Hung. urbs.*

STURIJ, Staveren, *op. Fris.*

SUDETI MONTES, Fichtelberg, *in Germ.*

SUECIA, SUEDIA, Sweden.

SUEDICUM MARE, MORIMORUZA, Oostzee, Oosterzee.

SUEVIA, Swabenland. *Sueuus,* Swave.

SUEVUS, SUEBUS, *fl.* Spre, *in Germ.*

SUIONES, SUEDI, Sweden.

SUNICI, Suns, Sonst, *dit. Colon. op.*

SUPERUM MARE, Venetiaensche zee.

SUSUDATA, Wilsnach, *in Brandenb.*

T

TABUDA, SCALDIS, *fl.* Scheld.

TAMESIS, *fl. Angl.* Teims, Tems.

TANAIS, *fl.* Done.

TARTARIA, *vel,* TATARIA, Tartarije, Tatarije.

TAURISCORUM REGIO, Stiermark.

TAURUCUM, ALBA GRÆCA, *urbs Hungariæ,* Grieks Weissenborg *aut* Wittenborg.

TAURUNUM, *Idem.*

TAXAGETUM, Rotwil, *urbs Rhæt.*

TAXANDRUM, Weset, *in dit. Leod. Alijs* Tessenderloo, *ad Mosam.*

TECELIÆ, Tessel, *in Holland.*

TENCTERI, *Germ. pop.* Frankenland.

TENERA, *Fland. fl.* Denre, Dender.

TESSALIA, Tessel, *in Holl.*

TEUDERIUM, PADEBORNA, PADELBORNA, Padeborn, Padelborn.

TEUTO, Duitsch.

TEUTOBURGUM, *nonnullis* Duisborg, *Cliuiæ.*

TEUTOMARSUS, Dietmarse.

THENÆ, Tienen, *op. Brab.*

THEONIS *sive* THEODONIS VILLA, *op. Luxenb.* Dietenhoven, Thionville.

THERIA, Tirol, *Comitat. Tirolensis.*

THERMÆ HELVETIORUM, *op.* Baden.

THIETMARSIA, Dietmarse.

THORALDI SILVA, Toerhoult, *pag. Fland.*

THORINGIA, TURINGIA, Duringen.

TIBERIACUM, *op. dit. Colon.* Berk.

TIBERIACUM, *Ortelio pagus Fland. et Brabant.* Bergheim.

TIBERINA, Regensborg, Reinsborg, *ad Dan.*

TIBISCUS *fl.* Teis.

TIGURUM, TIGURINUS PAGUS, Surik, Surk.

TIGURINUS LACUS, Suriker zee.

TILA, *op Gel* Tiel.

TILETUM, Tielt, *pag. Brabant.*

TOLBIACUM, Sulpich, *circa Colon. Agrip.*

TORNACUM, Dornik.

TORNACENSE TERRITORIUM, Tournesis, *Tornesium.*

TOXANDRIA, Tessenderloo *ad Mosam, quibusdam : alijs* Weset, *Leod. territ. Becano* Kempen ; *& Toxander,* Kempenaer.

TRAJANA LEGIO, Drekshusen, *ad Rh. op.*

TRAJECTUM SUPERIUS, MOSÆ, AD MOSAM, Tricht, Maestricht.

TRAJECTUM, TRAJECTUM INFERIUS, RHENI, *seu,* AD RHENUM, Uittrecht, Uttricht, *ac antiquitus quibusd.* Wiltenborg.

TRANSISALANA REGIO, Overijssel. *Transisalani,* Overijsselers.

TRANSSILVANIA, Sevenborgen.

TREVA, HAMBURGUM *multis,* HAMBURGA, Hamborg : *Mercatori Lubeca,* Lubeek.

TREVIRIS, Trier.

TRIDENTUM, Trente.

TRUDONIS FANUM, Sint Truien.

TUBANTES, TUBANTIUM REGIO ; Benthem ; *vel* Twent, *Frisijs contermini.*

TUDERIUM, Padeborn, Padelborn.

TUITIUM, *pagus è regione Colon. Agrip.* Duitsch.

TULINGORUM REGIO, LOTHARINGIA, Lotrijk, Loreine.

TULISBURGIUM, *Germaniæ urbs & regio,* Bruinswijk.

TULLIUM, Toel, *op. Lotharing.*

TUNGRI, Tongeren, Heiden Tongeren.

TURCIA, Turkije, Torkije.

TUREGIUM, Surik Surk.

TURHOLTUM, Toerhoult, *Fland. pag.*

TURINGIA, Duringen.

TURNACUM, Dornik.

TUSIORUM DITIO, Tusenland.

U

UBIORUM COLONIA, Kolen.

ULMA, Olm, Ulm.

ULMANIA, Altorf, *op. Germ.*

ULPIA CASTRA, Kleve, *Cliuiæ op.*

ULTRAJECTUM, Uittrecht, Uittricht ; *olim quibusdam* Wiltenborg.

UMBILICUS MARIS, Welle ; Navel der Zee ; *Oceani vorago circa littus Scandiæ Orientale, haud procul à Norvegiæ continente.*

URSA, RUSA, Rus, *fl. in Heluet.*

URSIDUNGUM, Sint-Gislein, *op. Hannon.*

USIPETES, Sutfen, *Geld. Comit. Alijs,*

USIPIUS, Klevener.

UTRICESIUM, UTRICETUM, Uittrecht, Uittricht.

V

VACOCIUM, Villach.

VAGA, Wageninge, *op. Gelr.*

VAGUNUM, Wageninge, *op. Gelr.*

VAHALIS, Wael.

VALENTIANÆ, VALENCENÆ, Valencijn

VALERIA, STIRIA, Stiermark.

VANDALUS, Winde, Wende. *Vandalicus,* Windisch, Wendisch * [*Vandali fortasse non tam à* wandelen *ambulare dici, quàm à* Vand al, *quòd omnia inviserent aut tentarent. I. R.*]

VANGIONES, Wailingen, *in Sueuiâ. Alijs*

VANGIONUM URBS, Spier, Spiers, Speir.

VATUCA, Hertogen Rode, *opidum in vicinio Aquisgrani.*

VEGESATUM, Weset, *in territ. Leodiensi.*

VELANIA, Veluwe.

VESALIA, Wesel.

VENEDUS, VANDALUS, Winde, Wende.

VENEDICUS SINUS, CURIENSIS, Kuriksche zee.

VENETUS LACUS, Celler zee ; Onder-zee.

VERIA, VERIÆ, *arum,* Vere, Ter Vere, Kamp-veer. *op Zeland.*

VERONA, *Gall. Cisalp. urbs,* Bern.

VERONA, BERNA HELVET. Bern, Dietrich Bern.

VERTODUNUM, Virtun.

VESARIS, Weser, *fl.*

VESONTIUM, VESONTIO, *urbs Burgundiæ sup.* Bisants, Besançon.

VETERA, VETERA CASTRA, Santen, Xanten.

VIADRUS, *fl. Pomeran.* Ader, Oder.

VIANA, VIENNA, Weene, Wiene, *in Austr.*

VIDRUS, *fl. in Frisijs,* Swarte water : *vel potiùs* Vecht. *Becano fluuius Groningam intersecans,* Groeninger diep.

VIENNA AUSTRIÆ, Weene, Wiene.

VIMANIA, Wijngarten, *Rhætiæ op.*

VINDEBONA, VIENNA AUSTR. Weene, Wiene.

VINDELICIA, Swabenland. *Vindelicus,* Swabe. *alijs,* Beirenland, Beir.

VINDONISSA, Windisch, *op in Helvet.*

VINGIO, Bing, Bingen, *ad Rhen. op.*

VIROVIACUM, Werwik, *pag. Fland.*

VIRUNUM, Jodenborg, *op. Stiriæ.*

VISCONIUM, Vicoigne.

VISTULA, *fl.* Wiksel, Wixel.

Visurgus, Visurigis, *fl.* Weser.

Vitodurum, Kostents, *ad Lac. Acron.*

Vivesdum, Vivesdunca, Liere, *op. Brabant.*

Vocetus, Vocetius mons, Botsberg

Vocorium, Villach.

Vosavia, Ober-Wesel, *in Dit. Treuir. ad Rhen.*

Vratislavia, Preslau, Breslau, *urbs Silesiæ.*

Vrilatorum Terra, *in Fland.* Frankenland, *Terra Franca.*

W

Wandalia, Windenland.

Wasia, *Terra Wasiorum,* Waesland, Land van Waes.

Westrasia, Westenrijk.

Wormatia, Worms.

Y

Yedamum, Ydamum, Edam, Edam, *op. Holl.*

Z

Zeugma, *op. Daciæ.* Kluisenborg.

OPGEMERKTE DRUKFOUTEN.

Quæsitor, Quæsior... fris. fland. brug., l. *fris.* — *Quæstor...* hoofd-redenaer, l. hoofd-redenaer, *fland. brug.* — *Quasi...* kakkemix, l. kakkemik. — QUATERE... *Quatere uun sointe*, l. *Quatere cum sonitu.* — *Quietis...* rowaerd, l. rewaerd. — RACEMUS... *vel*, l. *vet.* — *Raia clavata*, steen-roche, l. -roch. — *Ratio*, oor-saeke... kanse, l. kause. — RECALFACTORIUM.. kafflair, l. kaffoir. — RECTUS... REQERE, l. REGERE. — *Redemtio; Luitio... despenditur*, l. *dependitur.* — *Respiratus...* ademtucht, l. -tocht. — *Restinacula* (blz. 32, kol. 2, r, 4), l. *Retinacula.* — REVIVERE... ver-quikken, l. ver-quikken; ver-quikkeren. — REUS... kattijvige, l. kattijvig. — *Ridiculò*, l. *Ridiculè.* — *Rodere...* knievelen, l. kieuelen. — *Ruber faciæ*, l. *faciè.* — *Rubiginεus*, roaensel, l. roaensch. — *Ruburnus... subrussum*, l. *subruffum.* — *Ructus rancidus...* soodt, l. soode. — *Rudentum felæ*, l. *fila.* — *Rudis, præceps...* roest, roeste, roestig, l. roest, roestig. — *Ruminare...* morsen, morselen, l. morfen, morfelen. — *Rumor vulgi...* rol, l. rel. — RURSUM... *propositio*, l. *præpositio.* — *Ruscus silvestre*, l. *siluestris.* — RUTABULUM... oven-stuek, l. -staek. — Vóór *Sacerdotum caput* lasch in : *Sacerdos mercenarius*, officiant. — SÆPE... dikkend, l. dikkent. — *Sævitia...* vinnigheid, l. vinnicheid. — *Saga...* witte vrouwe, witike-wijf, l. wite vrouwe, witike-wijf, witte vrouwe. — *Sal aquoreus*, l. *æquoreus.* — *Saltus... alternatum*, l. *alternatim.* — *Saluator...* dwingeland, l. dwingland. — SAMBUCUS... hollenboom, l. bolten-boom. — Vóór *Saponaria* lasch in : *Saponaria aqua*, seep-sop. — *Scabies incrustata...* rore, l. rove. — SCALDIS... *Ottonianum*, l. *Ottonianam.* — *ex Scandulis... eligantissimè repræsantans*, l. *eligantissimè repræsentans.* — *Scapus lateris injunnibuli*, l. *injumibuli.* — SCOMBRUS... hein mette hellen, l. bellen. — SCOMMA... smet-woord, l. smot-woord (1). — *Semianimis... fland*, l. flauw. — *Sententiam efferre... Sententia, definitius*, l. *Sententia definitiua.* — *Sententiam à iudice datum*, l. *datam.* — *Serrati... modo*, l. *modum.* — *Serrarius*, hout-sage, l. -sager. — Vóór SERTUM lasch in : *Sertula campana*, malloete. — SERVIA... *Vides*, l. *Vide s.* — *Siderari... tædi*, l. *tædi.* — *Smegmatice*, l. *Smegmatici.* — SOCIUS... ge-speline, l. ge-spelinne. — *Solum cercale*, l. *cereale.* — *Solitudo vasta...* woesteine, l. waesteine — SOLTRUM... medecijn-

(1) Sic. *Etym.* Smots-woord.

loon, l. medicijn-loon. — *Sponsalitia*... onder-trouw, l. onder-trouwe. — *Statue*... tot, l. dat. — STEMMA... stam, l. stam ; geslacht. — *Stimulare*... aen-sporren, l. aen-porren. — STIPARE, steppen, l. stoppen. — *Stipator*... trouwant, l. trouwant ; lijf-trouwant ; — *Stipulatio*... ver-segginge, l. toe-segginge. — *Stirpescere*,.. ver-stekken, l. ver-stokken. — *Strenuitas*, vrommigheid, l. vromigheid. — *Strictè*,.. strengelik, l. strengiglik. — STROPHIUM... gerlande, l. garlande. — SUCCINUM... URCODUS, l. URCEOLUS. — SUDES. . raster, l. rafter. — *Sutoreum*... kastel, l. kaftel. — SUFFARCINARE, treffen, l. trossen. — *Suffraganeus*... koor-bisscop, l. koer-. — *Suggerere*, uit-reken, l. uit-reiken. — *Summa*... summatie, l. summarie. — *Supparum*... sokke, l. fokke. — SYRINX... siffel, l. fiffel. — *Tabularius*... schrijverin, l. schrijvein. — TALPA... mollen-worp, l. mollem-worp. — *Tela canabina*... hennip-, l. kennip-. — *Telum missile*... fuseit, l. fuseie. — TEMERARIUS... reukeloos, l. ruekeloos. — TEMPORA... κροτετν... sommum, l. κροτεῖν... somnum. — TENER... 't saerd, l. tsaerd. — TENERE... natten, l. vatten. — THEATRUM... kijke, l. kijk. — TIBIA... *differentiam* beenders, l. *differentiam* τοῦ beenders. — *Tibia utricularis*. . bul-pijpe, bulle-pijpe, l. lul-pijpe, lulle-pijpe. — *Tormentum bellicum*... basse, l. busse. — *Traiectitia pecunia*, vaerde-geld, l. vaerd-geld. — *Tranquillus animo*... berve, l. berue. — *Tussilago*... hoest-, l. hoef-. — *Vacuus*... rem-uit, l. rein-uit. — *Vectigal in singulos currus*... *trumas*, l. *trutinas*. — *Venum deportare*... verkoopen, l. verkoopen; lordsen. — *Vescus*... *mali*, l. *malè*. — VETARE.. *periculi*, l. *periculo*. — *Viæ index*, bild-stok, l. bild-stek. — *Viliores res*... ver-lies, l. ver-les. — VILLUS... foese, l. fotse. — *Vinum molle, lene*, l. *leue*. — *Vinum factum*... *dolio*, l. *dolia*. — VITILE, *Vitalia*, l. *Vitilia*. — UNUS... enig, l. eenig. — VOLARE... sweermen, l. swermen. — UTER, *tris*... filossele, l. flessche. — C. C. L. B., er bij opmerkende dat niet steeds, vooral niet in de eerste vellen, Lat. *ae* en *oe* door *æ* en *œ* voorgesteld zijn, noch de Lat. adv. op *è (præcipuè, quietè)* geaccentueerd, noch de eenlettergrepige voorzetsels *aen, in, van* met het bepalend lidw. aaneengeschreven *(aenden, inden*, enz.), wat het handschrift altijd doet ; ook is daar de afwisseling der Lat. *i* en *j*, *u* en *v* niet altijd overeenkomstig het handschrift geschied.

UITGAVEN DER ANTWERPSCHE BIBLIOPHILEN, N° 22

SYNONYMIA

LATINO-TEUTONICA

(EX ETYMOLOGICO C. KILIANI DEPROMPTA)

LATIJNSCH-NEDERLANDSCH WOORDENBOEK DER XVIIE EEUW

UITGEGEVEN DOOR E. SPANOGHE EN J. VERCOULLIE

— III —

ANTWERPEN
J.-E. BUSCHMANN

GENT
AD. HOSTE

'S GRAVENHAGE
MARTINUS NYHOFF

1902